N ~~S~~
a: ~~E~~ III

N. a. III.

D.D.D. k. 16.

Paulus Grillãdus.

Tractatus de

Hereticis: et Sortilegijs omnifariam Coitu: eorumq; penis. Itē de Queſtionibus: & Tortura: ac de Relaxatiōe Carceratorum Domini Pauli Grillandi Caſtilionei: vltima hac impreſſiōe ſumma cura caſtigatus: additis vbilibet Summarijs: prepoſitoq; perutili Repertorio ſpeciales ſententias aptiſſime continente.

1 5 4 7

Veneūt Lugd. apud Jacobū Giūcti.

¶ Ad Reuerendiſſ. Dom. D. Felicem Archiepiſcopum Theatin. S.D.N. Dat. Paulus Grillandus Caſtilioneus pro fide Cliens.

Immenſis legum in ſpacijs que ſparſa latebant:
Vix bene iudicibus cognita multa viris.
Digeſti in numerum, paruo contenta libello.
Iura dabit quiſquis noſcere vt inde queat.
Impia gens contenta deum quo iure modoqꝫ
Plectenda: & vetiti gaudia concubitus,
Querere quo debet iudex diſcrimine: quo ve
Sudare hic ſubigat crimina quenqꝫ modo.
Hos felix tibi dedico nunc venerande labores,
Quod poſſem maius tradere n'll habui.

Hieronymus draco Buxetanus,
ad Lectorem.

Diſcite iuſtitiam gens impia, diſcite mores
Pacatos, leges, ſcitaqꝫ ferre patrum.
Ardorem cohibete animi: cohibete furores:
Proh ſcelus, humano ſanguine tela madent.
Et niſi ſponte equa es: moueant te verba Grillande
Turba ſceleſta: ſcelus debita pena manet.

Ad Reuerendiſſimũ in Chriſto patrem Dominum. D. Felicem Archiepiſcopum Theatin. Dominum Colend. Paulus Grillandus J. V. Doct. minimus.

CVm Sepius fuerim Antiſtes Reuerẽdiſſ. plurium catholicorum Virorum precibus vehementer excitatus: ⁊ amicorum primatum importuna quodammodo deuictus inſtantia: vt de Hereticorum: Sortilegorumq; vana: ⁊ reproba diſciplina: quaq; ſeuera: animaduerſione ipſos iura proſequãtur: nonnulla breuiter annotarem: ⁊ que notatu digniora viderentur: pro communi maxime ius dicentium commoditate in lucem ederem: ea preſertim ratione: q̃ iſtorum maleficorũ ſecta in dies turpius irrepit ⁊ numeroſius augetur: ⁊ quod auditu indignius eſt: plerumq; Religioſi viri facinoris huius / aut inuentores / aut participes eſſe noſcuntur. Unde criminum huiuſmodi animaduerſio: maleficeq; artis deſtructio chriſtiane Religioni non minus proficua: q̃ laudabilis eſſe dignoſcitur. Quia multotiens iſti Sortilegi ſimpliciũ animos: nec talia opinantes huiuſmodi fraudibus decipientes ad credulitatẽ adducũt: ⁊ in aliquã hereſis ſpeciem eos facilius ac ſepius inuoluũt. Quippe Doctores de hoc veneficio paucis in locis: ⁊ rara quedã ac imperfecta quodammodo annotaſſe reperiuntur. Ea propter Materiã iſtius ſecte in iure raro tactam veluti poſt terga metentis ſpiculas colligẽs in hoc breue compendium redactam tibi: qui non modo mei: verum etiam cunctorum doctiſſimorum virorum ſemper fautor ⁊ adiutor vereq; Religiõis cultor extitiſti: auctoritate: ⁊ preſidio tuo illuſtrandam fouendamq; dicare cenſui. Sumere itaq; Antiſtes religioſiſſime non dedignare hoc ſeruitutis: obſeruantieq; mee pignus tanq̃ libamina quedam ex primitijs meis electa: vt tuo inuicto clipeo accincta aduerſus latrantium morſus vndiq; cuſtodiatur. Cum tu verus Dux meus ſis: atq; vnicus Protector ⁊ Dominus ſub cuius triumphantis vexillo ⁊ ſaluberrima vmbra ſpes vna: ſolatur menſq; iam laxa quieſcit. Vale tibi mihiq; perpetuo ſub diuo Clemente opt. Max. q. Pont. vij. candidiſſime Felix.

Ad Reuerendiſſimũ in Chri-
ſto patrem et Dominum. D. Gozum Cherium
Epiſcopũ ſanctĩ. Boñ. Romandiolecꝫ ꝛc.
Uice legatũ Preſidẽcꝫ Bonoñ. iuſtiſ
ſimum: ac ſumme meritum idẽ
Paulus Grillandus obſe-
quio deditiſſimis
felicitatem.

QUanq̃ Reuerẽdiſſime Pre
ſul iam dudũ decreuerim poſtq̃ huius mei agelli poſt
longos culture labores ad meſſem perueneram ame-
nos fructus inde collectos in tutis horreis fideliter
condere ꝛ ita preconditos conſeruare: vt congruis fu-
turis temporibus ab indigentibus expetiti pro cõmu-
ni vtilitate elargirentur. Uerumtñ: cum ab Urbe Roma ad hanc feli-
ciſſimã Bononieñ. patriã migrare mihi ſummopere neceſſariũ fue-
rit: hunc tantillum laborum meorum theſaurum nulli alij dimitten-
dum: ſed mecũ potius afferendũ eſſe exiſtimaui: vt cum primũ in lucẽ
prodierit facilior doctrina ꝛ magis recto ſermone ſpectantium pre
oculis ſeſe exhibeat. Tu igitur Reuerẽdiſſime princeps qui mihi pri
ſcus ille Mecenas vnicus protector ꝛ Dominus iã diu extitiſti: necꝫ
a teneris annis obſequentiſſimum ſub fido tuo ſeruitio habuiſti: nec
meam modo verum: ꝛ proauorum meorum fidelitatem iamdudum ex
pertus es. Nempe cum ſis omnium doctiſſimorum virorum ſapien-
tiſſimus. non modo in hac florentiſſima Ciuitate verumetiam in vni
uerſo orbe terrarum omnes ſacratiſſimos Antiſtites maxima religio
ne mira omnium pietate honeſtatecꝫ precellis / haud immerito igit
ab omnibus tam ſingulariter veneraris timeris atcꝫ precoleris. has
inquam primas lucubrationes ꝛ vigilias noſtras quas ſummis labo
ribus ꝛ vigilijs nuper perfecimus: lucide impreſſioni pro iudicium ma
xime commoditate tradere decreui tibi propterea vnico protectori
abſentis loco parẽtis offerendas eſſe cẽſuimus: vt eas ſolita tua beni
gnitate amplecti digneris: ac veluti nudum infantem ex matris vtero
in lucem exſurgentẽ a ſiniſtri ſyderis malignitate defendas: hoſtiũcꝫ
incurſibus emulantiumcꝫ latrãtibus morſibus tua ſingulariſſima elo
quentia tuearis abſentiſcꝫ Theatini fratris officio pietatis fungi pro
communi ſeruo ſalubriter non dedigneris. Uale precor ꝛ in eternum
ſalue.

Repertorium generale ſententiarū ſpecialiū in hoc tractatu contentorū incipit.

De litera A.

Abortiuum procurās fetus nōdū animati q̄ pena teneat. lib.ij.q̄ſtiōe.xiij.nu.12. fo.lxij.
Abortiuū procurans dupliciter poteſt conſiderali.lib.ij.q.xiij.numero.3. fol.lij.
Acharon nomen eſt diaboli.lib.ij.qōne.3.nu.xix. fo.xvij.
Actio legis aquilie vel iniuriarum: aut de ſeruo corrupto competit domino pro ſtupro cum ſerua cōmiſſo.lib.iij.queſtione.vij.numero.5. fo.lxxxi.
Actio calumniatoris an et qualiter contra inſtigatorem criminis intentetur.libro.v.de calumni.numero.1. fo.cxxv.
Actione iniuriarum tātum tenetur ſtuprum cū ancilla in vili habitaculo pſiſtēte cōmittens.lib.iij.q.vij.nu.6. fo.lxxxi.
Accuſator querelans inſtigator et ſollicitator cauſe criminalis tenent de calumnia.lib.v.de calū.numero.2. fo.cxxv.
Accuſator criminis nihil probās p̄ſumitur calūnioſus et vt calūniator punitur.lib.v.de calum.numero.9. fo.cxxv.
Accuſatus ab vno ſuper diuerſis criminibus vnico actu perpetratis an diuerſis debeat multari penis.lib.iij.q.j.nu.22. fo.lxviij.
Adminiculum in materia probationis duplex eſt.lib.iij.q.ij.numero.15. fo.xcv.
Adoratio diaboli ſapit hereſim manifeſtā.lib.ij.q.x.nu.9. fo.xlix.
Aduocatus etiā ſciēter cū excōmunicato cōicatus an incidat in excōicationē.lib.iij.q.x.nu.31.f.lxxxiij.
Adulterium pmittens dicatur ſacrilegus quia ſacramētū violat.lib.iij.q.vj.nu.3. fo.lxxvij.
Adulteriū mortis pena punitur.lib.iij.q.vij.nu.4. fo.lxxxix.
Adulterium reputatur inter minora crimina in materia diſpēſatoria.lib.iij.q.vj.nu.8. fo.lxxviij.
Affines et ſanguine coniuncti in materia fornicationis equiparatur.lib.iij.q.v.nu.2. fo.lxxvij.
Affines cum vna et eadem coeuntes quam penam incurrant.lib.iij.q.iiij.nu.1. fo.lxxvj.
Affinitas cōtrahitur et ex illicito cōcubitu.lib.iij.q.iiij.nu.5.fo.lxxvj.
Amor non pōt in inuitū cadere.lib.ij.q.iij.nu.15. fo.xvij.
Angelus quid proprie dicatur.lib.ij.q.vij.nu.6. fo.xxxiij.
Animal brutum an arte diabolica et magica loquantur.lib.ij.qō.vij.nu.23. fo.xxxij.
Anima hominis dicit in ſanguine cōſiſtere.lib.ij.q.xiij.nu.iij.f.lxij.
Animus occidendi an et quo caſu p̄ſumatur.lib.v.de abſol.innocen.q.x.nu.5. fo.cxiij.
Appellatio non admittitur in notorijs.lib.v.q.ij.nu.9. fo.cvij.
Apoſtaſia differt ab hereſi et ſciſmate.lib.j.q.ij.nu.22. fo.ij.
Apoſtaſia proprie quid dicatur.li.j.q.ij.nu.23. fo.ij.
Apoſtaſia tripliciter cōſideratur.li.j.q.ij.nu.24. fo.ij.
Apoſtaſia et ſciſma ſunt ſpecies hereſis.lib.j.q.ij.nu.17. fo.ij.

Apoſtata quo caſu ſit deterioꝛis cõditionis heretico.lib.ij.q.xvij. nume.31. fo.xxxiiij.
Apoſtate de iure ciuili ſunt deterioꝛis conditionis q̃ heretici. lib.j. q.ij.nu.25. fo.ij.
Apoſtatarum ſpecies ſunt due. lib. ij.q.vij.nu.30. fol. xxxiiij.
Aque viſibilis ablutio quare in bapiiſmo ſit neceſſaria. lib.j. q̃one ij.nu.5. fo.ij.
Arreſtatus fugiens an pꝛo confeſſo habeatur.lib.v.de fuga incar.nu mero.22. fo.cxxiij.
Argumentum quid dicatur.lib. iij. q.iij.nu.14. fo.xcv.
Argumẽtum contra legem non pꝛocedit.lib.iij.q.x.nu.22.fo.lxxxiij.
Ars medicine non operatur in foꝛtilegia:q2 diabolus illoꝛum autoꝛ eſt.lib.ij.q.ij.nu.3. fo. xv.
Aſina balaam qua virtute ipſũ fuerit bis allocuta.lib.ij.q.vij.nume ro.24. fo.xxxiij.
Aſſocians maleficiũ in receſſu an videatur aſſociaſſe in acceſſu.lib.v. de abſoLi noct.q.vij.nu.2.f. cxvj.
Aſſocians criminoſũ lʒ nihil agat nihilominus tenetur.lib.iij.q.x. nu.5. fo. lxxxiij.
Aſſociantes raptoꝛem poſt raptum commiſſũ qua pena teneantur. lib.iij.q.x.nu.11. fo.lxxxiij.
Aſtrologi futura pꝛedicentes diuerſimode veniunt in penis imponẽdis conſiderandi.libꝛo.ij.q.xj.nu mero.24 fo.liij.
Aſtrologi chiromanti ⁊ ſimiles q̃ futura pꝛedicunt an pena ſacrilegij puniant.lib.j.q.iij.nu.10.fo.xvij.
Autoꝛitas legis aut ſupertoꝛis eſt in omni iuramento excepta. lib. v. q.vj.nu.6. fo.cix.
Auxilium ⁊ fauoꝛem malefactoꝛi pꝛeſtãtes diuerſimode conſiderantur.lib.iij.q.x.nu.13. fo.lxxxiij.

De litera. B.

Baptiſmus eſt pꝛima poꝛta ſalutis. libꝛo.j. q.ij.nu.3. fo. ij.
Bannitus reſtitutus an bona in banno con fiſcata recuperet vel eoꝛũ valoꝛẽ. lib.v.de benefi.⁊ indulgen.punc. queſtione.v.nu.1. fo.cxij.
Banniti ſecundum communẽ vſũ loquendi qui dicantur.libꝛo.v.de benefi.⁊ indul.pꝛin.q. iij. nume ro.2. fo.cxj.
Banniti bona fiſco applicata an in rebannitione recuperẽtur.lib. v. de benefi.⁊ indul.pun.q. iij. nu mero.1. fo.cxj.
Bona hereticoꝛũ nõ publicãtur niſi per ſententiã iudicis eccleſiaſtici.lib.j.q.v.nu.12. fo.v.
Bona ab heretico facta an ſint ſibi meritoꝛia ad ſalutem.libꝛo.j.q.ij. nu.28. fo.ij.
Bona i hereſi facta an heretico cõuerſo ⁊ penitente reuiuiſcant.lib. j.q.ij.nu.28. fo.ij.
Bona heretici fiſco applicata ⁊ a fiſco alienata an heretico reſtituto poſſint indifferenter vendicari.lib.j.q.vj.nu.4. fo.x.

De litera. C.

Calũniantium ſpẽs ſunt tres.libꝛo.v.de calũ.nu.4.fo.cxxv.
Calũniatoꝛ pꝛeuaricatoꝛ ⁊ tergiuerſatoꝛ qualiter differant.lib.v.de calũ.nu.5. fo.cxxv.
Calũniatoꝛ qua pena puniatur. lib v.de calũ.nu.7. fo.cxxv.

Calũnie preſumptio in quibus perſonis locum non habeat. libro. v. de calu. nu. 11. fo. xxxv.
Carceratorum detinẽdi modus iudicis diſcretioni dicitur eſſe cõmiſſus. libro. v. de fideiuſ. reorum numero. 16. fo. cxxi.
Carceres publici vel priuati qui dicãtur ⁊ an differant. li. v. de fuga incar. nu. 28. fo. cxxiij.
Carceres ſunt ad cuſtodiam non ad penã. lib. v. q. j. nu. 4. fo. cvj.
Carceris fractio cum fuga pleniſſimam. facit probationem. libro. v. de fuga incar. nu. 12. fo. cxxiij.
Carnalis coitus dãnabilis eſt ⁊ ſumme preiudiciale. li. iij. nu. 1. f. lxviij.
Caſuũ ↄformitas iuris ↄformitatem exigit. lib. ij. q. xij. nu. 11. fo. lvij.
Ceſſante cauſa ceſſat effectus. libro iij. q. vj. nu. 12. fo. cij.
Chriſtus luci comparatur quia veritas eſt. lib. ij. q. iiij. nu. 5. fo. xxiiij.
Chriſtianus carnaliter cogneſcẽs iudeam vel econtra iudeus chriſtianam: qualiter puniatur. lib. iij. q. xiiij. nu. 1. fo. lxxxix.
Chriſtianus coiens cum iudea quare mitius tractetur quam iudeus coiens cũ chriſtiana. libro. iij. q. xij. nu. 14. fo. xc.
Chriſtianus cum extranee fidei profeſſore coiens qualiter puniatur vel ecõtra. li. xij. q. xij. nu. 15. fo. xc.
Circumſtantia aggrauat delictũ. lib. iij. q. xij. nu. 10. fo. xc.
Ciuitas an per ſtatutum poſſit aliquem reſtituere fame. lib. v. de beneſi. ⁊ indulgen. pen. qõne. vj. numero. 1. fo. cxij.
Clericus cum affini coiens inceſtum committere dicitur. lib. iij. q. v. numero. 3. fo. lxxvj.
Clericus adulter grauius punitur ꝙ̃ laicus. lib. iij. q. vj. nu. 2. fo. lxxvij.
Clericus. qualiter pro crimine ſodomitico puniatur. libro. iij. q. vj. numero. 9. fo. lxxviij.
Clericus ⁊ religioſus profeſſus cum vna ⁊ eadem coeuntes qualiter veniant puniendi. lib. iij. q. xv. numero. 1. fo. xcij.
Clericus pro peccato contra naturã perpetuo infamatur. lib. iij. q. viij. nu. 3. fo. lxxxiij.
Clericus inceſtuoſus omnib⁹ ſacris ordinibus priuat. lib. iij. q. iiij. numero. 3. fo. lxxv.
Clericus in perpetuum carcerem detrudendus dꝫ primo degradari. lib. j. q. vij. nu. 2. fo. xij.
Clericus poteſt pro ſortilegijs eccleſiaſticis beneficijs priuari. libr. ij. q. xj. nu. 8. fo. liij.
Clerici quãto tempore pro omni fornicatione penitere debet. libr. iij. q. ij. nu. 5. fo. lxxij.
Concubina quibus caſibus dicatur legitima: vt illius filij ſuccedant patri ab inteſtato. lib. iij. q. ix. numero. 6. fo. lxxxiij.
Coiens cum meretrice agnata penã inceſtus incurrit. libr. iij. q. ix. numero. 5. fo. lxxxiij.
Coiens cum moniali de iure ciuili morte punitur. libro. iij. q. j. numero. 24. fo. lxviij.
Coitus cum moniali habitus qualiter ſit in foro conſcientie ⁊ contẽtioſo puniendus. libro. iij. q. j. numero. 23. fo. lxviij.
Coitus cum quacunqꝫ muliere vulgariter honeſta ſed occulte impudica an ſit punibilis. libr. iij. q. xj. numero. 1. fo. lxxxix.
Coitus cum ea que plures affines recepit dicitur contra eoſdem affines inceſtuoſus. libro. iij. q. iiij. numero. 6. fo. lxxvj.
Coitus nefarius quid ſit ⁊ quã penã

exigat.lib.iij.q.iiij.nu.1. fo.lxxij.

Coitus nefarius eſt peccatum contra naturam humane ſocietatis.lib. ij.q.ij.nu.2. fo.lxxij.

Coitus cum maſculo eſt peccatuȝ ſodomiticum contra naturam humani ſexus.li.iij.q.ij.nu.3. f.lxxij.

Coitus cum brutis eſt peccatum contra naturam humani generis.libro.iiij.q.ij.nu.4. fo.lxxiiij.

Coit⁹ q̄cunqȝ p̄ter q̄ matrimonialis de iure canonico eſt reprobat⁹ et punibilis.li.iij.q.vij.n.10. f.lxxx.

Coitus cum virgine impubere minore.xij.an.qualiter ſit puniendus. lib.iij.q.vij.nu.11. fo.lxxxi.

Coitus meretricius de iure ciuili permittitur tanq̄ omnino impunibilis.lib.iiij.q.ix.nu.iiij. fo.lxxxiij.

Coitus inceſtuoſus i actu fornicario habitus mortis pena punitur.li. iij.q.iiij.nu.7. fo.lxxvi.

Coitus ſcienter cū affini habitus aliter punitur q̄ qui ſcienter.lib.iij. q.iiij.nu.2. fo.lxxvi.

Coitus mulieris nobilis cum famulo ignobili cōmiſſus qualiter ſit puniendus. libro.iij.q.vij.numero.13. fo.lxxxi.

Coitus crimen ſecundum perſonaꝝ diuerſitatem conſideratur. libro iij.nu.2. fo.lxviij.

Coitus cum concubina alterius an veniat puniendus.libro.iiij.q.vij. nume.7. fo.lxxx.

Coitus cum meretrice etiam ſecreta non punitur.libro.iiij.q.vij.numero.8. fo.lxxx.

Coitus cōtra naturam tripliciter cōſideratur. libro.iiij. q̄ōne.viij. numero.1. fo.lxxxiij.

Coitum cum moniali quot peccata ⁊ mala dicatur inducere.lib.iij.q.i. nume.19. fo.lxviij.

Coitus ille nefarius dicitur quaſi ſit nefas de illo loqui.lib.iiij.q.ij.numero.8. fo.lxxiij.

Compoſitio cum fiſco loco pene ſuccedit.li.v.de penarum compo.q. vi.nu.2. fo.cxx.

Compoſitio per curiam aut fiſcum partibus abſentibus facta an ſit valida.lib.v.de penarum compo. q.v.nu.3. fo.cxx.

Compoſitio quid in actu iudiciali dicatur.lib.v.de penarum compo. q.i.nu.1. fo.cxvi.

Compoſitio non ſit indifferenter cū omnibus perſonis lib.v.de penarum compo.q.ii.nu.1. fo.cxviij.

Compoſitio qualiter ſit tute facienda libro.v.de penarum compo.q. iiij.nu.2. fo.cxix.

Cōpoſitio priuata poteſt ſola parte contenta fieri:⁊ an talē procurās compoſitionem dicatur fateri delictum.lib.v.de penaruȝ compo. q.iiij.nu.3. fo.cxix.

Compoſitio facta cum fiſco vel curia cum conſenſu partis offenſe an ſit valida.lib.v.de penarum compo.q.v.nu.1. fo.cxx.

Compoſitio facile ſit vbi non cōſtat de culpa.lib.v.de penarum compo.q.iiij.nu.4. fo.cxviij.

Cōpoſitio parte non vocata vel non contenta nulla eſt.lib.v.de penarum compo.q.iiij.nu.5. fo.cxviij.

Compoſitio in materia penaꝝ quid ſit.lib.v.de penarum compo.q.i. nume.3. fo.cxvi.

Compoſitio in penalibus dupliciter conſideratur.lib.v.de penarū compo.q.i.nu.4. fo.cxvi.

Compoſitio debet de partium cōſenſu fieri alias extorto dicitur.lib. v.de penarum compo.q.i.numero.v. fo.cxvi.

Compoſitio dicitur gratiam in ſe cōtinere.lib.v.de penarum compo.

q.ij.nu.3. fo.cxviij.
Compoſitio non fit faciliter poſt latam ſententiam.lib.v.de penarum compo.q.j.nu.11. fo.cxvj.
Compoſitio in actu penali plura preſuppoit conſideranda. lib.v.de penarũ cõpo.q.j.nu.8. fo.cxvj.
Compoſitio non admittitur in criminibus atrocibus.lib.v.de penarũ compo.q.j.nu.9. fo.cxvj.
Compoſitio in quibus criminib⁹ fieri poſſit.lib.v.de penarum cõpo. q.iij.nu.1. fo.cxviij.
Cõpoſitio non fit in criminibus atrocibus principe incõſulto lib.v.de penarũ cõpo.q.iij.nu.2.fo.cxviij.
Compoſitio ſuccedit loco pene.libr. v.de penarum compo.qõne.j.numero.13. fo.cxvj.
Cõpoſitio in materia penali an etiam famã deleat.lib.v.de penarũ compo.q.j.nu.14. fo.cxvj.
Compoſitiõe ſemel in curia facta an poterit index nouis indicijs ſupuenientibus inquiſitiones facere libro.v.de penarum compo.q.vj. nume.1. fo.cxx.
Cõpoſitiones penales nõ fiunt abſque cauſa rationabili.lib.v.de penarũ cõpo.q.j.nu.7. fo.cxvj.
Condemnandi poteſtatem habens habet ⁊ abſoluendi.libr.v.de beneſi.⁊ indul.pu.q.vj.nu.3. fo.cxij.
Condemnatio expenſarum fit in cauſis criminalib⁹ qualitercũque procedatur.lib.v.de expen.dam.⁊ intereſſe.nu.2. fo.cxxvij.
Cõdemnatus ad mẽbri mutilationẽ an puniet in mẽbro valido an debili.lib.v.q.iiij.nu.1. fo.cviij.
Condẽnatus ad mẽbri amputationẽ ſi illo careat an poterit in alio puniri.lib.v.q.iiij.nu.2. fo.cviij.
Confeſſio in tortura facta et poſtea negata an aliam torturam inducat.lib.iiij.q.vij.nu.13. fo.ciij.
Confeſſio ⁊ conuicto in ciuilibus an remedium appellationis tollat. lib.v.q.ij.nu.7. fo.cvij.
Coniectura quid dicatur.lib.iij.q.ij. nume.16. fo.xcv.
Conſanguinei vel amici homicide poſt commiſſum homicidum ipſum in locum tutum deducentes an cenſeant criminis participes. lib.v.de abſolu.innocen.q.vij.numero.1. fo.cxv.
Conſenſus parentum an debeat nuptijs filie interuenire.libr.iij.q.x. nume.43. fo.lxxxiiij.
Conſilium ad finem licitum tendẽs non reprobatur qualitercunque fiat.lib.iij.q.x.nu.32. fo.lxxxiiij.
Conſuetudo torquẽdi milites doctores ⁊ ſimiles a tortura exemptas an ſit valida.libro.iiij.q.vj. numero.4. fo.cij.
Conſulẽs malefactorem aſſuetum qui nihilominus etiam abſque conſilio maleſeciſſet an penam incurrat. lib.ij.q.ix.nu.21. fo.lxxxiij.
Conſulens vel perſuadens malum qua pena teneatur.lib.iij.qõne.x. nume.14. fo.lxxxiiij.
Conſulenti an facto non ſecuto pena imponat.lib.iij.queſtiõe.x.numero.19. fo.lxxxiij.
Conuerſantes cũ ſortilegis ſunt puniendi.lib.ij.q.xj.nu.13. fo liij.
Conuictus ⁊ ſponte cõfeſſus an ab executione ſententie poſſit appellare.lib.v.q.ij.nu.3. fo.cvij.
Conuictus duntaxat condemnatus poſt ſententiam autem confeſſus an habeat remedium appellationis.lib.v.q.ij.nu.8. fo.cvij.
Corpora a demonibus aſſumpta an ſint vera vel fantaſtica.libro.ij.q. vij.nu.7. fo.xxxiij.
Corpora a demonibus aſſumpta ex

qua materia ſint.lib.ij.qõne.vij. numero.8. fo.xxxiij.

Corpora a demonibus aſſumpta an virtutem habeant generatiuam lib.ij.q.vij.nu.8. fo.xxxiij.

Corporis cruciatus etiam minimus maior eſt omni pena pecuniaria. lib.iiij.q.vij.nu.x. fo.ciiij.

Correctio ꝛ pena dicitur quedã medicina ad diſciplinam reuocatoria.lib.v.de penarum compo.q. ij.nu.4. fo.cxviij.

Corrumpẽs partẽ pecuniã vel alr vt illã decipiat nõ euitat infamiã.li. v.de penarũ cõpo.q.j.nu.15.f.cxvj.

Crimen inceſtus a laico commiſſum poteſt dupliciter conſiderari.lib. iij.q.iij.nu.4. fo.xxv.

Crucis ſignum inhoneſte detarpans ꝛ iniquẽ maculans an ſacrilegiũ committere dicatur.lib.iij.q.j.nu mero.17. fo.lxviij.

Crimen intentum probans an dicatur calumniator.lib.v. de calum. nume.6. fo.cxxv.

Crimen hereſis habet duo extrema ſubſtantialia vitioſa.lib.j.q.j.nume.12. fo.j.

Crimẽ manifeſtum grauius punitꝰ ꝙ occultũ.li.iij.q.x.nu.20.f.lxxxiiij.

Culpa maior maiorem vindictã exigit.lib.j.q.iij.nu.2. fo.iiij.

Cuſtos carcerum rem carnalem exercẽs cum incarcerata quã penam incurrat.lib.iij.q.xiij.nu.1.fo.xcij.

Cuſtos carcerum tenetur carceratã mulierẽ debite tractare ꝛ illeſam cuſtodire.lib.iij.q.xiij.nu.2.f.xcij.

¶De litera D.

Damnatus hereſi:leſe maieſtatis rap. vir.ꝛ ſimilibus criminibus an obtenta gratia ad omnia incommoda ceſſatur reſtitutus lib.v.de benefi.ꝛ indul.prin.q.j.nu.1. fo.cx.

Debitor an impune poſſit aufugere.libro.v.de fuga incarce.numero.32. fo.cxxiij.

Declaratio dictionis vel termini a diffinitione proficiſcitur.lib.j.q.j. nume.1. fo.j.

Delictum vnius non debet in alterius detrimentum retorqueri.lib. v.q.iij.nu.2. fo.cvij.

Demõ poteſt aſſumpto corpore coire ꝛ generare.lib.ij.qõne.vij.numero.12. fo.xxxiij.

Demones magicis artibꝰ aduocati ſignis:ritibus ꝛ carminibꝰ ipſorũ magorum etiã inuiti comparere coguntꝰ.lib.ij.q.iij.nu.18. fo.xvij.

Demones multa agere ex eorum natura poſſunt:ſed a diuina maieſtate impediuntur.lib.ij.q.vij.numero.13. fo.xxxiij.

Demones non faciunt miracula ſed bene angeli boni ꝛ homines.lib. ij.q.vij.nu.14. fo.xxxiij.

Demones poſſunt deo permittente in corporali ſpecie hominẽ vere de loco ad locum deferre.li.ij.q.vij. nume.18. fo.xxxiij.

Demones dicuntur ſanguinem amare.lib.ij.q.ij.nu.9. fo.xv.

Demones poſſunt in homines dupliciter operari.lib.ij.q.vij.numero.17. fo.xxxiij.

Demonis virtus vehemẽs eſt ꝛ acuta.lib.ij.q.vij.nu.16. fo.xxxiij.

Demoni naturaliter conuenientia: ꝛ a deo ſibi conceſſa que ſint.lib. ij.q.x.nu.3. fo.xlviij.

Denegatum vni ex pluribus ceteris cenſetur eſſe conceſſum:ꝛ ecõtra quod vni ex pluribus nominatiꝫ conceditur:ceteris videtur denegatum.lib.j.q.v.nu.10. fo.v.

Deus nullam recipit temporis di-

ſtinctionem.libro.ij.q̄one.iij.nu-
mero.8. fo.xvij.
Deus quandoq; impedit diabolicã operationem ad cõſeruationem chriſtiane religionis.lib.ij.q.ix.nu.3. fo.xlviij.
Deus quare permittat diabolũ ſuã diuinatẽ deturpare ꝛ perſequi.li.ij.q.vj.nu.15. fo.xxvij.
Deo ſoli reſeruata que ſint.lib.ij.q.x.nu.2. fo.xlviij
Determinabile relatũ ad plura determinabilia debet illa equaliter determinare.libro.ij.q̄one.xij.numero.12. fo.lviij.
Diabol9 poteſt multa artificioſe ſortilegia docere etiam incõmodiſſima ꝛ humane nature contraria.lib.ij.q.vj.nu.10. fo.xxvij.
Diabolus futura predicit licet ficte lib.ij.q.vj.nu.6. fo.xxvij.
Diabolus poteſt ſomnia ꝛ imaginationes in humanis mentibus imprimere.lib.ij.q.vij.nu.2.f.xxxiij.
Diabol9 ſũmopere abhorret ſignũ ſancte crucis ꝛ inſignia dominice paſſiõis.li.ij.q.v.nu.5.f.xxiij.
Diabolus duas manus habuiſſe dicitur:vnam attrahentem:alteram compellentem.lib.ij.q̄one.v.numero.6. fo.xxiij.
Diabolus aut ſortileg9 an poſſit nocere corporibus chriſtianorũ.lib.ij.q.viij.nu.1. fo.xlvij.
Diabolus ſummopere nititur chriſtianos a vero cultu auertere.li.ij.q.vij.nu.5. fo.xxxiij.
Diabolus cognoſcit omnia malefacta ꝛ occultiſſima.lib.ij.q.vj.numero.4. fo.xxvij.
Diabolus an naturaliter Chriſtũ ſuper pinnaculũ templi detulerit.lib.ij.q.vij.nu.19. fo.xxxiij.
Diabol9 multa cognoſcat.libro.ij.q.vj.nu.9. fo.xxvij.
Diabolo ſacrificãtes vt ad honores perueniant qua pena mulctentur lib.ij.q.xj.nu.28. fo.liij.
Dictio nunq̃ eſt vniuerſaliter excluſiua temporis ꝛ loci ꝛ cuiuſcunq; alteri ſubiecti mixta quõa ppouitur.lib.j.q.v.nu.15. fo.v.
Dictio quaſi eſt nota improprietatis lib.iij.q.j.nu.16. fo.lxxxiij.
Dictiones iſte continuo ilico incontinenti ꝛ ſimiles quid importent.li.j.q.v.nu.5. fo.v.
Diffinitio vera que debeat continere lib.j.q.j.nu.2. fo.j.
Diſpoſitio legis vnice.C.de nili aggere.nõ rũpen.quo caſu locũ non habeat.lib.iij.queſtione.x.numero.34. fo.lxxxiij.
Diſpõ.l.ij.q̃rũ ap.nõ rec.multis caſibus limitat.li.v.q.ij.nu.5.f.cvij.
Diſpoſitio legis vnice.C.de rap.vir.an locum habeat in rapiente maſculum libidinis cauſa.lib.iij.q.x.nu.9. fo.lxxxiij.
Diſpoſitio.l.qui cõtra.C.de inceſtis nup.non procedit in ignorãtib9 vel minoribus.lib.iij.q̄one.ij.numero.9. fo.lxxij.
Diſtinctio non habet locum in criminibus.lib.iiij.q.v.nu.4. fo.cj.
Diuerſa crimina ex eodem facto orta an diuerſis penĩ ſint adiudicãda.lib.iij.q.j.nu.21. fol.lxviij.
Diues ꝛ nobilis perſona pro crimine etiam capitali detectus an ad eius petitionẽ ſit mittẽd9 ꝛ in loco honeſto detinendus.lib.v.de fideiuſ.reorum.nu.14. fo.cxxj.
Diues ꝛ pecunioſus de crimine ſuſpectus ꝛ in iudicium deductus an ſub obligatiõe propria ſub pena pecuniaria debeat relaxari.li.v.de fideiuſ.reorum.nu.12. fo.cxxj
Diuinatio eſt pricipalis ſpecies ſortilegij.lib.ij.q.ij.nu.5. fo.xv.

Diuinatio p ſomnia an ſit prohibita ꝛ punibilis.lib.ij.qōne.xj. numero.31. fo.liij.
Diuinationum genera ſunt quatuor lib.ij.q.ij.nu.6. fo.xv.
Diuinatores multipliciter nūcupātur.lib.ij.q.ij.nu.7. fo.xv.
Docens ſortilegiū ꝛ addiſcēs equaliter veniunt puniendi.li.ij. q. xj. nu.16. fo.liij.
Doctores non ſunt torquendi.li.iiij. q.vj.nu.5. fo.cij.
Donationes conſtante nefando ſmatrimonio facte an ſint aduenientedi ſiunctione reuocande.lib.iij. q.ij.nu.11. fo.lxxij.
Duobus ſemel inſultantibus an in altero illorū preſumatur ſuīpſi9 defenſio.li.v.de abſol.innocē.q. vj.nu.5. fo. cxv.

De litera E.

Ecceſia dȝ ſanguinē abhorrere. li.v. de penarū cōpo.q. j.nu.6. fo.cxvj.
Eccleſia an ſorti legijs fidē adhibere poſſit.li.ij.q.vj.nu.12.fo. xxvij.
Epiſcopus ſuper qb9 penis diſpēſare poſſit cū clerico.li.iij.qōne. ij. nu.7. fo. lxxiij.
Epiſcopus non diſpēſat in criminibus maioribus.li .iij.qōne.vj. nume.6. fo.lxxvij.
Epiſcop9 poteſt in ſtupro ſimplici fornicatiōe ꝛ ſimilib9 diſpēſare. lib.iij.q.vj.nu.7. fo.lxxvij.
Error qd ſit.li.iiij.q.iij.nu.18 .f.xcv.
Error circa ea que ſunt fidei hereſiȝ inducit.lib.j q.ij.nu.4. fo.j.
Excōmunicatus ob contumaciā an ſi per annum fuit in eadem excōmunicatione cōtumax poterit vt hereticus cōdemnari.li.j.q. viij. nu.6. fo.xij.
Executio ſentētie quid dicatur . lib. v.q.j.nu.1. fo.cvj.
Executio ſentētie in cauſis criminalibus an ſit ilico poſt ſententiam facienda.lib.v.q.ij.nu.1. fo.cvij.
Executio ſententie quo caſu ſit poſt latam ſententiam faciēda.lib. v. q.ij.nu.2. fo.cvij.
Exemplum ſortilegij impediētis coitum ꝛ virtutem generatiuā . lib. ij.q.vj nu.13. fo. xxvij.
Exemplum mirabile ſortilegij.lib.ij. q.vj.nu.7. fo.xxvij.
Exemplum ſacerdotis hiſpani pces pphanas i ſuis ſacrificijs offerre ꝯſueti lib.ij.q.xvij.nu.2.f. lxvj.

De litera F.

Facilitas venie incentiuum tribuit delinquendi.libro.v.de penarum compo. queſtione.ij. numero.6. fo.cviij.
Factum lege permittente non punitur.lib.iij.q.iiij.nu.8. fo.lxxv.
Fama vulgaris quid ſit.lib.iiij.q.iij. nu.8. fo. xcv.
Fama dupliciter cōſideratur.lib.iiij. q.iij.nu.5. fo.xcv.
Fama in homine quid ſit.lib. iiij. q. iij.nu.6. fo.xcv.
Fame reſtitutio diuerſimode conſideratur.lib.v.de benefi.ꝛ indu.. prin.q.vj.nu.2. fo. cxij.
Famulus fugiēs a domo domini preſumitur reus rerum tempore ſue fuge amiſſarum.lib.v.de fuga in car.nu.31. fo.cxxiij.
Febris eſt morbus naturaliter in humano corpore cauſatus.libro.iij. qōne.vij.nu.3. fo.xxxiij.

Ficta probatio an poſſit eē ſufficiēs ad vltimū ſuppliciū inducendū. lib.i.q.x.nu.2. fol.xiij.

Fictio qualiter deffiniatur.lib.iiij.q. iij.nu.13. fol.xcv.

Fideiuſſio quando ſit in actibus iudiciarijs neceſſaria.lib.v.de fideiuſſo.reorū.nu.1. fol.cxx.

Fideiuſſor an pro reo arbitrarie puniendo ſit admittendus.lib.v.de fideiuſ.reorum.nu 9. fol.cxx.

Fideiuſſor rei debet eſſe idone9. lib. v.de fideiuſ.reorū.nu.4. fo.cxx.

Fideiuſſor non poteſt ſe ad penā corporalē pro reo exponere.lib.v.de fideiuſ.reorū.nu.7. fo.cxx.

Filius ex demonis coitu generatus cuius fili9 dici debeat.li.ij.q.vij. nume.12. fol.xxxiij.

Filij ex mſimonio chriſtiani ⁊ iudee procreati non dicuntur legitimi. lib.iij.q.xij.nu.5. fol.lxxxix.

Filij presbyterorū dicunt inceſtuoſi. lib.iij.q.xv.nu.3. fol.xcij.

Filij aut parentes mulieris rapte an impune poſſunt raptorem occidere.lib.iij.q.x.nu.7. fol.lxxxiij.

Filij ex inceſtis nuptijs procreati an ſuccedant in bonis parētum. lib. iij.q.ij.nu.12. fo.lxxiiij.

Filij alicuius heretici an ſi ſint fideles ſuccedant in bonis paternis. lib.i.q.iiij.nu.1. fol.v.

Filij hereticorum debent in perpetua paupertate ſordeſcere ⁊ i hac vita viles haberi.lib.i.q. iiij. numero.3. fol.v.

Filij innoxij quo caſu ſint ob delictū patris puniendi.libro.i.q.iij. numero.5. fo.iiij.

Filij ex damnato coitu nati incapaces ſunt ſucceſſionis.li.i.q.iij.numero. 6. fo.iiij.

Fornicatio clerici qualiter in foro iudiciali puniatur.libro.iij.q.ix.numero.6. fo.lxxiij.

Fornicatio ſimplex qualiter puniat. lib.iij.q.ix.nu.1. fol.lxxxiij.

Fornicatio ſimplex qualiter in clericis puniri dicatur.lib.iij.q.ix.numero.3. fo.lxxxiij.

Fornicationē committens cum noverca: ſocru: nuru: ꝑmgna: cognata: ⁊ ſimilibus qualiter veniat puniēdus lib.iij.q.v.nu.1. fo.lxxvij.

Fornicatio poteſt ratione circunſtātie pro inceſtu haberi.lib.iij.q.v. nume.5. fo.lxxvij.

Fratres germani vnam ⁊ eādem carnaliter cognoſcentes quam alter poſtea ducat in vxorem quam penam incurrant.li.iij. qō. iiij. numero.4. fol.lxxvi.

Fuga officialis tempore ſindicatus fugientis quid inducat. de fuga incar.nu.9. fol.cxxiij.

Fuga quādoq plenam inducit probationem.lib.v.de fuga incar.numero.10. fol.cxxiij.

Fuga receptatoris fugitiuum quid operatur.lib.v.de fuga.incar. nume.11. fo.cxxiij.

Fuga incarcerati an poſſit cōtra poteſtatē vel iudicem probare.lib.v. de fuga incar.nu.24. fo.cxxiij.

Fuga incarceratorum dupliciter cōſideratur.lib.v.de fuga.incar.numero.1. fo.cxij.

Fuga que fit ante incarcerationē an criminis probationē inducat.li. v.de fuga.incar.nu.2. fo.cxxij.

Fuga criminoſi maleficium reputat. lib.v.de fuga.incar.n.3. fo.cxxij.

Fuga quandoq ſemiplenā facit probationem.lib.v.de fuga incar.nume.4. fo.cxxiij.

Fuga criminoſi magnā preſumptionem inducit.lib.v.de fuga incar. nume.5. fol.cxxij.

Fuga an poſſit dici delictū.lib.v.de

fuga incar.nu.6. fol.cxxiij.
Fuga vnius an alteri⁹ criminis pro bationem inducat.lib.v.de fuga incar.nu.7. fol.cxxiij.
Fuga quandoq; nihil operatur.lib. v.de fuga incarce.nu.8. fo.cxxiij.
Fugiens preſentiam iudicis crude lis an excuſetur a fuga.li.v.de fu ga incarce.nu.18. fo.cxxiij.
Fugiens a carcere de cuſtodis licen tia non tenetur.ſed ipe cuſtos.li. v.de fuga incarce.nu.6.fo.cxxiij.
Fugiens a carcere priuato an pro cõ feſſo habeatur.lib.v.de fuga in car.nu.27. fo.cxxiij.
Fugiens ad ſuperiorem an dicatur fugitiuus.lib.v.de fuga incar.nu me.20. fol.cxxiij.
Fugiens animo reuertendi et ſpon te rediẽs an probationẽ augeat. li.v.de fuga incar.n.13. fo.cxxiij.
Fugiens & cito ſponte reuertens nõ dicitur fugitiu⁹.lib.v.de fuga in car.nu.14. fo.cxxiij.
Fugiens a carceribus multis caſib⁹ excuſatur lib.v.de fuga incarce. numero.23. fo.cxxviij.
Fugiens a carcere vel cuſtodia ha betur pro confeſſo.lib.v.de fuga incar.nu.21. fo.cxxiij.
Fugitiui an et qualiter ſint ad ſentẽ tiam citandi.lib.v.de fuga incar. numero.22. fo.cxxiij.
Futura an poſſint impune pnoſtica ri.lib.ij.q.xj.nu.19. fo.liij.
Futurorum duplex cognitio.libr.ij. q.vj.nu.5. fo.xxvij.

¶ De litera.G.

Generaliter et indiſtincte dictum debet generaliter et indiſtincte interpretari.libr.j. qõ.iv. numero.14. fo.v.
Gradus torture ſunt quinq;.libr.iij. q.ij.nu.2. fo.xciij.
Gratia quam hereticus obtinuit a principe per modum indulgẽtie ad quid valeat.libro.j. qõne.vj. numero.ij. fo.x.

¶ De litera.H.

Heremita vñ & q̃re dicaf.lib.j.q. j.nu.10. fo.j.
Hereſis apoſtaſis & ſciſma differunt.li.j. qõ.j. nu.13. fo.j.
Hereſis generaliter ſumpta q̃liter definiatur.lib.j.q.j.nu.3. fol.j.
Hereſis eſt crimẽ cẽteris deteſtabilius quia directe contra deū cõmitti dicitur.lib.j.nu.1. fo.j.
Hereſis dicitur crimen leſe maieſtatis diuine.lib.j.nu.2. fol.j.
Hereſis appellari poteſt peſtis & labes.lib.j.q.j.nu.5. fol.j.
Hereſis in quas pſonas cadere poſſit et an in iudeū ſarracenum et huiuſmodi perſonas extraneiuris.lib.j.q.j.nu.6. fo.j.
Hereſis tria preſupponit.libr.j.q.ij. numero.16. fo.ij.
Hereſis impropria que dicaf. libr.j. q.ij.nu.17. fo.ij.
Hereſis circa quos conſiſtat articulos vſq; ad.nu.14.excluſiue lib.j. q.ij.nu.6. fo.ij.
Hereſis vñ dicaf.li.j.q.j.nu.8. fo.j.
Hereſis comparatur iudicio familie herciſcūde et quare.ibi.nu.ix.
Hereſes leges que ſint.lib.j.qõne.j. numero.11. fol.j.
Hereticus quando debeat penitere et ſuam hereſim reuocare an in continenti quo eſt deprehenſus an in quacunq; parte iudicij.lib.

ſ.q.v.numero.3. fol.v.
Hereticus quilibet eſt apoſtata: ſʒ nõ omnis apoſtata eſt hereticus. li. ſ.q.ij.nu.26. fol.ij.
Hereticus dupliciter conſideratur. lib.j.q.ij.nu.1. fo.ij.
Hereticus proprie dicitur aberrans a fide catholica.lib.ſ.qõne.ij.numero.2. fo.ij.
Hereticus ille dicitur qui cupiditatis cauſa gignit vel ſequitur nouaʒ ↄtra chriſtianã fidem opinionẽ. lib.ſ.q.ij.nu.15. fo.ij.
Hereticus qui hereſiʒ abiurauit an in ſuis bonis reſtituatur etiaʒ fiſco applicatis.lib.j.q.vſ.nu.1. fol.x.
Hereticus et ſciſmatic⁹ cũ diabolis eterno incendio ſunt adiudicandi.lib.j.q.v.nu.11. fo.v.
Hereticus poteſt in quacunq; parte iudicij penitere.lib.j.q.v.numero.9. folio.v.
Hereticus per annum abſens et cõtumax an illius bonis fiſco applicatis rediens et comparens admittatur ad ſua bona et ſui defenſionem.lib.ſ.q.viij.nu.3. fo.xij.
Heretico an ſit locus penitentia ita vt a pena ciuili liberetur. lib.j.q.v.nu.1. fo.v.
Heretico condẽnato et reuocato q̃ pena ſit imponẽda.lib.ſ.q.vij.numero 1. fo.xij.
Heretico et relapſo in extremis penitenti non ſunt eccleſiaſtica ſacramenta deneganda.lib.j.q.v.nume.17. fol.v.
Heretici tam clerici q̃ laici qua pena veniant puniendi.lib.ſ.q.iij.nume.4. fol.iij.
Heretici quadruplici pena veniunt puniendi.lib.j.q.iij.nu.3. fo.iij.
Hereticis nemini licet aliquo mõ vel quãdocunq; aliquid de bõis ſuis relinquere. libro.j.qõne.ix.nume.3. fol.xiij.
Hereticorum receptatio omnino eſt interdicta.lib.j.q.ix.nu.2.fo.xij.
Homicidium in multorum pñtia et comitatu commiſſum diuerſimode in materia penali et reſpectu aſtantium cõſideratur. lib.v. de abſolut.innocen.queſtione.v.nume.3. fo.cxiij.
Homicidium ſine dolo commiſſum poteſt vltimo ſupplicio puniri.li.ij.q.xij.nu.3. fo.lviij.
Homo liber regulariter nõ torqueatur in cauſa pecuniaria.lib iiij.q.vij.nu.7. fo.ciij.

De litera I.

Ignorantia an liberet a pena in materia fornicationis vel inceſtus. libro tertio.qõne.iiij.numero.3. fol.lxxxi.
Ignorantia ſiue neſcientia quid ſit et qualiter definiatur.lib.iiij.q.iij.nume.17. fo.lxxxv.
Ignorãtia facti liberat a pena in crimine matrimonij.lib.iij.qõne.xij.numero.6. fo.lxxxix.
Ignorantie et lapſui etatis quãdoq; in penalibus parcitur.li.iij.q.iij.nume.8. fo.lxxv.
Imaginem crucis vel alterius ſancti indigne tractãs qua pena ſit puniẽd⁹.lib.ij.q.xj.nu.21. fo.liij.
Imagines baptiſantes vt ſortilegiũ exerceant qua pena veniãt puniẽdi.lib.ij.q.xj.nu.23. fo.liij.
Imagines indebite et viliter tractantes an ſint heretici habẽdi.lib.ij.q.x.nume.12. fo.xlix.
Imagines an in ſortilegijs aliquid operentur.lib.ij.q.v.n.12.fo. xxiiij.
Imagines facere ad amorem puo-

cādū ſuperſtitioſuȝ dicit poti⁹ q̄ hereticū.lib.ij.q.x.nu.6. fo.xlix.
Impoſitio manus violente in perſonam ſacrā dicit ſacrilegiū grauiſſimū.li.ij.q.j.nu.16. fol.lxxiij.
Improuide accidentia fato non culpe imputantur.lib.ij.q̄ōne.xij.nume.8. fo.lviij.
Incarceratus ⁊ innocenter tortus ⁊ damnificat⁹ an ⁊ quod remediū habeat reſtitutionis.lib.v.de abſolu.innocē.q.iiij.nu.1. fo.cxiiij.
Incarcerati omnimoda defenſio p̄mittit.lib.ij.q.x.nu.30. f.lxxxiij.
Inceſtus an cū affine meretrice vel impudica committi dicatur ⁊ an puniat.lib.ij.q.iiij.nu.9.fo.lxxv.
Inceſtus in actu fornicationis commiſſus pena mortis de iure ciuili punitur.lib.ij.q.iij.nu.6.fo.lxxv.
Inceſtus in forma matrimonij ignorāter commiſſus qualiter puniatur.lib.ij.q.iij.nu.7. fol.lxxv.
Inceſtus quid ſit ⁊ cum quibus perſonis committat: ⁊ quibus penis puniatur.lib.ij.q.iij.nu.1.fo.lxxv.
Indiciū non debet a tortura inchoari.lib.iiij.q.v.nu.2. fol.c.
Indulgentia indigno indulta dicit ad prolapſuȝ prouocatoria.lib.v.de penarū ppo.q.ij.nu.5.fo.cxviij.
Infamia quid dicatur.lib.iiij.q.iij.nu.7. fol.xcv.
Infirmitates corporales an poſſint licite ſortilegijs amoueri.lib.ij.q.vj.nu.17. fo.xxvij.
Infans intra quod tempus dicatur in vtero formatus.lib.ij.q.xiij.nume.5. fol.lxij.
Infans in vtero dicit virtute planetarum fomētari ⁊ vegetari.lib.ij.q.xiiij.nu.6. fo.lxij.
Infans ſeptem menſiū poteſt viuere ⁊ octo nō: ⁊ quare.lib.ij.q.xiij.nume.7. fo.lxij.
Indicia legitima que dicant.li.iiij.q.iij.nu.24. fo.xcv.
Indicia ad torturā ſufficientia que ſint.lib.iiij.q.iij.nu.1. fol.xcv.
Indicium dupliciter ꝯſideratur.lib.iiij.q.iij.nu.2. fol.xcv.
Indicium ſemiplenum ⁊ dubitatuȝ quod dicatur.libro.iiij.q̄ōne.iij.nume.3. fol xcv.
Indicium plenū ⁊ indubitatū quid ſit.lib.iiij.q.iij.nu.4. fol.xcv.
Iniuria vni de familia illata cenſetur toti familie facta.lib.ij.q.x.nume.8. fol.lxxxiiij.
Innocentia non preſumitur in clerico male conuerſationis.lib.v.de abſolu.innocē.q.vj.nu.6.fo.cxv.
Innocēs quis dicatur: ⁊ an innocēs ⁊ culpabilis ſint idē.lib.v.de abſolu.innocē.q.ij.nu.5. fol.cxij.
Innocentia potius p̄ſumitur q̄ culpa.libro.v.de fideiuſ. reorum.numero.15. fo.cxxj.
Innocentia probatur per teſtes etiā de iure alias non admittendos.lib.v.de abſolu.innocen.q.iij.numero.3. fo.cxiij.
Intellectus.§.ignoſcitur.l.ſup.ff.ad ſilla.lib.iiij.q.vj.nu.10. fol.cj.
Intellectus angelic⁹ an poſt lapſuȝ fuerit obtenebratus vel diminutus.lib.ij.q.vj.nu 2. fo.xxvij.
Intentio corrumpit actuȝ qui aliter excuſari poterat.libro.ij.q.xij.numero.14. fol.lviij.
Interrogatio nuda vel lenis territio non dicitur queſtio.li.iiij.q.j.numero.2. fo.xciiij.
Inſtigantes et ſollicitantes cauſam criminalem quo caſu de calumnia teneātur.lib.v.de calum.numero.10. fol.cxxv.
Iudeus an ob matrimoniuȝ cū chriſtiana cōtractuȝ poſſit morte puniri.lib.ij.q.xij.nu.11. fo.xc.

Iudeus

Judeus contrahēs matrimoniū cū xpiana an ſit ſeculari curie ſubdē dus.lib.iij.q.xij.nu.9. fo.lxxxix.
Judeus carens ſigno deferri inter chriſtianos ſolito ſi peccet cū chriſtiana preſumitur dolo peccaſſe. lib.iij.q.xij.nu.13. fol.xc.
Judeo quodam Auinione ob matrimonium cum chriſtiana contractum fuerunt teſticuli amputati. lib.iij.q.xij.nu.12. fo.xc.
Judex ex cā leges ꝛ ſtatuta tranſgrediēs an periuriū incurrat. lib.v. q.vj.nu.15. fol.cix.
Judex pōt in ſupplemētū legis agere.lib.v.q.vj.nu.13. fo.cix.
Judex pōt etiam de iure municipali penas ſtatutarias immutare.lib. v.q.vj.nu.10. fo.cix.
Judex ꝙ primum ſcit carcerati innocentiā debet illū abſoluere.lib.v. de abſol.innocē.q.j.nu.1. fo.cxij.
Judex eccleſiaſticus nullam habet ſanguinis iuriſditionem.lib.v.q. nume.15. fo.cviij.
Judex eccleſiaſticus procurans ſanguinis effuſionē irregularitatē incurrit.lib.v.q.v.nu.2. fo.cviij.
Judex an poſſit penas a lege ſtatutas augere: minuere: alterare: aut cōmutare.lib.v.q.vj.nu.1. fo.cix.
Judex nō pōt ſuā ſniam immutare. lib.v.q.vj.nu.3. fo.cix.
Judex poteſt ex cauſa penam iuris commutare.libro.v.qō.vj.numero.8. fo.cix.
Judex poteſt ex cauſa penam infamie permutare.lib.v.qōne.vj.numero.9. fol.cix.
Judex poteſt in minoribus delictis quandocūqꝫ ad compoſitionē deuenire.lib.v.de penarū cōpo.q. iij.nu.6. fol.cxviij.
Judex ex cā pōt cōpoſitionē in criminalibus inducere.lib.v.de penarū
cōpo.q.iij.nu.5. fo.cxviij.
Judex circa reorū cuſtodiā et detentionis modū dicitur habere magnum a lege arbitrium. lib.v. de fideiuſ.reorū.nu.13. fol.cxx.
Judex nolēs reū fideiuſſoribus idoneis relaxare pōt corā ſindicatu cōueniri actiōe iniuriarū. lib.v. de fideiuſ.reorū.nu.3. fo.cxx.
Judex cōtra aliquē p viam inqſitionis pcedēs an nulla accedēte probatione teneatur de calūnia. lib. v.de calum.nu.12. fol.cxxv.
Judex maleficiorū an cognoſcat de cauſis ciuilibus.lib.v.de expē.dā. ꝛ intereſſe.nu.3. fo.cxxvij.
Judicis habitū a chriſtianis nō differētē deferens an ꝛ qualr ſit puniēdus.lib.iij.q.xij.nu.15. fo.xc.
Judicis crudelitas an mali preſumptionē inducat.lib.v.de fuga in carce.nu.19. fo.cxxiij.
Judicis arbitrio ꝛ diſcretiōi relinqtur modus ꝛ alia eſſentialia torture.lib.iiij.q.vij.nu.12. fo.ciiij.
Judici an liceat leges trāſgredi.lib. v.q.vj.nu.14. fol.cix.
Jus ciuile nō tollit ea que ſunt iuris naturalis.lib.j.q.iiij.nu.2. fol.v.
Jus canonicū punit quēcūqꝫ coitū pter vxoriū.li.iij.q.xj.n.3.f.lxxxix.
Jus canonicum alr diſpōit de filijs inceſtuoſis alēdis ꝛ puidēdis ꝙ ciuile.lib.iij.q.ij.nu.14. fo.lxxiij.
Jura permittunt quēcunqꝫ modum etiā illicitum in redēptionē ſanguinis.lib.v.de fuga in carce.numero.16. fo.cxxiij.
Jura multū abhorrēt artē maleficā. lib.ij.q.xj.nu.11. fo.liij.
Jura municipalia regulr puniūt factum.lib.v.de abſol.innocē.q.v. numero.4. fo.cxiij.
Jura permittunt cōſanguineo ꝯſanguineū defendere ꝛ impun oppu

gnare.lib.iij.q.x.nu.10.f.lxxxiij.

De litera.L.

Laic9 virginē defloſrans tenet̄ eā dotare.lib.iij.qō.vij.nume.3. fo.lxxxi.
Laicus cum affini coiens pōt dupl'r in cā penali conſiderari. lib.iij.q.v.numero.4. fo.lxxvij.
Latitās in domo an dicat̄ fugitiuus lib.v.de fuga.icar.nu.15.f.cxxiij.
Latitās an dicat̄ fugere.lib.v.de fuga incar.nu.29. fo.cxxiij.
Lex concedens populo ſtatuta cōdere cōcedit etiam iudici penas immutare.lib.v.q.vj.nu.12. fo.cix.
Liber homo nō torquet̄ in cauſa pecuniaria.lib.iiij.q.vij.n.3.fo.ciij.
Lucē odit & fugit qui male agere intendit.lib.ij.q.iiij.nu.2. fo.xxiij.

De litera.M.

Magi pharaonis an arte ſua virgas veraciter verterunt in ſerpētes veros nō illuſorios. lib.ij.q.vij.n.22. fol.xxxiij.
Maieſtatē diuinā ledere multo peius eſt q̄ temporalem offendere. lib.j.nu.3. fo.j.
Maior errās in iure an excuſet̄. lib.iij.q.xiiij.nu.4. fo.xcij.
Maleficiū pōt ſolis verbis pfici.li.ij.q.viij.nume.2. fo.xlvij.
Maleficia cōtra torturas adiuncta alijs remedijs repelli poſſunt. li.iiij.q.iiij.nu.11. fol.xcvij.
Manifeſtum et euidens an & qualiter differat a notorio.lib.iiij.q.iij.nume.21. fo.xcv.
Matrimoniū ſortilegio ꝯtū diſſolui pōt.li.ij.q.vj nu.11.fo.xxvij.
Matrimoniū nefandū vel indebitū ignoranter cōtrahētes ſi ſuperueniat ſcientia tenent̄ abſtinere et diſiungi ꝙ ſi perſtēt tenent̄ pena legis qui contra.C.de inceſ.nup.lib.iij.q.ij.nume.10. fo.lxxij.
Matrimoniū inter chriſtianū & iudeam vel econuerſo cōtractū nullum eſt de iure canonico lib.iij.q.xij.nu.2. fo.lxxxviij.
Matrimonium verū & propriū eſt cōmunicatio diuini iuris.lib.iij.q.xij.nu.3. fo.lxxxix.
Matrimoniū ſciēter inter chriſtianū & iudeā ꝯtractū punit̄ excōicatione perpetua de iure canonico lib.3.q.xij.nu.8. fo.lxxxix.
Matrimoniū inceſtuoſum ſciēter & doloſe ꝯhētes qua pēa puniant̄. lib.iij.q.v.nu.6. fo.lxxvij.
Matrimoniū ſcdm cōtrahens viuēte p̄ma vxore quā penā incurrat. lib.iij.q.xiij.nu.1. fo.xci.
Matrimoniū nullū diſſolui nō dꝫ q̄ qd nihil eſt rūpi non dicit̄. li.iij.q.xiiij.nu.2. fo.xcij.
Membri languedinem & incurabilitatem inducentes poſſunt ſortilegi pena condemnari.lib.ij.q.xi.nume.17. fo.liij.
Memoria paſſiōis xp̄i expellit diabolum.lib.ij.q.v.nu.7. fo.xxiij.
Meretrix penitens an rapi dicatur lib.iij.q.x.nu.47. fo.lxxxiij.
Mercatores fugitiui poſſūt torqueri pro depoſitis ſibi factis.lib.iiij.q.vij.nu.8. fo.ciij.
Metus excuſat fugiētem.li.v.de fuga incar.nu.17. fo.cxxij.
Milites noſtri tēporis an ſint in criminalibus a tortura exempti.lib.iiij.q.vj.nu.3. fol.cij.
Minor culpa leuiorē pati debet vin

dictā.li.iij.q.vj.nu.11. fo.lxxviij.
Minores impuberes non debēt torqueri.lib.iiij.q.vj.nu 6. fo.cij.
Miraculū eſt teſtimoniū diuine virtutis.li.ij.q.vij.nu.14. fo.xxxiij.
Modus & forma quibus diabol9 inuocatur eſt in materia ſortilegij cōſiderāda.lib.ij.q.x.nu.10.f.xlix.
Mors eſt vltimū terribiliū.lib.j.q.iij.nu.3. fo.iiij.
Muliebris ſex9 fragilis & ad malū labilis eſt.lib.ij.q.v.nu.8.f.xxiij.
Mulier ſcienter poculum abortiuū ſumēs quam penam incurrat.li.ij.q.xij.nu.2. fo.lxj.
Mulier pregnans ſeptem menſium accipiens poculum abortionis tenet vt matricida.li.ij.qōne.xiij.nu.8. fo.lxij.
Mulier vxorata cōmittēs adulteriū an viro defūcto poſſit impune cū illo cū quo adulteriū cōmiſit matrimonium contrahere.lib.iij.q.vj.nu.13. fo.lxxvij.
Mulier an in materia fornicationis aliquando vt vir puniatur.li.iij.q.ij.nu.16. fo.lxxij.
Mulier rapiens virum an puniatur pena legis de raptu.lib.iij.qōne.x.nu.41. fo.lxxxiiij.
Mulier per quēcunq3 coitū ſiue occultum ſiue manifeſtū extra matrimonium infamis efficitur.li.iij.q.xj.nu.2. fo.lxxxix.
Mulier honeſta fideiuſſorē habēs non debet in leuioribus cauſis detineri: ſecus in mulierib9 inhoneſtis.lib.v.de fideiuſſo.reorum.numero.5. fo.cxx.
Mulier fugiēs a carcere cauſa libidinis euitande nō habetur pro cōfeſſa.libro.v de fuga in carcere.numero.30. fo.cxxiij.
Mulieris nupte ccubitum obtinēs quā penā incurrat.lib.iij.q.vj.numero.1. fo.lxxvij.
Mulieres pregnantes nō torquent.li.iiij.q.vj.nu.7. fo.cij.

De litera N.

Natura angelica eſt preteritorum & preſentium occultorū optima iterpres.li.ij.q.vj.n.13. f.xxvj.
Nigromātia vnde dicatur.lib.ij.q.ij.nu.8. fo.xv.
Nomen illud fornicatio eſt nomē generis comprehendēs omnes ſpecies coitus illiciti.lib.iij.qōne.ix.numero.2. fo.lxxxiij.
Notoriū quid dicatur.lib.iiij.qōne.iij.nu.20. fo.xcv.
Nuptie inceſtuoſe ignoranter facte nullam penam merentur ſi aduenīete ſcia diſſoluūtur.lib.iij.q.ij.nume.17. fo.lxxiij.
Nuptias cum conſanguinea contrahens quam penā incurrat.li.iij.q.iij.nu.2. fo.lxxv.

De litera O.

Oblivio an cadat demone.li.ij.q.vj.nu.8. fo.xxvij.
Occiſus ictu lapidis ex domo alicuius proiecti nec conſtat de proijciente: an oēs tūc domi exiſtentes puniunt.lib.v.de abſol.innoc.q.vj.nu.2. fo.cxv.
Opem vel fauorem actui pbere qualiter quis dicatur libr.iij.qōne.x.numero.25. fo.lxxxiij.
Opem vel fauorem prebens alicui actui dupliciter cōſideratur.li.iij.q.x.nu.26. fo.lxxxiiij.
Opem alicui actui ſcienter prebens

tenet etiã actu nõ conſummato lib.iij.q.x.nu.27. fo.lxxxiiij.
Opē actui malo cõcomitãter pbẽs tenet.lib.iiij.q.x.nu.28. f.lxxxiiij.
Opē pſtans poſt commiſſum maleficium diuerſimode conſideratur. lib iij.q.x.nu.29. fo.lxxxiiij.
Oratio indefinita equipollet vniuerſali.lib.iiij.q.v.nu.3. fo.c).
Oſtiũ carceris apertũ inueniens an impune poſſit exire.lib.v.de fuga incar.nu.25. fo. cxxiiij.

De litera P.

Papa vel imperator poſt criminis & ſententie narrationem proferens hec verba Damus gratiã an ad omnia reſtituat lib.v.de benefi. & indul.prin.q.ij. nu.1. fo.cij.
Pars non conſentiens compoſitiõi non impeditur iudiciũ pſequi.li. v.de penarũ ꝯpo.q.v.nu 2. f.cxx.
Paupertas non excuſat a pena.lib. v.q.iij.nu.3. fo.cvij.
Peccatum hereſis vt plurimũ oritur ex ſuperbia & auaricia.libro.I.q.I. nu.7. fo.I.
Peccatum ignoranter & abſq; dolo ꝯmiſſum qñq; punitur.lib.iij.q. ij. nu.18. fo.lxxiij.
Peccatũ cõtra naturã q̃ſit abhominabile.lib.iij.q.vij.n.4.fo.lxxxiij.
Pecunia in cõpoſitione impoſita venit fiſco applicanda.lib.v.de penarum compo.q.I.nu.12.fo.cxvI.
Pena delicti quãdoq; extenditur vſq; ad quartã generationẽ.li.I.q.iiij. nu.7. fo.iiij.
Pena ppetui carceris poteſt hodie ꝯmutari.lib.I.q.vij.nu.3. fo.xij.
Pena coitus cõtra naturã equaliter in omni ſtatu imponitur.li.iij.q. viij.nu.2. fo.lxxxiij.
Pena delinquẽtis quo caſu extẽdatur ad alios.lib.v.q.iij.nu.4. fo.cviij.
Pena opem pſtantibus adiudicata qualiter ſit commenſuranda.lib. iij.q.x.nu.39. fo.lxxxiiij.
Pena ſuũ tantũ proſequi debet autorem lib.v.de abſolu.innocẽ.q.v. nume.2. fo.cxiiij.
Pena adulterij qua cleric9 degradatur an hodie pcedat. lib.iij.q.vI. nume.4. fo. lxxviij.
Pena eſt delicto cõmenſurãda.lib. iij.q.vI.nu.x. fo.lxxviij.
Pena ſortilegis imponenda diuerſimode conſideratur.libro.ij.q. xI. numero.1. fo.liij.
Pena ſacrilegis imponẽda diuerſimode conſideratur.lib.ij.q.xI.numero.12. fo.liij.
Pena ſortilegis imponẽda plura ſupponit conſiderãda.lib.ij.q.xI. nume.7. fo.liij.
Pena eſt delicto cõmenſuranda.li. v.q.vI.nu.2. fo.cix.
Pena raptus an procedat pro meretrice aut plurium concubina rapta.lib.iij.q.x.nu.45. fo.lxxxiiij.
Pena inceſtus eſt eadẽ cũ pena adulterij.lib.iij.q.ij.nu.15. fo.lxxiij.
Pena arbitraria tria pſupponit cõſideranda.lib.v.de fideiuſ.reorũ. numero.11. fo.cxx.
Pena nõ debet excedere ſuũ auctorem.lib.v.q.iij.nu.1. fo.cvij.
Pene quibuſdam circũſtantiis ꝯcurrẽtibus ſunt leuiande.lib.ij.q.xij. nume.9. fo.lviij.
Pene de iuris ciuilis euitãtur facti ignorãtia probabili.lib.iij.qõne. xiiij.nu.3. fo.xcij.
Pene corporalis inflictio multarum circunſtantiarum exigit ꝯſiderationem.lib.v. de fideiuſ.reorum.

nume.8. fo cxx.
Penarum executio debet fieri publice in metum aliorum.lib.v.qõne j.nume.3. fo.cvj.
Penitentia non procedit in delictis criminalibus atrocibus quo minus ciui.iter puniatur.lib.j.qõne v.nume.2. fo.v.
Penitẽtia ſpõtanea eſſe dꝫ ꝛ nõ morosa.lib.j.q.v.nu.7. fo.v.
Penitẽtia heretica dõ ꝛ qualiter dicatur ſpontanea.libro.j.qõne.v. nume.8. fo.v.
Perſona vilis põt pro vili crimine qbuſdã penis coherceri:ſecus in perſona graui ꝛ honeſte cõditionis lib.iiij.q.v.nu.8. fo.cj.
Perſona pauper que penã pecuniariã ſoluere non põt:põt corporalr affligi.lib.iiij.q.v.nu.9. fo.cj.
Perſona rationalis dicitur triplicẽ qualitatem eſſentialem continere.lib.v.de penarum compo.q.j. nume.2. fo.cxvj.
Perſone que torqueri nõ debent.li. iiij.q.vj.nu.2. fo.cij.
Perſuadens crimen an liberetur reuocatiõe ſi ſequatur effectus.lib. iij.q.10.nu.24. fo.lxxxiiij.
Perſuaſio poteſt tam in bonam ꝙ in malam partem ſumi.lib.iij.qõne x.nu.23. fo.lxxxiiij.
Plurium opem preſtantiũ an pena eſſe debeat vniformis.lib.iij.q.x. nu.37. fol.lxxxiiij.
Pluribꝰ de homicidio ſuſpectis nec quis actum fecerit ſciri poteſt:an oẽs cõdẽnabũtur.lib.v.de abſo. innocẽ.q.vj.nu.1. fo.cxv.
Poculum abortionis miniſtrantes ꝛ cõponẽtes eque puniuntur.lib. ij.q.xiij.nu.13. fo.lxij.
Poculum abortionis dans mulieri ſeptem annorũ pregnãti tenetur lege cornelia de ſica.lib.ij.q.xiij. numero.9. fo.lxij.
Poculum abortionis a muliere pregnãte ſumptum diuerſimode:poteſt conſiderari:ꝛ ſcõm diuerſitatem cõſiderationis inſpici.lib.ij. q.xiij.nu.10. fo.lxij.
Poculum abortionis tradẽs ex quo ſequatur mors tenetur pena mortis ſiue doloſe fecerit:ſiue nõ.lib. ij.q.xiij.nu.11. fo.lxij.
Poculũ amatorium porrigens ꝛ miniſtrans qua ſit pena mulctãdꝰ lib.ij.q.xij.nu.16. fo.lviij.
Poculũ dãs amatoriũ ſi ex illo mors ſequatur qualiter punietur.lib.ij. q.xij.nu.2. fo.lvij.
Poculũ ꝯceptoriũ miniſtrãs ſi mors ſequatur qua pena veniat puniẽdus.lib.ij.q.xij.nu.x. fo.lviij.
Poculũ amatoriũ dupliciter põt cõſiderari.lib.ij.q.xij.nu.13.fo.lviij.
Poculũ abortionis tradẽs mulieri ꝑgnãti qualiter puniaꝛ.lib.ij.q. xiij.nu.1. fo.lxij.
Poculum ſterilitatis tradens quaꝫ penam incurrat.lib.ij.qõne.xij. nu.16. fo.lviij.
Poſſidens cõditio preualet ceteris partibus.lib.j.q.vj.nu.5. fo.x.
Precium rei alienate reſtituitur quatenꝰ dñs ex ea locupletior factꝰ ẽ. lib.v.de benefi.ꝛ indulg.prin.q. v.nu.2. fo.cxij.
Preſbyter vel diaconus rebus abutens ſacris vel ſacratis qualiter puniaꝛ.lib.ij.queſtione.xvj.numero.2. fo.lxv.
Preſbyter vel clericus admiſcẽs res ſacras ſortilegus omni dignitate priuantur.libro.ij.queſtione.xvj. nu.3. fo.lxv.
Preſtãs opẽ malefactori poſt factũ minꝰ punitur ꝙ facto interueniẽs lib.iij.q.x.no.12. fo.lxxxiij.
Preſumptio i gñe cõ dicatur.lib.iiij.

q.iij.nu.11. fo.xcv.
Preſumptio diuerſimode cōſideratur.lib.iiij.q.iij.nu.12. fo.xcv.
Primus gradus torture non dicitur proprie tortura ſed potius terror lib.iiij.q.iiij.nu.4. fo.xcvij.
Princeps gratiam alicui faciēs nō preſumitur alteri velle preiudicare.li.v.de benefi.⁊ indulgē.pn.q.iiij.nu.2. fo.cxi.
Principi cōpetit populi ſalutē tueri.libro.v.de benefi.⁊ indul.prin.q.i.nu.2. fo.cx.
Priuilegium de ſe nō torquēdis habentes quibus tormentis ſubijci poſſint.lib.iiij.queſtione.iiij.numero.8. fo.xcvij.
Probatio per euidentiam facti q̄ dicatur.lib.iiij.q.iij.nu.23. fo.xcv.
Probatio q̄d ſit ⁊ qualiter diuidat.lib.iiij.q.iij.nu.21. fo.xcv.
Probatio in cauſa penali debet eſſe clariſſima.lib.v.de abſo.innocē.q.vi.nu.3. fo.xcv.
Puella an poſſit nubere raptori ei⁹ de parentum cōſenſu.lib.iij.q.x.nu.44. fo.lxxxiiij.
Pueri ex inceſtis nuptijs habiti nō ſunt a parētibus filij appellandi.lib.iij.q.ij.nu.13. fo.lxxij.
Purgationem ſibi iniunctam negligēs punitur pena criminis plene probati.lib.iij.queſtiōe.vi.numero.5. fo.lxxvij.
Purgatio indiciorū alicuius maleficij dr̄ quedā ſuis abſolutoria.lib.v.de abſolut.innocē.queſtiōe.ij.nu.ij. fo.cxij.
Purgatus per torturā an nouis indicijs ſuperuenientibus poterit iterum torqueri ⁊ iudicialiter agitari.lib.5.de abſolu.innocē.q.ij.numero.4. fo.cxij.

De litera Q.

Queſtio facti ſub iudicis ꝯſtat arbitrio ſed nō pena.lib.v.q.vi.nu.7. fol.cix.
Queſtio iudicialis quid ſit.lib.iiij.q.i.nu.1. fo.xciiij.
Quantum condemnationis ſentētia ademit tantūdē reſtitutionis tribuit.lib.i.q.vi.nu.3. fo.x.

De litera R.

Rapiēs virginē vl viduā vel nuptā de domo patris quā penā incurrit.lib.iij.q.x.nume.38.f.lxxxiiij.
Rapiens ſeruam aut libertinā alterius capitis pena punit.li.iij.q.x.n.10.f.lxxxiij.
Rapientes ⁊ vi meretrices etiā publicas detinentes tenentur actione iniuriarū.lib.iij.queſtio.x.numero.46. fo.lxxxiiij.
Raptus mulierum ab vtroq; iure deteſtatur ⁊ grauiſſimum crimen reputatur.li.iij.q.x.nu.1.fo.lxxxiiij.
Raptu interueniente eque cū raptore puniūt.li.iij.q.x.n.3.f.lxxxiiij.
Raptores mulierum quib⁹ penis ad iudicent.li.iij.q.x.nu.2.f.lxxxiij.
Ratio legis p̄ncipaliter eſt attēdēda lib.ij.q.vij.nu.28. fo.xxxiij.
Receptator mulieris rapte qualiter puniat.lib.iij.q.x.n.6.fo.lxxxiiij.
Receptatores ⁊ fautores hereticorum quib⁹ ſunt penis affligendi.li.i.q.ix.nu.1. fo.xiij.
Reddenda Ceſaris ceſari ⁊ Dei deo.li.i.q.ij.nu.14. fo.ij.
Regnū celorū nemo intrat niſi ſit renat⁹ ex aqua ⁊ ſpiritu ſancto.li.i.queſtiōne.ij.nu.iiij. fo.ij

Regula torture generalis eſt ⁊ affirmatiua: nec ali quis dicitur exini niſi ſit expreſſus. lib. iiij. q. vj. numero. 1. fo. cij.
Relapſio in hereſim dupliciter cōſideratur. lib. j. q. x. nu. 5. fo. xiiij.
Relaxatio reorū a carceribus diuerſimode cōſideraẗ. li. v. nu. 1. f. cvj.
Relaxationum que lite pendēte fiūt ſpecies. lib. v. nu. 2. fo. cvj.
Religioſus fornicationem cōmittēs dicitur ſacrilegium eo cōmittere. lib. iij. q. xv. nu. 2. fo. xcij.
Reliquias ſacras: ſubſtātialia ſacramentorum eccleſie: et ceteras res ab eccleſia benedictas ſortilegijs ſuis immiſcētes heretici habenẗ. lib. ij. q. xl. nu. 20. ⁊ 23. fo. liiij.
Remediū appellādi duobus modis tollitur. lib. v. q. ij. nu. 4. fo. cvij.
Remedia arte diabolica malefica ⁊ dānabili diſciplina adhibita nō ſunt a iure ciuili reprobata. lib. ij. q. ij. nu. 4. fo. xv.
Remedia qualiter ſint ſuperſtitioſa vel naturalia iudicanda. lib. ij. q. vj. nu. 18. fo. xxvij.
Remiſſio pene nō eſt bis in idipſum facienda. lib. v. de penarum ꝯpo. q. ij. nu. 2. fo. cxviij.
Rei ſue quilibet dicitur moderator ⁊ arbiter. li. ij. q. vij. nu. 21. fo. xxxiij.
Rebus ſacris vel benedictis abutēs habetur vt ſacrilegus. li. ij. q. xvj. nume. 4. fo. lxv.
Reuocatio hereſis duo ꝑſupponit. lib. j. q. v. nu. 4. fo. v.
Reuocatio hereſis nō debet eſſe moroſa: ⁊ ſi ſit moroſa nō eſt admittenda. li. j. q. x. nu. 4. fo. xiij.
Reuocatio hereſis debet fieri ſpōte ⁊ vero corde. li. j. q. v. nu. 6. fo. v.
Reuocatio hereſis dupliciter cōſideraẗ. lib. j. q. v. nu. 16. fo. v.
Reus ꝯponēs cū curia, vel ſiſco cū cōſenſu ꝑtis an dicaẗ fateri delictū. li. v. d̄ penaꝝ ꝯpo. q. iiij. n. 1. f. cxx.
Reus vel innocēs quibuſcūq; defenſionibus vti permittiẗ. li. v. de abſolu. innocen. q. iij. nu. 4. fo. cxiiij.
Reus corporaliter puniendus nō debet fideiuſſoribus relaxari. li. v. de fideiuſ. reorum. nu. 6. fo. cxx.
Reus abſolutus an omiſſa calūnia poterit agere dūtaxat ad expenſas quas fecit. li. v. de expē. dam. ⁊ intereſſe. nu. 4. fo. cxxvij.
Reus in defectum pecunie pene corporali adiudicādus an poterit fideiuſſorib9 relaxari. lib. v. de fide iuſ. reorum. nu. 10. fo. cxx.
Reus pro quibus criminibus poſſit fideiuſſoribus relaxari. li. v. de fideiuſſo. reorum. nu. 2. fo. cxx.
Reo etiā notorio non tolluntur iuris defenſiōes. li. v. q. ij. nu. 6. f. cxvii.
Reo innocenti quibus modis prouideatur. lib. v. de expen. ⁊ intereſſe nume. 1. fo. cxxvij.
Reo abſoluto inquirendū eſt de accuſatoris aut delatoris conſilio. li. v. de calum. nu. 3. fo. cxxv.
Rumor qd ſit. li. iiij. q. iij. nu. 9. f. xcv.

¶ De litera S.

Sacerdos preces nefandas in ſua celebratione faciēs qualiter puniatur. li. ij. q. xvij. nu. 1. fo. lxvj.
Sacerdos cauſa doloris eccleſiaſtica immutans infamis eſt habendus. libro. ij. q̄ōne. xi. nu. 20. fo. liiij.
Sacerdos celebrans ſi pretendes ſortilegium faciat preces inhoneſtas ⁊ indebitas quam penam incurrat libro. ij. queſtione. xiiij. numero. 1. fo. lxiiij.

Sacerdos celebrās ꝛ nihil cōſecrās qua pena veniat puniendus. li. ij. q. xj. nu. 22. fo. liij.

Sacerdos celebrās cōtra viuentem vt citius moriatur infamis efficit. li. ij. q. xiiij. nu. 2. fo. lxv.

Sacerdos ſimplex aut ignorans an pro ſacramentorum abuſu ſit potius ꝙ expertus excuſandus. li. ij. q. xiij. nu. 3. fo. lxv.

Sacerdos abutēs debito modo ꝛ ordine ſacrificandi quam penã incurrat. lib. ij. q. xv. nu. 1. fo. lxvij.

Sacerdotes diuina exercentes vt cōtra naturam aliquid eueniat an poſſint dici ſacrilegi. li. ij. q. x. numero. 11. fo. xlix.

Sacramenta eccleſiaſtica non operantur in turpem vel indebitum finem lib. ij. q. x. nu. 18. fo. xlix.

Sacramenta eccleſiaſtica an effectiue poſſint in ſacrilegiū ꝯcurrere. lib. ij. q. iij. nu. 16. fo. xvij.

Sacramenta eccleſiaſtica cuius ſint efficacie. lib. ij. q. iij. nu. 17. fo. xvij.

Sacrilegium tripliciter conſideratur. lib. iij. q. j. nu. 15. fo. lxviij.

Sacrilegium quot ſpecies habeat et quot modis committatur. vſq ad nume. 12. lib iij. queſtione. j. numero. 7. fo. lxviij.

Sacrilegium non committitur in re nō ſacra ſubtracta a loco ſacro: ꝛ hoc de iure ciuili. lib. iij. qōne. j. nume. 12. fo. lxviij.

Sacrilegium an committatur in ſubtractionem rei ad vſum ſacrū deſtinate ꝛ nondum tradite. lib. iij. q. j. nu. 13. fo. lxviij.

Sacrilegium carnale ceteris carnalibus criminibus in grauitate pfertur. lib. iij. nu. 3. fo. lxviij.

Sacrilegium generaliter ſumptum quid ſit. lib. iij. q. j. nu. 1. fo. lxviij.

Sacrilegium dicitur quaſi ſacri ledium: qꝛ per illud vel res ſacra vel perſona ſacra ledūtur. lib. iij. q. j. nume. 2. fo. lxviij.

Sacrilegium punibile que preſupponat. libro. iij. queſtione. j. numero. 3. fo. lxviij.

Sacrilegium an ſit crimen eccleſiaſticum vel ſeculare. lib. iij. qōne. j. nume. 4. fo. lxviij.

Sacrilegium an veniat furti appellatione. lib. iij. q. j. nu. 5. fo. lxviij.

Sanctitas hominis prefertur ſanctitati loci ꝛ per ꝯſequēs ſacrilegiū grauius eſt reſpectu pſone ꝙ loci. lib. iij. q. j. nu. 18. fo. lxviij.

Sathanas ſummopere cupit adorari. lib. ij. q. iij. nu. 6. fo. xvij.

Scientia adueniente ilico ceſſat priuilegium ignorantie. lib. iij. q. xij. nume. 7. fo. lxxxix.

Sciſma dicitur a ſciſſura: quia diuidit Chriſtum qui indiuiſibilis eſt. lib. j. q. ij. nu. 20. fo. ij.

Sciſma dupliciter cōſideratur lib. j. q. ij. nu. 21. fo. ij.

Sciſmaticus quis proprie dicatur lib. j. q. ij. nu. 19. fo. ij.

Scripture ligate an poſſint licite in collo vel alio loco corpis deportari vt ex hoc aliquid eueniat. lib. ij. q. xj. nu. 27. fo. liij.

Secreta cordium ſortilegio inquirēs hereticus dicitur. lib. ij. qone. x. nu. 17. fo. xlix.

Secundam ducens vxorē prima viuēte infamis perpetuo efficitur: ꝛ ſecundam dimittere cogitur. lib. iij. q. xiiij. nu. 5. fo. xcij.

Semel tortus quo caſu poſſit iterū torqueri. li. iiij. q. vij. nu. 11. fo. ciiij.

Senatuſconſulti turpil. pena que ſit. lib. v. de calū. nu. 8. fo. cxxv.

Senex an cōprehendatur ſub regula torture affirmatiua. li. iiij. q. vj. numero. 11. fo. cij.

Senes etate cõfecti nõ ſunt torquendi.lib.iiij.q.vj.nu.9. fo.cij.
Sententia amputationis manus nõ ſpecificata exequitur in minus valida.lib.v.q.iiij.nu.3. fo.cviij.
Sententia poteſt die feriata in fauorem innocentis ferri.lib.v.de abſol.innocen.q.j.nu.2. fo.cxij.
Sententia abſolutoria differt a ſnia liberatoria.lib.v.de abſol.innocẽ q.ij.nu.3. fo.cxij.
Snia ⁊ res iudicata an differant ⁊ in quo.lib.v.q.j.nu.2. fo.cvj.
Sententia contra iuris diſpoſitionẽ lata an ſit valida libro.v.q.vj.numero.4. fo.cix.
Sententia penalis an debeat continere cauſam.li.v.queſtione.vj.numero.5. fo.cix.
Sententia petitioni difformis nulla eſt lib.v.q.vj.nu.6. fo.cix.
Seruus alienꝰ an poſſit in pecuniaria cauſa torqueri.li.iiij.qõne.vij.nume.6. fo.ciij.
Serui liberti quo caſu torqueantur.lib.iiij.q.vij.nu.2. fo.ciiij.
Serui an et quibꝰ caſibꝰ poſſint vel non poſſint torqueri.lib.iiij.q.vj.numero.8. fo.cij.
Simulachrum fortune quandã Rome habitum locutũ fuiſſe Ualer.max.refert.lib.ij.queſtiõe.vij.numero.25. fo.xxxiij.
Solennitas iudicialis non eſt pro leuibus criminibus obſeruãda.lib.iiij.q.v.nu.5. fo.cj.
Sors multis modis intelligi poteſt.lib.ij.q.j.nu.7. fo.xiiij.
Sortem in euangelijs querentes:et verba euãgelica in illis immiſcentes qualiter ſint puniendi.lib.ij.q.xj.nu.25. fo.liij.
Sortilegus non excuſatur ſimplicitate vel ignorantia.lib.ij.q.xj.numero.9. fo.liij.
Sortilegus teſtibus conuictus ⁊ pertinax poteſt bestijs tradi vorãdus.lib.ij.q.xj.nu.15. fo.liij.
Sortilegus ſeu maleficiatus non curatur niſi ab eiuſdem artis perito ⁊ profeſſo.lib.ij.q.ij.nu.2. fo.xv.
Sortilegi in forma imaginis aliquẽ affligentes an ſint manifeſti heretici.lib.ij.q.x.nu.14. fo.xlix.
Sortilegi an eorum arte ⁊ demonis ſuffragio poſſint aeris mutationem inducere.lib.ij.queſtione.xj.nu.14. fo.xxvij.
Sortilegi quare incarcerati et in publica cuſtodia detenti non vtantur arte ſua libro.ij.queſtione.ix.numero.1. fo.xlviij.
Sortilegi qualiter cognoſcãtur vere vel ficte penitere.libro.ij.qõne.ix.numero.2. fo.xlviij.
Sortilegi quibus rebus mixturis:et inſtrumentis cõmuniter vtantur.lib.ij.q.v.nu.1. fo.xxiiij.
Sortilegi vtuntur venenorum compoſitione.lib.ij.q.iij.nu.7.fo.xvij.
Sortilegi ſunt humani generis inimici ⁊ humane ſalutis hoſtes.lib.ij.q.j.nu.2. fo.xiij.
Sortilegi proprie ſumpti qui dicant.lib.ij.q.j.nu.3. fo.xiiij.
Sortilegi qualiter veniãt in foro iudiciali canonico puniẽdi.lib.ij.q.xj.numero.3. fo.liij.
Sortilegi diuinatores qua pena de iure ciuili puniant.lib.ij.q.xj.numero.4. fo.liij.
Sortilegiorum profeſſio duplex.lib.ij.q.iij.nu.2. fo.xvij.
Sortilegiũ amatorium non cadit in inuitum.lib.ij.q.iij.nu.13.fo.xvij.
Sortilegium amatorum requirit puram ⁊ liberam voluntatem.lib.ij.q.iij.nu.14. fo.xvij.
Sortilegium an effectiue a rebus vel ſimplicibꝰ vel mixtis ſortiri dica-

tur.lib.ij.q.vj.nu.1. fo.xxvij.
Sortilegium generaliter captum quid ſit.lib.ij.q.ij.nu.1. fo.xiiij.
Sortilegium a quibus ſit inuentum. lib.ij.q.j.nu.8. fo.xiij.
Sortilegium vnde dicatur.lib.j.q.j. nu.6. fo.xiij.
Sortilegium multis concurrētibus cenſetur hereticum.li.ij.qō.x.numero.20. fo.xlix.
Sortilegium amatorium qualiter ſit de iure ciuili puniendum.lib.xj. nume.6. fo.liij.
Sortilegium qualiter ſit in foro conſcientie puniendū.lib.ij.qōne.xj. nume.2. fo.liij.
Sortilegium cōſulere aut ad executionē ſue artis ꝓuocare an impune liceat.li.ij.q.vj.nu.16.fo.xxvij.
Sortilegium maleficum quid ſit et cuius ſit efficacie.lib.ij.qō.iij.numero.20. fo.xvij.
Sortilegium in bonum finem factū an ſit puniendum.lib.ij.qōne.xj. nume.18. fo.liij.
Sortilegium cum hoſtia non conſecrata an ſit hereticum.lib.ij.q.x. nume.13. fo.xlix.
Sortilegium primo profitentes quā obſeruent ſolennitatem.lib.ij.q. vij.nu.26. fo.xxxij.
Sortilegium profitentes ſub qua forma diabolum adorent.li.ij.q.vij. nume.27. fo.xxxiij.
Sortilegium cum hoſtia conſecrata factum an ſapiat hereſim manifeſtam.lib.ij.q.x.nu.4. fo.xlix.
Sortilegium veneficum quibus inſtrumentis exerceatur.lib.ij.q.v. nu.9. fo.xxiiij.
Sortilegij amatorij inſtrumēta quę eſſe ſolent.li.ij.q.v.nu.3. fo.xxiij.
Sortilegij ꝛ ſtrigimage ſiue lamie an vere ꝛ corporaliter deferantur a diabolo quouis voluerint.li.ij.q. vij.nu.1. fo.xxxiij.
Sortilegij ꝓfeſſio tacita qualiter fiat li.ij.q.iij.nu.3. fo.xvij.
Sortilegij profeſſio expreſſa dupliciter conſideratur.li.ij.qōne.iij.numero.4. fo.xvij.
Sortilegij profeſſiōis expreſſe mod⁹ ꝛ ſolēnitas.li.ij.q.iij.nu.5.fo.xvij.
Sortilegia tam amatoria quam venefica dupliciter fieri dicuntur.lib.ij.q. iij.nu.11. fo.xvij.
Sortilegia quo mediante vel qua vi operenē.lib.ij.q.iij.nu.12. fo.xvij.
Sortilegia in quibus reliquie ſanctorum admiſcentur an ſapiant hereſim.lib.ij.q.x.nu.15. fo.xlix.
Sortilegia in quibus admiſcentur eſſentialia vel ſubſtantialia ſacramentorū eccleſiaſticorum an hereſiȝ ſapiāt.li.ij.q.x.nu.16.fo.xlix.
Sortilegia duo preſupponūt cōſideranda.lib.ij.q.x.nu.7. fo.xlix.
Sortilegia in quibus interueniunt res benedicte non ſapiunt hereſim. lib.ij.q.x.nu.19. fo.xlix.
Sortilegia ſimplicia non ſapiunt hereſim.li.ij.q.x.nu.5. fo.xlix.
Sortilegia an hereſim ſapiant manifeſtam:vt a iudice eccleſiaſtico debeāt examinari.lib.ij.qōne.x. nume.1. fo.xlviij.
Sortilegia quibus in locis vel tēporibus fabricari ſoleant.li.ij.q.iiij. nume.1. fo.xxiiij.
Sortilegia venefica qualiter veniāt in foro conſciente punienda.li.ij. q.xj.nu.10. fo.liij.
Sortilegia amatoria qualiter ſint punienda.lib.ij.q.xj.nu.5. fo.liij.
Sortilegia amatoria ꝛ venefica que puniuntur.libro.ij.qōne.ij.numero.10. fo.xv.
Sortilegia ſanatiua ꝛ nullū ꝑiudiciū inducētia de iure ciuili nō puniūtur lib.ij.qōne.xj.nu.3. fo.liij.

Sortilegia multis fiunt modis. lib. ij.q.iij.nu.1. fo.xvij.

Sortilegiorum tres ſunt ſpecies pri cipales.lib.ij.q.ij.nu.1. fo.xv.

Sortilegiorum ſpecies continentur ſub verbo nomia.lib.ij.qõne.j.nu mero.4. fo.xiiij.

Sortilegiorum profeſſio dupliciter cõ ſideratur.libro.ij.qõne.j.nume ro.5. fo.xiiij.

Sortilegijs per tacite profeſſiõis homines exercendis que ſoleant in ſtrumenta ↄcurrere.lib.ij.q.v.nu mero.2. fo.xxiiij.

Socius differt a ſequace ⁊ econtra. li.iij.q.x.nu.4. fol.lxxxiiij.

Sperma non generatur in corporibus a demonibus aſſumptis. lib. ij.q.vij.nu.11. fo.xxxiij.

Sperma hominis oritur ex puriſſima ſubſtantia cibi iam digeſti.lib. ij. q.vij.nu.10. fo.xxxiij.

Spiritus ſiue angelicus ſiue humanus multe eſt potẽtie.lib.ij.q.vij. nu.20. fo.xxxiij.

Spõſus ſuã ſpõſaz rapiẽs an veniat puniend9.libr.iij. qõne.x.nume ro.4. fo. lxxxiij.

Statutum puniens auxilium ⁊ opẽ maleficio preſtantes an includat conſulentes.lib.iij.qõne.x. nume ro.15. fo. lxxxiij.

Statutum de non preſtando opem bannitis nõ includit eos qui cha ritatiue ⁊c. hoc faciunt,lib.iij.q.x. nu.35. fo. lxxxiiij.

Statutum puniens auxilium preſtã tes malefactoribus quos compre hẽdat.lib.iij.q.x.nu.18. f.lxxxiij.

Statutū faciens de furto mẽtionẽ an comprehendere dicatur ſacri legiū.li.iij.q.j.nu.6. fo.lxxviij.

Statutum de ſacrilegio puniẽdo de quo ſtatuto ſit interpretãdum an ſtricto an largo.lib.iij.qõne.j.nu mero.14. fo.lxviij.

Statuta recipiunt interpretationem declaratiuam a iure cõmuni.lib. v.q.vj.nu.11. fo.cix.

Strige ⁊ malefice ſunt extra protectionẽ eccl.li.ij.q.vij.nu.4. fo.xxxiij.

Strige ⁊ apoſtate differunt.lib.ij.q. vij.nu.29. fol.xxxiiij.

Stuprum ⁊ adulterium an poſſint eadẽ perſona ſimul committi. li. iij.q.j.nu.20. fo. lxviij.

Stuprum an cum mulieribus inhoneſte ⁊ turpiter viuẽtibus ↄmitti dicat.lib.iij.q.vij.nu.9. fo.lxxx.

Stuprum quid ſit ⁊ qua pena puniatur.lib.iij.q.vij.nu.1. fo. lxxx.

Stuprū cũ virgine cõmiſſuz qualiter puniat.li.iij.q.vij.nu.2.fol.lxxx.

Stuprum cum muliere honeſta libera honeſte cõditionis ⁊ fame cõ miſſum grauiter punitur.li.iij.q. vij.nu.4. fo.lxxx.

Supplicatio non procedit pro damnato crimine leſe maieſtatis. lib. iij.q.x.nu.33. fo.lxxxiij.

Suſpectus de homicidio nulla accedente probatione vel confeſſione etiam ſequente tortura abſoluendus eſt.lib.v.de abſolu.innocen. q.ij.nu.1. fo cxij.

Suſpectus de hereſi ſemel reſtitut9 an ⁊ quando dicatur in hereſim relapſus ⁊ vt relapſus puniẽdus lib.j.q.x.nu.1. fo.xiij.

Suſpitio quid ſit.li.iiij.qõne.iij. nu mero.10. fo. xcv.

Suſpectio leuis ⁊ parua non reddit ſuſpectum hereticū vel relapſuz. lib.j.q.x.nu.3. fo.xiij.

Suſpicio an in materia hereſis,procedat.lib.j.q.viij.nu.1. fo.xij.

Suſpitio vel preſumptio an ſit cauſa ſufficiens ad condemnationẽ ↄcipiẽdũ in attrocibus.lib.j.q. viij. nu.2. fo.xij.

De litera T.

TEmp⁹ iuridicũ eſt in ſentẽtiarũ prolationibus ⁊ earum executionib⁹ attendendum. lib. v. de abſol. innocen. queſtione. j. numero. 4. fo. cxij.
Tentatio eſt precipua diaboli cõditio. lib. ij. q. x. nu. 8. fo. xlix.
Tẽtationi diabolice nemo reſiſtere poteſt abſq; gratia diuina. lib. ij. q. v. nu. 4. fo. xxiij.
Theſauri an arte diabolica poſſint inueniri lib. ij. q. iij. nu. 9. fo. xvij.
Teſtis nullo modo examinãd⁹ nullam facit probationez: immo nec indiciuz. lib. v. de abſolu. innocẽ q. iij. nu. 2. fo. cxiij.
Teſtes domeſtici preferuntur ceteris in rebus domi geſtis. lib. v. de abſolu. innocẽ. q. iij. nu. 5. fo. cxiij.
Teſtes familiares ⁊ domeſtici ⁊ q̃cunq; ſunt in cauſa innocẽtie ꝓbande admittendi. lib. v. de abſo. innocen. q. 3. nu. 1. fo. cxiij.
Tormentorum ſpẽs multe ſunt ⁊ diuerſe. lib. 4. q. ij. nu. 1. fo. xciij.
Tortura indiſtincte ꝯtrã crimẽ ſacrilegij ꝓcedit. li. ij. q. xl. n. 14. fo. liij.
Tortura an dari poſſit i cauſa pecuniaria. lib. iiij. q. vij. nu 1. fo. ciij.
Tortura quid ſit ⁊ quare ſit inuenta lib. iiij. q. j. nu. 3. fo. xciij.
Tortura quid differat a queſtiõe. li. iiij. q. j. nu. 4. fo. xciiij.
Tortura eſt via probationis extraordinaria. lib. iiij. q. j. nu. 5. fo. xciij.
Tortura datur vbi veritas aliter haberi non poteſt. lib. iiij. q̃ne. vij. nu. 4. fo. ciij.
Tortura an poſſit in actiõe furti dari. lib. iiij. q. vij. nu. v. fo. ciij.
Tortura eſt de ſolẽnijs indicijs. nec ad eã deuenitur niſi cã cognita. lib. iiij. q. v. nu. 6. fo. cl.
Tortura non eſt pro leui crimine inferenda. lib. iiij. q. v. nu. 7. fo. cl.
Tortura qb⁹ de cauſis inferri poſſit. lib. iiij. q. v. nu. 1. fo. c.
Tortura leuis pro nulla eſt habẽda lib. iiij. q. iiij. nu. 5. fo. xcvij.
Tortura leuis non impedit grauiorem nouis ⁊ vehementibus indicijs accedentibus. li. iiij. q. iiij. nu. 7. fo. xcvij.
Torture tertius: quartus: ⁊ quintus gradus qui ſint. lib. iiij. q̃ne. iiij. nu. 9. fo. xcvij.
Tortura in q̃nto gradu dicitur grauior pena q̃ vtriuſq; manus abſciſſio. lib. iiij. q. iiij. nu. 10. f. xcvij.
Tortura quo remedio nocere non dicat. lib. iiij. q. iiij. nu. 11. fo. xcvij.
Tortura multos gradus habere d̃r lib. iiij. q. iiij. nu. 1. fo. xcvij.
Tortura dicitur a terrẽdo. lib. iiij. q. iiij. nu. 3. fo. xcvij.
Tortura quibus poſſit indifferẽti tẽpore dari. lib. v. de abſolu. innocẽ. q. j. nu. 3. fo. cxij.
Torture primus gradus quis ſit. li. iiij. q. iiij. nu. 2. fo. xcvij.
Torture ſcd̃s gradus quis ſit. lib. iiij. q. iiij. nu. 5. fo. xcvij.
Torturam in cauſa pecuniaria dare impiũ eſt. li. iiij. q. vij. nu. 9. f. ciij.
Tutor cum pupilla cuius tutorẽ gerit coiens quam penaz incurrat. lib. iij. q. vij. nu. 12. fo. lxxxj.

De litera V.

VAſa ſacra eccleſiaſtica vel res eccleſie benedictas polluens ⁊ in vſum ꝓphanum illas conuertens qua pena

ſit puniendus lib.ij.qõne.xvj. numero.1. fo.lxv.
Uenenũ diuerſimode cõſiderari põt lib.ij.q.ij.nu.4. fo.lviij.
Uenena quare ꝛ qñ dicanť bona vel non mala lib.ij.queſtione.iij.numero.21. fo.xvij.
Uenena mala que dicantur.lib.ij.q.iij.nu.22. fo.eo.
Uenena ſanitatis inducende cauſa confecta vel multum incommodum generantia non reprobantur a iure.libro.iiij.queſtione.xij.numero.6. fo.lviij.
Uenena diuerſimode.in iure conſideranť.lib.ij.q.xij.nu.15. fo.lviij.
Uenena mala que dicantur.lib.ij.q.v.nu.10. fo.xxiiij.
Uenena nõ mala que ꝛ quare dicantur.lib.ij.q.v.nu.11. fo.xxiiij.
Ueniꝰ facilitas incentiuum tribuit delinquendi.lib.v.de penarum compo.q.j.nu.x. fo.cxvj.
Uerbum iſtud venenum medicũ eſt ꝛ promiſcuum.lib.ij.queſtione xij.nu.5. fo.lviij.
Uerbũ videtur quid importet.li.iij.q.x.nu.17. fo.lxxxiiij.
Uerbũ rebãnire quid importet.lib.v.de beneſi.ꝛ indul.prin.q.iij.numero.1. fo.cxj.
Uerbũ indulgeo quid importet.lib.v.de beneſi.ꝛ indul.prin.q.j.numero.3. fo.cx.
Uerbum reſtituo plus importat quam verbũ indulgeo.lib.v.de beneſi.ꝛ indul.prin.q.j.nu.4. fo.eo.
Uerba dubia in materia gratioſa ſunt latiſſime interpretanda.lib.v.de beneſi.ꝛ indul.princi.qõne ij.numero.2. fo.cxj.
Uerba iſta indulgeo ꝛ reſtituo in reſcripto principis inſerta qd operentur.lib.v.de beneſi.ꝛ indul.princi.q.j.nu.5. fo.cx.
Uerba iſta ad effectum redimendi vexationẽ ꝛc.inducũt proceſſus ꝛ litis extinctionem.lib.v.de penarum compo.q.j.nu.16. fo.cxxj.
Uerba iſta continuo incontinẽti illico mox ꝛ ſimilia quid importent lib.j.q.v.nu.13. fo.v.
Uerba honeſta an poſſint licite verbis inhoneſtis commiſceri.lib.ij.q.xj.nu.26. fo.liij.
Ueriſimile dicit̃ur quaſi vero ſimile lib.iiij.q.iij.nu.19. fo.xcv.
Uir rapiens alium virum cauſa libidinis qualiter puniatur.lib.iij.q.x.nu.42. fo.lxxxiiij.
Uno ſolo a pluribꝰ armatis aggreſſo ꝛ ab vno tantum occiſo: an ille ſolus puniatur.lib.v.de abſolu.innocen.q.v.nu.1. fo.cxiiij.
Uotum inhoneſtum deo exhibens quam penam incurrat.lib.ij.q.xvij.numero.3. fo.lxvj.
Uulneratus a pluribus ſi vnius ictu moriatur: an ſolũ ab illo dicatur occiſus.lib.v.de abſol.innocẽ.q.vj.nu.4. fo.cxv.
Uxoratus coiens cũ ſoluta an adulterium committat.lib.iij.q.vj.numero.12. fo.lxxviij.
Uxoratus affinem ſue vxoris violãs non poteſt vltra a propria vxore debitum carnis exigere.lib.iij.q.iij.numero.v. fo.lxxv.

¶ Explicit Repertorium generale ſententiarum ſpecialium in hoc Tractatu domi. Pauli Grillandi cõtentarum.

¶ Regeſtum.

Aa Bb. Omnes ſunt quaterniones.

Proemium operis vna cum illius diuiſione.

ILlumina Cor meũ Domine ꝛ ſemitas veritatis oſtende mihi: in quacunqꝫ die inuocauero te exaudi me: multiplicabis in aia mea virtutem. ¶ Cũ ſepenumero hac preſertim tẽpeſtate contingat quamplures chriſtianos reperiri qui fidei catholice minus firmiter cõfidentes: ſꝫ potius diffidentes ꝛ a recta illius ſemita ſepius declinãtes quorum nonnulli ſunt qui falſa quadam eorum opinione decepti contra aliquod ex ſacre Theologice fidei ꝛ Ro. eccleſie inſtitutis cecitãtes aberrãt errorẽqꝫ ſuũ pro viribus defenſare conant: et hi ſunt qui prauaꝫ hereticorũ ſectã profitent. ¶ Nonnulli vero reperiuntur qui ꝓpria eorũ cupiditate ꝛ malitia ducti abiecto ꝓprio baptiſmatis ſacramẽto: ac dei omnipotẽtis vero cultu penit⁹ derelicto diabolicã profeſſioneꝫ ſectantur: ꝛ pro mũdi huius vanitatibus diaboli ſuffragia querũt eidemqꝫ tanqꝫ ſuo ꝓprio ꝑrincipi obedientiã ꝛ homagiũ medio iuramẽto preſtare non erubeſcũt eiuſqꝫ mãdatis poſtergatis diuinis parere: ꝛ quecũqꝫ noxia fidelibus xpianis inferre non ceſſant: ac oĩa ꝛ quecũqꝫ que in leſionẽ diuine maieſtatis ſacreqꝫ legis corruptionẽ: ac ſancte matris eccleſie opprobriũ tendunt ꝓpte ſuſcipiũt ꝛ pro viribus adimplere ſtudent: cui⁹ demonis illuſionibus: ꝛ prauitate diuerſa maleficia in humanis ſeu brutorũ corporib⁹ inferre cõtendunt: vitaſqꝫ inſontiũ labefactare nõ dubitãt: vt. l. multi. C. de malef. ꝛ math. futuraqꝫ predicere ꝛ occulta penit⁹ cognoſcere hac diabolica obſeruantia profitentur: quorũ opera quidã appellãt ſortilegia: quidaꝫ facturas: alij vero incantatiões: alij mallias ſiue maleficia q̃ omnia arte quadam malefica et plerumqꝫ deluſoria non ſine demonis miniſterio fiunt: et q̃ſi ſemper in alterius detrimentũ vertunt: quorum vltimus effectus ſemper tendit in peccatum: hi vero qui ipſorum fraudibus fidem preſtãt et illorum cultum ſectant perdũt animam. xxvi. q. ij. qui ſine ſaluatore. ¶ Inde eĩn multa mala proueniunt hominũ: ac brutorum infirmitates: adulteria: ſtupra: inceſtus: ſacrilegia: homicidia: veneficia: ſeditiones: mẽbrorum debilitationes: abortiões. ac demũ diuerſe in humanis corporibus infirmitates: ꝛ in fructibus pluuie: grandines: tẽpeſtates: arborũ ac terrenaſcẽtium q̃ſiqꝫ ſterilitates. Iumentorũ gregumqꝫ abortiões innumere: ꝛ q̃plura his ſimilia ſcelera: turpia: atqꝫ reprehenda: de quibus habetur in. l. j. ꝛ toto tit. C. de malefi. ꝛ math. ꝛ in. c. j. et. ij. de ſortil. ¶ Et ppterea poſt titulũ ſortilegiorũ ſubiunximus titulũ de penis omnifariã coitus qui ſepius demonis ope et tentatione procedunt et de poculis amatorijs ꝛ abortionis illorumqꝫ ꝛ pe

nis quib⁹ puniunt clerici ⁊ qui⸗
bus etiam laici vtroq̧ iure. ¶ Cū
itaq̧ ⁊ reipub. chriſtiane ⁊ totius
vniuerſalis eccleſie plurimū in⸗
terſit hanc prauorum ſectam: tū
animas: tum corpora Chriſti fide
lium ſepius vulnerantium prout
iuſtitia ſuadet corripere. l. eorum.
in princ. ⁊. l. multi. C. de maleſi. et
math. xxvi. q. v. augurijs. ⁊. c. qui⸗
cunq̧. cum alijs ſequētib⁹: ac ab
omni ciuitate et regione expelle
re. l. cuncti. ⁊. l. arriani. C. de here
ti. ⁊. l. nullus. C. de male. ⁊ math.
quia vere ſunt hoſtes cōmunis
ſalutis: ⁊ nature humane peregri
ni: vt dicit tex. in. d. l. multi. ⁊. l. eo⸗
rum. ⁊. l. ſi. in prin. C. eo. ti. ¶ Ego
enim cum nō poſſem vlteri⁹ quo
rundam peritorū virorū qui mi⸗
hi maxima ſunt in veneratione
crebros impulſus euadere: quo
min⁹ doctrinā ipſam quā ex am⸗
pliſſimis vtriuſq̧ cenſure codici⸗
bus diuerſis in locis truncatē di⸗
batam: ⁊ a nemine hactenus co⸗
pioſe traditam repererim in hoc
breui compēdio pro omnium vti
litate redigere ⁊ ab alijs obmiſſa
ſupplere coactus ſum. ¶ Et ſi tā⸗
tulas vires meas tanto oneri im⸗
pares eſſe cognouerim ⁊ cauſa⸗
rum officijq̧ aſſidua me cura ſol⸗
licitet occupatumq̧ detineat: ve⸗
runtamen ipſorum votis paren
dū ⁊ cuiuſq̧ ſanioris conſilij cor⸗
rectionis diſciplinam ſubeundū
eſſe exiſtimaui. ¶ Materiam igi
tur ipſam breuiter ⁊ deciſiue per
queſtiōes (diuino fauente ſuffra
gio) exponere decreui: habitaq̧
notitia criminum diſtincte ſingu
lorū penasq̄ in foro poli. ¶ Pri
mo inferunt. ¶ Secundo quas
ius canonicum in foro contentio

ſo. declarauit. ¶ Tertio quas ius
ciuile rigoroſius adinuenit: que
omnia ſuis quibuſq̧ locis ſeria⸗
tim aperiemus: ſꝫ quia heretico
rum ſecta eſt ceteris pernicioſior
et deo deteſtabilior propter fidei
catholice ſubuerſionē: ideo pre
poſui primo titulū de hereticis
tāquā de grauiori crimine. ¶ Pre
ſens huius opuſculi compendiū
in quinq̧ particulas ſiue libros
diſtinguēdum eſſe putaui: quorū
quilibet ſub diuerſo titulo ſpeciē
ſui criminis diſtinctam vna cū
penarum declaratiōibus cōtine
bit exceptis duobus vltimis quo
rum alter materiam torture ⁊ cri
minum indaginē per proceſſū
alter vero litis deciſionem ⁊ car⸗
ceratorum relaxationē comple⸗
ctitur. ¶ In primo enī libro tra
ditur de crimine hereſis ⁊ de he⸗
reticis: et quibus penis puniun⸗
tur heretici de iure canonico in
vtroq̧ foro poli et fori: et quibus
etiam de iure ciuili: ⁊ an ſit eadē
pena ſtatuta in clerico que eſt in
laico. ¶ Secundus vero comple
ctitur materiam ſortilegiorū: fa⸗
cturarum ⁊ omnium maleficiorū
que arte malefica demonis mi⸗
niſterio fabricātur. ¶ Ubi tripli
cem ſortilegiorum ſpeciem vide⸗
bis. ¶ Et de natura virtute: ac po
tentia demonis et quam poteſta⸗
tē habet ſuper homine. ¶ Et an
ſit verum quod iſte ſtrigimage ſi
ne ſtrigones vere et corporaliter
deferantur a demone nocturnis
horis ad ludos ⁊ congregatiōes
eorum: vel duntaxat illudant in
ſpiritu. ¶ Deinde de amatorio: et
abortionis poculo: et quibuſdā
alijs poculis veneneſis ſucceſſiue
diſponitur: et quibus penis pu⸗

niſtur iſtorum rei ex quolibet habes penas diſtinctas. ¶ Et que ſtatute ſũt de iure diuino vel humano in foro conſcientie. ¶ Que etiaꝫ de iure canonico in foro cõtentioſo. ¶ Et que demum de iure ciuili. ¶ Et an clerici ſicut laici eiſdem penis pariter puniãtur vel diuerſis. ¶ Tertius continet vniuerſas penas omnifariaꝫ coitus illiciti que ſunt adinuente de iure diuino vel humano in foro conſciẽtie: et que de iure canonico in foro contentioſo et que demum de iure ciuili: et an eiſdem penis clerici quibus laici puniãtur. ¶ Quartus poſtea torture normam oſtendit: vbi quinqꝫ gradus torture fuerunt noniter adinuenti: et nobis datur intellectꝰ vltra doc. ad. §. ignoſcitur. l. iij. ff. ad ſillan. Concludendo in effectu ꝙ ſenex torqueri poteſt eo modo quo ibi. ¶ Quintus demum continet totius operis expeditioneꝫ ſub vno titulo de relaxatione carceratorꝫ: hoc eſt quibus: ꝛ quot modis rei icarcerati ex clauſtris carceruꝫ liberantur: in quo infraſcripta capitula inſeruntur ſcilicet. ¶ De legitima ſententie executione. ¶ De beneficio: et indulgẽtia ꝑricipis. ¶ De abſolutione innocentis ſiue de innocentia carceratorum. ¶ De compoſitione penarum. ¶ De fideiuſſoribꝰ reorum ꝛ de fuga incarcerati demum. ¶ De Calumniatoribꝰ: ac de expenſis damnis et intereſſe.

¶ Habes ꝓhemium.

¶ Utiliſſimꝰ tra
ctatꝰ ſub Compẽdio de Hereti-
cis: ⁊ Sortilegijs omnifariã coi-
tu: eorũq; penis. De Queſtioni-
bus et Tortura: ac relaxatione
carceratoꝝ. Editus per Clar. U.
J. Doc. Dñm Paulum de Gril-
landis de Caſtilione Florẽtino
dioc. Aretiñ. Criminaliũ cauſaꝝ
Auditorẽ. Re. P. D. Andree de
Jacobatys. S. D. N. pp. Alme-
q; Urbis vicarij generalis.

¶ Summarium.

1 ☞ Hereſis eſt crimen ceteris
deteſtabilius: quia directe cõtra
Deum committi dicitur.
2 Hereſis dicitur crimen leſe ma
ieſtatis diuine.
3 Maieſtatem diuinã ledere mul
to peius eſt ꝙ̃ tẽpalẽ offendere.

Inter
Crimia que
animaduer
ſione digna
ſunt hereſis
1 teſt grauiꝰ ⁊
ceteris dete
ſtabilius eo
qđ directo contra ipm̃ creatorẽ
Deũ omnipotẽtẽ patratur eius
omnipotentie detrahẽdo: negã-
doq; illius diuinitatẽ: vt habet
in. c. j. de ſum. trini. ⁊ fid. catho. ⁊
l. j. C. eo. tit. ⁊ c. ad abolendaz. de
here. nõ immerito igitur appel-
2 lari pôt. ¶ † Crimen leſe diuine
maieſtatis ex quo directo tendit
in leſionem et preiudiciũ diuine
poteſtatis: vt proxime diximꝰ. d.
c. ad abolendam. ⁊ c. vergentis.
3 eo. tit. ¶ † Longe enim grauius
eſt eternam quã temporalem le-
dere maieſtatẽ. xxiiij. q. j. nõ affe-
ramus. ⁊ habetur in. d. c. vergen
tis. ¶ Ideo tractaturꝰ de crimi-
nibus de eo prius tãꝙ̃ grauiori
equum viſum fuit eſſe dicenduz
iuxta notata in Rub. et in. l. j. C.
ad leg. iul. maieſt. ⁊ in. l. j. ff. eo. ti.
⁊. d. c. non afferamus. no. etiã in
c. excommunicamꝰ. el. j. §. credẽ-
tes. de hereti.

¶ Summarium.

1 ☞ Declaratio dictiõis vel ter
mini a diffinitione proficiſcitur.
2 Diffinitio vera q̃ debeat ↄtinere.
3 Hereſis gñaliter ſumpta quali-
ter defimatur.
4 Error circa ea q̃ ſunt fidei here-
ſim inducit.
5 Hereſis appellari poteſt peſtis
⁊ labes.
6 Hereſis in quas perſonas cade
re poſſit: et an in iudeũ: ſarrace-
num et huiuſmodi perſonas ex-
traneas iuris.
7 Peccatũ hereſis vt plurimũ orit
ex ſuperbia ⁊ auaritia.
8 Hereſis vnde dicatur.
9 Hereſis ↄparatur iudicio fami
lie herciſcunde ⁊ quare.
10 Heremita vnde et quare dicat.
11 Hereſis leges que ſint.
12 Crimẽ hereſis habet duo extre-
ma ſubſtãntialia vitioſa.
13 Hereſis: apoſtaſis ⁊ ſciſma dif-
ferunt.

Ueronũc pmo qđ
1 eſt hřſis. ¶ † Naz
q̃libet bona decla
ratio ab ipſa diffi
nitiõe pficiſcit: vt
inqt Cice. in pri. of
fici. ⁊ de gl. referẽs Boetiũ in. l.
ois diffinitio. ff. de reg. iu. qđ ipa
diffinitio ſubſtantiaz cuiuſq; rei
pãt eſt ſignificat: ⁊ habet g bar.

i.l.ſi is qui p̄ emptore.in.j.q.ff.d
vſucap.⁊ in.l.j.§.dolo.ff.d dolo.
⁊ idem Bart.in.l.j.§.mutu.ff.ſi
2 cer.pe.⁊ in.l.ff.de teſta.¶ † Ubi
dicit qd ois diffinitio debet po
nere ſubſtantialia rei diffinite ſal
tim in genere illius differētias
3 cōtinentia.vñ dico qd.¶ † Here
ſis in genere ſumpta eſt error q̄
dam pertinax corrumpens Chri
ſti fidem:vt colligitur ex doctri
na ſancti Tho.i ſecūda ſecunde.
q.xj.arti.ij.in ver.ſʒ patiſtera.xx.
iiij.q.iij.hereticus.vbi itroducit
ſnia ſancti Auguſtini.Quis Tho.
4 ſubiūgit ⁊ quod hereſis eſſe non
poteſt:niſi ſit error circa ea que
ſunt fidei:ſicut circa propriā ma
teriam.⁊ propterea non dicitur
hereſis ſi qs erraret in falſa opi
nione circa alia que nō ſūt fidei
ſicut eſt i geometria lib9 vel alijs
5 hmōi.ita dicit ipſe ⁊ que appella
tur etiam labes ⁊ prauitas: vt in
Clem.j.§.verū.eo.ti.alibi q̄ʒ ap
pellatur peſtis:vt habet in.c.ac
cuſatus.§.ſane.eo.ti.lib.vj.⁊ qui
crimine illo pollutus exiſtit peſti
lēcioſus dicitur vt i.c.excōicam9
el primo.§.credētes.verſi.ſane.
6 extra.eo.tit.¶ † Iſta eñ eſt ſpēs
infidelitatis q̄ pertinet ſolum ad
eos q̄ xp̄i fidē p̄ntent:⁊ illi9 dog
mata corrūpūt: ⁊ ꝓpterea iſtud
crimen nō cadit ꝓpꝛie in Judeo
Saraceno:Maumetano:⁊ alijs
hmōi extraneis iuris hominibus
ſm qd not.concludit.S.Tho.in
7 ſcda ſcde.q.xj.arti.j.¶ † Qd pec
catū vt plurimū oritur ex ſupbia
vel cōcupiſcentia ꝯmodi tpalis:
vt not.ſctūs Aug.i li.de vtilita.
creden.⁊ idē Thom.i ſcda.ſcde.
q.ij.arti.ij.⁊.iij.ſed q̄dam argue
tes tenebāt ꝯtra iſtud dictū qd ſi
hereſis oritur ex ſupbia ⁊ ꝓpter
cōcupiſcētiā ⁊c.ergo nō eſt ſpēs
infidelitatis. quia fides ⁊ infide
litas cōſiſtit in credere:⁊ i intel
nō aūt i actu extriſeco:⁊ hoc idē
cōiter tenent Theologi.¶ Et ꝓ
pterea idē Tho.i.d.q.xj.⁊.xij.ar.
j.declarado illd dictū dicit qd ſi
ius pri9 ſiue cā prima here
ſis eſt adherere falſe ſnīe ſeu opi
nioni aīo ptinaci:⁊ ex hoc dr eſſe
ſpeciem infidelitatis ſed cā ei9 re
mota:⁊ finalis eſt ꝯcupiſcētia cō
modi tpalis.ex q̄ ſequit qd dr ori
ri ex ſupbia ⁊ cupiditate ⁊ no.xx
iiij.q.iij.c.hereſis.⁊ ſeqnē.¶ Et
8 appellat ⁊ hereſis vt q̄dā dixerūt
ab electione.xxiiij.q.iij.hereſis q̄
ſunt vba ſcti Hiero.ad galat.qz
ois hereticus eligit ſibi nouas ⁊
extraneas opiniones ꝯtra fidē
xp̄i ⁊ eccle inſtituta vt dicit Ho
ſtien.in ſum.eo.titu.⁊ Azo ſimili
ter.eo.tit.in ſum.§.j.ver.vltimo.
⁊ p̄ Feli.in rub.extra.eo.ti.¶ Ar
chi.aūt in.d.cano.hereſis.xxiiij.
q.iij.ponit plures expoſitiones.
dicit eñ qd hereſis dicit ab ele
ctiōe vel ab errando:quia nō eſt
heretic9 niſi ille q̄ errat. ¶ Qui
dā dixerūt quod hoc nomē here
ſis deſcendit a verbo greco her.
quod latine dr virtus ⁊ theſis.i.
locutio:vnde hereſis quaſi virt9
locutiōis:⁊ heretic9.i.virtuoſus
in locutiōe ⁊ ſermone. qz cōiter
iſti heretici in ſermōib9 ⁊ diſpu
tationibus ſuis ꝯfidunt:⁊ nō in
virtute ſpiritus ſcti.vel dicas di
cit ipſe quod hereſis diuiſio iter
pretatur.Ex quo ergo p̄ fidē ca
tholicā prima ſit fideliū aduna
tio.Diuiſio igitur que ſpāliter fit
a cōione p̄dicta ſiue a cōi fide he
reſis appellat:⁊ el dicitur ab iſto

verbo heriſcoꝛis.quod idē eſt
quod diuido ſcđm qđ dicit gl.
9 i rub.ff.famil.her. ¶ Inde dr̄ † iu
diciū ſiue actio familie herciſcū-
de.hoc eſt diuidende hereditatis:
qm̄ ipſi heretici per illas eoꝝ er
roneas opiniones diuidūt ſe ab
vnione eccleſie ꝛ xp̄i fidelium.
10 ¶ † Inde dicit̄ et heremita q̄ſi
ſeparat⁹ ab hominū ꝯſoꝛtio:vt p
Hoſtiē.in.d.ſum.ꝛ Archi.i cano.
hereticus.xxiiij.q.iij.ꝛ dicunt̄ et.
11 ¶ † Hereſes leges.i.leges diuidē
tes ciuitatē a ciuitate vt.l.ſi duas
§.eſt aūt.ff.de excu.tu.ꝛ ibi not.
glo.prima igit̄ interpretatio reci
pit in ſcđam.qꝛ quicūqꝫ eligit no
uas opiniones extra fidē cōēȝ re
cedit ab illa communione ꝛ ꝯgre
gatione fideliū p quē receſſuȝ fit
diuiſio iter ipſuȝ hereticū ꝛ cōio-
nē p̄dictam ſecūdū Archid.in.d.
c.hereſis.vid' Azo.Hoſtieñ.ꝛ Go
fred.in ſum.eo.titu.ꝛ Archi.in.c.
ad aplice.§.ij.de ſent.ꝛ re iudi.li.
vj.Cardi.in ru.ꝛ in Cle.) .eod.tit.
d.Feli.in rub.extra.eo.titu.ꝛ . S.
Tho.in ſcđa ſcđe.q.xi.ar.).ꝛ.ij.
12 ¶ † Qđ quidē crimen hȝ duo ex
trema ſubſtantialia ſine quibus
id eſſe non pōt.primum qđ eſt re-
ſpicit hereſis initiū:ꝛ hoc eſt er-
roꝛ in rōne:ſuppleas tu qđ ſit er-
roꝛ circa ea q̄ ſunt fidei non circa
alia vt cōcluſuȝ fuit ſupra ex do-
ctrina.S.Tho.Secundum vero
extremū eſt qđ reſpicit ꝯplemētū
qđ eſt ptinacia i volūtate: vt ha
bet̄.xxiiij.q.iij.c.dixit ꝛ Archi.
in.d.c.hereſis:quotieſcūqꝫ igi-
tur aliquis errat circa fidem.pre
dictā ꝛ in eius erroꝛe nō inſtat p-
tinaciter:ſed variat vel reuocat
nō dr̄ hereticus nec ſubijcitur pe
nis hereticoꝝ de q̄b⁹ infra maxi
me ſi ſit paratus ſuſcipere corre-
ctionē ſui erroꝛis.d.c.dixit apls.
ꝛ.c.accuſatus.in prin.eo.ti.li.vj.
c.ad abolēdā.c.firmiſſime.in pri.
ꝛ.c.ſ:gētis.extra eo.ti.ꝛ no.Abb.
ꝛ doc.ꝛ i.c.).extra e.ꝛ ppterea cō
grue dictū fuit i diffinitiōe erroꝛ
ptinax:ad differētiā illoꝝ qui re
uocāt ꝛ nō ꝑſiſtūt i dicto erroꝛe.
13 ¶ Et nota qđ † hereſis Apoſta-
ſia:ꝛ Sciſma ſunt diuerſa crimi-
na ſicut diuerſa ſūt nomina ꝛ q̄d
ꝯtineat in ſe vnūquodqꝫ iſtoꝝ:et
an qđlibet qđ ſpēs i fidelitatis de
iſtoꝝ natura ꝛ differentijs dice-
tur ifra p̄ma.q.vbi declarabit̄
quis pꝛopꝛie ſit hereticus: quis
apoſtata:ꝛ quis ſciſmaticus.

¶ Summarium.

1 Hereticus dupliciter con-
ſideratur.
2 Hereticus pꝛopꝛie dr̄ aberrans
a fide catholica.
3 Baptiſmus eſt pꝛima poꝛta ſa-
lutis.
4 Regnum celoꝝ nemo intrat ni-
ſi ſit renatus ex aqua ꝛ ſpū ſctō.
5 Aque viſibilis ablutio quare in
baptiſmo ſit neceſſaria.
6 Hereſis circa quos cōſiſtat arti
culos vſqꝫ ad nu.14.excluſiue.
14 Reddēda ceſari) ceſari.ꝛ dei deo.
15 Hereticus ille dr̄ qui cupiditatis
cā gignit vel ſequitur nouā ꝯtra
chꝛiſtianā fidē opinionē.
16 Hereſis tria preſuppoūit.
17 Hereſis impꝛopꝛia que dicatur.
18 Apoſtaſia ꝛ ſciſma ſunt ſpecies
hereſis.
19 Sciſmaticus quis pꝛopꝛie dicat̄.
20 Sciſma dr̄ a ſciſſura:quia diui-
dit.chꝛiſtū qui indiuiſibilis eſt.
21 Sciſma dupliciter cōſideratur.
22 Apoſtaſia differt ab hereſi ꝛ ſci
ſmate.

ſuſcitare ſeu humanā creaturam
in meliꝰ vel deterius reformare
aut in alterā ſpeciem cōmutare:
futura per verā inſcientiā reuela
re: vt not. Eſaie. xlj.c. Dicite mi-
hi q̄ futura ſunt ⁊ dicā quod dij
13 eſtis. ¶ †Itē homini ſecreta cor
dis indicere. vt dr̄ Math xxij.c.
vbi xp̄s cognouit mentes phari-
ſeorū aduerſus ipſum deprauа-
tas: ⁊ quod dū ipſum interroga-
bant querebant cū capere in ver-
bis qn̄ ipſum interrogarunt cui
deberent reddere cenſum ex quo
ipſe xp̄s vocabat ſe regē iudeorū
an deberēt ſibi dare cenſum vel
Ceſari: at ille viſo numiſmate et
14 Ceſaris imagine reſpōdit † red-
dite que ſunt Ceſaris ceſari: ⁊ q̄
ſunt Dei deo. De his em̄ ⁊ q̄buſ-
dā aliis q̄ cōpetūt ſiue ptinēt ad
ſolū Deū vide latꝰ. j.t. ſeq. in. q.
vbi plene tradit an ⁊ qn̄ ſortile-
gia ſapiūt hereſim manifeſte vel
nō: ⁊ habet ēt. xxvj. q. ij. qui ſine
ſaluatore. ⁊. xxvj. q. v. epi. ⁊. c. ſeq.
⁊ Oldr. in cōſi. cxx. qd̄ incipit re-
gularis h3 traditio. ⁊. S. Tho. in
ſcd̄a ſcd̄e. in ſepe dicta. q. xj. ar. v.
Hoſt. i ſum. Gofre. ⁊ Azo. i ſum.
eo. ti. ¶ Et dicit S. Aug. i lib. de
15 vtili. credē. c. j. qd̄ † hereticus eſt
qui alicuiꝰ tpalis cōmodi ⁊ ma-
xime glīe principatuſq; ſui gra-
tia falſas ac nouas opiniōes con
tra xp̄i fidem vel gignit vel ſequi
tur: ⁊ iſte ꝑprie dr̄ hereticus cuiꝰ
dictū tranſlatum fuit. xxiiij. q. iij.
16 in. c. hereticus. ¶ † Dn̄s Alex. de
ales in ſcd̄a ſcd̄e. titu. de hereſi di
cit qd̄ ad hoc vt q̄s ꝑprie dicatur
hereticus ⁊ ſubiaceat excōicatio
ni ⁊ aliis penis ꝯ hereticos ſtatu
tis tria reqrunt. ¶ ꝑrimū. ſ. fal-
ſa credulitas in rōnali: vt no. gl.
xxiiij. q. iij. c. qui aliorū. ¶ Scd̄m
qd̄ requirit eſt peruerſa volūtas
in cōcupiſcibili. ¶ Tertiū impu-
gnationis pertinacitas ex parte
iraſcibili vt poſtq̄ ſe implicuit in
errorem in eo pertinaciter inſtet:
als ſi non inſtaret ſed reuocaret
non diceret hereticus. xxiiij. q̄.
17 iij. dixit Apls. ¶ Improprie vero
⁊ largo modo hereticꝰ dr̄ is qui
ſacrā ſcripturam male ⁊ erronee
intelligit ſeu interpretat. ſ. aliter
quā ſenſus ſp̄us ſcti flagitat. xx-
iiij. q. iij. hereſes. ¶ Itē is qui co-
nat velle auferre p̄uilegia eccl̄ie
a Deo: vel a romanis ponti. con
ceſſa. xxij. diſt. omnes. ¶ Itē qui
precepta aplice ſedis traſgredit
xviij. diſt. nulli. ⁊ quibuſdā aliis
modis de quibus latꝰ vide per
glo. in. c. firmiſſime. extra eo. tit. ⁊
gl. in. c. inter hereſim. xxiiij. q. iij.
Feli. in rub. extra eo. ti. per Cardi
na. in cle. j. eo. tit. Bal. in rub. C.
eo. ti. ⁊ p ſupradictos ſummiſtas
in locis ꝑallegatis ⁊ iſti diuerſis
penis puniunt ab illis qui ſunt
proprie heretici: de quibus. j. tit.
18 ſeq. xj. q. ¶ † Sed quero an Apo-
ſtatā et Sciſmaticus contineatur
ſub iſta ſpecie hereſis vel ſub eiꝰ
genere. Reſpōd. qd̄ proprie ⁊ ſtri-
cte loquēdo aliud eſt eſſe apoſta
ta: aliud eſſe hereticꝰ: ⁊ aliud ſciſ
maticꝰ de heretico vidiſti ſupra.
19 ¶ † Sciſmaticus enim a princi-
pio maxime non eſt hereticus q2
ſciſmaticus ꝑprie eſt ille qui nō
vult obedire vere ⁊ antiq̄ eccle-
ſie ſue: ſ3 facit aliā eccleſiā ꝑlatū
vel clericos: vel qui faciūt alium
papam relicta prioris pape obe
20 dientia. ¶ † Sciſma vero dicit a
ſciſura quia ſciſmaticus per de-
negationē obediētie ſcindit ſe ab

eccleſia eo maxime. dū querit' fa
cere eccleſiaz vel alios clericos
mō ſuo ꝯſtituere reiectis ꝓprijs
ꝛ venit a ſcido is. xxiiij. q. i. ſciſſu
ra. ꝛ. xxiiij. q. iij. iter hereſim ꝛ. c.
ſciſma: ſꝫ quotienſcūqꝫ ſciſmatic⁹
pſeuerat ptinaciter i illa ſua opi
nione diuiſa efficiť hereticus di
uidēdo ecclā quꝫ venit ꝯ illū arti
culū fidei ꝛ vnā ſanctā ecclīā ꝛc.
¶ Et ꝓpterea dicunt docto. qꝺ oīs
hereticus eſt ſciſmaticus: quꝫ oīs
hereticus ſcindit vniōe eccleſie
diuidēdo ſe ab illi⁹ vnione ſꝫ nō
econuerſo omnis ſciſmaticus eſt
hereticus ſaltē ſtricto modo. quꝫ
tunc dico incipit eſſe hereticus
quotienſcūqꝫ perſeuerat i illa ei⁹
diuiſione: ꝛ in ea ptinaciter inſi-
ſtit ſequēdo ſciſſurā rei idiuidue
21 ſ. eccl͞ie. ¶ † Et iſti quoqꝫ ſunt du
plicis ſpeciei ꝓprij ꝛ improprij.
¶ Proprie ꝛ ſtricte loquēdo ſci-
ſmatici ſunt hi de qbus. ſ. ¶ Im
proprie vero ꝛ largo mō ſciſmati
ci dicunť oēs q̄ recuſant obedire
mādatis eccl͞ie vt ſunt excōicati
ꝛ ſimiles ptinaces q largo mō di
cunť ſciſmatici. vide not. doctri-
nā Abb. i rub. ꝛ i. c. i. de ſciſmat.
ꝛ. xxiiij. q. iiij. ſciſmatic⁹. ꝛ. c. iter
hereſim. Hoſtiē. Azo. ꝛ Goffre. i
ſum. eo. tit. de ſciſma. ꝛ per ſctm̄
Thom. i ſcd̄a ſcd̄e. q. xl. art. i. ꝛ. ij.
22 ¶ † Apoſtata vero differt ab he
retico ꝛ ſciſmatico in ſpecie licet
in genere quodāmodo idē ſunt
in hoc vꝫ qꝺ ſunt extra eccleſiaz
23 ꝛ cōmunionē fideliū. ¶ † Apo-
ſtaſia enī proprie eſt quedam re-
troceſſio a ſua debita ordinatio
ne ꝛ iſta eſt triplex ſecundum gl.
in. c. i. de apoſtat. ¶ Prima eſt
apoſtaſia perfidie per quam qs
recedit a fide. xj. q. vij. non pōt.
¶ Secunda eſt inobedientie q
eſt quando quis trāſgreditur p-
ceptū vt in. c. ſi quis venerit. ꝛ. c.
illud. de ma. ꝛ obedi. ¶ Tertia eſt
apoſtaſia irregularitatis vt cum
quis recedit a regula ꝛ habitu
ſue aſſumpte religionis. vt. d. c.
24 i. de apoſta. ꝛ. l. di. c. ſi. † ꝛ dicitur
apoſtata id eſt retro ſtans ſiue re
trocedens: aut retro abiēs. xxvj.
q. vi. nō obſeruetis. ¶ Et iſti qui
qꝫ ſe rebaptizant: ꝛ retrocedētes
a veteri noīe: ꝛ ordinatiōe ſue vi
te aliā nouā ſuſcipiūt: ſed qn̄ rece
dunt a fide xp̄i: ꝛ nouā ſuſcipiūt
ſunt heretici maxime qn̄ pſiſtūt
i dicta noua ꝓceſſione ꝛ illā cre
diť eſſe verā. ꝛ hoc modo ēt apo
25 ſtate dicūť eſſe heretici. ¶ † Sꝫ
nota qꝺ iſti apoſtate ſic rebapti-
zati de iure ciuili ſunt deterioris
cōditiōis quā heretici loquēdo
de his qui ſunt ꝓprie heretici: vt
ſupra quꝫ heretico penitēti parciť
l. manicheos. C. eo. tit. iſtis vero
nūqꝫ parcitur: ſꝫ irremiſſibiliter
vltimo ſupplicio puniuntur. l. hi
q ſanctā. C. de apoſtat. ꝛ ꝓpterea
26 dicendo qꝺ † oēs heretici ſunt
apoſtate conſequētia eſt vera: ſꝫ
nō ecōuerſo niſi data ptinacia; ꝛ
oīmoda receſſiōe a fide catholi
ca vt dicūt canoniſte in. d. c. i. de
apoſta. ꝛ Hoſtien. in ſum. e. tit. et
S. Tho. i ſcd̄a ſcd̄e. q. xi. ar. i. ꝛ. ij.
ꝛ eſt gl. no. ꝛ ibi Abb. in. c. firmiſ
ſime. de hereti. ¶ Sed qro nunc
de hac not. q. ſatis pſicua i foro
cōſciētie: dicit tex. i. c. firmiſſime
in fi. extra de heret. qꝺ homini q
nō tenet vnitatē eccleſie catholi
ce: neqꝫ baptiſm⁹ neqꝫ eleemoſi-
na nec alia qlibet maxima opa
charitatꝫ: imo nec mors noīe xp̄i
27 ſuſcepta pficit ad ſalutē. ¶ † Mō

q̃ro quidē exiſtens laqueo here-
ſis ſciſmatis vel apoſtaſie pſidie
inuodat⁹ fecit quā plurima cha
ritatꝭ opa vcʒ elecmoſinas: diſci
plinas: ieiunia: penitētias: pegri-
natiões: orones: ⁊ multa alia di-
uina officia: miſſas: ⁊ ſilia ꝓ aīe
ſue ſalute: certū eſt qꝺ dū ille eſt
in pctō incredulitatis illa nihil
ſibi proſunt ad ſalutē. d. c. firmiſ-
ſime. in fine dicēdū ne erit qꝺ tot
bona opa oīno pdantꝛ: adeo qꝺ
nullum fructum afferant benefa
ctori: dic ſm glo. in. d. c. firmiſſi-
me. quod dicta pia opa non per
duntur aliquo modo: ⁊ licet illi
non proſint ad ſalutem i. p pecca
tū infidelitatis: tū ꝓdeſſe illi po-
28 terunt ad tria. ¶ † Hoſtien. tū in
ſum. in titu. de peni. ⁊ remiſ. in. §.
⁊ an ficte. diſtinguit meli⁹ aut q̃ri
tur an pia opera facte ante pec-
catū reuiuiſcāt ad ſalutē poſt cō
uerſionē peccatoris. ⁊ dicēdū eſt
ꝙ ſic: qꝛ opa illa p pctū erāt mor
tificata ib reſurgūt vna cū ſuo au
ctore aut fuerūt facta i pctō nūc
aut peccator habebat cōtritionē
in corde: ⁊ aīum cōfitendi ⁊ redu
cēdi ſe ad penitentiā dū daretur
occaſio: ⁊ eodē mō iſta reuiuiſcūt
⁊ pſunt ad ſalutē ſicut prioꝛa: vt
eſt glo. no. in Cle. j. de relig. ⁊ vē.
ſanc. in pn. ⁊ glo. i. c. j. ⁊. c. magna
pietas. de peni. diſt. j. ⁊ tenet Fe-
ly. in. d. c. firmiſſime. in fi. Aut fue
runt facta in ipſo pctō nulla exi-
ſtente cōtritiōe ſeu aīo ꝯfitēdi
⁊ iſta nunq̄ reſurgūt: neq; pſunt
ad ſalutem ⁊ ſunt mortua penit⁹
qꝛ nunq̄ ſpm vite grē dei habue
rūt, reſuſcitare nō poſſunt ad ſalu
tē. Sed alia proſunt. ſ. ad. quinq;
ſecundum Hoſt. ibi primo quia
Diabolus in tali hoīe nō vtit tā

ta potētia ſicut prius. Scdo qꝛ va-
lēt ad aſſuefactionē bonoꝝ ope-
rū. Tertio ad min⁹ ſuppliciū ſub
ſtinēdū. Quarto ad corpalē pſpi
tatē: ⁊ ad augmētū bonoꝝ tpaliū
Quinto ⁊ vltimo ad illuminatio
nem intellꝰ vt citius diuina gra
tia illuſtretur ad conuerſionem:
⁊ penitentiam: ⁊ per conſequens
ad ſalutē: vt habet de peni. diſt.
iij. q̄d ergo turbāt. Quis. S. Aug.
dixit ꝙ piū ē credere: ⁊ fides nra
hoc expoſtulat. vt cū grā xpi in
hoīe deſtruxit mala pora p peni
tētiā ēt remuneret bona nā cū de
ſtruxit qꝺ ſuū nō inuenit: amet ⁊
diligat qꝺ in peccāte plātauit vt
hꝫ de pē. diſti. iiij. piū eſt trib⁹. cc.
ſeq. ⁊ Hoſt. vbi. ſ. ¶ Et hec ſuffi
ciāt ꝓ aliq̄li notitia iſtius crimi-
nis hereſis vt facilius cognoſca
mus q̄ ſunt puniēdi penis hereti
coꝝ ⁊ q̄ alijs penis. ¶ Qui vero q̄-
rit hēre ſubtilioꝛē notitiā iſti⁹ cri-
minis videat ſacros Theologos
⁊ maxie ſctm̄ Thom. in ſcda ſcde.
q. xj. ar. j. ⁊. ij. ⁊. iij. ⁊ per totā illā
q. ⁊ in ſcda ſcde q. ij. ⁊ ſctm̄ Augu.
in li. quem edidit de vtili. credē.
Per totum: ⁊ ſctm̄ Bonauen. in
iiij ſenten. diſt. xij. ar. iiij. q̄ inci-
pit determinat incidēter que fa-
ciunt ⁊c. Aler. de ales in ſcda pe
te. q. 181. in pri. mēbro. Ubi ipſe
⁊ alij omnes in effectu ꝯcludunt
idē ꝙ. s. Aug. vbi. ſ. ad quoꝝ dcā
⁊ rectā doctrinā in latius me re-
mitto ⁊ dicta mea limitanda ac-
corrigēda ſi opus fuerit ſubiicio:
proſequar nūc materiā noſtraʒ.

¶ Summarium.

1 Heretici q̄druplici pena ve-
niunt puniendi.
2 ¶ Culpa maioꝛ maioꝛem vindi
ctam exigitur.

5 Mors eſt vltimum terribilium.
4 Heretici tam clerici ꝙ laici qua
pena veniunt puniendi.
5 Filii innoxii quo caſu ſint ob de-
lictum patris puniendi.
7 Filii ex damnato coitu nati in ca
paces ſunt ſucceſſionis.
7 Pena delicti quãdoqꝫ extẽditur vſqꝫ
ad quartam generationem.

1 TErtio quero † quibus
penis puniunt he-
retici intelligendo
de illis q ſunt proprie
heretici. Dic quod
quatuor penis pu-
niuntur de iure canonico ſcd'm
Archidi. xxvi. q. v. hereticus. in
fi. vbi dicit qđ puniunt excõica-
tiõe: depoſitiõe: rerũ omniũ abla
tiõe: militari pſecutiõe frater An
gel. vero de clauaſ. in ſum. ſua in
ver. hereticꝰ. dicit qđ. xiiii. penis
puniuntur ſed illas nõ cõnume-
rat nec declarat. declaratio quã
facit Arch. fuit priꝰ Gof. in ſum.
ſua in tit. de here. §. punitur here
ticus ⁊c. vt refert idem Arch. tñ
declaratio illa ſolũ videtur con-
cernere clericos ⁊ non laicos dũ
loquitur de depoſitione quia lai
ci non patiuntur depoſitionẽ: ſed
ſtatim cõperto crimine ſi nolunt
penitere facta declaratione per
iudicem eccleſiaſticum tradunt
in manibꝰ curie ſecularis puniẽ
di ⁊c. clerici vero non niſi ſecuta
actuali degradatione vt in. c. ad
abolẽdam. §. i. ⁊ ſequit extra eo. 2
ti. ¶ Et ideo putaui aliter diſtin
guendũ pro faciliori intelligẽtia
quod. Aut ſumus in foro ꝯſcien- 3
tie coram ſacerdote dum adhuc
crimen eſt occultũ ⁊ eſt pena ex-
cõicationis vt in. d. c. ad abolen-
dã. in pn. ibi vinculo ppetui ana-
thematis innodamꝰ. ⁊ facit tex.
in. c. firmiſſime. eo. tit. ⁊. xxiii. q. v.
non vos. xxiiii. q. i. ꝙ dignior do-
mus. vbi referunt vba apoſtoli
dicẽtis hereticũ hoĩem poſt pri-
mam monitionem deuitãdũ eſt:
quãdo eſt excõicatus. ⁊ hac pena tam
clerici quam laici puniuntur vt
ibi dicitur. ⁊ facit in arg. tex. in. c.
ſi qs epũs. xxvi. q. v. ¶ Aut ſumus
in foro ptẽtioſo canonico poſtꝙ
ſunt deprehenſi in hereſi ⁊ deli-
ctum iã innotuit curie ⁊ ſi cleri-
cus eſt primo priuãdꝰ ẽ ⁊ deponẽ
dus ab omni ordine ac officiis ⁊
beneficiis eccl'iaſticis quibuſcũqꝫ
ac omnibus quoqꝫ bonis patri-
monialibꝰ ⁊ aliis ſi qua ſunt ꝯfi-
ſcatis ppetua notatur infamia:
deinde degradatꝰ tradit curie ſe
culari ſeueriſſimis penis corpo-
ralibꝰ puniẽdus: laicus vo breui
manu comperto crimine condẽ-
natur ad perpetuã infamiã ⁊ bo
noꝝ oim ꝯfiſcationẽ: deinde tra-
ditur in manibꝰ curie ſecularis
ſeueriſſimis penis puniẽdus: vt
not. in. d. c. ad abolendã. §. i. ⁊. ii.
⁊ in. c. vergẽtis. ⁊. c. excõicamus.
cl. i. in prin. extra eo. ti. ⁊. c. cũ ſcd'm
leges. eo. tit. lib. vi. ⁊ ibi Archi. et
ceteri moder. ¶ Sꝫ q̃ ſunt iſte ſe-
ueriſſime pene q̃ imponunt de iu
re ciuili. Reſpon. quod ſi qua pe
na atrocior morte reperiretur: il
la proculdubio puniretur ppter
criminis atrocitatẽ ⁊ horreſcẽ
tiam quia. † ¶ Ubi maior eſt cul
pa ibi grauior debet eſſe vindi-
cta. c. excõicamus. §. credẽtes. vo.
ſane. extra eo' titu. ¶ † Sed quia
mors eſt vltimum terribilium: vt
inquit Ariſt. in. iiii. Ethic. ⁊ eſt ex
trema penarũ. xiii. q. ii. queſitum
quam ius ciuile appellat vltimũ

ſuppliciū.l.ſi quis aliquid.§.qui abortionis.ff.de pen.ꝛ.l.vltimū. ꝛ.l.capitaliū.in prin.ꝛ.l.qui vltimo.ff.eo.tit.hac mortis pena puniuntur ꝛ ſolent cōiter igne comburi.l.arriani.in prin.C.de here. ꝛ perpetua notantur infamia,et oia eorū bona publicanť elementis proprijs fieret iniuria ſi aliquid ex bonis ſibi veleius poſteris relinqueretur.dicit tex.in.d.l.arriani.in pn.ꝛ.§.j.C.eo.ti.qui

4 bus†penis tam clerici quā laici ſubijciuntur facta prius tamē degradatione:clericorū apud proprium iudicē eccleſiaſticū.d.c.ad abolendam.in ſi.extra eo.titu.c.accuſatus.§.fin.eo.titu.li.vj.ꝛ.d.l.arriani.ꝛ.l.manicheos.C.eo.ti.ꝛ.c.vergentis.extra eo.nec potuerūt eius filij ſeu alij deſcendētes vſqȝ in ſecundam generationem obtinere aliqua officia aut beneficia eccleſiaſtica tāqȝ illorū icapaces.c.ij.§.heretici.eo.titu.lib.vj.

5 ¶†Ex quo nota iſtū caſum ſpecialem in quo filij etiam innoxij puniuntur ex delicto patris ꝛ ſic alterius crimine puniunť:vt ibi: ꝛ in.d.c.vergentis.extra eo.titu. cuius ꝯtrarium diſponit regula iuris cōis.l.ſancimus.C.de pen. ꝛ.ff.eo.titu.l.ſi pena.ꝛ.l.crimen. ꝛ.ff.ad ſilla.l.ſi.vbi dr quod pena debet ꝓſequi criminis auctorē:ꝛ nō ſe extēdere vlteri9 ad filios familiares agnatos vł amicos:ſed ra io ſpālitatis eſt odiū delinquētis propter turpitudinē ꝛ abominationem tāti criminis: vt dicit tex.in.d.c.vergētis.ſicut alš videmus in crimine leſe maieſtatis ꝙ filij puniuntur ex delicto patris in ſucceſſione bonoꝝ.l.quiſquis.C.ad leg.iul.ma.multomagis dicendū erit i iſto caſu filios puniri ex delicto pris ex quo grauius deliquit pater qȝ longe graui9 eſt eternā ꝙ temporalem ledere maieſtatē.d.c.vergentis.

6 ¶†Secundo habes aliū caſum in quo filij puniuntur ex delicto patris in aut.qui.mo.na.effi.ſui. §.ſi qs aūt ſumpta.in aut.ex cōplexu.C.de iceſt.nup.vbi filij nati ex nephario ꝛ damnato coitu ſunt incapaces omnis ſucceſſionis paterne nec a pře alēdi ſunt: nec filij dici poſſunt:hoc cū non accidit culpa filiorū:quia ipſi nō peccarūt/ſed in odiū ſceleris paterni et illi9 turpitudinis.d.aut.

7 ex cōplexu.¶†Eſt ꝛ tertius caſus in quo pena primi auctoris extendiť ad filios ꝛ agnatos illi9 ſucceſſores vſqȝ ad quartā generationem.c.in,quibuſdā.de pen. ¶Quartus reperiť caſus in.c. cū multe.xv.q.viij.ꝛ.j.q.iiij. Jt:ꝫ peccato iſraelitarū. ¶Quintum reperio caſu ȝ in.c.j.ꝛ.ij.de fil.pſbyte.vide gloſ.in.d.c.vergentis. eo.tit.de here.alias quoqȝ penas ꝛ ſupplicia patiuntur iſti heretici nō tñ corporalia:de quibus latius per hoſt.in ſum.de heret.ꝛ Arch.in.c.hereticus.xxiiij.q.iij.

¶Summarium.

1 Filij alicuius heretici an ſi ſint fideles ſuccedāt i bōis pňis

2 Jus ciuile non tollit ea que ſunt iuris naturalis.

3 Filij hereticorum debent in perpetua paupertate ſordeſcere:ꝛ in hac vita viles haberi.

1 Quarto quero † quid ſi filij ipſius heretici ſint bōi ꝛ fideles chriſtiani ꝛ delicti paterni penitus ignari:an

peterant ſuccedere in bonis pa-
ternis ſaltim i legitima eis debi
ta iure nature vt ex illa poſſint
habere alimēta ⁊ videbat͡ dicen
2 dū qd ſic: q2 † ius ciuile nō tollit
ea que ſūt de iure nature ex quo
ſunt immutabilia. l. ex hoc iure
gentiū. ⁊ ibi no. gl. ff. de iuſti. ⁊ iu.
⁊ inſti. de iur. natu. gen. ⁊ ciui. §.
ſed naturalia. ſucceſſio aūt filio-
rum in bonis parentū eſt de iure
nature. l. cum ratio. ff. de bo. dā-
na. in aut. vt cū de appel. cogno.
§. aliud quoq capitulū. l. ſi. C. de
inſtitu. ⁊ ſubſti. l. pcibus. C. de im
pub. ⁊. l. nam ⁊ ſi parētibus. ff. de
inoffi. teſta. cū ſimilibus. Sed in-
contrariū eſt veritas quia ipſi fi-
lij effecti ſunt a iure adeo inhabi
les ⁊ icapaces paterne ſucceſſio
nis quod illi etiam in vno dena
rio ſuccedere nō poſſunt imo de
5 bent † ſemp in miſeria ⁊ egeſtate
ſordeſcere ſicut filij reorū crimi-
nis leſe maieſtatis: adeo qd nihil
aliud eis relinquendum eſt niſi
ſola vita q̄ ex miſericordia elargi
tur. ¶ Et tales eſſe debēt in hoc
mundo quibus vita ſit ſupplicium
⁊ mors ſolatium. vide textum in
dicto. c. vergētis. ⁊ in. l. quiſquis.
C. ad leg. iul. maieſt.

¶ Summarium.

1 Heretico an ſit locus peni-
tentie: ita vt a pena ciuili liberet͡.
2 Penitētia nō pcedit in delictis
criminalib9 atrociorib9 quo mi
nus ciuiliter puniatur.
3 Hereticus qn debeat penitere ⁊
ſuam hereſim reuocare an incō-
tinenti quo eſt deprehēſus an in
quacūq parte iudicij.
4 Reuocatio hereſis duo preſup-
ponit.
5 Dictiones iſte cōtinuo: ilico: in-
cōtinēti: ⁊ ſimiles quid importēt.
6 Reuocatio hereſis dz fieri ſpō-
te ⁊ vero corde.
7 Penitētia ſpontanea eſſe debet
⁊ non moroſa.
8 Penitētia heretici qn ⁊ qualiter
dicatur ſpontanea.
9 Hereticus pōt in quacūq parte
iudicij penitere.
10 Denegatū vni ex pluribus: cete-
ris cēſetur eſſe ɔceſſum: ⁊ ecōtra
qd vni ex pluribus noiatim con
cedit͡: ceteris videt͡ denegatum.
11 Hereticus ⁊ ſciſmatic9 cū diabo
lis eterno icēdio ſūt adiudicādi.
12 Bona hereticorū nō publicant͡
niſi p ſniam iudicis eccleſiaſtici.
13 Verba iſta ɔtinuo: incōtinēti: ili-
co: mox: ⁊ ſimilia quid importēt.
14 Gñaliter ⁊ idiſtincte dictū debet
gñaliter ⁊ indiſtincte interp̄tari.
15 Dictio nūq̄ eſt vniuerſal͛r exclu
ſiua tpis ⁊ loci ⁊ cuiuſcunq alte
rius ſubiecti iuxta quē apponit͡.
16 Reuocatio hereſis dupliciter cō
ſideratur.
17 Heretico ēt relapſo in extremis.
penitēti non ſunt eccleſiaſtica ſa
cramenta denegāda.

1 QVinto q̄ro † qd ſi
aliqs deprehēſus
fuerit in hereſi ſit
paratus ſtā errorē
ſuū reuocare ⁊ ab-
iurare hereſim: an
poterit veniā obtinere ⁊ euitare
penas corpales de qbus ſupra: ⁊
videret͡ dicēdū qd nō. ¶ † Q2 in
2 criminibus regulariter maxime
in atrociorib9 nō eſt loc9 pnie ēt
qd fur vltra pnaz ipaz reſtituiſ-
ſet bona furto ſubtracta ɔprijs
dñis non tamen parcitur ſibi. l.
qui ea mente. ⁊ ibi Barto. ff. de
furt. tu. dic quod iſto caſu adnit

titur penitentia per quam euitã
tur pene corporales: vt in .d.c.ad
abolendam in princi. in ver .ibi
niſi continuo ꝛc. de hereti .ꝛ.l.
manicheos.C.eo.tit. ¶ Ex quo
nota caſum ſpecialem in quo in
grauioribus criminibus admit-
titur penitentia ex parte rei qua
euitantur pene corporales ꝛ ma
xime pena vltimi ſupplicij. d.c.
ad abolendam. nam in cõtrariũ
eſt regula iuris cõis. d. l. qui ea
mente. ¶ Sed nunc inſurgit du
3 bium ✝ nunquid iſta penitẽtia ꝛ re-
uocatio hereſis fieri debeat icõ
tinẽti qꝫ primũ fuit deprehenſus
in hereſi. vel ex poſtfacto in qua
cũqꝫ parte iudicij vſqꝫ ad ſniam
vel ei9 executionẽ. quidã dixerũt
qꝺ incõtinẽti fiẽda ſit abſqꝫ vlla
mora ꝛ ſpõte alrſi fieret poſtea
non admitteret. p q̃ opi. allegãt
tex. in .d.c.ad abolẽdã. §.j. in ꝟ.
4 ibi. niſi cõtinuo ꝛc. ✝ vbi tex. duo
principaliter põderare videt ad
hoc vt iſta reuocatio admittat
primum eſt quod fiat incontinẽ
ti poſt deprehenſionem erroris.
¶ Itẽ qꝺ fiat ſponte ꝛ nõ coacte
hoc apperit tex. i. d.c. ad abolẽ-
dã. ꝟ. niſi cõtinuo patefacto cri-
mine ad vnionẽ fidei chriſtiane
ſpõte recherit ꝛc. Ex qbus ꝟbis
manifeſte apparet dictã reuoca
tionẽ fieri deberet ſponte ꝛ incõ
tinẽti ſine tẽporis interuallo ſm
qꝺ declarat ibi Panor. q2 dictio
5 iſta ✝ ꝯtinuo: incõtinẽti: ilico: ꝛ ſi
miles ſunt aduerbia tpalia que
de ſui natura deſiderãt celerita-
tẽ abſqꝫ tẽporis interuallo. l. pe-
nul. C. depoſi. ꝛ ibi Bar. ꝛ Bar.
ꝛ moder. i. l. lecta. ꝟ. dicebã. ff. ſi
cer. pet. l. heredes palã. §. fi. ff. de
teſta. l. j. §. fi. ff. de penu. leg. l. qꝺ
ait lex. §. fi. ff. de adulte. ꝛ per. d.
Alex. in. l. fructus. ff. ſolu. matr. ꝛ
xxxij. q. vlti. apud miſericordẽ. vi
de tex. optimum in. l. ꝯtinu9. in pn.
ff. de ver. obli. ꝛ hãc opi. videt te
nere Panor. Ant. de butr. ꝛ Feli. i.
d.c. ad abolẽdam. vide Abb. ibi
in .v. no. ꝛ i gl. in ver. ſpõte. Pro
q̃ facit iſta ratio euitãde abſur-
ditatis. nam ſi aliter diceremus
ſ. qꝺ iſta reuocatio qñcũqꝫ admit
teretur ſequeretur hoc qꝺ nulli
vel rariſſimi heretici punirent
penis corporalibus q2 quotieſcũ
qꝫ viderent iudicem paratũ ad
exequendũ vltionẽ pene corpo-
ralis ſemp dicerẽt vt euitarẽt vl
timũ ſuppliciũ ſe velle corrigere
ꝛ reuocare errorẽ ſuum ꝛ ſic elu
derent iudiciũ: iudicem: atqꝫ iu-
ſtitiam cõtra ea que habent i. l.
j. ꝛ. l. diu9. ꝛ ibi Bar. ff. de cuſto.
reo. eo. maxime q2 nõ eſt pſumẽ-
dum qꝺ tũc libera voluntate et
ſponte dictum errorem reuocẽt
ſed potius timore pene inſtãtis
ſeu iminẽtis ſuplicij. ita videtur
ſentire. d. Feli. in. d.c. ad abolen
dam. ꝛ idẽ etiã Abb. ibi. in. v. no.
faciunt notata per Bar. i. l. j. ff.
6 qꝺ met. cau. ✝ illa eñ reuocatio
fieri dicitur ſponte ꝛ vero cordeq̃
fit a pncipio qñ nõ adeſt adhuc
metus vrgẽs inſtantis periculi ꝛ
que fit aio ꝛ intẽtiõe amplius nõ
reuertendi ad errorẽ pdictũ. de
peni. diſt. iij. in prin. c. penitẽtia
illa eſt q̃ fit corde cõtrito oris cõ
feſſiõe ꝛ operis ſatiſfactiõe alr
nulla eſt penitentia. de peniten.
diſt. iij. nihil de ꝯſe. diſt. v. nihil.
ij. q. iij. c. fi. §. deſtitiſſe. vbi dicit
deſtitiſſe cũ accipim9 qui totũ
7 animũ agẽdi depoſuit. ¶ ✝ Tex.
eñ veniã indulget his q̃ ſpõte-

cito ad penitentiã recurrũt.l.ma
nicheos.C.de here.l.his qui ſan
ctã.C.de apoſta.⁊ cũ iſta opi.vi-
dent trãſire cõiter doct.cano.in
d.c.ad abolẽdã.quã Abb.in.d.c.
excõicamus.el.ſ.in gl.fi.dicit cõ-
probari ex doctrina dñi Arch.in
c.vt commiſſi.eo.tit.lib.vi.vbi di
8 cit.tãdo tunc reus dꝫ ſponte ⁊ in-
continẽti redire ad fidẽ.ſ.anteꝗ̃
neget ⁊ anteꝗ̃ recipiant teſtes et
crimen probatũ fuerit.et iudiciũ
ad vlteriora proſequat idem etiã
ſentit Joan.de ligna.in clem.ad
noſtrum.eo.titu.Contrariam ta-
men opinionem quã plures non
leuis auctoritatis docto.tenue-
9 runt quod † imo reus admittitur
ad penitentiam ipſam et erroris
reuocationem in quacunq̧ par-
te iudicij etiã poſt ſententiã vſq̧
ad executionem excluſiue.in qua
opi.fuit Abb.predict⁹ in.d.c.ex-
cõicam⁹.el.ſ.extra eo.tit.vbi poſt
lecturã illius.c.extra glo.format
hanc.q.in ſpecie.⁊ demũ conclu
dit ꝙ reus admittitur ad penitẽ-
tiam iſtã:⁊ põt errorẽ ſuũ reuoca
re in quacunq̧ parte iudicij etiã
poſt ſniãm iudicis eccl'iaſtici an-
te tñ illius executionẽ vt latius.ſ.
dicam dũmodo nõ ſit traditus
curie ſeculari.qꝛ poſtꝗ̃ illi tradi-
tus reperitur nõ eſt amplius ſub
ptãte iudicis eccleſiaſtici:⁊ iſtam
opi.dicit ipſe eſſe mitiorẽ et ideo
tenendã pro cuius cõprobatiõe 11
adducit doctrinã Jo.an.in.d.c.
excõicam⁹.el.).in quadã apoſtil
la vbi dicit qd illi tradendi ſunt
curie ſeculari qui conuicti ⁊ con-
dẽnati ſunt ⁊ nolunt ad fidem re
uerti illi ergo q volũt ad fidẽ re-
uerti lꝫ in eo ſtatu ſint in quo tra
dẽdi ſunt curie ſeculari:quod eſt
poſt ſententiam iudicis eccleſiaſti
ci admittẽdi ſunt oĩno ad penitẽ
tiã qd ⁊ tenet ⁊ ſequit etiã glo.in
c.penulti.in glo.fi.extra eo.ti.que
expreſſe vult qd volentib⁹ etiam
poſt latã ſniam ad fidẽ xpi reuer
ti ⁊ agere penitentiã corporalis
pena remittit.p quo facit ẽt tex.
in.l.manicheos.C.eo.tit.vbi im
perator dicit penitentibus veniã
damus ⁊ non limitat neq̧ reſtrin
git tempus ipſius penitentie pro
qua etiam opi.Abb.adducit do
ctrinã Archid.in.c.vt commiſſi.
de hereti.lib.vi.vbi dicit qd rela-
pſis dũtaxat nõ parcitur vt dene
gatur audiẽtia ergo alijs qui nõ
dũ relapſi ſunt non denegabitur
audiẽtia nec eorũ ſpernet penitẽ-
10 tia.¶ † Quia regula eſt quod vni
denegatur ceteris conceſſum eſ-
ſe videnť.l.cũ pretor.ff.de iudi.l.
qui teſtamẽto.§.eũ q.ver.mulier.
ff.de teſta.c.cũ ſit generale.⁊ ibi
glo.de foro cõpe.no.Bal.⁊ doc.
in aut.diaconiſſam.C.de epiſ.et
cle.quamuis Abb.in fi.fatet qd
hec eius opinio expreſſo iure nõ
probať imo poti⁹ poſſet defendi
cõtrariũ in via iuris:qꝛ illud cap.
excõicatus in dãnatis nullã dat
indulgentiã ⁊ tex.in.d.c.ad abo-
lendã.loquimur de redeũtib⁹ ſta
tim.Ego aũt vltra ea q̃ adducta
fuerũt per Abb.p iſta ſua opi.ſu
peraddo tex.in.c.firmiſſime.ex-
tra eo.ti.vbi dicitur qd tõis here
ticus ⁊ ſciſmaticus cũ diabolo ⁊
angelis ei⁹ eterni ignis incẽdio
participabit niſi ante finẽ vite ca
tholice fuerit incorporatus ⁊ re-
integrat⁹ eccleſie.ex quo text.p-
batur qd penitẽtia ipſa admittiť
⁊ exauditur vſq̧ ad extremũ vi-
te.¶ Secũdo pro eadẽ opi.addu

eo tex. in. d. c. vergentis. i ver. filii.
iuncta gl. vbi recipio qđ heretico
reuerſo reſtituuntur bona ex mi
ſericordia ⁊ pietate canonica ſʒ
12 clarum eſt † qđ bona hereticorum effe
ctualiter nõ publicantur niſi per
ſniaʒ. iudicium eccleſiaſtici ſicut fit
i crimine leſe maieſtatis vbi prius
fertur ſnia ⁊ declaratur pena de
inde capiũtur bona. l. quiſq;. ⁊. l.
fi. in prin. C. ad leg. iul. maie. ⁊ in
auct. vt nulli iudi. §. fi. facit. l. ij. et
iij. ⁊. l. fi. C. de ſent. paſſ. ⁊ reſt. ⁊. l.
arriani. C. de heretici. Quibus ſu
peraddo bonuʒ tex. qui mihi nu
per occurrit in. c. cũ ſʒ leges. i fi.
eo. ti. lib. vi. vbi i effectu ↄcludit
qđ licet bona hereticorum a die cõ
miſſi criminis cenſeãtur ipſo iu
re cõfiſcata ſicut bona reorum cri-
minis leſe maieſtatis: vt. l. fi. C. e.
tit. tñ vere ⁊ effectualiter non di-
cuntur eſſe publicata nec actua-
liter apprehendi pñt niſi demũ
ſecuta ſnia iudicis eccleſiaſtici vt
dicit ibi tex. in fi. ſup quo Archi.
dicit qđ licet oẽs cõtractus alie
nationuʒ facti per hereticũ poſt
diẽ cõmiſſi criminis retractari
poſſint eſt verũ poſt latam ſnïaʒ
que retrotrahit effectum ſuũ ad
diẽ ↄmiſſi criminis: ex illa die vi
detur ſibi iterdicta alienatio ad
iſtar minoris vel furioſi vide ipʒ
in. d. c. cũ ſcđm. i fi. i ver. ⁊ eſt ra
tio quia non habuit ius venden
di: vbi expreſſe dt q licet dona-
tio facta per hereticũ ante dãna
tionẽ ea demum ſecuta reuocari
poſſit tñ dominia bonorum hereti
corum nõ pertinẽt ad fiſcuʒ: nec ad
eccleſiam niſi demum donatio-
ne ſecuta ſuper crimine quã fert
iudex eccleſiaſticus cuius cõdẽ-
nationis effectus trahitur retro
ad diem cõmiſſi criminis vt pro
ximie dixi alias ſequeretur quod
fiſcus ſine inquiſitore vel epo poſ
ſet ad libitũ ſuũ bona ipſa vendi
care ⁊ alienare poſt diẽ cõmiſſi
criminis ante ſniam qđ fieri nõ
põt vt dicit ipſe. d. c. cũ ſcđm. in
fi. ergo ſeqtur q illa cõfiſcatio-
que fit ipſo iure nullũ vr habere
effectũ niſi demum ſecuta ſentẽ
tia: ⁊ videt qđ ante ſniam potius
hẽat vim ꝓhibitionis alienãdi:
q̃ dominiũ trãſferẽdi in fiſcũ: vt
ſonant verba tex. in. l. fi. C. ad le.
iul. maie. ſuper qua ⁊ quibuſdam
alijs legibus vr eſſe fundatã deci
ſio. d. c. cũ ſm. ⁊ hoc ẽt eſt de mẽ
te Archi. ibi dum allegat tex. in
l. in cauſe. la. j. §. fi. ff. de mino. qđ
patet ratiõe: quia ſi totũ dñium
tranſlatum fuiſſet in fiſcuʒ a die
cõmiſſi criminis ipſe hereticus
vel eius heredes tenerentur fiſco
ad reſtitutionẽʒ fructuũ omniũ
bonorum ꝑdictorum a die ↄmiſſi cri-
minis vſq; ad diẽ ſententie q null-
libi cautum reperio ſed potius
cõtrariũ. ſ. q habẽt vim ꝓhibi
tiõis alienãdi ⁊ q ipſe hereticus i
hoc equiparetur minori ꝓdigo
vel furioſo quibus eſt interdicta
adminiſtratio ⁊ alienatio bonorum
ſuorum. d. l. i cauſe. §. fi. ⁊. l. ↄſilio. ff.
de cura. furio. ⁊ ibi Bar. Conclu
do igitur in hoc pũcto q vera ⁊
effectualis confiſcatio per quam
dñium trãſfert in fiſcũ ſit ſtatim
poſt latã ſniam ⁊ nõ ante. Unde
ſeqnit qđ reſtitutio bonorum q̃ pe-
tit ꝑ ipſum hereticum reuerſuʒ ꝓ
ſupponit ſniam fuiſſe latã ꝑ ea q̃
ſupra dicta ſunt q̃ quidem ſnia
fingit fuiſſe lata die ↄmiſſi crimi
nis. ¶ Tertio ꝑ ea. opi. facit iſta
rõ quia ſtatiʒ quod fit reuocatio

deficit alterū ex duob⁹ extremis ſubſtātialib⁹ ipſi⁹ hereus. qđ eſt ptinacia in volūtate: vt no. xxiiij. q. iij. dixit apl's. p: dici qđ ē aliud extremū deficit qđ eſt error i rōe. qꝛ reuocādo errorē deuenit in lucē veritatis: ꝛ lucis ingreſſus eſt erroꝛ exclusio. c. cū ex iniūcto. §. j. extra eo. ti. ꝛ no. in. d. c. ad abolēdā. §. j. deficiētib⁹ igiť ꝛ ſublatis ptinacia ꝛ errore q̄ tolluntur per ipſam reuocationē deſtruit here ſis ſubſtātialiter vt late diximus s. eo. ti. in. j. q. iuxta diffinitionē hereſis ꝛ pbať hoc per tex. in. d. c. ad abolēdā. ꝛ. c. vergētis vbi ex poſita regula reorū iſtius criminis ꝛ penarū quib⁹ ipſi cruciant ſubiūgiť imediate exceptio niſi hereſim ipſam reuocauerint: ex quib⁹ manifeſte cōſtat q̄ p reuocationē ipſam tolliť hereſis oino qđ tñ eſt verū in eo q̄ ſemel tantū incidit in crimen nō aūt in relapſo qui abſq̄ vlla ſperenie ſublata ſibi omnia audiētia poſtq̄ fuerit ſecunda vice deprehenſis tradiť ſtatim curie ſeculari vltimo ſupplicio puniendus. d. c. ad abolendam in fi. ꝛ ratio pōt eſſe qđ iſtius reuocatio recuſať ꝛ nullatenus admittitur: qꝛ preſumitur ficta ꝛ falſa ad effectū duntaxat euitādi penas corporales animo potius decipiendi iudicem ꝛ iterum reuertendi ad vomitum vt canis q̄ vere penitēdi. c. excōicamus. el. j. §. qui aūt inuenti. extra eo. tit. ꝛ dicem⁹ infra eo. tit. et in viij. q. ex quo tex. probatur illa p̄ſumptio qđ ex quo alīquis fuit habitus ſuſpect⁹ de hereſi vehemēti ſuſpitione ſi iterum poſtea deprehēdať in ea preſumiť qđ ſp fuerit in ea ꝛ pſeuerauerit i ei⁹ puerſa intentiōe heretica vt. d. c. excōicam⁹. §. q̄ aūt. ꝛ. c. ad abolēdā. in fi. licet in foro cōſcientie ſi vero corde peniteat quo ad deū penitentia illa eſt ſibi ſatis proficua ad ſalutē aie nō aūt corporꝫ vt no. in. c. ſup eo. §. fi. eo. tit. lib. vj. ꝛ infra hac eadem. q. tangam verbū in fine. ¶ Demum Abb. in. d. c. excōicamus. reſpondēdo eo modo quo potuit ad text. i. d. c. ad abolendā. dicit qđ aut iſti heretici fuerūt condēnati p iudicē eccleſiaſticū nōdum tñ traditi fuerunt curie ſeculari ꝛ iſto caſu poterunt admitti ad penitētiā reuocādo. qꝛ ſatis dr incōtinēti dictū errorē reuocaſſe ſi illum reuocarunt anteq̄ tradantur in manibus iudicis ſecularis ꝛ ita procedit diſpoſitio illius. c. aut voluīt reuocare poſtq̄ traditi fuerunt curie ſeculari ꝛ nō poterūt amplius audire quia tunc dicūtur eſſe priuati omni priuilegio eccleſiaſtico propter dgradationē ꝛ iō nō erit amplius locus penitentie. ¶ Aduerte quia iſta ſolutio Abb. nō vř eſſe multum tuta de iure nec ſubſtentabilis ꝛ licet equa ſit in veritate. tñ caret iurꝫ fundamēto: qꝛ nulla lege ne q̄ rōne roborať ꝫ. l. illā. C. d colla. ꝛ auť. de triē. ꝛ ſemiſſ. §. cōſiderem⁹. Itē quia non eſt generalis hec ſua diſtinctio quia non comprehendit niſi clericos: dum dr q̄ poſtq̄ ſūt traditi curie ſeculari amiſerūt omne priuilegiū p degradationem: ſed laici nō degradantur merito ꝛc. et ideo melior ſolutio mihi videtur iſta tenēdo illius opinionem quod ex quo iudex eccleſiaſticus per ſententiā ſuam qua declarauit reum eſſe

verum hereticum et tradendu3 ee curie seculari vt puniat penis corporalibus illa fuit sñia diffinitiua.vt in.c.excõicam9.el primo. §.j.extra eo.tit.ꝛ.c.cum fm.§.fi. eo.tit.lib.vj.ſiue igitur bene pronunciauerit ſiue male ſemel functus eſt officio ſuo.c.i lrís.ꝛ.c.venerabilis.de offic.dlega.ꝛ.l.iudex poſtq.ff.de re iudi.ꝛ iõ non poterit ampli9 ipſam ſñiam reuocare ꝛ reum ipſum ad ei9 manus retrahere p notata p Inno. in.d.c.lrís.de offi.delega.ꝛ multo minus hec reuocatio fieri poteſt poſtq ſñia lata fuit executionem ſuam per illam actualez traditionem que proprie executio eſt.l.a diuo pio.i prin.ff.de re iudi.ꝛ.d.c.in literis.¶Res igit adhuc apparet dubia qꝛ ex dict Ab.nõ datur cõgrua ꝛ cõcludẽs reſpõſio ad tex.in.d.c.ad abolẽdã.in.d.ver.continuo.quod verbum continuo ſiue cõtinuus de ſui natura denotat actu3 immediatum abſq aliquo tpis interuallo ſicut cu dr qd fieri vnico cõtextu intelligit.ſ.antequã qs diuertat ad extraneos act9.l.heredes palam.ꝛ ibi Bart.ff.de teſt. ꝛ hoc probat tex.in.l.continu9. in prin.ff.de verb.obli.vbi dicit quod continuus act9 dicitur ille qui continuatim pficitur vt poſt interrogationem ſequat reſponſio anteq reſpondens diuertat ad alia negocia ad q ſi diuerterit licet reſpondeat eadez die vitiatur actus.ex quo text.probat q illa dictio nõ admittit dilationem vnius diei.Quid dicendu3 caſus profecto videtur eſſe ſatis dubi9:ex vna parte vertit rigor iuris ex altera vero ſuadet equitas:quam ius canonicum recuſare non ſolet.c.j.qui cleri.vl vouen.de peni.diſt.iij.penitentia.ꝛ c.perfecta.et eſt magni effectus iſta reſolutio ex quo hic agit de vita hois.¶Ego do ſum iſtius opinionis ſaluo tñ meliori iudicio quod hec penitentia ꝛ reuocationis admiſſio ſit arbitraria ꝛ in mero iudicis arbitrio conſiſtat:donec reus reperitur in manibus ipſi9 iudicis eccleſiaſtici: l3 nemine adhuc inuenerim q illã ponat.iudex igitur eccleſiaſtic9 poterit illã admittere aut in principio iudicij.i.incõtinẽti poſtq qs fuit deprehenſus i hereſi aut in medio vel i fine iudicij anteq tñ tradat curie ſeculari:citi9 vel tardius:breuius aut longius ſecundum perſonaꝝ cõditionez ꝛ qualitatẽ facti:vt.l.reſpiciendũ. in.fi.principij.ff.de pen.ibi i grauioribus penis legum ſeueritatẽ cum aliquo temperamẽto benignitatis ſuſcipiãt.dicit iurecõſultus loquendo iudicib9 ꝛ i leuioribus pniores ad lenitatẽ.vide tex.in.l.aut fcã.in pn.ꝛ.§.j.eo.tit. vbi dicit plura eſſe ɔſiderãda in penis imõgẽdis ꝛ maxime pſonaꝝ ɔditiones.p quo facit tex.i l.nõ oẽs.§.a barbaris.ff.d re milit.Pro cui9 euidẽtia ſciendũ eſt quod hereſis eſt crimen mere eccleſiaſticũ.d.c.ad abolẽdã.§.pe. extra eo.tit.ꝛ i.c.vt inqſitiõis.§. pen.e.ti.lib.vj.ita qd illi9 cognitio atq deciſio ad ſolũ iudicẽ eccleſiaſticũ ptinet de q iura primũ ɔſiderũt ꝛ maxie i hac materia i q inſtra ptulerũt ei9 arbitrio terminãda ꝑut ẽ mod9 ꝛ forma abiuradi hereſim.d.c.ad abolẽdã.§. niſi.ibi ad arbitriũ epi ꝛc.ite bo

norũ ꝯfiſcatorũ reſtitutio.d.c. vř-
gẽtis.⁊ q̃dã alia ſicut eſt traditio
i manib⁹ iudicis ſecularis iuxta
no.in.c.ſup eo.de here.li.vj.qua
re etiã nõ eſt dicendũ qđ tp̃s ad
mittendi iſtam reuocationez ſit
arbitrariũ ⁊ in ipſius iudicis ar-
bitrio mere cõſiſtat:attẽto maxi
me qđ iſta reuocatio hz inſtar et
ſimilitudinẽ quandã penitentie
ſpiritualis fauore fidei.qui eſt vt
error iſtius hereſis penit⁹ extin-
guať:⁊ qđ xp̃iani omnes ſub vna
fide catholica religioſe viuant.
¶ Quia deus non vult mortem
peccatoris:ſed vt conuertať ⁊ vi
uat vt habeť Ezec.xviij.c.⁊.l.di-
ſtin.ponderet.xxiij.q.ſ.ſi j petrus
⁊ not.in.c.accuſat⁹.§.licet.eo.ti.
lib.vj.⁊ in.c.j.⁊.ij.qui cleri.vľ vo
uen.vbi admiſſio penitentie ⁊ re
uocationis a malo poſt ꝑpetra-
tum ſcelus tota mandatur arbi-
trio iudicis in.d.c.j.diſponiť qđ
quidam diaconus aliũ vulnera-
uerat in ſabbato ſancto:⁊ poſtea
quãdaz mulierẽ duxit in vxorẽ ⁊
matrimonium de facto cõtraxe
rat.đ ibi.ꝑõtifex qđ ſi ille dia-
con⁹ vxore relicta humiliato cor
de ad penitentiã deueniẽs veniã
poſtulauerit ſibi parcendũ erit
⁊ ſi iudici videbitur reſtituẽdus
erit ad officium ſuum in eccleſia
⁊ vlterius quoq; ad preſbyterat⁹
ordinem iudice arbitrante pote
rit ꝓmoueri:cũ ibi ſint duo gra-
uia crimina:nihilomin⁹ ſi inter-
uenit penitentia ⁊ iudici equum
videbitur nõ ſolum parcitur de
linquenti:⁊ ad priſtina officia re 12
ſtituitur veruz etiam ad maiora
extollitur eo maxime quando iu
dex cognoſcit ipſum reum fuiſſe
alias hominem honeſte cõditio

nis ⁊ bone cõuerſationis:vt di-
cit glo.in.d.c.j.de quo veriſimile
ſit qđ đbeat ſe corrigere:ita dica
mus in caſu noſtro quotieſcũq;
iudex viderit aliquez hoc crimi
ne notatum iuuenem ſimplicem
aut mulierem:vel qui alias erat
vir bone cõditionis ⁊ fame:⁊ ho
neſtis conuerſationibus ſolitus
participare non eſt dicendũ qđ
nõ debeat admitti ad reuocatio
nem vſq; ad ſententiam maxime
quando ſpes adeſt ꝙ in futuruz
erit melioris vite.d.c.ſ.⁊.ij.q̃ cle.
vel vo.⁊ argu.l.non omnes.§.a
barbaris.ff.de re mil.l.qđ ſit fu-
gitiu⁹.ff.de edi edic.ſʒ ſi eſſet vir
male cõditionis ⁊ alias crimino
ſus in alijs vel in huiuſmodi cri
mine multũ longeuus.aut alias
fuerit habit⁹ ſuſpectus de here-
ſi nõ dico graui:ſed leui ſuſpitio
ne notatus fuerit:vt in.c.accuſa
tus.in princi.eo.tit.lib.vj.đ quo
ſpes nõ ſit ꝙ in futurum debeat
ſe corrigere:iſto caſu non admit
tatur penitentia ſero niſi incon-
tinenti ⁊c.⁊ ex huiuſmodi circũ-
ſtantijs ⁊ qualitatibus iudex po
terit quandoq; citius quandoq;
tardius admittere illos ad reuo
cationez arg.d.l.aut facta.⁊.l.re
ſpiciendum.in princi.ff.de pen.
⁊.l.j.ff.de cuſto.reo.⁊ ibi Barto.
qđ ⁊ ꝓbari videť ꝑ tex.i.l.mani-
cheos.C.eo.titu.vbi imperator
ſimpliciter dicit penitentib⁹ ve-
niam damus:⁊ non reſtringit ſe
ad tempora vel momenta ergo
debet intelligi in quacũq; parte
iudicij:qz † illa indefinita equi-
pollet vniuerſali.l.ſi plures.ff.de
leg.iij.⁊ per.d.Alex.in rub.ff.ſol.
mat.ſi ergo ius ciuile qđ eſt rigo
roſius admittit ſimpliciter hãc

reuo-

renocationem ⁊ penitentiā: qua
re volumus dicere quod ius ca-
nonicū ad quod magis ſpectat
proſequi equitatem debeat tam
duro mō ⁊ arcte ꝓcedere contra
ipſos reos ⁊ maxime illos q̄ pu
blice penitentes volunt reuerti
ad fidem catholicam: hoc eſſet
nimis crudele ſimpiū ⁊ dānabi-
le potius quā religioſuꝫ ⁊ cōtra
morē eccleſie q̄ nemini penitēti
⁊ redeunti gremiuꝫ ſuū claudit.
d.l.fi.§.equum.C.de ſum.tri.l.di
ſtin.pōderet.xxiiij.q.j.ſi ꝗpetr9.
⁊ not.in.c.ſup eod.titu.lib.vj.et
no.in.c.firmiſſime.extra eo.titu.
⁊ de ꝯſecra.di.iiij.oīs.qđ potiſ-
ſime ꝓbari videtur ꝑ iura ⁊ rō-
nes illas quas ſupra adduximus
ꝑ corroboratiōe opinionis Ab
batis vcꝫ de reſtitutiōe bonoꝝ q̄
fit heretico cōuerſo de qua in.d.
c.vergētis.que reſtitutio fieri nō
poſſet niſi bona predicta fuiſſet
prius effectualiter publicata ⁊ ꝑ
fiſcum apprehenſa: q̄ quideꝫ ap-
prehēſio fieri nō pōt ꝑ fiſcū niſi
demū lata ſentētia per iudicem
eccleſiaſticum.d.c.cuꝫ ſecūdū.§.
fi.in fi.eo.ti.li.vj.nec min9 vrge-
re videtur aliud fundamētū qđ
in penitente tollunt illa duo ex-
trema ſubſtātialia hr̄ſis.ſ.error⁊
rōnis ꝑtinacia volūtatis quib9
deficientibus deſtruitur oīs hr̄-
ſis in ſubſtātia ſua.xxiiij.q.iij.di
xit apoſtol9.c.hereſis.⁊.c.hereti
cus.eadeꝫ cā ⁊.q.cū igit deficiat
crimē.fruſtra tractat de pena.l.
abſentem.ff.de pen.⁊.l.ſancim9.
C.eo.tit.¶ Pro quo facit ēt gl.i
c.excōicam9.el ſecūdo extra eo.
tit.in ver.deprehēſi.que vult ex-
preſſe qđ poſt latā ſniam admit-
titur reuocatio.tex.enim ibi ad-

mittitur reuocationē poſtq̄ hr̄ti
ci predicti in errore fuerint ꝯpre
henſi gl.ſuper illo ver.dicit pu-
blice ita quod ſit notoriū vl' ſint
ꝯdēnati.ꝓ quo facit in arg.tex.i
d.c.accuſatus.eo.ti.li.vj.ſcḋm ꝗpa
nor.vbi relapſis dūtaxat nō par
citur: ergo alijs q̄ nō ſunt relapſi
parcendū erit.¶ Et tenēdo iſtā
opi.quam veriſſimam eſſe puto
nō obſtat tex.i.d.c.ad abolēdaꝫ.
in illo verbo ꝯtinuo ⁊c.qꝛ dictio
iſta ciuili mō debet intelligi cuꝫ
facultate alicuius honeſte: ⁊ ꝯpe
tentis dilationis non tam repē-
tino mō qđ non poſſit aliqꝫ aſpi-
13 rare.nam iſtud v̄bū continuo ⁊
alia ſimilia aduerbia tēporalia
ſicut eſt cōtinuo: ilico: incōtinen
ti: mox: ⁊ ſimilia aliquā dilatio-
nē de ſui ꝓpria natura recipiūt:
q̄nq; vni9: q̄nq; duoꝝ.triū.quin-
q;: decē vel vltra dieꝝ terminū: ⁊
pl9 minus arbitrio iudicis.⁊ ſcḋm
ſubiectam materiam ſcḋm qđ ele-
ganter concludit Bal.in.l.ij.C.
de edic.diui adri.toll.nec min9
ꝓpterea dr̄ i cōtinēti vel ꝯtinuo
aut illico factū id quod factū eſt
poſt modicum interuallū vt ſu-
pra dictū eſt: vt habet ꝑ Bar.in
l.penul.C.depoſi.⁊ ꝑ.d.Alex.in
l.⁊ ſi poſt tres.ff.ſi q̄s caut.⁊.l.ſi
debitori.⁊ ibi Bart.ff.de iudi.⁊
l.cum ſpecialj.C.eo.tit.c.fina.de
verbo.ſign.lib.vj.⁊ ibi Jo.andr.
⁊ Arc.⁊.l.vnica.C.de his q̄ ſe de
ferunt ⁊c.lib.x.⁊ de cōſe.diſtin.
v.nūq̄.vbi ꝯtinuo q̄d dr̄ eſſe fa-
ctuꝫ licet factū ſit poſt temporis
interuallum.vide Bal.in.d.l.ij.
vbi plus dicit quod dictiōes iſte
recipiūt q̄nq; ſpaciuꝫ tpis duoꝝ
vel triū meſiū.⁊ ꝓpterea ille tex.
in.d.c.ad abolendam.non ꝓbat

neceſſario ꝛ concluderet qꝺ per
illam dictionem continuo ceſſa-
tur excluſa oīs mora ſine tp̄is in
teruallum ex quo de ſui natura
patitur moram alicuius tēporis
arg. l. non hoc. C. vnd. cogna. fa
ciūt notata per Bal. i. l. neq̄ na
tales. C. de probat. ꝛ ideo oportu
ne ſuccedit regła illa de qua i. l.
ſ. l. fi. ff. de in. delibe. vꝫ qꝺ vbicū
q̄ ſumus in materia q̄ deſignat
tempus incertū illa incertitudo
remittitur arbitrio iudicis ꝺcla
randa. ita dicit tex. ibi ſed hic ſu
mus in eiſdē terminis ex quo di
ctio iſta continuo eſt incerta rō-
ne tp̄is: q2 qn̄q; nullā recipit di-
lationē: qn̄q; aliquam recipit ſed
paruam quādoq; longā: vt ex ſu
perius dictis apparet merito: di
cam9 q̄ ſuccedit arbitriū iudicis
per qꝺ declarabiť illa icertitudo
d. l. ſ. §. fi. ¶ Pro qua opi. facit ēt
iſta ratio quia de iſta penitētia ꝛ
reuocatione fit mentio in pluri-
bus locis in iure canonico: et ēt
i iure ciuili. ꝛ in. d. c. ad abolēda.
in. c. vergentis. extra eo. ti. ꝛ. c. ac
cuſatus. §. licet. ꝛ. §. porro. eo. tit.
li. vj. ꝛ. l. manicheos. C. de hēti. l.
hi qui ſanctaꝫ. C. de apoſtat. ꝛ tn̄
nullibi reperio qꝺ iura velint ſic
ſtatim poſt apprehenſionē erro
ris dictā reuocationem fieri de-
bere niſi i. d. c. ad abolēdā q̄ tex.
vt prime dixi loquitur per vba
dubia apta de ſui natura cōpre-
hendere dilationē. vt. ſ. vidiſtis
cetera vero iura de hac reuoca-
tione mentionē facientia videli
cet tex. in. c. vergētis. extra eo. ti.
in. c. accuſat9. eo. ti. lib. vj. ꝛ. l. ma
nicheos. C. eo. tit. ꝛ. l. fi. §. equuꝫ.
C. de ſum. trinita. oīa loquūť ide
finite ꝛ idiſtincte: clarū ei eſt qꝺ
ſi reuocatio ipſa fienda eſſet taꝫ
cito ꝺ celeritate hmōi in aliqua
alia. l. ſiue. c. expꝛeſſioꝛ mētio facta
14 fuiſſet ꝛ cū igitur generaliter ꝛ in
diſtincte loquātur iura predicta
generaliter ꝛ indiſtincte ſint itel
ligenda. l. de precio. ff. ꝺ publici.
ꝛ gl. in Clem. ſ. de iudi. ꝛ gloſſ. in
Clemē. ſ. de re iudi. ꝛ alia gloſ. in
Clem. ne romani. ꝺ electio. ꝛ hoc
vꝛ clare expꝛeſſuꝫ in. d. l. fi. §. equū.
C. de ſum. trini. vbi dicitur q̄ re-
deuntibus nunq̄ gremium ſuuꝫ
15 claudit eccłia. que dictio ✝ nunq̄
eſt excluſiua vniuerſaliter loci et
tēporis ꝛ cuiuſcūq; alterius ſub-
iecti iuxta quē apponiť maxime.
qn̄ ſimpliciter pferť ſine limita-
tione. l. nūq̄ actiōes. ff. de actio.
ꝛ obli. ꝛ ea. l. nūq̄ actiones. ff. de
reg. iur. cuius legis ſententia ſum
pta i ſenſu affirmatiuo nil aliud
ſignificat niſi qꝺ eccleſia redeū-
tib9 ex bono propoſito puro coꝛ
de ꝛ fide, nō ficta ſemp tenet gre
miū apertū ꝛ ſalutiferos oſten-
dit amplexus. pro quo facit tex. i
c. pderet. l. di. ꝛ. xxiiij. q. ſ. ſi petr9
¶ Pro qua opi. facit ēt tex. in. d.
c. accuſatus. §. licet. eo. tit. lib. vj.
hoc inō iduct9. ſi ēm fauore fidei
catholice diſponiť ibi qꝺ ſtāduꝫ
ſit aſſertioni ꝛ dicto piuri non ſo
lū cōtra ſe ipſum deponentis ve
rū etiam ꝯtra alios criminis ſo-
cios ꝛ faciat fidē ꝯtra oēs dū mo
do nec timoꝛe nec odio ſꝫ zelo oꝛ-
thodoxe fidei proceſſerit cui9 cō
trariū regulariter in iure diſpo-
nitur q̄ cōfeſſio ſocij criminiſ nō
facit fidem regulariter cōtra cri
minis ſocium imo nec indiciuꝫ:
vt. l. j. §. diuus anto. ꝛ. §. cum qs
latrones. ff. de queſtio. ꝛ. l. qñiaꝫ
liberi. ꝛ ibi Bar. ꝛ Sali. C. de te-

ſti.z.iiij.q.iij.ſi teſtes.in ſi.ver.itē
liberi.z Specu.in tit.de teſt. §.ſ.
ver.item quod eſt ſoci9.quod eſt
verū maxime qñ agitur ad penā
criminis.q: in criminalibus.de-
bēt eſſe pbatiões luce clariores
ad cōdēnandum.l. ſciant cūcti.
C.de pba.ij.q.xiij.quiſquis. z.c.
ſciant.l.licet eñ reuocatio porjs
dicti facta fuerit ex interuallo vt
dicit gloſ.in.d.§.licet.multo ma-
gis dicendum eſt quod eadez re
uocatio debeat ex interuallo ad
mitti an eodē crimine qñ agitur
de abſolutione z ɔuerſiōe pecca
toris dūmodo facta ſit bono ze-
lo zc.maxīe:q: p iſtā interpatio
nē reuertimur ad regulā iurj cō
munis qua cauet quod materia
abſolutionis eſt fauorabilis: vt
no.doc.in.d.l.ſciāt.z in.l.abſen-
tem.ff.de pen. ¶ Et tenendo iſtā
opinionē ceſſat illd abſurdū de
quo ſupra diximus in princ. pri-
me ɔcluſiōis.vcz quod ſi reuoca
tio iſta indiſtincte admitteret ra
ri vel nulli reperirentur heretici
q̇ penis corporalib9 vltimi ſup-
plicij punirentur:q: quotieſcūq
reus videret iudicem paratum
zc.nam ſecundū iſtaz opi.hec fa
cultas reuocādi eſt penitus ſub-
lata rec poſtq̄ eſt tradit9 in ma-
nib9 iudicis ſecularis:vt.ſ.lati9
dictum fuit.ideo ceſſat ratio illa
q: tūc non eſt ampli9 in faculta-
te rei velle reuocare:vt diximus,
ſupra:nec ēt eſt i facultate ſua qñ
velit reuocare dū remanet apud
iudicem eccleſiaſticum niſi reuo
cet incontinenti:ſz eſt in faculta
te iudicj eccleſiaſtici qñ velit ad
mittere ſuam reuocationē:z pe-
nitentiā arg.eorum que habetur
i.d.c.vergētis.ibi niſi illis ad cor

reuertētibus miſereri q̇s volue-
rit zc.z.c.j.z.ij.q̇ cleri. vl' vouen.
¶ Nō obſtat etiā tex.in.d.l.con
tinuus.in pn q: ibi ſum9 in ɔtra
ctu ſtipulatiōis qui perfici debet
vnico ɔtextu z de ſui natura nō
recipit dilationem al's nō dice-
retur factus vnico ɔtextu ſi par-
tes anteq̄ pficerēt recederent ad
extraneos act9.d.l.heredes pa-
lam.§.fi.ff.de teſta.l.lecta.§.dice
bā.z que no.ibi doc.ff.ſi cer.pet.
z hoc eſt de ſubſtātia ipſius con
tractus qd reſpōſio fiat incōtinē
ti a preſente preſenti.l.ſ. §.q̇ pre-
ſens.ff.de verb.obli. ¶ Et iō di-
co qd aut aduerbia iſta tpalia ſi
cut eſt ɔtinuo: incontinēti: mox:
ilico: z ſilia apponunt ſup actu
momētaneo q̇ fieri debet vnico
contextu nulla interueniēte dila
tione: neq act9 extranei interceſ
ſione z ſignificat tp̄s immediatū
z nullam recipit dilationem ſal-
tim que preoccupet extraneum
actum z hoc modo intelligit. d.
l.cōtinuus.in princ.z.l.heredes
palam.§.fi.ff.de teſta. Aut oppo
nuntur ſuper actu ſucceſſiuo vel
termino reiterabili qui requirit
qñq terminum ad deliberandū
vt eſt aditio hereditatis vt.l.cū
antiq̇orib9.C.de iur.delib. z tūc
recipiunt ſemp aliquā dilationē
z internallūz tēporis qñq plus:
qñq minus ſm ſubiectam mate
riam.d.l.penul.C.depoſi.z.l.cuz
ſpāli.C.de iudi.z.l.ſi debitori.ff.
co.tit.z.l.ſi poſt tres.ff.ſi q̇s caut.
z ibi p.d.Alex z Bald.in.d.l.ij.
C de edic.diui adri.toll.z quo-
tieſcunq eſſet incertitudo tpis:
q: non eſſet limitatū nec ſpecifi-
ce declaratum in iure ſtatur ar-
bitrio iudicis z illius declaratio

ni.d.l.ſ.§.ſi.ff.de iu.delib. ¶Qui
bus nõ obſtat etiam illud quod
dicit Arch.in.c.vt cõmiſſi.eo.ti.
libr.vj.dũ declarat qui dicuntur
ſponte ad gratiã redire vbi ↄclu.
ditq̃ꝺ illi dicuntur ſponte redire
qui veniũt intra tẽpꝰ gratie.ſ.an-
teꝗ̃ ꝑſonaliter ſiue corporaliter
fuerint requiſiti ꝛ ꝓbationes cõ
tra eos nondum recepte fuerint
ſi em̃ poſtea cõpareat inq̃ſitus di
citur venire poſt tẽpus gratie au
ditur i ſuis defenſionibus:ſꝫ vo-
lens errorem ſuum reuocare ꝛ ve
niã obtinere nõ admittiť ad gra
tiam:tamẽ idem Archidia.in fi.
declarat dictum ſuum quod tex.
ibi non loquitur de talibus obe-
dientibus quia ſi eſſent tales nõ
deberent poſt reuocationem in-
carcerati ꝛ ſic videtur eſſe inten-
tionis quod poſtquam iſti incar
cerantur poſt reuocationem qꝺ
reuocatio illa admittẽda ſit etiã
poſt negationem:ꝛ receptionem
atteſtationum ex quo incarcerã
tur poſt reuocationeꝫ loco peni-
tentie ꝛ ſic non videntur habere
liberam indulgentiam in omni-
bus.vide Hoſtiẽ.in ſum.eo.ti.§.
16 qualiter.ver.aduerte tñ:ex q̃bus
remanet firma cõcluſio. ¶†Ulti
mo pro complemento iſtius ma
terie reuocationis hereſis dicas
qꝺ duplex eſt reuocatio ꝛ penitẽ-
tia altera q̃ fit ad ſalutem aie dũ
taxat in foro conſcientie:altera
vero que fit ad vtriuſqꝫ ſalutem.
ſ.anime et corporis. ¶Prima
enim indiſtincte fieri poteſt per
quamcunqꝫ perſonam ſuper quo
cunqꝫ crimine et quocunqꝫ loco
ꝛ tempore:vſqꝫ ad finem vite ho-
minis viuentis:vt habetur in.c.
firmiſſime extra eo.tit.dũmodo
facta ſit puro corde ꝛ ſpontanea
voluntate de peni.diſtin.iiij.per
fecta penitẽtia.ꝛ.c.j.ꝛ.ij.qui cler.
vel vouen.c.ſuper eo.de heret.li.
vj. ¶Ex quo infero qꝺ iſta peni-
tentia ꝛ reuocatio eſt generalis
non ſolum ratione perſonarum
ꝛ criminis:ſed etiam ratione lo-
ci ꝛ temporis.d.c.ſuper eo.in fin.
17 †vbi nota caſum mirabilem qꝺ
heretico etiã relapſo in hereſim
qui debet igne vitam ſuaꝫ abſqꝫ
vlla ſpe venie finire:ſi emiſerit
pnie ſigna manifeſta non dene-
gantur ſibi eccleſiaſtica ſacramen-
ta ſicut confeſſio ꝛ eucharistia q̃
bꝰ humiliter ab ipſo reo petitis
nullatenus erũt ſibi denegãda li
cet corpus ſit oino periturū.ita
eſt tex.exp̃ſſus in.d.c.ſup eo.in fi.
¶Secũdo vero caſu qñ eſt peni
tẽtia ꝛ reuocatio q̃ fit gr̃a vtriuſ-
qꝫ.ſ.aie ꝛ corporis ꝛ ꝓ vtriuſqꝫ ſa
lute ꝛ iſta nõ eſt adeo generalis
ſꝫ ſpecialis ꝛ reſtringiť ad loca-
tẽpora de q̃bus ſupra ꝛ iſta nũꝗ̃
competit relapſo.d.c.ad abolen
daꝫ.ꝛ.c.accuſatus.extra eo.titu.
etiam in antiquis.ꝛ in.vj.

¶Summarium.

1 Hereticꝰ qui hereſim abiu
rauit an i ſuis bonis reſtituatur
etiam fiſco applicatis.
2 Gratia quaꝫ hereticus obtinuit
a principe per modum indulgẽ-
tie ad quid valeat.
3 Quantum condẽnationis ſñiaꝫ
ademit tantundem reſtitutionis
tribuit.
4 Bona heretici fiſco applicata
ꝛ a fiſco alienata an heretico re
ſtituto poſſint indifferẽter vẽdi-
cari.
5 Poſſidentis cõditio preualet ce
teris paribus.

Sexto videdū ē ex quo dixim⁹ ſupra qđ bōa hereticoꝝ cōfiſcanf q̄ro ⁊ qđ ſi heretic⁹ q̄ abiurauit hereſim ⁊ obtinuit reſtitutionē bonoꝝ ſuoꝝ: tñ reperit bona ſua fuiſſe p fiſcū occupata an illa poterit a fiſco recuperare. dic q̄ ſic ſi iudici videbit: vt in. d. c. vergenti. i ꝟ. his tamē ⁊c. extra eo. titu. ex quo nota quod reſtitutio bonoꝝ que fit reo poſtq̄ habuit grāz criminis ⁊ pene ē arbitraria de iure canonico quod ſecus eſt de iure ciuili vt. j. ꝓxime dicaz. ¶ Cōtra hoc oppo. de. l. j. ⁊. ij. C. de ſent. paſſ. ⁊ reſt. nam in reſtitutione bonoꝝ que fit reo qui habuit grām criminis ⁊ pene ſunt multum attēdenda verba reſcripti gratioſi ⁊ aut eñ grā fuit elargita a Principe per modū indulgentie ⁊ ſic p ꝟbū indulgeo: aut p modū reſtitutionis ⁊ per verbū reſtituo. ¶ Primo caſu reus non dicif reſtitutus niſi ad vitaz dūtaxat ⁊ bonis ⁊ fama apud fiſcū remanētib⁹. d. l. ij. C. de ſent. paſſ. ¶ Secūdo vero q̄n per modū reſtitutionis ad oia cenſetur eſſe reſtitutus. ſ. ad vitam famā ⁊ bonā. d. l. j. ⁊. l. fi. C. de ſent. paſſ. ⁊ qz quantū cōdēnationis ſnia ademit tātūdem reſtitutionis ſentētia tribuit ⁊ reſtituit. d. l. fina. §. fi. ⁊ ibi. Barto. ⁊. ij. q. iij. ſi quē. ¶ Solutio dixerūt quidā qđ in. d. c. ꝟgētis. reſtitutio fit a lege. ſed in. d. l. j. ⁊. ij. reſtitutio fit a Principe viuente ⁊ ſic ab homine: ⁊ mitius agitur cum lege quam cū hoie. l. celſus. ff. de arbi. iſta ſolu. parū valet: quia reſtitutio de qua i dicto. c. vergētis. fit ab homine q̄ ab ipſa lege habet arbitriū non aūt ab ipſa lege pncipalr ⁊ imediate: ⁊ ido alr dicas quod i reſtitutiōe illa q̄ fit de iure canonico vt in. d. c. vergētis. cōſideraf pncipaliter fauor anime ⁊ fidei ⁊ in ea plurimum attenditur mētis ſinceritas ⁊ conſtantia in obſeruatiōe ⁊ pſeuerātia fidei catholice. d. c. ꝟgētis in ver. ibi niſi illis ad cor reuertētib⁹ ⁊ abiurātib⁹ hereticoꝝ cōſortiū ⁊c. ⁊. d. c. j. ⁊. ij. q̄ cler. vel vouē. In alia vero q̄ fit de iure ciuili vigore. d. l. j. ⁊. ij. nō attenditur fauor aie vel fidei ſed fauor largitas: ⁊ gratia ipſi⁹ Principis ⁊ commodū tēporale ꝗ̄ iō ius canonicū qđ pncipaliter attendit ad ſalutem aie parum curauit de bonis temporalibus ſed diligēter attēdit ad id quod erat mai⁹ periculū. c. vbi periculum. de elec. lib. vj. ⁊ ꝑpterea nō curauit q̄cq̄ certū diſponere de ipſoꝝ bonoꝝ reſtitutiōe: ſz illam totam iudicis arbitrio demādauit: nec in ea curauit vel attēdit ad ſubtilitates verborum iuris ciuilis: an reſtitutio iſtorum bonorum fuerit facta vel conceſſa per verbum reſtituo. aut p verbum indulgeo: ſed qualitercunq̄ facta fuerit gratia bonoꝝ ipſorum reſtitutio ſemper ſtat in arbitrio iudicis. d. c. vergentis. c. ſi pater. de teſta. ⁊. c. licet mulieres de iureiu. lib. vj. Ponam⁹ enim quod ipſe reus omnia bona ſua vel ſaltem maiorem partē ipſorum lucratus fuerat ex fauore: qz dum erat ſub praua heretica ꝓfeſſiōe exercebat magnas vſuras ex q̄bus maiorem partē ſubſtantie ſue cōpoſuerat dicendum ne

erit iſto caſu quod iudex eccleſia
ſticus debeat reſtituere bona di
cto ꝯuerſo. dico quod nõ. vt no.
Card. in Clemen. j. de vſur. ⁊ per
Dyn. in regu. peccatum. de re. iu.
lib. vj. Cum ergo iſte due reſtitu-
tiones ſunt diuerſe: ⁊ ex diuerſis
cauſis fiant merito debent diuer
ſo iure cenſeri. l. papinianus exu
li. ff. de mino. l. penu. ff. de calũ.
cum ſimilibus. ¶ Sed quero re
4 tentis eiſdem terminis † quid ſi
fiſcus bona iſta iam alienauerat
⁊ in priuatos vſus conuerterat ĩ
totum vel in partem contra quẽ
habebit recurſum iſte reſtitutus
⁊ an poterit dicta bona ab ipſis
poſſeſſorib9 vẽdicare. Reſpõ. di
ſtingue aut fiſc9 bõa ꝑdicta alie
nauerat titulo lucratiuo. ſ. dona
tionis: aut legati vel titulo one-
roſo. ſ. venditionis locationis
emphiteuſis ⁊ ſimilibus. ¶ Pri
mo caſu aut bona illa fuerant ac
quiſita ex tenore vel alio iniuſto
titulo: ⁊ non datur repetitio di-
cto reuerſo ad fidẽ ꝑ not. doctri
nam Card. in d. Clem. j. de vſur.
⁊ Dyn. in regula peccatum de re
gu. iur. lib. vj. ¶ Aut fuerunt iu-
ſto titulo acquiſita ⁊ ꝓculdubio
poterit illa vẽdicare. d. l. ij. ⁊ que
notat ibi Bar. l. iiij. colum. C. de
5 ſent. paſſ. ⁊ reſti. † ratio eſt. q2 iſte
tractat dãno euitando illi vero
poſſeſſores de lucro captãdo me
rito iſte preferendus eſt illis. l. fi.
C. de codicil. ⁊ in aut. de impo-
nen'. lucrat. deſcrip. in ꝑn. ¶ Se
cundo vero caſu quando ex titu
lo oneroſo illa vẽdicare non po
terit: ratio eſt vna. quia iſto caſu
vterq3 tractat de damno euitan-
do ⁊ ſunt pares ĩ cauſa. ⁊ regula
6 eſt quod † in pari cauſa potior eſt
cõditio poſſidentis. c. in pari. de
regu. iur. lib. vj. alia ratio viget
⁊ melior: q2 cum iſti poſſeſſores
emerunt a fiſco: q̃ erat ver9 dñs
dcõꝝ bonoꝝ. l. q̃ſqs. ⁊ l. fi. C. ad
leg. iul. maie. ⁊ l. arriani. C. de
hereti. c. ad abolẽdã. ĩ fi. ⁊ c. ver
gẽtis. extra eo. titu. ⁊ c. cum ſecũ
dum leges. eo. tit. lib. vj. merito
fuit in eiſdẽ emptoribus trãſla-
tũ verum dominiũ ipſoꝝ bono
rum ⁊ poſſeſſio: ad quod iudex
eccleſiaſticus: aut ſuperior reſti-
tuendo bona iſti conuerſo non
poteſt reſtituere niſi illa q̃ ſunt
apud fiſcũ quoꝝ adhuc eſt dñs.
alia vero que fuerunt alienata
nõ põt amplius reſtituere abſq3
cõſenſu dominoꝝ ⁊ poſſeſſoꝝ. l.
id quod noſtrum eſt. ff. de re. iu.
fiſcus enĩ ſuccedit in bonis ipſi9
rei tanq̃ heres. vt' l. tutor. C. ad
leg. iul. de vi. pub. ⁊ propterea po
tuit in eos verum transferre do-
minium. l. ſed et ſi lege. § . item ſi
rem. ff. de peti. heredi. ⁊ Bart. in
d. l. ij. in. iij. col. ver. pro declara
tiõe. ⁊ ꝓpterea rei vẽdicatio nõ
datur iſti conuerſo: qu'a illa non
datur contra dominũ qui poſſi
det. l. mater. l. cum a matre. ⁊ . l. a
poſſidentibus. C. de rei vẽdicat.
quomodo igit̃ poterit ſubueniri
calamitati iſti9 peccatoris ꝯuer-
ſi erit ne dicendũ quod oĩno per
dat ſuum dic ꝙ nõ: ſed ſibi ſubue
nitur hoc modo: q2 datur ſibi cõ
ditio ex lege contra fiſcum ad re
cuperandũ pecunias illas quas
ex venditione dictorum bonoꝝ
acceperat: ſi extant. ſi vero non
extant nulla datur repetitio: et
ideo diſtingue ſic ſecundũ bar.
in. d. l. ij. quod aut fiſcus ex pecu
nijs quas accepit ex venditioni

bus ſeu alienationib9 dicto℞ bo
norū fuit effectus locupletior: qꝛ
verſe fuerūt in vtilitatē fiſci aut
nō: qꝛ forſan fuerūt furto ſubtra-
cte aūt alio caſu deperdite. p͛io
caſu fiſcus tenet ad illarū reſtitu
tionem: ſcđo vero non tenet ſm
qđ decidit Bar. in. d. l. ij. quē vi-
de latius exponit ⁊ declarat ibi
hāc materiā per plures qōnes.

¶ Summarium.

Heretico cōdemnato ⁊ re-
uocato que pena ſit imponēda.
Cleric9 in perpetuū carcerē de-
trudendus dꝫ p͛mo degradari.
Pena perpetui carceris poteſt
hodie permutari.

Se primo q̄ro tan here
tico p̄dicto poſt reuo-
cationē hereſis ſit in-
iungēda aliq̄ pena lo
co p̄nīe poſt͞q͞ habue
rit idulgētiā vite. dic ꝙ ſic. qꝛ in-
trudit in ꝑpetuū carcerē ad agē-
dū ꝑpetuā p̄niam. c. excōicam9.
el. ij. ⁊ ibi. gl. extra eo. tit. ⁊. c. j. eo.
ti. lib. vj. ¶ †Et no. qđ clericus q̄
intrudit in iſtuꝫ carcerē debebit
prius degradari ⁊ deinde in ip͛o
carcere mutari. ita dicit text. i. d.
c. j. ibi perpetuo mirandus ⁊c.
qđ videt quid mirabile vt poſt͞q͞
eccleſia admiſit illum ad p̄niam
⁊ reuocauit hereſim publice me
dio iureiurando debeat poſtea
degradari vel ſi degradat9 erat
remanere in eodē ſtatu priuat9
dignitate eccleſiaſtica ſacris or-
dinib9 ac officijs ⁊ bñficijs eccle
ſiaſticis. qꝛ degradat9 dicit in-
habilis ⁊ incapax ad obtinendū
officia ⁊ beneficia eccleſiaſtica. c.
degradatio. iuſi. de pen. lib. vj. et
not. per. d. Feli. in. c. non poteſt.
de re iudic. ⁊ hoc modo videtur

eſſe melioris conditionis laicus
q̄ꝫ clericus. qꝛ laico reſtituuntur
bona q̄ſiqꝫ vt. d. c. vergentis. eo.
ti. ⁊ ſupra late diximus proxima.
q. cogita tñ qꝛ videt ſatis durum
qđ clericus per inſignē peniten-
tiam nō conſequit aliud quā ſo-
lius vite beneficium: quā vitam
miſeram ducet in perpetuis car
ceribus. lꝫ perquā durum ſit tñ
lex ita ſcripta eſt. d. c. penul. ⁊. c. j.
eo. tit. in antiq̄s. ⁊ in. vj. ideo ſer-
uanda eſt. l. proſpexit. ff. qui et a
quib. id dicit Abb. in. d. c. penul.
ꝙ ſatis eſt ſibi ſi euadūt penam
mortis per ipſam reuocationem
cū regulariter nō ſoleat tolli pe-
na corporalis per penitētiā. d. l.
qui ea mente. ⁊ ſupradictum fuit
in p͛in. p̄cedētis. q. nihilominus
3 dicit Abb. in. d. c. pe. quod †pena
iſtius perpetui carceris poterit
hodie permutari ex diſpenſatio
ne ⁊ in alteram ſpeciem cōuerti
arbitrio ſuperioris vt eſt text. in
c. vt cōmiſſi. §. necnō. eo. tit. li. vj.
qui ex eo dat facultas iudici ꝑ-
mutandi penam ipſius perpetui
carceris ⁊ not. ꝙ eſt ius nouum
Bonifacij octaui qui mitigauit
rigorem iuris antiqui. Archi. tñ
in. d. c. vt commiſſi. in fi. dicit qđ
clericus beneficiatus qui eſt pa-
ratus corrigi ⁊ corde nō ficto re-
uerti ad vnitateꝫ chriſtiane fidei
deponi nō debet ⁊ per cōſequēs
retinebit oīa beneficia: ⁊ allegat
gl. que videt bene hoc ꝓbare in
c nūc aūt. xxj. diſtin. in ver. mar-
cellinus. in fi. tamen credo ꝙ di-
ctū Arch. ⁊ glo. ꝓcedat quando
ſpōte ⁊ a principio quis reuoca
uit errorem predictū: non aūt q̄ñ
poſt negationē aut ſniāꝫ: qꝛ dice
ret ꝯ tex. in. d. c. j. eo. ti. lib. vj. ⁊ gl.

in.d.c.excõicam9.el.ij.§.fi.q̃ iura
volũt clericũ poſt reuocationez
debere limitari.ꝛ iõ limitãtvt.s.

ℭ Summarium.

1 ☞ Suſpitio an in materia he-
reſis procedat.
2 Suſpitio vel p̃ſũptio an ſit cauſa
ſufficiẽs ad cõdẽnationẽ: p̃cipue
in atrocibus.
3 Hereticus p annũ abſens ꝛ cõ-
tumax an illius bonis fiſco appli
catis rediens ꝛ cõparens admit
tatur ad ſua bona ꝛ ſui defenſio-
nem.
4 Excõicatus ob cõtumaciã an ſi
p annũ fuit in eadẽ excõicatione
ↄtumax: poterit vt hereticus cõ-
demnari.

1 Octauo quero quid ſi
aliquis fuit deprehen
ſus nõ in hereſi exp̃ſ-
ſa: ſed in aliqua ſuſpi-
tiõe hereſis an ſit pu-
niendus ex qua pena. Reſpõ. ꝙ
iura non imprimunt contra iſtũ
aliquam penam ſaltim a princi-
pio ſed mandant illum debere ſe
ſufficiẽter purgare aduerſus no
tam illam ꝛ congrue docere de
innocentia ſua ꝛ bona fama que
habetur iter fideles chriſtianos
ꝛ viros catholicos ꝛ eccleſiaſti-
cos ex quibus indicijs ꝛ proba-
tionibus purgatur omnis macu
la iſtius peccati: que contra ip̃m
fuerat obiecta: que quidem pur-
gatio q̃nq̃ maior: q̃nq̃ minor: ſi-
ue leuior requiritur ſm grauita-
tem vel leuitatẽ ſuſpitionis ꝛ cõ-
ditionẽ pſone: quã purgationẽ ſi
ipſe ſuſpectus facere neglexerit
poſtq̃ monit9 fuerit ad illam fa
ciendaz erit excõicandus: a qua
q̃dẽ excõicatione niſi ſe legitime
purgãdo intra annum exemerit
anno elapſo vt ver9 heretic9 ↄdẽ
nandus erit: ꝛ eiſdẽ penis hereti
corũ puniendus. ita ad litterã di
cit tex. in. d. c. excõicamus. el pri-
mo. §. qui aũt inuenti. extra eo. ti.
2 ℭ † Ex quo nota caſuz iſtũ valde
ſpecialem in qꝺ quis ex ſola ſuſpi-
tione ſeu preſumptione dãnatur
in atrociſſimis criminibus con-
tra regulã ordinariaz iuris cõis
que hz quod in cauſis criminali
bus debent eſſe ꝓbationes luce
clariores. l. ſciant cuncti. C. de ꝓ
bat. c. pia. de excep. lib. vj. ꝛ. ij. q.
viij. quiſquis ꝛ. c. ſciãt ſed tu' dic
qꝺ ſuſpitio iſta ↄtinuata in cõtu-
macia ꝛ in excõicatiõe p annũ eſt
effecta adeo vehemẽs ꝛ violẽtiſſi
ma ex q̃ dici põt qꝺ ſit orta p̃ſum
ptio iuris idubitata ꝛ p ↄſequẽs
euidens ꝓbatio vt notat Bar. ꝛ
doc. in. l. ſi adulteriuz cũ inceſtu.
in prin. ꝛ i. l. qꝺ ait lex. ff. de adult.
ꝛ Bal. in. l. neq̃ natales. C. de ꝓ
bat. p Alberi. Rãdi. in ſuo Trac.
mal. intitu. de p̃ſump. ꝛ indicijs
indubita. ꝛ Ang. de are. ꝛ ꝑ plu-
res alios modernos q̃s breuita
tis cã non refero hic: dicã aliqua
.l. in vlt. h. glo. igiẽ in. d. c. excõica
mus. §. qui aũt. quã Abb. ibi. mul
tũ cõmendat ꝛ ſequiẽ dicit ꝙ iſte
non diciẽ ex leui p̃ſumptione dã
nari ſed ex violentiſſima que fa-
cit indiciũ indubitatum ꝛ p̃ſum-
ptionẽ iuris exp̃ſſam q̃ vt dixi re
cipit incrementũ ex pertinacia il
lius qui ſtetit in excõicatiõe per
annum ꝛ illius contumacia: qꝺ
tñ contrarium apparet de iure ci
uili † vbi ſi reus ſteterit per annũ
ↄtumax in non comparendo: ei9
bona annotatur ꝛ fiſco applicã-
tur: qui reus ſi intra annum p̃di-
ctum redierit comparens recu-

perat bona ſua ⁊ admittit ad ſe defendēdū.l.ſ.⁊.l.annus.ff.de re qui.re. poſt annū vero rediens nō recuperat amplius bona: ſed ſi vult ſe defendere admittit ad eius defenſiones ⁊ nō condēnat abſens.d.l.j.l.annus.⁊.l.fin.ff.de requi.re.⁊.l.abſentē. ff.de pen.vi de glo.in.d.c.excōicamus.§.qui aūt.q̄ eſt valde notabilis que in fine ponit aliū caſum non min9 ſuperiore notabilē. ¶ †Quid ſi aliquis ex alio crimine quā here ſis ꝓpter eius contumaciam fue rit excōicatus in qua excōicatio ne per annū induratus inſteterit an poterit vt hereticus condēna ri: eo q2 ſubſtinuit excōicationē per annū.⁊ concludit qđ de here ſi cōdēnari non poterit: ſed bene poterit cōdēnari de illo crimine 2 pro quo fuerat excōicatus: q2 illa excōicatio retenta per annū in- durato corde in illa contumacia facit illū haberi: pro cōfeſſo. vide Ab. qui hoc idem tenet in.d.c.ex cōmunicamus.in.ij.colum.

¶ Summarium.

Receptatores ⁊ fautores he reticorū quibus ſunt penis affli gendi.

Hereticorū receptatio omnino eſt interdicta.

Hereticis nemini licet aliquo modo vel quandocunq; aliquid de bonis ſuis relinquere.

Nonc videndū eſt de receptatoribus cre- dētibus ⁊ fautorib9 hereticorū quib9 pe nis puniendi ſunt.⁊ breuiter dicas: quod ꝙ primum de ipſorum crimine conſtat de- clarandi ſunt excōmunicati: in q̄ quidem excommunicatione ſi ꝑ an num indurato corde inſteterint nec ſe corrigere curauerint poſt annum efficiūtur infames vtra- q; infamia ipſo iure notantur: ita quod ſi laici ſunt erunt omni- bus actis iudicis incapaces et vt mortui reputantur: clerici ve- ro hiſdē criminibus notati ſiper annum vt ſupra in excōmunica- tione inſteterint: poſt annū omni officio ⁊ beneficio eccleſiaſtico ſunt priuandi: nec mirandum eſt ſi grauioribus penis clerici pu niunt ꝙ laici: quia vbi maior eſt culpa ſibi grauior debet eſſe vin- dicta.ita dicit tex.ad literā in.d. c.excōicam9.el p̄mo.§.credētes. extra.eo.ti. ¶ Ex quo tex.no.qđ ꝑ eodē crimine grauius puniūt clerici ꝙ laici de iure cano.rōne predicta. ¶ †Nota etiam qđ eſt omnino iterdicta receptatio he- reticorū etiā ſi eſſent parentes: fi- lij: fratres ⁊ ſimiles: nec q̄s excu- ſari pōt rōne ſanguinis: vt dicit glo.i.d.c.excōicam9.§.credētes.

3 ¶ †Quinimo nemini lz eis etiā iter viuos: aut in vltima volūta- te quicq; relinq̄re de bonis ſuis proprijs: ⁊ in euentū in quē poſt mortē alicui9 inuētū fuerit qđ is in vita ſua vl' cā mortis aliq̄d ex bonis ſuis p̄dictis hereticis reli- querit vel donauerit: vt hereti- cus damnandus: ⁊ declarandus erit etiam poſt mortem: cuius ca- dauer ⁊ oſſa ſi in loco ſacro ſepul ta reperiuntur exhumāda ſunt ⁊ in prophanis locis proijcien- da: nec cuiquam parcitur licet eſſet ep̄s: vt in.c.ij.qđ icipit ſiq̄s ep̄us.extra co.tit. ¶ Contra pre- dicta oppo.dum dicitur creden- tes debere excommunicari.d.§.cre dentes.nam tex.in.c.penul.§.fi.

eo.tit.dicit qd credentes debent eisdem penis sicut heretici puniri glos.in.c.accusatus.§.si vero. eo.tit.lib.vj.mouet istā.q.⁊ tangit difficultatem quam Abb.in d.c.excōmunicam⁹.el primo.§.credentes.extra glo.reassumit:⁊ tandē reddunt hanc solutionem quod in.§.credētes.el primo.illi receptātes erāt ignari deillorum praua ⁊ dānabili intentiōe: sed putabāt illos eē bonos ⁊ catholicos viros:nec credebāt illorum errorib⁹:in.d.antē.§.credētes.c.excōicamus.el.ij.eo.tit.qd est penul.sciebāt illos esse hereticos ⁊ credebant ad vnguē illorū erroneis opinionib⁹ ⁊ ꝓpterea cū essent eadē labe polluti ideo vt heretici ꝓprie sunt iudicandi.

¶Uel dicas ꝙ dictio illa credētes in.d.c.excommunicamus.el primo.impropriē ponit hoc est scientes.q̄ illi sciēter receptabāt hereticos non tū credebant eorum erroribus:⁊ ideo puniūtur leuiorib⁹ penis ꝙ̄ heretici in.d. vero.§.credētes le.ij.ponit proprie de credētibus.i.illis q sciunt receptatos esse hereticos: ⁊ etiā quia eorum falsis opinionibus firmiter credūt ideo puniunt vt heretici.vide apostill.d.zachar. super Abb.in.d.§.credētes. que aliter exponit illud verbum: sed mihi non placet.

¶Summarium.

1 Suspectus de heresi semel restitutus an ⁊ quando dicatur in heresim relapsus et vt relapsus puniendus.

2 Ficta probatio an possit esse sufficiens ad vltimū supplicium inducendum.

3 Suspitio leuis ⁊ parua nō reddit suspectū hereticū vel relapsum.

4 Reuocatio heresis non debet esse morosa:⁊ si sit morosa nō est admittenda.

5 Relapsio in heresim dupliciter consideratur.

DEcimo ⁊ vltimo quero quidā fuit habit⁹ suspectus de heresi ⁊ facta canonica purgatione arbitrio epi heresim abiurauit: deinde post tps aliqd deprehēsus fuit in expressa heresi queritur an iste habeatur ꝓ relapso ⁊ puniēdus sit vt relapsus iuxta not.in.d.c.ad abolēdā in fi. vel sit admittēdus ad defensiōes ⁊ pniaȝ ac si nūꝙ̄ fuisset habit⁹ ꝓ suspecto.vt.d.c.ad abolendā.in princi. Rn̄d.tex.in.d.c.ad abolendā in fi.vr̄ velle quod indistincte puniat vt relapsus tex.aūt in.c.accusat⁹.in ꝑn.eo.ti.lib.vj.aliter dicit distinguēdo ⁊ meli⁹ qd:aut suspitio ꝓpter quam ille abiurauerat heresim erat grauis ⁊ vrgēs vt q̄ insurrexerat ex grauib⁹ ⁊ vrgētib⁹ indicijs ⁊ verisilibus ⁊ isto casu iudicatur vt relapsus:⁊ eisdeȝ penis punit absqȝ vlla defensiōe.ita dicit tex.in.d.c.accusat⁹.in princ.⁊ ratio est: q̄ per hāc secundā deprehensionē expressam declarat aīus illius qd prima vice fuerit in mala opinione cōtra fidē xpi: in qua semꝑ presumit ꝯtinuasse vsqȝ ad secūdā deprehēsionē.ita dicit tex.in.d.c.accusatus.in ꝑn. ibi quadā iuris fictiōe cēset esse relapsus. que quidē fictio siue ꝑsumptio est iuris ⁊ de iure cōtra quā non admittit ꝓbatio in contrariū.vt not.doc.in.c.afferte.de presumpt.et.l.quod ait lex.⁊.l.si

adulteriũ cũ inceſtu.⁊ibi Bar.
ff.de adul.⁊.l.filiũ diffinimus.ff.
de his qui ſunt ſui.vl ali.in. l.nõ
eſt veriſimile.ff.quod met.cau.⁊
per Bal.in.l.neq; natales.C.de
proba.¶†Ex quo nota caſum
valde ſingularẽ qđ in criminib9
atrociorib9 quis punitur vltimo
ſupplicio ꝓpter fictas ꝓbatiões
cõtra regulã.l.ſciãt cuncti.C.de
ꝓba.⁊.ij.q.viij.ſ.ſquis.⁊.c.ſciãt.
⁊ vide ſupra que dixi.q. viij. ita
colligit ex tex.⁊ glo.in.d. c.accu
ſatus in prĩci.idẽ ſentit Abb.in
c.excõicamus.et primo.in glo.in
ver.condẽnentur.extra eo.tit.q
als potuiſſet per penitentiã eui
tare penam:ſed tu dic qđ non pu
nitur ibi ꝓpter fictas ꝓbatiões
imo ꝓpter veras ⁊ expreſſas ex
quo fuit depꝛehenſus in hereſi
⁊ propter ea punitur vltimo ſup
plicio:ſed illa prior ſuſpitio hoc
operatur quod preſumitur ſiue
fingitur eſſe relapſus:ex qua fi
ctione ſiue preſumptione dene
gatur ſibi facultas reuocãdi ⁊ ab
iurandi hereſim ⁊ hoc eſt qđ in
effectu operatur illa ſuſpitio.

¶†Si vero ſuſpitio ꝑ qua pri9
abiurauerat hereſim erat leuis
⁊ parua tunc non habetur vt re
lapſus:ſed eſt ac ſi nũc prima vi
ce peccaſſet nec denegabit ſibi
reuocatio ⁊ abiurationis benefi
cium:vt poſſit penas mortis eui
tare:vt.d.c.accuſatus.§.ſ.¶†Et
nota qđ iſto cẽſu teneo cꝑiſti9 re
vocatio nõ ſit admittẽda niſi in
continẽti fiat poſtq̃ fuit deprehẽ
ſus in hereſi ꝓpter illã priorem
ſuſpitionẽ q2 nõ caret ſuſpitionẽ
relapſi ⁊ in hoc vertit ſatis arbi
triũ iudicis qñ velit reuocationẽ
ipſam admittere de quo dixi .ſ.
eo.q.x.in fi.vbi etiã tetigi verbo
de hoc:quod nota ꝑ declaratio
ne eoꝝ que dixi ibi.pro quo facit
qđ habetur in.l.nõ oẽs.§. a bar
baris.ff.de re.mili.⁊.l.quis ſit fu
gitiuus.ff.de edil.edic.⁊ hoc eſt
quod dicit tex.in.d.c.accuſatus.
§.ſ.¶†Et nota vnũ in hac ma
teria relapſionis quod nõ ſolũ
qs dicit relapſus in hereſim ſi in
eadem ſpecie hereſis bis pecca
uerit:verũ etiã ſi in diuerſis ſpe
ciebus inciderit:q2 in hac mate
ria non attendit modus ſiue ſpe
cies peccãdi:ſed ꝯſidera effect9
violationis fidei ad quã oẽs ſpe
cies hereſis tendunt.vide tex.in
c.pen.in prin.extra eod.titu.⁊ibi
Abb.¶Et ex his reddit expedi
ta tota materia hereſis ⁊ prim9
iſte liber iuxta intentionẽ meam
quãtũ ad penas iudiciales:ſi tñ
queris pleniorẽ habere notitiã
de premiſſis crimine ⁊ illi9 ſpe
cieb9 mẽbris ⁊ capitulis vide ꝑ
Theologos in locis.ſ. notatis.
in.ij.q.in fin.ad quoꝝ doctrinas
⁊ rectũ iudicium ſancte matris
eccleſie quo ad ꝑmiſſa ⁊ alia que
fidem ipſam cõcernũt tam dicta
quã dicẽda ſemper me refero.

¶Liber ſcđs de Sortilegijs.

Quũ eſt
vt poſt hereſis tra
ctatum ſubijcia
mus titulũ ⁊ ma
teriã Sortilegio
rum que ſepius ex illa deſcẽdũt
vel cum ea habent participatio
nem talem quod ſapiunt here
ſim manifeſte : ⁊ propterea rei
ipſius criminis examini inquiſi

toris heretice prauitatis quandoqꝫ ſubijciuntur: ⁊ eiſdem hereticorum penis crucianť. vt in. c. accuſatus. §. ſane. de here. li. vj. deuenio nunc ad materiam.

¶ Summarium.

1 Sortilegiuꝫ generaliter captum quid ſit.

2 Sortilegi ſunt hūani gñis inimici ⁊ humane ſalutis hoſtes.

3 Sortilegi proprie ſumpti qui dicantur.

4 Sortilegiorū ſpēs cōtinētur ſub verbo noxia.

5 Sortilegiorum profeſſio dupliciter conſideratur.

6 Sortilegiū vnde dicatur.

7 Sors multis modis itelligi pōt.

8 Sortilegiū a quibus ſit inuētū.

1 Primo eñ q̄ro t q̄d ſit Sortilegiū generaliter ſumpto vocabulo p omni ſpecie ſuperſtitionis Reſpō. ¶ Sortilegiū ē ſuperſtitio q̄dā illuſoria et ſumme noxia q̄ vtiť homo Demonis miniſterio: vt habeť. xxvj. q. v. in ſum. ⁊. xxvj. q. ij. q̄ ſine ſaluatore. vbi de hoc. l. nemo. ⁊. l. multi. C. de malefi. ⁊ Matth. ⁊. s. Tho. in ſcđa ſecūde. q. xcv. ar. iij. in tit. de ſuperſtitio. ⁊ not. i. c. j. ⁊

2 ij. de Sortil. ⁊ ideo ſortilegi diuinatores ⁊ malefici hui⁹ diabolice religionis pfeſſi dicunť hoſtes humane ſalutis ⁊ humani generis inimici. l. ⁊ ſi excepta. ⁊. l. ſi. C. eo. tit. Quero nūc q̄s dicit proprie ſortilegus text. ēm. xxvj.

3 q. j. c. ſortilegi. dicit q̄d. ¶ Sortilegi pprie hi ſunt qui ſub noīe ficte religionis p quaſdaꝫ quas ſanctorum ſeu apoſtolorū vocāt ſortes diuinationis ſciētiā profitentur: aut quarundam ſcripturarum inſpectiōe futura promtunt. ex quo tex. not. quod iſti ſortilegi et incantatores ſub falſo quodā ficto religionis nomine ſanctorū vel apoſtolorū ſua cōficiunt ſortilegia: ⁊ hinc eſt quod iſti incantatores ⁊ maxime mulieres in ſuis ſortilegijs ⁊ incantationib⁹ vt vulgariter dicit ſepius dicere iubēt per maleficiatum aut infirmū. Aue maria ā vel Pater noſtruꝫ: aut alias ſimiles orationes ad deuotionē alicui⁹ ſancti apli vel martyris: vt ſub illorū ſanctorū apoſtolorꝫ vel martyrum deuotione ac pſidio opus quod pficiūt videatur miniſtrari: nihilominus omnia illa ſunt falſa ⁊ ficta: ⁊ non ad verā deuotionē ſeu interceſſionē illius ſancti apoſtoli vel martyris dicuntur ſeu vouentur: ſed ſub illa falſa religionis demōſtratione ola opa predicta arte ⁊ preſidio demonis conficiunt ⁊ ſub illius deuotione vouēt de quibus tum latius. j. dicemus. q. v. ⁊. vſ. text. tñ i. d. c. ſortilegi. videť ponere ſolū diffinitionē iſtius verbi ſortilegi ſtricto ſumpto vocabulo q̄d denotat dūtaxat ſpeciem diuinandi: ⁊ ſic ſortilegia diuinatoria. Ego aūt large ſumo hoc verbū ſortilegiū ſiue ſortilegū p omni ſpecie ſuperſtitioſa: ſiue malefica ſiue amatoria ſiue diuinatoria ſit: vt. s. dixi in pn. q. q̄m ſunt tot diuerſa noīa ritus ⁊ ſpēs iſtius diabolice religionis q̄d nimis longū eſſet velle cuiuſqꝫ ſuam ponere diffinitioneꝫ: ⁊ ideo ſub hoc noīe ſortilegij ſiue ſortilegi olim maleficorū ⁊ diuinatorū ſectas comprehenſas habere volo tā𝔮

ſub vno genere comprehendens
ſub ſe omnes ⁊ ſingulas ſpecies
ipſorum maleficiorum in ſubſtā-
tia differentias prout requiritur
de eſſentia vere diffinitionis ſm
Barto.in.l.j.ff.de teſtamē.⁊ dixi
mus ſupra tit.primo in prin.illa
eñi diffinitio eſt bona reſpecti il-
lius ſortilegij ſpālis de quo ibi.ſ.
diuinatiui:ſed volēdo ponere dif
finitionem ſortilegij que compre
hendat omnes pfeſſos cuinſcūq;
ſint ſpeciei ſub eadem generali
diabolica religione dicēdū eſt ſic
4 qꝺ.❡†Sortilegus ppriēis eſt q̄
diabolicā religionē profeſſus eſt
⁊ noxia queq; ſupſtitioſa aut elu-
ſoria demonis inſtructione com
ponit.⁊ ſm hanc diffinitionem
oēs ſpēs ſortilegiorꝫ continenť.
ſub verbo noxia continetur ſpēs
amatoria ⁊ venefica vt infra la-
tius dicitur ſub vbo eluſoria cō-
tinetur diuinatoria ſpecies.ſub
verbo ſupſtitioſa ſortilegia que
fiunt ad ſanandū maleficiatos:
vt.l.nemo.⁊.l.mlti.⁊.l.eorꝫ.C.de
mal.⁊ math.c.ij.de ſortil.xxvj.q.
5 v.ſortes.⁊.c.ſeq.†Iſtorum autem
profeſſio duplex eſt vna tacita:
altera vbo expſſa:de quibus ad
plenum dicetur infra eodem in
iij.q.⁊ vide in ſum conf.in tit.de
6 ſortil.q.ij.⁊ per totū.❡†Sortile
gium autē dicitur a ſorte que in
hac materia accipitur p arte di-
uinādi.xxvj.q.v.ſortes.eadē cā.
7 q.iij.c.ſi.❡†Sors igitur hoc no
men accipiť qñq; p fortuna:vt in
aut.vt oēs obedi.iud.prouin.§.
arripiāt.circa fi.ſumiť etiā p cō
ditione humana:⁊ plurib9 alijs
modis de quib9 per gl.i proem.
Cle.in verſi.ſortis.⁊.l.milites.in
ver.ſortē.C.de teſta.mili.ſꝫ habe
tur in.l.ij.C.cōia de leg.⁊ in.l.ſed
cū ambo.ff.de iudi.vide.d.Fede.
de ſen.in cōſil.cclxxxiiij.quod in
cipit.dñe reuerēde vbi plene exa
8 minauit quid ſit ſors.❡†Queri
poſſet etiam a quibus fuerūt in-
uenta hec ſortilegia:⁊ qui fuerūt
primi qui illa introduxerunt in-
ter hoies?dic qꝺ populi perſi ce
teris curioſiores noſcere ea que
natura humana per ſeipſam fa
cere nec doccre pōt.xxvj.q.iij.e.
igiť genus.⁊ quid ſit ſortilegiū.⁊
q̄d ſint ſortilegi vide Archi.in.c.
accuſatus.§.ſane.ꝺ here.lib.vj.
et in ſumma cōf.in tit.de ſortile.
q.ij.⁊.iij.Hoſtiē.⁊ Rayn.in ſum
ma eo.tit.⁊ ſcdm Tho.in ſum.ſe-
cūda ſecunde.q.xcv.in tit.de ſu-
perſti.ver.ad quartū dicēdum.

❡Summarium.

1 Sortilegiorū tres ſunt ſpe-
cies principales.
2 Sortilegus ſeu maleficiatus nō
curatur niſi ab eiuſdem artis pe
rito ⁊ profeſſo.
3 Ars medicine nō operať in ſorti
legia:q2 diabolus illorū autorē.
4 Remedia arte diabolica malefi
ca ⁊ dānabili diſciplina adhibi-
ta nō ſūt a iure ciuili reprobata.
5 Diuinatio eſt pncipalis ſpecies
ſortilegij.
6 Diuinationū gña ſunt quatuor
7 Diuinatores multipl'r nūcupāť.
8 Nigromantia vnde dicatur.
9 Demones dr̄ ſanguinē amare.
10 Sortilegia amatoria ⁊ venefica
e que puniuntur.

1 Secūdo q̄ro totquot
ſunt ſortilegiorūꝫ
ſpecies.Reſpō.q
mul'te ſūt ac diuer
ſe ſcdm diuerſas
hominū pfeſſio-

nes et formas quibus ille conficiūt: principaliores ĩo et magiſtrales ſunt tres. ſ. Diuinatiua. Amatoria. et venefica. ¶ Prima itaqꝫ dr̄ diuinatiua per quā iſti ſortilegij vſurparūt ſibi nomē diuinatoris p quā futura quedā pñtia vel preterita nobis ignota vaticinari conantur. xxvj. q. v. nō oportet. et. l. nemo. C. eo. ti. de malef. etc. ibi di diuinādi curioſitas etc. et ſm hāc ſpēm ſortilegiū proprie et ſtrictiſſi me ſumitur: qꝛ dicitur a ſorte que in hac materia ſumitur pro arte diuinandi: vt. ſ. dictum eſt. et hoc modo ſumpſit text. hoc verbū in c. ſortilegi. xxvj. q. j. At Joā. lec. in ſum. cōf. in tit. de ſortil. et diui. q. ij. in fi. dicit quod triplex eſt gen9 diuinationis quorū primum eſt quod fit per manifeſtā demonū innocationē qđ ptinet ad nigromanticos. Secundū aūt eſt qđ fit p ſolā cōſiderationē diſpoſitiōis vel motus alterius rei qđ pertinet ad augures. Tertiū eſt dū facimus aliquid: vt nobis manifeſtetur aliqđ occultū quod ptinet ad ſortes: et iſta duo vltima fiunt per tacitā demonū innocationē: vt ibi dicitur. ſub quolibet vero iſtorū generū diuerſe ſunt ſpēs. vt ibi not. et dicetur infra hac. q. col. ij. ver. redeo nunc etc. ¶ Secunda vero ſpecies ſortilegiorū ea eſt que dicitur amatoria qꝛ fit ꝑpter amorē libidinoſum: et vt plurimū ad flectēdū pudicos animos ad libidinē: tā mulierū ꝙ virorū: ſꝫ frequētiꝰ mulierū vt. l. eorū in prin. C. eo. tit. et. l. iij. §. hec adiectio. ff. ad leg. cor. de ſica. l. ſiquis aliquid. §. q abortiōis. ff. de pen. vbi fit mentio de poculo amatorio de quo latius dicem9. j. eo. tit. xij. q. et qđ ſi ex poculo hmōi forſan male ꝯpoſito vł idiſpoſite ſū pto fuerit ſecuta mors abſorbentis qua pēa miniſtrator ille qui exhibuit potandū puniantur de hoc lati9 dicet ibi. et etiā videbim9 qua pena puniantur qñ nō fuit ſubſecuta mors: ſed alius turpis effect9 de quo infra. q. xj. ¶ Tertia ſortilegiorū ſpēs eſt illa que dicit venefica ſiue malefica. et iſta eſt ceteris pernicioſior et magis odioſa pquā multa mala proueniunt et diuerſe fabricantur infirmitates: morbi: et calamitates in humanis ac brutorū corporib9 ex quibus mors ſepius cauſatur quidā eñi hac ſpē malefica polluti cito pereūt. et hoc euenit quotienſcūqꝫ cōpoſitio illa malefica eſt valde atrox et plurimū veneni habet in ſe qđ qualiter fiat infra dicetur. qñqꝫ vero non tam cito mors ꝑuenit: ſed poſt longas luctuoſas querelas: et lachrymabiles fletus pſone maleficiate corpus paulatim conteritur: virtus debilitatur ita quod diū perit: et ꝑpterea ſpecies iſta ſolet dici malefica quia ſemper tendit ad malū. l. eorū. i. prin. et. l. multi. C. e. tit. et ideo nō immerito lex vocat iſtos humani generis inimicos: qꝛ ſemper quaſi tendūt ad hominū necē et deſtructionē: et quādo ꝙ ſola carminis potentia interimūt abſqꝫ vllo veneni hauſtu: vt dt S. Aug. i li. x. đ ciui. dei. cuius dictum inſertum eſt. xxvj. q. v. c. nec mirū. §. magi. l. et ſi excepta. in princi. C. eo. titu. et alibi appellātur hoſtes communis ſalutis l. finali. in princi. C. eodeꝫ titulo. ¶ Quidam vero reperiunt qui eadē ꝓfeſſione muniti et malefi-

te arte eruditi ſupradictas infir
mitates ⁊ maleficas pollutiões
ex languentibus corporib9 aufe
rūt ⁊ corpora ita grauiter turba-
ta breui tēpore ſanant: quib9 ꝟo
medelis ⁊ remedijs ipſox curas
conficiunt ⁊ maleficas illas pol
lutiões remouēt referre nephas
ſt: ☩nec putes qꝺ cure hmōi fieri
olcant abſq ſcientia malefice
rtis et demonis inſtructiōe: q2
maleficeille pollutiones deſtrui
non ſolent niſi per eiuſdez artis
magiſtros vel qui ſint diabolice
profeſſionis bene inſtructi: aut
uo quomodo participes q2 ma
ficia ipſa abſq demonis mini-
terio ⁊ ſuffragio tam reb9 ipſis
ꝫ verbis cōmuniter inferi non
lēt in corporib9 pariter nec tol
.⁊ hoc eſt qꝺ dixit ſanct9 Aug.
ı lib. de ciui. dei prout refertur.
xvj.q.v. nec mirū .i. ſi. quod hu-
iuſmodi remedia ⁊ medelas ars
ō cōmēdat medicox qnippe q2
a nouit. ☩medicina enim natu
lis ⁊ oium phyſicorū ⁊ cyrugi-
rū ars tota cōiter non ſuffice-
t ad ſanandū corpora ipſa ⁊ re
ouendum dictas pollutiones
ıe demōis opera: ⁊ ingenio in
cto corpore fuerunt inſerte: ea
igitur artis pitia et ſuffragio
uum eſt vt tollantur: q2 cuius
condere eiuſdez eſt ſoluere eu
s eſt cōdēnādi facultas eiuſdē
⁊ abſoluendi libertas. l. cōdē-
re. ff. de re indi. ⁊. l. nemo q cō
nare. ff. de reg. iur. Et nihil tā
turale eſt quam eodez genere
odq diſſolui quo colligatum
reperit. l. nihil tā naturale. ff.
regu. iur. Non nego tñ quod
gritudines ipſe ex rebus dun
at naturalibus cauſantur pu-

ta veneni quod ex rebus etiam
naturalibus contrarijs tolli nō
poſſint obq demonis operatio-
ne ſi homines per ſe aut natura
li ſcientia hec ſcire poſſent ⁊ na-
turalium virtutes ⁊ potētias ita
ſubtiliter cognoſcerent ſicut de-
mon: q2 ea que mediantibus na
turalibus proueniunt medianti
bus ēt cōtrarijs naturalib9 tolli
neceſſe eſt per ea que ꝓxime dixi
mus: ſꝫ q2 iſtarū naturalium vir
tutes ⁊ potentie hominū vt pluri
mū ſunt ignote tā in ſpecie quā
in genere in arte medicine: et de
mon q ſubtiliſſim9 eſt ⁊ pfectiſſi
mus naturaliū virtutū cognitor
melius ceteris oia iſta nouit nec
vult illa poſſe cognoſci niſi ꝑ il-
los q ſub ſua fide diabolicā reli-
gionē ꝓfitent: ⁊ ꝓpterea vulga-
riter dicim9 qꝺ maleficia ⁊ egri
tudines hmōi non poſſūt cōiter
tolli per medicos naturalis me-
dicine peritos: ſed ſolum ꝑ iſtos
magos ⁊ incātatores qui ſub ea
dem profeſſione morantur ⁊ qui
maleficia ipſa facere ſolent ⁊ poſ
ſunt illumet eadem deſtruere et
tollere pſit arte ⁊ inſtructiōe de-
monis: vt ſupra. ⁊ habetur ꝑ ſan
ctum Thom. in ſecunda ſcđe. q.
xcv. arti. vj. ⁊. l. eorū. §. fin. C. eod.
4 tit. ☩ſꝫ nota qꝺ de iure ciuili re-
media iſta nō ſunt dānāda: ⁊ hi
q dicta remedia faciunt ⁊ ſanāt
lāguores ꝑdictos nulla pena pu
niunt de iure ciuili licet id agāt
arte malefica ⁊ damnabili: diſci-
plina: vt eſt tex. i. d. l. eox. §. fi. C.
eo. titu. tamen de iure canonico
nō licet aliquo modo hoiem male-
ficiatum contrarijs maleficijs li
berare. xxvj. q. vlt. admoneāt. de
quo tamen latius dicem9 infra

q.xv. ¶ Sequitur mō: vt videa-
mus de alijs ſpecieb⁹ ſortilegio
ruꝫ que ſunt quodammodo ſpe-
cies ſubalterne ad illas de qb⁹
ſupra que in veritate, potius vi-
dentur reſpicere finem ⁊ effectuꝫ
ipſorum ſortilegiorum quā prin
cipium: infraſcripte vero reſpi-
ciunt finem principiū ⁊ mediuꝫ:
⁊ iſte diuerſis nominibus nūcu- 7
pantur ſecundum diuerſos mo-
dos ⁊ formas quibus conficiun
tur ⁊ eiſdem nominibus appel-
lantur eorum magiſtri ab ipſa
5 eoruꝫ arte cognominati. ¶ † Ve
deo nunc ad primam ſpeciē que
eſt diuinatiua que inter ceteras
obtinet principatum in qua plu
res homines communiter deci-
piuntur atꝗ incidunt quam in
alijs: quia natura humana ⁊ illo
rum maxime qui ſunt curioſi na
turaliter appetit ſcire q̄ maiora
ſunt naturali ſciētia et humano
intellectui occulta nimis. ¶ Et
ideo videm⁹ quod communiter
iſti ſortilegi nigromātici magi ⁊
ſimiles quotieſcūꝗ volūt operi-
bus ⁊ ſuperſtitionibus ſuis fidē
adhiberi licet extranei ſint ⁊ pe-
nitus ignoti aliqua que ex prete
rito alicui acciderant eidem ad
vnguem prout euenerāt referre
ſolēt quorꝫ relationes: qꝛ ſapiūt
veritatem alliciunt hominum
mentes ad credendum ſibi etiā
ea que falſa ſūt omnino iſta fuit
ſententia. S. Auguſtini in lib. x.
de ciuita. dei relata per ſacros.
Canones in. c. nec mirum. §. nul
lum ſuffragiū. xxvi. q. v. ſub hac
enī ſpē plures militāt magiſtri:
⁊ omnes fere malefici profitent
6 artem predictam. ¶ † Pro cui⁹
euidentia ſciendum eſt quod di
uinationum quatuor ſunt gene-
ra ſiue ſpecies: ſicut q̄tuor ſunt
elementa. Primuꝫ videlicet geo
mantia que fit in elemento ter-
re a geos quod eſt terra: et man
thos. i. diuinatio. Hydromātia
que fit in aqua ab hydor: quod ē
aqua. Pyromantia q̄ fit in igne
a pyr: quod eſt ignis ⁊ aeriman-
tia que fit in aere † Hinc dicti ſūt
Geomanti: Hydromāti: Pyro-
manti: ⁊ Aerimanti: qui artes ip
ſas profitentur: vt exponit text.
xxvi. q. iiij. c. igitur genus. in pn.
que vba fuerunt aſſumpta ex di
ctis ſancti Aug. i lib. de nā dino
num. ⁊ Hoſt. in ſum eo. ti. in pn.
Quorꝫ q̄dā ex ipſis profeſſorib⁹
appellant. ¶ Diuini ſic dicti q̄ſi
deo pleni. Iſti ei diuinitate ſe eē
plenos ſimulāt ⁊ aſtutia quadā
fraudulenta hominibus futura
coniectant. ¶ Alij dicuntur In-
cantatores ⁊ hi ſunt qui artē ver
bis tantum peragunt: ⁊ eſt quan
doꝗ tāta iſtorū potentia carmi-
nis vt verbis ſuis abſꝗ aliquo
veneni hauſtu occidūt: vt habe-
tur. xxvi. q. v. d. c. nec mirum i pn
cipio. ¶ Quidaꝫ alij ſunt Arioli
ſic dicti: quia circa aras ydolorū
nepharias preces emittunt ⁊ fu-
neſta ſacrificia offerunt: quibus
celebratibus demonum reſpō-
ſa ſuſcipiunt. ¶ Alij dicuntur
Aruſpices quaſi horarum inſpe
ctatores. hi enī obſeruant tēpo-
ra dies horas ⁊ momēta ex quo
rū obſeruātia bona vel mala fu-
tura predicunt: hi etiā inteſtina
pecudum inſpiciūt ⁊ ex his futu
ra pronoſticant. ¶ Alij ſunt Au
gures qui volatus auiū ⁊ voces
intendunt: inde dicitur augariū
quaſi auiū garium. ¶ Alij dicū-
tur Phitoniſſi

tur Phitoniſſi q̃ q̃dã religiõe dia bolica pfeſſione ſectãt.a Phito ne.i.apolline dicti q̃ auctor fuit artis diuinãdi.¶ Alij ſũt Aſtro logi qui in aſtris vaticinantur: an vero ſit hodie permiſſa vati cinatio per aſtrologiam dicetur infra.q.ſequen. ¶ Alij dicuntur Genethliaci ſic vocati propter natalicioꝝ conſiderationes. iſti enim capiunt diem natalis et ho ram alicuius ⁊ per.xij. celi ſigna ſyderumq̧ curſus calculantur: et predicunt felices: ⁊ infelices ſutu ros euentus ⁊ mortem quando q̧. ¶ Alij demum ſunt Salito res ſic dicti: quia dum cuiquam membri aliqua pars ſalierit ali quid exinde ſibi proſperum: aut infelix ſignificari predicunt. hec omnia declarantur per text.in.d. c.igitur genus.que tamen nõ pro doctis viris: ſed pro iunioribus et rudibus referre placuit quib9 ſuperaddo. ¶ Nigromanticos qui per Nigromantiam vatici nantur quia videntur eorum in cantationibus et coniurationi bus reſuſcitari mortui quibus p dictos nigromanticos fiunt iter rogationes: et illi ad eorum in terrogata reſpondere ✝ ſic dicti a nigros ſiue nigron grece: quod latine dicitur mortuus ⁊ mantio diuinatio: ⁊ vt plurimum quan do hec ſiũt ipſi magiſtri adijciũt ſanguinem cadaueri. ✝ quia de mones dicuntur amare ſangui nẽ et propterea quotieſcunq̧ fit nigromantia cruor aqua miſce tur vt demones colore ſanguinis facilius prouocentur hec haben tur in.c.nec mirũ.xxvj.q.v.in. §. nigromantici que pro tyronibus ſimiliter adiuncta fuere. ¶ Uidẽ Tracta.do.

dum eſt modo qui ſunt profeſſo res: ſiue magiſtri qui in ſecunda et tertia ſpecie ſortilegiorũ mili tare ſolẽt. ⁊ breuiter dicas quod hi qui ſũt profeſſores artis ama torie et in illa ſortilegiorum ſpe cie militant ijdem in venefica ſpe cie profitentur et iſti appellantur magi.ſ.qui artem magicã profi tentur: vt dicit textus in.l.eorum. in princi. C.eo.titul. ⁊.d.c.nec mi rum.§.magi. ⁊ iſti ſunt qui vocan tur etiã malefici ob facinorũ ma gnitudinẽ: vt dicit tex.in.d.§. ma gi.Jus enĩ ciuile ⁊ iſtos vtriuſq̧ ar tis magiſtros equiparauit tam in factura quam in penis.ſ.illũ qui conficit ſortilegia amatoria: ⁊ ſortilegia venefica: ⁊ vtrũq̧ pa riter eadem pena puniri iubet: vt d.l.eorum.in princi. ⁊.l.ſi quis ali quid.§.qui abortionis.ff.de pen. an idẽ ſit de iure canonico quod eadẽ ſit i vtroq̧ pena ſtatuta aut diuerſa dicemus: infra eo.x. qõ. ¶ Sunt quidã qui dicuntur in cantatores qui ſola potentia car minis perſtringunt hominũ vi tas: iſti ſolẽt vt plurimum in ter tia militare: ⁊ quidã alij q̃ ſupra in prima ſpecie expreſſi ſunt.in hac tertia ſepius ſe exercent: vt ſunt Arioli qui in eoꝝ ſacrificijs: ⁊ imolationibus adiungunt quã doq̧ imagines cere: vel crete re cẽtis ⁊ illas iuxta feruentiſſimũ ignem apponunt vel acubus ea rum capita vel latera perforant baptizant: ⁊ quã plura alia tur pia faciunt: que conueniũt tertie ſpeciei vt latius infra dicetur in ſequen.q. ⁊ Nigromantici ſimili ter ſepius ſolẽt in tertia ſpecie la borare de quibus ſimiliter dice tur infra in.d.q.ſequen.

¶Summarium.

1 ☞Sortilegia multꝭ fiũt modis.
2 Sortilegiorum profeſſio duplex.
3 Sortilegij profeſſio tacita quali- ter fiat.
4 Sortilegij profeſſio expreſſa du- pliciter conſideratur.
5 Sortilegij profeſſionis expreſſe modus et ſolennitas.
6 Sathanas ſummopere cupit a- dorari.
7 Sortilegi vtũtur venenorum cõ- poſitione.
8 Deus nullaꝫ recipit temporis di ſtinctionem.
9 Theſauri an arte diabolica poſ- ſint inueniri.
10 Aſtrologi chiromãti ⁊ ſimiles q̃ futura predicũt an pena ſacrile- gij puniantur.
11 Sortilegia tam amatoria ꝙ vene fica dupliciter fieꝛ dicuntur.
12 Sortilegia quo mediãteꝗ vel qua vi operentur.
13 Sortilegium amatorium non ca dit in inuitum.
14 Sortilegium amatoriuꝫ requirit puram et liberam voluntatem.
15 Amor non poteſt in inuitum ca- dere.
16 Sacramenta eccleſiaſtica an effe ctiue poſſint in ſacrilegijs cõcur- rere.
17 Sacramenta eccleſiaſtica cuius ſint efficacie.
18 Demones magicis artib9 aduo- cati ſignis: ritibus ⁊ carminibus ipſorum magorum etiam inuiti comparere coguntur.
19 Acharon nomen eſt diaboli.
20 Sortilegium maleficum quid ſit ⁊ cuius ſit efficacie.
21 Uenena quare ⁊ quando dican- tur bona vel non mala.
22 Uenena mala que dicantur.

1 Ertio q̃rotquot
modis ſunt ſorti
legia loquẽdo d
oi ſpecie: vt ſu-
pra. Rñd. mul-
tis: ac varijs mo
dis fieri poſſe.
2 ¶Ꝑro cui9 itelligẽtia ſciẽdũ eſt
qḋ duplex eſt ſortilegioꝝ ꝓfeſſio
tacita.ſ.⁊ expꝛſſa itelligẽdo de ꝓ-
3 feſſis cuiuſcũqꝫ ſpeciei. ¶Taci-
ta eñ ꝓfeſſio ẽ ꝓmiſſio q̃dã quaꝫ
q̇s facit alteri ꝓfeſſo de obſeruã
do q̃ ſibi mãdauerit ſub ꝓmiſſio
neqꝫ grãdia faciet: ⁊ mirabilia ĩ
vita ſua cognoſcet futura: et mul-
ta alia his ſiſia dũmodo fideꝫ ca
tholicã abijciat: ⁊ oia eccleſiaſtica
ſacramẽta peſſũdet: ⁊ totis ei9 vi
rib9 adhĩbit cultui ⁊ obedientie
ſui magiſtri ⁊ illũ tãꝙ verũ ꝓnci-
pẽ adorabit cultũ vere adoratiõis
ſub idoloꝝ forma ſibi ꝑſtando et
alia hmõi turpiora pacta: ⁊ cũcta
opa ꝑ ipm faciẽda ſub illi9 noīe
⁊ deuotiõe ꝯficiet: ⁊ iſta dr tacita
ꝓfeſſio: qꝛ nõ fit ꝓpe cũ dmone ſꝫ
cũ miniſtro dmonis ⁊ ĩ q̃ nulle in
teruenjũt ſolẽnitates extrĩſece q̃
ĩteruenire ſolẽt ĩ expꝛſſa ꝓfeſſiõe
ſicut ẽ ſolẽnꝭ ſtipulatio fides ꝑſti-
ta ꝑ iuramẽtũ: d obſernãtia ꝓmiſ
ſoꝝ: itẽ homagiũ ⁊ fidelitatꝭ ꝓmiſ
ſio erga demonẽ vna cũ poſterga
tiõe ⁊ oĩmoda diuiſiõe fidei chri
ſtiane ⁊ alijs q̃ ĩ ea req̃rũt: vt ĩ.c.q̃
ſine ſaluatore.xxvi.q.ij.⁊ vid ſum.
ꝯfeſ.e.tit.q.iij.⁊.vſ.vbi fit mẽtio d
vtraqꝫ ꝓfeſſione ⁊ pacto habito
cũ demone.ſ.tacito ⁊ expꝛſſo: ⁊ eo.
ti.q.x.ĩ ſi.quã ſubmiſſionẽ ipſe de
mon poſtea ratã hꝫ: ⁊ reddit ſe fa
cilẽ ĩ obſeq̃ndo volũtati: ⁊ appeti
tui illi9 ſicut alioꝝ q̃ facto oia ſor
tilegia ſicut expꝛſſe ꝓfeſſi fabrica-

incipiũt vtibi not.⁊ notaṫ etiã quẽdã modernũ Theologũ in uoda ſuo tracta.de ſtrigi.mag. emon mirand.lib.ſ.c.iiij.⁊.l. ne ioꝛ.l.eoꝛũ ĩ pn.c.eo.ti.⁊ i.c.ij.de ꝛtileg.vbi diciṫ de illo q̃ aſpicie at in aſtrolabio ꝑ inueniendis urtis.⁊ de hac tacita pꝛofeſſione videtur etiã meminiſſe tex.ſi be ne conſiderentur verba ſua in.d. c.nec mirum.§.nigromatici ver. ad hec oĩa.vbi poſt narrationem certoꝛum remediorum que fiunt erga maleficiatum pro ſalute coꝛ poꝛis ſubiũgit textus hec omnia fieri arte demonum ex quadã pe ſtifera ſocietate hominum ⁊ an gelorũ malorũ exorta. ¶ Altera vero diciṫ pꝛofeſſio expreſſa:⁊ eſt illa que fit expꝛeſſe cum pꝛo pꝛio demõe:⁊ iſta eſt duplex. Una que dicitur ſolemnis ſiue publica:altera que dicitur priuata. Solemnis enim et publica:eſt illa que fit cum demone dum publice reſidet in ſolio maieſtatis moꝛe pꝛincipis:quando fiũt vniuerſales congregationes omnium ſtrigarum ⁊ maleficioꝛum nigromantũ cuiuſcũq; generis ꝓfeſſoraꝫ certis nocturnis hoꝛis locis: ⁊ tempoꝛibus demonis arbitrio conſtitutis vbi vniuerſis aſtantibus fit iſta pꝛofeſſio. ¶ Priuata vero eſt illa que fit cum ipſo demone pacto expreſſo cum iuramento: vt infra:citra tamen ſolemnitates:⁊ hominum multitudinem: vnde contra iſtos dicitur Eſa xxviij.c. Dixiſtis percuſſimus fedus et cum inferno fecimus pactum.⁊ de hac fit mentio in ſum. confeſ. eodem titulo. q. iiij.in princip.⁊.q.xſ.⁊.xij. fiunt quãdoq; eiſdem ſolemnitatibus quibus fieri ſolent vere ⁊ ſolemnes pꝛofeſſiones monachoꝛum in chriſti religione dum pꝛofitentur regulam monaſticam relinquentes mundum illi vere faciunt contrarium quia relinquunt primo deum ſaluatoꝛem abnegantes illius nomen ⁊ baptiſmum:⁊ poſt ea reliqua ſacramenta eccleſie: deinde adherẽt demoni eidemq; perpetuam obedientiam ſpontanea voluntate pꝛomittunt ſuperaddentes etiam ſacramentum ⁊ homagium indubitatum adeo quod penitus efficiũtur demoni ſubiecti ⁊ pluſq̃ vaſſali.⁊ ex tunc contrahitur inter hominem ⁊ demonem amicitia quedam ⁊ peſtifera ſocietas ex qua multa mala ⁊ turpiſſima opera conficiũt:⁊ q̃dam alia turpioꝛa faciunt que referre nõ audeo:vide illũ modernũ Theologũ i.d.trac.de ſtrig.de mõ.mirã.li.j.c.iiij.c.vbi lati⁹ oĩa iſta ponit:⁊ in ſum.cõfeſſ.eo.ti.c. iij.⁊.iiij.in princ. ¶ Iſti ꝯo q̃ expꝛeſſam ꝓfeſſionẽ fecerũt reddũt etiã expꝛeſſum cultũ adorationis demoni per ſolemnia ſacrificia q̃ ipſi faciũt diabolo imitãtes in oĩbus diuinũ cultũ cũ paramentis luminarib⁹ ⁊ alijs huiuſmodi ac pꝛecibus quibuſdam ⁊ orationibus quibus inſtructi ſunt adeo ipſum adoꝛant.⁊ collaudant continue ſicut nos verum creatoꝛem adoꝛamus.xxvj.q.v.contra idolorum.⁊ eſt glo.in.c.accuſatus.§. ſane.de here.lib.vj.⁊ in ſum.conf eſ.eo.ti.q.ij.⁊.iiij.⁊.xxvj.q.vj.non obſeruetis ⁊ eadem cauſa.q.ij.q̃ ſine ſaluatoꝛe.vbi eſt bonus tex.ĩ quibus autem locis ⁊ quibus tẽpoꝛibus hec faciunt dicetur infra.q.ſequen. Et hoc pꝛocedit:q⁊

diabolus ſummopere deſiderat
ab homine adorari ⁊ deum ipſuʒ
creatorem in hac adoratione imi
tari: quod ꝓuenit ex illo peccato
ſuperbie quo ipſe Sathanas vo
luit ſe facere equalē deo ⁊ pariter
ſicut ipſe adorari quod peccatum
adhuc in ſe retinet. vt dicit. S.
Tho. in ſecūda ſecunde. q. xcv. ar
ti. v. ⁊. S. Auguſtinus in lib. x. de
ciuita. dei. cui⁹ dicta tradita ſunt.
xxvj. q. v. nec mirum. §. auguria.
ver. ſed hoc quoſdam fallit ⁊ ver.
6 ad hoc vbi dicitur quod †Satha
nas ad hoc valde nititur vt ado
retur quaſi deus ⁊ propterea illi
qui interueniunt in dictis ſacri
ficijs ⁊ expreſſe ipſum Sathanaʒ
adorāt ipſi ſunt ſibi ceteris ꝑdile
ctiores ⁊ nihil petunt quin exau
diantur ab eo ex his que ipſe fa
cere poteſt: ⁊ ſi petunt ea que ipſe
facere non poteſt fingit illa face
re poſſe ⁊ per multas illuſiones
decipit ſuos profeſſos: ⁊ ꝓpterea
dicunt quedā qꝺ ſortilegia ⁊ ma
leficia que fiunt per iſtos ſunt ce
teris atrociora et grauiora ꝗppe
quia diabolus ſummopere cupit
iſtis complacere a quib⁹ maius
premium recipit et iſti ſunt qui
ſolent quādoqʒ ſtruere imagines
cere: vel crete: ſeu alicuius mixtu
re gummarum ⁊ ſimilium. ⁊ dicit
S. Aug. in lib. xxj. de ciuitate dei
hec verba not. quod demones
alliciūtur his rebus caractheri
bus ſignis et carminibus magi
corum non tanꝙ animal cibis:
ſed quaſi ſpiritus ſignis: quia
enim homines in ſignum ſubie
ctionis eis offerunt ſolemnia ſa
crificia et proſtrationes faciunt
gaudent ſummopere huiuſmodi
reuerentie ſigna ſibi exhiberi al
liciuntur autēʒ diuerſi demones
diuerſis ſignis ſecundum quod
diuerſis vitijs ipſorum magis cō
ueniunt verba Sācti Auguſtini
relata per San. Thom. in tract.
qq. diſpu. ſ. partis in titulo de mi
ra. q. x. verſi. reſpondeo in fi. vbi
dicit. quod Demones certis tem
poribus obſeruatis ⁊ determina
tis carminibus ⁊ ſignis ritibus
⁊ imaginibus conſecratis vel po
tius execratis euocati adueniūt
quas imagines iſti malefici por
tare ſolent ad loca ſacrificiorum
deputata: quib⁹ completis com
poſito ingenti igne dictas ima
gines primo baptizant in nomine
Beelzebub principe demoniorum
ſeu Sathane ⁊ quibuſdam alijs
turpioribus verbis que referre
non audeo: quibus ſic peractis
imagines predictas igni adhe
rent ⁊ ibi petunt que mala ⁊ infir
mitates volunt in vera naturali
perſona illius quem vel quam
ipſa repreſentat imago inferri et
quibus doloribus ⁊ tormentis
cruciari quandoqʒ enim acubus
vel alijs ferris acutis perforant
ſibi capita coſtas femora pectus
ventrem: aut aliam corporis par
teʒ in qua cupiunt exoriri infirmi
tatem in perſonam maleficiati.
de quibus imaginibus fit mētio
in ſuū. confeſ. in tit. de forti. q. xij.
vbi diciturqʒ hi qui faciūt dictas
imagines dicuntur aſtronomi et
illas vocant aſtromonatas: que
omnia opere demonum habent
effectum. cuius ſignum euidens
eſt quia in eis neceſſe eſt ſcribi
quoſdā caractheres qui natura
liter itelligi nō pñt ⁊ ad nihilum
operant niſi ad opera demonum
execranda: ⁊ illuc ad medicū tem

us auditur persona illa cōtra quaʒ sortilegia ⁊ maleficia p̄dcā facta fuerūt qꝫ grauiter dolet ⁊ lamentatur de maximo cordis viscerum ventris femoris stomachi, aut capitis dolore dicēs graui q̄dā infirmitate repentina cruciari quā nullus medicorū cognoscere nec curare potest: ⁊ hec est illa quam sortilegus demonis arte malefica sibi imposuit interueniēte postea sortilegio formali: vt infra dicaʒ: ⁊ ista est veritas cui nec sacri canones nec sacrorum theologorum schola repugnat. vt. in. d. c. nec miruʒ. §. si aūt quilibet opponit. circa fineʒ vbi adhoc speciale quesitum respondet. S. Aug. ⁊ fatet quod: demones possunt in sanis corporibus christianorum immittere egritudinem mediāte ministerio sortilegi ⁊ malefici: sed reprehendit illos qui credunt in eis propter periculū anime: quia qui in illis credunt recedunt a fide christiana in totum aut dubitant siue vacillant in ea. arg. c. j. extra de hereti. ⁊ diximus supra
7 tit. primo. q. ij. ¶ † Non tū tibi persuadeas quod ex sola illa imaginum obseruantia tactu ⁊ ceremoniis absqꝫ alia factura ⁊ maleficio possint huiusmodi infirmitates in dictis humanis corporibꝰ exoriri: quia hoc esset ridiculum credere: sed fiunt postea venenorum compositiones ⁊ conficiunt mixturas maleficij quod prestāt maleficiādo aut in corpore aut extra corpus in corpore. s. per pulueres venenorū cōmixtos in cibo: aut potu persone maleficiande: aut per varias vnctiones factas in aliqua corporis parte: qua egritudinem cupiunt exoriri: extra corpꝰ vero fiūt: quādo ipse facture siue maleficia sic in vnum composita, absconduntur in lecto persone maleficiande super quo iacitura sit aut sub limine hostij interius vel alterius hostij: super quo persona ipsa maleficianda transitura sit illaqꝫ pedibus calcare continget de quibus latius infra dicetur in. vj. q. Et illi met expresse professi p̄ actis sacrificijs huiusmodi sepius consueuerunt interrogare Sathanam in forma idoli super altare existentem: vt futurorum aut preteritorum siue presentium occultorum notitiā sibi demonstret. q̄ Sathanas sua idolorum forma illis responsa restituit de presentibus ⁊ presentibꝰ: valde occultis ⁊ remotis veruʒ ⁊ certum consueuit prestare respōsum ex quo ipse qui est spiritus liber subtilis: ⁊ eleuatus nulloqꝫ premitur pōdere carnis: sicut homo videt ⁊ expresse cognoscit oia que fiunt ⁊ facta sunt in vniuerso orbe terrarum: que omnia facile homini indicare potest: sed que futura sunt minime quia illa solus deus nouit esse vera prout
8 sunt vel erunt in suo esse † quia apud ipsum vt dicunt Theologi nulla datur temporis determinatio presentis preteriti vel futuri: q2 oia sunt illi p̄sentia in speculo diuine maiestatis: eo igit excepto nulla creaturarum habet certaʒ notitiam futurorum. vt latius infra dicemus. q. x. ⁊ habetur per Esai. xlj. c. annunciate nobis que futura erunt: ⁊ dicemus quod dij estis vos. ⁊ ideo Demon qui est dei creatura: vt habetur Gene. primo. non potest cognoscere futura ex certa scientia: sed p̄ quasi

dam coniecturas vt latius infra dicetur in decima questione: quotiescunqꝫ igitur fit interrogatio 9
de preteritis: aut presentibus occultis: vel de his que fiũt in longinquis partib9 redditur prompta responsio: sicut ab eo qui habet certam sciẽtiam vt not. in. d. c. nec mirum. xxvj. q. v. ꝛ notant cano. in. c. ij. de sortil. ꝛ. l. multi. C. eo. tit. quotiescũqꝫ vero queritur notitia futurorum tunc non venit tã prompta responsio sed tardior dubia ꝛ implicita quippe q2 illorum in veritate ipse est ignarus: quorũ certa notitia ad solum deum spectat ꝛ ad illũ duntaxat cui deus voluit reuelare: vt habetur Esaie dicto quadragesimo pmo capitulo: ꝛ dixi supra prime: ꝛ habetur act. apostolorum. I. c. vbi dicit. nõ ẽ vestrũ noscere tpa vel momẽta que pater posuit in sua potestate. ꝛ per. S. Thom. in secunda secũde. q. xxvj. articu. vj. dixi infra eod. q. vj. hi vero qui tacitam habent professionem cũ demone licet ipsi quoqꝫ sua execrant maleficia demonis ministerio ꝛ suffragio ꝛ corpora sancta ab huiusmodi lãguoribus sanãt nihilominus non habent eandẽ vim ꝛ potestatem: sicut hiq sunt expresse professi ꝛ sunt respectu illorum vt ita dixerim tanquam fratres nouitij: aut fratres tertij ordinis respectu professorum cũ ipsi tam in eorum professionibus quam in cultu imitantur diuinũ ꝛ mores nostre religionis secundum diuersitatem professionis: ꝛ cerimoniarum: omnia tamen ad eũdẽ effectũ tẽdẽtia: vt dixit text. in. c. excõmunicamus: el secundo in princ. extra de heret. vbi dicitur facies quidem habentes diuersas caudas vero ad inuicem colligatas ꝛc. ¶ Inter quos nõ obmittam illos qui arte huiusmodi iactãt se posse inuenire thesauros in locis valde remotis et subterraneis absconditos: ꝛ quãdoqꝫ inducunt homines ad talẽ insaniam vt foueas quam ingentes conficiunt pro inueniendis thesauris huiusmodi: ꝛ ista videtur mihi quod sit vna ex turpioribus illusionibus: quas demon homini faciat: q2 in rei veritate nunquam legi: vidi: nec audiui: quẽquam ex nigromantis magicis aut sortilegis huiusmodi aliquos vnquam inuenisse thesauros: aut alias aurũ vel argentũ: sed ꝙ plures vidi huic operi icũbẽtes qui mirabiliter conati sunt velle experiri: post multos labores ꝛ diabolicas obseruãtias demũ nihil viderunt nec inuenerũt nisi terram: ꝛ ratio est quia deus non permittit nec vult demonẽ posse thesaurizare: quia alias sequeretur quod isti magici nigromantici: ac ceteri diabolice fidei professores essent ceteris christi fidelib9 ditiores ac pstantiores. ꝛ quamplures reperirent ex ipsis christi fidelibus qui animo ditanti prosequerentur illos nec curarent christianam ipsam post terga re fidẽ vt magno thesauro abundarent ꝛ venerarentur ab omnibus. Quinimo videmus hodie totum oppositum quod isti sortilegij magni nigromantici ꝛ similes sunt ceteris christi fidelibus pauperiores sordidiores ꝛ viliores et in hoc mundo deo permittente calamitosam vitam communiter peragunt deum verum in felici

morte pereūt.⁊ eterni ignis incē-
dio cruciātur:vt.in.c.firmiſſime.
extra de heret.⁊.xxvj.q.v.nec mi
rū:⁊ ea qua demon argutia illos
decipit eadē ⁊ ſimilibus ꝑmiſſio
nibus ipſi nos decipere ſtudent:
ſed non capiunt niſi aliquos qui
ſunt ſimplicis cognitionis: ⁊ ca-
rent intellectu ⁊ ratione:vel qui
ſunt nimiū creduli ⁊ curioſi qui
auiditate quadā impudenter ap
petunt ſcire ea:que nulla ratione
aut honeſta cauſa cōpetit ſibi in
ueſtigare.d.c.nec mirum.§.augu
10 ria.ver.portentis. ¶ †Sed que-
ro nunc an aſtrologi:chiromāti
⁊ ſimiles qui ex ſignis celeſtibus
⁊ aſtrorū curſibus futura predi-
cant incidunt in peccatū ⁊ vide-
tur dicendū qđ ſic qꝛ iſtorū noti-
tia ad ſolū Deū creatorem ptinet
vt ſupra proxime diximꝰ ⁊ habet
Eſa.xlj.c.annunciate nobis ⁊c.
Tu dic aut iſti Aſtrologi:⁊ alij p̄
nominati volūt futura ipſa predi
cere ex certa ſciētia:⁊ nō licet eis
quia ſigna illa celeſtia ſunt ſigna
rerum non cauſe rerum.ſ.cauſe fi
nales:⁊ licet inclinent naturam
humanā ad aliquid faciendū:nō
coarctant nec imponunt neceſſi-
tatē alias nulla eſſet in nobis li-
beri arbitrij ptās a deo tributa ſi
cogeremur ꝯ volūtatē noſtrā pec
care:vt dicit ſanctus Thomā.in ſe
cūda ſecūde.q.xxvj.articu.vj.et
not.per Abb.in.c.ij.de ſortileg.
aut predicunt illa per modum de
monſtrationis ſeu inclinationis:
⁊ bene dicunt dūmodo nō demō
ſtrent neceſſitatem preciſam neq3
cauſatiuā in eo quod ratione li-
beri arbitrij prudēter homo cui-
tare poteſt:vt dixi ⁊ iſto modo nō
peccant nunciando. ¶ Item que-
ri poteſt quid de chiromantia q̄
eſt diuinatio quedam que fit per
lineamenta manus:an liceat fie-
ri ſine peccato vel ſine pena. dic
quod eodem modo aut quis nar
rat preterita que euenerunt illi-
cuius manus intuetur ⁊ non eſt
peccatum nec prohibitū:aut q̄s
predicit futura:⁊ iſto caſu fit ea-
dem diſtinctio de qua ſupra:aut
quis vult predicere neceſſitatiue
⁊ certo modo:aut inclinatiue.pri
mo caſu diuinatio ipſa ſapit he-
reſim per ea que ſupra proxime di
ximus.ſecundo vero caſu non ſa
pit hereſim nec meret penam q̄
illa predicit:quia vaticiniū iſtius
chiromātie fit vt plurimū per re
gulas aſtroſtologie:vt not.iſti ſū
miſte maxime Joan.lec.in ſum-
ma confeſſ.eodem titulo.q.ſecū-
da ⁊ tertia ⁊ quinta.⁊.S.Thom.
d.diſt.9.5.articu.v.aut nos loq̄-
mur de ſecunda ſpecie que dicit
amatoria: ⁊ hec ſortilegia fieri
poſſunt per vtrunq3 profeſſum.ſ.
taciter ⁊ expreſſe profeſſionis ſicut
11 alia diuinatiua.†ſed aduerte qđ
hec ſortilegia ⁊ ea que ſequun-
tur tertie ſpecie fieri poſſunt du-
pliciter ⁊ in corpore ⁊ extra cor-
pus perſone maleficiande. vt.i.l.
eorum. in princi.⁊.l. multi.C.eo-
dem titu.⁊.l.ſi quis aliquid.§.qui
abortionis.ff.de pen.⁊.l.ij.§.hec
adiectio.ff.ad le.cor.de ſica.⁊ ha
betur in.d.c.nec mirum.§.nullū
ſuffragium.in ver.ſed hoc quoſ-
dam fallit ⁊c.l.corpore enim fie-
ri dicuntur per cibum vel potum
regulariter vt.d.§.q̄ abortionis.
⁊.§.hec adiectio.extra corpus au
tem hoc eſt extra inteſtina fiunt
per aliquas mixturas cōpoſitas
ex herbarum folijs vel radicibꝰ

metallis reptilibus terre auium
plumis: vel membris: ſeu inteſti-
nis earundem auium animaliuz
vel piſcium: aliarūq; ſimilium re-
rum naturalium: illaq; quandoq;
conſuunt in clamide perſone ma
leficiande ad amorem: vel ſub ca-
pite lecti ſup quo pſona ipſa dor-
mit abſcōdūt aut ſub limine ho-
ſtij camere aut alteri9 ſuper quo
ipſe maleficiādus vir aut mulier
tranſitura ſit. Quidam ſolent ap-
ponere imaginē cere iuxta ignez
ardentē completis ſacrificijs de
quibus ſupra ꝛ adhibere quaſdā
preces nephariaſ: ꝛ turpia ver-
ba: vt quemadmodum imago il-
la igne cōſumitur: ꝛ liqueſcit eo-
dem modo cor mulieris amoris
calore talis viri feruenter ardeat
ꝛc. In iſtis etiā ſortilegijs ad amo
rem: vt plurimum admiſcentur
ſacramēta eccleſiarum ſicut eſt
hoſtia cōſecrata: vt not. glo. in. c.
accuſatus. §. ſane. de hereti. libro
vj. vel nondum ſacrata ſed circū-
ſcripta notis ꝛ literis ſanguineis
ſuper qua dici curant: quandoq;
vnam: duas: tres: quinq; pluresve
miſſas quibus celebratis tradūt
hoſtiam ipſam non integrā ꝓut
eſt: ſed in puluerez redactā valde
ſubtiliter perſone maleficiande
quam aſſumere faciūt in cibo: ſi-
cut in meneſtra vel in potu eodē
modo faciunt cum calamita im-
mixta alijs ſpeciebus et tradita
vt ſupra in cibo vel potu perſone
maleficiāde ex quo dicunt illam
eſſe nature attractiue. ꝛ qd pote-
rit cor ꝛ voluntatem abſorbētis
attrahere ad amorez perſone tra
dētis: ſed omnes ſunt nuge: ꝛ de-
monis fallacie que raro vel nun
q̄ ſortiūtur effectum ſtante libe-
ri arbitrij poteſtate mirum quid
eſſet quod mulier caſta ꝛ hone-
ſta violenter traheret ad peccan
dum ꝛ ad amandū illum quē na-
tura ipſa ſue cōditionis nō pati-
tur. quia nemo: vt ſupra proxime
dixi inuitus compellitur ad pec-
candum niſi qui curioſe et ſpon-
te accedit ad peccatū. d. c. nec mi-
rum. §. auguria. ver. his ergo por
tentis non negatur tñ quod De-
mon aſtutia et ſollicitudine ſua
non poſſit tam grauiter: ꝛ ſollici-
te mulierem ipſam tentare et illi
ꝑſuadere adeo quod incidat in
peccatum ꝛ incipiat amare virū
illum quem prius nunquam no-
12 uerat. ✝ Et ideo dixerunt quidam
magni Theologi quod ſi aliquis
maleficiatus. aut maleficiata re-
peritur qui deuenerit ad effectus
quos tendunt maleficia predicta
id profecto non prouenit virtute:
ꝛ potentia maleficij: vel ſortilegij
rationibus predictis: propter libe
ri arbitrij poteſtatez. ſed deuenit
virtute diabolice tentationis qui
Demon: vt credentium animas
facilius decipiat ita quod firmi-
ter credant quod illa ſortilegia fa
ciant miracula ꝛ vera ſint eorum
opera. Ipſemet adeo vehemen-
ter ſollicite infeſtat mulierem
ipſam tentationibus ꝛ perſuaſio-
nibus die nocteq;: adeo ꝙ nun-
quam ſinit ipſum vel ipſam ali-
quo momento quieſcere: nec in
ſomnijs: nec in vigilia: ad quod
multoties accedēte maxime ope-
ra: ꝛ miniſterio extrinſeco ſortile-
gi: qui extrinſecus cooperatur: et
literis amatorijs ꝛ precibus pol-
licitationibuſq; verbalib9: adeo
quod fragilis ſex9 ſepe illaquea-
tur: ꝛ cadit in peccatum ꝛ hoc nō

prouenit virtute: ⁊ potentia ſorti-
legij: ſed demonis tentationibus
⁊ opera hoīs extrinſecus coope-
rantis: vt dixi. qui inſectant mu-
lierem ipſam tanq̄ venatores fe-
ram: aut aucupatores auē ⁊ neceſ-
ſe eſt quod poſt aliquod bellum
reddat ſe victam in manibus ho
ſtis ⁊ cedat propter ſuam debilez
naturam: ⁊ imbecilles vires quas
h3 ad reſiſtendum diabolo imo p
quam facilis eſt credula ⁊ q̄ no-
ua ſunt tam bona q̄ mala liben-
ter appeti t: vt not. Gen. iij. ⁊ c. fe-
rus. de v̄b. ſigni. nec dici pōt hoc
violēter fieri: ſed ſponte quia mu-
lier ipſa ſponte incipit incaleſce-
re in amorem illius viri ⁊ volun-
tarie illum deſiderat: ⁊ hoc eue-
nit ex natura ſua: ⁊ volūtate vio-
lentia ſortilegiorum ⁊ hec eſt faci
lior via ad flectendum pudicos
animos ad libidinem: quam alia:
⁊ maxime ſi quando hec tentatio
fit mittūtur nuncij Epiſtole ama
torie: ⁊ ſimilia ad mulierem his
vel ſimilibus modis videntur fa
cilius flecti quam vi ipſius male
13 fici. ¶ †Et nota vnum valde ſin-
gulare quod Sathanas videns
feminus potentem in hac ſpecie
ſortilegiorum amatoria: in qua
non poteſt hominem inuitu3 tra
here ad amandum: ſicut in ter-
tia ſpecie: in qua etiam viro vel
muliere inuita in eius corpe egri
tudines intromittit vt infra lati9
dicemus in ſpecie illa et habetur
in. d. c. nec mirum. circa finem in
verſic. ſed hoc quoſdam fallit ⁊c.
14 †Effectus enim iſtius ſortilegij
requirit puram et liberam volun
15 tate3. †quia nemo amat inuitus.
et licet iſti vulgares fateri ſoleāt
ſe inuitos amare: et propter pocu
lum aſſumptū compelli ad aman
dum hoc eſt falſiſſimum ſi volu-
mus intelligere de neceſſitate p̄-
ciſa vt compellatur homo ratio-
ne ⁊ voluntate. quia hoc nō per-
mittit deus ne tollatur liberi ar-
bitrij poteſtas quam habet ho-
mo: ſi tu diceres compellitur ho-
mo perſuaſionibus demonis tūc
dico quod non compellitur in
ratione: ſed in concupiſcētia car-
nis. quia fragilis eſt ⁊ niſi fortiter
⁊ deliberate reſiſtat vel fugiat in
cidit in laqueum vt latius infra
dicam in hac. q. ⁊ hactenus nun-
q̄ vidi: nec legi poteſt maleficio-
rum ordinationibus ſiue potius
machinationibus ab iſtis male-
ficis ſacra miſceri niſi in his que
fiunt ad amorem et in hac ſpecie
in. ¶ Hoc bis aut ter habui in
facto ſortilegos qui huic ſortile-
gio ſiue maleficio incumbentes
hoſtiam cōmiſcuerant vnum vi-
delicet clericum religioſum qui
hoſtiam ipſam ſacratiſſimam ac
cipiebat cuius partem ipſe ſcele-
ratiſſimus qui cupiebat amari
aſſumpſerat dicendo quedā ver-
ba ſatis turpia atq3 nephāda que
hic referre non expedit: reliqua3
vero partem hoſtie miſerat ad
ipſam mulierem nō in forma ho
ſtie ſed minutatim cōtritam aut
in puluerem redactam ſumendā
in cibo aut potu. ¶ Iterum ha-
bui alium qui hoſtiā ipſam non-
dum ſacratam acceperat: et ſu-
per illa circum circa cum ſangui
ne anularis digiti nonnulla ver-
ba ſatis turpia deſcripſerat: de-
inde ipſam hoſtiam ſuper alteri
impoſuerat hoc eſt ſuper nudo
lapide ſacrato ſub linteamine
tamen altaris abſconditam et a

quodam ſacerdote rotunde con-
ſcientie ſuper illa quinqꝫ miſſas
celebrari fecerat certis orationi-
bus ad eius propoſitum ſuper ad
ditis: deinde hoſtiam ipſam ſum-
pſerat que tamen non erat expꝛeſ-
ſe conſecrata cuius partem pro
ſe aſſumpſerat: alteram vero par-
tem perſone maleficiande tradi-
derat redactam in puluerem: vt
preſinc dixi aſſerētes vterqꝫ ipſo-
rum qui hoſtiam ipſam aſſum-
pſerat indiſſolubili amoris vincu
lo adinuicem colligari nihilomi-
nus nullum effectum apparentē
vidi nec percipi. ¶ Nec ſunt ad-
huc anni duo elapſi quod aliun
ſimilem caſum audiui Rome ac-
cidiſſe de quadam impudica mu
liere in cuius coſanis reperte fue
re due hoſtie ſuper quibus amba
bus erant deſcripta verba que-
dam ſanguinea ⁊c. quas ipſa te-
nebat vt aſſeruit ad effectum tra-
dendi cuidam alteri mulieri ad
inſtantiam viri qui eiuſdem mu-
lieris amorē ꝯcupiſcebat. ¶ Al-
quoqꝫ nondum eſt annus elapſus
quod due impudice mulieres Ro
me quas vidi ⁊ audiui ab excellē-
tiſſimo viro Reuerendo domino
Locumtenente Reueren. D. Vi-
carij pape: qui illas captiuatas
habuerat ⁊ examinauerat que ac
ceperant oleum baptiſmatis quo
inunxerant ſibi labia dicentes
hec verba: fides abrenuncio tibi:
⁊ cum labijs illis ſic inunctis de-
oſculate fuerant viros quoſdam
cauſam captandi amorem ab
ipſis: vt ipſe aſſerebant: nihilo-
minus deinum omne experimen
tum fallax et ſuorum exceſſiuum
condignas vidi luere penas.
¶ Aliud exemplum a triennio et
citra in eadem vrbe contigera
quod quedam turpiſſima mulier
acceperat particulam cutis illius
qua infans indutus egreditur de
vtero matris ꝙ͂ primū venit in lu
cem illamqꝫ ſimiliter ſuper nudo
lapide ſacrato latuerat ⁊ ſuper il-
la plures miſſas numero quinqꝫ
celebrari fecerat cutimqꝫ predi-
ctam poſt modum aſſumpſerat
⁊ baptizauerat ſub nomine perſo
ne maleficiāde cū aqua baptiſma
tis ⁊ cerimonijs conſuetis: dein-
de eandem in puluerē redegit ad
effectum tradendi perſone male-
ficiāde tñ interim capta fuit: nec
perficere potuit ſortilegium: ſed
cōgruas ſceleris ſui luit penas ⁊
16 ¶ † Redeūdo igitur ad propoſi-
tū dico quod iſti ſortilegi ſepius
requirunt remedia ſacramentorū
eccleſiaſticorū in iſtis ſortilegijs
amatorijs videntes forſan quod
diaboli auxiliū non eſt ſibi ſatis
putantes ſecundū demonis per-
ſuaſiones: quod ſacramenta hu-
iuſmodi ſummopere cōmoueant
animos hominum ad amandū
terrena ⁊ illorū concupiſcentias
naturales: ſ; in hoc iudicio meo
ſummopere decipiuntur putan-
tes tantū immenſum eucharistie
ſacramentū mūdanis laſciuijs: et
17 peccatis p̄ſtare ſuffragiū. † quia
in ſacrificijs nullum aliud eſt ma
ius per quod omnia tollunt pec-
cata ⁊ anima chriſtiani per ipſū
vnitur deo. de conſe. diſtin. ij. cū
omne crimen. ⁊. c. nihil in ſacrifi-
cijs. ⁊ in Clemen. j. de reliq. ⁊ ve.
ſanct. ⁊ ibi not. d. Cardin. ⁊ ſimili
ter cetera ſacramenta que ad ex-
cluſionem ſpiritus maligni ⁊ pu-
rificandū animā a peccatis: ⁊ ad
confirmandum vnionē fidei chri

ſtiane adiumenta fuerunt: pꝛout
eſt oleum ſanctū baptiſmatis cri
ſmans ⁊ extreme vnctionis.ↄ.q.ↄ.
detrahe.⁊.c.firmiſſime. de heret.
⁊ de cōſecra.diſt.iiij.in pꝛin. ⁊ ea-
dem diſt.c.pꝛeſbyteri.c.nullꝰ mi-
niſtroꝝ.⁊ tetigi ſupꝛa titu. ſ.in
§.q.in pꝛinc.fatuū eſſet dicere qꝺ
iſtos contrarios effectus opera-
rentur. Sed ego credo ꝙ Satha
nas ſub hac ſpecie vehementer
decipit iſtos ſoꝛtilegos perſuadē
de illis quod iſtoꝝ ſacramētoꝝ
abuſus parit mirabiles effectus
quo ad amoꝛē: ſꝫ hoc ipſe facit in
vilipendium chꝛiſtiane fidei: ⁊ vt
grauius offendat diuinam maie
ſtatem: quinimo quandoqꝫ repe-
riuntur quidam ſacerdotes qui
ſunt adeo pꝛoterue ⁊ repꝛobe con
ſcientie: qui audent in ipſo ſacri-
ficio miſſe ſcienter dicere nōnul-
las prauas oꝛationes: et nepha-
rias pꝛeces: ⁊ maleficiandā per-
ſonam nominare: ⁊ appꝛehenſis
ſoꝛtilegijs ſuper altari manibus
pꝛopꝛijs illa immolari deo nō ve-
rent̄ exoꝛantes qꝺ ſuſcipiātur ex-
audiēde pꝛeces: vt illum ad queꝫ
deſtinata ſunt ſoꝛtiantur effectuꝫ
ex quibus apparet ꝙ Sathanas
adeo ſubtiliter operat̄ quod ab
hominibꝰ ⁊ ſacerdotibus dei mi-
niſtris apud altare ſacratum cul
tum adoꝛatiōis extoꝛquet in ma-
ximum dedecus eccleſie ⁊ diuine
maieſtatis oſtēſam illos decipit
pꝛout vidimus.ſ. pꝛime de The
ſauro. ¶ Quidam alij capiūt cu-
tim virgineam aut infantis de
quo ſupꝛa diximus: aut alterius
quadrupedis nondū nati hoc eſt
quando naſcit̄ aboꝛtiuum quam
redigunt in membꝛanam quam
appellant chartam virginē ⁊ te-
neut quandoqꝫ in foꝛma quadra
ta quādoqꝫ vero in foꝛma rotun-
da ſicut hoſtia vel parum minus
⁊ ſup illis deſcribūt aut ſcribere
faciūt verba incantatiua ⁊ coniu
ratiua ſpirituū quibus immiſcēt
certos caractheres ⁊ ſigna que-
dam extranea quibꝰ demonū in-
uocatio cōtinet̄: vt latius.ↄ.dicet̄.
18 q.viij. † qꝺ demones magicis arti
bus aduocati: mediantibus iſtis
ſoꝛtilegijs caractheribꝰ et ſignis
coacti adueniunt certis tempoꝛi
bus obſeruatis et determinatis
carminibus ritibꝰ ⁊ imaginibꝰ
conſecratis vel potius execratis
vt dicit ſanctus Tho.in trac.qq.
pꝛime partis.q.x. ver. nonum. in
titulo de miracu.vbi etiam dicit
qꝺ per iſta vl' ſimilia nomina de-
mones vocati coguntur venire ſi
magus illos aduocat: ⁊ licet in-
ſint ⁊ appareant aliqua nomina
dei nihilominus illoꝝ finis: et
vltimus effectus ſemp tendit ad
iſtud: ſed ideo illa dei nomina ap
ponunt: vt facilius legentes deci-
piantur: ⁊ credāt per illoꝝ no-
minum expꝛeſſionem rem ipſam
ſanctam atqꝫ deuotam eſſe. Et ex
iſtis quam plurimas vidi et ab-
ſtuli de manibus maleficioꝝ:
⁊ inter alia ſepius vidi iſta verba
iſerta.agios otheos: agios iſchy-
ros: agios athanatos: hoc eſt deꝰ
19 acharon: deꝰ immoꝛtalis: ⁊ † cla-
rum eſt quod hoc nomen achā-
ron eſt nomē Sathane: ſiue Be-
elzebub.vt not. iiij. Regum dum
Elias diuino numine inſpiratus
repꝛehendit Ochoſiam Regem
qui derelicto diuino cultu deos
extraneos adoꝛabat dicēs. Nun-
quid non eſt vobis deus veſter
deus iſrael: vt eatis ad cōſulendū

Beelzebub deū acherō de lecto
quem aſcēdiſti non reſurges ꝛc.
Quidam alij admiſcent in ipſis
ſortilegijs amatorijs partem ali
quam clamidis aut camiſie filiū
ſi habere poſſunt pſone malefici
ande ꝛ cum illis ꝛ alijs mixturis
cōponunt facturas ſuas: quidaꝫ
vero capiūt auiū aut brutorꝫ in
teſtina vel membra ſeu aliam cor
poris vel mēbri particulā prout
quidā cepere iecur vulpes ocu
los lupi aut illi9 caput: cor cerui
noctue inteſtina: aut bubonis:
linguaꝫ milui aut philomene ꝛ ſi
miliū. ¶ Nec putes qꝫ ſola iſtaꝝ
rerū mixtura ſufficiat ad cāduꝫ
pdictos amoris effect9 niſi adeſ
ſent vba diabolica exorcizantia
ꝛ ſortilegi mēs ꝛ intētio pdcā oia
ſathane vouentis ꝛ veluti ſacri
ficia immolātis ad hmōi turpes
effect9: quēadmodū eñi per verū
ſacerdotē immolat hoſtia q̄ deo
creatori cū deuotione offert. ita
per iſtos maleficios ꝛ ſortilegos
verum diuinum cultū imitantes
violanteſq; hec eoꝝ reproba ſa
crificia imolantur quib9 ablatis
ꝛ emiſſis precibus ſtatim efficiū
tur a demone conſecrata ſeu po
tius execrata per not. in .d.c. nec
miruꝫ. §. ſed hoc quoſdam ꝛc. et
ſanct9 Aug. in lib. x. ꝛ xxi. de ciui.
dei ideꝫ teſtatur: vide. S. Tho. in
trac. qq. diſ. q. x. ver. nonū prime
partis in tit. de mira. ꝛ in ver. re
ſpōdeo. in fine alioquin ſequeret
qꝫ quilibet alius chriſtianus extra
illoꝝ profeſſionem ſi haberet no
titiā illoꝝ verboꝝ poſſet eadem
cōficere ſortilegia ꝛ eoſdem effe
ctus cōcipere qꝫ non eſt dicēdū
per ea que ſupra dicta ſunt: ꝛ per
ea que habentur in. d. c. nec mi
rum. §. negromantici. ver. ad hec
20 omnia. ¶ † Tertia ſuccedit ſpe
cies ſortilegioꝝ: que malefica di
citur ꝛ merito nam ex illa nullū
bonū: ſed omnis mala pueniunt
diuerſe egritudines ex ipſis ſorti
legijs in humanis: aut brutorum
corporibus exoriūtur: ꝛ mors qñ
qꝫ ſuccedit citius vel tardius ſm
venenorū attrocitatem: aut leni
tatem: ꝛ iſta ſimiliter dupliciter
fiunt: aut i corpore: aut extra cor
p9 ſicut amatoria: excepto qꝫ fiūt
diuerſe compoſitiones. ſ. ex diuer
ſis ſpeciebus ꝛ mixturis: quia in
ſpecie illa pcedenti: vt plurimum
interueniunt res dulces calide ꝛ
amene humane nature placabi
les coadiuuantes naturalem ca
21 lorem ꝛ potentiam luxuriādi. † ꝛ
ideo lex appellat illa bona vel nō
mala venena: qꝛ non ſunt facta
hoīs necandi cauſa: vt. l. iij. §. hec
adiectio. ff. ad leg. corn. de ſicar.
In hac vero vltima ſpecie que di
citur malefica ꝛ pp odium vel in
dignationem: vt plurimuꝫ fit ad
vindictā ꝛ vltionem alicuius in
iurie: fiūt diuerſa immo cōtraria
ſortilegia ꝛ maleficia in qb9 ma
la venena. ſ. ea que facta ſunt ho
minis necandi cauſa vt plurimū
cōmiſcent qñq; plus: qñq; min9
ſm qꝫ iſti malefici grauiorē vel le
niorē querūt iferre iacturā: ꝛ iſta
pocula venefica ſunt cōiter frigi
da: amara ꝛ noxia: ꝛ nature hu
mane hominūq; ſaluti cōtraria.
vt dicit tex. in. l. ꝛ ſi excepta. ꝛ. l. fi.
22 in pri. C. eo. ti. de malef. † ꝛ ideo
lex appellat iſta mala venena et
nō ſolū punit ille q̄ ipſa potāda
tradit verū ēt qui illa cōficit ſeu
cōponit tenet ꝛ vendit. d. l. iij. §.
hec adiectio. ex his eñ varie ac

diuerſe pueniūt in humanis aut
brutoꝝ in corporib⁹ infirmitates
⁊ egritudines inſanabiles expo-
niunt.ſ.febris:tuſſis.ptiſis:frene-
ſis:dementia:dilucida interualla:
inteſtinoꝝ corroſio:cordis dolor
intenſus:vel capitis.ventris mu
gitus:morb⁹ fonticus:mēbri de-
bilitatio:nerui alicui⁹ attractio:
vel alia ſimilis calamitas ex qua
corpus paulatim conſumitur et
abſqꝫ remedio medicorum tēdit
ad necem. Qñqꝫ vero introduci-
tur virilis membri languedo et
debilitas renū in viro: in mulie-
re vero vulue arctatio aut matri
cis frigiditas ⁊ indignatio talis
ex qua vir redditur oīno īpotēs
ad generādū:mulier vo incapax
⁊ vndiqꝫ reproba ad recipiendū
ſperma i coitu ⁊ ad cōcipiēdū:ita
quod reddit inutilis pro mrimo
nio:⁊ fit qñqꝫ ſeparatio non dico
thori:ſed ipſius mrīmonij:⁊ dat
facultas iterū nubēdi illi qui pe-
tūt diſſolutionē:⁊ ego vidi ſemel
in facto caſum hmōi vbi mulier
conquerebat de viri impotentia
que ex maleficio hmōi pueneratEND
q durauerat per triennium: put iu-
ra requirūt adhibita poſtea ſepti
ma manu ppinquoꝝ fuit facta
diſſolutio matrimonij ſm qd ha-
betur in.c.j.⁊.c.lre.de frig.⁊ ma-
lefi.⁊ not.doc.in.c.fraternitatis
eo.tit.quas cōpoſitiōes ⁊ mixtu-
ras iſti malefici ex plurib⁹ ſpecie
bus venenoꝝ cōponunt quedā
ex herbarū folijs feſtucis:aut ra-
dicib⁹ piſcibus aīalib⁹:aut repti
libus venenoſis lapidibus: atqꝫ
metallis.vide.S.Thomā i trac.
qq.x.x.prime ptis in tit.de mira-
cu.ver.ſextū.quoꝝ tn̄ quedam in
liquoribus quedā vo in puluerī-
bus reſoluta tenēt:⁊ cū ipſis ſorti
legia ſua fabricare ſtudent. Qui-
dam vero ſunt qui ſola vbor po
tētia hoiem:aut brutū interimūt
aut egrotare permittunt ⁊ alia
quedā miranda faciūt:vt habet
in.c.igitur genus.xxvj.q.iij.⁊ di
ximus ſupra hac.q.in prin.⁊ teti-
gi infra eo.q.ſeq.q oia demonis
inſtructione ⁊ doctrina nouerūt
ei hec ſunt in veritate q̄ reddunt
humana corpora languentia vel
moribunda ſepe licet in ipſorum
maleficiorum ſiue facturarum re
ſolutionibus ſpecies ⁊ materie
quedā multū extranee appareāt
put alias vidi plures qd pdicti
maleficiati poſtqꝫ habuerunt re-
medium liberationis ſepi⁹ ex pe
ctore pducūt aūt ex ore euomunt
vel interius p ſeceſſum emittunt
acus capillos: ferramenta:cla-
uos:plumas:ſulphur.lapides: ⁊
res demū tales quas impoſſibile
erat dictū maleficiatum potuiſſe
comedere non ſolū integras:ſed
nec fractas vel minutim in fru-
ſta conciſas.vnde videt quid mi
randum:ſed dic vt quidā dixerūt
quod ſathanas ad maiorē hoim
deceptionem facit apparere di-
ctas extraneas ſpecies in reſolu-
tione facture vt res magis mirā-
da videatur quādo quidē inſpi
ciuntur:⁊ conſiderant ea eſſe ta-
lis nature form ⁊ qualitatis qd
impoſſibile erat illa potuiſſe in-
gredi i corpore maleficiali p ali-
quā partē naturaliter:ſed in rei
veritate nō ſunt vere ſpecies na-
turales:⁊ qd ſit verū apparet: qr
illa emittunt per vomitū:vl ſter-
cus ⁊ ſic inter illas materia liqui
das apparent a principio cū pri
mum exeunt de corpore:ſed ſi cer

nares materias illas biduo triduo: aut quinq3 dierum ſpacio ꝑut alias ego ſtudioſe ſeruari feci videres oīa ea liquefacta penitus ⁊ ipſaꝝ formas periſſe totas quod ſi naturalia eſſent ꝑfecto i ſua priori ſiue primeria forma remanerent nec poſſet per aliquos liquores aut humidates corrūpi maxime ferrum ⁊ lapides ꝑꝑ ei9 naturalem duritiē vt manifeſtū eſt omnibus. Quidā alij dixerūt quod demones vt res miranda videatur tunc temporis quando maleficiat9 prouocat ad vomitū vel ad opus vētris velociſſime et inuiſibiliter afferūt ibi ſpēs illas ſiue materias de qb9 ſupraueras ⁊ naturales quas aliūde acceperāt ⁊ attulerāt ibi. Sed nota ꝙ licet demon ſui potentia naturali hoc facere poſſet ⁊ tā dextro modo illas inſerere i vomitu vel ſtercore maleficiati ꝙ null9 hominū aduerteret: tamen prior opi. mihi magis placet ꝙ ſint apparentes ſpecies ſub illis formis non naturales: quod ſit verum apparet ratione predicta. quia communiter non durant ſub illa forma ſed breui tempore reſoluuntur in illis liquoribus cum quibus mixta aduenerant: prout ego pluries vidi: ⁊ manibus proprijs tetigi que a principio vt dixi apparebant vere et naturales et retinebant in ſe neſcio quid duri tamē breui tempore vt predixi reſolnūtur et pereunt. Quandoq3 vero iſte mulieres malefice ſiue malefici media nocte ingrediuntur thalamum perſone maleficiaude (in quibus quomodo et qualiter ingredi poſſunt: maxime quādo hoſtia et feneſtre ſunt omnia clauſula ⁊ fortiſſimis ferris ⁊ clauibus concluſa dicetur infra co q. xiij) ⁊ maleficiandum ipſum ſiue maſculus ſit: ſiue femina dormientem ſuis liquoribus: aquis: oleis: aut pinguedine ſiue alijs ſimilibus vnctionibus plura et diuerſa venena continentib9 inungunt quandoq3 femora. quandoq3 antem ventrem: aut caput guttur pectus vel coſtas ſeu aliaꝝ partem corporis perſone maleficiande que ſic dormiēs nihil ſentit: et eſt tanta vis et potentia illius vnctionis ꝙ paulatim durante calore ipſius dormientis ingreditur intus carnes et vadit ad penetralia cordis et viſcerum maleficiati: vnde paulo poſt cauſantur ingentes dolores in corpore maleficiati cum primum ſcilicet maleficium vel factura: vt dicunt tangit inteſtina maleficiati illinc ſuccedunt maximi vlulatus et lamentationes quam crebre: et hoc vno modo ſortilegia venefica fiūt in corpore: quia maleficium ſiue factura tangit inteſtina. Alio modo fiunt ſimiliter in corpore per cibum: aut potuꝫ: quia illi eorum venena et maleficas mixturas in puluerē vt plurimum redactas in vino vel ferculis intromiſcent et iſto modo tradunt mala fercula et peſtiferos potus ignaris et his qui bona fide cum eis comedunt vel bibunt: ⁊ ideo conſulo omnibus vt quam maxime precaueant ne comedant vel bibant cum his qui dicuntur malefici aut cum mulieribus maleficis: ſed fugiāt eorum vel earum conuerſationem. ⁊ merito conſtituit imperator quod iſtorum conuerſatio-

nem et amicitiam quãuis vetus ſit vnuſquiſq₃ omnino fugiat. l. nullus.C.de mal.⁊ math. q̄ ſunt inimici humani generis et hoſtes cõis ſalutis.vt dicit tex. in.l. ⁊ ſi excepta.in prin.⁊.l.fi.C.eo.ti. ſemperq₃ ſtudent inferre aliqua mala in humanis corporibus vel in bonis et hoc faciunt demone inſtigante vt ſemper operantur malum contra aliquem ex chriſti fidelibus:⁊ neceſſe eſt quod hoc faciãt imperãte Sathana poſtꝗ̄ illius imperio ſe ſubiecerũt ⁊ p̄miſerunt obedientiam vt latius diximus ſupra.ea.q.in p̄n. in ſecunda ſpecie.¶ Alio modo fiũt hec maleficia.ſ.extra corpus quod eſt qñ iſti malefici abſcondunt in capite lecti vel i alia parte ſup qua maleficiandus iacere debet ipſa veneſica ſortilegia aut ſub limine oſtij camere abſcondunt eadẽ dũmodo p̄ſona maleficiãda ſup illis trãſitura ſit ⁊ illa pedib⁹ calcare contingat:quia ſtatim facta calcatione qñ ſunt in limine vel facta iacentia corporis qñ ſunt i lecto factura ipſa ſortitur effectũ ⁊ recipiũt quãdoq₃ certa venena ideo atrocia ⁊ furibũda q̄b⁹ pedib⁹ calcatis ſtatim perit q̄ illa calcauerit:q̄dã alia ſunt que non ſtatim occidunt:ſed ſpacio duorꝫ triũ vel octo aut.x.dierũ pl⁹ vel min⁹ ſm q̄ voluerint ipſi malefici:q̄ ſciũt illa tẽperare prout ex plurib⁹ cõfeſſiõibus reorũ iſtius criminis accepi q̄ ſimiliter falſi ſunt ex quib⁹ reb⁹ cõficiunt ⁊ q̄liter fiat illorum tẽperatio ⁊ quem effectum operantur ſingula que hic referre non licet:ſufficiat tibi ſcire q̄ hec fieri poſſunt arte ⁊ induſtria demonis ex rebus naturalib⁹ miniſterio ⁊ opera ſortilegi interueniẽte vt fatetur ſanct⁹ Augu.in lib.x.de ciui.dei.⁊ habetur.xxvi.q.v.c. nec mirum. circa finem.⁊.l.multi.⁊.l.eorũ. in principio.cum pluribus alijs legib⁹. C. eodem titulo.Et nota vnum quod in omnibus ſortilegijs cuiuſcunq₃ ſint ſpeciei ſemper interueniunt verba quedam malefica opus illud quodcunq₃ ſit demoni conſecrantia et eius auxilium ad id faciendum ſiue potius machinandũ inuocantia.¶ Concludo igitur in hac materia q̄ i quolibet ſortilegio tria cõcurrere debent perſona malefica:ſcilicet p̄feſſa.verba conſecratiua:et materia conſecrata.et ad illum effectũ compoſita:excepto maleficio incantatoris quod verbis tantum perficit:vt habetur.xxv.q.iiij.igitur genus.et.v.q.nec mirum.⁊ ſupra diximus hac ca.q.in p̄nc.

¶ Summarium.

1 Sortilegia quibus in locis vel temporibus fabricari ſoleãt.

2 Lucem odit ⁊ fugit qui male agere intendit.

3 Chriſtus luci comparatur qui veritas eſt.

1 Quarto quero ⁊ quibus locis ⁊ t̄pibus hec ſortilegia fabricantur:⁊ vbi ipſi ſortilegi et alij ſimiles cõuenire ſolent. Reſpond.q̄ vt plurimum in locis foreſtib⁹ occultis ſubterraneis.⁊ ab hominum conuerſatiõe remotis ⁊ peregrinis ruinoſis atq₃ deſertis ⁊ ſemper de nocte fiũt:vt not.in.c.epiſcopi.xxvi. q.v.ratio poteſt eſſe duplex.p̄ma q̄ demon poſt caſuꝫ ex paradiſo

effectus fuit obſcurus: ꝛ tenebro-
ſus. vt concludunt cõiter Theo-
logi ꝛ maxime. S. Tho. i trac. qq.
q. xvj. art. j. ꝛ. vj. in tit. de demon.
cõſequens eſt qđ omnia opera q̃
ipſe facit fiant in obſcuro et tene
broſo loco ꝛ tpe eo maxime cũ qꝛ
opera ipſa ſunt peccato q̃ cõmu-
niter dicuntur nigra et oppoſita
luci; veritatis virtutis et iuſtitie
merito cõficienda ſunt tpe nigro
ꝛ obſcuro. quia dici ſolet cõmuni
2 ter quod † qui male agit odit lu-
cem. x. viij. q. ij. pnicioſam ꝛ de pe
nit. diſt. j. item ſi ante. † Lux eniꝫ
veritatis illa que illuminat om-
nem hominem venienteꝫ in hũc
mundũ. q eſt xp̃s. vt habetur Jo.
1. 3. 5. ꝛ. 8. c. ꝛ. l. inter claras. § pmn.
C. đ ſum. trini. ꝛ eſt lux interna q̃
clarificat aiam ꝛ intellectum ho-
minis de conſe. diſt. iiij. in princi.
Sathanas eſt virtutibus bonis
operib9 ꝛ veritati quantũ põt ad
uerſatur ex quo ipſe mendax eſt
ꝛ tenebroſus: vt ſupra diximus ni
mirũ ſi loca ſordida obſcura et te
nebroſa ſibi elegit ad ſimilitudi-
nẽ ſui: vt no. Jo. iij. c. ꝛ. lxxxj. diſt.
valent interdũ. ¶ Secunda red-
ditur ratio quare poti9 de nocte
q̃ de die hec opera fiũt: qꝛ ſi de
die fierent poſſent videri ab ali-
quo ꝛ facilius diſcoperirent eoꝝ
maleficia ꝛ deuenirẽt ad notitiã
curie ꝛ iuſtitie facilius caperen-
tur puniren turꝙ ne igitur tam
facile detegantur ꝛ impediantur
eorum opera fieri ꝛ ſacrificia ce-
lebrari faciunt de nocte in locis
p̄dictis vt a nemine habeãt impe
dimentum per ea que ſupra dicta
ſunt. ꝛ no. in. d. c. epi. xxvj. q. v. ꝛ. c.
nec mirum. ea. q.

¶ Summarium.

1 ¶ Sortilegi quibus reb9 mix-
turis et inſtrumentis communi-
ter vtantur.
2 Sortilegijs per tacite profeſſio-
nis homines exercendis que ſo-
leant inſtrumenta concurrere.
3 Sortilegij amatorij inſtrumenta
que eſſe ſoleant.
4 Tentatiõi diabolice nemo reſiſte
re poteſt abſꝙ gratia diuina.
5 Diabolus ſummopere abhorret
ſignum ſancte crucis et inſignia
dominice paſſionis.
6 Diabolus duas man9 habuiſſe
dicitur: vnã attrahentem: alterã
comppellentem.
7 Memoria paſſiõis chriſti expel-
lit diabolum.
8 Mulieribus ſexus fragilis et ad
malum labilis eſt.
9 Sortilegium veneficum quibus
inſtrumentis exerceatur.
10 Uenena mala que dicantur.
11 Uenena nõ mala q̃ ꝛ q̃re dicant.
Imagines an i ſortilegijs aliqđ
operentur.

1 Quinto q̃ro q̃b9 re-
bus mixturis et in
ſtrumẽtis vtuntur
iſti ſortilegi ad hec
ſua ſortilegia fabri
cãdũ? Rñđ. q va-
rijs atꝙ diuerſis quorũ pars ma
ior declarata fuit ſupra. eod. q. iij.
nihilomin9 ad maiorẽ expreſſio-
nẽ: qꝛ materia iſta nõ eſt min9 cõ
fuſa q̃ diffuſa dicã aliqua vltra
ea q̃ ibi dixi: id dic quod. ¶ Aut
loquimur de prima ſpecie que eſt
diuinatiua in qua quandoꝙ ver
ſantur ſortilegi qui ſunt pfeſſio-
nis expreſſe: aliquando hi qui ta
cite ſunt profeſſionis. ¶ Primo
caſu dic quod quotieſcunꝙ ſunt
in celebratione ſacrificiorꝫ omni
bus fere

bus fere et eiſdem inſtrumentis
vtuntur ad ſacrificandum quib9
vtũtur noſtri ſacerdotes chriſtia
ne religionis ⁊ cum illa reueren-
tia cultum demonis ſub idolorũ
forma celebrare ſolent et offerre
preces qua ⁊ quibus veri ſacer-
dotes chriſtiane religionis verũ
diuinum cultum venerantur vt
not. Jo. lec. in ſum. confeſſ. in tit.
de ſortileg. c. j. ⁊. ij. ⁊ not. in. c. nec
mirum. xxvj. q. v. ⁊ in. c. cõtra ido
lorum. xxvj. q. iiij. ⁊ not. gloſ. in. c.
accuſatus. §. ſane. de heret. lib. vj.
⁊ ibi. d. Archid. Gemin. ⁊ alij vbi
expreſſa fit mentio de iſtis ſacrifi
cijs: in locis enim que ſupra pro
xime diximus que ipſi retinẽt lo-
co templorum ſolent ſepius con-
ſtruere ⁊ ſuper eiſdem ponere ido
la ⁊ alias diuerſas imagines qui
bus in ipſis ſacrificijs et precib9
offerre ſolent thura ⁊ alios diuer
ſos profumos: deferunt etiam tu-
nicas quaſdam loco camiſie cot
e tunicelle planete vel pluuialis et
cũ illis celebrãt ſacrificia habẽtq;
inter ipſos quoſdam qui melius
ceteris ſunt diſpoſiti ad illas ceri
monias exercendum quos illis
preponunt ⁊ appellant ſacerdotes
ſicut apud veteres dicebantur ſa
cerdotes cybelis ſacerdotes a-
pollinis et ſimiles: ⁊ nunc idem
obſeruant iudei inter ſe. iſti enim
ſunt qui ſacrificia ipſa manibus
proprijs celebrant et miniſtrant
et maximo reuerentie cultu dia-
bolũ venerantur ac ſi vere eſſet
idolorum deus ⁊ hoc eſt in quo dia
bolus ſummopere delectatur vt
adoretur. d. c. nec mirum. ⁊ per
S. Tho. in ſum. q. xcv. artic. iij. in
. de ſuperſtit. ⁊ habetur Matth.
iiij. c. quibus completis ſacrifi-
cijs ipſi ſortilegi ſuas proponunt
interrogationes de his que no-
ſcere cupiunt ⁊ ab ipſis idolis vo
ce diabolica reſponſa ſuſcipiunt
de futuris: ac de preſentibus oc-
cultis ſecũdum quod ipſi magis
ſcire cupiunt: licet futurorum re-
ſponſa ſint vt plurimum dubia:
⁊ ad plures ſenſus accommodã-
da: quoniam futurorum ipſe de-
mon eſt ignarus quatenus vellet
illa predicere ex certa ſcientia
prout ſunt in ſuo eſſe de quo la-
tius dicam infra. q. ſequen. ¶ Se
cundo vero caſu quando ipſa ſor
tilegia fiũt per homines qui ſunt
2 tacite † profeſſionis ⁊ tunc diuer-
ſa interueniunt inſtrumenta quã
doq; illa faciunt in aqua per hy-
dromantiam: quandoq; in igne
per pyromantiam: quandoq; in
terra per geomantiam: quando-
q; vero vtuntur aere. quando fa-
ciunt per aerimantiam: vt late
ponit et declarat iſta. d. Hoſtien.
in ſum. de ſortilegijs. §. ij. quãdo-
q; faciunt illa ex inſpectione in-
teſtinorum auium animaliũ aut
per eorundem voces garritum
occurſum ⁊ ſimilia: vt late dixi-
mus ſupra eodem. q. ij. ⁊ habetur
in. c. igitur genus. xxvj. q. iiij. ⁊. q.
v. nec mirum. ⁊ Jo. lec. in ſum. cõ
feſ. in titu. de ſortilegijs. q. ij. ver.
diuinatio. alij reſpiciunt in aſtro
labio: vel in clauicula Salomo-
nis: vt in. c. ij. extra eodem titulo.
3 ¶ † Si vero loquimur de ſecun-
da ſpecie ſortilegiorum amatoria
diſtingue: aut ipſa ſortilegia fiũt
in corpore: aut fiũt extra corpus.
hec enim diſtinctio non conue-
nit priori ſpeciei in corpore enim
communiter fieri ſolent per cibũ
vel potũ. vt. l. iiij. §. hec adiectio. ff.

ad leg.corn.de ſica.⁊.l.ſi quis ali-
quid.§.qui abortionis.ff.de pe-
nis.⁊.l.eorum.in princip.⁊.l.mul
ti.C.de male.⁊ mathe.in quibus
poculis et mixturis comeſtibili-
bus commiſcentur multa que la
te diximus ſupra eodē.q.iij.quas
non expedit iterum repetere.vi-
de ibi.¶Si vero fiunt extra cor-
pus ⁊ tunc interueniunt quedaꝫ
ligature quas ipſi magiſtri con-
ſuunt in chlamide maleficiandi:
aut in alia parte latenter abſcon-
dunt ſicut in lecto inter plumas
vel mataratia: aut ſub limine o-
ſtij:vel alio loco ſuper quo perſo
na maleficianda tranſitura: aut
iacitura ſit: ⁊ vltra ea que dixi-
mus ibi ſ.iij.q.adde qđ ipſi ſorti-
legi admiſcēt ſepius in iſtis ama-
torijs aquam benedictam.ſ.fon-
tis baptiſmatis: aut communis
amphore exiſtētis in eccleſia: aut
oleum ſanctum baptiſmatis: criſ
matis:aut extreme vnctionis: ra
mos oliuarum benedictaꝝ: fron-
des palmarum: candelas bene-
dictas:ſacros agnuſdeos: thura
benedicta:cerei paſcalis ⁊ his ſi-
milia.Quandoq̧ autem capiunt
aliqua ex reliquijs ſanctorū mar-
tyrū ſi habere poſſunt.ſ.particu-
las oſſium capillorū vł veſtiū.alij
autem capiunt fruſtula quedam
indumentoruꝫ ſacerdotaliū.alio-
rumq̧ panniculorum benedicto-
rum quibus ſacra miniſteria ve-
nerantur celebranturq̧ ſicut ca-
miſi corporalis purificatorij tuni
celle manipuli amicti ſtole cādi-
de lapidis ſacrati mappe altaris.
planete ſudarij calicis ⁊ ſimiliū:
⁊ iſta omnia vel eoruꝫ partes ad-
miſcere ſolent in ipſis ſortilegijs
amatorijs adhibitis eorum ne-
phandiſſimis precibus ⁊ diabo-
licis verbis ad turpes libidinis
actus tot ſacramentorum ⁊ alio-
rum ſacrorum perpetrantes abu
ſum:nec obmittam vnum qđ qui
dam ex his qui ſunt expreſſe pro-
feſſionis deferunt quādoq̧ ima-
gines quaſdam ad loca ſacrificio
rum terra vel cera aut gumma-
rum:ſeu alia quauis mixtura cō-
fectas illaſq̧ baptizant prius no
mine perſone maleficiande ſub
deuotione ⁊ inuocatione diabo-
li cum eiſdem cerimonijs quib9
vti ſolent noſtri ſacerdotes in ve
ro baptiſmate ⁊ adijciunt quedā
verba valde turpia ⁊ nephanda
que hic inſerere non placet: ne
quenq̧ fortaſſe nimis curioſum
ad illorum experientiam cōcita-
rem:q̄uis alius extra profeſſio-
nem effectus huiuſmodi efficere
non poſſet vt latius diximus ſu-
pra in ſ.iij.q.quibus imaginibus
quandoq̧ aperiūt pectora ⁊ ipſa
rum corda ingenti calore ignita
reddunt:aut tantum detinent q̧
liquefiunt putātes qđ eodem mo
do cor hominis maleficiandi vł
mulieris ſimili amoris ardore a-
duret ſeu mollificet: ⁊ obediens
reddatur ad votum ſortilegi vel
amantis:ſed ſtulti non aduertūt
qđ demonis fallacia vehemēter
decipiuntur vt alias diximus ſu
pra in.d.iij.q.ſi tamen poſtea ap
pareat qđ mulier flecti videatur
⁊ amari incipiat id non prouenit
virtute ⁊ potentia ſortilegij: ſed
diabolice tentationis ⁊ opera ex
triſeca alicuius hominis q̇ ipſaꝫ
ſollicitat ⁊ perſuadet: vt diximus
4 ſupra.d.iij.q.¶†Pro cuius cor-
roboratiōe adde qđ dixit.S.Bo
nauen.in.ij.ſent.diſt.xxxiij.nunc

ro.39.vbi dicit qd tāta est vis dia
bolice tētationis quod homo isti
absq diuina gratia resistere non
potest:non qd hominem precise
compellat ad peccandum ꝑpter
liberi arbitrij potestatem ꝛ gra-
tiā passionis domini nostri Jesu
christi:sed tanta est quandoq ad
malum hominis inclinatio ꝛ vo
lūtatis ꝓnitas qd nisi esset aliud
substentans necesse haberet ho-
mo quandoq motu voluntatis
in malū incidere. ¶ Et Diabolus
enim nihil est qd magis timeat ꝛ
vehementer abhorreat ꝙ signuꝫ
siue figuram crucis: ꝛ memoriaꝫ
passionis domini nostri Jesu chri
sti:ꝛ ratio est quia ante aduētum
christi ꝛ illius passionem diabo-
lus habeat mirabileꝫ potestatem
super omnes homines viuentes
habebat enim duplicem manuꝫ
vna que dicebatur manus attra
hens: altera que dicebatur ma-
nus cōpellens. Manus enī attra
hens erat illa potestas qua ipe
Sathanas trahebat ad limbum
oēs iustos ꝛ sāctos viros. Man9
vero cōpellens erat illa potestas
precipitandi hominem in maluꝫ 8
vel per fallaciam vel per violen
tiā:qꝛ tunc tentabat vt Draco tē-
tabat vt Leo. oēs enim homines
vel per fraudulentiā vel per vio-
lentiam superabat. que magna
ipsius potestas debilitata fuit ꝑ
passionē dñi nostri Jesu christi ꝑ
quem apparuit lumen veritatis:
interius per diuinaꝫ inspiratio
nem ꝛ exterius per humanam in
structioneꝫ ita quod nos omnes
in manibus illius liberi quit:ꝛ ꝓ
terea Diabolus taꝫ fortiter ab-
horret memoriam passionis pre-
cte: per quam eius potentia de

bilitata fuit:ꝛ nobis liberi arbi-
trij vires:ꝛ potestas grandius re
stituta est:nihilominus remansit
sibi illa generalis tentandi facul
tas quam potest cōtra omnes in
differenter exercere deo ꝑmittēte
imo cōtra ipsummet Jesuꝫ illam
experiri voluit:vt habet Matth.
iiij.c.non tamen habet nunc illā
per modum violentie:sed persua
sionis ꝛ fraudulentie quoruꝫ tot
ꝛ tantas ipse habet:vt vix homo
illis resistere possit. ista sunt ȣba
not. S. Bonauenture in.iij.sent.
dist.xix.q.iij.nu.22.ꝛ.23. ¶ Re-
deundo nunc ad propositum di-
co non esse miruꝫ si mulier pudi
ca.ex se:quandoq flectitur ad li
bidinem ꝛ dirigit cor suū ad amā
dum illuꝫ quē prius nullo modo
cognouerat:quod solū prouenit
ex illa festina ꝛ insatiabili demo
nis tentatione que intrinseca est
sollicitās animā accedēte postea
sortilegi extrinseca operatiōe ser
monis ambasiate literaꝝ amato
riaꝝ ꝛ alijs similibus extrinsecis
sollicitationib9 que proprie sunt
cā imediata lapsus ipsius mulie-
ris vt incidat in laqueū. Et qꝛ mu
liebris sexus fragilis est facile de-
cipitur flectitur ꝛ apprehēditur.
vt habetur in.c.forus.de ver.sig.
ꝛ not.glo.in.c.j.de cland.despōs.
xxiij.q.vij. quod preposuisti:ꝛ.q.
v.c.adā.ꝛ.c.mulier.ꝛ dixi.j.eo.q.
vj.in fi. Sortilegia vero ipsa qua-
liacunq ꝛ quotcūq sint non sunt
cā imediata flectēdi pudicū aim
ꝛc.sed dicunt causa mediata ꝛ re
mota ꝑpter q demō magis deli-
berate studet illā tētare ꝛ capere
in laqueū postꝙ per turpē in abu
sum illum sacramentorum in gra
uē offensaꝫ diuine maiestatis ob-

tinuit diuinū cultū proſterni ⁊ ipſe vt deꝰ adorari ⁊ hoc eſt qđ ipſe magis deſiderat ꝙ aliud vt alſ diximus ſupra.q.precedenti ⁊ lacius dicam infra in fine huius.q.

9 ¶ ✝ Tercie ſpeciei inſtrumēta ſimiliter plurima ſunt quorū partem vidiſtis ſupra in.iij.q. quibꝰ aliqua ſuperaddam: ideo dico ꝙ aut fiunt in corpore per cibū ⁊ vel potum aut extra corpus aliquo ex modis p̄dictis primo caſu nota vnum breuiter ⁊ gn̄aliter qđ oia p ſortilegia ſiue maleficia veneficā q̄ fiūt i corpore nō fiūt abſ ꝙ venenoſis oēs ille mixture ɔpoſitiōes ⁊ pocula ſunt mixta veneno aliqua mitiori vt minus officiat aliqua ṽo atrociori. vt citus vulnerēt: vel occidāt: que vt dixi: ex diuerſis rebus cōficiunt: quedā ex herbarꝫ folijs feſtucis aut radicibus: quedā ex venenis ſerpentum: quedam ex reptilibꝰ terre: animalibus vel piſcibus veneuoſis: lapidibꝰ ſulphure gūmis ere plumbo argento viuo quod ipſi mercuriū appellant alijſq; diuerſis metallis in puluerem redactis ſeu alio modo combuſtis ⁊ ſic ex rebus naturalibus illa cōponūt demonis inſtructiōe docēte: ⁊ hec ſunt que i veritate diuerſas inducunt egritudines in hu-

10 manis corporibꝰ. ✝ ⁊ p̄pterea lex vocat iſta mala venena que ſunt facta hominis necādi aut egrotādi cauſa.l.iij.§.hec adiectio.ff.ad leg.cor.de ſica.⁊.l.ſi quis aliquid

11 §.qui abortionis.ff.de pen. ✝ bona ſiue non mala venena dicuntur ea que nō ſunt compoſita ad nocendum nec facta hominis necādi cauſa vt ſūt illa amatoria q̄ in poculis amatorijs cōmuniter cōmiſceri ſolēt.d.l.iij.§. adiecto. ⁊.d.§.qui abortionis.⁊ ibi Bar. ¶ Aut illa fiūt extra corpus.ſ.extra cibū vel potū ⁊ diuerſas ſimiliter vnctionū mixturas et venenorum compoſitiones accipiunt quibus maleficiandorum corpora dormientium linire ⁊ perſtringere ſolent ⁊ ꝙ primum ipſa vnctura ad p̄cordia penetrauerit q̄ facile penetrat ſtante calore dormiētis ſtati audiunt gēmitꝰ ⁊ maximi vlulatꝰ i ſurgūt quos pſona maleficiata dolore ꝙ graui ſubſtinere nō pōt. ¶ Quidā alij ſortilegia hmōi ſub alia forma cōpoſita conſuunt latenter in clamide aut abſcondūt in lecto ipſius maleficiandi ſeu in aliquo loco ſubterraneo fouea fctā aut ſub limine oſtij ſup quo deſtruēdus trāſiturus ſit: ⁊ pedibꝰ illa calcare cōtingat. ¶ Quidā aūt capiunt reſidua quedam ex corpore perſone maleficiande.ſ. capillos dentes vngues: pilos: ſiue ſetas corporis ſanguinem ſi habere poſſunt aut particulam pellicule manus vel pedum. ¶ Alij vero capiunt particulas veſtium earundem perſonarum caligarum ſolearum ſiue planellarum calciamentorum camiſie diploidis biretri ſcuffie aut veli muliebris cinguli ſiue zone: ſtringarꝫ ⁊ ſimiliū. ¶ Quidā ēt capiunt particulam corporis alicuius cadaueris eorꝫ.ſ.qui iā ſepulti fuerunt ⁊ vt.plurimum querūt illorꝫ cadauera qui furca ſuſpenſi aut alia turpi morte perierc: ⁊ illorū vngues q̄ſq;/ aut dētes: capillos aures oculos barbā manum pedē vel digitū: aut aliqđ ex eorū inteſtinis ſcilꝫ cor iecur epar ſiue pulmonem; militiam recte ven-

tris patrē aut inteſtinoꝝ pingue-
dinez neruos oſſa vel carnē ⁊ cū
iſtis alijs ⁊ ſimilibus turpiſſima
cōponūt ſortilegia: quidā alij ca-
piunt particulas quaſdā veſtiuz
ipſoꝝ cadauerum cū quibus hu-
mati fuerunt. quidam alij capiūt
chordā ſiue capiſtrū viri laqueo
ſuſpenſi aut illius camiſiam ⁊ cū
illis ſimiliter quam plura mala
turpiſſime execrantur nec veren
tur nocturnis tēporibus cadaue
ra ipſa exhumare aut ipſimet in
ſepulchris ipſorū intrare ⁊ hec
pluries habui i facto Rome ⁊ ab
ipſis reis in eorum examine per
plures ſpontaneas confeſſiones
accepti que quidē omnia fuerūt
per demonſtrationē ad oculum
verificata. Quidam vero ceperūt
auium aut feraꝝ inteſtina mem-
bra oſſa plumas vel ſeras quid
de oculis aut capite vel dētibus
lupi: quid de iecore vulpis: pedi-
bus vel cornibus cerui capite vel
lingua milui: pedibus vel vngui
bus caſtoris: quid de ore vel bec-
cho aq̄le: q̄d de galli criſta ⁊ teſti
culis ⁊ alijs quāpluribꝰ. ¶ Qui-
dā ſunt q̄ imagines cere vel alte-
rius mixture cōficiunt illaſq; por
tant ad loca ſacrificioꝝ quibꝰ cō
pletis imagines ipſas ſub noīe
pſone maleficiāde certis adhibi
tis cerimonijs baptizāt oīa opa
ipſorū cum deuotione Sathane
offerentes q̄bus ſic oblatis ⁊ exe
cratis imaginibus ignem ingerē
apud ipſas confouent illaſq; ſpi
nis acubus clauis vel alijs rebꝰ
acutis q̄nq; in capite: q̄nq; in vul
tu: in gutture in renibus pectore
femore coſtis aut ventre vel ſi-
milibꝰ locis perforant ⁊ cruciāt
deprecātes ꝯtinue vt vexꝫ corpus
maleficiandi eaſdez patiatur pū
cturas ⁊ penas: ⁊ eiſdem doloꝛi-
bus crucietur: ac ſi eius corpus
his inſtrumentis perforari cō
tingeret: ⁊ licet ſepius perſona
maleficiata in eadem corporis
parte ſimiles dolores intolerabi
les patiatur nihilominus non ꝓ
ueniunt virtute vel potentia di-
ctarum imaginum vel ſacrificio-
rum: ſed potius ex vnctionibus
⁊ alijs mixturis veneficijs quas
adherent corpori ipſorum male-
ficiatorum vt ſupra dictum eſt i.
12 iij. q. Sed quero † nunc ſi dicte
imagines nihil ꝓſunt nec operā
tur effectū i ſortilegio quare fiūt?
Reſpōd. q̄ꝺ lꝫ ex iſtarum imagi-
num imolationibus non ſubſe-
quātur imediate effectus de q̄-
bꝰ. s. tñ ex longiquo ⁊ mediāte ſe
quūt̄ q̄ꝛ demō iter alia deſideria
ſua hoc maiꝰ hꝫ vt adoretur ab
hoīe ad ſimilitudinem dei vt ſuꝑ
pra ꝓxime dixi: ſed vt promptius
⁊ facilius adorationē ipſaꝫ conſe
quat̄ ⁊ augeat docuit ſortilegos
ſuos hec ſortilegia p imagines fa
bricare illaſq; p̄mo ⁊ añ oīa bap-
tizare ⁊ cū illis p̄ces more ſacer-
dotali offerre ad hoc: vt cultꝰ ſue
adorationis amplificet̄ ⁊ latiꝰ ex-
tēdatur ⁊ ſub iſto colore captādi
amorē i ferēdi egritudinē inueniē-
di theſaurū vel alia ſimili nō deci
pit iſtos ignaros: nihilominꝰ opꝰ
malificij pficit̄ venenis q̄ ſūt ꝓpe
cā immediata egritudinū: iſte vo
imagines dr̄ cā remota ⁊ media
ta ꝓp quā Deīn ſubtiliꝰ ⁊ diligē
tiꝰ ſatagit ad iſtructionē veneno
rū ⁊ illoꝝ exhibitionē ita q̄ꝺ pſo-
na maleficiata audiat q̄d hꝫ i cor
pore: ⁊ iō iſta dr̄ cā remota ⁊ me-
diata ad maleficiū mixtura autē

poculi aut vnctiōis eſt cauſa im=
mediata:vt no.i.c.nec mir.xxvi.
q.v. ¶ Ex qb9 vides qđ Satha=
nas ſub diuerſis ſignis: inſtris:
mixturis:cōpoſitionibus:ligatu=
ris:caractherib9 atq; figuris in=
ſtruit ſortilegos ad cōficiendum
diuerſa maleficia ſʒ diuerſas ho
minū opiniōes quas ꝓſequi in=
tendūt: ⁊ vt facilius demon ſim=
plices credentium aīos fallacijs
ſuis apprehēdat: ſepi9 ſortilegia
ipſa ſub aliquo tegmine ſanctita
tis abſcēdit aut cultu vere deuo=
tionis obūbrat vt res videaꝛ ho=
neſta ⁊ ſanctitatis deuotione fo=
ueri.⁊ ideo iſte mulercule vel ſi=
miles in diſſolutiōe dictoꝝ ſorti=
legioꝝ ſemꝑ quaſi iubent dicere
angelicā ſalutationē ſiue dn̄icaʒ
orationē hoc eſt Aue mariaʒ vel
ꝯpater noſtrū ad deuotioneʒ ali
cui9 ſancti apl'i vel martyris ſeu
ſctārū virginū ad deuotionē xp̄o
dei et btē paſſionis ſeu virginis
marie nūq̄ nec repies etiā qđ fa=
ciant vnq̄ dicere ſymboluʒ fidei.
ſ.credo in vnū deū ⁊c.⁊ hoc eſt qꝛ
diabol9 vehemēter abhorret: vt
alias diximꝰ.ſ̄.ea. q. qꝛ per illud
fidei xp̄iane obſeruantia ⁊ demo
nis excluſio demonſtraꝛ:ipſe ve=
ro mulieres aut viri remedia hu
iuſmodi vt plurimū faciūt inſtru
ctiōe ⁊ ſuffragio diaboli:⁊ iđ dr̄
ſuꝑſtitioſa ⁊ reproba:vt latius di
cemus.ſ.in ſeq.q.vbi plenius exa
minabimus iſtuʒ articulum an ⁊
quando liceat maleficiatū con=
trarie maleficio liberare: ⁊ quo=
modo ⁊ qualiter cognoſcaꝛ an re
media iſta ſint ſuperſtitioſa ⁊ re=
proba vel non ⁊ caſu quo ſint dā
nata qua pena puniatur qui illa
ſcienter exercet ibi dicetur.

¶ Summarium.

1 Sortilegium an effectum a rebus vel ſimplicibus vel mixtis ſortiri dicatur.

2 Intellectus angelicus an poſt lapſum fuerit obtenebratus vel diminutus.

3 Natura angelica eſt preteritorū ⁊ preſentium occultorūʒ optima interpres.

4 Diabolus cognoſcit omnia malefacta occultiſſima.

5 Futurorum duplex cognitio.

6 Diabolus futura p̄dicit lʒ ficte.

7 Exemplum mirabile ſortilegij.

8 Obliuio an cadat in demonem.

9 Diabolus multa cognoſcit.

10 Diabol9 poteſt multa artificioſe ſortilegia docere etiā incōmodiſſima ⁊ humane nature cōtraria.

11 Matrimonium ſortilegio cōtractum diſſolui poteſt.

12 Eccleſia an ſortilegijs fidem adhibere poſſit.

13 Exemplum ſortilegij impedic̄tis coitum ⁊ virtuteʒ generatiuam.

14 Sortilegi an eorum arte ⁊ demonis ſuffragio poſſint aeris mutationem inducere.

15 Deus q̄re permittat diabolū ſuā diuinitatē deturpare ⁊ perſequi.

16 Sortilegū conſulere aut ad executionem ſue artis prouocare an impune liceat.

17 Infirmitates corporales an poſſint licite ſortilegus amoueri.

18 Remedia qualiter ſunt ſuperſtitioſa vel naturalia iudicanda.

1 SExto ⁊ q̄ro q̄\\o pōt eē
qꝛ ex p̄miſſis reb9 ſim
plicib9 aut mixtis effe
ct9 ſortilegioꝝ hmōi:
et tot accidētia in hu=
manis corꝑib9 ita fortiter cauſen
tur ſeu ēt tollanꝛ aut futuroꝝ oc=

cultoꝛũve reuelationis tam clare
ſuccedere pũt:nã q̃buſdã ridicu-
lũ potius quã credibilẽ eſſe vide-
baẗ φ ex tactu vnius imaginis ce
re crete aut alterius mixture ſi tã
gatur in aliqua pte ſui coꝛꝑis per
maleficum:in eadẽ pte coꝛꝑis per
ſone maleficiande ſtatim exoꝛiaẗ
infirmitas:⁊ cauſentur doloꝛes in
tenſi aut amoꝛis cupiditas et ve-
hemens libido preparet incẽdia
coꝛdi:⁊ ſic de ſingulis alÿs ſoꝛtile
gioꝝ ſpecieb⁹:hec cm̃ videnẗ eſſe
ſatis remota a credulitate recti
iudicÿ ⁊ tñ in rei veritate effectus
⁊ accidẽtia huiuſmodi negari nõ
põt quod veniunt atq; recedunt
oꝑa ⁊ miniſterio dictoꝝ ſoꝛtilego
ru. ¶ Et iõ pro faciliori ſolutione
iſtius dubÿ. Uidendũ eſt primo
de virtute ⁊ potentia demonis q̃
⁊ qualis ſit ⁊ quã ptãtem habet
ſuꝑ hoĩe qua cognita facilis red-
deẗ ſolutio iſtius dubÿ. ¶ Scien-
dũ eſt eñi qð angel⁹ ſathane qui
eſt ꝓprie diabolus mirabilẽ hʒ
virtutem ⁊ ptãtem cognitiuã cir-
ca naturalia ⁊ ſecreta nature pl⁹
enim de his ipſe ſolus eſt inſtru-
ctus ⁊ bene infoꝛmat⁹ φ̃ oẽs ho-
mines de mundo ſimul:ita dicũt
Theologi:⁊ maxime. S. Tho. in
trac. qq. q. xvi. art. vi. in tit. de de-
mon. ⁊. S. Aug. lib. x. de ciui. dei. ⁊
habetur i. c. nec mirũ. xxvi. q. v. ex
quo eñi ipſe Angelus eſt ſubſtan-
tia ſpũalis:⁊ pura intelligẽtia hʒ
oẽs. virtutes intellectiuas ⁊ oĩa
ſecreta nature q̃ naturaliter ſpe-
ctant ad angelũ ſiue bonum ſiue
malum. de quibus latius per eun
dẽ Thom. in dicto libꝛ. qq. q. xvi.
ar. ſ. ij. ⁊. vſ. ⁊ per totum de demo-
ni. et. q. vi. arti. iiij. ⁊. vi. in titu. de
mira. ¶ Deus enim, dum a prin-
cipio creauit naturã angelicã in
paradiſo eandem virtutẽ ⁊ ptãtẽ
dedit angelo ſathane quam de-
dit angelo lucis:quia a principio
oẽs lucidos ⁊ ꝑclaros creauit:ita
dicũt omnes Theologi:⁊ habeẗ
Ezech. xxviij. c. dũ loquiẗ diabo-
lo figuratiue in perſonã regis ty-
ri dicẽs Tu ſignaculũ ſimilitudi-
nis plenus ſapiẽtia ⁊ perfect⁹ de-
coꝛe in delitÿs paradiſi dei fuiſti
omnis lapis precioſus operimẽ-
tum tuum ſardius topaſius ⁊c. tu
cherubin extẽtus ⁊ protegens po
ſuite in mõte ſctõ dei in medio la
pidũ ignitoꝛũ ambulaſti perfect⁹
in vÿs tuis a die conditionis que:
donec inuẽta eſt iniquitas in te.
Peccaſti ⁊ eieci te de monte ſctõ
dei ⁊ ꝑdidi te:o cherubin hec di
cit dñs deus habetur etiã de hoc
de cõſe. diſt. v. i. hi duo. ⁊ no. xxvi.
q. ſ. nec mirũ. §. ſʒ hoc quoſdã ⁊c.
vbi. S. Aug. loquens de acutiſſi-
ma itelligẽtia diaboli dicit quan
to magis poteſt diabolus, cogno
ſcere egritudinẽ eſſe moꝛtalẽ vel
non ſi hec eadẽ cognoſcit hõ per
quaſdam cõiecturas ⁊ ſigna mul
to magis illa cognoſcit diabolus
quem angelica ptãte ſublimem ꝓ
phetica oꝛacula fuiſſe teſtantur.
idem dicit Thom. d. q. xvſ. de de-
mon. Quã primũ igitur Sathan-
nas qui tunc ꝓꝑ illius ſummam
pulchꝛitudinẽ ⁊ ſplẽdoꝛẽ Lucifer
vocabaẗ incidit in peccatũ ſuper
bie ꝯ ſuũ creatoꝛẽ volens ſe face-
re equalẽ deo credens poſſe exer
cere vires ſuas in celo ⁊ alÿ p̃no-
minari preter ⁊ ꝯtra dei volunta
tẽ ſtatim ipſe cũ ſequacibus ſuis
de celo expulſus fuit:⁊ ꝓ ſua eter
na habitatione ſtatut⁹ fuit infer-
nus loc⁹ teterrim⁹ ⁊ tenebꝛoſus

⁊ ꝓpterea perdidit oēm beatitu-
dinem ſedem celeſtē diuineq; ma
ieſtatis ſpeculationem: ⁊ lux cele-
ſtis candoris conuerſa fuit in te-
2 nebris. ¶ Hinc quereri poſſet an
intellectus diaboli poſt peccatū
fuerit obtenebris: ita quod non
habeat lucem illā intellectus co-
gnitiuam ita ſubtilē ⁊ clarā ſicut
prius habebat. de quo vide S.
Thom. in. d. q. xvj. arti. vj. de de-
mo. vbi cōcludit in effectu quod
Diabolus peccando proprietatē
nature ſue angelice nō amiſit ſed
naturalia in eis adhuc integra re
manent ⁊ ſplendidiſſima. idem
ſentit Dio. in lib. de diui. nomi. c.
iiij. ⁊ not. in. d. c. nec mirū. xxvj. q.
v. §. ſed hoc q̄ſdā fallit ⁊c. ¶ Quo
ad ea vero q̄ ſunt diuine cogni-
tionis put eſt ſcientia futuroꝝ
ex certa rōne ſecreta cordis homi
num ⁊ ſimilia. iſta enim omnis in
tellectus angelicus etiā angeli bo
ni eſt incapax ex ſe ad cognoſcen
dū ⁊ cōprehendēdū ⁊ propterea
indiget quodā ſuperiori lumine
illuſtrari ad ipa cognoſcenda qđ
lumē eſt diuine grē ⁊ ad hoc nō p
ueniūt niſi āgeli boni p grām. an
gel9 aūt ſathane eſt indign9 ⁊ ica
pax iſti9 grē pp pctū. de ↄſe. diſt.
j. hi duo. ⁊ iō nō pt veraciter futu
ra pdicere. ¶ In his vo q̄ natura
lia ſunt vterq; āgel9 hꝫ mirabilē
virtutē ⁊ poteſtatē cognitiuā lon
ge ſupra humanū intellectū adeo
quod ea que ſunt hominis ſcien-
tie quodāmodo inpoſſibilia ipſe
Diabolus videt oīa ⁊ expreſſe co
gnoſcit quippe quia ipſe eſt ſpi-
ritus liber et eleuatus et dicitur
ſubſtantia ſpiritualis et incorpo-
rea ita appellatur ab omnibus
Theologis nulloq; premit pon-
dere carnis ſeu alia corporeo pō
deroſitate ex qb9 poſſit ei9 veloci
tas itellect9 quoquo modo offu-
ſcari aut impediri quominus vi-
deat ⁊ expreſſe cognoſcat oīa que
ↄueniūt nature angelice vt ſupra
dixi. ✝ ¶ Et ideo aut nos loqmur 3
de ſcientia preteritoꝝ aut preſen
tiū occultoꝝ q̄ homini ſunt igno
ta penit9 ⁊ iſtoꝝ ipē eſt optimus
interpres ⁊ cognitor. ita dicit S.
Tho. in. j. d. q. xvj. ar. vj. ⁊ S. Aug.
in lib. x. de ciui. dei. ⁊ not. in. c. nec
4 mirū. xxvj. q. v. ¶ Hinc eſt quod
Diabolus cognoſcit atq; videt
omnia furta etiā latētiſſima: ⁊ eo
rū fures ⁊ alia hmōi crimina li-
cet occultiſſima ſint. vt ſunt cōiu-
rationes: tractatus: incendia: aſ-
ſaſſinia: homicidia occulta: falſi-
tates: ſacrilegia: ſtupra: adulteria:
⁊ his ſimilia: non ſolum que fiunt
inter preſentes: verum etiam ⁊ in
ter abſentes ⁊ in partibus multū
longinquis atq; remotis: ex quo
ipſe omnibus his ictu oculi ho-
minis preſentialiter adeſſe pōt et
de illis notitiā haud dubiam no-
bis exhibere pōt: vt patebit. j. in
eadē. q. in quibuſdam exēplis: ex-
ceptis tñ hominum cogitationi-
bus in mente retentis que lꝫ ſint
de preſenti: tamē Diabolus illas
ignorat maximeq; ſi nondum fue-
rūt deducte ad cognitionem alte
rius per aliquē actū extrinſecum
aut ſignū. illoꝝ eīn ſol9 de9 eſt co
gnitor ⁊ ver9 interpres: vt habeť
Matth. xxij. c. ⁊ Marc. xij. ⁊ dice-
mus. j. eo. q. x. Futurorum quoq;
diabolus eſt incapax. ſed ſi deue-
nerit ad cognitionē quandā con-
iecturalem ⁊ demonſtratiuam ſi-
ue inclinatiuam: q: hāc hꝫ ex con
ſideratione corporum celeſtium ⁊

matus aſtrorū ſicut aſtrolog⁹:ſed iſta ē dubia ꝛ incerta notitia:q2 pōt abeſſe a veritate vt not.in.c. epi.xxvi.q.v.ꝛ.c.ſortes.c.auguria
5 eadē cauſa.q.iiij.¶ †Et ideo dicit.S.Tho.d.q.xvi.art.vij.qd̄ futurorum duplex eſt cognitio:vno modo cognoſcuntur futura quātū eſt i ſeipſis ꝛ natura ſui:et hec cognitio ptinet ad ſolū deū:nulla eīn creatura habet iſtam facultatē niſi ex diuina gratia ſpecialiter fuerit ſibi reuelatū ſicut fuit ſanctis Prophetis:ꝛ ideo bene dixit Eſa.xli.c.annunciāte nobis que ventura ſunt ꝛ dicem⁹ q2 dij eſtis vos.¶ Alio modo cognoſci poſſunt futura in ſuis cauſis.ſ.quantū ad cauſas ſuas actiuas vel ſm potentiā cauſarū ꝛ hec eſt illa cognitio cōiecturalis ꝛ demonſtratiua de qua ſupra proxime dixi et de hac Diabol⁹ participare poteſt quippe q2 ipſe cognoſcit principia rerum ꝛ eſt illi magis nota virtus cauſarū naturaliū ꝙ̄ hominibus nā per ſcientiā aſtrologie vel per alia ſigna ꝛ coniecturas facili⁹ ꝛ certi⁹ cognoſcit diabolus futura ꝙ̄ homo.q2 ſubtili⁹ cognoſcit cauſas ipſarum rerum naturales ꝛ que antecedunt rem ipſam eſſentialiter que nos vocamus indicia ꝛ ſigna rerū:q2 ſunt principia quedā futurarū rerū ꝗ̄ pcedūt opationes naturales poſt modum ſucceſſurus ſiue euentus rerū futurarū:ꝛ per iſta fuit inuēta pronoſticatio per aſtrologiā que fit iuxta demonſtrationes et indicia aſtrorum ꝛ corporum celeſtiū:is igitur qui per ſcientiā ꝛ notitiā ipſam futura cōiecturaliter ꝛ inclinatiue pdicere ꝗ̄rit nō peccat ſi dixerit ꝙ ſic aſtra minantur ſiue demonſtrāt:ſed dicendo affirmatiue ꝛ certitudinaliter putet res ſunt vel erunt in eſſe ſuo/ peccat grauiter:vide Abb.ꝛ alios cano.in.c.ij.extra eo.tit.ꝛ ideo Diabolus vt videat habere maiorem poteſtatē ꝛ ſe eſſe equalē deo nō veretur futurorū quorūcunꝗ̄ velle clare certā notitiā neceſſariam demonſtrare:ꝛ rē futurā ꝗ̄ adhuc nō eſt i rerū natura certo mō futuram puterit in ſuo eſſe demōſtrare qñ venerit in lucē ꝛ erit certa in rerū natura:ſed in hoc mēdax eſt ꝛ decipit hominē:q2 iſtius notitie ipſe diabolus eſt omnino incapax:vt ꝯcludit.S. Tho.in.d.q. xvi.arti.vij.de demon.ꝛ hoc idē ceteri Theologi concludunt ꝛ tenent.¶ †Et ppterea ipſe diabolus vt facilius hominē decipiat quotieſcunꝗ̄ cōtingit de ipſis futuris interrogari ſemper reſpondere ſolet verbis implicitis dubijs ꝛ incertis que ad vtrūꝗ̄ ſenſum accōmodari poſſunt affirmatiuū.ſ.ꝛ negatiuū:vt patet exēplo vaticinij ſtrenuiſſimi Ducis armorū dñi Brachij ſenioris perusini qui paulo anteꝙ̄ cū hoſtibus concurreret ꝛ bellū iniret conſuluit demonē quendā quē aſtrictū tenebat nūquid futuri belli victoriam vel ſuā aut ſuorum ſtragē reportaret:et an ipſe incolumis euaderet vel periret:cui reſponſum dedit per iſta verba:vel ibis redibis non morieris in bello:et aliud qd̄ grecis pnūciaſſe legit videlicet dico te Aiacidē Enonē vicere poſſe.ꝗ̄ verba media ſunt adeo cōpoſita que adaptari poſſunt ad vtrūꝗ̄ ſenſum affirmatiuū.ſ.ꝛ negatiuū hoc eſt victorie ꝛ ſuccumbentie ſiue mortis et hoc

mō decipere ſolet ſimplices credē
tium animos: ⁊ quoties rei euen-
tus preter aut contra ſpem cōſu-
lentis ſuccedit tunc diabolus ſe
optime ſaluat in cōtraria opinio-
ne redarguendo ipſum conſulen-
tē de ignorantia ſua aut mala in-
telligentia verboꝝ ſuorū aut con
traria interpretatione. ¶ Et quia
dicimꝰ ſupra ꝙ diabolꝰ habet no
titiam omnium preteritorū ⁊ pre-
ſentium que iā facta ſunt vel ſiūt
tam inter preſentes quā inter ab-
ſentes licet nobis occultiſſima
7 ſint. ¶ †Subdam exemplum cla
rum diebus noſtris exortū in ci-
uitate peruſina vt referri audiui
a quodā religioſiſſimo viro ⁊ ho
neſto ſacerdote mature etatis ꝗ
retulit mihi cognouiſſe quēdā pſ-
byterum Jacobum peruſinum ꝗ
magice artis erat multum erudi-
tus: ⁊ ſepius experiebatur artem
predictam quadam die dum ipſe
preſbyter Jacobꝰ celebraret miſ-
ſam in eccleſia Cathedrali San-
cti Laurentij illius ciuitatis dum
eſſet circa medium miſſe verte-
retqꝫ faciem ad populum ad di-
cendum verba illa que dici ſolent
parū ante conſecrationē eucbari
ſtie videlicet. Orate fratres ⁊c. lo
co illorum verborum dixit. orate
pro caſtris eccleſie quia laborant
in extremis: ⁊ illo tūc eodēqꝫ mo-
mento Dux militum eccleſie vna
cum toto exercitu ab hoſtibus cū
quibus paulo ante cōcurrerant
ſuccūbebant ⁊ exercitus ipſe rue-
bat ⁊ ſcindebat in diuerſis parti-
bus ⁊ nihilominus diſtabāt exer
citus hmōi ab vrbe peruſina ſpa-
cio quinquaginta miliarium vel
circa adeo quod impoſſibile erat
quod per hominē etiam curren-
do ſtaffettam ſiue per poſtas po-
tuiſſet tam cito tale factū nūciari.
Deinde interrogatus preſbyter
ille ab aliquibus ex circumſtanti-
bus qui precomū ipſuꝫ audierāt:
quidnā ſonarent verba illa ⁊ ad
quem effectū in illo myſterio miſ-
ſe loco ſolitorū verborū orate ⁊c.
promulgata fuiſſent: qui preſby-
ter reſpōdit ex tempore quod ita
dixerat: quia verum eſt quod illo
tūc milites ⁊ exercitus eccleſie ꝗ
cum hoſtibus concurrerant ſuc-
cūbebant atqꝫ peribant: ⁊ quia au
xilio indigebāt ipſe ſacerdos ora
bat ⁊ intercedebat ꝓ illis interro
gatus quis dixerat vel reuelaue-
rat ſibi ꝙ milites ⁊ exercitus ipſi
tunc ſuccūberent: qui reſpondit
quod ſpū ſctō ſibi tūc eadē reuelā
tē populo manifeſtauerat ⁊ cum
iſta reſpōſiōe illos quietos dimi
ſit: nihilominꝰ i rei veritate Dia-
bolꝰ fuit ꝗ illa dicto pſbytero ma
nifeſtauerat de quibus ſepius in
terrogabat cū de ipſis militibus
⁊ exercitu ⁊ de ꝯcurſu atqꝫ victo-
ria ⁊ habita reuelatione a diabo-
lo illā populo manifeſtauerat eo
modo quo ſupra ⁊ licet ea: que in
caſtris ipſis tunc contigerāt pro-
pter loci diſtantiam impoſſibile
eſſet quod tā cito hominibꝰ ipſis
innoteſcerent: tamen diabolus ꝗ
eſt ſpiritus liber: et incorporeus
potuit illa videre ⁊ preſentialiter
interuenire ⁊ ictu oculi ſe tranſ-
ferre peruſiam ⁊ ea omnia dicto
preſbytero auido illa ſcire mani-
feſtare ⁊ aperire totam feriem fa
cti ſub breui verborum compen-
dio: ⁊ ipſe populo prout fecit ape
ruit ex quibus apparet quod de-
mon habet notitiā omnium pre-
ſentium ⁊ preteritorū tā corū que

ſiunt inter preſentes quã eorum
que fiunt inter abſentes q̃lecũqȝ
ſit abſentia longa vel breuis.
¶ Autnos loq̃mur de notitia re
rum naturaliũ creatarũ ab ipſo
deo ſiue natura aut hominũ ope
ratione: et circa iſta ſimiliter ha-
bet mirabilem virtutem cogniti-
uam quia omnia que a Deo crea
ta ſunt in mundo ipſe cognoſcit
vna cũ virib⁹ ꝛ virtutib⁹ ſuis: ipſe
enim nota habet omniũ herbarũ
nomina et vires ſuas quas hñt
in folijs feſtucis atqȝ radicibus:
item omnia animalia terreſtria: et
eorum naturas ꝛ qualitates oẽs
aues ꝛ volatilia celi: item omnes
piſces ꝛ animalia aquatilia oiũ
metallorũ ſulphuriſqȝ vires oiũ
lignorum lapidũqȝ ꝛ eorum virtu
tes ꝛ potentias naturales habet
8 in promptu. ¶ † Et breuiter di-
cas quod circa iſta naturalia et
ſecreta nature i ipſo demone nul
la cadit obliuio nec ignorantia:
quia cuncta notiſſima repetante
oculos: ita d'cit. S. Thom. in. d.
tract. qq. q. xvj. art. vj. in verſi. re-
ſpondeo ꝛ quia peccãdo ꝛc. ꝛ. §.
ad primum ver. ad. vij. de demõ.
Idem concludit ille ꝑrieras in
d. ſuo tract. ꝛc. lib. j. c. xiij. ꝛ lib. ij.
c. vij. vbi recitat quod Demõ qui-
cunqȝ etiã minim⁹ nouit omnia
cum ſuis viribus: et proprietati-
9 bus. ¶ † Primo eñ nouit oia ele
menta. ¶ Secundo oia metalla.
¶ Tertio oẽs lapides. ¶ Quar-
to oẽs herbas. ¶ Quinto omnes
plantas. ¶ Sexto omnia repti-
lia terre. ¶ Septimo oẽs aues.
¶ Octauo oẽs piſces. ¶ Nono
omnes orbes et motus celorum.
¶ Decimo omnes ꝛ ſingulas ſtel
las figuras ꝛ ſigna celeſtia ac eo-
rum influxus ꝛ omnium predicto
rum virtutes ꝛ potẽtias natura-
les ex quibus infinita quodãmo
do ſumuntur venena quorum que
dam ſunt ad nocẽdũ occidẽdũqȝ
quedã vero orta ſunt ad ſanãdũ
que dicunt bona venena ex quo
natura illa ꝓcreauit ad medelã.
l. ij. §. hec adiectio. ff. ad leg. cor.
10 de ſica. ¶ † Cum itaqȝ Diabolus
habeat notas omniũ ſupradicto
rum noia vires virtutes atqȝ po-
tẽtias naturales ſicut melior me
dicus quas reperiri poſſit in vni
uerſo orbe terrarũ ꝛ ꝓpterea di-
cũt Theologi quod iſte diabol⁹
eſt optimus philoſoph⁹: theolo-
gus: arithmetic⁹: matematicus:
dialecticus: logicus: grãmatic⁹:
muſic⁹: ꝛ medicus excellẽtiſſim⁹:
qui modica experiẽtia quoſcũqȝ
viros etiã excellẽtiſſimos ꝛ pra-
cticos dictarũ artiũ ꝛ peritie mi-
rabiliter ſuperaret: ꝛ ideo ex eorũ
ſiue earũ mixturis ipſe Diabol⁹
facit vel facere inſtruit ſuos ſor-
tilegos quomodo ꝛ qualiter age
re debeãt vt cõponãt venena illa
ad formãdũ ſortilegiũ ſiue factu-
ras ꝛ diuerſas inducere egritudi
nes in humanis corporib⁹ quorũ
venenorũ ꝛ maleficiorũ. ¶ Quedã
cõponunt ex herborũ folijs feſtu-
cis aut radicibus que ſunt mira-
bilis virtutis ꝛ potentie: ꝛ quedã
ſunt que non oriuntur in partib⁹
noſtris: ſed illas affert demon ex
egypto aut ex partibus orientali
bus ſeu alijs: vbi naſcuntur ꝛ hñt
meliores vires vt a'ls a q̃buſdã
magicis pme examinatis referri
audiui. ¶ Quedã vero ex lignis.
¶ Quedã ex lapidibus. ¶ Que
dam ex metallis. ſ. ex plumbo: ere
ſtanno argẽto viuo quod appel-

lant mercurium. ¶ Quedā ex re ptilibus terre venenoſis. ¶ Que dam ex proprio ſerpentum veneno. ¶ Quedam ex auium aut animaliū ſiue piſciū venenoſoꝝ inbus vel inteſtinis que habēt diuerſas proprietates a natura in quibus inſunt diuerſa venena et virtutes .ſeu potētie naturales q̄ diuerſas opatiões inducūt. vide S. Aug. li. iiij. q. xxiiij. de ciui. dei. ꝛ S. Tho. in. d. trac. qq. q. vj. art. x. i titu. de miracu. ꝛ ꝑrier. i ſuo tract. de ſtrig. mag. lib. ſcdo. c. vij. ¶ Quedā eciā redigūt in puluerē ꝛ hec vt plurimum miſcentur in ferculis vel potu ex quibus fiunt diuerſa pocula de q̄bus dicem⁹ infra eo. q. xj. quedam vero redigunt in pinguedinem: cū quibus faciunt diuerſas vnctiones nec verētur qn̄qꝫ in ipſis pulueribus ſiue mixturis cōmiſcere pinguedinē ſiue aſſungiā quā ſumūt ex ꝓprio corꝑe chriſtiani aut infantis defuncti ſine baptiſmo ꝛ hāc ipſi appellant pinguedinē pagani quam dicunt habere mirabilē virtutem ꝛ cū ipſis ꝛ dictis pulueribus alijſqꝫ rebus adiunctis diuerſas componūt vnctiones maleficias ex quarum tactu aut alioꝝ cibo vel potu in humanis aut brutorum corporib⁹ infinite cauſant egritudines ꝛ morbi intrinſeci: qn̄qꝫ ex his ꝓuenit lucis priuatio: quandoqꝫ vero membri debilitatio: neruorum attractio: dolor capitis: dentium: pectoris: ſtomachi: vētris: cordis. ꝛ iſte ſepi⁹ ceteris euenit: quandoqꝫ renum dolor intenſus aut alterius membri ꝛ partis corporis. ¶ Quandoqꝫ vero ꝓuenit febris: tuſſis: demētia: ptiſis: hydropiſis: aut aliq̄ tumefactio carnis in corpore ſiue apoſtema extrinſec⁹ apparēs: quādoqꝫ vero intrinſece apud inteſtina aliqđ apoſtema fit adeo terribile ꝛ incurabile ꝙ nulla ꝑs medicorū id ſanare ꝛ remouere pōt niſi accedat ali⁹ malefic⁹ ſiue ſortilegus q̄ ꝯtrarijs medelis ꝛ remedijs egritudinē i pſam maleficam tollat quam facile ꝛ breui tēpore remouere poteſt. ceteri vero medici q̄ artē ipſius medicine profitentur nihil valent ꝛ neſciūt afferre remediū: ꝛ hoc eſt ꝙ dixit. S. Aug. in lib. x. de ciui. dei. ꝛ not. in. c. nec mirū. §. adhec aūt. xxvj. q. v. vbi dicitur quod iſta remedia que fiunt ad tollēdū iſtas maleficas egritudines nulla ars cōmendat medicoꝝ: ꝛ iō ſunt valde prohibita de iure cano. ꝛ eccleſia multum reprobat illa. xxvj. q. vij. admoneāt. et latius dicemus infra ea. q. loco ſuo. Si igiť remedia hmōi nō adſint corp⁹ ipſum maleficiatū paulatim cōſumitur vſqꝫ quo deuenit ad extremū vite: qn̄qꝫ vero velocius occidunt: qn̄ volunt inferre mortē abſqꝫ remedio adhibent venena atrociora que vitā ipſam citi⁹ perimūt. ¶ Quedā etiā faciunt vt inducāt abortiuum pregnantis mulieris ꝛ hec dicuntur pocula abortiōis de quibus habetur in. l. ſiquis aliquid. §. qui abortionis. ff. de pen. ꝛ. l. iij. §. hec adiectio. ff. ad le. cor. de ſica. et. l. diuus. ff. de extraord. crimi. vbi eſt glo. not. l. cicero. ꝛ. l. pregnantē. ff. de pen. de q̄bus diffuſius dicemus. ĩ. eod. titu. q. xiij. ¶ Qn̄qꝫ vero inducitur deſiccatio lactis in nutrice. ¶ Quedam fiunt ad deſiccādū totū lac vnius gregis vel ſcđi armenti vaccarū

adeo quod nihil caſei penit⁹ red-
dât: q̃uis antea i maxima abun-
dâtia reddidiſſent et ſic aborto-
nes totius gregis vel armēti in-
ducere poſſunt: prout alias vidi
⁊ habui i facto rome q̄d due ma-
lefice mulieres cū iſtis maleficijs
perire fecerât abortâdo multos
pecudū fetus ⁊ lactē matrū defic-
cauerant penitus. ¶ Quidā vo
cū eiſdē cōpoſitionibus ⁊ vene-
nis impediunt in maſculo vel fe-
mina virtutem generatiuā emit-
tēdi ſperma. ¶ Aliq vero in maſ-
culo mēbri languedinē ⁊ oīmo-
dam impotentiā coeundi: in mu-
liere vero vulue arctationē ſiue
matricis indignationem talē q̄
ſummopere abhorret concubitū
⁊ viri acceſſum ad coeundum: et
pati non poteſt aliquo modo
11 copulā carnis: vnde euenit † quā-
doq; quod durante huiuſmodi
maleficio ⁊ impedimēto eccleſia
mādat matrimonium ipſum ſepa-
rari et impartiri licentiam alteri
coniugum qui vel que non pati-
tur impedimentum ad alias nu-
ptias conuolare: ſed hoc pcedit
quando impedimentū ipſum du-
rauit triēnio: deīde alter vel vter-
q; coniugum fatetur impotētiā
ſuam tunc adhibita ſeptima ma-
nu ppinquorum aut vicinoꝝ fit
ſeparatio ipſius matrimonij per
eccleſiā: vt habetur in.c.j.⁊.c.fi.
de frigi. ⁊ malefi. ⁊ ibi Panor. et
12 † id dixit Hoſt. in ſum. eo. titu. de
ſorti. §. fi. i fi. quod iſto caſu eccle-
ſia credit ſortilegijs ⁊ illoꝝ effecti-
bus de quibus habetur. xxvj. q.
j. ſi p ſortiaria: ⁊ pro clariori hui⁹
rei intelligētia exemplum facti
13 exhibeo. ¶ † In agro Sabinenſi
in quo hec maleficarū ſecta plu-
rimū inualuit ⁊ de pſiti quoq; ma-
gna ipſaꝝ copia repit. Quidā vir
egregius literat⁹ ⁊ illeſe condi-
tionis ⁊ fame q̄ in vno ex oppi-
dis illis ortū habuit lȝ modo ſit
ſenex quadā die a quinquennio
circa mihi retulit quod ipſe dum
erat in flore iuuentutis ſue tem-
pore quo ſponſam duxit ad ma-
trimoniū cōſummandum opera
⁊ ingenio cuiuſdaȝ malefice mu-
lieris quā mihi nomine pprio de-
clarauit maleficiatus fuit ⁊ adeo
fortiter apprehēſus fuerat dicto
maleficio q̄d cum vxore ea nocte
⁊ poſtea p multos dies nullū pe-
nitus debitum reddere potuit ex
quo habebat maximam verecun-
diam ⁊ nunq̄ ceſſabat admirari
conſiderans quod prius erat per-
quam validus in ſimili actu car-
nalis copule ex quo maximaȝ ſo-
litus erat habere delectationem
tunc vo cōtra adeo q ſua miſera
vxor eiuſq; parentes reclamare
ceperūt pmo priuatim putantes
poſtmodū durante impedimēto
deuenire ad matrimonij ſepara-
tionem adeo quod iſte ſpōſus p
dolore ⁊ verecundia quaſi demēs
et deſperatus euaſerat: et mul-
tos ac multos medicos ꝯuocauit
vt liberaret ab ipā infirmitate ⁊
impedimento ⁊ nihil pderant ſi-
bi: demū qdā ſenex ipſum conſu-
luit vt mitteret i q̄buſdā mōtib⁹
altis pro quodā magno ⁊ ſolenni
magiſtro qui vocabatur magi-
ſter magne experientie qui in ve-
ritate erat ſolēnis magus ⁊ male-
ficus: qui ꝗ primū vidit ipm ſpō-
ſum cognouit illi⁹ infirmitatē et
breui tpe illum liberare ſpopon-
dit vna nocte tantum et iuſſit q̄d
dormiret illa nocte cum vxore et

prius exhibuit quoddam poculū vn̄ volebat ire dormitū ꝛ premo⸗nuit ipm̄ eiusq̄ vxorē ne illa no⸗cte munirent se signo crucis neq̄ timerēt aliquo pacto si aliqd ea nocte viderēt vel audirent: q2 nō poterant sibi nocere: q̄ maleficia tus cupiens multū ab ipso malefi cio liberari oīa ad vnguē serua⸗uit: qnta aūt noctis hora vel cir⸗ca cepit audire maximos tonit9 pluuias tēpestosas ꝛ fulgura quā maxima deinde terremot9 adeo terribiles ꝙ tota dom9 quassaba tur a vētis terremot9 velut arbor que quassaret a vētis: deinde au⸗diuit voce humana quosdā ma⸗gnos vlulatus ꝛ clamores. ꝛ auer tēs oculos vidit in eius camera plus quā mille vt apparebat ad inuicem certantes ꝛ vnguib9 pu gnis ꝛ calcib9 crudeliter pugnā⸗tes ꝛ lacerātes alterins facies et vestimenta tota: inter quos vidit mulierem quandā que erat alte⸗rius oppidi vicini et dicebat qꝺ erat malefica: de qua ipse spōsus multū suspicabatur ne ab ea pol lutus fuisset: que vltra oēs maio⸗ribus gemitibus ꝛ vlulatib9 cru⸗ciabat ꝛ crines faciēq̄ suā totam vnguib9 laceraverat ꝓpter que ipse maleficiatus dixit quod ali⸗quantulū pertimuit a principio dubitās ne quid mali sibi accide⸗ret. deinde recordatus de moni⸗tionib9 magistri reassumpsit vi⸗res: vxorē vero semp tenuit sub pānis absconditam ne ista vide⸗rēt: postq̄ vo ita certauerāt p me diam horam vel circa ingressus fuit magister in camera pdicta ꝛ erat tūc circa mediā noctē: ad cu ius ingressum oēs illi pugnantes vna cū muliere ipsa statim dispa ruerūt ꝛ abierūt penit9: ipse autē magister accessit ad ipm malefi⸗ciatū ꝛ illi9 humeros tetigit ma⸗nu perfricādo aliquantulū dicē⸗do ꝙ nō dubitaret ampli9 q2 iā liberatus erat: ꝛ illinc discessit: post cuius recessum dict9 malefi ciat9 sentit paulatim calorē quē⸗dā in renib9 ꝛ lūbis. ita qꝺ mem⸗brū virile cepit erigere vultum et subito salut: ꝛ ipse apprehēsa vxo re reddidit debitū satī pingue cū maxima dulcedine et delectatio⸗ne. et deinde prosecutus fuit vsq̄ ad senectutē ꝛ suscepit optimam prolē vtriusq̄ sex9: ꝛ ego quosdā ex suis filijs cognoui ꝛ allocutus fui cū eius vxore tunc vetula: que oīa predicta ingenue fassa est di⸗cēs qꝺ nunq̄ dieb9 suis grauiori fuit pulsata timore quā nocte il⸗la de qua supra. Alia etiā plura exēpla de hoc referri possēt que cā breuitatis omitto. vide illum ꝑuer. l. d. suo trac. de strigima. ꝺ mō. ꝛc. lib. ij. c. ij. vbi in. iij. puncto refert exēplum cuiusdā ditissimi Comitis dioc. argentiñ. q̄ hm̄oi maleficio steterat biennio impe⸗ditus qꝺ nunq̄ potuit vxoris co⸗misisse virginitatē deflorare que pulcherrima erat: vide ipsum.

14 ¶ Post hec q̄ro an isti malefici ꝛ magi possint eorū arte ꝛ demo⸗nis suffragio inducere pluuias grandines ꝛ fulgura aut magna tonitrua ꝛ ēt an possint qñ illa ve⸗nerint remouere eā facere vt ces⸗sent. ꝛ videretur dicēdū qꝺ nō q2 eo que de celo veniunt ꝛ ad nos descendūt diuina dispositione ꝓ⸗ueniunt a corporibus celestibus vel ab aere mediāte ordine quo⸗dam naturali dictorum corporū ꝛ illorum coiunctionū. sun quod

ciare demonſtrãt aſtrologi: tñ di
cas ꝙ iſti poſſũt demonis indu-
ſtria inducere imbres grãdines
et fulgura ⁊ alia de quibus ſupra
⁊ econuerſo ea ſic irructia remo-
uere: ⁊ ratio eſt: q2 demones poſ-
ſunt elem. nta concutere ⁊ indu-
cere ventos pluuias fulgura et
grandines inducere: ⁊ hoc eſt qđ
dicit text. in. l. multi. C. de malefi.
⁊ mat. l. eorum. in fin. eo. tit. in. d.
l. multi. dicitur quod multi ſunt
qui magicis artib9 manibus ac-
cincti elementa cõcutiunt ⁊c. per
que omnia ſupradicta proueniũt
in. d. l. eorũ. dicitur ꝙ ipſi malefi-
ci pñt tẽpeſtates ipſas remouere
⁊ id operari ne ſegetibus aut terre
naſcentibus officiãt. ⁊ propterea
iura ciuilia nolũt ꝙ iſto caſu ma-
lefic9 ſiue malefica puniat' qñ il-
lorum affect9 tẽdunt ad bonũ ⁊ vti-
litatẽ: iſtarũ em̃ maleficarũ vna
componit maleficiũ altera tollit
vna inſtruit: altera deſtruit: vna
polluit altera ſanat: vna impedit
altera ſoluit impedimentũ: effic
vna illudit alterã: diabolus vero
vtranqꝫ ⁊ vt plurimũ ea que de-
ſtruit maleficiũ idicat alterã ma-
leficã ſiue maleficũ q̃ vel q̃ malefi
ciũ fecerat nõ tñ v̈bis expſſis ſed
quibuſdã ſignis: ⁊ coniecturis ex
q̃bus facile cõprehẽditur qui fue
rit: ⁊ hoc prouenit aſtutia ⁊ falla-
cia demonis q̃ delectat' in fraudi
bus ⁊ ſcãdalis hominũ: vt dicũt
Theologi in locis ſupra no. ⁊ ha
betur in. c. epi. ⁊. c. nec mirũ. xxvi.
q. v. ¶ Cũ itaqꝫ egritudines mor-
tes ⁊ accidentia de quibus ſupra
pueniunt ex p̃dictis mixturis et
reb9 naturalibus non eſt dicẽdũ
ꝙ procedant ex illis cerimonijs
⁊ imaginibus ſeu illarum tacti-
bus ⁊ ſacrificijs ⁊ a'ijs turpibus
obſeruantijs de quibus ſupra: ſed
ideo cerimonias illas obſeruant
⁊ baptizãt imagines ⁊ alia hmõi
faciũt: q2 diabol9 vt al's diximus
ſupra ſummope delectat' in ſacri
ficijs illis q2 cupit adorari et vt
facilius ipſi ſortilegi et malefici
ad illa deueniãt diabol9 perſua-
det illis qđ ex hmõi obſeruãtijs
⁊ ſolennitatibus effectus de qui-
bus ſupra proueniunt: ſed valde
mentitur q2 proueniũt ex natura
libus reb9 vt ſupra vidiſtis. eodẽ
mõ dicendũ eſt de ſortilegio ſiue
maleficio amatorio in quo ſepi9
demõ inſtruit ⁊ mandat cõmiſce
ri ſacramenta eccleſie vel ſancto
rum martyrum reliquias hoſtiã
ſacratam ⁊ ſimilia de q̃b9 ſupra.
iij. q. in. ij. ſpecie tñ effect9 amoris
⁊ flexibilitatis pudici animi ad li-
bidinẽ non prouenit virtute illi9
ſortilegij ſiue maleficij: ſed virtu-
te diabolice tentatiõis ⁊ vtriuſqꝫ
ſolicitationis ⁊ perſuaſionis in-
trinſece et extrinſece: vt ibi dixi. ſꝫ
hoc ideo facit diabolus vt faci-
lius adoretur ⁊ turpius diuinuꝫ
cultũ tractet ⁊ diſſipet ⁊ illius de
15 ſtructionem querat. ¶ † Sꝫ que
ri poſſet quare deus pmittit Dia
bolo ꝙ tã turpiter res diuinas et
cultũ ſue adorationis deturpet ⁊
deſtruat quodammodo cũ facile
poſſet illi reſiſtendo oia iſta phi
bere ne fierent ſicut alias nõ per-
mittendo impediit demonem ne
poſſit quedaꝫ alia facere q̃ alias
de ſui natura facere poſſet: vt di-
cemus infra. q. ſeq. Reſpond. ſm
cõmune Theologorum cõcluſionẽ
quod ideo de9 nõ phibet homi-
neꝫ hec facere nec videat' ſibi vel
le auferre liberi arbitrij poteſta-

tem quã a pncipio ſibi dedit vt
poſſit operari bonum ꝛ malũ ad
libitũ ſuũ ꝛ impediendo ne inci
dat in malum videretur ſibi au-
ferre illam libertatẽ ꝛ velle illũ
omnino fieri bonũ. nec igit̃ rum
pat aut violet legem quã a prin-
cipio ipſe conſtituit vt ſequatur
ordo nature ſicut a principio or-
dinatum fuit: ideo non impedit
hominẽ qđ non faciat iſta: ꝛ que
cunq; alia mala qſi vult operari
malum alioquin quis dubitat ꝙ
deo remittente hec fieri minime
poſſent. Sz hãc ptãtem liberi ar-
bitrij homini dedit vt poſſet ope
rari bonũ ꝛ malum quodcũq; ve
lit ad libitũ ſuũ: ſi bonum fecerit
conſequetur gloriã ſi vero malũ
perpetuam dãnationẽ. Deditq;
diabolo facultatẽ tentãdi vt poſ-
ſet poteſtatẽ ipſam contra quoſ-
cũq; indifferẽter exercere: vt not.
Gen. iij. ꝛ Matth. iiij. c. vbi cõtra
ipmmet Jeſuz chriſtũ ptãtem il-
lam tentãdi expertus fuit: vt ha-
betur etiam Marc. j. ꝛ Luc. iiij. c.
in prin. ¶ Sed anteq; ad vlterio
16 ra deueniã. † Quero aliqua ꝺ re
medijs iſtis que fiunt erga male-
ficiatũ ad tollendũ maleficiũ ꝛ li
berãdũ maleficiatũ. ¶ Et primo
quero an liceat impune conſule-
re ſortilegũ ſiue maleficũ vt diſſol
uat facturas ꝛ liberet egrotum a
maleficio ꝛ ſilr an liceat incanta
re ꝛ cõiurare hymbres grãdines
ꝛ fulgures ne noceant fructibus
arboribus aut plantis. ¶ Et dic
breuiter aut nos loquimur de iu
re ciuili: aut de iure canonico: pri
mo caſu lz impune ꝯſulere ꝛ ad-
hibere ſortilegiũ ſiue maleficum
ad faciendum opera que vertun
tur in bonũ ꝛ proſunt. ꝛ nõ debet
quis ꝓ bono opere cruciari. l. eo
rum. §. fi. ꝛ ibi Bar. hoc notat ex
preſſe. C. de malef. ꝛ math. et hoc
eſt clarũ de iure ciuili: ſed de iure
canonico nõ lz aliquo mõ etiam
pro recuperanda corporis ſanitate
querere remedia diabolica ꝛ ſu-
perſtitioſa lz aliter ſanitas ipa re
cuperari nõ poſſet niſi per reme-
dia predicta. ita dicit text. ad lite-
ram in. c. admoneãt. xxvj. q. vij. ꝛ
tangit verbũ Panor. in. c. ij. ꝺ ſor
til. vbi potius ſanctiſſimi Ponti
fices patiunt̃ bona eccl̃iarũ fur-
to ſubtracta penitus perdi quam
quod querantur ꝑ remedia ꝛ ar-
tẽ hmõi: ꝛ hinc eſt qđ eccleſia po-
tius tolerat diſſolutionez matri
monij ꝛ tanti vinculi ſacramẽta-
lis fracturam q̃ quod permitte-
re ꝛ concedere maleficiatũ cõtra
rijs maleficijs liberari. tex. xxxiij.
q. vj. ſi ꝑ ſortiarias. ꝛ de frig. ꝛ ma
lef. c. fi. ꝛ ratio hui9 eſt: qꝛ magis
expedit pati in corpe quã in ani-
ma: qꝛ minor eſt corporis iactura
quam anime. d. c. admoneant. c.
fi. de ſortil. arg. c. ſolite. de maio. ꝛ
obediẽ. ꝛ ibi Panor. ꝛ oẽs ſcribẽ
tes ad qđ ius ciuile non conſide-
rauit quod principaliter tẽdit ad
conſeruationẽ tpaliũ. d. c. ſolite. ꝛ
not. doc. in. d. c. admoneant. ꝛ no.
etiã in. c. nec mirũ. §. ad hec. xxvj.
17 q. v. qđ tene mẽti. ¶ † Item dicẽ-
dum eſt de remedijs ſuperſtitio-
ſis ligaturis ꝛ appendiculis que
fiũt per ipſos ſortilegos ſiue ma-
leficos: ad ſanandum alias egri-
tudines non maleficiales: vt eſt
febris: dolor capitis: ventris: ꝛ ſi-
miles quas amouere nõ licet hu-
iuſmodi remedijs: ꝛ hoc eſt quod
vult dicere tex. in. d. c. nec mirũ.
§. ad hec oia ꝛc. vbi dicit qđ ad
hec pertinent

hec pertinent ligature execrabi-lium remediorum quas ars non commēdat medicorum: quibus autem penis puniuntur: qui premiſſa faciūt vel conſulunt facientes dicetur infra eo.ii.q.xi. ¶ Preterea non pretermittā hūc notabilē caſum qui ſepiſſime occurrit in facto maxime apud ruſticos: reperitur quidaʒ egrotus aliqua egritudine: non maleficiali loco medicorum quorum vt plurimuʒ habent penuriam adducit: mulier que quibuſdam verbis: ⁊ remedijs aſſerit velle egrotum breuiſſimo tempore liberare: egrotus vero qui eſt pure conſcientie dicit caue: quia nolo curari per remedia ſuperſtitioſa: ⁊ ab eccleſia reprobata: quia magis expedit vt patiatur corpus quam anima vt ſupra proxime diximus: et illa reſpondet quod nullatenus dubitandum eſt de hoc quia ipſa cum ſanctiſſimis precibus ⁊ orationib⁹: ac remedijs eccleſiaſticis vult ipſum liberare ⁊ incipit facere ligaturā ⁊ dicere egroto: quod dicat cum deuotione ſalutationē angelicam aut orationem dominicam .ſ. Aue mariam vel Pater noſtrum: et ipſa quoqꝫ magiſtra aliquas preces alta voce promulgat deinde duo vel tria verba dicit ſubmiſſa voce que nullum ſapiunt diuini cultus odorem: et licet per illa verba expreſſe non cōſtet quod flat demonis inuocatio tamen non poſſunt cōgrue adaptari ad ſenſum precedentiū verboꝝ quippe: quia quo ad illa lōge extranea ſunt: queritur an dicta remedia ſint reproba ⁊ ſupſtitioſa: ⁊ quilibet diceret quod nō ex quo nō cōſtat aliqd expſſe de malo: ſꝫ de bono patet expſſe. ¶ Solut. tu dic ⁊ꝫ qd̄ ſcribit .S. Tho. i ſum. q. xcvi. art. ij. in tit. de ſuperſtitio. ⁊ .d. Io. lec. in ſum. conf. eo. titu. de ſortil. c. xi. quod in iſtis remedijs plura ſunt conſideranda. ¶ Et primo conſiderādum eſt vtrū remedia illa naturaliter tales effectus ſanitatis cauſare poſſint quod facile iudicabitur conſilio medicoꝝ quod ſi tales effect⁹ naturaliter concipere poſſunt non erūt iudicāda ſupſtitioſa: ſꝫ vera ⁊ naturalia ex quo medicine profeſſio approbat illa: ſi vero tales effect⁹ naturaliter parere nō poſſunt: ſūt oino illicita ⁊ dānata qꝛ neceſſe eſt qd̄ ptīneāt ad q̄daʒ tacita pacta cū demonib⁹ inita. vt not. S. Aug. in li. xxi. de ciui. dei: ⁊ habetur i. d. c. nec mirū. §. ad hec oia. xxvi. q. v. Hoc enim ſpecialr apparet ⁊ cognoſcit ſecūdū ipſos quotieſcūqꝫ adhibētur aliqui caractheres ſeu nomina ignota aut alie quecūqꝫ obſeruationes q̄ manifeſtū eſt ꝙ naturaliter efficaciā ſanitatis ⁊ expulſionis egritudinis illius habere non poſſunt talia ſemp iudicāda ſūt ſupſtitioſa ⁊ illicita: ⁊ iſta ſit regula firma p quā facile iudicari poterit an remedia ipſa ſint honeſta vel illicita ⁊ ſuperſtitioſa: ⁊ hec nota qꝛ ſunt valde vtilia in foro conſciētie ⁊ multum conferunt ſacerdotib⁹ his maxime qui laicoꝝ ꝯfeſſionibus incumbūt que eīn dicta ſunt de ⱽbis cadē dicēda ſunt de breuibus ⁊ cedulis: q̄s ſepius faciunt iſti incantatores vt ſuſpēſe deferantur ad collum ſiue in ſinu ipſius egroti vbi ſi vltra nomina dei. alias ofōnes ⁊ p̄ces reperiūtur alia caractheres aut nomina

ignota vel male ſonantia ad precedentia iudicāda ſunt omnino ſuperſtitioſa: q2 ſicut dicit .ſ. Chriſoſtomus multi confingunt aliqua nomina hebraica dei ⁊ angloꝝ ⁊ alligant que non intelligētibus metuenda eſſe videntur: cauendū eſt etiam ne aliquid falſitatis cōtineant: quia impoſſibile eſt qꝺ effect9 dictoꝝ operū poſſit expectari a deo qui nō eſt auctor neqꝫ teſtis falſitatis. ſꝫ pure veritatis. vt habetur Joā. primo: plenum gratie ⁊ veritatis: illa ēt breuia reprobata ſunt i qb9 apparēt nomia quedā ignota ineffabilia ⁊ inuſitata: vel ſub hac ↄditione traduntur quod quicunqꝫ portāuerit breuia huiuſmodi apud ſe nullos timeat hoſtium incurſus: aut inſult9: vel qꝺ ſibi aliqꝺ boni cōtingeret inueniet vel cōſequetur aut aliqꝺ aliud ſimile: oīa iſta ſūt ab eccleſia reprobata merito dānabilia ⁊ puniēda: vid. d. Jo. lec. in ſum. confeſ. xiij. c.

¶ Summarium.

1 Sortilegi et ſtrigimage ſiue lamie an vere et corporaliter deferantur a diabolo quo vis voluerint.
2 Diabolus poteſt ſomnia ⁊ imagi nationes in humanis mentibus imprimere.
3 Febris eſt morbus naturaliter in humano corpore cauſatus.
4 Strige ⁊ malefice ſunt extra pro tectionem eccleſie.
5 Diabol9 ſummopere nititur chri ſtianos a vero cultu auertere.
6 Angelus quid proprie dicatur.
7 Corpora a demonibus aſſumpta an ſint vera vel fantaſtica.
8 Corpora a demonibus aſſumpta ex qua materia ſint.
9 Corpora a demonibus aſſumpta an virtutem habeant generatiuam.
10 Sperma hominis oritur ex puriſ ſima ſubſtantia cibi iam digeſti.
11 Sperma nō generatur in corporibus a demonibus aſſumptis.
12 Demon poteſt aſſumpto corpore coire et generare.
Filius ex demonis coitu generatus cuius filius dici debeat.
13 Demones multa agere ex comuni natura poſſunt: ſed a diuina maieſtate impediuntur.
14 Demones non faciūt miracula ſed bene angeli boni ⁊ homines.
15 Miraculum eſt teſtimonium diuine virtutis.
16 Demonis virtus vehemens eſt ⁊ acuta.
17 Demones poſſunt in homines dupliciter operari.
18 Demones poſſunt deo permittē te in corporali ſpecie hominē de loco ad locum deferre.
19 Diabolus an naturaliter Chriſtum ſuper pinnaculum templi detulerit.
20 Spiritus ſiue angelicus ſiue humanus multe eſt potentie.
21 Rei ſue quilibet dicitur modera tor et arbiter.
22 Magi pharaonis an arte ſua vir gas veraciter verterint in ſerpētes veros non illuſorios.
23 Animal brutum an arte diaboli ca ⁊ magica loquantur.
24 Aſina balaā qua virtute ipſum fuerit bis allocuta.
25 Simulachrum fortune quondā Rome habitum locutum fuiſſe Valer. max. refert.
26 Sortilegium primo profitentes quam obſeruent ſolennitatem.

27 Sortilegium profitentes ſub qua forma diabolum adorent.
28 Ratio legis principaliter eſt attē denda.
29 Strige ⁊ apoſtate differunt.
30 Apoſtatarum ſpecies ſunt due.
31 Apoſtata quo caſu ſit deterioris conditionis heretico.

1 Septimo quero an iſti ſortilegi et ſtrigimage ſiue lamie vere ⁊ corporaliter deferantur a demone maxime quādo accedunt ad ludos ⁊ congregationes nocturnas de quibus aliqua tetigi ſupra eodē.q.iij.in principio. vel ſolum in ſpiritu patiantur diabolicas illuſiões. Reſpōd. queſtio iſta eſt multum ardua et famoſa. doctores vtriuſqꝫ facultatis pro maiori parte tenent quod non deferuntur in corpore: ſꝫ dūtaxat deludantur in ſpiritu per textum in capitulo epiſcopi. vigeſimaſexta.q.v. ex quo textu videtur firmiter probari iſta opinio. Theologi vero tenent contrariū quod demon poteſt deferre corporaliter hominem viuentem de loco ad locum vero motu locali: ⁊ per conſequens qđ defert iſtas lamias ſiue ſtrigas corporaliter: vt ſupra: quam opinionem rationibus auctoritatibus ⁊ exemplis pꝛeclare demonſtrant: ego vero vtranqꝫ referam demum ſuperaddam opinionez meam. Fundamētum vt dixi prioris opinionis eſt textus in dicto.c.epiſcopi. vbi dicitur quod quedā ſcelerate mulieres retro poſt Sathanam conuerſe demonū illuſionibus ⁊ fantaſmatibus tam grauiter ſeducte ſunt quod credunt ſe ⁊ profitētur cum Diana dea paganorum nocturnis horis vel cum herodiade vel cum innumera multitudine mulierum equitare ſuper quaſdā beſtias ⁊ multarum terrarum ſpacia intempeſte noctis ſilentio pertranſire eiuſqꝫ iuſſionibus obedire velut domine ⁊ certis noctibꝰ ad eius ſeruitiuz euocari. ⁊ in fine dicitur quod Demon quam primum mentem cuiuſcunqꝫ mulieris ceperit ⁊ illam per infidelitatem ſubiugauerit illico transformat ſe in diuerſas ſpecies perſonarum ⁊ mentem quam captiuatam tenet in ſomniis deludens per queqꝫ deuia deducit: ⁊ cum ſolus ſpiritus hec patitur infidelis hec non in ſpiritu ſiue anima: ſed in corpore euenire opinantur. deinde ſubiungitur ratio. Quis enim in ſomniis ⁊ nocturnis viſionibꝰ non extra ſeipſum deducitur: et multa videt dormiendo que nunquā vigilando viderat? quis vero tam ſtultus ⁊ hebes ſit qui hec omnia que in ſolo ſpiritu fiūt etiā in corpore accidere arbitretur? Hec ſunt que in effectu dicuntur in.d.c.epiſcopi. per quem tex. dicunt manifeſte probari quod iſte mulieres ſtrige ſiue ſtrigimage ⁊ ſtrigones: vt vulgariter loquar et ceteri qui ſunt malefice profeſſionis non in corpore: ſed in ſpiritu duntaxat deferuntur: hoc eſt quia in ſomniis deluduntur a demone: et omnia que ipſi vel ipſe aſſerunt corporaliter vidiſſe tetigiſſe: feciſſe et preſentialiter interfuiſſe omnes ſunt illuſiones demonum perſtrigioſe et figure apparentes oculis intellectus et mentis iam captiuate ipſorum virorum ſiue mulierū: quas figuras ⁊ ap-

parētia ſigna ac operatiōes illas
diabolus tam ſubtiliter ⁊ diligē-
ter accōmodat quod vnuſquiſq
q̄ illa videt in ſomniis oculo men
tis vere ⁊ corporaliter vidiſſe nō
dubitet imo teneat ⁊ firmiter cre
dat more ſomniātis: ⁊ tamen ve-
re corpus non mutatur de loco.
¶ Preterea dicūt ipſi ſi eſſet verū
quod Demon deferret hominez
corporaliter de loco ad locū tam
veloci motu ad remotiſſimas par
tes ſequerentur plura in conue-
niētia ⁊ maxime hoc quia poſſet
ad libitum ſuum trahere quoſ-
cunq etiam inuitos ⁊ illos de-
ferre ad extranea ⁊ deſerta loca
⁊ compellere illos ad peccādum
aut male tractaret eoſdem: vel ēt
quoſcunq cupidos perficere lon
gum iter breuiſſimo tempore poſ
ſet illos apprehendere per aerez
corporaliter ictu oculo ⁊ deferre
vſq ad locum ipſum ad quem p
uenire deſiderant et ſepius hoc
faceret quoniam ex his multi re-
periuntur qui vellent euolare ſi
poſſent. hi maxime qui magnorū
principum ſecreta ⁊ ardua nego
cia tractāt: imo poſſet etiam tra-
here hominem ad infernum: ⁊ ſe
queretur diuine legis deſtructio
qz data poſſibilitate in vno quo
ad materiam corporalis delatiō-
nis ſequit in omnib9 aliis q̄ ſunt
eiuſdez ponderis ⁊ qualitatis: vt
dicit Sanctus Tho. in trac. q. pri
me partis. q. v. in titu. de mira. et
q. xvi. art. ix. ⁊ x. titulo de demō.
quam poteſtatē licet Sathanas
habebat tempore legis antique
ante Chriſti incarnationem et
paſſionem: tamen per myſteriuz
mirabilis paſſionis illa potentia
quam hēbat Sathanas illius du
plicis manus attrahentis ⁊ com
pellentis partim fuit totaliter ab
ſciſſa ⁊ remota: partim vero debi
litata ſiue anguſtata: vt alias dixi
mus. ſupra. q. precedenti adeo q̄
hodie non poteſt iſta miracula fa
cere nec hominez deferre aut cō-
pellere ad malum ſecundū quod
concludit ſanctus Bonauent. in
iii. ſentent. diſtin. xix. q. iii. nume.
22. 23. Item ſequeretur aliud:
quod quotieſcunq iſti Sortilegi
⁊ malefici vellent aliquē incarce-
ratum crimine capitali a furca
vel vltimo ſupplicio liberare poſ
ſent vtiq ad ipſorū libitū hoc fa-
cere ſi demones poſſent aliquem
corporaliter deferre: qz iſti magi
mandarent demoni: vt dictum
incarceratum apprehenderet: et
extra carceres incolumem defer-
ret: quod eſſet valde mirabile ſi
eſſet verum: quia iſti eſſent domi
ni dominantium. quinimmo ipſi
met dum capiuntur pro ipſis cri-
minibus ſortilegiorum: ſi poſſent
a Demone corporaliter deferri
ſemper facerent ſe deferre extra
carceres: ⁊ euitarēt penas corpo-
rales: adeo q rariſſimi aut nulli
ipſorum perirēt: ⁊ tn̄ videmus ꝯtra-
riū quod ipſi malefici tota die ca-
piunt cruciantur mille tormētis
ſuſpenduntur laqueo: concremant
igne: ⁊ multis aliis ſuppliciis affi
ciunt abſq aliquo impedimento
vnde ſequitur quod ipſorū corpo
ra non ſunt in Demonis poteſta-
te: ſed anime ſoluz. ¶ Nec eſt mi-
randū ſi ea que iſte ſtrigimage et
alii ſimiles ea que vident oculo
mentis in apparentia ſiue in ima
ginatiua intellect9 dormiēdo aſſe
runt vere ⁊ naturaliter vidiſſe et
corpaliter interfuiſſe: qz ſepe vide-

muſquod ſomniãtes adeo veri-
ſimilia putãt ea que ꝓrius vide-
rãt eſſe i ſomniis vt ꝓ veris qñqꝫ
illa ꝓuulgare nõ dubitent adeo
2 firmiter inſtũt in illa opinione.†
Si eñi vapores ⁊ fumoſitates ci-
boꝝ ex ſtomacho iſurgẽtes ad ce
rebrũ ſiles effectꝰ ⁊ ſomnia cãre
pñt vt medici teſtantur quanto
magis Demon põt apparentias
ipſas humano intellectui repñſen
tare ⁊ demonſtrare mille reꝝ ſpe
cies que nulle ſunt hoc enim ne-
3 gat nemo. ¶ †Preterea ſi febris
que eſt morbus naturalis ⁊ ex in
diſpoſitione elementoꝝ corporeo
rũ vt plurimum cãtur ⁊ eſt calor
mutatꝰ in ignem vt inquit Gale.
in pri. pte amphoriſ. vi. c. qui ag-
grediẽs qñqꝫ partes illas cerebri
intellectiuas ſiue imaginatiuas
adeo illas vehemẽter appreben
dat ⁊ ꝑoccupat quod inducit fre
neſim ita quod egrotus vigilan-
do ⁊ loquendo in meridie efficit
freneticus ⁊ ex ſano intellectus
efficitur inſanus demens furio-
ſus: ⁊ dum plures adſunt non ve
ret fatuis quedã ⁊ extranea loqui
⁊ affirmare pro veris itẽ videre
multa que nulla ſunt in veritate
ſi enim accidẽtia hmõi inanima
ta permutant hõis intellectum
ita tenaciter ⁊ veriſimiliter quã-
to magis Diabolꝰ qui eſt ſubſtã
tia ſpũalis ⁊ creatura dei alata
ſenſibilis ⁊ ingenioſa poteſt iſtas
imaginationes ⁊ apparentias de
monſtrare humano intellectui
quia cũ ſit incorporeus põt ptes
illas imaginatiuas humani in-
tellectꝰ ꝑoccupare ⁊ demõſtrare
per apparẽtiã aliqua eſſe que in
veritate nulla ſunt naturaliter ⁊
adeo veriſimiliter quod qs putet
etiam medio iureiurando affir-
mare vera eſſe ⁊ interueniſſe que
nulla ſunt vera neqꝫ naturalia: vt
d.c. epiſcopi. ¶ Sit ergo conclu-
ſio iſtius opinionis quod iſte mu
lieres ſtrige nuncupate aut viri
eiuſdem profeſſionis non deferũ
tur a demone in corpore aliquo
pacto ſed duntaxat deludũtur in
ſpiritu. Que opi. exemplo etiam
comprobatur. ¶ Quidam mari-
tus ex oppido quodam agri Sa-
binen. habens vxorem maleficaz
ſiue ſtringaz: vt vulgariter dicũt:
de quo tamen crimine maritus
non habebat certam notitiã: ſed
ſuſpicabatur ſatis de ipſa interro
gata: quandoqꝫ ab ipſo nunquid
eſſet verũ qḋ ipſa eẽt talis ꝓfeſſio
nis ⁊ ſecte: ſemꝑ mulier ipſa au-
dacter negauit: deinde paulatim
creſcente fama ꝯ ipſam de iſto cri
mine quam maritus ex plurium
viroꝝ fidedignorũ teſtimonio et
relatione perceperat quod dicta
vxor multum ſtricte conuerſabat
cũ quibuſdam aliis mulieribꝰ: q
erant ſtrige ⁊ malefice publice et
quod interueniebat cum eis ad
multa turpia maleficia: ⁊ ad con
gregationes etiã nocturnas: vn-
de maritus decreuit velle animũ
ſuaz declarare ⁊ ipſam in flagrã
ti apprehendere ⁊ cepit inuigila
re pluribus noctibus magna cũ
diligẽtia ⁊ attentione: ⁊ ita ſtetit
vigil per duodecim noctes vel cir
ca: vt videret ſi ipſa de nocte ibat
ad ludum demonũ vel ad faciẽdũ
aliquod maleficiuz ⁊ ſingulis no
ctibus obſeruabat inquirendo le
ctuz poſtqꝫ vxor venerat dormitũ
ſi reperiebat ipſam penes ſe: aut
locũ vacuum ⁊ ſemper illã adin-
uenit ⁊ manibꝰ palpauit q apud

ipm iacebat. Deinde mulier ipſa
paucos dies vna cum quibuſdam
alijs mulieribus ſtrigis et malefi-
cis capta et incarcerata fuit: que
vna cum alijs examinata demū
confeſſa eſt veniſſe ad ludū vna
cū alijs mulieribus incarceratis
eius ſocijs tali die vndecima mē
ſis etc. et tali nocte hora tali etc. idē 4
econuerſo fatebant alie. Marit9
vero volēs vxorem defendere aſ
ſerebat ſub grauiſſimo iuramen-
to quod illa nocte de qua diceba
tur et illa hora maxime vxor ſua
erat in lecto apud ipm iacens et
qđ illā ſtudioſe tetigit non ſemel
tantū: ſed iterū et pluries: et allocu-
tus fuit cum ea: ergo ſequit quod
corpus non patitur neq moneť
a demone: ſed ſolus ſpiritus hec
patit per dictas illuſiōes. ¶ Cō
trariam tñ opinionem qꝫ plures
et excellentiſſimi viri tenuerūt qđ
imo vere et naturaliter deferan-
tur in corpore: et hanc opi. omnes
fere Theologi ſequuntur. S. Bo
nauē. in iij. ſent. diſt. xix. q. iij. S.
Augu. in lib. x. et xxi. de ciuit. dei.
S. Thom. in ſum. ſecunda ſecun-
de q. xcv. ar. v. in titu. de ſuper-
ſti. et idem Thom. in trac. qq. pri-
me partis. q. viij. in. tit. de mira. et
q. xvi. ar. v. et vi. in tit. de demō. et
quidā Modernus. Theol. magr
Silueſt. prier. in quodam tracta-
tu quē nuper edidit de ſtrigi. de
mon. miran. lib. i. c. penul. et li. ij.
c. i. vbi tenet expreſſe qđ poſſunt
corporaliter deferri atq deferun
tur a demone ea maxime ratōe
quia demon natura ſua et ſm eius
vires et potentiam naturalem po
teſt mouere et portare corpus lon
ge etiam magis ponderoſum qꝫ
corpus hominis de loco ad locū
motu locali deo tamē permittē-
te et nō alr: et ſatis iſto caſu deus
videtur pmittere quādo demoni
nō reſiſtit i iſtis opibus quod nō
reſiſtat: ſed permittat pʒ quia viri
et mulieres qui fecerunt hāc pro
feſſionem ſaltim expreſſaʒ vt fa-
ciūt cōiter oēs iſte ſtrige et male-
fice que oēs ſunt extra gremiuʒ
eccleſie et a cōione fideliū penit9
aliene de quibus deus et eccleſia
nullam penitus curaʒ gerit et ha
bentur ſiue reputantur pro crea-
turis diaboli: vt not. xxvi. q. ij.
qui ſunt ſaluatore. et q. v. d. c. epi-
ſcopi. in prin. et pluribus alijs ra-
tiōibus et auctoritatibus de qb9
latius p eos in locis pdictis: con
cludentes in effectu demonē de-
ferre poſſe hominem de loco ad
locum motu locali vere et corpo-
raliter. et reſpondent ad dictū. c.
epiſcopi quorū reſpōſio hoc ɔclu
dit in effectu quod ille tex. loqui-
tur de alia ſecta mulierum lōge
diuerſa ab iſta. ¶ Ego autē olim
adherebā priori opiniōi per tex.
in. d. c. epi. nihilomin9 poſtea ex
longa rerū experientia et cauſarū
huiuſmodi multitudine pp multas: ac
varias earū opatiōes et exēpla q-
ruʒ aliqua vidi: aliqua vero a fide
dignis accepi ſum modo iſti9 ſe
cunde opinionis quod deferant
in corpore. ¶ Pro cui9 declara-
tione preponā. ¶ Primo aliqua
euidentialia. ¶ Secundo funda
menta quedaʒ declaratiua. ¶ Ter-
tio nonnulla exempla ſubijciam
pro corroboratiōe. ¶ Quarto re
ſpondebo ad ea que dicuntur ſu-
pra pro priori opinione et maxi-
me ad. d. c. epiſcopi. ¶ Quinto et
vltimo deducā incōueniētia quedā
que ſequerent tenēdo priorē opi

5 nionem. ¶ Primo igitur ꝓ eui
dētia pſuppono vnū quod eſt tri
tū apud omnes Theologos ꝛ cā
noniſtas quod Diabolus inter
alia deſideria q̄ ipſe hʒ hoc vnuʒ
tenet quod ſummopere dſiderat
ab homine adorari: ꝛ ſicut deus
maxima cum veneratione cultuʒ
habere ꝛ in hoc vehementer ſata-
git vt chriſtianos a vero diuino
cultu auertat ꝛ illos obedientes
atq; deuotos ſue ptāti ſubijciat:
vt ab eis cultum ipſum recipiat:
ita dicit. S. Aug. lib. x. de ciui. dei
relatus per ſacros canones. in. c.
nec miru. §. magi. ꝛ ſequē. xxvi. q.
v. ꝛ. S. Bonauen. in. iij. ſent. di.
xix. q. iij. S. Thom. in ſum. ſecūda
ſecunde. q. xcv. ar. v. in titu. de ſu-
perſti. in quo quidē cultu eūdem
fere ritū ꝛ ordinem tenet queʒ in
vero cultu diuino obſeruat eccle
ſia ꝛ nō ſolū circa res ꝛ myſteria
veꝝ̄ etiam quo ad perſonas ſicut
em eccl̄ia ꝛ chriſtiana religio ad
mittit plures viros diuerſe con-
gregatiōis habitꝰ ꝛ nominis ſi-
cut eſt ꝯgregatio ꝛ religio ſancti
Benedicti que eſt monachoꝝ̄:
item ſancti Auguſtini Dominici
atq; Franciſci ꝛ aliorum qui licet
ſint diuerſi nominis ꝛ habitus
ꝛ circa moduʒ viuendi diuerſas
regulas obſeruent: tñ quo ad di-
uinū officiū. ſ. horas ordinatas ꝛ
miſſarū celebrationem ꝛ alia pia
opera omnes tendunt ad eundē
effectum. ſ. laudandi deum ꝛ orā
di ꝓ anime ſue ſalute ꝛ proximi:
eodem modo Sathanas ſub ſua
diabolica religione recipit plu-
res profeſſos diuerſe profeſſiōis
habitus. ꝛ nominis qui habent
diuerſos ritꝰ ꝛ mores: tñ in effe-
ctu oēs rēdūt ad idē. ſ. ad laudan

dum et venerandum diabolum
infernalem ꝛ illi bonā fidelitateʒ
ꝛ homagiuʒ continuandū. ꝛ hoc
eſt qꝺ dicit text. in. c. excōmunica
mus. in prīci. Et primum ꝛ ſecun
dū de heretī. facies quidem ha-
bentes diuerſas caudas autem
adinuicem colligatas: quia de ve
ritate omnes conueniunt in id-
ipſam: de quibus quidem diuer-
ſis nominibus: ac diuerſorū ordi-
nū profeſſoribꝰ ſub eadē religiōe
conſtitutis diximus ſupra latius
6 eodem titulo. q. ii. ¶ Secundo
euidentaliter preſuppono quod
Angeli: tum boni: tum mali ſecū-
dum Philoſophum ꝛ communi
ter Theologos ſunt ſubſtātie que
dam ſpirituales intellectiue mo
biles arbitrio et incorporee que
nō depēdēt a corpore nec quo ad
ſui principium nec quo ad finem
ꝛ non habēt corpora naturaliter
ſibi vnita. ita dicit. S. Tho. i trac.
qq. diſput. in prima parte titu. de
mira. q. vi. ꝛ lʒ nō habeant corpo
ra naturaliter ſibi vnita poſſunt
tñ quādocunq; volunt aſſumere
diuerſas corporeas formas ꝛ cū
illis diuerſimode hominibus ap-
parere ꝛ multas naturales ope-
rationes in aſſumptis corporibꝰ
hmōi efficere. vt idem Thom. te-
ſtatur eo. ti. q. vij. ꝛ. S. Aug. in. iij.
de trinit. ꝛ idem. Aug. xii. c. ſuper
geneſi. ¶ Sed dubitatur an cor-
pora hmōi ſic aſſumpta ſunt vera
ꝛ naturalia corpora vel fantaſti-
ca ꝛ apparētia. Reſ. dic ꝙ nō ſunt
vera ꝛ naturalia ex carne oſſibꝰ
ꝛ neruis formata: ſʒ ſunt q̄ſi natu
ralia ꝛ ſimilitudinaria: ꝛ licet ha-
beāt i ſe aliquas opatiōes natu-
rales ſicut eſt motꝰ localis: locu
tio: delatio: comeſtio potus: ꝙuis

iſta duo vltima ſint naturalia q̃
ad principam tantum non quo
ad finem: quia cibi et pot⁹ aſſum-
ptio fit naturalis in eis: ſicut in
homine digeſtio vero nulla fit: qꝛ
ſubſtantia cibi ꝛ potus non con-
uertitur in nutrimentū talis aſ-
ſumpti corporis: ꝛ licet plures ha
beant ex ipſis operationibus na-
turalibus non tñ omnes habent
ſicut eſt creſcere pingueſcere nu-
triri: macrari dormire audire ge-
nerare ꝛ ſimilia: iſta nō habēt nec
alia que mutant formam dicti aſ-
ſumpti corporis ſicut eſſet etiam
egrotari palleſcere ꝛ ſimilia q̃ q̃-
dem corpora nō dicūtur eſſe per
petuo ꝛ naturaliter vnita dicte
ſubſtātie ſpirituali ſicut eſt vnio
anime ad corpus humanum: ſed
eſt q̃lis qualis vnio ꝛ adherentia
quedam ſicut motoris ad mobile
8 vel figurati ad figurā. ¶ † Dein-
de vidēdū eſt ex qua materia cor
pora ipſa dicuntur eſſe compoſi-
ta ſeu fabricata an ex aliqua mate
ria elementari ſimplici vel cōpo-
ſita aut ex alia ſubſtātia ſeparata.
Dic quod ex quolibet elemēto cō-
fici poſſunt nihilominus magis
cōiter fiunt aere quem ipſi ange-
li poſſunt facilius inſpiraſſe ꝛ in-
groſſare ꝛ corpus ipſuꝫ formarē:
deinde in eorū reſolutiōe dū a ſpi
ritu ſeparant̃ ſimiliter fit facilior
reſolutio: quia reſoluuntur in fu-
mum ꝛ vapores vt idem Tho. cō
9 probat eo. titu. q. vii. in fin. ¶ † Et
quod dixi corpora hmōi non ha-
bere virtutem generatiuaꝫ eſt ve-
rum in angelo bono vtroq; mo-
do ex quo nullā habet operatio-
nē generandi: nec quo ad poten-
tiā neq; quo ad actū quia hoc nō
cōuenit nature angelice que coi-
tum ipſum ꝛ omne aliud peccatū
penitus abhorret cuius eſt quo-
dāmodo icapax. ¶ Demones ve
ro bene poſſunt in aſſumptis cor
poribus generare quippe: qꝛ in coi
tu carnali ſicut i aliis pctis ſum-
mope delectant̃: ſi qua tñ gñatio
ex illorū coitu ſuccederet illa non
pꝛuenit ex ſemine illius aſſumpti
corporis qđ nullū hꝫ in ſe: qꝛ ex quo
nō habet virtutē digeſtiuā nō ha
bet etiā virtutē generatiuā qꝛ ca-
10 ret ſanguine † nā ſpma orit̃ ex pu
riſſima ſubſtātia cibi iā bene di-
geſti. vt inq̃t Auic. fen. xx. in trac.
pmo. c. iiii. vbi dicit qđ ſperma eſt
ſuperfluitas digeſtionis quarte q̃
fiūt cū cibus diſpartitur in mem-
bris reſudando a venis: tertia di-
geſtiōe iā cōpleta ꝛ eſt de ſumma
humiditatis prima coagulatio-
ni ex qua nutriuntur mēbra dura
11 ꝛ vena arterie. † Iſte eñi operatio
nes naturales nō cōueniunt cor-
poribus aſſumptis per demonē.
qꝛ non ſunt naturalia ideo nō fa-
ciunt ſperma: nec poſſunt per ſe
ipſa virtute propria gñare. Dia-
bolus igitur in coitu ipſo gene-
rat ex ſpermate alieno. ſ. alicuius
viri in ſomniis polluti aut etiam
in vigilia quotieſcūq; demon in
forma ſuccubi ſe transformat: id
eſt in forma mulieris ꝛ hꝫ coitum
cū viro: tunc recipit formā viri: et
quāto citius velociſſime accedit
ad mulierē in forma incubi. ſ. viri
ꝛ aſſumens coitū cū ea intromit-
tit dictū ſperma in natura ꝛ ma-
trice mulieris. ꝛ inde ſequit̃ pre-
gnātia mulieris infantis: ꝛ gene-
ratio ac ſi mulier cuꝫ naturali vi-
12 ro coitū habuiſſet. † tñ infans ipſe
ſi oriat̃ nō dicet̃ eſſe filius demo-
nis: ſed illius cuius erat ſperma.

ita firmant cōiter Theologi.S.
Aug.in.iij.de trinita.ꝛ.xxi.de ci-
ui.dei.ꝛ.S.Tho.in dicto tra.qq.
in pīma parte tit.de mira.q.viij.
ver.ad pīmū.¶Concluſiue igit̄
dico in hoc ſcd̄o euidētiali ꝙ An
gelus tum bonus cum malus in
aſſumpto corpore regulariter re-
tinet ꝛ operat̄ oēs illas operatio-
nes naturales per quas non alte
rat̄ forma aſſumpti corporis:ſed
remanet in eſſe ſuo ꝛ in eadē pro-
portione figure ꝛ forme.oēs vero
operatiōes per quas alterat̄ for-
ma ſiue figura corporis predicti
de quib9 ſupra diximus ſunt illis
ꝓhibite rōne predicta.ita firmāt
ipſi Theologi in locis predictis:
ſed deferre corpus aut aliud pō-
dus de loco ad locū:motu locali
nō immutat formā dicti aſſumpti
corporis ergo ſunt capaces iſtius
13 operationis.¶†Tertio ꝓſuppo-
no qđ angeli mali.i.Demones
multa facere poſſent ſm eorū na-
turalē virtutē ꝛ poteſtatē que tñ
facere non poſſunt,diuina proui
dentia ipſos reprimēte eorū ope-
ribus reſiſtente:ꝛ ſic maiora poſ-
ſunt in habitu ꝛ potentia quã in
actu.ita idē Tho.in trac.qq.q.v.
tit.de mira.ꝛ Aug.in.iij.de trini.
vbi dicit quod angeli mali quedã
facere poſſunt eoꝝ virtute ꝛ po-
tentia naturali ſi permitterentur
a deo que ideo facere nō poſſunt:
quia non ꝑmittuntur:impediun-
tur itaqꝫ qñqꝫ ab illis agēdis ad
que eorū naturalis virtus ſe extē
dere pōt idē etiam cōprobat.S.
Bonauent.in.ij.ſentē.lib.ij.diſti.
vij.vbi late diſputat de virtute ꝛ
potentia demonū quã habent re-
ſpectu creaturarum quid poſſint
qualiter ꝛ quantū poſſunt ꝛ quã-
tū eis ꝑmittitur a deo vbi enume
rat plures oꝑationes naturales
quas demon facere poteſt tam in
aſſumpto corpore quam ſine eo.
14 ¶†Quarto ꝛ vltimo preſuppo-
no,quod licet angeli boni ꝛ homi
nes quandoqꝫ per fidē ꝛ diuinam
gratiam operētur miracula ꝛ fa-
ciant aliqua que ſunt vltra eorũ
naturalem virtutē ꝛ ꝑtātem:vt di-
cit S.Aug.in.iij.de trini.Demo-
nes tñ miracula aliqua operari
non poſſunt:vt ſint vera miracu-
la:qm̄ miracula ipſa fiūt per gra-
tiã ꝛ donū dei:q: eſt diuina virt9
in effectu que miracula facit me-
diante perſona ꝛ inſtrumēto an-
gelico ſiue humano ſicut gratia
prophetandi tradita fuit ſanctis
ꝓphetis ſimplicib9 ꝛ ignaris.vt
refert.S.Grego.in.ij.dialogo:et
idem Grego.in prima Omel.ſup
15 Ezechi.¶†Miraculū enim ſiue
operatio miraculoſa eſt quoddã
diuinum teſtimonium indicatiuū
diuine virtutis ꝛ veritatis:vt di-
cit.S.Tho.in.d.trac.prima par-
te.q.v.de mira.ver.reſpondeo qđ
ſi demonibus quorum eſt tota vo
luntas ad malū poteſtas hec da-
retur a deo faciēdi miracula,de9
ipſe falſitatis eoꝝ teſtis exiſteret
quod diuine bonitati penitus in-
congruit.Concludendum eſt igi-
tur quod Demones nō faciūt ni-
ſi ea ad que eorū naturalis virtus
ſe extendit ꝛ diuina voluntas nō
refragat̄ ſꝫ permittit:vt idē Tho.
6 hec eadē teſtatur ibi.¶†Uirtus
eñ Demonis eſt adeo vehemēs
ꝛ acuta qđ multa opera que ipſe
facit eius virtute ꝛ induſtria:ꝛ ex
rebus naturalibus adeo bene cō
ponit ꝛ velociter exequitur,quod
homines qui illa vidēt dicūt eſſe

miracula licet in veritate nō ſint.
17 ¶ Poſſunt ergo Demones mi-
rabiliter in nobis dupliciter ope
rari vno modo per verā corporis
transſmutationē qñ fit vera muta-
tio corpis. ¶ Alio modo p quādā
illuſionē ſenſuū ex aliqua immu-
tatione imaginatiōis: neutra tñ
opatio eſt miraculoſa ſʒ p modū
artis ꝛ nature compoſita. vt ibi
18 vide in. d. q. v. ¶ Quib⁹ ſic pre-
ſuppoſitis dico quod Demones
deo permittēte poſſunt in aſſum-
pta corporali forma hominē de
ferre vere et naturaliter de loco
ad locū motu locali. ꝛ per conſe-
quēs illas ſtrigimagas: ꝛ ſortile-
gos profeſſos deferunt ad nutū
in naturali forma ad quecūq; lo-
ca: qđ dictum probatur primo ra-
tione per ea que not. S. Tho. in
trac. qq. in prima parte. q. cxi. ar.
x. vbi dicit. Quod in actionibus
virtutū actiuarū conſiderandus
eſt ordo rerū qui non ſolū attēdit
ſecundum naturas ipſarum re-
rum: ſed etiam ſecundum earum
mot⁹. Habent enim ꝛ ipſi motus
quendam ordinem adinuicem q
dupliciter conſideratur vno mo-
do ſecundum propriam rationē
ꝛ ſecundū hoc motus localis ad
alios motꝰ duplicem habet cō-
parationem. Prima eſt quia ipſe
motus eſt primus motuū ſecun-
do quia per motum localem mi-
nima variatio fit circa mobile nā
cū per alios motus varietur ali
quid quod eſt intrinſecum rei pu
ta qualitas quantitas accidens
aut forma ſubſtantialis per motū
iſtū localem variatur ſolū corpus
ſecundū aliquid extrinſecum qđ
eſt ipſe locus per cuius mutatio-
nem non mutatur nec alteratur
res in ſubſtātia vel in accidētibus aut
alia qualibet eius qualitate in-
trinſeca: ꝛ quantū ad hec ſecun-
dum predicta cōpetit quod cor-
pora moueantur a ſubſtantiis ſpiri-
tualib⁹ motus locali facili⁹ ꝛ im-
mediatius q̄ alijs motibus. Alio
modo conſideratur ordo motuū ſe-
cundū ordinē mobiliū: ſicut enim
motus celi eſt prior motu corpo-
ris elementaris: ita motus corpo
rum celeſtium eſt prior motu cor-
porū inferiorū reſpectu ordinis: et
in hoc cōpetit ſuperioribus ſub
ſtantijs ſpūalibus mouere ſupe-
riora corpora celeſtia: ita etiā in-
feriores ſubſtantie ſpirituales q
ſunt Demones reſpectu peccati
ꝛ priuationis gratie conuenit qđ
mouere poſſint: ꝛ moueāt corpo-
ra inferiora ſiue humana ſint ſi-
ue alia: quia data poſſibilitate in
vno per ꝯñs datur in oibus alijs:
his maxime que ſunt eiuſdē pon-
deris vel magnitudinis: vt dicit
idem Thom. in. d. tit. de demon.
q. cxi. art. x. in fine ꝛ habetur per
S. Augu. in. iij. de trini: vbi dicit
qđ demones colligunt quedam
ſemina ex quibus formant ſpe-
cies quaſdam ſiue aialia viuen-
tia que fieri non pñt abſq; corpo-
re mobili: ergo mouere pñt corpo
ra inferiora de loco ad locū mo
19 tu locali. ¶ Secundo pbatur hec
opinio auctoritate ſacri Euāgelij
Math. iiij. c. vbi Diabolus in aſ-
ſumpta humana forma tentando
Jeſum in deſerto adduxit illū in
ſanctā ciuitatē ꝛ ſtatuit ipſum ſu-
pra pinnaculū tēpli quod eſt loc⁹
quidā excelſus ꝛ eleuatus: ſuper
quo doctores antique legis pdi-
cabāt ꝛ doctrinā legis pdicte pu-
blice populoſq; docebāt vt dicit

S. Tho. in glo. ſup. d. c. iiij. in v̄ſi.
diabolꝰ aūt ⁊c. vbi dicit nota q̄ȯ
oīa opera illius tētationis corpo
reis ſenſibus completa fuerūt q̄z
diabolus tunc apparuit Chriſto
in forma humana: ⁊ licet due ſint
opi. Theologoꝝ ſup illo puncto
qualiter xp̄s ſtatutus fuerit ſup
illo pinaculo an p declaratione
demonis vel q̄ȯ ipſemet pedibꝰ
ppriis aſcēderit mediātibus dia
bolicis perſuaſionibus: verior tñ
opinio eſt illa quod fuerit portatus a demone. ſ. eleuatꝰ de terra
⁊ vnico ictu ſine momento fuerit
poſitus in loco predicto: ⁊ hec in
telligentia magis cōuenit litere
euāgelij q̄ñ dicit ſtatuit q̄ȯ idē eſt
ſicut poſuit ſiue cōſtituit. ſi em̄ pe
dibꝰ ppriis xp̄s aſcēdiſſet ad de
monis pſuaſiōes ⁊c. dixiſſet ad
duxit ſicut dixerat ſupra q̄ñ illuz
adduxit in ſanctā ciuitatez. vide
S. Tho. in d. glo. ⁊ Alber. ma. ſu
per d. c. iiij. ⁊ S. Bonauen. in. ij.
ſen. lib. ij. diſt. vij. per totuz. quod
manifeſtius demonſtratur quod
xp̄s delatus fuit a demone ex eo
q̄ oēs theologi firmiter ibi ↄclu
dunt quod xp̄s dum ſtatueretur
ſuper dicto pinnaculo reddidit
ſe inuiſibilem circūſtantibus qui
ibi aderant ne inſurgerēt clamo
res i populo putātes miraculoſe
xp̄m aſcendiſſe locū: qui ſi ppriis
pedibꝰ naturaliter aſcēdiſſet nō
erat opus quod ſe inuiſibilē red
deret ex quo nil mirandum feciſ
ſet. fatendū eſt igitur quod diabo
lus ipſum aſſumpſit de terra ⁊ tā
ptim vnico ictu ſtatuit illū ſup di
cto pinnaculo. Cuz itaqꝫ demon
portauerit xp̄m in vero corpore
qui erat deus ⁊ homo: ⁊ verū cor
pus humanū habebat: ipſumqꝫ

monit de loco ad locum etiā ſuſ
ſum q̄ȯ difficilius eſt motu loca
li de eo puncto nulla ratio diuer
ſitatis redditur quare nō poſſit
etiam deo permittente portare
homines iſtos ipſoſqꝫ mouere motu
locali ad nutū de loco ad locū eo
maxime accedēte hoīs volūtate
ſecundum ea que diximus ſupra
20 in. iij. euidētiali. ¶ ✝ Tertio pbat
ſic. ſi humanꝰ ſpūs q̄ eſt anima:
que eſt incluſa in iſto carcere ter
reno corporis hūani hꝫ vires mo
uēdi corpꝰ ipm̄ de loco ad locū:
aſcendendi: deſcendendi: curren
di: ſ[illegible] diſſiſtendi: ⁊ aliud quoqꝫ
corpus ſupra ſuum portādi ad
omnē eius libituz que eſt minus
potens natura angelica: vt dicit
S. Aug. in. iij. de trini. ⁊ S. Tho.
d. q. xvi. art. x. quanto magis de
mon: qui eſt ſubſtantia ſpūalis li
bera ⁊ ſoluta nulloqꝫ p̄mit pōde
re carnis q̄s neget quod ſimiles
operatiōes naturales ⁊ lōge ma
iores in aſſumpta corporali for
ma diuina potētia nō repugnāte
opari nō poſſit: certe nemo: ⁊ q̄ȯ
ipſe demō ſit lōge maioris robo
ris q̄ȝ homo imo pluribꝰ homini
bus ſimul habetur per. S. Aug.
in lib. x. de ciui dei relatum. xxvi.
q. v. nec mirum. §. ſuper hoc. non
eſt igitur mirādum ſi demō cor
pus humanuz p ethera portare
poſſit ⁊ quam velociſſime dūmo
do diuina voluntas ſibi nō repu
gnet. ad que faciunt ea q̄ diximꝰ
ſ. in. iij. euidētiali ⁊ que dicemus
21 infra in ſeq. mēbro. ¶ ✝ Quarto
dico quod vnuſquiſqꝫ cor q̄ ſua
ſunt eſt bonꝰ moderator ⁊ arbi
ter. l. in re mandata. C. mandati. et
de rebꝰ ppriis quiſqꝫ pōt ad libi
tū ſuū diſpōere imo ab ipſo dñm
de

auferri nõ põt abſq; ei9 libito ſvo
lũtatia. l. id quod noſtrũ eſt. ff. de
reg. iu. l. fi. ff. de pac. ⁊ per Bar. in
l. iuris gentiũ. ff. eo. tit. Iſte enim
ſtrigimage magi ⁊ ſortilegi per il
laʒ profeſſionẽ effecti ſunt demo
nis creature eo qḋ ſpõte ſua ſub
illi9 imperio ⁊ ptãte ſe ſubiecerũt
vt latius ſupra dixim9 in. ij. ⁊. iiij.
q. ergo ſequitur quod demon de
ipſis ſiue ĩ anima ſiue in corpore
ad eius libitũ quicqͣd vult diſpo
nere põt deo pmittẽte qꝛ in hoc
demoni nullũ preſtat impedimẽ
tum: ſed relaxat ſibi arbitrium ⁊
libertatẽ viriũ ſuarũ: iſtos dico
profeſſos nõ autem in alios ſcꝫ
quod dicit. S. Aug. in li. x. de ci
ui. dei. ⁊ in. iij. de trini. ⁊. S. Tho.
d. q. xvi. ar. ix. ⁊. x. ⁊ habetur in. d.
c. epi. ibi mẽtem quam diabolus
captiuatã tenet per qꝫ deuia ad
eius libitum deducit ⁊c. Ex quo
enim ipſi ſemel deum reliquerũt
abnegãtes fidẽ catholicam ⁊ to
tum xpiane religionis cultum nõ
eſt dicẽdũ qḋ de9 amplius ipſos
ptegat vel de his curã aliquã ha
bere velit: ſed illos dimittit peni
tus ſub poteſtate ⁊ arbitrio Sa
thane poſtqͣ̃ illi ſpõte ⁊ ſub cui9
imperio ſe ſubiecerũt ⁊ eum prin
cipem habere voluerũt: cum ſint
igit̃ extra cõionẽ fideliũ nõ ſunt
amplius oues xpi que fuerũt tra
dite in cuſtodiam Petro: ſꝫ ſunt
oues externe. ſ. diaboli: vt habet̃
in. c. firmiſſime. ⁊ in. c. excõicam9
in prin. extra de heretic. ⁊. d. c. nec
mirũ. xxvi. q. v. ⁊ eadeꝫ cauſa. q. ij.
qui ſine ſaluatore nimirũ: ergo ſi
demones illos deſerũt etiã ĩ cor
pore hñ: quia reſpectu ſubſtan
tie ſpiritualis adeſt potẽtia natu
ralis ſecundo: qꝛ reſpectu diuine

maieſtatis nullũ preſtatur impe
dimentũ: vt cõcludũt theologi in
22 locis ſupra notatis. ¶ † Quinto
pbat̃ hec concluſio ⁊ maiori pca
que habẽtur Exod. vij. c. vbi dicit̃
quod Magi Pharaonis arte de
monũ cõuerterũt virgas in dra
cones ⁊ fuerũt veri dracones nõ
aũt ſupſtitioſi nec illuſorij: vt di
cit. S. Aug. ſuper glo. ibi dicẽs ꝙ
demones hoc facere potuerũt ꝯ
rũ virtute naturali per aliquas
potẽtias naturales: ſeu per que
dam ſemina collecta que habẽt
vim putrefaciẽdi ligneas virgas
⁊ cõuertendi in lubricã draconis
ſpeciẽ ſm quod dicit. S. Aug. in
iij. de trin. quem refert ⁊ ſequitur
S. Tho. in dicto trac. qq. q. x. ver.
ad octauũ in tit. de mirac. vbi di
cit qḋ licet iſta apud nos videan
tur eſſe miracula: quia humana
virtus iſta nõ capit nec ſe extẽdit
ad illa: tamen quo ad ſecreta na
ture ⁊ demonis intelligẽtiam nõ
ſunt miracula imo opera ipſius
nature demonis induſtria fabri
23 cata. † Itẽ nõ. aliud mirabile de
monis arte factũ legit̃ in ſacrili
teris quod Simon magus arte
demonũ canes loqͥ faciebat̃ nec
dũ eſt annus elapſus quod caſus
iſte euenit in facto Rome vbi mu
lier quedã magica vetula q̃ Frã
ciſca ſeneñ. dicebat̃ artis diabo
lice plurimum perita canẽ quem
dã magne ſtature nigrum totum
ſecum ducebat quem poſt nõnul
las preces reuerenter emiſſas lo
qui admodũ faciebat ⁊ voce qua
dã velut humana verba articula
ta proferebat que audita fuerũt
a pluribus: ⁊ maxime a quodam
ſacerdote pſbytero qui rẽ ipſam
ppalauit domino albe vrbis Se

natori qui de mãdato. S. D. pp.
adiuncto ſibi Reueren. D. Accũ
tenente Uicarij ſui vna cũ q̃buſ-
dã alijs viris maxime doctrine
et experiẽtie mulierẽ ipſam ſolen
niter examinarunt: et comperto
facinore flammis publice con-
ſumpſerunt ipſam: que canis lo-
quela duplici modo fieri potuit
ſecũdũ Thomã. d. q. v. de mirac.
aut q̃ demon aſſumpſerit corp9
in forma canis omnibus partib9
ſuis bene proportionatuʒ: ꝛ locu
tus fuerit: aut q̃ eſſet canis ver9
ꝛ naturalis: ꝛ demon per impu-
liũ aeris motu locali ſonũ quẽ-
dam formauerit ſimilitudinem
literate ꝛ articulate vocis haben
24 tem. ꝛ hoc modo etiam dicitur
quod Aſina Balaam allocuta
fuit ad ipſum duabus vicibus vt
habet Nume. xxij. cap. vbi Aſina
ipſa q̃ portabat Balaã ibat ad
regẽ Balac qui miſerat pro eo
vidẽs aſina Angelũ reſiſtentẽ in
via ꝛ ſe opponẽtẽ Balaã Aſina
declinauit a recto tramite et ibat
p agros: Balaã ꝑcutiebat illã vo
lens q̃ iret ꝑ viã illa recuſabat: ꝛ
adeo vehemẽter ꝑcuſſit illam q̃
cecidit: ꝛ tunc dñs aperuit os Aſi
ne ꝛ locuta eſt ad Balaã dicen-
do: quid feci tibi? cur ꝑcutis me?
At Balaã dixit q2 cõmeruiſti et
illuſiſti mihi vtinam haberẽ gla
diũ vt te percuterem cui Aſina
iterum reſpõdit. Nõne aial tuuʒ
ſum? cui ſemper ſedere conſueui-
ſti vſq3 in preſentẽ diẽ: dic q̃d ſi-
mile vnq̃ fecerim tibi? At ille ait
nunq̃ que verba adeo bene ꝛ ar-
ticulate ab ipſa aſina prolata fue-
rũt q̃ ab homine dicta videren
tur: ſʒ hoc factũ fuit ab angelo ex
diuina volũtate: vt ibi dicit. ꝛ di-
cit. S. Tho. in. d. q. v. ad tertium
quod Angelus mouit linguam
Aſine predicte ꝛ per crebrã aeris
repercuſſionem protulit articu-
lata verba de quibus ibi natura
liũ verboꝝ ſilitudinẽ habentia.
tex. aũt ibi dicit q̃ dominus ape
ruit os Aſine non Angelus vide
Tho. in d. q. v. ꝛ. vſ. i tit. de mira.
25 ¶ Ultimo nõ obmittã illud, q̃
dixit Valer. Max. quod olim ro
me fortune ſimulachrũ quoddaʒ
marmoreum q̃ poſitum erat in
via latina dicitur locutum fuiſſe
infraſcripta ṽba ad Matronas
illas Romanas vcʒ rite me ma-
trone vidiſtis riteq3 dedicaſtis:
nec putes iſta fuiſſe ꝓ Poetarũ fi-
gmẽta: q2 ſi talis eſſent ꝑfecto ſa
cri Theologi in ſuis diuinis lite
ris nõ inſererẽt approbãdo put
fit p. S. Tho. in. d. q. v. in. iiij. not.
ꝛ eſt glo. not. in. c. moyſes. in ver.
habitare. xxij. q. ij. q̃ dicit q̃ An-
geli tã boni q̃ mali habitant in
ſiccis corporib9. ſ. in ſtatuis lapi-
deis eneis ꝛ marmoreis ꝛ i cada
veribus defunctorũ in quibus in
quibus ipſi demones dant reſpõ
ſum. ꝛ refert exẽplum Saulis qui
adorauit Diabolũ: ꝛ alſ dixi. &
q̃ demõ ſub idoloꝝ forma pera
ctis ſacrificijs ꝛ precibus ſortile-
goꝝ ſiue magoꝝ ipſis interrogã-
tibus: ꝛ ſcire querentibus q̃ occul
ta ſunt reſpõdet ad propoſitũ vo
ce quadam ſonãti articulata ver
ba: ac ſi ex hoĩs procederent: ni-
hilominus neq3 vox: neq3 verba
naturalia ſũt ſicut hũana: ſed ex
crebra aeris repcuſſione ꝑ demo
nem concitata verba illa ꝓlata
fuerunt: vt ſupra dictum eſt. S
igitur hec fieri poſſunt arte ꝛ vir
tute demonis q̃ lõge maiora ſũt

⁊ intellectui humano min⁹ capa
cia ⁊ difficiliora quod canis aut
aliud animal brutum ſeu ſtatua
marmorea verba articulata pro⸗
tulerint quāto magis credēdū eſt
ꝙ demon poſſit hominem corpo
raliter deferre motu locali aut
brutum quod minus eſt quā ani⸗
mal de nouo creare vel vnā ſpe⸗
ciē i alterā trāſformare ꝓut dixi
mus ſupra de virga cōuerſa i dra
conē. ¶ Demum vt res ipſa cū⸗
ctis clarius innoteſcat ſubdam
exemplo. Annis citra .xx. in agro
Sabinenſi vicino vrbi Rome in q̄
dam oppido erat quidam Ruſti
cus habens vxorē que erat de ex
preſſa demonis ꝓfeſſione: et plu⸗
ries ab eo iterrogata ſi erat d̄ di⸗
cta profeſſiōe ſemꝑ audaciſſime
negauerat: qui marit⁹ ex quibuſ
dā ſignis que viderat maior ſu⸗
ſpitio animum eius apprehēdit.
vnde decreuit velle videre ſi verū
erat qđ de nocte ipſa exiret extra
domum: ⁊ quorſum tēderet ⁊ plu
ribus noctibus ſummopere inui
gilauit: vt videret q̄d ipſa faceret
que ſemper volebat poſt maritū
ire dormitum: ⁊ diu poſtq̄ ipſe in
trauerat in lecto multoties vigi⸗
labat: demū nocte quadam ho⸗
ra quinta vel circa: qua ipſa cita
ta ire tenebatur ad ludum ipſe
marit⁹ iacebat quaſi dormiēs et
ipſa venit ad illū ad ꝑſcrutādū
ſi dormiebat qđ videns maritus
ſtatim cōfinxit altius dormire et
grauiori ſumno teneri: ipſa viſo
dormiēte retroceſſit ſtatim: et pe
detentim ibat lento gradu: tunc
marit⁹ magis argute inuigilat:
atq̄ obſeruat cū diligētia cuncta
q̄ vxor ipſa faciebat: demū vidit
ꝙ acceſſit ad quēdā angulū do⸗
m⁹: ⁊ eleuata q̄dā ciſta aſſumpſit
pixidē ſeu ollulā quandā q̄ ſube⸗
rat: deinde exutis veſtibus cepit
inungi cū certo vnguento in di⸗
cta ollula exiſtēte apud ignē calē
facto: poſtea pixidē ſeu ollulā p̄re
dictam ad priſtinū eius locū re⸗
poſuit: deinde vidit illam veloci
ter exeūtē de domo: ac ſi pedib⁹
non tangeret terram poſt cuius
diſceſſum maritus aſſurgens ac⸗
ceſſit ad oſtiū qđ clauſū optime
vidit et cū peſſulo ſiue ſtanga in
terius: de quo magis obſtupuit:
deinde acceſſit ad angulū ex quo
illa vnguentum aſſumpſerat: ⁊ re
perta ollula illam accepit: ⁊ alibi
abſcōdit ⁊ reuerſus fuit in lecto:
ꝑfecitq̄ ſomnum vſq̄ ad mane.
die vo ſeq̄nti reuerſa vxore mari
tus illam interrogauit quonā ꝓ⸗
ficiſceretur nocte illa quando ex
domo receſſit media nocte ſola:
q̄ a principio fortiter negabat ſal
ua fronte: tunc maritus ſumpto
ligno cepit illam acriter verbera
re: vt haberet v̄itatē: ipſa adhuc
indurato corde ſiſtebat demum
marit⁹ ſumpto pexide ſiue ollu⸗
la: ecce dixit mulier maledicta: vi
des ſi credis qđ nouerim ſcelera
tua. ſz grauiter ſibi comminatur
aut ꝙ mortē ſubiret aut illū doce
ret quō facit illas vnctiones ⁊ di
ſceſſus: q2 volebat oīno accedere
ad ꝯgregationes illas q̄s intēde⸗
bat oīno videre ⁊ q̄ fierēt i eis: tūc
mulier ipſa cōfuſa dum vidit pi⸗
xidē vnctionis faſſa eſt ingenue
errorē ſuū implorando ſupplici⸗
ter veniā ab ipſo viro qui libenti
animo ſub fide ꝓmiſit ei indulge
ri dūmodo ipſū adduceret ſecū
vna nocte ad cōgregatiōes p̄di⸗
ctas: ipſa tūc aperiēs os ſuū cepit

Ra loq̄ ⁊ cūcta dicte ꝓfeſſiōis capitula recenſuit: ⁊ oſtendit voluptates illecebras: ⁊ gaudia immēſa q̄ inde aſſumebāt ⁊ de amenitate ⁊ delectatione ludorū magnificentia corearꝫ opulentia cōuiuiorū ꝑincipis illius liberalitate ⁊ de vltimi effectus dulcedine cūcta narrauit: ex quo indulgentiā admiſſorꝫ a marito ipſo impetrauerat qui marit9 curioſus iſta videre ⁊ intereſſe precepit vxori vt q̄ primum ad dictam cōgregationem acceſſura erat ipſum euocaret: que mulier promiſit illum adducere ⁊ impetrata prius licentia a dn̄o Sathana ꝺ adducēdo maritum ad ipſam congregationē: adueniēte hora adhibitis vnctionibus vnuſquiſq3 ipſorum ſuper ſuo hirco equitando q̄ velociſſime peruenerunt ad locū ipſi9 cōgregationis ⁊ anteq̄ diſcederent de domo vir ipſe diligēter premonitus fuit ab vxore: vt ſummopere precaueret ne in itinere eundo vel redeūdo: aut in loco cōgregatiōis ſigno crucis ſe muniret: aut illius nomē nec dei vł Jeſu Chriſti quouis modo cōmemoraret: maxime ſ'laudādo vel adorādo qui ſic facere ꝓmiſit in quo loco ſiſtētes vxor dimiſit maritum in certa parte monēdo ipm: vt illaꝫ expectaret donec reuerteretur a preſtando obedientiā earū principi Sathane quē admodū vnuſquiſq3 aliorū tenebatur q̄ marit9 videns tam innumerā virorū ac mulierū multitudinem illic adeſſe vehementer obſtupuit: finita obedientia fiūt tripudia ⁊ coree q̄ celeberrime cū maxia cimbalorū tympanorum aliorūq3 inſtrumentorū dulcedine ⁊ trepudiantiū numeroſitate ordine quodaꝫ retrogrado cōtra morem naturā et ordinem corearum quib9 nos vtimur: quibus peractis preparantur menſe quam ampliſſime cum maxima epularum ⁊ conuiuantiū copia et optimis ferculis vxor illa ex indulgētia ꝑincipꝭ introducit maritū ad mēſam comedere incipiunt: maritus degustās epulas inſipidas petijt ſaleꝫ qui nullus aderat in oib9 mēſis nec dum veniens quiſq̄ cum ſale iterum petijt atq3 rogauit procedente mora: iterum atq3 iterum: tēr q3 quater q3 ſalem ipm ſupplicando petijt: et toties replicauit qꝺ demū quidam ſalē ipſum attulit: vnde maritus videns ſalem ſummopere gauiſus eſt: et p̄ gaudio magno dixit hec ꝟba hoꝛ laudato ſia dio: pare vēne queſto ſale. quo verbo prolato poſtq̄ auditum fuit nomē dei laudatum vnico momēto cuncta periere: ⁊ oēs vndiq3 ſtatim diſceſſerunt menſe epuleq3 omnes cōſumpte ſunt luminaria cuncta que multa erāt illico extincta ſunt adeo: q̄ maritus ipſe reperitur ſolus ⁊ nudus: in loco ipſo in medio tenebrarū ſtetitq3 ſub illa frigidiſſima nuce beneuentana per totā noctē vſq3 ad mane cum maximo frigore et periculo: die vero ſequenti vidēs paſtores qui paſcebāt greges circa loca vicina ab ipſis petijt: vbi nā eſſet ipſe que regio illa diceb atur: cui reſpōſum fuit qꝺ erat beneuētana: que diſtabat a patria ipſi9 viri centū miliarib9 vel circa: ipſe ꝟo erat nudus ſicut alij q̄ vadunt ad coreas demonū: multum male ſe habuit in partibus illis adeo qꝺ ſubſtulit periculuꝫ

mortis:et qꝛ valde ignotus erat in ea regione ⁊ ſine pecunijs coa ctꝰ fuit mēdicare hoſtiatim: amore dei adeo quod inuenit tunicellam quandā ſatis cōtritā:vt poſſet ſe tueri a frigore quod tunc vigebat:⁊ ſic paulatim querēdo. victum in itinere amore dei tantū ambulauit qꝺ puenit ad patriam ſpacio octo dierū vel circa:⁊ erat adeo deformatus et macilentus quod a paucis recognoſcebatur: ⁊ acceдēs ad curiam principis illius caſtri detulit querelam cōtra eiꝰ vxorē ⁊ quaſdā alias mulieres eiuſdē profeſſionis eius ſocias que omnes fuerunt incarcerate ⁊ dum a principio negarent: inſtante viro predicto ⁊ teſtimonium verum de viſu ferente tandem omnes faſſe ſunt:⁊ ardētiſſimis flammis cōbuſte. ¶ Nec dū decē lapſi ſunt vel circiter anni quod mulier quedam iuuencula intra.xvj.annum etatis exiſtens adhuc virgo eiuſdē Sabinēſi. dioceſis ex altero tamē oppido oriūda a quadam alia malefica ſtriga ſeducta vt religionē diabolicam pfiteretur ad ludū adducta fuit et pmonita ne ſigno crucis ſe muniret nec deū Jeſum ve chriſtum collaudādo memineret poſtq̄ ad locū cōgregationis acceſſerūt iunior ipſa vidēs tam maximā mulierum virorūq̄ multitudinem ⁊ principem ipſum Satbanam in ſolio maieſtatis tam ſuperbe ſedentem ⁊ tot auratis ornamētis ⁊ purpureis veſtibus decoratum vehementer obſtupuit:⁊ que ſimplex erat virgo incauta pmemonitionis oblita ob rerum magnificētiā ⁊ maximū ſtuporē quo appreheнſa erat ſe ſigno crucis muniuit dicēdo. Jeſu benedet to che coſa e queſta?nec dum verba predicta perfecerat quod ſtatim cūcta euanuere: et omnibus luminaribus penitus extinctis ſola hec miſera inter maximas tenebras valde meſta reperitur ⁊ quā maximus pauor vehemēter illam apprehēdit ex quo pene mortua eſt:ſed recordata de nomine Jeſu ⁊ beate virginis marie deuotiſſimis precibꝰ ſe illis commēdauit vouitq̄ caſtitatem perpetuam ſi incolumis inde euaderet ⁊ diuino auxilio ſuffragata tante ſolitudinis periculum mox euaſit.qꝛ quidam ſenex ruſticus vna cum filio ⁊ aſello tranſibat prope locū predictum vbi erat iſta puella que plurimum lamētabatur de ſorte ſua:qui ſenex audito gemitu acceſſit ad illā dicens:filia mea qꝺ facis iſtic ſola iſto tp̄e nocturno: quam cum nudā videret magis obſtupuit que ſimplex virgo maxima erubeſcentia ducta que nihil habebat:vnde pudibūda pertegeret poſt multas lachrymas: gemitus:⁊ ſuſpiria:huic viro q̄ plurimū ſe commendauit vt illā ſecū adduceret ad domum ſuam qui ſenex accepit pallium ſuum et poſuit ſuper humeris puelle ⁊ illa ſecum ad domum ſuā que non multum diſtabat adduxit:⁊ in itinere totam ſeriem facti ſibi narrauit:qui ſenex ſtupore ⁊ pietate plurimū afficiebat: audiuitq̄ ex qua patria q̄buſue parentibus orta eēt ⁊ decreuit ſenex omnino hec eius parētibus enunciare: et puellā ipſam eiſdem reſtituere ingreſſi ſunt domum vxor ſenis que erat multum pia perq̄ blāde virginem recepit:⁊ apud ſe in lectum

retinuit

retinuit:⁊ deinde p̱ duos vel tres
dies maxima charitate et mater
na pietate tractauit eãdẽ veſtib9
ſuis induit:⁊ poſt triduũ marit9
accepit aſellũ ⁊ comite filio puel
lã ipſaʒ eq̃tatẽ ad patriã ſuã il e-
ſam reduxit ꝓpriiſq̃ parentibus
eãdẽ reſtituit q̃ dudũ flenerãt p̱ di-
tionẽ filie putãtes ne aliq̃s miles
aut ali9 neq̃uã vir nocturno tp̱e
rapuiſſet eãdeʒ:q̃ ſenex maxima
veneratione ⁊ amoris dulcedine
a parẽtib9 puelle amplexus eſt re
ceptiſq̃ muneribus pro ſe ⁊ filio di
miſſa puella ad domũ ſuã reuer
ſus fuit:q̃ q̃dẽ puella poſtq̃ꝫ dono
dei ⁊ gratia beate marie virginis
tã graue periculũ euaſerat, decre
uit oĩno votũ iã factũ adimplere
⁊ ingreſſa fuit monaſteriũ ſancti
Frãciſci aſſumptoq̃ habitu ſolenni
ter ꝓfeſſa fuit:⁊ caſtiſſime vixit
cui9 parẽtes liberũ p̃ſtitere ↄſen-
ſuʒ illã vero maledictã ſtrigã q̃ fi
liã ſuã adduxerat ad illũ locũ de
nũciauerũt curie ⁊ re cõperta pu
blice fuit igne ↄbuſta. ¶ Hec eñ
q̃ audiui retuli:mõ referaʒ q̃ ipſe
vidi ⁊ i facto habui q̃ plura ſunt
tñ duo tãtũ q̃ recẽtiora ſũt referã.
Anno dñi.1524.mẽſe Septẽbris
dũ eſſeʒ in quodã Caſtro Mona
ſterĳ. S. Pauli de vrbe apud re
gionẽ Sabinẽſẽ.vt mea q̃dã illic
expedirẽ:⁊ mox ad vrbẽ reuerte-
rer ſummis fui p̃cib9 rogatus a
Reuerẽ.D.dño Abbate illi9 mo
naſterĳ q̃ eſt dñs i tp̱alib9 dictoꝝ
Caſtroꝝ.vt accederem ad aliud
Caſtrũ eiuſdẽ monaſterĳ ibi vici-
nũ q̃d Arlazanũ appellãt ad exa
minãdũ tres mulieres maleficas
ſiue ſtrigas:vt dicebãt q̃ i arce ip-
ſius Caſtri ſꝫ liquãdiu icluſe remã
ſerãt ⁊ q̃ ex eaꝝ dictis acciperẽ ſi

bi referrẽ atq̃ ↄſulerẽ q̃d mihi in
re illa agẽdũ eſſe videret̃. Ego eſ
q̃ meis p̃pedit9 erã lꝫ nõ potuerĩ
abſq̃ magne mee icõmodo illuc
accedere ⁊ huic rei vacar̃ nihilo
min9 vt morẽ gerer in tãto viro
quẽ alſ in meis valde gratũ ⁊ be
nignũ reperi nõ potui euitare q̃n
ei9 p̃ces mihi mãdata ſeruarem.
Acceſſiq̃ ad illas quaꝝ vnã q̃ mi
hi faciliorẽ videbat̃ examinare ce
pi:⁊ plurib9 exhortatiõib9:vt ve-
ritateʒ aperiret p̱ſuaderi q̃ demum
poſt aliq̃lẽ heſitationẽ cepit vera
loq̃:⁊ rẽ ipſaʒ totã fateri q̃liter ip
ſa erat de ſecta illa ſtrigimarũ ex
p̃ſſe ꝓfeſſa i qua ꝓfeſſiõe inſtite-
rat p̱ annos quatuordecim cõti-
nuos q̃b9 cõtinuũ cõmerciũ ha-
buerat cũ demone ⁊ noĩauit alte-
rã mulierẽ maleficã q̃ fuerat eius
magiſtra ⁊ ipſam profeſſionẽ ad
duxerat:⁊ quod iſto tp̱e plurima
malefica ſiue veneficia fecerat: et
ↄtra hominũ perſonas ⁊ ↄ iumẽ
ta ex q̃bus hoĩes tres per terant:
iumenta aũt quatuor:⁊ q̃d agro-
rum pluriũ ſegetes immaturas
ventis:grandinibus ⁊ tempeſta-
tibus ſtrauerat et penitus deua-
ſtauerat:⁊ multa alia his ſimilia
obſcena machinata fuerat arte
illa malefica ad vlciſcẽdum iniu
rias ſuas. ¶ Quam ego ſubtilius
interrogans vt clarius ꝗ haberẽ q̃
ſunt iſti9 diabolice religiõis ſeu
ꝓfeſſionis ſecreta. Primo ei per
ſcrutat9 fui q̃d ẽ illa ꝓfeſſio quaʒ
mulieres ipſe faciũt cũ demone:
⁊ q̃bus modo ⁊ ordine ad illã ac
cedũt:⁊ q̃bus cerimoniis ⁊ ſolẽni
tatib9 vtunt̃ in ea: Ad q̃d ſe obli-
gãt demoni. Sub qua forma ver-
boꝝ ſit obligatio ipſa:item poſt-
ea que ſunt ab eis ſeruãda ⁊ ad q̃

tenetur. Similiter q̄ p̄mia habēt ꝛ que habere ſperāt ab eaꝝ p̄rincipe demone: ꝛ ex quibus rebus ſimplicibus vel mixtis componunt vnguenta quibus liniūt corpora ſua dū vadūt ad ludos ꝛ cū quibus etiā rebus faciūt alia veneſica maleficia. Item quē ordinem tenent q̄ſi acceſſure ſunt ad ludos p̄dictos: ꝛ ſi eſt verū q̄d vadunt corporaliter vel illa ſit illuſio ſiue viſio q̄dam in apparētia in mēte ꝛ itellectu. ꝛ caſu quo accedant corporaliter an ambulent pedibus proprijs vel aliter deferantꝰ ꝛ quō ꝛ p quē. Itē quō ꝛ qualiter celebrāt ſacrificia q̄ offerunt preces ꝛ munera demoni. Item q̄ ſunt illis precipua in obſeruātia in dicta profeſſione ꝛ alia q̄dam que nunc non recordor: que quidē mulier ſub ſpe venie cuncta a principio vſq̧ ad finē recenſuit que profeſſio ipſa requirit exprimēdo oīa ꝛ ſingula illiꝰ capitula.

26 ¶ Primū eīn dixit quod q̄ñ adducta fuit p illā eius magiſtram añ tribunal p̄rincipis earū q̄ eſt. diabolus in forma Regis p̄ſidēs i ſolio maieſtatis inſtructa prius a magiſtra quid factura erat venit ꝛ oportuit p̄mo abnegare bapiſmum ꝛ oīa chriſtiane fidei documenta relinquere: deinde eccleſiaſtica ſacramēta cuncta ꝓijcere pedibuſq̧ ꝓprijs ꝯculcare crucē ꝛ imagines btē marie virginis et alioꝝ ſanctoꝝ: Quis hec vltima non fiunt coraꝫ eo: ſed alibi poſtea ſatis eſt q̄ illa promittāt ſe facturas q̄ primum cedet occaſio: Deinde fecit obligationē p ſolēnē ſtipulationē in manibus ipſius p̄rincipis: qua vouit ꝛ promiſit: q̄d ꝑpetuo erit illi fidelis et obediēs et omnibus eius mandatis parebit. Deinde medio iureiurādo tactis ſcripturis ſuper quodā magno libro obſcuras paginas ꝯtinēte p̄ſtitit homagiū ſiue ꝑpetuum vaſſalagium: ꝛ quod nūq̄ redibit ad fidē xp̄i: nec diuina p̄cepta ſeruabit: ſed ſolū ea que p ipſum principē erant decernēda: ꝛ q̄d ꝑpetuis futuris tp̄ibꝰ erit obediens illi ꝛ veniet cōtinue cū vocata fuerit ad ludos ꝛ congregationes nocturnas: ꝛ q̄ in eis p alias mulieres fiūt ipſa faciet: et quod etiam aderit ſacrificijs illorum nocturnis: ꝛ ſolitas preces ꝛ cultū adorationis preſtabit: ꝛ vota q̄cūq̧ que ipſa p̄ſtare cōtigerit pro viribus adimplebit: et quoſcunq̧ poterit alios ad eandē profeſſionē adducet. ¶ Econuerſo autē ipſe p̄rinceps egregia fronte ꝓmiſit eidē mulieri ſic p̄fiti p̄ſtare perpetuam felicitateꝫ: gaudia immenſa ꝛ voluptates quaſcunq̧ in hoc mundo habere deſiderauit: ꝛ demū poſt hanc vitā longe maiora munera conſequetur. Quo facto ſtatī vnū demone cōſtituit ad cuſtodiā ipſiꝰ mulieris quā nunq̄ relinquere debeat: ſed illi inſeruire in oībꝰ que ipſa cupiet: ꝛ quotieſcūq̧ cōtigerit ad ludos accedere hoc ipſe intimabit mulieri: ꝛ illam deferet ꝛ inſtruet vt ſup̄a: q̄ quidē demon aſſociatur ei tanq̄ maritꝰ vxori: inſuper dixit q̄d ſepius accedunt ad congregatiōes illas vbi maxima mulierum numeroſitas cōgregat̄: et nō vident illa in mēte ꝛ itellectu in apparentia: ſed in vera ꝛ naturali forma accedunt ad loca p̄dicta hoc mō ꝛ ordine: v[z]. q: primo per vnū: vel duos dico anteq̄ fiat

congregatio intimaṫ ſibi per de‑
monem illum qui eſt ad ipſaꝝ cu
ſtodiam conſtitutus qualiter no‑
cte tali ⁊ tali hora ſe prepararet ad
veniendum ad ludū: que mulier
ſi haberet iuſtam cauſam impedi
menti deducit: ⁊ auditur dūmo‑
do ſit cauſa vera: ⁊ excuſabilis q̄
legitime excuſare poſſet alioquin
ſi fingeret habere cauſā que nul
la eſſet vt non accederet nō defe
rebaṫ inuita: ſ; remanebat in do
mo ſua nihilominꝰ pro pena ſui
mendacíȷ adeo fortiter cruciaba
tur a demone vt in mēte ⁊ in cor‑
pore maximis ⁊ ꝯtinuis doloribꝰ
⁊ egritudine intrinſeca vel extrin
ſeca tā fortiter vexabatur qꝺ die
nocteq; nil penitus quietis habe
ret: ſed ſemꝑ tribularet: ⁊ oīa que
ipſa ageret euaneſcerēt ⁊ perirēt
infieri adeo quod neceſſe fuit vt
tot mala ceſſarent quod peccatū
ſuū fateretur ⁊ promitteret etiā
medio iureiurādo quod amplꝰ
nō recuſabit accedere: ⁊ hoc mo‑
do euaſit ab illis malis. Cum ve‑
ro promitteret acceſſuram ſtatī
adueniente nocte ⁊ hora euoca‑
batur voce quadā veluti humana
ab ipſo demone quem nō vocāt
demonē ſed magiſterulū aliꝰ ma
giſtrū Martinettū ſiue Marti‑
nellū hoc noīe diminutiuo q̄ ſic
euocata mox ſumebat pixidē vn‑
ctionis ⁊ linitat corpus ſuum in
quibuſdā partibꝰ ⁊ mēbris: quo
linito exibat ex domo ⁊ inuenie
bat ſemper magiſterulum ſuum
in forma hirci illā expectantem
apud oſtiū ſuū quo mulier ipſa
dixit quod equitabat ⁊ applicare
ſolebat fortiter manꝰ ad crines ⁊
ſtatim hircus ille aſcēdebat per
aerē ⁊ breuiſſimo tꝑe deferebat
mulierem ipſam vſq; ad nucem
beneuentanam ⁊ ibi illam ſuaui‑
ter deponebat vbi innumera mu
lierum virorumq; multitudo co‑
rā principe illo vndiq; confiue
27 bat. ¶ Primum aūt quod faciēdū
erat ꝑ ipſas mulieres erat ſignū
obediencie ⁊ reuerētie que fiebat
coram principe ordine quodā re‑
trogrado in oppoſitū directo il
li reuerentie quā nos preſtare ſo‑
lemus: nos enī inclinamꝰ caput ⁊
hūeros flectimus genu crure re‑
tro curuato voluentes vultū ad
principem ſiue ad aliū quē ve‑
neramur: ipſi vero faciunt contra
quia terga voluunt verſus princi‑
pem ⁊ caput curuant verſus hu‑
meros adeo vt mētum celum re‑
ſpiciat crura vero nō curuant re‑
tro vt nos facimus: ſed eleuāt ſur
ſum a terra a parte anteriori: ⁊ ita
ſeruatur ibi peracta igitur reue‑
rētia princeps mādat qꝺ omnes
tripudiēt: ſaltētq; cū letitia ⁊ gau‑
dio ſumentes vnaqueq; volupta‑
tes ſuas ⁊ vnuſquiſq; demonū ac
capit mulierem ſuam ad cuius cu
ſtodiam deputatus eſt: ⁊ cum ea
gerit ſaltationes illas magna le‑
titia atq; dulcedine: ⁊ interim pre
paranṫ menſe cū lautiſſimis fer‑
culis abūdātiſſime ornate ⁊ cele‑
bratis choreis veniunt ad conui‑
uia: quibus completis et cibatis
omnibus extinguunṫ luminaria
omnia: ⁊ quiſq; demon in forma
incubi .ſ. viri ſuam capit mulie‑
rem: ſi qui vero ſunt viri habēt de
monem ſuum in forma ſuccubi .ſ.
mulieris ⁊ ſic adinuicem adim‑
plent coitū carnis cū maxima vo
luptate quo officio cōpleto reuer
tunṫ ad domō oēs equitātes ſuꝑ
illis hircis: ſacrificia vero cū fiūt

fieri ſolent ſtatim poſt peractum
reuerentie ſignum ſit adoratio
qua expleta deueniunt ad tripu-
dia ⁊ alia de quibus ſupra quan
uis ſacrificia ipſa celebrare ſolēt
etiam in alijs locis extra locum
congregationis puta in domo
priuata vel in quibuſdam locis
occultis vt late diximus.ſ.eo .q.
iij.⁊.v. ¶ Sed aduerte ad duo qḋ
ipſa dixit. vnum eſt q2 demones
feſtinent reportare illas ad do-
mū anteq̄ labatur nox ⁊ anteq̄
pulſetur cāpana ꝓ Aue maria de
mane que pulſari ſolet in aurora
vel parum ante: quoniam ſi forte
pulſaret campana tpe quo defe-
runt ad domum neceſſe h3 illax
magiſter i eodē loco vbi audit ſo
num predictū deponere mulierē
aut virum nec pōt amplius ipſū
vel ipſam tangere: ſed neceſſe eſt
qḋ reſiduū illud itineris pedib9
ꝓprijs ambulet quod perraro q-
dē3 euenire ſolet: q2 ita velociter
ipſas reportant qḋ nō impediūt
a ſono: ſecundum eſt quod retu-
lit quod quotieſcunq3 interfue-
rat ludis ita feſſa reuertebat ad
domu3 ꝓpter illas choreas ⁊ cre
bras ſaltationis: q2 erat debilis
cōplexionis vt apparebat quod
per tres vel quatuor dies male ſe
habebat i corpore ꝑꝑ magnos la
bores quos ſubſtinuerat q̄ ſimi-
liter cū demone ſuo dū eſſet i for
ma icubi ſepiſſime fuiſſe carnali
ter cognitā maxīa cū delectatio
ne teſtata fuit: hic illa ibi. ¶ Aliḋ
breuius exemplum ſuperaddam
alia quoq3 mulier eiuſdem pro-
feſſionis que vna cu3 precedenti
erit incarcerata dum deferret a
demone ſuo reuertēdo a ludis ꝑ
dictis in itinere anteq̄ ꝑueniret

ad domu3 dum eſſet vicina oppi
do patrie ſue audiuit pulſare cā-
panam de mane pro Aue maria.
vnde demon neceſſe habuit illā
deponere ⁊ diſcedere qua3 depo
ſuit ſtatim ⁊ dimiſit in quodam
agro iuxta quandam ripam vbi
erant ſpineta quedam ⁊ in dicto
loco ipſa miſera mulier neceſſe
habuit expectare vſq3 ad mane:
quo lux clara appareret: ſed for-
tuna ꝓ fuit ſibi: q2 illa die in auro
ra: ⁊ in diluculo q̄dā iuuenis illi9
oppidi ibat ad alium locum ibi vi
cinum quem ipſa videns trāſeun
tem cognouit atq3 vocauit nomi
ne ꝓprio quod audiens iuuenis
prima facie timuit aliquātulū: ſ3
vidēs poſtea mulierē ipſam que
ſeminuda erat a femoribus ſupra
⁊ crinibus ſparſis ſcapillata tota
magis obſtupuit: nec audebat ad
ipſa3 accedere: nihilominus illa
adeo benigne ⁊ humiliter ip3 ro-
gauit vt accederet ad illam qḋ ve
nit; ⁊ iterrogauit eādē poſtq̄ illa3
recognouit cur illic ita ſola mora
ret i ea forma? cui illa dixit quod
tota nocte aſellum ſuum quem
perdider. t perquiſierat ⁊ nunq̄
potuit illum inuenire: cui iuuenis
ſubridēs minuſq3 credens dixit.
hoc eſt aliud ſibi querit quā aſel-
li inquiſitio: qui querit aſellū va-
dit cū ſocio: ⁊ nō ſola ſic feminu-
da ⁊ ſcapillata: aliḋ eſt quod que-
rebas dixit ipſe: dicas mihi veri-
tatem ſi vis quod adiuuē tibi: vn-
de venis vbi fuiſti quid facis hic
ſola? q̄s te adduxit dicas mihi oīa
ſi vis habere ſuffragiū ⁊ ero tibi
ſecret9 ⁊ fid9: ¶ Tūc mulier ipſa
Lucretia nuncupata que erat ſa-
tis pinguis ⁊ pulchra ſ3 ſatis ti-
meret ſeuitiam viri ⁊ ſuorū cōſan

guincorum tñ confiſa eſt de iuue
neillo rogando, ipſum prius ſum
mis precibus ne cuiq̄ʒ reuelaret
factũ illud ſed taceret: qꝛ ipſa vo
lebat pinguiora munera ſibi elar
giri: cui iuuenis ſub fide ꝓmiſit
quod abſq̄ʒ dubio cũcta referret:
ꝛ ille futur⁹ erit ſibi ſecretiſſim⁹:
tũc ipſa faſſa eſt quod reuertebatur
ea nocte a ludis beneuentanis:
ꝛ dũ eſſet i itinere deferretur
q̄ʒ per aerẽ a magiſterulo ſuo audito
ſono cãpane que pulſaƀ de
mane ꝓ aue maria fuit ſibi neceſ
ſe q̄ illã deponeret in terrã eodẽ
loco in quo reperiebatur q̄ñ audiuit
ſonum predictum ꝛ hoc mo
do ipſa ſic ſola reperiebaƀ ibi: qui
iuuenis acceſſit ad illam ꝛ preſti
tit ſibi e pẽ ĩreueſtiẽdo ꝛ recalcitã
do ſe. Deide aſſociauit illã vſq̄ʒ ad
domũ abſq̄ʒ eo qđ aliquis factuʒ
illud aduerteret: ꝓ cui⁹ laborib⁹
ꝛ fide mulier ipſa donauit dicto
iuueni vnum par caligaꝝ vnũ bi
rettum ꝛ camiſiã vnam. ꝛ certas
penas caſci rogãdo cum iterũq̄ʒ
iteꝝ vt taceret: ꝛ ita promiſit ꝛ tacuit
rẽ ipſam per plures menſes:
deinde neſcit quo ſpiritu aut indignatiõe
vel lapſu iuuẽtutis du
ct⁹ rẽ ipſam ſecreto mõ cum vno
deinde cum altero propalauit: adeo
qđ paulatim res deuenit ad
notitiã curie: vnde mulier ipſa ca
pta ꝛ cũ alijs icarcerata fuit ꝛ iuuenis
ille vt teſtis oĩa hec medio
iuramẽto depoſuit adeo qđ ipſa
queq̄ʒ poſt mul'a facinus ſuum
diuti⁹ tergiuerſare nõ potuit ego
tñ illaꝝ ſentẽtijs intereſſe nõ po
tui: qꝛ neceſſe mihi fuit ad vrbeʒ
reuerti illaſq̄ʒ dimiſi earum iudici
ordinario vt iuſtitiã faceret ſʒ
cuncta retuli prefato dño Abbati
prout inuenerã qui mãdauit
ſuo Locũtenenti vt de ipſis iuſtitiã
faceret: ꝛ ide ad paucos dies
retulerunt mihi quod vitam ſuã
finierũt flãmis iſtarum: vnguenta
vidi atq̄ʒ tetigi ꝛ quaſdã alias
maleficas mixturas: quibus grauiſſimas
egritudines i humanis
corporib⁹ inferebant: ꝛ illud etiã
vidi quo hoiēʒ ad eaꝝ libitũ i furorem
ꝛ inſaniã inducebant que
oĩa mãdaui igne comburi. ¶ Ex
quib⁹ omnibus manifeſte deprehendi
põt quod vere ꝛ corporaliter
deferuntur nõ aũt in ſpiritũ ill
luduntur: ad quid enim op⁹ erat
q̄ illa prior cõquereretur de laſſitudine
corporis ꝛ mẽbroꝝ poſtq̄ʒ
reuerſa erat a ludis: vbi dixit q̄
per tres vel quatuor dies ſe male
habebat in corpe pp magnos
labores dictaꝝ coreaꝝ ſi in ſpiritu
dũtaxat fuiſſet apphenſa illuſione
illa nõ erat opus quod cõquereretur
de corpore ꝛ nimio labore
qꝛ corp⁹ nõ laborat in ſomnijs:
ſed animus duntaxat vt. d.
c. epi. Altera etiã mulier de qua
in vltimo exẽplo non fuiſſet comperta
ſola in illo loco niſi fuiſſet
in corpe: vt ex predictis pʒ. ¶ Sʒ
quero nunc quare eſt quod i iſta
ſecta vt plurimũ ſunt mulieres viri
autẽʒ rari ſunt? Reſpõ. plures
redduntur rõnes per doc. prima
eſt quod mulier tanq̄ʒ debilior ꝛ
fragilior facilius decipitur a dia
bolo: ꝛ credit oĩa que ſibi perſuadentur.
c. ſorus. de verbo. ſigni. c.
ſ. de cland. deſpõ. ꝛ habeƀ Gen.
iij. c. vbi diabolus ſerpẽs pri⁹ decepit
mulierem quam virum: eo
qꝛ magis credula fuit: alia põt eſ
ſe rõ q̄ hoc faciũt ꝓpter explẽdã
libidinem carnis quam alio mo

do non poſſent abſq; ignominia
ſatiare. iſto cũ modo capiũt dele
ctationem cũ demone ⁊ compleñt
deſiderium ſuum abſq; eo quod
contra ipſas inſurgat infamia vt
ex plurium ipſaꝝ mulierũ cõfeſ-
ſionibus accepi dũ iſta ſubtiliter
indagarer. Quidaꝫ alij dixerunt
quod mulier eſt magis vana ⁊ cu
rioſa ⁊ magis familiaris diabolo
ꝙ ſit vir ⁊ q̃ minꝰ timet trãſgreſ-
ſionem precepti ſuperioris ꝙ vir
quaſi quod magis regitur volun
tate appetitu ⁊ ſenſualitate ꝙ̃ ra
tiõe: vt habetur. xxiij. q. vij. quod
ꝓpoſuiſti. ⁊. q. v. adã. ⁊. c. mulier. ⁊
per gl. in. d. c. j. de cland. deſpon.
⁊. d. c. iij. ſuper Ben. ⁊ ibi ꝑ ſacros
doc. ¶ Ex predictis itaq; conclu
do concluſionem ipſam eſſe ſuffi
cienter probatam cui non habẽt
obſtare quedã que ſuperiꝰ in cõ-
trarium adducebantur. Et pri-
mo non obſtat tex. in. d. c. epi. ſu-
per quo tenentes cõtrariũ ſe oẽs
fundãt cui licet per alios doc. an
tiquos ⁊ moder. fuerint date plu-
res reſponſiones ad vnum tñ tẽ
dentes. ſ. ꝙ ille tex. non loquitur
de ſecta iſta ſtrigaꝝ. ſed de alia lõ
ge diuerſa ab iſta. Ego tñ id cõ-
probando alio modo reſpõdebo
ad illum tex. declarando literam
⁊ mentem illius concilij: ⁊ anteꝙ̃
ad vlteriora procedam premitto
quod omnis lex recipit interpre-
tationem a ratione ſua maxime
qñ ratio in lege reperitur expreſ-
ſa que magis attẽdẽda eſt quã di
ctũ legis. l. adigere. §. ꝙuis. ff. de
iur. patro. l. cũ pr̃. §. dulciſſimis.
ff. de leg. ij. l. milites prohibent. ⁊
l. milites agrũ. in prin. ff. de re mi
lit. l. nomẽ. i fi. ff. de le. iij. ⁊ Bar.
in. l. ij. §. videndũ. ff. ad tertul. idẽ
Bar. in. l. oẽs populi. in. vij. q. ꝓn
cipali. ff. de iuſti. ⁊ iur. Bar. in. l. ſi
cõſtante. in. v. col. in. vij. ⁊. ix. q. ff.
ſolu. matr. ⁊ in. l. ſi vero. §. de viro
eo. ti. ⁊ in. l. j. C. queſit lon. cõ. ⁊. j.
diſtinc. conſuetudo per Bemi. in
c. vbi periculuꝫ. in. ij. not. de elec.
lib. vj. ⁊ eſt glo. not. in Clem. ſ. de
elec. in ver. ſi. eligatur. ⁊ glo. in. d. c.
cõſuetudo. j. diſt. Ideo dicũt doc.
quod cum non cõuenit ratio legis
minus conuenit ipſa lex. d. l. cum
pr̃. § dulciſſimus. ⁊. d. l. nomẽ. i fi.
⁊. d. l. milites. la ꝓma. ⁊ la. ij. ff. de
re mili. Quibꝰ premiſſis dico qđ
ratio principalis illius. c. ⁊ inten
tio concilij aquiren. non fuit vel
le impugnare ⁊ habere ꝓ impoſ
ſibili quod demõ deo permittẽte
non poſſit hominem corporaliter
deferre de loco ad locuꝫ motu lo
cali: qꝛ ſi fuiſſet iſtius intentionis
dixiſſet ꝯ ꝯmunẽ omniũ Theolo
goꝝ ⁊ canoniſtarũ ſniam imo cõ
tra tex. proprium ſacri euangelij
Mathei. iij. Luc. iiij. Marc. j. c. in
ꝓn. vbi apparet quod diabolꝰ tẽ
tando xp̃ꝫ qui erat deus ⁊ homo
naturalis detulit ipſuꝫ corporali
ter ſuper pinnaculum templi ⁊ in
montem excelſum vt latius infra
dicemus. intẽtio igit̃ finalis illiꝰ
concilij in illo ver. Illud etiã non
eſt obmittendum ⁊c. fuit velle im
probare ⁊ damnare errorẽ illum
in quo erant mulieres ille ſcelera
te de quibus ibi q̃ erant heretice
⁊ in ſua obſtinata opinione dam
nate: ⁊ q̃ fuit ratio ꝓncipalis atq;
finalis quare Conciliuꝫ illud de
clarauit mulieres illas eſſe here
ticas ⁊ dãnatas. Nõ dico ꝓncipa
lis fuit illa quã ponit ibi tex. vꝫ
Cum aliquid diuinitatis aut nu-
minis eſſe extra vnum deuꝫ arbi

trantur hec eſt ratio principalis que facit illas eſſe damnatas: qđ melius declaro ſic Concilium illud in princi. text. ponit generale edictum quo mandat omnibus Epis ꝛ clericis vt ſummo ſtudio elaborēt perniciosam ſortilegā ꝛ magicā artem ex parochijs ſuis penitus eradicare. ꝛ ſic p̄mo improbat artem: deinde deuenit ad ſpeciē. ſ. ad homines illius artis peritos dū dicit: quod ſi aliquē virū aut mulierem huiꝰ ſceleris ſectatorem inuenirāt turpiter dehoneſtatū ex parochijs ſuis deijciāt quia ſubuerſus eſt ꝛ his etiam q̄ ſimilis eſt ſibi ſubuerſi ſunt oēs ꝛ a diabolo captiui tenētur que relicto creatore ſuo diaboli ſuffragia querunt: ꝛ ideo a tali peſte debent mundari ſancta eccleſia. hic em̄ remanet completa oratio prime partis capituli vbi Concilium mandat extirpari hanc reprobā artē magicā ꝛ ſortilegā ꝛ illius pfeſſos turpiter dehoneſtatos et externos a fide catholica ex oibꝰ parochijs ſuis expelli ad hoc vt ſancta eccleſia a tali peſte liberet. Deinde incipit ſecunda pars ibi illud etiā non eſt obmittendum quod quedā ſcelerate mulieres retro poſt Sathanā conuerſe ꝛc. vbi Concilium predictum mutuauit ſermonem ꝛ poſuit alium caſum diuerſum a precedēti: quod patet ibi dū dicit illud nō eſt obmittendū ꝙ quedā ſcelerate mulieres ꝛc. tex. ibi in princ. locutus fuit de mulieribus que artem magicam et ſortilegam profitentur ibi dum dicit ſi aliquem virū aut mulierē huiuſcemodi ſceleris ꝛc. ſi em̄ cōciliū predictū in illa ſcđa parte voluiſſet intelligere de eiſdē mulieribus de quibꝰ fuerat facta mentio in principio. tex. nō dixiſſet per iſta verba q̄dā ſcelerate mulieres ꝛc. ſed dixiſſet p aliqua verba repetitiua earumdem pſonarum ꝛ qualitatū. vꝫ eedem ipſe dicte: vel predicte: vel per alia ſimilia verba: ex quo em̄ text. in dicta ſecūda parte non fuit locutus p verba repetitiua: ſed per diuerſa ꝛ diuerſum ſenſum ꝛ caſum demonſtrātia fatēdū eſt de neceſſitate q̄ ille ſit diuerſus caſus a precedenti ꝛ ſic diuerſa ſpecies perſonarum: ꝛ quod ſit verū clarius demonſtrabit infra. Concilium igitur deueniendo ad ſecundā partem exponit iſtarū mulierū pfeſſionē ꝛ qualiter ſub falſis illuſionibus ꝛ fantaſmatibus illuduntur a demone: deinde enumerat quaſdā operationes quas mulieres ille pfitentur facere cum Diana vel Herodiade deabus ſuis quarū iuſſionibus ad illarū ſeruitiū euocantur ꝛ nocturnis horis accedere profitentur: ſed vtinam he ſole in ſua perfidia periſſent ꝛ non multas alias ad illarū interitum pertraxiſſent: deinde ponit modū infidelitatis: ꝛ errorem exprimit qđ principaliter deducuntur in hereſim dū dicit nā innumera multitudo hac falſa opinione decepta hec vera eſſe credunt. ſ. q2 putant Dianam ꝛ Herodiadē eſſe veras deas: ꝛ poſſe illa opera de quibꝰ ibi perficere ꝛ credendo a recta fide deuiant et errore paganorum inuoluuntur. Ratio finalis ꝛ principalis omnium ſupradictorum operum ꝛ damnate credulitatis ex q̄ dicunt heretice nunc ponitur dū dicitur. Cū aliq̄d diuinitatis aut numinis extra

vnū deum arbitrātur ⁊ huc vſqꝫ
perficitur:ſecunda oratio ⁊ dictū
illius ſecunde partis deinde ſe-
quitur improbatio illarum falſe
opinionis ⁊ erroris predicti. Ra-
tio igitur finalis eſt illa quā ꝓxi-
me dixi ex qua omnes alij errores
⁊ illuſiones ſucceſſiue dependent
cum credunt illas Dianaꝫ ⁊ ħe-
rodiadem eſſe veras deas ⁊ in
eis multū diuinitatis ⁊ numinis
eſſe:⁊ iſte eſt verus intellectus il-
lius capituli ſi bene cōſideretur
in verbis ⁊ in mente. Stante igi-
tur rōne ꝑdicta expreſſa ſecundū
illā verba ipſius legis ſunt inter-
pretāda:⁊ vbi ratio ipſa non con
uenit lex quoqꝫ omnino ceſſat.ↄ.
l.cū pater.§.dulciſſimis.ff.de le.
ij.l.hec actio.⁊ ibi Bart.ff.de ca-
lū.l.is qui animo.ff.de acquiren.
poſſeſ. Ratio autē predicta non
cōuenit neqꝫ verificari poteſt in
hac ſecta ſtrigarum ⁊ maleficioꝝ
quippe quia ipſi vel ipſe non de-
cipiunt̄ iſta falſa opinione putā-
tes inſeruire deabus iſtis ⁊ extra
vnum deū aliquid numinis eſſe:
ſed ipſe vidēt cognoſcūt ⁊ appre-
hēdūt expſſe qđ illaꝝ. Princeps
cui inſeruiunt ⁊ quē obediunt ⁊
adorāt eſt diabolus inferni infe-
rior deo:⁊ inimicus dei:ſꝫ illi in-
ſeruiunt relicto creatore propter
mundi vanitates ad explēdas il-
laꝝ libidines.ↄ.c.epiſcopi.in ꝑn.
⁊.c.ſi quis epiſcopus.eadem.q.v.
ſi enī ratio ipſa de qua ſupra iſtis
ſtrigimagis non conuenit verba
legis ⁊ illi9 diſpoſitio minus cō-
uenire debet per ea q̄ proxime di
cta ſunt eo maxime. Quia rō le-
gis determinata reſtringit dictū
legis:vt illa duntaxat lex ipſa cō
prehendat ad que ratio illa natu
raliter adaptari pōt:⁊ non vltra
ↄ.l.cum pater.§.dulciſſimis.⁊.l.
hec actio.⁊ ibi Barto.ff.de calū-
nia.⁊.l.is qui animo.ff.de acqui-
ren.poſſeſ.⁊ prima diſtin.conſue-
tudo.⁊ not.glo.in Clemen.pri.de
elec.⁊ per Geminia.in.c.vbi peri
culum.in prin.eo.tit.lib.vj.cum
autem iſte ſint excluſe a ratione
dicūtur eſſe excluſe a legis diſpo
ſitiōe per ea que ſupra diximus:
nec obſtāt exēpla ⁊ auctoritates
quas textus inferius deducit de
Paulo ⁊ Ezechiele:quia illa oīa
referuntur ad ſectā illam:de qua
ibi non autē ad ſtrigas ſiue ma-
leficas:de quibus hic. Fateor ta-
men quod ſtrige iſte ⁊ malefice
in quibuſdam conueniunt cum
mulieribus illis de quib9 in.ↄ.c.
epiſcopi.in ſecunda parte in hoc.
ſ.conueniunt quia vtraqꝫ ſecta in
ſeruit Diabolo etiam illius impe
rio gubernatur:ſed vna ſcienter
altera ignoranter:vna decipitur
altera decipit. Cōueniūt ⁊ in alio:
quia quo ad effectū eterne dam-
nationis:ita ſunt damnate ille ſi
cut iſte ita Demones habent im
perium ſuper illis ſicut ſup iſtis ⁊
eodem modo ille ſunt eliminā de
⁊ deijciēde extra parochias ſicut
iſte ſtrigimage:q2 oēs ſunt dāna-
te.nō tñ ſequit̄ ſi in aliquibus cō-
ueniunt ⁊ equiparantur:ergo in
omnibus debent eſſe equiparate:
q2 data diuerſitate rōnis dat̄ etiā
diuerſitas iuris:vt.ſ.diximus et
dicemus etiā infra eo.tit.q.xij.dū
declarabitur materia poculorum
ſiue veneficioꝝ:⁊ vt dixi extra cōio
nem fideliū poſite ſunt ille ſicut
iſte ⁊ omnes tanꝙ oues morboſe
ſunt penitus a chriſti fidelibus
euitāde ne ſanas oues morbo il-

lo inficiant.l.ij.C.de sum.tri.⁊.l.
bi qui,sanctã.C.de aposta.q2 oẽs
sunt eiusdẽ diabolice religionis:
sed diuerse pfessionis et habitus
dico animi nõ corpis ⁊ ordinis p
fesse sicut monachi et moniales
xpiane religionis diuersos ordi
nes pfessionis accipiunt ad vnũ
tñ diuinũ cultũ oẽs tendentes:ita
isti dãnati diuersos ordines ⁊ ri
tus accipiũt ⁊ sub diuersis ordini
bus ⁊ moribus diabolo inseruiũt
⁊ diuersis quoqꝫ noibus nũcupã
tur:quidã sunt heretici:quidam
manichei alij vero apostate: alij
scismatici donatiste:et similes de
qb9 in.l.manicheos.C.de heret.⁊
l.j.⁊.l.bi q sanctã.C.de aposta. et
habeť per glos.Abb.⁊ alios doc.
in rub.⁊ in.c.j.de aposta.⁊ de scis
mat.⁊ hoc est quod in effectu vo
luit dicere text.in.c. excõicamus
lo primo.⁊ lo.ij.in pn.extra de he
ret.vbi dixit.facies quidem habẽ
tes diuersas caudas autem adin
uicẽ colligatas q2 de vanitate cõ
ueniunt in idipsum p facies dico
diuersas itellexit de diuersis ordi
nibus hereticorũ siue sortilegorũ
per caudas adinuicẽ colligatas
intellexit de vnico cultu eiusdem
diabolice religionis:q2 oia cor ⁊
opa tẽdunt ad cultũ Sathane si
ue in mẽte ⁊ intellectu:siue in cor
pore fiant.ad hoc vide q dixi.s.in
9 primo euidẽtiali huius.q. †Ille
igitur mulieres de quibus in.d.c.
epi.dicunť pprie heretice ex quo
psistũt in illo errore putantes ali
qd numinis esse in illis deabus ⁊
illas esse veras deas relicto deo
saluatore nro vt in.c.j.de sum.tri.
⁊.xxj.q.ij.q sine saluatore.⁊.c.fir
missime.de hereti.Iste vero stri
gimage magi ⁊ sortilegi que sciẽ

ter ex propria malitia peccant re
linquentes diuinũ cultum ⁊ chri
sti fidem ⁊ scienter adherẽtes dia
bolo quem sciunt ⁊ cognoscunt
diabolum infernalem ⁊ inimicũ
dei non dicuntur proprie stricte
heretice:q2 nullo dicuntur errore
seducte:sꝫ potius apostate pfidie:
q2 sciẽter ppria temeritate recesse
runt a fide xpi q̃uis ista earũ apo
stasia longo tpe indurata ⁊ perti
naciter defensata transit in here
sim.vt diximus.s.tit.q.ij.⁊ dicunt
glo.⁊ doc.in rub.extra de aposta.
⁊ habeť p imperatorẽ l.j.⁊ bi qui
sanctã.C.eo.tit.vbi apostate pro
prie dñr q sciẽter ⁊ propria aucto
ritate siue potius temeritate retro
cedunt a fide xpiana vt habetur
in.d.l.j.⁊ in glo.rub.⁊ in.c.j.extra
eo.tit.⁊ p.S.Thom.in scda scde.
q.xcv.art.v.⁊.vj.in titu.de supsti.
ad q faciũt que diximus.s.in pri
mo euidẽtiali ⁊ supra etiam.q.ij.
30 ¶ †Et nota vnũ valde singulare
qd istorũ apostatarũ due sunt spẽs
vna est q simpliciter retrocedit a
fide sequitur cultũ ⁊ obediẽtiã de
monis:altera est q postq̃ xpi fidẽ
abnegando postergauit ⁊ deiecit
ex corde suo iterũ se baptizat ex
psse in noie diaboli:⁊ aliud nomẽ
sibi superimponit lꝫ vtraqꝫ spẽs
sit damnata:prior tñ si pctm suũ
reuocat admittiť ad pniam ⁊ eui
tat penas corpales sicut hereti
ci:vt.l.manicheos.C.de heret.se
cũda vero spẽs nunq̃ admittitur
ad pniam in foro iudiciali ex qua
possit euitare penas corpales et
si millies abiuraret pfessionẽ il
lam ⁊ vellet ad xpi fidẽ reuerti nõ
auditur quo ad istũ effectũ:⁊ iste
est tex.valde not.ad hoc in.d.l.bi
qui sanctã.⁊ ibi glo.C.de aposta.

eodem modo irremiſſibiliter pu-
niūtur qui abnegato baptiſmate
xpiano iudei effecti ſunt ⁊ inter
iudeos commorantur. vt in. l. ij. C.
31 de apoſta. ⁊ quo ad aiam vero in
foro ɔſciētie admittiꝰ pnia iſtorū
ab eccleſia ⁊ alioꝝ quorūcūqꝫ. vt
not. in. d. l. manicheos. per doc. et
habeꝰ in. c. ad abolendā ⁊. c. fir-
miſſime. de heret. p gl. in. c. excōi
camus. el. ij. eo. ti. ⁊. c. ſup eo. titu.
lib. vj. ⁊ diximus. ſ. tit. ſ. q. v. circa
finē. ⁊ iſta ſit prima dr̄ia que repe
ritur inter iſtas quo ad nomen ⁊
ordinē profeſſionis. ¶ Scd̄o dif-
ferūt in modo profitēdi: qꝛ ille de
qbus in. d. c. epi. non faciunt pro-
feſſionem expꝛſſam cū demone ſi-
cut iſte nec credunt inſeruire de-
moni: ſed deluduntur ſub ſpecie
boni. ⁊ ppea dicit tex. ibi qꝫ diabo
lus poſtq̄ illarū mentē captiuatā
tenet transformat ſe in diuerſas
ſpecies pſonarum. ¶ Tertio diffe
rūt: quia ille nulla cōficiūt ſortile-
gia nec maleficia in humanis aut
brutoꝝ corporibus ⁊ nemini no-
cent niſi ſibiipſis ⁊ ppea non di-
cunꝰ malefice: ſꝫ heretice. iſte ve-
ro ſunt deterioris conditionis: qꝛ
nocēt multis per diuerſa malefi-
cia: vt latius ſupra vidiſtis in. ij.
iij. q. ¶ Quarto diſconueniunt in
hoc qꝛ non reperiꝰ quod ille ali-
quē maleficiatū curauerint ⁊ ipſa
maleficia cōtrarijs maleficijs ab-
ſtulerūt: iſte vero publice incūbūt
cure ⁊ medelis maleficiatorum ⁊
poſtq̄ aliquē dicto morbo curа-
uerint ſepius indicant maleficiā-
tē ſaltim aliqb9 indicijs. vt habe
tur p. S. Aug. in lib. x. de ciui. dei
⁊ in. iiij. de trini. ⁊. S. Thom. in. d.
q. v. prime partis tract. qq. in titu.
de mira. ⁊ habeꝰ. xxvj. q. v. nec mi
rum. §. necromāti. ver. ad hec oīa.
¶ Quinto qꝛ illa licet inſeruiant
demoni virtualiter tn̄ inſeruiunt
ſub forma dearum ⁊ bonoꝝ nu-
minū: iſte vero proprio demoni
ſedenti in ſolio maieſtatis cui vt
dño ⁊ vnico pꝛincipi reddūt obe-
dientiam vt ſupra latius diximus
in. ij. ⁊. iij. q. ¶ Sexto quia nō ap-
paret quod ille de quibus in. d. c.
epiſcopi. accedant ad ludos: ⁊ ex-
erceant ibi choreas ⁊ ſaltationes
⁊ demum coitum carnalē habeāt
cum ſicut iſte per ea que. ſ. latius
in hac. q. concluſimus et per. S.
Thom. d. q. v. ¶ Septimo diſcor
dāt in hoc: qꝛ ille nulla celebrant
ſacrificia nullāſqꝫ imagines offe-
runt neqꝫ baptizant: aut reſponſa
petūt: iſte vero cūcta opera hmōi
faciunt vt ſupra late vidiſtis in. ij.
⁊. iij. q. ⁊ in hac etiam in primo. ⁊
ij. fundamēto. ¶ Et qd̄ ſint diuer
ſi ordinis ſpecie differētes appa-
ret ex diuerſitate tractatuū ⁊ capi
tuloꝝ ⁊ etiā auctorū. ea cū q̄ diſ-
ponunꝰ in. d. c. epi. decreta fuerūt
in cōcilio aquirē. diſpoſitio aūt. c.
nec mirū ſumpta fuit ex doctrina
textualiū. S. Aug. in lib. x. de ciui.
dei cū igiꝰ ex diuerſis auctoribus
tpibus ⁊ cauſis decreta ipſa ſtatu
ta fuerint ſuperflua fuiſſet alteri9
deciſio ſi vtrumqꝫ eundē caſum
comprehenderet vel decidere: cō
tra no. in. §. quibus in prima con-
ſtitu. C. ⁊ in. c. ſi papa. de priuileg.
lib. vi. ne igiꝰ iſtud incōueniēs ſu-
pfluitatis ſuccedat dicamus qd̄
c. epi loquaꝰ de diuerſa ſpecie mu
lierū ab iſta ⁊ ab illa de qua in. d.
c. nec mirū. maxime cū in verita-
te plures reperiūtur ſpēs ⁊ diuer
ſe profeſſoꝝ ſub hac diabolica reli
giōe vt. ſ. dictū eſt in pmo euidē-

tiali. ¶ Sed contra predicta op-
po. et dico qd imo. d. c. epiſcopi. lo
quit de iſtis ſtrigimagis maſcu-
lis et feminis et de oib9 ſortilegis
vt apparet i princ. ipſi9. c. dum dr
qd epi et eorū miniſtri curā hēant
ſortilegā et magicā artē a zabulo
inuētā extirpare et ſi aliquē viruz
aut mulierē huiōi ſceleris ſecta-
torē inuenerint ex parochijs ſuis
omni ſtudio eliminare et deijcere
curēt. ſol. verū eſt quod oēs illi q
ſūt diabolice religiōis et ſub illi9
obedientia debent a lumine eccle
ſiar et a xpi fideliū cōione repelli
ſiue ſint heretici: ſiue ſciſmatici: ſi
ue apoſtate. magi: necromanti:
ſortilegi: cuiuſcūq ſint ordinis et
gradus aut quocūq noie nuncu
pent quo ad hoc vt a fideliū xpi
cōſortio ſeparent oēs equiparāt
ex quo oēs dānati ſunt et dicunt
veluti oues morboſe et ab ouili
xpi fideliū penitus externe et me-
rito ſūt igit ab ipſor cōſortio ſe-
parāde: vt. l. ij. C. de ſum. tri. et l. hi
q ſcām. C. de apoſta. c. firmiſſime
et. c. ad abolēdā. extra de heret. et i
Clem. j. eo. ti. et. d. c. epi. in prin. lz
cū q ad hoc ſint equiparati non
ſequitur ergo qd quo ad oia cen-
ſeantur eſſe eqparati: vt no. in. c.
excōicamus. in pn. el. primo. et lo.
tj. de hereti. lz enim iuris lator in
princ. d. c. fecerit mētionē de hac
ſecta nihilominus poſtea dū loqui
tur de illis mulierib9 i ſpecie mu
tauit caſuz in facto i ver. ibi illud
etiam non eſt omittendum quod
quedam ſcelerate mulieres retro
poſt Sathanam conuerſe et c. qui
eſt diuerſus a precedenti vt pz ex
his que tradit. S. Thom. in. d. q.
v. prime ptis trac. qq. tit. de mira
cu. vbi dicit quod demones pñt
mirabiliter in nobis operari du
pliciter: vno modo per veraz cor
poris trāſmutationē et per veros
effectus corporeos. Alio modo p
apparentiam et illuſionez ſenſuū
ex aliqua immutatione imagina
tionis p que verba voluit intelli-
gere de vtraq mulierū ſecta ſub-
iūgens et qd neutra tñ ipſar opa
tio eſt miraculoſa ſed ex reb9 na
turalibus et per modum artis de
monis ſubtilitate inēta: et hec ſuf
ficiant quo ad ſolutionē oppoſi-
tionis facte de. d. c. epi. ¶ Ad illd
ſecundu dico dum adducitur il
lud incōueniēs qd demō porta-
re poſſet et c. ſolu. colligitur ex his
que dicit. S. Thom. in. d. q. v. ver.
reſpondeo in ti. de mirac. vbi di-
cit quod demones multa poſſent
facere que nobis viderentur eſſe
miracula: tñ ea faceret eor natu-
rali virtute et ex reb9 naturalib9
ſi a deo facere pmitterent: ſed qz
non permittunt iō ea facere non
poſſunt que quidez facultas fuit
illis adēpta per paſſionē dñi nři
Ieſu chriſti. vide ibi: vt ſingulari
ter dixit. S. Bonauen. in. iij. ſen.
diſt. xix. q. iij. et diximus ſupra. q.
precedenti. nec eſt mirandum ſi
demon ſtrigimagas et alios ſuos
profeſſos defert corporaliter: qz
id facere pōt deo pmittente: ex q
ſūt omnes gregis diabolici: vt la
tius diximus. 3. ea. q. in. iiij. funda-
mento iſti9 vltime opi. et tetigi ēt
ſupra in vltimo fundamēto eiuſ-
dē poſt ſeptimā differētiā iter. d.
c. epi et ſectā ſtrigarū. Ideo q opti
me facit dictū illd. S. Bonauēin.
iij. ſen. diſt. xix. q. iij. n. 22. et 23. de
q diximus. 3. q. prima a. 3rio ſenſu. ſi
cū Diaboli potētia fuit depſſa et
debilitata p paſſionez dñi noſtri

Jeſu xp̄i a quo fit manus attra
hens penitus abſciſſa manus ve
ro cōpellens debilitata: et eius vi
res coanguſtate fuere: illud eſt ve
rū reſpectu chriſtianorum p quos
bus effuſus fuit ille ſanguis pre
cioſus: alii vero qui ſunt extra ba
ptiſmū et abnegarūt fidem xp̄i ſi
cut pagani ſunt reputādi et ſunt
extra omnē gratiam et beneficiū
ſalutis. vt. d. c. nrmiſſime. de here
ti. et. l. hi qui ſancrā. C. de apoſta.
ergo ſequitur qd diaboli potētia
quo ad iſtos remanet illeſa: et per
ɔñs ipſos deferre pōt ad libitum
accedente maxime ipſarū mulie
rum voluntate et conſenſu. ¶ Ad
tertiū dico qd demones non pſſit
extendere eorū vires cōtra iuſti
tiā humanā et eripere captiuos
de manibus publice iuſtitie: quia
deus non permittit: vt dicit. S.
Aug. in lib. x. de ciui. dei: et Sctūs
Tho. d. q. in tit. de mirac. alīs ſe
queret qd demonis potētia eſſet
ſupra diuinā et qd iuſtitia oino p
iret: et iura oia ſubuerterēt quod
deus nullo modo patitur vt dicit
Tho. ibi vide q̄ d. xi ſupra eo. q. v.
¶ Ad quartū nō negatur immo
cōcedit qd demones poſſunt mi
rabilia operari in imaginatiua et
humano intellectu que veriſimil
lima ſant .. era vndiq; eſſe videā
tur: ex hoc tñ non ſequitur q nō
poſſint aliquas opationes natu
rales efficere et mouere corpa in
feriora: vt late dixim⁹. S. in primo
fundamento: et etiā in ſcdo huius
concluſionis et. S. Tho. in. d. q. v.
ver. rñdeo. vbi dicit qd demones
poſſunt mirabiliter in nobis ope
rari dupl'r vno modo per veram
corporis trāſmutationē. alio mō
per preſtigioſam mētis illuſionē
et formas apparētes: vt habet in
d. c. epi. in. ij. parte. ¶ Ad q̄ntum
dū datur de illo exēplo rñdeo qñ
demones facile pñt hoies decipe
re dum capiunt mulieres ad lu
dos pdictos et illorū ſacrificia ce
lebranda neceſſe eſt qd habeant
mulierē in corpore et earum natu
rali forma ſi ea q̄ cupiunt pfici
volunt et pptera ne ſequaē ſcan
dalū aut periculū ɔ ipſas ſatha
nas mittit aliū demonē in forma
ſuccubi q̄ iacet ad lat⁹ mariti lo
co vxoris: quoties contingit oia
vxoris officia in thoro coniugali
etiā coitus ſubire nō denegat: ſz
libēter appetit: et adeo ſe bene ac
cōmodat qd quēq; etiā ſapientiſ
ſimū falleret. vide. S. Tho. in. d.
q. v. et dixi. S. late in primo funda
mento cōcluſionis et in. ij. euiden
tiali. dūz dixi de opationib⁹ incu
borū et ſuccuborū. Nec pe velle qd
hi q̄ tenent aliā opi. qd deferunē
ſolū in ſpū reducerēt mihi intel
lectū illū ad practicā. Aut eñ vo
l..t qd demon capiat partē ſpūs:
ſz anime: qz ſpūs hominis idem
eſt qd aīa vt no. declarat Arc. in
c. moyſes. xxxij. q. ij. et hoc facere
non poteſt: quia anima eſt vnica
in ſubſtātia et indiuiſibilis et nul
lam recipit diuiſionem in q̄ntita
te nec i qualitate: vt dicit philoſ.
in primo de anima. et eſt gl. not. et
ibi Abb. in. c. j. de ſum. tri. in ver.
ſimplex. et Bar. in. l. ſtipulatiões
non diuiduntur. ff. de v̄b. obli. in
ſ. opp. vbi dicit quod anima eſt
indiuiſibilis: et eſt tota in toto et
tot. in qualibet parte corporis:
aut volunt q demon capiat totū
ſpiritum ſiue totā animam et ne
ceſſe eſſet quod remaneret homi
nis cadauer et ſic mortuū abſcen

te anima ⁊ ſequeret̃ maius incon
ueniẽs: q̄r eſſet in poteſtate demo
nis auferre vitam hoi ⁊ illi de=
functo reſtituere ⁊ ſic mortuũ ſu=
ſcitare: qđ eſt impoſſibile q̄r ſol⁹
deus hoc facere pōt: ⁊ nulla crea
tura neq̧ angelica neq̧ humana
habet hanc facultatē ſuſcitandi
mortuũ: vt dicā .j.iij.x.q. vñ nō vi
deo quomodo illoꝝ opinio poſ=
ſit ſaluari intelligẽdo de ſtrigis ⁊
magis: ⁊ ſi tu diceres non dico ꝙ
demon auferat totā nec partem
anime ſed deludit dormientē per
illa ſigna ꝑſtigioſa formata i in=
tellectu ſiue intellectui preſenta=
ta per immutationē imaginatio=
nis qđ facere pōt demō. tūc rñd.
qđ eſt impoſſibile: vt tot natura=
1 les operationes que fiunt ꝑ iſtā
ſectā ſtrigimagarũ maleficioꝝ ⁊
2 alioꝝ ſimiliũ fieri poſſunt in ſpi
ritu ſolo q̄n interueniat corpus ⁊
1 mēbra naturalia: q̄uo eñ poſſent
in cōgregationib⁹ ⁊ ludis predi=
ctis tot choreas reuerentias ⁊ re
trogradas ſaltatiōes efficere niſi
corpus adeſſet: q̄uo poſſent coitũ
carnis implere quē faciũt in ſin=
gulis cōgregationib⁹ ludis cō=
pletis niſi corpaliter intereſſent:
nec dicẽdũ eſt ꝙ ſit pollutio ſom=
niãtis: q̄r demones pñt vere ⁊ cor
poraliter cũ mulieribus coitũ ꝑfi
cere ⁊ illas q̄n q̧ reddere pregnā
tes in aſſumptis corporibus ſm
ea que .ſ. diximus in .ij. euidẽtiali
q̄ſti⁹.q. ergo ſequit̃ neceſſario qđ
corpaliter ꝑficiũt coitũ: nō nego
ſi ꝙ etiā non poſſunt in ſomnijs
pollui diabolo operāte. Q̄uo etiā
poſſent illoꝝ ſacrificia ⁊ cerimo
nias celebrare? ⁊ imagines illis
imponere ſi in ſolo ſpũ hec fierēt
quaꝝ imaginũ olim vnā vidi ro=
me ⁊ manibus palpaui: ⁊ erat ṽa
ſpecies materialis habens mate
riam ⁊ formam ⁊ formata erat ex
quibuſdam mixturis mihi igno=
tis: quomodo etiam poſſent tot
maleficia ⁊ ſortilegia contra hu=
mana corpora fabricare niſi cor=
poraliter intereſſent? in ſpũ eñ ei
in ſomnijs nemini vnq̧ vidi in=
iuriā fieri nec occidi quẽq̧. Cum
igit operationes iſte ⁊ alie hmōi
q̄ ſunt naturales ⁊ corporee non
poſſunt fieri niſi per corpus ⁊ mē
bra: ergo ſequit̃ qđ ſtrigimage et
alijs ſimiles deferunt̃ ⁊ interſunt
corporaliter et non in ſpũ ſolo: et
per iſta ſum expeditus de iſta ſe
ptima difficili queſtione.

¶ Summarium.

Diabol⁹ aut ſortileg⁹ an poſ
ſit nocere corporib⁹ xp̄ianorum.
Maleficium poteſt ſolis verbis
perfici.

Octauo q̄ro ſi de
mon per ſe non
pōt nocere cor=
porib⁹ xp̄ianoꝝ
q̄ nō ſunt de ſua
religiōe: q̄r de⁹
id nō ꝑmittit vt ſi
fit qđ ſepius infantes ad lat⁹ pa
rentum ⁊ in ꝓprijs gremijs ma=
trũ reperiuntur q̄n q̧ ſuppreſſi: et
eorum corpuſcula concisa ⁊ muti
lata: aut aliqua alia intrinſeca
egritudine polluta ex qua ſepius
polluunt̃. Sol. dic quod licet de=
mon per ſeipm̄ corporibus chri=
ſtianorum nocere nō poſſit ad il=
los maleficiandum vtitur inſtru
mēto malefice ſiue magi qui vel
que cum vnctionibus pulverib⁹
ceteriſq̧ mixturis maleficis ⁊ ve
nenis predictis infantib⁹ ⁊ alijs
in occultis noctis ſilētio dũ dor=

minant parētes ꝛ omnes quieſcūt ipſe demon aperit oſtia etiam ſi fortiſſimis ferris clauſa eēnt ꝛ illas maleficas intromittit p oſtiū dico: aut quandoq per feneſtras in domo maleficiādi quos ſic intromiſſos inſtruit quomodo facere debeāt: ꝛ ne lux candele aut lucerne impediat maleficiū ne diſcoperiatur aut cognoſcatur a maleficiādo ipſe demū in aſſumpta forma felis ſiue gatte lucernam: lampadem ſiue candelam quam lucentem reperit ilico extinguit vt malefic9 ipſe cōmodi9 poſſit maleficia ſua perficere quibus pactis malefic9 tutus abit: demon vero vt facili9 illinc recedere poſſit aperit oſtia deindere claudit put ante illa repererat: nec putes (vt quidam ignari vulgares aſſerunt) quod ipſe ſtrige ſeu malefici trāſformēt ſe i ſpeciē gatte: aut alterius animalis bruti: qꝛ hoc eſt impoſſibile demoni quod poſſit hominē transformare in alteram ſpeciem: vt dixim9 ſupra. q. preceden. ꝛ dicemus infra eo. q. x. bene verum eſt quod ipſemet demon aſſumit illas varias formas et facit operationes illas de quibus ſupra ſecundum quod declarat. S. Aug. i lib. x. de ciui. dei ꝛ i. iij. de trini. ꝛ. S. Tho. d. q. v. prime partis. qq. diſput. in tit. de mira. ꝛ. S. Bonauē. ſup. iij. ſententiarū. q. iij. ꝛ in. c. epiſcopi. xxvj. q. v. Et vt facilius ꝛ ſine periculo ipſi malefici poſſint pficere dicta eor maleficia demō eſt illi preuius et tanq̄ dux in tenebris illis quos ducit ad lectum maleficiādi diſcooperit pannos ꝛ oſtēdit omnia que facienda ſunt dormientibus oībus quib9 ipſe demon iponere poteſt iuxta caput ſemina quedam aut pulueres ex quibus inducitur pfundus ſomnus: quibus ſic dormientibus introducit maleficū ꝛ omnia perficit: et hoc ego alias referri audiui a duabus mulieribus maleficis quas p maleficijs huiuſmodi pre manibus examinandas accepi: et eſt veriſimile: quod ita ſit qꝛ nunq̄ reperi nec audiui qđ aliquis maleficus ſiue malefica fuerit vnq̄ apprehenſus in flagranti crimine et videtur quodammō impoſſibile quod eūtes i domos alienas ꝛ per ſecreta dom9 nocturno tēpore clauſis oſtijs atq feneſtris poſſent ita tute in obſcuris tenebris ingredi ꝛ euadere abſq aliquo rumore vel ſcādalo niſi haberent ducem Demonem qui illas in operib9 ipſis ſaluas redderet. ¶ Quandoq nullo veneni hauſtu vl mixtura in corpore vel extra corp9 adiecta: ſed ſola potentia carminis ꝛ verborū perficitur maleficiū: vt habetur in. c. nec mirū. §. magi. xxvj. q. v. vbi tex. refert dictū Luca. Mēs hauſti nulla ſanie polluta veneni ꝛc. ¶ Et ego alſ vidi Rome quēdam magnum excellentiſſimum grecum tempore Adriani. vſ. anteq̄ perueniret ad vrbem ipſōti. ipſe qui ſolis verbis compreſſerat vires cuiuſdā ferociſſimi tauri exiſtentis in armento in loco ſylueſtri quē ſic affixum: vt ita dixerim ꝛ humiliatū apprehendi dit per cornua ꝛ chordula quadā ſatis debili arte tamen magica fabricata taurum ipſum ligatū quo voluit adduxit media nocte circiter quatuor aut q̄nq milia ribus: ꝛ hec notoria ſunt que viſa

fuerunt p duceñtes ⁊ vltra viros quem postea habui i carcerib⁹ capitolinis examinandum:⁊ oia iſta ⁊ maiora quoq ingenue fate baẗ verboꝝ potētia efficere poſſe q tamē poſtea euaſit imperfecto examine fauorib⁹ populi Roma ni ⁊ quorūdam magnatum.

¶Summarium.

Sortilegi quare incarcerati ⁊ in publica cuſtodia detenti nō vtantur arte ſua.

Sortilegi qualiter cognoſcãur vere vel ficte penitere.

Deus quandoq impedit diabolicam operationem ad cōſeruationem chriſtiane religionis.

Quo quero ꝗ quare eſt qđ poſtq iſti malefici ⁊ ſtrigimagesunt in manib⁹ publice iuſtitie icar cerati non faciunt ſe corporaliter deferri a demonibus in quib⁹ iacent vt poſſint ſaluare vitam et euadere penas corporales qđ qdã iudices curio ſi qñq tentarūt experiētiã rei videre: et tñ nihil fecerint: q: poſt multa viderūt ex eoꝝ ſortilegiis nullum penitus effectum ſortiri hmōi corporalis delationis:⁊ ppterea multi tenuerunt quod ipſi malefici ⁊ ſtrigimage corporaliter deferri nō pñt a demone. pro ſolutione iſti⁹.q. due reddunẗ rōnes per ſacros Theologos ⁊ canoniſtas in.c.nec mirū.xxvi.q.v.

2 Pma eſt quod demon qui nil auidius cupit quã animas multas lucrari:⁊ ad tenebras iferni multifariã fraudibus homines protrahere quã primū videt hominem ipſum apprehēſum ⁊ illius animã ſub ſua ptãte ſubiectam nil aliud querit niſi vt ſeparetur a corpore vt quã adhuc ſub conditione retinet certaȝ lucreẗ que poſſet p pniam illi⁹ impiū ſubter fugere ⁊ ſe reunire cū xpi fidelib⁹ ad hoc igiẗ vt certam eius pdaȝ poſſideat ſemper querit illi⁹ mortē ⁊ diſſolutionē anime a corpore:q: nonnulli qñq reperti ſunt qui reuocauerūt errorē ſuū ⁊ grauem ſuſceperūt ex cōmiſſo crimine penitentiaȝ ⁊ reſiduū vite ſue ſanctiſſime duxerūt:⁊ ppterea dicūt q tūc diabolus nil aliud ſatagit nec laborat in alio niſi in perſuadendo ipſi malefico vt pſiſtat in ei⁹ opinione ⁊ pfeſſionē ipſaȝ nullatenus reuocet ſed in ea perſeueret vſq ad finem vite:q: licet adducatur ad furcas et ſuperim ponantur igni ipſe demon ſtatim illū arripiet corporaliter ⁊ liberabit a laqueo et flammis adeo qđ nullum penitus dolorem patieẗ: ⁊ caſu quo mori contingeret trãſibit ſine pena ſupplicii: et liberabit ſe a tot periculis huius mundi ⁊ longe maioribus gaudiis in alio ſeculo fruetur cū eo:his igiẗ illuſionibus ⁊ falſis perſuaſionibus ab eo premunitus ſepius tenaciter perſeuerat in eius opinione:nec curat quoquo modo errorem ſuum reuocare ⁊ penitentiã agere: ſed obſtinatus permittit potius vltimo ſupplicio perimi.

¶ꝗ Quedã vero ex ipſis maleficis mulieribus reperiuntur que erroris ſui mirabiliter ſepe nitere videntur:⁊ maximis fletibus agere penitentiam:que oia ficte peragūt nullãq gerunt in corde meſtitiã aut vere penitētie amaritudineȝ.¶Ad cognoſcendū autē an vere vel ficte peniteant ma-

rime mulieres que habēt faciles lachrymas. aduertendum eſt ad oculos ipſarū an in fletu ⁊ gemitu huiuſmodi emittunt lachrymas q̄ ſi nō emittēt nulla adeſt cordis cōtritio: ſed omnia ſimulate fiūt et alias audiui a quodā excellentiſſimo canoniſta qui erat etiam optimus theolog⁹ quod regula iſta eſt veriſſima: maxime in mulieribus q̄ non laborāt multū in lachrymiſ ⁊ dixit mihi qđ lachrymie ipſe ſunt ſigna manifeſta vere ⁊ interne penitētie. et adduxit mihi tex. de peni. diſt. j. c. petrus. ⁊ c. lachryme. vbi dicit̄ φ lachryme lauāt delictū quod pudor eſt ꝯfiteri: ⁊ habet̄ Luc. vij. cap. ⁊ ego alias habui in facto nōdum tertius eſt elapſus ann⁹ Rome: in agro Sabineſi. dum quandā vetulam maleficam examinarē q̄ iam. xx. annos in ipſa profeſſione cōpleuerat ⁊ infinita quodam mō ſortilegia venefica ſuis mixturis fabricauerat ⁊ magnū Chriſtianorum numerū diuerſis egritudinibus pollutum reddiderat quoſdā vero occiderat raros vel nullos ſanauerat. q̄ poſtq̄ cōfeſſa fuit crimē dū ego ꝓſequerer illi⁹ examinationē p̄ horas duas et vltra quam maxime videbat̄ cōdolere de ſuis cōmiſſis exceſſibus. ⁊ cōtinuos fletus et ſuſpiria cōficiebat aſſerēs velle profeſſionē illā omnino relinquere ⁊ ad verā orthodoxe fidei religionē reuerti: verūtamen in tanta flet⁹ ⁊ ſuſpiriorū copia nullā vnq̄ et minimā lachrymā emittere potuit: ad quod ego als inſtructus plurimum aduerti: et viſum fuit quid valde mirabile qđ mulier fleret ſine lachrymis: ⁊ niſi vidiſſem fortaſſe nō crediſſem: licet in viro nō ſit mirādū ex quo ipſi duriores ſunt in lachrymis: non tñ nego q̄n mulieres poſſint in multis confingere lachrymas: vt als dixit Cato. Inſtruit inſidias lachrymis dū femina plorat. in actu tamen penitētie videtur qđ mirandum ſed dici pōt quod diuina iuſtitia hoc agit fauore penitentie. ¶ Secunda ratio reddit̄ quare non poſſunt euadere: quādo ſunt incarcerati: quia diuina iuſtitia tunc nō permittit demonē poſſe ſuā naturalē potentiam exercere i illos: ne aliqui iudices ⁊ officiales curioſi forſan videntes aliqua ſigna manifeſta liberationis eorum inuitarentur ad ꝓſequendum illorum profeſſionē ⁊ hoc eſt qđ dixit. S. Aug. i li. iij. de trini. i. x. de ciui. dei. ⁊. S. Tho. in trac. q. prime partis. q. v. in tit. de mira. ⁊ canoniſte in. c. nec mirum. xxvj. q. v. quod deus impedit potētiam demonis in quibuſdam ꝓ cōuerſatione chriſtianeſ ſidei: vt late diximus ſupra eo. tit. vij. q. quia als fides ipſa chriſtiana paulatim tota ſubuerteretur maiorēq; poteſtatē videretur habere diabolus quā deus ⁊ iudex qui eſt miniſter dei. xj. q. iij. nemo cōtemnat. ⁊. c. ſeq. ⁊ iō tunc deus reſiſtit demoni ⁊ illius vires cōprimit per ea que not. S. Aug. in lib. x. de ciui dei: ⁊ refert ⁊ ſequit̄. S. Thom. in. d. trac. qq. d. q. v. et dixi ſupra eo. q. vij.

¶ Summarium.

1 Sortilegia an' hereſim ſapiant manifeſtam vt a iudice eccleſiaſtico debeant examinari.
2 Deo ſoli reſeruata que ſint.
3 Demoni naturaliter cōuenientia et a deo

et a deo ſibi conceſſa que ſint.
Sortilegiū cū hoſtia conſecrata factum an ſapiat hereſim manifeſtam.
Sortilegia ſimplicia non ſapiunt hereſim.
Imagines facere ad amorem prouocandum ſuperſticioſum dicitur potius quam hereticum.
Sortilegia duo preſupponit conſideranda.
Tertanoē pcipua diaboli ɔditio.
Adoratio diaboli ſapit hereſim manifeſtam.
Modus et forma quibus diabolus inuocatur eſt in materia ſortilegij conſideranda.
Sacerdotes diuina exercētes vt contra naturam aliquid eueniat an poſſint dici ſortilegi.
Imagines indebite et viliter tractantes an ſint heretici habēdi.
Sortilegium cū hoſtia nō conſecrata an ſit hereticum.
Sortilegi i forma imagis aliquē affligētes an ſint māifeſti hretici.
Sortilegia in qb9 reliqe ſanctorum admiſcentur an ſapiāt hereſim.
Sortilegia in quibus admiſcent eſſentialia vel ſubſtantia ſacramentorum eccleſiaſticorū an hereſim ſapiant.
Secreta cordium ſortilegio inquirens hereticus dicitur.
Sacramēta eccleſiaſtica nō operantur i turpē vel indebitū finē.
Sortilegia in quib9 interueniūt res benedicte nō ſapiūt hereſim.
Sortilegium multis concurrentibus cenſetur hereticum.

Decimo et videndum eſt an et qñ hmōi ſortilegia et opa maleficorū ſapiūt hereſim manifeſte: ita qd ipſorum

Tracta. do.

rei et machinatores iudicijs eccleſiaſtici inqſitores heretice prauitatis examini ſubijciant et heretico penis puniant. Reſid. in hoc deueniendū eſſe ad diſtinctiōes. ¶ Sz anteq̄ ad vlteriora pcedā p euidētia. ¶ Preſuppono pmo qd quedā ſunt q̄ ad ſolū deū creatorē ptinēt ex quo illa reſeruauit ſibi i puilegiū nullique creature ēt
2 angelice illa ɔceſſit. ¶ Prout ē hominē verū naturalē creare: vt hr Ge. ij. et S. Tho. i. ſ. parte trac. qq. in ti. ð potē. generā. et de creatio. q. ij. ar. vſ. q. iij. art. ſ. et ij. et. iiij. ¶ Vel iam creatū in melius aut deterius reformare: aut in alterā ſpeciē commutare: vt ibi dicitur. Itē mortuū ſuſcitare: ita vt vere et naturaliter viuat: ſicut reſuſcitatus fuit Lazarus q iā quatriduanus erat. vt habet Joā. xi. caplo et qñ ēt filiū illi9 vidue dū ðferret ad ſepulturam ex feretro ſuſcitauit et ſurgere iuſſit: vt habetur Matt. xviij. c. ¶ Itē futura ſcire ex vera et perfecta ſciētia ad ſolū deum ptinet: vt dicitur Eſa. xlſ. c. annūciate nobis que futura erūt et videmus qz dij eſtis vos. ¶ Itē celi motum ſiſtere ab eius vnica voluntate dependet vt inquit. S Tho. in trac. qq. in prima pte. q. i. arti. iij. et. vſ. ¶ Item' ſecreta cordis humani que i animo ſunt occulta nec dum ad aliquem actum extrinſecū deuenerunt ſolus de9 eſt ſcrutator et verus cognitor: vt habetur Matth. xxij. c. vbi Chriſtus optime cognouit ſecreta cordis phariſeorum qui cupiebant ipſum calumniari apud Ceſarem ex eo quod vocabat ſe Regem iudeorum: et propterea interrogarūt ipſum cui nam deberent offer

retributum ipſi vel Ceſari: tunc
Jeſus petijt ab eis vt oſtenderent
ſibi monetã aliquã ſi habebant:
⁊ vnus ipſorum exhibuit numiſ-
ma: quod Jeſus vidẽs interroga
uit cuiuſnã eſſet illa imago i nũ
miſmate ſculpta: at illi responde
rũt eſt Ceſaris imago. tunc Jeſus
reſtituẽs illis numiſma dixit: red
dite ergo que ſunt Ceſaris Ceſa-
ri: ⁊ q̃ ſunt Dei Deo: demonſtrãs
qḋ deus non querit theſaurum
pecuniarum: ſed corda fideliũ ⁊
opa charitatis de penit. diſt. j. ec
ce. ⁊ c. ſeq. ⁊ diſt. ij. c. radicata. ⁊ c.
ſeq. ⁊ not. in c. a nobis. de ſent. ex
cõ. ⁊ in. c. j. q̃ cle. vel vouẽt. Et iſta
ac his ſilia nullꝰ demonũ nec an
gelorum facere aut cognoſcere põt
ſz ſolꝰ deꝰ: vt dixi. ⁊ habet. ij. q. iiij
3 c. ꝯſuluiſti. ¶ Quedã vo ſũt ſub
cognitione ⁊ naturali potẽtia de
monis ⁊ q̃ demon ipſe pmiſſu di
uine clementie facere põt: q2 ſibi
nõ reprimit: ⁊ hec multa ſũt iter
q̃ue eſt tentandi facultas ⁊ flectẽ
di pudicos animos ad libidinez
⁊ ad alia peccata: vt habetur in
apocali. ij. c. Ecce miſſurꝰ eſt Dia
bolus aliquos ex vobis i carcerẽ
vt tẽtemini: vt habeatis tribula-
tionẽ diebus decez nolite timere
⁊c. S. Aug. lib. x. de ciui. dei. ⁊ S.
Thom. i ſecũda ſecũde diſt. xcv.
q. ij. in tit. de ſuperſtit. et habetur
Gen. iij. ⁊ Matt. iiij. Marc. j. Lu.
iiij. vbi Diabolus auſus fuit ten-
tare Chriſtum: ⁊ diximus ſupra
eo. q. vj. ¶ Item omnium natura
lium ⁊ virtutum creatarum co-
gnitio tam ſuperiorum quam in
feriorum. ex quibꝰ q̃dẽ rebus na
turalibus inferioribꝰ multa fiũt
veneficia ex quibus diuerſe ⁊ q̃
plurime cauſant infirmitates i hu

manis corporibus: ſciũtq̃ dictas
egritudines lic ex accidenti expo
ſitas contrarijs remedijs curare
quam q̃dem ſcientiam naturaliũ
demõdes poſſunt homines doce-
re ⁊ inſtruere quõ facere debeant
ad ſauciãdũ ſanãdũ ve corpo-
ra huiõ: vt pxime diximꝰ ſupra
eo. ti. in. vj. q. ⁊ alia huiõi q̃ plura
facere põt eorum natura ⁊ permiſ-
ſu dei. vt dt. S. Tho. in tra. qq. pri
ma parte. q. v. de miracul. ⁊ eo. li.
q. xvj. arti. vij. de demon. ¶ Qui-
bus ſic preſuppoſitis nunc diſtin
gue aut Sortilegꝰ malefica ſiue
magus ſunt de expreſſa profeſſio
ne diabolica: quod eſt quãdo ex-
preſſe abnegarunt Chriſti fidem:
⁊ iterũ ſe baptizarũt in nomine
Beelzebub: vt plene diximus ſu
pra eo. d. q. ſepta. ⁊. q. tertia: vt ha-
betur in l. hi qui ſanctam. C. de
apoſta. aut malefici huiuſmodi
ſunt tacite profeſſionis quod eſt
quando nondum ſe remouerunt
penitus a diuino cultu ⁊ a fidei
chriſtiane religione nec celebrãt
expꝛeſſum demonis cultum per ſa-
crificia diabolica nihilominꝰ ha
bent quãdã tacitã ⁊ occultã ami
citiam ſeu familiaritatẽ cũ demo
ne ⁊ alijs maleficis pp quaz que
dã conficiunt ſortilegia et opera
tiones ſuperſtitioſas que nõ põt
abſq̃ demonis ſuffragio ⁊ inſtru
ctiõe cõpleri ſeu effectũ ſortiri: vt
ſunt ligature execrabilium reme
diorum ⁊ incãtationes quas faciũt
iſte mulierculę: vt plurimũ cũ ce-
dulis oibus aut alijs mixturis ſi-
ue ligaturis ſuſpẽdẽdis aut ligã-
dis ad colluz maxime qñ ſtudent
ſanare perſonam maleficiatam:
⁊ hoc eſt qḋ dt tex. i. c. nec mir. in
princ. i ver. ad hec omnia. xxxvj

q.v.⁊.S Aug.li.x.de ciui.dei' vbi
dicit qđ i iſtis oib⁹ ars demonũ
eſt ex quadam peſtifera ſocietate
hominũ ⁊ angelorum maloꝝ exorta.
Primo caſu dic qđ qualitercũqꝫ
⁊ quomodocunqꝫ fiunt ipſa ſorti
legia per illum qui eſt expreſſe ꝓ
feſſionis ſemper dīr ſapere here
ſim manifeſte ſi nõ reſpectu ope
ris ſaltẽ reſpectu operantis qui
eſt vere ⁊ proprie heretic⁹ ex quo
relicto deo ꝓprio creatore adorat
demonẽ tãqꝫ vnicũ deũ ⁊ ꝓꝑea dr
heretic⁹.q2 ↄtrauenit primo diui
norũ precepto. Unũ cole deũ ⁊c.
Itẽ ꝑmo ex articulis xp̄iane fidei.
Credo in vnũ deũ ⁊c.idẽ dicẽdũ
eſt de eo qui non eſt heretic⁹ ta
men in ipſis ſortilegijs fabrican
dis aſſociat ſibi hereticum vel
puerũ rebaptizat ⁊c.vt dicit gl.
in.d.ca.accuſatus.§.ſane.de here.
libro.vj. ¶ Et licet quedã ex his
que faciunt ſint de his que demõ
facere poteſt naturaliter que re
gulariter non deberent ſapere
hereſiz manifeſte tamẽ iſto caſu
dici poſſunt heretica nõ reſpectu
rei:ſꝫ reſpectu operãtis ⁊ hoc eſt
quod voluit dicere gl.i.d.c.accu
ſat⁹.§.ſane.q̃ exẽplificat plures
caſus i q̃b⁹ ipſa ſortilegia ſapiũt
hereſim manifeſte inter quos po 4
nit iſtos.ſ.quãdo ſortilegi ad ipſa
ſortilegia conficienda aſſociant
ſibi hereticũ aut puerum rebapti
zant ⁊c.⁊ quedã alia his ſimilia
faciunt. ¶ Scđo aũt caſu quan
do hec fiunt ab his qui ſunt taci
te ꝓfeſſionis ꝛc tũc diſtingue ſm
qđ fecit Oldra.in ↄſi.ccx.qđ inci
pit regularis habet traditio ⁊c.
vbi dicit ꝙ aut imploratᵣ auxiliũ
demonis ad ea faciẽdum aut co
gnoſcendum que ipſe demõ ſua
naturali virtute ⁊ poteſtate face
re põt diuina virtute non repu
mente ſicut eſt hoiem tentare ad
peccandũ:aut flectere pudicos
alios ad libidinẽ ⁊ ſimilia facere:
vt dictũ eſt.s.late in.iij.⁊.vj.q.et
iſto caſu non ſapiunt hereſiꝫ ma
nifeſte:vt dicit gl.⁊ no. Arch.Ge
min.⁊ ceteri doc.i.d.c.accuſat⁹.
§.ſane.idem eſſet ſi ei⁹ virtus in
nocentur ad reuelandũ furta vel
alia occulta pñtia vel p̃terita vel
ad preparãdum docẽdũqꝫ mede
las ad ſanãdum maleficiatũ:iſta
lꝫ fieri omnino ꝓhibeantᵣ demo
nis auxilio de iure canonico:vt
habetur in.c.ij.de ſorti.vbi copio
ſe ꝑ Panor.⁊.xxvj.q.vltima.c.ad
moneãt.tñ nõ ſapiũt hereſim ma
nifeſte:qđ patet ex genere pene
vt in.d.c.ij.de ſortil.⁊ per Oldr.
in.d.cõſ.ccx. Aut imploratur au
xilium demonis ad cognoſcẽdũ
vel faciendum ea que de ſui na
tura ſcire aut facere nõ poteſt:q2
ſunt de his que pertinẽt ad ipm
creatorẽ:vt ſupra late diximus:
⁊ tũc ſi quis putat demonẽ poſſe
facere ꝑ ſeipſum illa que ad ſolũ
deũ pertinent eſt hereticus ⁊ pa
gano deterior.d.c.epiſcopi.§.q̃ſ
qs.in fine ⁊.d.c.q̃ ſine ſaluatore.
¶ †Sed quero quid ſi aliquis aſ
ſumeret hoſtiam ſacratam in ſor
tilegijs ipſis que fiũt maxime ad
amorem in quibus ſepius iſta ſa
cra miſcentur:vt diximus ſupra
in.q.⁊.iij.q.an iſta ſapiant here
ſim manifeſte qñ in eis nullus he
reticus interuenit:diſtingue aut
illa fiunt ad effectũ cognoſcendi
animũ mulieris vel viri ſi amat
illũ aut illam qui vel que ſortile
gia facit:vt ſepi⁹ faciũt iſti amã
tes q̃ ſũt dementes:aut fiũt ad effe

ctū introducendi amorē erga ſor
tilegū aut ſortilegā in corde illi9
amate pſone que nullum vel mi-
nimum habet amorem. Primo ca
ſu nō videt qđ ſapiāt hereſim ma-
nifeſte ex quo i hoc ſortilegio im-
ploratur auxiliū illius ſacramēti
ad ea q̄ ſunt propria diuine virtu
tis. ſ. ad reuelandū ſecreta cordis
hoīm ſm quod concludit Oldr.
in. d. cōſil. cex. de quo ſupra proxi
me diximus hereticū poti9 eſſet
ſi pro notitia occultoꝝ predictoꝝ
quis iuocaret auxiliū demōis pu
tans demonē poſſe ipſa reuelare
ex certa ſcientia ſm qđ dicit idē
Oldra. in. d. ꝯſi. ꝛ diximus ſupra.
Et ſm hoc nota quod multi ho-
die incidūt in hāc ſpēm hereſis qꝛ
pleſ ſunt ex iſtis amātib9 fatuis
q̄ facere ſtudēt hec eorū ſortilegia
cū aliis diuerſis reb9 vt ſciāt aiū
amaſie ſiue amaſii an teneat dile-
ctionem ſui: vt hi qui in hac opi-
nione perſiſtunt firmiter id credē
tes ſunt heretici alias nō. ¶ Se-
cundo vero caſu qñ ſunt ad effe-
ctū calefaciendi cor frigidū: ꝛ iſta
ſimiliter nō videnſ quod ſapiant
hereſim manifeſte qm̄ iuocaſ ſuf-
fragiū illi9 ſacramēti ad diligen-
dū ſ3 dilectio in ſe nō eſt peccatū
imo videtur eſſe meritum apud
deum vt habetur in diuinis pre-
ceptis. diliges proximum tuum ſi
cut te ipſū. ꝛ no. Matth. xii. c. ꝛ
dixit Pau. apo. ſi oēs virtutes ha
buero charitatē aūt nō habeā ni
hil ſum. ꝛ not. in. c. firmiſſime. de
heret. gl. fi. in. d. §. ſane. c. accuſa-
tus. de hereti. lib. vi. videſ tenere
cōtrarium qꝛ ſortilegia in qb9 in
teruenit hoſtia conſecrata ſapiūt
hereſim manifeſte dñs ponit plu
ra exempla in quibus ſortilegia

ipſa ſapiūt hereſim manifeſte: po
nit etiam iſtud de per ſe quando
interuenit hoſtia conſecrata nec
ſpecifice ponit ad quē effectū illa
fierent vnde intelligi pōt ad oēm
turpē effectū maxime vbi verti-
tur materia peccati ꝛ ab iſta opi-
nione q̄ fauorabilis eſt p fide nō
diſcederē vt dicit tex. in. d. c. accu
ſatus. maxima eīm temeritas eſt
illi9 chriſtiāni qui in rebus vanis
ꝛ laſciuis tanti ſacramēti abuſū
audet miniſtrare: ꝛ ad ea q̄ ſupra
in contrarium adducebant reſpō
deo nec nego qđ diuina virtus p-
cibus implorata ad reuelandum
ea que ſecretiſſima ſunt in corde
hoīm hoc facere poſſet qꝛ hec ſūt
ſub eius arbitrio ꝛ poteſtate non
aūt demonis q̄ eſt creatura: hoc
eſt verū quotieſcunqꝫ conſultatio
ipſa fieret debito modo iuxta ri-
tū veri diuini cultus ꝛ chriſtiane
religionis ꝛ p modū ſacrificioꝝ q̄
in . eccleſia celebrantur per bonos
ſacerdotes non autē iſto modo
ſuperſtitioſo ꝛ retrogrado iuxta
no. in. c. nihil i ſacrificiis. de cōſe
cra. diſt. i. ꝛ no. in. c. cum marthe.
de celebra. miſſ. vide. d. Jo. lec. in
ſum cōf. in ti. de ſortile. q. xix. ꝛ. q.
vlt. per iſta enim ſortilegia nō im
ploratur auxiliū ſacramēti mixti
in factura aut ipſa diuina virtus
ad reuelādū iſta: ſed poti9 demo
nis ſuffragium vt illa reuellet p
abuſū iſtorū ſacramētoꝝ cui oīa
huiōi opera ſortilegia imolanſ p
illam amicitiam quam ipſi male-
ficii habent cum demone ſecūdū
pacta inter eos inita. xxvi. q. v. c.
nec mir. ꝟ. ad hec oīa. ꝛ Jo. lec. in
ſum. con. co. ti. c. ii. ꝛ hoc faciūt in
opprobriū diuine maieſtatis: ꝛ ſi
quare ſpōſa reuelatiōis ideſequā

tur illa profecto ſunt diabolica ꝛ
non diuina: ſed iſtū tam turpem
abuſuꝫ ſacramētoꝝ diabol⁹ in- 5
ſtruit hoīeꝫ facere. vt ſub eo ipſe
facilius adoret ab homine ī vendē
c⁹ diuine bonitatis ꝛ hoc modo
hominē decipit: vt dicūt canoni
ſte ꝛ facit Theologi ī locis ſupra
not. in. vj. ꝛ. xij. q. ꝛ habetur in. d.
c. epiſcopi. Ad ſecūdū dū dicebat
quod diligere in ſe non eſt pecca
tum: eſt verum quando dilectio 6
ipſa eſt in charitate fundata tūc
em̄ ē op⁹ meritoriū deo q: chari-
tas eſt recta volūtas ab oib⁹ ter-
renis: ac p̄ſentib⁹ penitus ad- 7
uerſa ī . cta vero deo inſeparabi
liter vnita igne quodā ſpūs: om-
nis extranee corruptiōis neſcia:
nulli vitio mutabilitatis obno
xia: ſupra oīa que carnaliter dili-
gunt excelſa: ꝛ in effectu cōcludē
quod illa eſt dilectio maxima cir
ca diuina ꝛ eccleſiā vel erga p̄xi
mum pp deū qui reſpicit animē
beatitudinem non hec mūdanā
fragilia. vide tex. p̄clarū de peni.
diſt. ij. c. charitas eſt. vbi plura ſin 8
gularia de charitate narrantur:
hec em̄ eſt illa charitas ꝛ dilectio
que habet meritū regni celeſtis
hec eſt illa de q̄ locut⁹ fuit Pau.
ap̄ls ꝛ Matth. xxij. c. ꝛ de qua lo
quitur diuinū preceptuꝫ. ꝛ tex. in
d. c. firmiſſime. ꝛ ibi glo. cetere ve
ro dilectiōes carnis que terrene
ſunt potius h̄nt annexum pecca-
tum quam meritum reſpectu vlti
mi effectus q̄ eſt carnalis coitus
ꝛ pp̄ea ille qui putat ſacramētuꝫ
eucharistie operari ea q̄ ſunt me
diate vel imediate peccatū eſt in
maximo errore: nec caret manife
ſte hereſis ſuſpitione nihilomin⁹
iſtis ſemꝑ me refero ad cōmunē 9
Theologoꝝ opi. ꝛ rectum iudi-
cium ſctē matris eccleſie. ¶ La-
dradus † autem in hac materia.
in conſil. ſuo. ccx. quod incipit re
gularis h; traditio ꝛc. ſic diſtin-
guit dicens q᷑ ſortilegia ſimplici-
ta: itē pocula amatoria vel aſſu-
mere hoſtiā non ſacratā iſta nō
inducunt hereſim: vt in. c. j. de ſor
ti. ꝛ in Rub. eo. tit. l. ſi quis aliqd.
§. qui abortionis. ff. de peni. ꝛ. c.
de hoſte. de celebra. miſſ. ¶ † Ima
gines vero facere ad amorē mu-
lieris prouocādū dicit ipſe quod
magis videt eſſe ſuperſtitioſum q̄
hereticū. ¶ † Sed circa hoc duo
ſunt cōſideranda. ¶ Primuꝫ eſt
modus inuocationis quo inuo-
catur demonis ſuffragiū. ¶ Se-
cundū eſt conſiderādum circa rē
que expetitur. ¶ Primo igitur ca
ſu aut innocatur auxilium demo
nis per modum imperij ꝛ ſuffra-
gij. aut p modū adorationis ꝛ cul
tus latrie: primo caſu aut implo-
ratur ad tentandum ꝛ flectendū
publicos aies mulier ad libidi
nem vel his ſimilia q̄ ſunt de
p̄pria demonis natura ꝛ nō ſa
piunt hereſim: vt habet in apoca
lipſ. ij. c. ecce miſſurus eſt diabol⁹
aliquē ex vobis in carcerem vt tē
temini ꝛc. ꝛ habetur Math. iiij.
Marc. j. ꝛ Luc. iiij. hoc em̄ eſt pro
prium demonis tentare hominē
ad peccādum: vt. ibi dicit ꝛ diſti-
mus ſupra ea. q. in princi. ¶ Aut
imploratur eius auxiliū ad ſcien
dum futura vel ad aliquid aliud
faciēdum q᷑ ſoli deo creatori cō-
petit ꝛ tunc ſapiūt hereſim ma-
nifeſte: q: vult attribuere creatu-
re quod eſt p̄priū creatoris: vt. c.
accuſat⁹. §. ſane. de heret. li. vj. ꝛ
ibi not. doc. ¶ † Secūdo vero ca

ſu principali q̃ſi inuocatio illa fit p
modum adorationis ⁊ cultus la
trie adorando Diabolū abſq; du
bio illud ſapit hereſim imo eſt p
prie hereſis adorare diabolum: ſi
enim adorare hereticū eſt hereſis
nō ꝓpter pſonā ſed ꝓpter vitiuȝ
in qua eſt graue peccatum: vt di
cit Oldrad. ibi ⁊ Gemin. in .d. c.
accuſatus. §. ſane. ita ⁊ multo for
tius adorare diabolum eſt opus
hereticū: quod enim maius ⁊ de
teſtabilius vitium eſt quam ado
rare diaboluȝ: ⁊ hic nō pōderat
perſona: ſed vitium quod cōmit
10 tit in illa adoratiōe. ¶ Et ideo
diligenter eſt aduertendum ad
modum ⁊ formam: quibus demo
nis ſuffragium inuocatur: quia ſi
per modum imperij ⁊ gratifica
tionis ꝑpetuntur ea que diabo
lus facere pōteſt non ſapiunt he
reſim: ſi vero per modum certe
adorationis tunc ſapiūt hereſim
expreſſe per ea que proxime dixi
mus que fuit ſingularis doctrina
Oldrad. in dicto Conſilio. ccx.
¶ Ex quā nota ſingularē caute
lā in practica p aduocatis vt ſint
cauti in formādo poſitiones vel
interrogatiōes qd per modū im
perij ſeu gratificationis quis in
uocauit auxilium demonis: iſto
mō euitabit labes hereſis: ſi ve
ro ponat qd p modū adorationis
l veri cult⁹ latrie quis incidit p
prie in hereſim per ea que ſupra
diximus. ¶ Poſt hec videndum
11 eſt quid de ſacerdotib⁹ q cā do
loris ſpoliant altaria ⁊ celebrant
miſſas veſte lugubri in liuorem
⁊ odiū alicuius inimici vel cele
brāt in illas defunctoꝝ p ipſis vi
uētib⁹ ⁊ faciūt p ceꝰ vt citius mo
riant vel incurrāt mortis piculū

nunquid iſta ſapiant hereſim ma
nifeſte. dic qd non qd apparet re
ſpecta pene que imponit p iſto
crimine. xxvj. q. v. quicunq; ⁊ cla
rius dicetur infra eodē. q. ſequē.
vbi tradet de penis iſtorū. ¶ De
12 inde quero quid ſi clerici vel lai
ci crucem aut imaginem beate
marie virginis ſeu aliorū ſancto
ruȝ irreuerenti auſu proiecerūt in
terrā ⁊ ſpinis vel vrticis ſuppo
ſuerint aut pedib⁹ forſaȝ calcaue
rint an iſta ſapiāt hereſim mani
feſte vel dicant̄ ꝓprie opera hereti
ca: ⁊ ſimiliter dicas quod nō liceat
grauiſſimuȝ ſit peccatum in ſe: l. c.
ſi canonici. §. fi. de offi. ordi. li. vj.
13 ¶ Ulteri⁹ quero quid ſi Sacer
dos celebrat vnaȝ aut plures miſ
ſas ſuper hoſtia quā nunq; ſacra
uit ſi poſtea cōicat ſecū illa an in
cidat in hereſiȝ vel dicatur here
ticus ex eo ſimiliter ſi aliquis ac
ceperit hoſtiā ſuper qua celebra
te fuiſſent vna aut plures miſſe
no tñ fuit ſacrata ⁊ illā immiſcuerit
in ſortilegijs maxime his q̄ fiunt
ad amoreȝ an incidat in hereſim
ſacerdos qui miſſas illas ſcienter
celebrauit: ⁊ ille qui hoſtiā ipſam
cōmiſcuit in ſortilegijs: dic quod
neuter committit hereſim: quis
grauiter peccat vterq; c. de hōie
de celebra. miſſ. ⁊ p Oldra. i. d. cō
ſi. iij. col. ⁊ diximus verbuȝ ſupra
ead. q. in prin. ⁊ habetur p. d. Jo.
lec. in ſum. conf. eo. ti. q. xj. ⁊ xvj.
14 ¶ Nec obmittam de eos qui i ſor
tilegijs ſuis apponunt imagines
illaſq; baptizāt ſub nomine per
ſone maleficiāde vt affligāt in eo
vel ea illō accidēs qd ipſi vel ipſe
deſiderant an iſta ſapiūt hereſiȝ
manifeſte: dic q conſiderandū eſt
ad quem effectum imagines ille

fuerũt fabricate τ ad quem effe-
ctum tendunt ſortilegia τ ad q̃d
implorãtur auxiliũ demonis aut
ad ea que facere põt virtute ſua
naturali aut ad ea que ſpectãt ad
creatorẽ. itẽ ſub quo modo τ for-
ma imploratur demonis ſuffra-
gium aut per modum imperij τ
gratificationis vel p modũ ado-
rationis τ cultus latrie de quib9
omnib9 dixim9 ſupra eadẽ.q.10
mõ inſiſto vlterius i declaratiõe.
vide.d.Jo.lec.in ſum.conf.eo.tit.
5 q.xij. ¶ Quid de his qui in ipſis
ſortilegijs immiſcẽt reliquas ſcõ-
rum τc.ſ.particulas oſſium car-
nis aut neruorum capillorum vn-
guium τ ſimilium vel particulaſ
aliquas veſtium eorũdem vel dñi
noſtri Jeſu xpi aut beate virginis
marie ſeu aliorum ſanctorum aut
ſanctarũ an ſortilegia ipſa dican-
tur eſſe heretica vel ſapere here-
ſim manifeſte p̃ſuppoſito q̃ ita
mixta fuerit in ſortilegio aliquo
non reſpi9 ſeruitutem: dic quod nõ
ſunt heretica nec ſapiũt hereſim
manifeſte: q̃uis negari nõ poteſt
q̃d ſunt valde ſuperſtitioſa dãna-
ta q̃d eſt verum quando fierẽt ipſa
ſortilegia ad flectẽdum pudicos
animos ad libidinẽ vel ad alios
effectus qui fieri poſſunt per de-
monem τ non interuenit cultus
adorationis. ſi vero interueniret
cultus adorationis τ fierent ad
ſciẽdũ illa que pertinent ad deũ
ſemper ſapiũt hereſim manifeſte:
vt late diximus ſupra proxime.
vide.S.Thom.in ſum.ſcda ſcde
diſt.95.arti iij.ver.dicendum in
tit.de ſuperſti.vbi hoc idẽ tenet.
idẽ etiam Joã.lec.in ſum.conf.
16 eo.ti.q.xv. ¶ Modo quero q̃d
de his q̃ ſacramẽta eccleſiarũ vt
eſt oleum ſanctum baptiſmatis
criſmatis: vel extreme vnctionis
aut aquã fontis baptiſmatis in
dictis ſortilegijs cõmiſcuerint an
ſapiant hereſim vt ſupra: τ bre-
uiter dicas q̃d nõ: q̃d pꝫ ex diuer-
ſitate penarũ indictarũ pro huiõi
maleficijs q̃ ſunt diuerſe a penis
hereticorũ de quibus in.c.ad abo-
lendã.τ.c.vergentis.extra de he-
ret. τ late diximus ſupra ti.j.q.vj.
Quod tñ eſt verum quando per
ipſa ſortilegia non imploraſ au-
xilium demonis niſi ad ea que de
ſui natura facere poteſt de quib9
alſ diximus ſupra ea.q.τ.q.vi.τ
vij. ſi vero inuocaretur ad ea que
nõ ad ipſum: ſed ad deũ creatorẽ
ſpectant ſine dubio tunc ſaperẽt
hereſim manifeſte vel ſi p demõis
ſuffragium inuocantur per mo-
dũ adorationis τ cult9 latrie: q̃
ipſi ſortilegi τ eos cõſulẽtes ado-
rarent cum deuotiõe diabolũ tũc
illorũ opera eſſent heretica alſ ſi
p modũ imperij vel gratificatio-
nis dicas q̃ non vt.s. proxime di-
ximus per Oldra.in.d.cõſil.cex.
17 ¶ Et iõ dic q̃d ſi q̃s in ipſis ſor-
tilegijs q̃reret auxilio demonis
ſcire ſi mulier in corde ſuo amet
ipſum amantem vel econuerſo q̃ſi
mulier ſortilegat erga virũ iſto ca-
ſu ſortilegia ſapiũt hereſim mani-
feſte: q̃ ſecreta cordis hominum ne-
mo ſcit niſi ſol9 de9 τ cui ipſe vo-
luit reuelare: vt h̃r.ij.q.iiij.cõſuluiſ-
ti τ late diximus.s.ea.q.in prin.
18 ¶ Sed q̃ro q̃ſi [illegible] facta poſita ſi
amatorijs ſortilegijs ad flectẽdum
vt.s.an operent effectum ex po-
tentia illi9 ſacramẽti flectaſ ani-
mus illi9 ad amãdũ: τc. dic q̃d nõ:
q̃ illius nõ vtunf debito mõ nec
ad honeſtũ: ſed turpem effectũ: ni

quod vt plurimum tendit vt peccatũ ad que opera diuina gratia vel ſacramẽta eccleſiarũ ſe nõ extẽdũt vt alias diximus. ȝ. eo. q. vj. τ ideo cõmuniter appellari ſolet iſte abuſus quidam ſacramentorum τ ſortilegiũ. xxvj. q. iiij. ſacrile. iũȝ. τ c. ſiquis cõtumax. §. j. ¶ Hec dum eſt annus elapſus ꝙ vidi Rome caſum iſtũ euenire in facto vbi due mulieres impudice cũ oleo ſancto baptiſmatis τ criſmatis quo inunxerunt ſibi labia dicentes q̃dã turpia verba ad formandũ ſortilegiũ: deinde deoſculabant viros a quib9 amari cupiebãt aſſerentes quod illud ſortilegiũ τ obſeruantia operabatur maximum effectũ quo ad iniungendam dilectionẽ in corde vacuo nihilominus vidi ambas fuſtigari p vrbẽ τ mitratas in loco quodã publico notiſſimo turpiter dehoneſtari ſm quod dicit Panor. in. p. c. ij.
19 de ſortil. ¶ Idẽ τ dicendum eſt de his qui in hmõi ſortilegijs amatorijs immiſcẽt aquã benedictã ſumptã ex amphora cõi que patet in eccleſia eãde ac pdictas: frõdes palmarum: ramos oliuarum benedictarũ: ſacros agnuſdeos τ ſimilia: iſte dicitur pot9 abuſus quidã ſacramentorũ vt ſupra prime diximus: quã hereſis expreſſa. idẽ dicendũ eſt de his q̃ aliquas reliquias veſtiũ ſctõꝝ apłoꝝ martyrum aut aliorũ ſanctorũ vel qui particulam lapidis ſacrati: purificatorij ſuper quo imolatur hoſtia: itẽ calicis vel alterius rei benedicte ſiue ſacrate cõmiſcuerint in ipſis ſortilegijs amatorijs: dñr abuti ſacramẽtis hmõi τ grauiſſime peccãt citra tamen hereſis labem: vt notat per. d. Oldra. in. d. cõſil. cc x. τ Panor. in. d. c. ij. de ſortil. vbi expreſſe dicit ꝙ quotienſcũꝗ non interueniunt eã de quib9 per glo. in. d. c. accuſatus. §. ſane. ꝗuis inuocẽtur demones vt promoueant animũ mulieris ad impudicitiã: lȝ iſtud ſit grauiſſimũ peccatũ in ſe: tñ non ſapit hereſim. qr pprium eſt demonis tẽtare creaturas: vt habetur apocalip. ij. c. τ xvj. q. ij. viſis. vide. S. Thom. in ſum. ſcda ſcde diſtĩ. 95. ar. iij. ver. dicẽdũ in tit. de ſuperſti. τ Jo. lec. in ſum. in titu. de ſortile. q. xxv. ad literã qui oẽs tenent quod p iſta quis non incidit in hereſim dũta
20 mẽ fiant modo predicto. ¶ † Que omnia predicta limitanda ſunt pluribus modis: τ primo vt non pcedãt quotieſcũꝗ in ipſis ſortilegijs celebrarentur ſolennia ſacrificia interpoſitis aris, idolis et alijs de quibus ſupra in. iij. τ xj. qq. τ diabol9 adoraret: qr iſto caſu cõmittit hereſis: vt ſepi9 ſupra prime diximus. ita tenet expreſſe Oldra. in. d. cõſi. τ Gem. τ alij doc. in. d. §. ſane dicẽtes ꝙ peius eſt adorare diabolum ꝗ hereticum. ¶ Scdo limitant vt non pcedãt in ſacramento eucharistie corporis vel ſanguinis domini noſtri Jeſu xpi: qr tunc cõmittitur hereſis. ita dicit expreſſe glo. in. d. §. ſane. ¶ Tertio limitãtur ꝗ̃ interueniret rebaptizatio pueri j ipſis ſortilegijs qr etiã ſaperent iſto caſu hereſim manifeſtã. vt p. d. glo. in. d. §. ſane. ¶ Quarto limitantur niſi in ipſis ſortilegijs miniſtrãdis hereticus interueneniret: vt per. d. gloſ. ¶ Quinto τ vltimo limitãda ſunt quotieſcunꝗ demonis ſuffragiũ inuocatur ad habẽdum notitiã eorũ: vel faciendũ ea

que ſoli deo creatori competunt in priuilegium de quibus plenius diximus.8.eadē.q.in prin.et per iſta ſit expedita hec decima vtilis queſtio.que omnia bene not. q2 illoꝝ ſcientia eſt maxime ipoꝛtantie tam in reſpectu examinis:ꝗ penarum:de quibus dicemus infra.q.proxima.

¶Summarium.

1 Pena ſortilegis imponēda diuerſimode conſideratur.

Sortilegiū qualiter ſit in foro cōſcientie puniendum.

Sortilegi qualiter veniant in foro iudiciali canonico puniendi.

Sortilegi diuinatores qua pena de iure ciuili puniantur.

Sortilegia amatoria qualit ſint punienda.

Sortilegium amatoriū qualiter ſit de iure ciuili puniendum.

Pena ſortilegis imponenda plura preſupponit conſideranda.

Clericus pōt pro ſortilegijs eccleſiaſticis beneficijs priuari.

Sortilegus nō excuſatur ſimplicitate vel ignorantia.

Sortilegia venefica qualiter veniant in foro conſcientie punienda.

Jura multum adhorrent artem maleficam.

Pena ſacrilegis imponenda diuerſimode conſideratur.

Conuerſantes cum ſortilegis ſunt puniendi.

Tortura indiſtincte cōtra crimē ſacrilegij procedit.

Sortilegus teſtibus conuictus et pertinax poſt beſtijs tradi vorādus.

Docens ſortilegium ⁊ addiſcens equaliter veniunt puniendi.

Membri languedinē ⁊ incurabilitatem inducētes poſſunt ſortilegij pena condemnari.

18 Sortilegiū in bonū finē factū an ſit puniendum.

19 Futura an poſſint impune pꝛenoſticari.

20 Sacerdos cauſa doloris eccleſiaſtica immutās infamis eſt ꝗd.

21 Imaginē crucis vel alteri9 ſcti indigne tractās ꝗ pena ſit puniēdus.

22 Sacerdos celebrās ⁊ nihil cōſecrans qua pena veniat puniēd9.

23 Imagines baptiſantes vt ſortilegium exerceant qua pena veniāt puniendi.

24 Aſtrologi futura pꝛedicentes diuerſimode veniūt in penis impōnendis conſiderandi.

25 Sortē in euāgelijs ꝗrētes ⁊ verba euāgelica in illis immiſcentes qualiter ſint puniendi.

26 Verba honeſta an poſſunt licite verbis inhoneſtis cōmiſceri.

27 Scripture ligate an poſſint licite in collo vel alio loco corporis deportari vt ex hoc aliqd eueniat.

28 Diabolo ſacrificātes vt ad honores perueniāt ꝗ pena mulctētur.

29 Reliqās ſacras:ſubſtātialia ſcōrū eccle:⁊ ceteras res ab eccleſia benedictas ſortilegijs ſuis immiſcentes heretici habentur.

30 Sortilegiū ſanatiua ⁊ nullū preiudiciū inducentia de iure ciuili non puniuntur.

31 Diuinatio p ſomnia an ſit prohibita ⁊ punibilis.

1 Vndecimo poſt pmiſſa videdū eſt ꝗb9 penis iſti ſortilegi puniūt in qua ſi ſit diſtinctio de 8.repetēda eſt aut ſapiūt hereſim manifeſte: aut non. primo caſu penę ipſoꝝ declarate fuerūt.8.tt.ſ.q.iiij.vbi copioſe diximꝰ ꝗbꝰ penis puniūt heretici. ſcdo vo caſu qñ nō ſapiūt hereſi

expreſſa3.diſtinguẽdũ aũt ſumus in prima ſpecie ſortilegiorũ diuinatiuã autẽ ſcdã que eſt amatoria: aut in tertia q̃ dĩ maleſica de quibus alias diximus.ſ.eo.titu.q.ij. ¶Primo caſu aut ſunt ad habendũ notitiã futurorũ aut eorũ q̃ in corde ſunt hoĩs: et iſta q̃ ſapiunt hereſi3 maniſeſte ut.ſ.proxime diximus puniunt penis hereticorũ de q̃bus.ſ.id ẽ eſt ſi in illis cõmitterẽt hoſtiã ſacratã aut alia de q̃bus p gl.in.d.c.accuſatus.§.ſa. ne.de here.lib.vj.quia tunc ſortilegia ipſa ſaperẽt hereſim maniſeſte et hereticorũ penis eſſent puniendi q̃ premiſſa faciũt.ita dicit Oldra.i.d.cõſ.tex.Panor.in.c. ij.extra eo.ti.ut diximus.ſ.prima

2 q.circa ſi. † aut ſũt ad habendũ notitiã p̃ſentiũ occultorũ prout ſunt furta:rapine:iccdia:tractatus:adulteria: homicidia occulta:et his ſimilia facinora aut eorũ q̃ iam facta ſunt de p̃terito ſeu eorũ q̃ in lõginquis partibus ſũt et ſimiliũ.q̃ tñ nõ ſapiũt hereſi3 maniſeſte aliis penis puniũtur:q2 ſi eſt cleric9 de iure cano.ſi ne diuino in foro cõſcĩetie ſubiicitur pñie.ſ.l.dic̃r extra collegium et eccleſie ſiue cõionẽ fidelium q̃ imponit per ſacerdotẽ qua ſubiiciũtur etiam laici ut eſt tex.in.c.j.de ſortileg. et ibi.Panor.et alij q̃ ita declarãt tex.illũ l3 glo.ſi.videat aliter ſentire:l3 ipſa loquit de penis iudicialib9 imponẽdis a iudice eccleſiaſtico in foro cõtentioſo ſcdm iura q̃ gloſſ.ipſa allegat ut

3 infra proxime dicã.¶ † Aut ſum9 in foro cõtentioſo iudiciali canonico poſtq̃ delictũ innotuit curie et tunc p eodẽ crimine imponũtur grauiores pene:q2 ſi cleric9 erit ſuſpenſus a diuinis et ab altaris miniſterio per annũ et ultra ad arbitriũ iudicis ſcdm facti qualitatem aut turpitudinẽ et perſonar3 cõditionẽ quo termino elapſo cleric9 ipſe ſtatim ipſo iure reuertit ad priſtina ſua.ita dicit tex.in.c.ij.eo. tit.et ibi p do.Abb.quẽ vide et Feli.et alios.laic9 do regulr excõicat.xxvj.q.v.nõ oportet.S3 hoc eſt verũ quotieſcũq3 ex ſimplicitate et bono 3elo clericus peccaſſet ſecũdũ terminos.d.c.ij.alias grauius punietur:q2 dep[onitur ab] omni ordine ſacro et p̃uabit omnibus beneficiis et intrudit in monaſterium ad agendũ perpetuam penitentiã:ut habetur.xxvj.q.v. ſi quis eps.et ibi gloſ.idem tenet Panor.i.d.c.ij.Et nota quod ultra penas predictas poterit iudex eccleſiaſticus exercere etiam alias penas contra laicos hmõi ſortilegia exercẽtes:quia ſi ſerui ſunt et viles perſone poterũt mittari fuſtigari et aliis ſimilib9 modis dehoneſtari:digniores vero poterũt relegari uel ad pp̃etuos carceres cõdẽnari ut in.c.contra idolorum.xxvj.q.v.quod eſt verum et procedũt iſte ultime pene quotieſcũq3 als moniti laici ab ipſis ſortilegiis noluerint ſe abſtinere et ſic de his qui plurieſ inciderunt in crimẽ.vide Panor. in d.c.j.de ſortil.in gl.ſi.vbi ſubiungẽdo dicit nota q̃ licet iſtud ſit crimen eccleſiaſticũ tamẽ nõ eſt mere eccleſiaſticũ:quia iudex etiã ſecularis p̃ot de hoc crimine cognoſcere pariterq3 punire licet reos ipſos penis grauiori

4 bus pſequatur.¶ † De iure aũt ciuili punitur pena capitis tam ille ſortilegus et magus quam ille

quia cõſulit ipſos ꝛ ſortilegia ipſa
confici mandat. ꝛ ille eſt tex. in l.
nemo. C. de malef. ꝛ mat. Iſti enĩ
diuinatores ſunt multum deo ab
hominabiles: ꝛ expoſit ratio eſt quo
lũt ſe facere eq̃les deo dũ diuinã
poteſtatẽ que vertitur in cogni
tione futurorũ ſibi vſurpare con
tendunt ꝛ eſſe ſimiles deo: ꝛ dicit
do. Ioã. de tur. crem. in. c. contra
idolo. xxvj. q. v. quod queadmo
dum Lucifer ꝛ primi noſtri parẽ
tes voluerunt eſſe ſimiles deo in
altitudine ꝛ pulchritudine: itẽm
in cognitione ꝛ ſciẽtia boni ꝛ ma
li: ideo omnes de celo deiecti fue
rũt quorũ quidã in profundũ in
ferni: quidã vero in hoc vari arũ
calamitatũ mundo peruenerunt.
ita dicẽdũ eſt de iſtis diuinatori
bus qui in cognitiõe futurorũ
volunt eſſe equales deo: de eccle
ſia dei q̃ p celo figurat̃ omnino
expellẽdi ſũt ꝛ a xpi fideliũ grege
5 repellendi. ¶ †Aut ſumus in ſe
cunda ſpecie que dicit̃ anxiatella
ꝛ ſi in ea interuenerũt ea que nar
rant̃ per glo. in. d. c. accuſatus. §.
ſane. dicẽdum eſt q̃ ſapiunt here
ſim manifeſte ꝛ puniũt̃ penis he
reticorũ vt. s. proxime diximus. ſidẽ
dicit Abb. in. d. c. j. de ſortil. ſi aũt il
la non interuenerunt et nõ ſapiũt
hereſim ꝛ dic aut ſumus in foro
conſciẽntie ꝛ tũc ꝛ. xl. dierum pe
nitẽtia ſubijciunt̃ tã clerici q̃ lai
ci ſicut alij de quibus ſupra. d. c.
j. de ſortil. qui tex. loquit̃ indiſtin
cte ꝛ gñalr de q̃buſcũq̃ pſonis ꝛ
de hac etiã ſpẽ ſortilegiorũ in qua
viget eadẽ ratio itelligi põt arg.
tex. in. c. ſi q̃s epũs. xxvj. q. v. vbi lo
quit̃ de omni ſpecie: ex quo etiaʒ
nõ dat̃ diuerſa ratio inter caſum
ꝛ caſum ar. l. illud. ff. ad leg. aquil.
cũ ſimilibus: ꝛ ita tenent doc. ibi.
¶ Si vero ſum⁹ in foro iudicia-
li de iure canonico ꝛ eiſdẽ penis
puniuntur clerici atq̃ laici tam
prima quam ſecunda vice prout
s. proxime diximus in preceden-
ti ſpecie. xxvj. q. v. c. non oportz. c. ſi
quis epũs. c. aliquanti. c. cõtra ido
lorũ. ꝛ. c. augurijs. q̃ oia iura ma-
xime. c. non opz. ꝛ. c. aliquanti. lo
quunt̃ de plurib⁹ ſpecieb⁹ ſortile-
giorũ ꝛ de iſta quoq̃ loquuntur.
6 ¶ †De iure ciuili liſr eadẽ pena
capitis puniũtur. d. l. nemo. C. eo.
tit: que oẽs ſortilegorũ profeſſio
nes ac ſortilegorũ ſpẽs cõplecti-
tur vide tex. ibi ꝛ glo. ꝛ. l. eorum.
in principio. cod. ti. vbi tex. videt̃
cõparare quo ad penas illos ma
leficos q̃ flectũt pudicos aios ad
libidinẽ ꝛ illos qui contra ſalutẽ
hoim moliti ſunt: oẽs eñ ſeueriſſ
ſimis penis ſunt puniendi q̃ non
depotãt niſi vltimũ ſupplicium: vt
no. glo. in. d. l. eorũ. in pn. ꝛ. l. mul
7 ti. ¶ †Et circa pmiſſa nota vnuʒ
ſingulare q̃d dixit Abb. i. d. c. ij.
de ſortil. q̃d pena imponẽda iſtis
ſortilegis vel eos conſulentibus
eſt arbitraria poteſtq̃ iudex illaʒ
aggrauare ſeu grauiorem aut le
uiorem imponere ſecundũ quali
tatem facti conditionẽ perſona-
rum ꝛ animũ delinquentis ꝛ ſm
ipſas q̃litates ꝛ accidẽtia penas
ipſas moderari. arg. l. hodie. et. l.
aut facta. ff. de pe. ꝛ. l. quid ergo.
§. pena grauior. ff. de his qui no.
infa. xxiiij. q. j. nõ afferam⁹. Hoc
tñ procedit de iure canonico in fo
ro eccleſiaſtico. de iure tamẽ ciuili
ſecus eſt vt ſupra proxime dixi.
8 ¶ †Et nota etiam aliud q̃d dicit
Abb. ibi q̃d clericus p. huiõi ſor
tilegijs de quibus ibi ponitur

officijs ⁊ beneficijs ecclesiasticis
priuari. argu. text. xxvj. q. v. c. ali-
quanti. sed ibi ideo clericus ille
fuit dignus misericordia vt illa
minori suspensionis pena punire
tur: quia ex simplicitate peccauit
⁊ bono zelo p inueniendis bonis
ecclesie que fuerant furto subtra-
cta: vt dicit in. d. c. ij. als grauius
fuisset penitus que nota pro limi
9 tatione eorum q supra dixi. ¶ Et
nota etiã hoc aliud quod in istis
criminibus non parcitur simpli
citati nec ignorantie: q2 licet sorti
legia ipsa facta fuerit bono zelo
⁊ ad bonum effectũ. s. reperiendi
res ecclesie furto subtractas nihi
lominus puniunt qui illa cõficiũt
aut consulunt facientes. d. c. ij. de
sortil. ⁊ ibi panor. vbi dicit. quod
isto casu mitius puniunt ex quo
text. iũcta hac doctrina apparet
decisio illius casus an liceat hec
sortilegia fieri ad sanandum cor
pora maleficiata ⁊ si quis malefi
cis remedijs ⁊ arte predicta ali
quos sanauerit an puniat ⁊ qua
pena de quibus habetur. xxvj. q.
vlti. admoneant ⁊ dicemus ea. q.
loco suo. ¶ Aut sumus in tertia
specie principali que dicit venefi
ca ⁊ si in ea interueniũt aliqua de
his que narrat glo. in. d. c. accusa
tus. §. sane. dicẽdũ est qd sapiunt
heresim manifeste ⁊ penis here-
ticorum sunt puniẽdi vt als diximus
supra: si vero ea nõ interueniunt
vel alia his similia: ⁊ tunc aliter
10 puniũtur: q2 aut sumus in foro
cõscientie ⁊ punit fabricãs: ⁊ ille
qui cõsuluit penitentia exilij. xl.
dierũ extra gremiũ ecclesie ⁊ fide
liũ cõionẽ. d. c. j. de sortil. iuncto
c. si quis episcopus. xxvj. q. v. ⁊ licet
text. in. d. c. j. loqui videat de alia

specie. s. diuinatoria tamẽ. c. si qs.
episcopus loquitur generaliter de
omnibus ⁊ in fine vna ⁊ eadẽ pe
na omnes punit qua pena tã cle-
rici q laici subijciũtur: quia text.
in. d. c. j. loquitur generaliter ⁊ in
distincte. l. de precio. ff. de publi. ⁊
xxvj. q. v. aliquanti. ⁊ cum hoc so
lut. videntur trãsire doc. in. d. c. j.
nullam facientes differentiam de
aliqua specie sortilegiorum aut p
sonis. ¶ Aut sumus in foro cano
nico contentioso ⁊ sic in foro so
li si laicus hoc crie peccauit pri-
ma vice erit excõicatus ⁊ ab eccle
sia remouendus erit. xxvj. q. v. si qs
episcopus. ⁊. c. aliquanti. si vero
semel monitus adhuc in eodem
proposito perseuerando iterum
commisit idem delictum ⁊ tunc si
est vilis persona debet fustibus ce
di siue fustigari publice per vrbẽ
mittari ⁊ publice tã q infamis de
honestari: digniores vero relegã
tur i carceribus siue ad perpetuos
carceres condẽnantur. xxvj. q. v.
contra idolorum. ¶ Clerici vero ef-
ficiũtur infames ⁊ omnibus offi-
cijs atq beneficijs ecclesiasticis
priuantur: ⁊ nihilominus ipsi quoq
intruduntur i carceribus aut in
monasteriũ ad agendum perpe-
tuam penitentiam. xxvj. q. v. si qs
episcopus. ⁊. c. aliquanti. ⁊ sequẽ:
in hoc tamen non recederem ab
opi. Abb. de qua in. d. c. ij. de sor-
tileg. quod sit considerãda condi
tio psone qualitas facti ⁊ animus
delinquentis ⁊ secundum quali
tates illas penas ipsorũ quãdoq
augere quãdoq vero minuere iux
11 ta sanũ iudicis arbitriũ. ¶ Et De
iure autem ciuili hec sortilegia
grauius puniũtur: quia iura ipsa
multum abhorrent artem malefi

caz:vt l toto tit.C.de malefi.ꝛ ma
the.ꝛ ideo omnes iſti malefici pu
niũtur vltimo ſupplicio.l.nemo.
l.multi.l. ꝛ ſi excepta.ꝛ.l. eoꝝ.ũ. in
prin.C.eo.tit. ꝛ ideo lex vocat il-
los humani generis inimicos ex
quo vt plurimum querunt inno
centũ corpora illis veneficijs la-
befactare.d.l.multi.ꝛ.l.ꝛ ſi exce-
pta.vbi etiã appellanť hoſtes cõ
munis ſalutis d.l.multi.et natu-
re humane peregrini.l.fi.eo.tit.
12 ¶ Regulariter igitur puniunť
pena capitis tam ipſi magiſtri ꝙ̃
hi qui illos conſulunt ꝛ hec fieri
mãdant.d.l.nemo.in fi.ꝛ.l.multi.
ſi qs vero magiſter ad alteri9 do
mũ acceſſerit exercendi maleficij
cauſa igne concremať: is vero ꝙ
illũ pmus ꝛ ſuaſionib9 euocaue-
rit ꝛ aſſociauerit omnia eius bo-
na publicantur ꝛ in inſulã depor
tãtur. Sed cõtra hoc eſt tex.in.l.
nemo.C.eo.titu.vbi dr ꝙ ille qui
conſulit ꝛ vocat iſtos magiſtros
puniť pena capitis.ſoln.gl.in.d.
l.nemo.refert vtrãqꝫ penam: ſed
non ſoluit contrarium.quidã di-
xerunt qd in.d.l.nullus.licet ille
magiſter fuerit adductus ad do-
mũ alterius cauſa faciendi ſorti-
legia ipſa tamen nõ fuerũt facta
in.d.l.nemo.facta fuerũt hec. ſo-
lu.nõ placet quia ſapit diuinatio
nẽ: quia ſi non apparet qd in.d.l.
null9 fuerint facta ſortilegia mi-
nus etiã apparet in.d.l.nemo.qd
facta vel nõ facta fuerint: niſi di-
ceres quod ille qui cõſulit inter-
uenit in eis ꝛ credit his q̃ fiũt eſſe
vera ꝓpterea grauı9 punitur: vt
d.l.nemo.is ꝟo qui adducit ma-
leficum ſiue ſortilegum ad domũ
alterius poteſt eſſe ꝙ ſit ignarus
puta famulus vel alius qui non
interuenit vel non credit in eis:
ideo mitius punitur: tñ in hoc co
13 gita. ¶ Et nota qd iſtoꝝ amici-
tiã ꝛ querſationẽ quis vetus be-
niuolẽtia fuerit debem9 relinqre
ꝛ eos odio euitare q̃ vero ꝯtrafece
rint oib9 eoꝝ bonis publicatis i
inſulã deportãdi ſunt.d.l.nullus.
14 ¶ Et nota ꝙ ꝓ iſto crimie oẽs
poterũt indiſtincte torqri nõ ob-
ſtante quocunqꝫ priuilegio digni
tatis: qd eſt ſpeciale in iſto crimi-
ne: ꝛ ex hoc nota limitationẽ ad
l.miles.C.de queſtio.l.decurio-
nes.ꝛ.l.diuo marco.eodẽ titulo.
15 ¶ Si quis autẽ de hoc crimine
teſtibus cõuictus fuerit ꝛ nihilo-
minus obſtinato corde inſtiterit
in negãdo etiã pſentib9 teſtibus
qui illius detexerũt facin9 tradi-
tur viuus beſtijs vorandus ac dẽ
tibus ꝛ vngulis lacerandus.ita
dicit tex.i.d.l.ꝛ ſi excepta.in fine.
16 ¶ Et nota etiã quod eadã pena
capitis punitur ille qui docet ar
tem predictã ꝛ ille q ipſam addi-
ſcit.l.culpa.ꝛ ibi glo.C.eod.titu.
quod videtur eſſe ſpeciale in iſto
crimine in crimine hereſis eſt cõ
tra.l.quicunqꝫ.§.eos vero.C.de
heret.vbi minori pena.ſ.pecunia
ria puniunť ſcholares: magiſtri
17 vero pena capitis. ¶ Eadẽ pe-
na vltimi ſupplicij puniuntur q̃
eiſdẽ maleficijs inducunt mẽbri
languedinem ꝛ virtutem viri aut
mulieris gñatiuam impediũt aut
lac nutricis deſiccant: vel quouis
alio modo ipſa ſortilegia ꝛ male-
ficia conficiũt ſiue in corpore per
cibum vel potum: ſiue extra cor-
pus aliquo ex modis quibus di-
18 ximus ſupra in.ij.ꝛ.iij.q. ¶ Sed
quero nunc quid ſi aliquis ſorti-
leg9 ſortilegia exerceat ad bonũ fi-

uem.ſ.ad ſanandum egrotos ma
leficiatos ꝛ ſoluendum alioꝝ fa-
cturas: an hoc liceat impune fie-
ri ꝛ videtur dicenduꝫ quod ſic ex
quo facto nemini nocent ſed ali-
cui pſunt nō ſunt ergo digni pu-
nitione aliqua. ꝛ de hoc ē tex. in. l.
eoꝝ. §. j. C. eo. tit. vbi ille qui fecit
ſortilegia ad incātādū ymbꝛes
ne noceāt ſegetib⁹ vel plātis nul
la pena punitur: et ideo Bar. ibi
per illū text. dcidit hāc. q. dicēs ꝙ
non debet q̄ curat iſtos infirmos
maleficiatos aliqua pena puniri
hoc tamē eſt veruꝫ de iure ciuili:
vt ibi: ſecus autem eſt de iure ca-
nonico. quia eccleſia ſummopere
abhorret iſta remedia ſortilega
ēt ſi fiāt ad effectum recuperande
ſanitatis non vult fieri poſſe hac
rōne q: non licet inuocare auxiliū
demonis etiam p mille corpoꝛuꝫ
ſanitatibus recuperandis: q: mi-
nus malū eſt ꝙ pereat corp⁹ quā
anima cuius maius eſt detrimē-
tum. vide text. in. c. admoneant.
xxvj. q. vij. ꝛ ſi q̄s hec facere pſum
pſerit ſi clericus eſt degradetur ꝛ
omni officio ac bñficio eccleſia-
ſtico priuandus erit: laicus autē
excōmunicandus. p quo facit ēt
tex. in. c. nec mir. §. ad hec auteꝫ.
xxvj. q. v. vbi oēs iſte ligature et
ſuperſtitioſa incantationum re-
media ſūt omnino dānata: q: hec
fieri non poſſunt abſq; demonis
opa ꝛ ſuffragio: ꝛ id dt. S. Augu.
lib. x. de ciui. dei: cuius verba re-
lata ſunt in. d. c. nec miruꝫ. quod
hec ſunt talia remedia que ars
nō cōmēdat medicoꝝ ꝛ ab eccle-
ſia omnino reprobata merito ſūt
a xpi fidelibus euitāda: vide. S.
Tho. in ſum. ſecūda ſcde diſt. 95.
art. iij. in ver. dicendum. titulo de

ſupſtit. et Jo. lec. in ſum. conf. eo.
19 tit. q. ij. xi. ꝛ. xiij. ¶ Ultra ea que
diximus ſupra i pma ſpecie diui-
natiua addēda ſunt hec quid di-
cēdū ſit de aſtrologis ꝛ chiromā
tis qui ſecundum curſum aſtroꝝ
ꝛ ſigna celeſtia futura pnoſticāt
an liceat hoc facere vel ſint pu-
niendi ſicut augures et aruſpi-
ces aut alio modo? Reſpond. aut
hec futura pdicant ex certa ſcien-
tia imponētes futuris cōtingēti-
bus reb⁹ neceſſitatē quādā quaꝫ
dicunt cauſari ex motu corpoꝛuꝫ
celeſtium et iſto modo ſunt here-
tici ꝛ puniūtur vt heretici: vt late
diximus. ſ. hac. q. in princ. ꝛ. q. pre-
cedenti. Ratio eſt q: ſigna illa nō
ſunt cauſe reꝝ finales imponen-
tes neceſſitateꝫ humanis rebus
agēdis aut homini: ſed ſūt ſigna
quedam inclinatiua ſiue indica-
tiua rerum futurarum ſecundum
cōmuniter accidentia per regu-
las quaſdam: ꝛ naturas corpoꝛū
celeſtium que multoties fallunt
quibus non ſubijcitur neceſſario
natura humana: quin poſſit illa
euitare ꝛ vti liberi arbitrij pote-
ſtate: vid Abb. I. d. c. ſecūdo extra
eo. titulo. ꝛ Jo. lec. in ſum. cōfeſſ.
eo. titulo. q. quinta. aut illa predi-
cant demonſtratiue pſumptiue:
ſiue inclinatiue aſſerentes ꝙ ex
motu corpoꝛū celeſtium tale q̄d
inclinatiue demonſtratur ſiue fi-
guratur in actibus hominum in
ferioribus: et hoc modo non eſt
peccatum ex quo nullam impo-
nunt neceſſitatem: ſed inclinatio
nem quandam quam quis libere
euitari poterit ſi velit vti pruden-
tia ꝛ ſui liberi arbitrij poteſtate
vt latius dicemus infra. et habe-
tur per Abb. in. d. c. ij. eod. titulo

20 ¶ †pro facilliori intelligētia pre
miſſorum ſubijciam infraſcriptas
queſtiones ſpeciales declarādo
penas criminis cuiuſqȝ. Et primo
quero quid de ſacerdotibus qui
cauſa doloris ſpoliant aras aut
extinguunt luminaria conſueta
qua pena puniūtur dic quod cle
ricus honore et dignitate priua-
tur ⁊ ſic efficitur infamis: vt in.c.
quicunqȝ in primo reſpō.xxvj.q.
v.⁊ Jo.lec.in ſum.con.co.titul.q.
xviij.⁊ hoc niſi ſponte de premiſ-
ſis coram epiſcopo vel metropo-
litano ſe culpabiles detulerint et
de ipſis condignam peregerint
penitentiaȝ.d.c.quiſcunqȝ.alij ſa
cerdotes reperiunt qui ſumpta
veſte lugubri miſſas defunctorū
celebrant pro viuentibus cauſa
inimicitie vt is pro quo ſacrificiū
ipſiuȝ offerūt moriatur aut incur-
rat mortis periculum qua pena
ſit puniendus? dic iſto caſu ꝙ ſa-
cerdos vel clericus q̄ ſcienter iſta
fecerit a proprij ordinis gradu
priuat̄ ⁊ perpetui exilij ergaſtulo
vna cū eo qui ipſuȝ ſacerdotē cō-
ſulit aut premiſſa fieri ordinauit
ſiue mandauit relegat̄: vt eſt tex.
i.d.c.q̄cūqȝ.i fi.xxvj.q.v.⁊ Jo. lec.
in ſum.cō.co.tit.q.xx. ¶ Deinde
21 quero ⁊ q̄d de clericis vl̄ laicis q̄
imaginem crucis aut beate ma-
rie virginis ſeu aliorum ſanctoꝝ
proiecerunt in terram illaſqȝ viri
cis ſpuitis vel pedibus conculca-
runt q̄ pena puniēdi ſunt? caſus
iſte ponitur ꝑ tex.i.c.ſi canonici.
§.fi.ď offi.ordi.lib.vj.vbi dicit qď
vltrix ſic ꝓcedat dura ſnia cōtra
eos per quam alij id facinus pa-
trare pertimeſcāt.glo.vero decla
rando tex.primo dicit quod erūt
priuandi locis ſui dignitate atqȝ
honore niſi celeri ſatiſfactiōe co
ram metropolitano ſe ſufficien-
ter purgauerint: deinde deuenit
ad aliam penam dicēs qď ſtatur
arbitrio iudicis cōcludens in ef-
fectu ꝙ ſit pena arbitraria ꝑ pri-
ma allegat tex.i.d.c.q̄cunqȝ.xxvj.
q.v.⁊.l.j.ff.de iur.de lib.cum qua
glo.tranſit Gemi.ibi Archi. autē
dicit qď poterunt tēporaliter pu-
niri quod i vinculis publicis cō
uinciātur: vt.l.j.C.de his qui ad
ſtatu.cōfu.⁊.ff.de pen.l.capitaliū.
§.qui ad ſtatuas vel quod mouā
tur.vt not.in.l.j.C.ne lice.ſigi.ſal
uat.⁊c.⁊ hec vltima pena inferē
de rigore iuris ciuilis: vt.ď.l.f.
alie vero ſuperiores inferri poſ-
ſunt ꝑ iudicē eccleſiaſticum: vt di
cunt doc.in.d.c.ſi canonici.§.fin.
¶ Uidēdū eſſet etiā qď de iudeo
qui ſuper crucē dum deferret pu
blice per vrbem proiecit immun-
ditias qua pena puniat̄? iſtū ca-
ſum decidit Pet.de aucha.in cō
ſil.xv.quod incipit ſpiritualis iu
dex in prouincia romādole. vbi
dicit quod iudeus ipſe poterit ꝑ
vtrūqȝ iudiceȝ caſtigari eccleſia-
ſticum ⁊ laicū: ⁊ ſeueris penis pu
22 niri. ¶ †Quero quid dicendum
ſit de his qui in ſortilegijs cōmi-
ſcuerunt hoſtiam non ſacratā ſu
per qua tn̄ celebrata fuit vna aut
plures miſſe qua pena puniat̄ ſa
cerdos qui ſcienter ſuper hoſtia
illa celebrauit miſſas vel qui cele
brando non cōſecrat aliquid: ſed
capit panem ⁊ vinum apud alta-
re ſine ſacramēto ⁊ omnes ac ſin
gulas cerimonias et ſolēnitates
fecit apď altare excepta conſecra
tione qua pena puniat̄? caſ9 iſte
ponitur in.c.de homine.de cele.
miſſ.vbi tex.nullaȝ ponit penam

temporalē: ſed credo quod ſit pe
na arbitraria in eo qui celebrat
miſſam ⁊ ſine conſecratione acci
pit hoſtiam ⁊ vinum quaꝫ iudex
eccleſiaſticus ſibi iniūget loco pe
nitentie: is vero qui ſcienter cele
brat ſuper hoſtiā aut alia re cum
qua fieri debent ſortilega grauiꝰ
puniendus eſt ſicut is qui ſortile
giā ipſa conficeret: qꝛ paria ſunt
aliquid prohibitū facere vel effi-
cere aliquod neceſſarium antece
dens ꝑ quod peruenit ad illud
vt l. oratio. ff. de ſponſa. vide text.
in. d. c. ſi quis epiſcopus. xxvj. q.
v. q̄ loquit generaliter de omni-
bus ſortilegijs. ille em̄ q̄ habuit
animuꝫ delinquēdi ⁊ deuenit ad
actum proximum delictis habet
ac ſi feciſſet ⁊ conſummaſſet deli
ctum nō ſolū: de iure canonico:
vt in. c. ſicut dignum. de homici.
cum multis ſimilibus: ſed etiam
de iure ciuili. vt l. is qui cuꝫ telo.
C. ad leg. corn. de ſic. ⁊ l. j. §. diuꝰ.
⁊ ibi Bar. ff. eo. ti. ⁊ habet ꝑ Pa
nor. in. d. c. ij de ſortil. ⁊ Jo. lec. in
ſum. cō. eo. tit. q. xxiiij. et Oldra. i
d. conſil. ccx. in. ij. col. laicus ve-
ro excōmunicatur ⁊ relegatur de
iure canonico in foro iudiciali.
c. aliquāti. xxvj. q. v. ſꝫ ſi ſemel mo
nitus iterum ſe immiſceat in pre-
dictis ſi eſt nobilis intruditur in
carcerē: ignobilis fuſtigatur mi-
tratur ⁊ publice dehoneſtat. d. c.
ſi quis epiſcopus. c. aliquantulc.
23 ſortes. cū alijs ſequen. ¶ † Quid
dicendum de his qui imagines
conficiūt atq; batizant ⁊ eꝫ illis
conficiūt ſortilegia. dic aut ſortile
gia ipſa fiunt ad aliquē effectum
qui demoni non conuenit ſꝫ ſoli
deo ⁊ ſapiūt hereſim manifeſte: vt
ſupra diximus. q. precedenti: ⁊ iō
puniendi ſunt vt heretici: vt. s. di
ximus tit. j. q. iij. ſalua tamen do-
ctrina gloſ. de qua in. d. c. accuſa-
tus. §. ſane. de hereti. lib. vj. ⁊ ſal-
uis etiam limitationibus de qui
bus infra in ſi. dico illos eſſe pu-
niendos eiſdem penis quibꝰ alij
in ſuperioribus caſibus vid. Ol-
dra. i. d. cōſi. ccx. vbi de hoc facit
mentionem expreſſam ⁊ Joa. lec.
in ſum. con. eo. tit. q. xij. ¶ Idem
dicēdū eſt de his qui in ipſis ſor-
tilegijs immiſcēt ſacras reliqas
ſanctorū martyrū. ſ. ex membris
vel oſſibus aut de veſtibus eorū
dē. d. c. ſi quis epiſcopus. ⁊. c. ali-
quāti. ⁊ Panor. in. d. c. ij. ⁊ Jo. lec.
in. d. tit. in ſum. q. xvj. ¶ Idē etiaꝫ
iudicādū eſt de his q̄ ſacramenta
eccleſiaꝝ. ſ. oleū ſanctū l baptiſma
tis criſmatis aut extreme vnctio
nis: ſeu aquā fontis baptiſmatis
⁊ ſimilia. d. c. ij. ⁊ ibi Abb. ⁊. d. c. ſi
quis epiſcopus. cuꝫ alijs ſequen.
¶ Idem quoq; cenſenduꝫ eſt de
his qui in eiſdē ſortilegijs admi-
ſcēt aquam benedictā: candelas
bn̄dictas: ſacros agnuſdeos: ra-
mos oliuarum aut frondes pal-
marū ⁊ ſimilia. de quibus habet
ꝑ Joā. lec. in. d. ſum. eo. tit. q. vlti.
24 ¶ † Iuxta p̄dicta vidēdū eſt q̄d
de aſtrologis qui futura p̄dicūt
an puniātur ⁊ qua pena: dic aut
illa predicūt ex certa ſcientia q̄ſi
ſigna illa per que futura conie-
cturantur aut cauſe reruꝫ impo-
nentes futuris rebus neceſſitatē
ineſſe qd ſic vel ſic erunt omnino
⁊ iſtud eſt hereticum ⁊ puniri de
bēt vt heretici: qꝛ futurorum no-
titia certa prout eſt ineſſe rei eſt
ſoliꝰ dei: vt hr̄ Matth. xxij. c. ⁊. ij.
q. iiij. conſuluiſti. ⁊. xxvj. q. iij. ſciē
dū. ⁊ late diximus. s. q. precedēti:
aut illa

ant iſta predicūt coniecturaliter demõſtratiue ſiue inclinatiue:⁊ iſto modo non erant nec puniuntur aliqua pena: q2 verū eſt quod corpora celeſtia habent quedam motiua ⁊ inclinationes ad corpora iferiora:⁊ operationes humanas ſecundum quas multotiens ſic fieri contingūt quãuis euitari poſſūt ⁊ propterea dicitur quod illa ſunt ſigna rerum: non autẽ cauſe rerum. de quibus vide Ipa nouita. in dicto. c. ſecundo ex-
25 tra eod. titu. iij. colum. ¶ †Quid enim dicendū ſit de his qui ſortes querunt in euangelijs aperiẽdo librum ⁊ ſortificando in illis. dic quod prohibitū eſt ⁊ puniūtur q̃ premiſſa faciūt. modo quo ſupra. xxvij. q. ij. hi qui. Et quia diximus ſupra q̄ ſunt prohibita remedia ſortilegiorū que fiunt ad ſanandum corpus maleficiatum de iure canonico licet de iure ciuili permiſſa ſint vt ſupra dixi-
26 mus eadem. q. ¶ †Quero nunc quid ſi aliquis in opere ſanatiuo dixit plura verba honeſta:⁊ ſanctas ac deuotas orationes dei beateq̄ virginis Marie et aliorum ſanctorum: ⁊ illa eadem fecerit dicere: per ipſum maleficiatum ad deuotionem beate virginis Marie aut alicuius Sancti Martyris: nihilominus poſtea Magiſter ſiue Magiſtra Sortilegiorum aliqua ῡba extranea dixerit publice vel ſecrete: que non videntur cõgruere illi operi Religioſo: ⁊ ſanitatis amiſſa dicontur eſſe ſuperſtitioſa ⁊ punienda dic quod ſic quia quotieſcūq̄ cū rebus aut verbis religioſis ſiue eccleſiaſticis miſcent̄ aliqua verba extranea:⁊ que naturaliter nō tendunt ad opus illud ſanitatis nec poſſunt naturaliter talē effectum operari neceſſario. tunc dicūtur eſſe ſuperſtitioſa ⁊ faciunt totum opus ſuperſtitioſum ⁊ dãnabile quod eſt maxime quotieſcunq̄ adiunguntur nomina quedam ignota aut caracteres ſeu alie diuerſe obſeruationes quas manifeſtū eſt naturaliter efficaciam ad ſanitatẽ habere nõ poſſe illa non ſūt ſine ſuperſtitione ⁊ demonis miniſterio: vt dicit. S. Tho. I ſum. ſc̃da ſc̃de. q. xcv. art. ij. ver. dicendū in ti. de ſupſtit. ⁊ Jo. lec. I ſum. con. eo. ti. q. xj. Et p̄ptea ſunt punienda de iure canonico q2 ſi clericus eſt qui talia fecit deponitur: laicꝰ vero excōicetur p̄ prima vice. xxvj. q. vij. admoneant. ſed ſi monitus ſpreta monitione iterū ſe ingeſſerit in eiſdẽ ſi eſt nobilis vir ⁊ honeſte familie icarceratur aut relegat̄: ignobilis vero cū vituperio fuſtibus cedit̄. xxvj. q. v. c. ſi qs ep̄s. c. aliquāti. c. ſortes ⁊ c. ſeq. ⁊ p̄ Alban. d. c. ij. de ſortil. vbi dicit q̄ pena iſtoꝝ eſt arbitraria ⁊ hoc puto veriꝰ ſm qualitatẽ facti cōditionẽ pſonaꝝ ⁊ alium delinquẽtis. arg. l. aut facta. ⁊. l. reſpiciendū. §. delinquūt. ff. de pe. ⁊ l. q̃d ergo. §. pena grauior. ff. de his qui no. infam. c. ſicut dignū. i pn. d homic. De iure aūt ciuili remedia iſta nō puniunt̄ dūmodo fiant ad bonum finem. d. l. eorū. §. fi. ⁊ ibi Bar. C. d male. ⁊ math. ⁊ alias diximus ſupra codẽ. q. vj.
27 ¶ †Idẽ dõm eſt de his q̃ faciunt cedulas aut breuia et ligaturas ſuſpendendas: et deferendas ad collū maleficiati cū ptinet aliq̃d extrinſecū ſiue extraneum ſignū caracther aut nomẽ qđ naturali

ter non tēdit ad conclusionē ꝛ intellectū aliorū vboꝝ vel ad op⁹ sanitatis tunc iudicat illud eſſe ſuꝑſtitioſū ꝛ punibile: qꝛ fieri non pōt abſq; ſuffragio ꝛ inſtructione diaboli: vt dicunt ſupradicti doc. i locis ꝑdictis ꝛ habet in. c. nec mirū. §. ad hec omnia ꝛc. xxvj. q. v. ꝛ per. S. Auguſ. in lib. xxj. de ciui. dei. ꝛ ideo puniuntur his penis quas ſupra diximus hac eadē. q. i a inc bus ꝓxime relatis. ¶ Quid ſi inter alia verba vl nomina dei que iſte malefice ſcēpius deſcribere faciunt in eaꝝ cedulis vel breuib⁹ appoſuerint hoc verbum. Deus acharō an ſit verbū ſuperſtitioſum ꝛ diabolicum. dic q̄ ſic qꝛ illud eſt nomē Beelzebub ꝑncipe demoniorum: vt habet iiij. Regum. ſ. c. dum Elias monitus ab angelo reprehēdit Ochoſiam Regem ſub his verbis nun quid non eſt vobis deus in iſrael vt eatis ad conſulendū Beelzebub deum acharon iō de lectulo ſuper quē aſcēdiſti nō deſcendes ſed morte morieris: qd̄ bn̄ not. qꝛ ſcpi⁹ in iſtis cedulis ꝛ breuibus hoc nomē. ſ. de⁹ acharō reperies ꝑ̄pſſū. vide. d. Jo. de turr. crem. in. c. contra idolorum. xxvj. q. v. et d. Jo. lec. in ſum. con. eo. tit. q. xj.

28 ꝛ xiij. ¶ † Quid dicendū de his q̄ ſacrificant mammoni deo nummorū vt diuites efficiantur qua penaſunt puniēdi: dic quod ſi eſt clericus ſm̄ quorūdam opinionē indiſtincte eſt priuatus ipſo iure omni officio bñficio honore ꝛ dignitate ſiue occultū ſit crimē ſiue publicum: ꝛ ideo neceſſario indiget diſpenſatione ſi vult ampli⁹ celebrare: quidam alij dixerunt qd̄ q̄ñ crimen eſt occultū poſſunt agere penitētiam confitendo peccatum ſuum ꝛ non incurrunt penam illam priuationis ꝛ ideo nō indigent neceſſario diſpēſatione ſi vero crimē eſſet publicū aut notoriū tunc incurrit irregularitatē ꝛ priuationē ipſo iure ꝛ indiget diſpēſatione: nihilominus precedēs opinio videtur eſſe magis tuta in foro conſcientie vt quis petat diſpēſationē ēt q̄ñ crimē eſſet occultū vide. d. Jo. lec. in ſum. pꝛ. eo. tit. q. vlti.

29 ¶ † Ubi iſtis equiparat ēt ſacerdotes qui i ſortilegijs imiſcēt ſacramēta eccleſiaſtica. ſ. oleū ſanctum criſmatis baptiſmi vel extreme vnctiōis aut aquā fōtis baptiſmatis eiſdē penis puniuntur de quibus ali⁹ dixim⁹. S. ea. q. laici vero de iure canonico prima vice ſunt excōicati ꝛ ſunt a limine eccleſie repellēdi: ſꝫ ſi poſt primam monitionem iterū ſe ingeſſerint in eiſdem ſi nobilis eſt cōdemnat ad ꝑpetuos carceres: ignobilis vero fuſtigatur publice cum maximo decore: deinde in exilium condemnatur ſm̄ qd̄ habet. xxvj. q. v. ſi quis epūs. c. aliquanti. cum alijs ſeq. Abb. tamē dixit in. d. c. ij. de ſorti. quod iſtoꝝ pēne erūt arbitrarie mitigāde alterande neq; leuiande ſecundum facti qualitatem aut turpitudinē ſeu ſcandalum quod inde poſſet oriri aut exortum iam eſſet. item perſonarum conditionem ꝛ animū delinquētis aut ex ſimplicitate dicitur lapſus in illud: ꝛ ad aliquem bonum effectū vt habetur in. d. c. ij. extra eo. tit. vel ſi ex propria malitia animo aliquem decipēdi ꝛ ſimilia vt ibi p. Abb. lati⁹ dicitur ꝛ diximus ſupra proxime vide tex. in. c. ſicut dignum. in pn.

30 de homic. ¶ † De iure vero ciui-
li pro omnibus ſortilegijs huiuſ-
modi eſt pena vltimi ſupplicij. l.
nullus. l. eorũ. in princip. l. nemo
l. multi. ⁊ l. ſi excepta. C. eo. titul.
¶ Exceptis ſortilegijs que fiunt
ad ſanandũ maleficiatum vel li-
berandum aliquem ab alia infir
mitate aut incantandũ hymbres
grandines ⁊ fulgura ne noceãt ſe
getibus arboribus ⁊ plantis aut
animalibus vel fetibus eorũ om
nia iſta que proſunt ⁊ non nocẽt
rebus temporalibꝰ aut perſonis
permiſſa ſunt de iure ciuili ⁊ nul
lam penam merentur vt. d. l. eoꝝ
§. fi. ⁊ ibi Bart. C. eo titu. ⁊ alias
31 diximus ſupra. ¶ † Uidendum
quoq; eſſet quid de diuinatiõibꝰ
que fiunt per ſomnia ſecundum
illorum interpretationẽ prout ha
betur in ſomnijs Danielis ⁊ per
dñm Albumaſar in li. quem fecit
de interpreta. ſomnio. de quibus
late vide. d. Joã. lec. in ſum. conf.
eo. titu. q. vi. ⁊ quid dicendum ſit
de incantationibus ſerpentum il
las videlicet que fiunt contra ſer
pentes vbi dicas quod aut i illis
precantationibus imploratꝰ dũ-
taxat auxilium dei ſimpliciter cũ
deuotione abſq; aliqua machina
tione intrinſeca vel extrinſeca ⁊
non erunt reprobande imo com-
mendande aut illis imploratur
diaboli ſuffragium vt ſortiantur
effectum ſuũ tacite ſiue expreſſe
erunt illicite penitus ⁊ damnabi-
les: ſed qualiter cognoſci poterit
an ſint licite vel illicite ⁊ aut quã
do in eis imploratur auxilium de
monis tacite vel expreſſe vel ſo-
lius Dei: dic quod ẽ diligẽter ad
uertendum ad verba ipſa: item
ad modum ritum ⁊ ordinem ip-
ſius incantationis: q2 ſi in eis in-
ſunt aliq̃ verba extranea vel igno
ta nomina aut caractheres ſiue
verba quedam extranea que non
congruunt concluſioni nec nature
verborum ſupradictorum nec poſ
ſunt ſecundum eorum naturã ali
quid operari circa effectũ de quo
agitur: tũc opera ipſa dici nõ poſ
ſunt niſi ſuperſtitioſa ⁊ diabolica
in quibus diabolus plurimũ ope
ratur et illius ſuffragium ſaltem
tacite inuocatur ſecundum quod
concludit Jo. lec. in ſum. conf. eo.
titu. q. xv. ⁊ diximus ſupra ea. q. in
illo arti. de remedijs que fiunt cõ
tra maleficiatum: ⁊ ideo iſto caſu
puniendi erunt de iure canonico
penis ſupra proxime dictis. De iu-
re vero ciuili nulla pena erunt pu
niẽdi ex quo dicte incantationes
fiũt vt proſint. ſ. ne hominibus no
ceant ſerpẽtes. Uerum q2 in iſtis
ſortilegijs amatorijs maxime ⁊ ve
neficis que dicuntur fieri in cor-
pore ſepius interueniunt pocula
quedam que traduntur potanda
perſone maleficiande que cõmu-
niter appellari ſolẽt pocula ama
toria aut venefica: ex quorũ potu
quãdoq; preter ſpem ⁊ intẽtionem
tradẽtis mors abſorbentis ſucce-
dit: q̃n q; vero nõ: ideo aliqua de
ipſis poculis ſpecialiter videamꝰ.

¶ Summarium.

1 Poculũ amatoriũ porrigẽs ⁊ miniſtrãs q̃ ſit pena mulctãdꝰ.

2 Poculũ dans amatoriũ ſi ex illo mors ſequatur qualiter puniẽ.

3 Homicidium ſine dolo cõmiſſum põt vltimo ſupplicio puniri.

4 Uenenum diuerſimode cõſidera ri poteſt.

5 Uerbum iſtud venenum medicũ eſt ⁊ permiſcuum.

6 Uenena ſanitatis inducēde cauſa cōfecta vel multū incōmodū generantia nō reprobantur a iure.
7 Pena.l.cornelie de ſica.q̄ hodie dicatur.
8 Improuide accidentia fato non culpe imputantur.
9 Pene quibuſdam circumſtātijs concurrentibus ſunt leuiande.
10 Poculum cōceptoriū miniſtrās ſi mors ſequatur qua pena veniat puniendus.
11 Caſuum conformitas iuris conformitatem exigit.
12 Determinabile relatum ad plura determinabilia dꝫ illa equaliter determinare.
13 Poculum amatoriuꝫ dupliciter poteſt conſiderari.
14 Intētio corrumpit actuꝫ qui aliter excuſari poterat.
15 Uenena diuerſimode in iure cōſiderantur.
16 Poculuꝫ ſterilitatis tradēs quā penam incurrat.

1 Duodecimo igitur nūquid ſi quis miniſtrauerit vel dederit poculū amatoriuꝫ mulieri ad accendendum eius pudicum animuꝫ ad libidinē ſi calefaciēdū eius cor ad amandū viruꝫ predictū vel econtra quid ſi mulier dederit poculuꝫ viro vt amet ipſam licet hoc rarius cōtingat qua pena puniatur qui poculum ipſum dederit. Reſpondeo quod de iure ciuili humiliores i metallum damnātur: honeſtiores vero in inſulam dimidia parte bonorum ſuorum confiſcata relegantur: ita dicit tex.in.l.ſi quis aliquid.§.qui abortionis.ff.de pen. ¶ Clerici vero de iure canonico ſunt priuandi.xxvj.q.v.c.ſi quis

episcopus.⁊ per Abba.in.d.c.ſe-
2 cūdo de ſortileg. ¶ † Sed quid ſi
ex poculi huiuſmodi aſſumptio-
ne mors abſorbentis ſuccedat eo
qđ forſan male compoſitum fue-
rat et non erat bene temperatum
vel in mala ſorbentis diſpoſitio-
ne ſumptum fuerit qua pena pu-
nietur qui dederat: ⁊ videtur dicē-
duꝫ qđ aliqua pena punietur ex-
tra ordinaria relegationis vel ſi-
mili ex quo homicidium illud nō
fuit commiſſum cum dolo nec cū
propoſito occidendi: ideo non de-
bet puniri pena vltimi ſupplicij.
l.prima.§.diuus.⁊.l.diuus.ff.ad
leg.cor.de ſicar.tamen contrariū
dicit tex.in.d.l.ſi quis aliqđ dcō.
§.qui abortiōis.quod ſi caſu mo-
riatur q̄ vel que poculū predictū
abſorbuit qui tradidit vltimo ſup-
plicio puniēdus eſt licet dolo nō
dederit ſed bono zelo: ⁊ hoc eſt qr
res ipſa eſt mali exempli. ¶ Ex
3 quo † nota caſum ſingularē i quo
quis punitur pena vltimi ſuppli-
cij pro homicidio cōmiſſo ſine do-
lo ⁊ intētione aliqua occidēdi cu-
ius ꝯtrariū diſponit regula iuris
cōis de q̄ in.d.l.i lege cornelia.⁊.
l.diu9.⁊.l.j.§.diuus.ff.ad leg.cor.
de ſicar.⁊.l.is qui cū telo.C.eo.ti.
que habet quod nunq̄ infertur
pena mortis ꝓ homicidio cōmiſ-
ſo ſine dolo ⁊ propoſito occidēdi
imo i caſu predicto lata culpa nō
equiparatur dolo vt nota. dicit
Bar.in.d.l i lege cornelia.ff.de ſi-
ca.hic enī nulla ratio nec ꝓſump-
tio viget contra ipſuꝫ qui dedit
poculū amatoriū ex qua cōiectu-
rari poſſit quod habuerit aīm oc-
cidendi imo in pte nulla offendē-
di.d.l.in lege ⁊.l.j.§.diu9.ff.eo.ti.
¶ Cōtra ꝑdicta oppo.de.l.iij.§.

hec adiectio.ff.ad l.c.coꝛ.ð ſic.vbi
videtur eſſe tex.vald: contrari9
v.§.qui aboꝛtionis.ibi enim dicit
4 quod veneno; plura ſunt gene,
ra ſiue plures ſpecies quoꝛũ que
dã dicuntur mala venena ea.ſ.q̃
facta ſunt hominis necandi cau
ſa:quedam alia ſunt que dicunt
bona ſiue non mala venena ⁊ ea
ſunt que facta fuerũt ad ſanãduz
coꝛpus egrotum item ea q̃ ſiunt
ad cõcipiendũ ⁊ illud quod ama
toꝛiũ appellat vel aliud quodcũ
q; factum ad alium effectum du,
modo non ad occidendum:⁊ ꝓ,
pterea ſubiũgit tex.in ver. adie,
ctio qð adiectio illa mali veneni
opoꝛtune poſita fuit in illa lege
qm̃ ex illa qualitate mala adiun,
cta demonſtrat quedã eſſe vene
5 na nõ mala.⁊ ergo nomẽ hoc ve
nenũ medicũ eſt ſiue promiſcuũ
adaptat ad vtranq; partẽ reſpe,
ctu vero adiuncte qualitatis:tã
illud quod ad ſanandum q̃ illud
quod ad occidendũ paratum eſt
continet:ſed ⁊ id quod amatoꝛiũ
appellatur vel quod ad ꝯceptio
nem tradit continet oĩa iſta q̃ cõ
prehẽdi poſſunt ſub nomine iſto
veneni ſolum eñi in ea lege notat
6 quod hominis necandi cã fit.⁊er
go cetera venena que nõ ſunt fa
cta hoĩs necandi cã put ſunt ve,
nena ſanatiua amatoꝛia ⁊ ea que
fiũt ad ꝯcipiẽdũ nõ ꝯtinetur ſub
lege illa nec pena illi9 legis ple,
ctuntur qui illa tradit.⁊ ꝓpterea
tex.ibi in fine exemplificat regu
lã iſtã ponẽdo caſum cũ ſua deci,
ſione:vz quod ex ſenatus cõſulto
iuſſa eſt relegari mulier,illa q̃ nõ
malo quidẽ animo.ſed.malo exẽ
plo medicamentum ad cõceptio
nẽ dedit ex quo ea mulier q̃ illud
acceperat deceſſerit ex qua deci
ſiõe probatur qð omnia venena
que nõ ſunt facta hominis necã
di cauſa dicuntur nõ mala vene
na:⁊ ideo ſi ex illoꝛũ potui q̃ſq̃ pe
rierit qui tradidit nõ tenet pena
7 illius legis coꝛnelie de ſicarijs q̃
hodie eſt pena capitis lz olim eſ
ſet perpetua depoꝛtatio ⁊ omni
bonoꝝ publicatio.l.iij.§.legis.ff.
ad leg.coꝛ.de ſic.⁊ in.§.itẽ lex coꝛ
nelia.inſt.de pub.iudi.ſz alia mi
noꝛi pena punietur.ſ. relegatio,
nis:vt.d.l.iij.in adiectio.in ſi .ra,
tione predicta:q2 defuit animus
occidendi tã in cõpoſitione q̃ in
traditione.ꝓ quo facit tex.no .in
8 l.j.§.fi.C.eo.ti.de ſicar.⁊ vbi dicit
quod ea q̃ ex improuiſo caſu po,
tius quam fraude accidunt fato
plerunq; non noxe ſiue culpe im
putantur ⁊ ꝑ conſequens mini9
puniũtur:vt.d.l.j.§.ſi.⁊.l. ſ.§.di,
9 uus.ff.eo.titu.⁊ vbi ſi quis in rixa
alium cucuma vel claua ꝑcuſſerit
ex quo nõ occidẽdi.animo illũ ꝑ
cuſſit leuiandaz eſſe penam huic
ꝑcuſſoꝛi iuriſcõſulti9 cõſtituit idẽ
ſit in caſu noſtro ⁊ lz tex.i.d.l.iij.
§.),i.deciſione loquat de veneno
cõceptionis non autem amato,
rio ratio tamen precedens quam
dedit iuriſcõſultus eſt generalis
comprehendens oĩa illa venena
q̃ facta non fuerunt hominis ne,
cadi cã ſed ad aliũ effectũ ꝓut eſt
iſte xũ.Quotieſcũq; aũt rõ ẽ gñā
lis ⁊ indeterminate poſita in lege
comprehẽdit oẽm determinatio
nem que ad illã poteſt adaptari
⁊ vbicũq; ſe extẽdit ratio extẽdit
etiã ipſa lex:⁊ illius diſpoſitio.l.
metũ aũt.§.animaduertẽdũ .ff.qð
met.cau.⁊ ibi Bar.in primo no.
l.nomen.§.ſi.ff.de leg.iij.illa igit

ratio que multũ in ea lege nota tur.ſ.qđ venena fcã nõ ſunt hoĩs necandi ⁊c.comp̃hendit gñali ter oĩa venena q̃ facta ſunt abſq; illa qualitate: tria eñi venena de q̃bus iuriſconſultus fecit mẽtio nẽ in.d.l.iij.illa exp̃ſſit tanq̃ exẽ pla regule.vt ſit ſenſus quicunq; venenũ amatoriũ ſanatiuum vel cõceptionis ſeu quodcũq; aliud venenũ non factũ hoĩs necãdi cã cuiq̃ tradiderit nõ aĩo occidẽdi ex cui⁹ potu ille q̃ aſſumpſit p̃iit q̃ dedit poculũ puniri non debet pena illius legis cornelie: cuius deciſionis rationem duplicez cõ ſideraui.p̃ma eſt q: lex cornelia de ſicarijs vt proxime dixi capite quinto nõ.comp̃hendit iſta ve nena de quibus ſupra in. d.l. iij. in p̃in.⁊ ibi Bar.ſecunda eſt q: quotieſcunq; mors prouenit fa cto alicui⁹ abſq; animo ⁊ propo ſito occidẽdi nunq̃ ille punit̃ pena illi⁹ legis cornelie ⁊ ſic pena mor tis:ſ; alia mitiori pena iuxta mo dum culpe.d.l.j.§.fi.C.ad le.cor. de ſica.vbi dicit̃ q̃ ea que ex im prouiſo caſu abſq; fraude acci dũt fato potius q̃ noxe imputã tur ideo excuſantur a pena ipſi⁹ legis:idem diſponitur in.d.l.j.§. diuus.⁊.l.diuus.⁊.l.in lege corne lia.⁊ ibi Barto.ff.eo.titu.Idem Bar.in.l.abſentẽ.⁊ in.l.aut facta ff.de pen.⁊ in.c.ſicut dignum.in p̃in.⁊ ibi p canoniſtas de homi.

10 ¶†Cũ itaq; in poculo ſiue vene no conceptionis dolus ⁊ anim⁹ occidendi omnino defuerit tã in compoſitione q̃ã in traditione videbatur dicẽdũ qđ nulla pena puniri deberet:tamen iuriſlator dicit quod propter malum exem plum iuſſa eſt relegari ea que nõ quidẽ malo animo:ſed malo exẽ plo medicamenta ad conceptio nem dedit ex quibus illa que bi berat periit. ¶Hec autem tria venena ſunt equiparata primo quo ad compoſitionez:quia ſunt facta abſq; cauſa hominis necã di:ſecũdo quo ad traditionez:q: omnia traduntur abſq; animo ⁊ propoſito occidẽdi:quare nõ eſt dicendum quod etiã in deciſio ne ⁊ pene impoſitione ſint ſimili ter equiparata cum factum idem eſſe videtur.⁊ eadem ratio in om nibus militat:vt ſupra dixi: ergo deberet in omnibus eſſe eadẽ iu ris diſpoſitio.l.illud.ff.ad leg.a q.l.adigere.§.q̃uis.ff.de iur.pa tro.l.cũ pater.§.dulciſſimis.ff.de leg.ij.l.hec actio.⁊ ibi Bar.ff.de calum.⁊ eſt gloſ.in clemen.audi tor.in ver. Romana.de reſcri.⁊ clemen.j.in ver.eligatur.de elec. maxime:quia alia ratio mali exẽ pli:que eſt poſita pro ratiõe deci dendi in.d.§.adiectio.⁊ dicto.§. qui abortionis:ita militat in vno ſicut in alio caſu.ergo deberet eſ ſe eadem pena in vtroq; caſu ſta

11 tuta de qua in.d.§.adiectio†attẽ ta caſuũ conformitate ⁊ equali tate in facto deberet etiã eſſe con formitas iuris per ea q̃ no.voluit Bart.in.l.omnes populi.in.iiij. q.principali.ff.de iuſt.⁊ iur.⁊.d. Alexan.in.l.peregre.§.qb⁹.in.ij. colũ.ff.de acquiren.poſſ.¶Pro

12 quo facit etiã regula illa†quod vnum determinabile relatiuũ ad plura determinabilia debet illa pariformiter determinare.l.nam hoc iure.ff.de vulg.⁊ pu.⁊ Bar tol in.l.centurio.l.viij. columna in verſi.pro alia.co.titu. ſ; ratio compoſitionis traditionis:atq;

deciſiõis vnica videt̃ eſſe in oĩb9
hoc eſt qđ ſꝫ q̄ ponitur in vno ca
ſu militat etiam in alio caſu: ergo
deberet eſſe vtriuſq̃ pariformis
pene deciſio. d.l.iam. hoc iure. cũ
alijs predictis. ¶ Quid dicendũ
in hac ambiguitate: cõtrariũ pro
fecto eſt valde vigẽs: iſta eniz opi
nio poſſet ſubſtineri per regulas
ꝛ rõnes predictas ꝛ magis equa
videtur quam illa de qua in. d. §.
qui abortiõis que eſt nimis rigi-
da ꝛ cõtra omnes regulas iuris
cõmunis. Bar. enim in dicto. §.
qui abortionis: nihil dicit ſed re-
mittit ſe ad dictũ. §. adiectio. vbi
monet iſtud contrariuz de dicto.
§. qui abortiõis. tamẽ ſoluit mul-
tum ſimpliciter nec tangit diffi-
cultatẽ poculi amatorij. dicit eñ
quod in dicto. §. adiectio. tex. loq-
tur in poculo cõceptionis: ꝛ ſic in
re licita. ibi vero in. §. q̄ abortiõis
tex. loquit̃ i poculo ipſi9 abortio-
nis: ꝛ ſic de eo q̄ incumbebat rei
illicite ꝛ ꝓhibite: iõ tradit̃ diuer-
ſa pena in vno quam in alio. de
poculo autem amatorio de quo
in vtraq̃ lege mentio fit nullum
verbum fecit Bart. ¶ Ego eniz
poſt aliquas meditationes ꝯſide
raui cõtrariũ iſtud ita ſolui poſ-
ſe quod in dicto. §. qui abortiõis.
vterq̃ habebat animum occidẽ-
di viuus occidendi infantem in
vtero matris ꝛ ſic eſt homicida
corporalis: vt. l. pregnantem. ꝛ. l.
Cicero. de peñ. Alter autem qui
dedit poculũ amatoriũ: et quo
illud dedit cauſa fornicãdi ꝛ pec-
candi cum ea dicitur homicida
ſpiritualis. quia illo peccato mor
tali occidit animam. de conſe. di
ſtin. quarta q̄ris. de pen. diſt. j. no
li. ꝛ. xxij. q. v. ille. ꝛ. c. ſi aliq̃s. extra
de homic. Ex quo igit̃ vterq̃ eſt
homicida: tam in ipſa traditione
quã in propoſito ergo pari pena
puniẽdi ſunt: ſed iſta ſolutio parũ
valet: q: nõ reperio cautũ de iure
ciuili quod pro vno pctõ mortali
quis incurrat penã mortis ſicut
ꝓ homicidio doloſe cõmiſſo niſi
13 in caſib9 a iure exꝓſſis. ¶ Ideo
deueniendũ eſt ad aliam ſolutio
nem ꝛ anteq̃ ad vlteriora proce-
dã ſciendũ eſt quod in hac mate
ria poculoꝝ duo ſunt principali
ter conſiderãda que precedũt ca-
ſum mortis. Primũ eſt quod cõſi
derari debet cõpoſitio: ſcđm ho
traditio: in cõpoſitiõe vero ꝯſide
rãda eſt cã ꝓpter quã venenũ ipſꝫ
ꝯponitur ꝛ fit: aut enim fit cã oc-
cidendi hominem aut nõ. primo
caſu ſit locus pene. d. l. legis cor-
nelie. de ſica. Secundo vero non
vt. d. l. iij. in princ. ꝛ. §. adiectio. in
traditione vero duo alia ſunt cõ
ſiderãda. ſ. cã ꝓxima ꝛ immedia
ta que reſpicit principiũ. i. princi
palis intẽtio ipſius tradẽtis. Itẽ
cã mediata ꝛ finalis que reſpicit
finem actus ad quem tendit ani-
mus illius qui tradidit: ſi enim
proxima cã ꝛ principalis intẽtio
tradentis tendebat ad occiden-
dum nulli dubium eſt quod tra-
dens tenet̃ pena illius legis cor-
nelie de ſicarijs: vt. l. j. §. diui9. ꝛ. l.
iij. in pri. ꝛ. l. i lege cornelia. ff. eo.
tit. etiã q̃ mors ſecuta non fuerit.
l. in prin. ꝛ. l. ſi quis cum telo. C. eo.
ti. ¶ Si vero nõ habuit animuz
occidendi tũc ꝯſideranda eſt illa
cauſa remota ꝛ finalis itẽtio ſiue
vltim9 effectus rei ad quẽ tradũ-
tur ipſa pocula: aut eñ traditur
ad bonum ꝛ honeſtũ finẽ. ſ. cõce-
ptiõis vel ſanitatis ꝛ indicãl ho-

na ꝛ honeſta ꝛ tunc quis excuſa-
tur a pena capitali morte ſecuta:
ſed alia mitiori pena punitur: vt
d.l.iij.§.adiectio.in fi.ꝛ ſupra dixi
14 mꝰ.¶ t Aut finalis intētio ꝛ vlti
mus eiꝰ effectꝰ tendebat ad turpē
ꝛ illicitū ſicut eſt in poculo ama-
torio cuius effectus eſt libidinis
apprehenſio ꝛ illicitus mulieris
cōcubitus vt alꝭ diximꝰ ſupra et
habeť.l.eorū in prin.C.de malef.
ꝛ math.ꝛ iſto caſu nō excuſať pro-
pter principalem eius intentionē
ſiue cauſam proximā.ſ.ꝙ non ha
buerit aīm occidendi: ſed atten-
ditur magis illa cauſa finalis ꝛ
vltimus effectus ad quem vene-
na tendebant: ꝛ ideo indubitāter
punitur pena vltimi ſupplicij.d.
l.ſi quis aliquid.§.abortionis.vbi
eſt caſus.ff.de pen.ꝛ rō deciſiōis
eſt.quia dabat operam rei illici-
te: idō non videtur excuſandus qꝛ
diciť eſſe in culpa et ideo tenetur
etiam de caſu fortuito qui preter
ſpem ꝛ intentionē inopinate pro
uenit: vt eſt caſus i.c.fi.de homic.
lib.vj.ꝛ facit text.in arg.in.c.ſicut
dignū.eo.ti.in anti.l.ſi mulier.ff.
qđ met.cau.l.q̄ occidit.§.in hac.
ff.ad leg.aquil.Ex quibus pꝫ qđ
illorū trium venenorum de quibꝰ
i.d.l.iij.§.adiectio.nō eſt omnimo
da ſimilitudo quo ad oīa ſed ſolū
quo ad primas cauſas reſpectu
compoſitionis ꝛ traditionibꝰ in
eo qđ in vtroꝗ deficit animꝰ oc-
cidendi quo ad iſta ſunt ſimilia ꝛ
equiparata.ſꝫ quo ad vltimū effe
ctū ꝛ cām finalē ipſiꝰ traditionis
ſunt diſſimilia: vt ſupra diximꝰ qꝛ
ea que fiunt ad ſanandum ꝛ cōci
piendum hñt honeſtum ꝛ lauda-
bilē finem.l.eorū.§.fi.C.de malef.
ꝛ math.ꝛ.d.l.iij.in ꝓn.ꝛ hñt Gen.
ij.c.ea vero que fiunt ad amandū
ꝛ flectendum ꝛc.habent turpem
ꝛ illicitū finē.d.l.eorū.in princip.ꝛ
diximus ſupra.In iſtis igitur diſ-
conueniūt ꝛ ſunt diſſimilia ideo
faciunt diuerſificare penas: qꝛ lꝫ
a principio neuter haberet ani-
mū occidendi: tñ vnus dabat opē
ram rei licite et honeſte: alter ve-
ro dabat operā rei illicite turpi
et reprobe: vt proxime diximus.
¶ Poſt hec alio mō ꝯſideraui re
ſponderi poſſe ad iſtud cōtrariū
quod.in.d.§.qui abortiōis.ideo
punitur pēna mortis ille qui de-
dit quia venenum illud fuerat cō
poſitum arte malefica per ſortile-
gum ſiue maleficum qui illud de
monis inſtructione ꝛ ſuffragio in
teruenientē compoſuerat ſꝫm ea
que diximꝰ.ſ.in.iij.ꝛ.vj.qq.in.§.
aūt adiectio compoſitū fuit arte
ꝛ ſcia naturali.ſ.medicorū peritia
nulla interueniēte ſuperſtitione.
Ars enī ipſa malefica ꝛ mathema
tica eſt valde reprobata ꝛ vndiꝗ
damnata ꝛ per conſequens oīa
opera que ipſi malefici faciunt ſi-
ue ad amorem ſiue ad occiſionē
vel egritudinem ſunt dānata nec
minori pena puniuntur quam pe
na mortis.d.l.eorū.in prin.vbi po
niť vterꝗ caſus ꝛ vnica eſt vtriuſ
ꝗ deciſio ꝛ pena: ea enimque dñr
in.d.§.qui abortionis debent in-
telligi interpretari ſecundū termi
nos.d.l.eorū.in princi.ideo atro-
cius puniunť ibi ꝙ in.d.§.adie-
ctio ꝓpter ſuperſtitionē illiꝰ dā-
natiſſime artis ꝛ ſꝫm iſtā declara
tionē ille text.in.d.§.qui abortio-
nis nō vř eſſe ita exorbitās a iure
cōi imo ſꝫm ius cōe regulatur.Ad
tex.aūt i.d.§.adiectio pōt duplici
ter reſpōderi primo: quia deciſio

illius tex. ⁊ pena de qua ibi nõ ad
iungitur pro poculo amatorio: ſʒ
conceptiõis que ſunt diuerſa: quo
ad vltimum effectum: vt ſupra di
ximus: ergo debent diuerſo iure
cenſeri. l. papinianus exulʒ. ff. de
mino. ſi aliter enim euenit caſus
ꝙ ipſe opinabatur ſibi imputetꝰ
qui dedit poculum amatoriũ per
modum ſuperſtitioſum: quia ex
quo a principio dabat operaʒ rei
illicite ex hoc enim non caret cul
pa ideo tenetur etiam de caſu for-
tuito vt in. d. c. ſi. de homic. lib. vi.
vbi ſi dñs mãdauit ſeruo qd acci
peret baculum ⁊ percuteret ticium
citra mortem tamen ⁊ quod dili-
genter caueret ne ipſum occide-
ret. qr nolebat eũ interficere ſi tñ
famulus: tam grauiter ticiũ per-
cuſſerit quod ipſum occiderit il-
le dñs mãdãs nõ excuſatꝰ ꝓpter-
ea a pena homicidij licet nũꝗ ha
buerit animũ occidendi illum et
rõ eſt illa de qua. ſ. ꝓxime ꝑ quo
facit tex. in. c. ſicut dignũ. in prin.
extra eo ti. in. antiq. l. ſi mulier. ff.
quod met. cau. ⁊. l. qui occidit. §.
in hac. ff. ad leg. aquil. venena igi
tur de quibꝰ loquitur text. in. d. §.
adiectio. non fuerunt facta per
ſortilegum ſiue maleficũ per mo-
dum ſuperſtitioſum: ſed arte na-
turali hominis ⁊ peritia medico
rum ſicut fiunt ⁊ componũtur ve
nena ſanatiua medicinarũ quod
15 patet † qr in vtroqꝫ titulo fit mẽ-
tio de venenis. ſ. in tit. legis corne
lie de ſicarijs. ff. ⁊. C. ⁊ in titu. de
malef. et matth. C. ſed in titu. le-
gis cornelie fit mentio ⁊ tracta-
tur de venenis naturalibus que
hoĩs ingenio ⁊ peritia medicorũ
fiũt abſqꝫ aliqua ſuꝑſtitione ſine
demonis inuocatione tacita vel
expreſſa prout eſt venenum ſana-
tiuum quod miſcetur in medelis
ad ſanandum corpora egrotan-
tium. d. l. ij. ⁊. l. iij. in prin. ff. ad leg.
cor. de ſicã. Uenena vero de qui-
bus loquitꝰ titulꝰ ⁊ iura. C. de ma-
lef. ⁊ math. ſunt illa que fiunt per
ſortilegos magos maleficos aut
nigromãticos ⁊ ſimiles ope ⁊ ſuf
fragio demonis ad q̃lliꝰ inuoca
tio diuerſis precibꝰ tacite vel ex-
preſſe ſemper interuenit ⁊ habetꝰ
vt dicit Jo. lec. in ſum. con. eo. tit.
q. xj. ⁊. xiij. ⁊. l. nulli. l. et ſi excepta.
C. eo. titu. ¶ Ex hac igitꝰ declara-
tione colligitꝰ iſta diſtinctio quod
aut venena ſiue pocula amato-
ria fuerunt compoſita per ſortile
gum ſiue maleficũ modo ſuperſti
tioſo ⁊ per inuocationẽ demonis
tacitã vel expreſſam: ⁊ tunc ſi ex il-
lorũ potu cauſatur mors potãtis
tradens ille punitur pena vltimi
ſupplicij de qua in. d. §. q̃ abortio
nis: aut nõ fuerũt facta per ſorti-
legũ nec eo mõ ſuperſtitioſo ſed
humana induſtria aut medicorũ
peritia: in iſto caſu morte ſecuta
nõ punietur pena mortis ille qui
tradidit ſed alia mitiori pena de
qua in. d. l. iij. §. adiectio. an aũt ⁊
quãdo remedia ⁊ pocula ipſa dĩr
eſſe ſuꝑſtitioſa ⁊ qualiter cogno-
ſcatur vide que diximꝰ ſupra eo.
q. preceden. in materia remedio-
rũ que fiunt ad ſanãdum. ¶ Cogi
ta tamẽ ſuper premiſſis: qr doc. nõ
declarant ⁊ ego hactenus non re
peri magis congruam reſponſio
nem. Et tenendo iſtã opinionem
pro ſolutione dicte oppo. non ob
ſtant ea que ſuperius in cõtrariũ
adducebantur ⁊ primo quod il-
la vnica rõ de qua l. d. l. iij. in ꝑn.
⁊. §. j. viget pariter in omnibꝰ ve-

uenis que nõ ſunt facta hois necandi ⁊c. q2 fateor quod quo ad cõpoſitionez reſpectu pme cauſe: ⁊ quo ad traditionez reſpectu virtus qualitatis .ſ. certie animi occidendi equiparantur omnia iſta: non tamẽ ſequitur quod quo ad alia q̃ ſequũtur ⁊ ſit in omnibus dicantur eſſe equiparata: q2 quo ad vltimũ effectum ſiue naturalẽ intẽtionẽ ſunt lõge diuerſa: vt latius ſupra diximus: non miruz igitur ſi ſit diuerſa deciſio in vno q̃ i alio: ⁊ diuerſe pene ſtatute ſunt. ⁊ ex hoc poteſt etiã ſolui aliud ꝙ vnum determinabile relatum ⁊c. quia illud eſt verum ⁊ procedit qñ illa determinabilia ſunt in omnib9 equiparata ⁊ vnica ratio in omnib9 viget equaliter: ſꝫ qñ inter ipſa militat diuerſa rõ: tunc nõ poſſunt pariformiter determinari: ſed difformiter ſꝫ quod militat diuerſitas rationis. l. lucius. ⁊ ibi doct. ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ Bart. in l. ticia. §. ticia. ff. de lega. ij. Soci. in l. cum auus. in .27. col. ff. de condic. ⁊ demon. ¶ Non obſtat etiã illud qḋ dicebatur de malo exemplo quod exprimitur in vtraqꝫ lege: q2 tenendo ſecundam ſolutionez dico qḋ i caſu .d. l. iij. §. adiectio viget dũtaxat illud malum exemplum de quo ibi: intentio tñ tradentis ⁊ effectus ad quem tendebant pocula erat iuſtus ⁊ honeſtus: ſed in caſu .d. §. qui abortionis. ne dum viget malum exemplum verum etiam mala intentio ⁊ turpis effectus ꝑpter quez pocula predicta facta ⁊ tradita fuerunt .ſ. explẽde libidinis per ſtuprũ vel adulteriuz vt alias ſupra diximus: cum igitur tendant ad diuerſum effectuz merito vt diuerſa inter ſe debeãt diuerſo iure cenſeri. d. l. papinianus exuli. ⁊ quod ſimiliter diximus .ſ. Idem videt ſentire Barto. in .d. l. iij. §. adiectio. i. l. ſolutione oppoſi. quam fecit de .d. §. qui abortionis: ſed ſecũdum vltimaz ſolutionem dico ꝙ non ſolum dicuntur eſſe diuerſa quo ad illum vltimũ effectũ de quo ſupra verũ etiaz quo ad primas cauſas ⁊ ſic quo ad ipſam cõpoſitionẽ q2 illa de qbus in .d. §. adiectio. fiunt induſtria hois naturali ⁊ ſecundũ naturalem peritiam medicorum ſicut alia venena ſanatiua medelarũ vt alſ ſupra diximus: illa vero de quibus in .d. §. qui abortionis fiunt ꝑ modũ ſuperſtitioſum arte diabolica ⁊ per inuocationẽ demonũ tacitam vel expreſſam: vt alias diximus. ⁊ habet in ſum. con. per Joã. lect. co. titu. q. ij. ſ. ⁊ xiij. per totum. nimirum igitur ſi grauı9 puniũtur: q2 omnia opera que fiunt arte malefica ſunt plurimũ deteſtãda ⁊ grauius puniẽda. vt .d. l. null9 ⁊ l. nemo. C. dꝫ ma lef. ⁊ math. Et licet iſta vltima ſolut. prima facie videatur ſubtilis ⁊ concludẽter ſoluere nodũ inter ipſas duas legeſqꝫ precedẽs tñ ſolu. mihi magis placet ⁊ eſt magis iuridica: ⁊ hãc vꝫ tenere. Bar. in d. §. adiectio: vt .ſ. dixi. hec eñ vltima i veritate ſapit diuinãtionẽ: q2 dicere quod pocula illa de quibus in .d. §. qui abortionis fuerũt facta per ſortilegũ ſiue maleficuz diaboli inſtructione de hoc nullũ verbũ fit in .d. l. nec ex aliquo indicio vel coniectura hoc deduci põt. ¶ Preterea video quod pocula q̃ fiũt arte magica ⁊ traduntur mulieri ad flectendũ pudicũ

animū ad libidinem: licet mulier
ipſa nō moriatur ex poculi aſſum-
ptione tn̄ maleficus ⁊ ille qui ipſꝫ
cōſuluit: vel q̄ ſcienter dedit poculū
puniunt oēs vltimo ſupplicio: vt
l. eoꝝ. in princi. l. nemo. ⁊. l. multi.
C. de malef. ⁊ math. vbi hec expꝛeſ-
ſe probant ⁊ tn̄ in. d. §. q̄ abortio-
nis: ex traditione illius poculi
amatoꝛij quando mulier que aſ-
ſumpſit non moritur non infert
pena vltimi ſupplicij: ſed humi-
liores in metallum dānantur ho
neſtiores vero in inſulam relegā
tur cōfiſcata dimidia parte oīm
bonorum ſuorum vt ibi dicitur:
ergo non eſt dicendū quod illa
ſint pocula facta arte magica: ſꝫ
naturali prout ſunt ea de quibus
in dicto. §. adiectio. ſꝫ ideo diuer
ſis penis puniuntur: q2 tendunt
ad diuerſum effectum vt alias ſu
pra diximus: ⁊ hoc eſt de mente
bar. in. d. §. adiectio. ponamꝰ em̄
quod quis dedit venenū ſanati-
uū egroto vt recuperet ſanitateꝫ
⁊ liberetur ab illa infirmitate ex
cuiꝰ tn̄ aſſumptione fuit liberatꝰ
a vita: q2 mortuus eſt: erit ne di-
cendū q̄ talis medicꝰ vel aliꝰ q̄
dedit venenum in medela ſit pu
niendus pena mortis vel relega
tionis aut alia ſimili? certe non:
imo erit immunis ab oī pena dū
modo nō interuenerit dolus aut
lata culpa: vt. d. l. iij. §. alio ſena-
tuſcōſulto. ff. de ſica. q2 in iſto ve
neno defuit dolus ⁊ aius occidē
di: defficit etiā malū exēplū ⁊ tur-
pitudo finalis intentionis: q2 oīa
ſunt bona ⁊ cū bona intentiōe fa
cta iō euadit impunis ergo ſunt
omnino diuerſa quo ad effectuꝫ
¶ Poſtremo vt me expediaꝫ de
iſta. q. ſic diſtingue: aut nos loqui
mur de poculo abortionis ſeu
amatorio ⁊ tūc aut ex illiꝰ aſſum
ptione ille q̄ aſſumpſit perijt: aut
nō: pori caſu ille q̄ dedit ⁊ ſi dolo
non dederit punit vltimo ſuppli
cio pp malū exemplū. Supple: ⁊ ſ
tu ⁊ turpitudinē finalis intentio
nis: ⁊ ita intelligitur tex. l. d. §. q̄
abortiōis: vbi ē caſus. ¶ Aut nō
fuit mors ſecuta ⁊ iſto caſu humi
liores in metallum perpetuo dā
nant honeſtiores vero pp malū
exemplū confiſcata dimidia par
te bonoꝝ ſuorū in inſulam perpe
tuo relegātur: ⁊ in qd̄ dicit tex. cuꝫ
gl. in. d. §. qui abortionis. ¶ Aut
nos loquimur i veneno ↄceptio-
nis ⁊ tunc aut ex illiꝰ aſſumptio
ne quis perijt ⁊ ille qui tradidit
punitur pena relegationis dun-
taxat pp malum exemplū ex quo
in ipſo tradente erat bona ⁊ iu-
ſta intentio ſua finalis que tēde-
bat ad ſuſcipiendam prolē in qd̄
eſt fauorabile: vt ſupra diximus.
Si em̄ iſta eſt cauſa fauorabilis i
quo igitur conſiſtit iſtud malum
exēplum de quo loquitur tex. in
d. § adiectio. in fi. Reſpō. q2 mu-
lier illa videtur quodāmodo vo
luiſſe violentare naturā ⁊ voluiſ
ſe imponere fecunditatem in vte
ro: quo deus ⁊ natura impoſue-
runt ſterilitatem pp hoc vr̄ eſſe
malum exemplum q2 fuit nimiū
audax: nā ꝓhibitū ē velle ſubuer
tere ordinem nature. c. ſi aliq̄s.
de homic. in antiquis. ¶ Aut nō
fuit ſecuta mors illius abſorben-
tis ⁊ nulla pena punitur ex quo
caret dolus ⁊ culpa dū mō aliqd̄
ſcandalum ſubſecutum non fue-
rit. ⁊ ita videtur ſentire gl. in di-
cto. §. adiectio. ¶ Aut nos loqui
mur de veneno ſanatiuo qd̄ fit

causa ſanitatis ꝛ miſcet in medе
lis ꝛ iſto caſu ſiue ſequatur mors
abſorbētis ſiue liberatio ab illa
egritudine ſiue non in omnē euē
tum qui tradidit vel compoſuit
erit imunis ab omni pena diuino
do nō adſit dol9 vł culpa. d. l. iij.
§. alio a ſcḋo ſenſu ꝛ ſupra ꝓxime
diximus: ꝛ per hec ſum expedit9
de iſta ardua ꝛ nobili queſtione.
¶ Sed anteq̄ȝ ad vlteriora ꝓce-
16 dā † quero in hac materia quid
ſi aliqͣs cā libidinis aut odij ali
quid potandum dederit mulieri
vt parere vel cōcipere non poſſit
quod dicitur venenum ſiue pocu
lum ſterilitatis quod eſt contra
riū veneno conceptionis de quo
ſupra proxime dixi qua pena ille
qui tradidit puniat. ¶ Reſpon.
qđ de iure canonico quaſi homi
cida puniēdus erit: ita dicit text.
vbi eſt caſus iſte in. c. ſi aliquis.
de homic. ſed glo. ibi dicit ꝙ de-
bet intelligi de pena ſpūali. ſ. ex-
cōicationis que infertur tam in
clericum quā in laicum: nō tñ cle
ricus ꝓpter hoc efficitur irregu-
laris ac ſi verum hominē viuen-
tem occidiſſet niſi probaretur in
fantem animatū ꝛ viuētem occi-
diſſe: vide gl. in. d. c. ſi aliquis. et
ibi Abb. Si vero loquimur de iu
re ciuili fit eadem diſtinctio aut
infans in vtero matris adhuc nul
lus erat homo: q2 adhuc forma-
tus nō fuerat nec animat9 ꝛ tra-
dens poculum punitur pena ex
traordinaria ſiue. relegatiōis. d.
§. q abortionis. l. diuus. ff. de ex-
traordi. cri. ꝛ l. cicero. §. fin. ff. de
pen. aut erat iam animatus ꝛ vi-
uens ꝛ punitur de homicidio: q2
hoiem dicitur occidiſſe vt. l. j. ff.
ad leg. pomp. de paricid. ꝛ meli9
in. l. penul. C. ad le. cor. de ſic. ꝛ. l.
ſ. in prin. ff. eo. tit. ꝛ per gloſ. in. d.
l. diu9. ff. de extraord. crimi. ꝛ in-
fra latius dicam in ſequen. q.

¶ Summarium.

1 Poculū abortionis tradēs
mulieri pregnāti q̄lr puniatur.
2 Mulieris ſciēter poculū abortiuū ſumens quam penā incurrat.
3 Abortiuum procurās dupliciter
poteſt conſiderari.
4 Anima hominis dicitur in ſan-
guine conſiſtere.
5 Infans intra quod tempus dica
tur in vtero formatus.
6 Infans in vtero dr̄ ꝟtute planc-
tarū fomentari ꝛ vegetari.
7 Infans ſeptem menſiū pōt viue-
re ꝛ octo non: ꝛ quare.
8 Mulier pregnans ſeptē menſiuȝ
accipiēs poculuȝ abortiōis tene-
tur vt matricida.
9 Poculū abortionis dās mulieri
ſeptem annorū pregnāti tenetur
lege cornelia de ſica.
10 Poculū abortiōis a muliere pre
gnāte ſumptum diuerſimode po
teſt conſiderari ꝛ ſcḋm diuerſita
tem conſiderationis inſpici.
11 Poculū abortiōis tradēs ex quo
ſequat mors tenet pena mortis
ſiue dolore fecerit ſiue non.
12 Abortiuū procurās fetus nōduȝ
animati qua pena teneatur.
13 Poculū abortionis miniſtrātes
ꝛ cōponentes eque puniuntur.

DEcimotertio ꝓſequē-
do materiā poculorū
1 quero † quid ſi aliqͣs
miniſtrauerit poculū
mulieri ꝓgnāti ad ef-
fectū vt faceret abortiuū qđ poſt
ea effectualiter ſubſecutuȝ fuerit
qua pena puniatur. nec putes. q.
iſtā eſſe candeȝ de qua in. d. §. qui

abortionis q: ibi non fit mentio de aborſu ſecuto vel de ifante occiſo ſz diſponitur ibi: qñ poculũ ipſum nocuit matri. Ad propoſitum igitur reſpond. quod in hac q. repetẽda ẽ diſtinctio illa quã. ß. proxime in fine precedentis.q. de diuinis quod aut infans in vtero matris erat iaz animat9 et viuẽs aut non. primo caſu qui dedit poculum nulli dubiũ eſt quod ſecuto aborſu tenet̃ de homicidio.l. penult.C.ad leg.cor.de ſica.l.j.in princ.ff.eo.ti.l.cicero.in princ.ff. de pen.⁊ not.per gl.in.l.diu9.ff. de extraordi.crim.gloſ. eſt in.c.ſi aliquis.de homic.⁊.ij.q.iiij.c.cõſuluiſti: q: iſto caſu dicit̃ occidiſſe hoiez ⁊ ſumus ꝑprie in terminijs legis cornelie de ſicarijs capite dicto: vt.l.iij.i princ.ff.eo.tit.⁊ iſta dñr eẽ mala venena q̃ facta ſunt hominis necãdi cã.d.l.iij.i princ. Secundo vero caſu quando partus ſiue infans nondũ erat animat9 neq formatus ſecuto aborſu non tenetur de ſicarijs: ſed alia pena extraordinaria relegatiõis vel ſimili ad arbitrium iudicis fm qualitatẽ facti ⁊ pſonarũ conditionẽ.d.l.diuus.⁊.l.cicero.§.fi. et.l.pregnantem.ff.de pen. et.l. ſi mulierẽ viſceribus.ff.ad leg. corn.
2 de ſicar.¶ Mulier tñ aũt que ſcienter poculũ ipſum aſſumpſit vt faceret abortiuum ſi inde ſit ſecut9 aborſus ⁊ infans iam animatus ⁊ completus erat tenetur pena legis pompeie de paricidijs: q: eſt matricida: vt.l.j.in ver. mater. ff. ad leg.põpe.de paric.⁊ ibi Bar. ⁊ Bar.in.d.l.diu9.idez tenet. qd ſi mulier ipſa adhuc pregnãs recepta pecunia partum ſuum abegerit tenetur pena capitis indiſtincte ſiue partus erat iam animatus ſiue non: ⁊ hoc ꝑpter turpitudinem illam receptionis pecuniarum q: dicitur aſſaſſinium: vt.l.cicero.i princ.ff.de pen. vide Bar.in.d.l.diuus.
3 †Sed q: fit illa diſtinctio ꝙ aut partus erat animat9 aut nõ in materia abortionis quero quãto tẽpore part9 ſiue infans in vtero matris dicit̃ eſſe animatus a die cõceptionis. Reſpond. cum primũ formatus fuerit infans ⁊ completus corpore tunc anima ingreditur in ipſo corpore q̃ infundit̃ a Deo: illo tũc cuz corpus reperitur formatum. xxxij.q.ij.quod vero.⁊.c. moyſes non enĩ conuenit qd anima pri9 infundatur i corpore illo anteq̃ habeat pfectam formã in omnibus partibus ⁊ membris ſuis. q: non eſt cõueniens quod habitare debeat i corpe ſicco hoc eſt rudi ⁊ informi: debet enĩ habere ſedem ſiue domum ſuam perfectaz in q̃ habitare poſſit: vt dicit gloſ. i.d.c.quod vero.⁊.c.moyſes. que glo.in ver. ſicco: dicit quod fm
4 quorundam opinionẽ†anima dicitur habitare in ſanguine et propterea dicit qd Normãdi Anglici et Poloni fortiter bibunt ne ptingat animã habitare in ſicco.
5 †Rurſus queritur quo tpe vel intra quantũ tps infans dicitur eẽ formatus in vtero matris.glo.in d.l.diuus.videtur tenere quod in quadraginta diebus. Barto.ibi dicit hoc eſſe verum in maſculo: in femina vo poſt. lx. dies demũ hoc declarandum reliquit naturalibus: dominus autem Conciliat.in ſuis differentijs Phyſic. differ.xlix.dicit quod trigeſimo aut.xxxv.die ad plus partus ſiue

Infans in vtero matris dicitur
6 eſſe formatus. ¶ Deinde ⁊ ponit notabilem ⁊ pulchram doctrinā circa partus geniturā formationem ⁊ augmentum: ⁊ de illi⁹ ortu. Dicit eñ quod vnuſquiſq̄ infans a ꝑncipio ſue creationis dū ꝑmo incipit generari vſq̄ ad diē ſui ort⁹ recipit fomētū ⁊ influentiam ab omnibus ſeptē planetis quorū vnuſquiſq̄ ſingulo menſe ſucceſſiue ſui ſyderis gratiā naturaliter operari i ipſo ifante in vtero matris iacēte ſm quā paulatim infans recipit augmentū: ita qd deuenit ad perfectionē ſuā ⁊ venit in lucem. ¶ Primo eñ mēſe regnat Saturnus qui eſt frigidus ⁊ ſiccus inimic⁹ vite humane q̄ conſiſtit in calido ⁊ humido vt per glo. predictā in. d. c. quod vero. ⁊. d. c. moyſes. iſtius planete ſeu ſyderis natura eſt ſperma viri de recenti effluxū in ventre matris quod adhuc liqdū eſt vna cum ſpermate mulieris inſimul coagulare ⁊ inſpiſſare: ita qd poſſit recipere formā ⁊ adeo fortiter illud perſtingit coagulando qd reducit illud tanq̄ in maſſam paſte: quo ſic in vnum coagulato fit paulatim extēſio ⁊ formatur primo caput deinde alia membra adeo qd. xxx. die cōpleto cōmuniter ifans ſolet habere formā ſuā perfectā. ¶ Secundo menſe venit Juppiter qui eſt calidus ⁊ humidus amic⁹ vite humane ⁊ inimicus mortis ⁊ infantem ipſum quē formatum reperit extendit ⁊ auget: quos vero inuenit mundū eſſe bene formatos illorū formas complet mirabili gratia ⁊ fortuna: quod euenire ſolet: quandoq̄ propter debilitatē matris: ⁊ hinc eſt quod mulieres iſte cōmuniter ſolent ſecundo menſe ſentire infantē in vtero cōmoueri. ¶ Tertio mēſe Mars ſuccedit q̄ eſt calidus ⁊ ſiccus vt ignis ⁊ iſte ſimiliter fert opem augmento partus illas humiditates quas repetit ex reſiduis ſyderis Jouis deſiccat ⁊ incumbit augmento pueri. ¶ Quarto deinde mēſe venit Uenus que eſt frigida ⁊ humida vt aqua ⁊ ipſa ſimiliter temperat ſuperfluas caliditates ignitas ꝓcedētis ſyderis. ¶ Quinto ſuccedit Mercurius. ¶ Sexto Sol. ¶ Septimo Luna et vnumquodq̄ ſydus procedit ꝓportionabiliter ſm ei⁹ naturā in augmētum ipſius infantis. completo igitur ſeptimo mēſe curſus iſte ſydere⁹ reuertitur iterū ad primum q̄ eſt Saturnus q̄ regnat et operatur octauo menſe. Deinde ad Jouē q̄ venit nono mēſe: poſtea Martem qui decimo: ⁊ ſic de ſingulis
7 ſucceſſiue. Et hinc eſt qd infans qui naſcitur ſeptimo menſe viuit eo quia naſcitur ſub ſydere lune vite humane compatibili: ⁊ quia tunc infans dicit eſſe perfect⁹ ex quo participauit de natura ⁊ q̄litatibus oīm ſeptem ſyderū ſiue planetarum ſi naſcitur illo ſeptimo mēſe dum Luna dominatur viuit: et quamplures reperiūtur qui nati ſunt ſeptimo menſe et viuunt: ſi vero octauo menſe veniret in lucem perraro vel nunq̄ viuit ratio eſt: quia venit ſub ſydere Saturni maligno ⁊ multū cōtrario vite hoīs ex quo vt dixi eſt frigidus ⁊ ſiccus hꝫ cōformitatē cū morte: illi igitur qui ſub iſto ſydere veniunt in lucē adeo grauiter vulnerantur ⁊ ꝑimunt. vn⁹ ſy

deris malignitate et frigiditate qđ neceſſe eſt vt pereāt. Qui vero qui nono mēſe veniunt in lucem put maioꝛ pars venit oēs cōiter viuunt et creſcunt ex quo ſub Joue ceterꝫ benigniore ſydere ꝛ humane vite cōſeruatore oꝛiuntur de quo magis quam de alijs natura letatur: hec lꝫ ſint aliquantulum extra materiā noſtrā: tñ qꝛ ſunt delectabilis intelligētie ſaltim pro minoꝛibus hic inſerere placuit. ¶ Redeamꝰ nūc ad materiā noſtrā qua querebamus ꝙto tpe infans in vtero matris dꝫ eſſe foꝛmatus: ꝛ concludendū eſt ſm opinionē dicti doc. qđ communiter. xxx. et qñqꝫ. xxxv. die ad plus a die ipſius ꝯceptionis. quidam alij dixerūt quod maſculus poſt. xl. femina vero poſt. lxxx. dies habet perfectam foꝛmā. ita dicit glo. v. diſtin. in princip. in ver. xl. quam refert ꝛ ſequiť Abb. in. c. ſi aliquis. in fi. de homic. tñ de iure ciuili nō eſt diſcedendum ab opinione gl. i. d. l. diuꝰ. que eſt cōiter appꝛobata. †Si igitur poſt dictū tps mulier acceperit poculū aboꝛtionis ſcienter teneť vt matricida et legis pōpeie de paricidis pena punienda eſt. vt. d. l. ſ. §. mater. ff. ad leg. pō. de paric. † ſi autem alius ſciēter dederit poculuꝫ pꝛedictū qđ ipſa mulier ignoꝛanter accepit ille qui tradidit punitur pena legis coꝛnelie de ſicarijs: vt. l. ſ. in pꝛnc. et. l. iij. ff. eodem. tit. de ſica. †Si vero poculuꝫ predictū aſſumptum fuerit ante tps predictū. ſ. anteꝙ puerperiū eſſet foꝛmatum in vtero: et tūc aut mulier accepit pecuniam pro bibendo poculum vt faceret aboꝛtiuꝫ et iſto caſu mulier ſemper punitur pena capitis ſiue infans erat iam foꝛmatus ſiue nō. d. l. cicero. in pꝛinci. ꝛ ibi Bar. ꝛ ideꝫ Bar. in. d. l. diuꝰ. ff. de extraoꝛ. crimi. ſi vero mulier pecuniam nō accepit non punitur pena moꝛtis: qñ ante tps foꝛmationis ꝛ vite ipſiꝰ infantis aſſumpſit poculum: ſed alia pena extraoꝛdinaria relegationis. d. l. diuꝰ. ꝛ ibi glo. ꝛ Bar. in. l. pꝛegnantem. ꝛ. l. cicero. §. fin. ff. de pen. ꝛ. l. ſi mulierem viſceribus. ff. ad leg. coꝛ. de ſica qđ verū eſt de iure ciuili ꝑ iura pꝛedicta. ¶ De iure autē canonico inferť pena ſpūalis. ſ. excōicatiōis quocūqꝫ tempoꝛe fuerint data dicta pocula etiā ſi eſſent data mulieri nihil adhuc habenti in vtero ad effectum ne cōncipiat eadē pena puniunť velut homicide. c. ſi aliquis. de homic. in antiq. ꝛ diximꝰ ſ. pꝛime. q. in fi. ꝗpꝛedicta omnia tñ pꝛocedunt qñ fuit ſecutus effectꝰ qđ mulier fecit aboꝛtiuū partū: ſed quid ſi non obſtante poculo mulier peperit filiū viuentē et ꝗ durauit in vita: an ꝗ dedit poculuꝫ vel ipſa mulier puniatur et qua pena: vide do. And. barb. in cōſi. xxiij. i. ij. vol. vbi dicit qđ nō dꝫ puniri pena moꝛtis ex quo nō fuit ſecutus effectus: qꝛ hodie in maleficijs potius ſpectať euentꝰ quam ſolus animus delinquentis ſine effectu nihilominus non euaderet impunis ille ꝗ ſciēter tradidit vel que ſciēter aſſumpſit qꝛ poterit relegari ꝑ ea ꝗ habentur in. d. l. ſi ꝗs aliqđ. §. qui aboꝛtionis. ff. de peni. † Qñqꝫ vero ex poculo hmōi ſumpto mulier ipſa periit: ꝛ tunc ille ꝗ tradidit puniť pena vltimi ſupplicij lꝫ nō dederit doloſe contra ipſum: quia res

mali exẽpli eſt: ⁊ iſte ꝓprie caſus
in.d.§.qui abortionis.in fi. Quid
ſi aliquis dederit poculum ama-
torium mulieri pregnanti vt fle-
cteret eius animum ad amanduꝫ
ipſum tradentem ex quo poculo
mulier ipſa periit qua pena pu-
niatur tradẽs dic ꝙ eadem pena
vltimi ſupplicij quãuis animum
occidendi non habuerit et dolo
nõ fecerit: vt.d.§.qui abortionis.
qui decidit vtrũqꝫ caſum in ter-
minis hec tñ que ſupra diximus
procedunt de iure ciuili ⁊ inter
laicos. De iure autem canonico
vltra ea que diximus.ſ. clarius
hic diſtingue qꝺ aut loquimur de
iure antiquo ſecundum legem
Moyſis: aut de iure nouo ſecun
dũ cõſtitutiones Pontificũ. Pri
mo caſu ſi infans iam formatus
⁊ animatus erat quod qualiter ⁊
quanto tempore dicatur eſſe for-
matus ⁊ animat⁹ diximus.ſ.ea.
q.tunc det animam pro anima ⁊
ſic punit͛ pena mortis qui dedit
poculum abortiõis quo necauit
infantem viuentem: vt in.c. moy
12 ſes.xxxij.q.ij.in prin. † aut partus
nondũ erat completus in forma
nec animatus et tradens pocu-
lum huiuſmodi mulctat͛ pecunia
arbitrio iudicis.d.c. moyſes. Ra
tio eſt q꞉ nõ poteſt dici exanima-
tum illud quod caret anima quã
nõ habet adhuc. ¶ Secundo ve
ro caſu quando loquimur de iu-
re pontificio. aut loquimur de pe-
na irregularitatis vel degrada-
tionis ⁊ iſta non infert͛ niſi cleri-
cis effectualiter hominem viuẽ-
tem occiderit vel quod ſit natus
vel adhuc in vtero matris nõ re-
fert ⁊ in.c.j.⁊.c.ſicut dignum.§.j.
de homic. ⁊ ꝑ glo.in.d.c.moyſes.

c.ſi aliquis in glo.eo.tit. ⁊ glo. in
c.conſuluiſti.ij.q.iiij. idem ſequi-
tur Panor.in.d.c.ſi aliqs aut lo-
quimur de pena excommunica-
tionis ⁊ iſta infert͛ pro quocũqꝫ
abortiuo ſecuto ſiue puerperium
erat animatũ ſiue non ⁊ iura ipa
appellant iſtud homicidium: ſꝫ
anteqꝫ infans ſit plene formatus
⁊ animatus non poteſt dici pro-
prie homicidium: quia non põt
corpus exanimari qꝺ adhuc ca-
ret anima: vt.ſ. proxime diximus
iſto caſu igitur impropriе dicitur
homicidium: vide tex.in dicto.c.
ſi aliquis. ⁊ ibi do. Abb. imo hac
pena punitur etiã ſi aliquis libi-
dine aut odio daret mulieri que
nondum cõcepit venena ſiue po
cula ſterilitatis ad hoc ne coeun
do concipere poſſit. vt.d.c. ſi ali-
quis. vbi eſt caſus valde nota. qꝺ
non ſolum quis tenetur de homi
cidio pro abortiuo iam facto: ſed
pro fiendo vel pro impedimento
13 preſtito ad concipiendũ. ¶ † Et
nota etiã hoc vnum in tota ma-
teria poculorum quod non ſolũ
punitur qui ſcienter tradidit po-
culum verum etiam ille qui ſciẽ-
ter fecit ⁊ compoſuit: ita expreſſe
not. Panor. in.d. c.ſi aliquis. in
princi. ⁊ not.in.l.ſ. in prin.⁊.l.iij.
in princ.ff.ad leg.cor.de ſica. hoc
idem ſeruatur in qbuſcũqꝫ aliis
ſortilegijs: vt not. Arch.xxvj.q.v.
quicũqꝫ.⁊.ſ.diſt. ſi quis viduam.
xxxiij.q.vlt.peſſimam.ff. ad legẽ
iul.maieſt.l.j.⁊. ff. de iniur.l.item
apud labeonem.§.adduxiſſe.

¶ Summarium.

1 ☞ Sacerdos celebrans ſi pre-
tendens ſortilegium faciat pces
inhoneſtas ⁊ indebitas quã pe-
nam incurrat.

Sacerdos

2 Sacerdos celebrās cōtra viuen-
tē vt citi9 moriat infamis efficit.
3 Sacerdos ſimplex aut ignorans
an pro ſacramētorū abuſu ſit po-
tius q̄ expertus excuſandus.

1 D Ecimo quarto vl-
tra ea que diximus
ſupra in .xj. q. vidē-
dū eſt quid d̄ ſacer
dotibus qui ſuper
reb9 prophanis et
aptis ad faciendum ſortilegia et
ad illum duntaxat effectum obla
tis vnam aut plures miſſas ſcien
ter celebrant adhibitis nefarius
⁊ inhoneſtis precib9 ⁊ verbis ſu-
perſtitioſis quibus penis puniū-
tur. Res vero ſuper quib9 ſolent
miſſas ipſas celebrare ſunt vt plu
rimum iſte: panis crudus ſine pa
ſta aut coctus vt placenta itē ca
lamita quandoq̄ cutim .indumē
ti pueri naſcentis quam appellāt
pelliculam virginem et alia his
ſimilia ſimplicia aut mixta impo
ſita ſuper altari illis modis de q̄
bus ſupra diximus in. iij. q. pro
iſto facinore: dic quod de iure ca
nonum clericus omnino deponi
tur: vt in .c. ſi quis epiſcop9. xxvj.
2 q. v. † ſi enim pro ſola celebratio-
ne miſſe defunctorū dicta p̄ viuē-
tibus vt citius moriantur aut pe-
riculum mortis incurrant ſacer
dos perpetuo priuatur officio be
neficio ordine gradu atq̄ digni-
tate ⁊ in perpetuū exiliū ergaſtulo
vna cū conſulente vel id fieri p̄-
curante relegatur vt in .c. quicun
q̄. xxvj. q. v. et diximus ſupra. xj.
q. ver. pro faciliori. quāto magis
deberet iſte ſacerdos deponi ⁊ re
legari qui in miſſarum ſuarū cele
bratione illa prophana ⁊ inmun-
da turpiter commiſcuit illaq̄ vel
deo: aut potius demoni vouere
turpibus ⁊ ſuperſtitioſis precib9
non veretur certe non video cur
minori pena puniri poſſit: maxi-
me q̄n ſcienter iſta patrauit. d. c.
quicunq̄. in .ij. parte circa finem.
pro quo facit in arg. tex. de conſe.
diſt. ij. cum omne crimē. in fi. vbi
grauiter punitur clericus depoſi
tione qui abutitur ordine ſacra-
menti lz id non faciat ad effectū
ſortilegiandi aut per modum ſu-
perſtitioſum vt latius infra dicā.
3 ¶ † Quidam vero dixerūt quod
pro huiuſmodi facinore ſit pena
arbitraria iuxta doctrinam do.
Abb. in. d. c. ij. extra eo. titulo. hec
tamen tolerari poſſet quotieſcū
q̄ factum non eſſet valde turpe
vel perſona ſacerdotis eſſet adeo
ſimplex ⁊ d̄bilis ingenij quod de
facili q̄s cognoſcere poſſet quod
bona fide ductus fuerit circum
uentus putans bene facere et nō
peccare: vt in. d. c. ij. ⁊ eſt tex. et ibi
Bar. in. l. ſi adulterium cum ince
ſtu. in § ſi. idē pollioni. ff. ad leg.
iul. de adult.

¶ Summarium.

1 Sacerdos abutens debito
modo et ordine ſacrificandi quā
penam incurrat.

1 D Ecimoquīto q̄ro †
q̄d de ſacerdotibus
q̄ abutūtur debito
mō ⁊ ordine ſacrifi-
cādi: vt q2 nō ponūt
vinū cū aqua ſimul
in calice: ſed vinū tantū aut aquā
ſolam vel botrum vuarum com-
primunt in calice aut panniculū
muſto intinctum et diu ↄſeruatū
aqua ablauant ⁊ illam lauaturā
ponunt in calice loco vini aqua
commixti aut panem ſacramēti

intinctum in vino calicis ſacrato tradunt laicis p cōmunione ſiue eucharistie ſacramento: quibus penis puniuntur. omnia iſta narrantur in tex. in. c. cum omne crimen. de conſe. diſt. ij. et concludit in fine quod ſacerdos pro iſto facinore debet puari ad tēpus omni ordine et gradu arbitrio iudicis ⁊ tandiu ſic priuatus exiſtere donec iudici viſum fuerit illū cōgruam penitentiam peregiſſe vt poſtea purgatus ad omnia ſua priſtina reſtituatur vt ibi dicitur.

¶ Summarium.

1 Vaſa ſacra eccleſiaſtica vel res eccleſie benedictas polluens ⁊ in vſum prophanū illas cōuertens qua pena ſit puniendus.

2 Preſbyter vel diaconus reb⁹ abutens ſacris vel ſacratis qualiter puniantur.

3 Preſbyter vel clericus admiſcēs res ſacras ſortilegijs om̄i dignitate priuantur.

4 Rebus ſacris vel bn̄dictis abutens habetur vt ſacrilegus.

1 Decimoſexto q̄ro qua pena punit̄ ſacerdos vel laicus qui vaſa eccleſiaſtica ſacrata vel veſtes ſacras aut benedictas vt eſt altaris palla calix patena purificatoriū tabernaculū ſacramēti eucharistie aut aliquarum reliquiarū item lapide ſacratum totū aut partē ſine corporale manipulū ſtolā camiſum platenā: itē vela que ſunt in ſanctuario aut iuxta imaginem crucis aut beate marie virginis et alia his ſilia acceperit ⁊ ad prophanos vſus irreuerenter cōuerterit aut damnabiliter in ſortilegijs commiſcuerit. Dic quod primo caſu quādo quis abutitur illis in prophanis domeſticis vſibus citra ſortilegia de iure antiquo ſm legē Moyſis vltione diuina percutiebant̄ ⁊ ſepius morte ⁊ totius ſtatus ſubuerſione ſi erant reges vel alij principes vt habetur Daniel. v. Ubi rex Baldaſſar filius Nabuchodonoſor poſtq̄ cepit erga deum ⁊ res ſacras irreuerenter ſe habere ⁊ qd ſacrata vel benedicta vaſa aurea et argentea ex ſacro templo dn̄i in Hieruſalem abſtulerat et cū illis ipſe rex Baldaſſar vna cū principibus et primatibus ſuis vxoribus atq; cōcubinis in cōuiuijs ſuis vinum biberant iratus eſt valde deus de tanta eox inſolentia. ⁊ primo monuit regē Baldaſſarem quodā preconio literarum miraculoſe ſcriptarū in albo pariete aule regie quas nemo ſapientū ipſius regis Baldaſſaris: ſed ſolus Daniel interpretatus eſt ⁊ cōminatus fuit futurum malum iudicium contra ipſum adeo: vt illa nocte ipſe Rex Baldaſſar ab inimicis ſuis iterfect⁹ eſt ⁊ regnum ſuum ad extraneos manu⁹ deuenit. vide l. d. c. Daniel. de quo fit mentio de conſe. diſt. j. c. veſtimenta. ⁊. c. in ſancta. vnde concludi poteſt qd de iure antiquo pro hmōi rapina ⁊ abuſu ſit pena mortis ⁊ bonorum ſuorum publicatio aut mala ſucceſſio.

2 ¶ De iure vero pōtificio Diaconus pro iſto crimine tribus annis ⁊ ſex menſib⁹ excōicatus exiſtit ⁊ ab altaris miniſterio omnino ſuſpēſus habetur. Preſbyter

vero decem annis et sex mẽsibus remanet excõicatus et habetur de conse.diſt.j.nemo perignorã
3 tiam. ¶ Si vero bona predicta ipſi immiſcuerunt in sortilegijs aut alias tradiderũt vt immiſce rent grauius puniuntur: quia cleri cus debet deponi et oibus ſuis of ficijs atq; beneficijs ordie gradu 1 et dignitate puari et in perpetuum carcerem intrudi aut in exilium perpetuus mitti.xv.d.c.ſi quis epi 2 ſcop9.et.c.quicũq;.in ſi.xxvj.q.v. vel dic ſm Abb.i.d.c.ij.extra eo. tit.quod erit pena arb.traria ſm 3 arbitrium iudicis moderãda at tenta qualitate facti et pſonarum conditione vt alſo diximus.ſ.eo. 1 per dicta iura que amplius non
4 referõ vt capiã breuitatẽ. ¶ Et nota vnũ in tota materia sortile gioꝝ quod ille qui abutitur reb9 ſacris vel benedictis et eccleſiaſti cis ſemel dedicatis non ſolum te netur penis de quibus.ſ.verum etiam tenetur pena ſacrilegij quia in veritate per ſimilem cõtracta tionem reru ſacrarum committi tur ſacrilegium vt habetur. xvij. q.iiij.ſacrilegiũ.et.c.ſi quis contu 2 max.§.j.et domi.Joã. lec.in ſum. in titulo.de ſacri.q.iij.et Sanctus Thom.in ſecunda ſecũde.q.xcix. arti.iij.verſic.dicendum.et de pe na ipſorum: vide in dicto.c. ſi q̃s contumax. Jmo dicit Archi.i.c. felicis.de pen.lib.vj.in princi.q; ſacrilegium committit quilibet de ordinibus clericoꝝ qui ario los incãtatores aruſpices et ſi miles cõſuluit vel ſimilia facit in telligens in effectu q; omnis sor tilegijs poteſt dici ſacrilegus et de ſacrilegio puniri: vide tamẽ que latius dicam infra tit.ſequẽ. q.j.

Et nota etiam quod pro iſto cri mine ſubtractionis vaſorum ſa crorum de eccleſia imponuntur grauiores pene de quibus habe tur.xij.q.ij.de viro.vide ibi.

¶ Summarium.

1 Sacerdos preces nefandas in ſua celebratione faciens quali ter puniatur.
2 Exemplũ ſacerdotis hiſpani pre ces prophanas in ſuis ſacrificijs offerre conſueti.
3 Uotum inhoneſtũ deo exhibens quam penam incurrat.

Decimoſeptimo q̃ro † q̃d de his ſacerdoti bus qui in miſſarum ſuarum celebrationi bus huiuſmodi ali q̃s p̃ces nefandas et turpes abſq; alicuius rei immixtione protule rit illa aut deo aut demoni vouẽ do non abſq; magna ſuperſtitio ne dicauerit quero qua pena pu niatur: et vt facili9 res iſta appre hendi poſſit ſubdã exẽplo put ha bui ſemel i facto Rome. ¶ † Qui dam vir Hiſpanus clericus in ſa cris beneficiatus et decretorum doc.etatis annorum xlv. vel cir ca captus erat amore quarundam monialium iuuenum que erant plurimum forma venuſte quas iſte ſepius ad monaſterium viſi tabat et blandis verbis atq; mu neribus multoties blandiebatur eis adeo quod propter illarum pulchritudinem et venerabilem venuſtatem ille hiſpanus paula tim cepit ardeſcere et frequen tius illarum monaſterij limina viſitare et in tam magnam deuo-

nit inſaniam ꝛ cecitatem quod
die nocteq; tam in ſomnus quã
in vigilia nil aliud niſi illarum
amplexus ꝛ concubitus medita-
batur corde verbo geſtis. aut ſi-
gnis. Et in tam graui dementia
adductus fuit quod aſſerebat ex-
preſſe ex quo ipſe erat cleric⁹ eſſe
ſponſum eccleſie ꝛ moniales il-
las ſimiliter eſſe ſpõſas eccleſie:
nam quia dicebantur eſſe ſponſe
Chriſti qui repreſentatur per ec-
cleſiam cõcludebat quod ſponſi
ꝛ ſponſe ſpirituales hoc eſt ſacer
dotes et moniales poterant ad-
inuicem carnaliter copulari ſine
peccato: ꝛ quod ita deus precordi
nauerat putans ſummum bonũ
in ſolo coitu cõſiſtere ꝛ quod tur
pius eſt ipſe ſepius hoc predica-
bat illis inuencu. lis adeo quod
ipſe ceperunt illu; cuitare. vnde
ipſe clericus poſtea deuenit in ma
iorez inſaniam. quia quotidie cũ
eſſet literatus componebat ali-
quas orãtiões ꝛ preces nefarias
quibus orabat deum ꝛ alios ſan
ctos vt preſtarent ſibi robur ma
ximum in renibus in lumbis ve-
ro calorem talem quo poſſet fa-
cillime in magna abundantia lu
xuriari ꝛ coituz carnis ſepiſſime
complere: ꝛ quia illarum monia-
lium quedam vocabatur Cecilia
altera Urſula alia vero Magda
lena ꝛ Clara in ipſis ſuis oratio
nib⁹: quas quotidie de nouo for
mabat ſummis precibus depre-
cabatur virginea illas ſanctas
ꝛ beatas poſt dei inuocationem
vt ex dono gratie ſpecialis in mẽ
tibus ꝛ cordibus ipſarum mo-
nialium hanc meditationem et
firmam opinionem infunderẽt:
ita quod ipſe moniales firmiter
putarent ꝛ crederent nullum a-
liud magis meritorium opus deo
fieri poſſe quam coire et carnali-
ter commiſceri creſcere et multi-
plicare nulla adhibita perſona-
rum diſtinctione ſit ſacra vel pro
phana: ſit coniugata vel ſoluta:
ſit conſanguinea vel extranea et
ſimilia: et quod ex coitu huiuſmo
di putarent votum caſtitatis nul
latenus infringi poſſe: ſed ma-
gis hoc Deo placere quam holo
cauſtum ſiue ſacrificium: et vltra
hoc quod ardentius illarum cor
da incaleſceret ad amandum et
vehementer diligendum virum
ipſum ſacerdotem qui erat ſpon-
ſus eccleſie ꝛ eius vota carnalis
firmiter maxima cum humilita-
te adimplere eiuſq; mandatis vt
veri patris parere aſſerens quod
illo modo conſummãdũ erat ma
trimonium ſpirituale inter reli-
gioſos viros et mulieres quem-
admodum matrimonium carna-
le cõſumitur per veram vtriuſq;
coniugum carnalem copulam:
vt in. c. continebatur. primo re-
ſponſo. de deſpon. impub. et in. c.
tua nos. de ſponſal. Quas qui-
dem cedulas ipſe clericus porta-
bat quotidie ad quoddam mona
ſterium vbi morabãtur quidam
boni ꝛ puriſſimi ſacerdotes men
dicantes qui potius ſimplicitate
et bonitate ꝙ doctrina religio-
nem ſuam profitebantur et die
qualibet ad eccleſiam illius mo-
naſterii accedebat ad miſſam et
ſingulis diebus vnam ex ipſis ce
dulis dabat ſacerdoti et dabat
etiam tuluum vinum pro eleemo-
ſina ad hoc vt in celebratiõe miſ-
ſe: ſcilicet in memento preces il-
las deo ꝛ ſanctis virginibus pre-

dictis offert cum deuotione oꝛan do Deum ⁊ ſanctas virgines pꝛe dictas vt pia vota ipſius oꝛantis exaudirent ⁊ hoc modo decepit vnum vel duos ex ſimplicioꝛibus ⁊ rudioꝛibus illoꝛum monachoꝛum ⁊ interim ipſe quoq; intereſſe miſſe ⁊ totidem eaſdemq; pꝛeces ipſe cum deuotione recitabat ⁊ pꝛoſequẽdo vlterius in hac ſua ſuperſtitiõe quotidie nouas oꝛationes componens deuenit tandem ad manus cuiuſdam monachi qui erat ceteris magis doctus atq; expertus qui ſumpta cedula duplicata vna cum elemoſyna acceſſit ad altare ⁊ perlegẽs que intus erant verba valde obſtupuit. ⁊ ne miſſe ſacrificium perturbaret dimiſit cedulã illam in angulo altaris ⁊ proſecutus fuit miſſam: demum ea completa ipſe monachus multum repꝛehendit ipſum clericum Hiſpanum dicens quod verba illa erant valde turpia ⁊ ſuperſtitioſa nec memerebantur per aliquem ſacerdotem in tanto miſſe myſterio memoꝛari: at ille ſubꝛiſit deridẽs monachi illius ſimplicitatem ⁊ ignoꝛantiam cepitq; ſecum velle re diſputare quia argutus erat ⁊ quaſdam interpꝛetationes diuine ſcripture longe erroneas attribuens adeo quod non tranſibat abſq; ſcrupulo ⁊ labe hereticꝛ pꝛauitatis vt alias diximus ſupra titu.j. q.j.⁊.ij. Uidens itaq; monachus ille ipſum clericũ tam grani errore appꝛehenſum ſumptis pluribus ex illis ſuis cedulis quas adinuenit de pꝛemiſſis omnibus conſulit quamp꞉imum Reuerẽ. Dominum Uicarium pape: cuius tunc ego auditoꝛ aderam mihiq; mandauit vt rem hanc cognoſcerem ⁊ ipſum clericum pꝛo modo culpe coꝛriperem: qui ſtatim incarceratus ⁊ examinatus omnia ad vnguem confeſſus eſt immo a pꝛincipio inſtabat pertinax in illa ſua erronea opinione volens defendere falſas quaſdã ⁊ nouas interpꝛetationes quas diuine ſcripture attribuerat qui quampꝛimum vidit me pꝛeparari ad declarandum illum hereticum ⁊ penis hereticoꝛum ſubijciẽdum niſi errorem ipſum reuocaret: incontinenti omnia reuocauit ⁊ erroꝛem ſuum ſolenniter abiurauit: adeo quod pꝛo hereſis ſuſpitione meruit veniam ⁊ reuocauit omnes illas ſuas interpꝛetatiões quas dederat diuine ſcripture ⁊ reliquas omnes inſanias ſuas quas ſupꝛa narrauimus nihilominus: vt cautius in futurũ pꝛocederet de mandato Summi Domini noſtri Pape fuit relegatus ab vrbe ad certum tempus.

¶ Ad pꝛopoſitum nunc queſtionis noſtre redeundo quero ſi reperiatur aliquis ſacerdos q̃ ſcienter pꝛeces huiuſmodi aut ſimiles que non tendunt ad verum diuinum cultum ⁊ ſalutem anime: ſꝫ potius vertuntur in peccatum ⁊ rem damnabilem in miſſe ſolenni ſacrificio celebrauerit ſeu alio quouis modo voluerit aut obtulerit qua pena puniatur? dic q̃d iſto caſu putarem eſſe pꝛiuandũ omni oꝛdine ⁊ gradu officijs atq; beneficijs eccleſiaſticis ⁊ etiam relegandum eſſe tam ipſũ ſacerdotem quam illum qui ipſum cõſulit ⁊ pꝛemiſſa fieri mandat argu.coꝛum que habentur in dicto c.quicunq;.in fin.xxvj.q.v. vbi ſi

ſacerdos pro viuentibus celebrat
miſſam defunctorum vt illi pro
quibus miſſa celebratur citiꝰ mo
riantur aut mortis periculum in
currãt ſacerdos ipſe punitur pe
nis predictis: ⁊ nihilominus ibi
nõ apparet de aliqua ſuperſtitio
ſa oratione aut cerimonijs: ſed ſo
lum de turpi celebrãtis intẽtione
quanto magis in caſu noſtro iſte
deberet hac pena puniri qui pre-
ces iſtas obſcenas diuino cultui
admodum cõtrarias ⁊ que oẽs
tendunt ad peccatum ⁊ totiꝰ chri
ſtiane fidei leſionem dum querit
per ſacrificium miſſe prebere ma
teriam peccandi ⁊ male faciendi
per quam ⁊ eius holocauſtum ſo
lent peccata dimitti. de conſecra
tione diſtin. ij. c. in omne crimen
⁊ eadem diſtinctione. nihil in ſa-
crificijs. ⁊ diximus ſupra titulo
primo. q. ſecunda. in principio. ni
hilominus iſto caſu non diſcede
rẽ ab opinione Abbatis. de qua
in dicto ca. ſecundo. extra eodem
titulo: ſcilicet quod pene huiuſ-
modi ſint aggrauande vel minu
nende iuxta qualitatem facti:
aut turpitudinem ſiue ſcandalũ
quod inde exoritur ⁊ perſonarũ
conditionem in quibus omnibꝰ
plurimum vertitur arbitrium iu-
dicis: ponamus enim quod eſſet
aliqs ſimplex humilis ſacerdos
idiota qui ſit alias bone condi-
tionis ⁊ fame ⁊ pure conſcientie
qui ad preces ⁊ mãdata alicuius
magni Principis Baronis aut
viri magne conditionis ſimiles
preces emiſerit: erit ne dicendũ
quod ſit puniẽdus ille ſicut alius
verſutus malitioſus ⁊ qui in iſtis

turpitudinibus delectatur certe
non: ⁊ propterea bene ⁊ ſancte di
ſpoſuit textus in cap. ſicut dignũ.
in principio. de homicidi. ⁊ in
l. reſpiciendũ. ⁊ l. aut facta. ff. de
pen. ⁊ l. quid ergo. ⁊ ibi Bart. ff.
de his qui notãtur infa. ⁊ Bar.
Bal. ⁊ alij in. l. prima. §. diuus. et
in. l. diuus. ⁊ l. in lege cornelia. ff.
ad legem corneliam de ſicarijs.
vbi dicunt quod in omnibus cri
minibus attenditur principali-
ter animus ⁊ intentio delinquen
tis an ex ſimplicitate quadã vel
ignorantia aut dolo ⁊ malitia in
ductus fuerit ad peccandum vt
his attẽtis fiat variatio pene pro
quo bene facit textus ⁊ quod ibi
not. gl. ⁊ Panormitanꝰ in dicto
capi. ſecundo. extra eodem titu-
lo. Preterea ponamus quod ali-
quis perſuadet ſacerdoti quod
vocat offerat pro eo preces quaſ
dam in miſſa que expreſſe nõ ap
parebant nec cognoſcebãtur ſal
tim per virum rudẽ ⁊ inexpertũ
quod eſſent ſuperſtitioſa: vt quia
in ipſis apparebant a principio
verba quedam honeſta ⁊ religio
ſa: deinde vero ſupſtitioſa ⁊ dia-
bolica ſed erant per nomina que
dam adeo ignota ipſi ſacerdoti
quod putabat omnia eſſe bona
⁊ nullam in ſe habere ſuperſtitio
nem: iſto caſu ſimiliter reputarem
dictum ſacerdotẽ eſſe longe mi-
tius puniendũ per ea que ſupra
diximus ⁊ dicto capi. ij. ⁊ ibi glo.
extra eodem titulo.

¶ Liber ſecundus explicit.

De penis oi-farian coitus.

Liber Tertius.

Summarium.

Carnalis coitus damnabi-lis eſt & ſumme preiudiciale.
Coitus crimen ſecundum perſo-narum diuerſitatem conſideratur.
Sacrilegium carnale ceteris car-nalibus criminibus in grauitate preferetur.

Quia† carnalis coit⁹ crimi-nis nō minus fre-quens quā dāna-bilis vſus habet ob quē iura crimi-num reos huiuſmodi diuerſis pe-nis pſequunt. l. ſi adulteriū cū in-ceſtu. & ibi glo. & Bar. & l. inter li-beros. & l. ſtuprum. ff. ad leg. iul. de adul. §. item lex iulia. inſt. de pu-bli. iudi. xxx. q. ij. adulterij malū. eadem cauſa. & q. c. flagitia. no. ard. in Clemen. j. de pen. Abb. elin. & alij cano. in c. j. & ij. extra de adul. & ſtup. & in c. vt clericor. vit. & honeſt. cler. ad quem coi-tum aliquando deuenitur mediā operā ſortilegiorum & per ma-leficia de quibus ſupra diximus li. precedenti: ideo placuit poſt tractatum ſortilegiorum hunc immediate ſubiūgere. †Coitus enim crimina ſunt diuerſa ſe-cundum diuerſas perſonarum cō-ditiones et gradus pro quibus diuerſas iura ſtatuere penas vt proxime diximus: ideo de his ali-

3 qua videamus. †Et primo de ſa-crilegio quod ceteris carnis cri-minibus his maxime que ſecun-dum naturam perpetrantur gra-uius nūcupatur. xxxij. q. vij. adul-terij. & xxvij. q. j. ſciendum.

Summarium.

1 Sacrilegiū generaliter ſum-ptum quid ſit.
2 Sacrilegium dicitur quaſi ſacri-legium quia p illud vel res ſacra vel perſona ſacra leduntur.
3 Sacrilegiuz punibile que preſup-ponat.
4 Sacrilegium an ſit crimen eccle-ſiaſticum vel ſeculare.
5 Sacrilegium an veniat furti ap-pellatione.
6 Statutum faciens de furto men-tionem an comprehendere dica-tur ſacrilegium.
7 Sacrilegiuz quot ſpecies habeat & quot modis committatur vſq ad nu. 12.
12 Sacrilegium nō committitur in re non ſacra ſubtracta a loco ſa-cro: & hoc de iure ciuili.
13 Sacrilegium an committatur in ſubtractione rei ad vſum ſacrum deſtinate & nondum tradite.
14 Statutum de ſacrilegio puniēdo de quo ſtatuto ſit interpretandū an ſtricto an largo.
15 Sacrilegiū tripliciter cōſideratur.
16 Impoſitio manus violēte in per-ſonam ſacrā dicitur ſacrilegium grauiſſimum.
17 Crucis ſignum in honeſte detur-pans & inique maculans an ſacri-legium committere dicatur.
18 Sanctitas hominis pfertur ſan-ctitati loci & per ɔs ſacrilegium graui⁹ eſt reſpectu pſone q̄ loci.
19 Coitus cum moniali quot pecca-ta & mala dicatur inducere.

20 Stupꝛum ⁊ adulteriũ an poſſint in eadem perſona ſimul cõmitti.
21 Diuerſa crimina ex eodem facto orta an diuerſis penis ſint adiu-dicanda.
22 Accuſatus ab vno ſuper diuerſis criminib⁹ vnico actu perpetratis an diuerſis debeat multari penis.
23 Coitus cum moniali habit⁹ qualiter ſit in foꝛo conſcientie ⁊ cõten-tioſo puniendus.
24 Coitus cum moniali de iure ciui-li moꝛte punitur.

1 Pꝛimo igit̃ q̃ro q̃d eſt ſacrilegiuꝫ gñaliter ſumptũ? R̃ñ. Sacrilegiũ ẽ ſacre rei violatio vł eiuſdẽ vſurpatio: vt ꝺt Bal. i. l. iij. C. de fur. in p̃ma col. ⁊ Azo. i ſum. e. ti. in p̃nci. ⁊ S. Tho. in ſum. ſcꝺa ſcꝺe. q. xcix. ar. iij. Jo. le. in ſum. cõ. e. ti. q. ſ. ¶ †

2 Scꝺo videam⁹ q̃re ꝺr ſacrilegiũ. Reſpõd. quod ſacrilegiũ dicit̃ quaſi ſacri-lediũ: q: ꝑ illud res aut pſona ſa-cra ledit̃: ita dicit Bal. in. d. l. iij. ⁊ Azo. in ſum. eo. ti. ⁊ alij p̃nominati in locis ſuis. Glo. tñ in. c. ſa-crilegiũ. xvij. q. iiij. alio modo de-ſcribit ſacrilegiũ dicẽs q̃ ſacrile-giũ eſt ſacre rei violatio ſiue in ſe ſiue in alio: ſiue ſit res ſacra ſiue ꝑ-ſona: deinde tranſit ad aliã deſcri-ptionẽ ⁊ dicit q̃ ſacrilegiuꝫ eſt pu-blici iuris trãſgreſſio: ſed neutra iſtarum eſt bona pꝛioꝛ em̃ cõtinet oĩa membꝛa diffinitionis ſiue de-ſcriptionis ſpecie differẽtes ꝓut requirit̃ ẜm q̃ꝺ diximus ſupꝛa ti. ſ. in pꝛinc. ſecunda etiam nõ valet quia eſt nimis generalis ſecundũ quam ſequeretur quod omne de-lictum ꝑ quod tranſgreditur pu-blici iuris oꝛdo eſſet ſacrilegium ex quo tranſgreditur publicũ ius ⁊ ideo teneas diffinitionem Bal. ⁊ aliorum quam ſupꝛa dixi que eſt melioꝛ. ¶ †

3 Tertio quot requi-runtur ad hoc vt ſit ſacrilegium ⁊ puniatur pena ſacrilegij: vide Bald. ⁊ Sali. in. d. l. iij. C. de furt. Azo. in ſum. eo ti. ⁊ Bar. i. l. diu⁹. ⁊. l. ſacrilegi. in pꝛin. ff. ad leg. iul. pecul. ¶ †

4 Quarto q̃ro an ſacrile-gium ſit crimen eccleſiaſticuꝫ vel ſeculare: ita quod illius cognitio ⁊ pene impoſitio ſpectet ad ſo-lum iudicem eccleſiaſticũ vel ſecu-larẽ: ⁊ dic breuiter quod eſt crimẽ mixtum vtriuſq; foꝛi. c. cum ſit ge-nerale. ⁊ ibi glo. Abb. et alij de fo-ro compet. l. ſiquis in hoc genus. C. de epiſco. ⁊ cle. ⁊. ff. ad le. iul. pe-cul. l. diuus. ⁊. l. ſacrilegꝰ. ⁊. l. ſacri-legi. ⁊. ff. de pen. l. aut facta. §. loc⁹. c. quod pꝛopoſuiſti. de foꝛo cõpe. xvij. q. iiij. c. ſacrilegiũ. c. ſiquis cle-ricus: ſiquis contumax. §. j. ⁊. c. ſi quis ſuadente diabolo. ⁊ pꝛopter ea dico q̃ tam iudex eccleſiaſtic⁹ q̃ꝫ ſecularis poterit pꝛocedere cõ-tra laicum pꝛo iſto crimine: ⁊ ha-bebit locum pꝛeuentio inter eos vt dicit Abb. in. d. c. cum ſit gene-rale. ⁊ Arc. in. c. felicis. de pen. li-bꝛo. vj. ⁊ Cardi. in. d. clem. j. eo. ti-tu. ⁊ Azo. in ſum. eo. tit. ¶ †

5 Quin-to quero an appellatione furti ve-niat ſacrilegium quando tracta-tur de ſubtractione ſacrarum re-rum: dic quod ſic vt. l. ſacrilegi. ff. ad leg. iul. pecul. q: quo ad penaꝫ ſacrilegium eſt furtum imo plus quam furtuꝫ eſt punibile: licet ali-quid non ſit pꝛopꝛie ſacrilegium. d. l. ſacrilegi. in ſecundo reſpon. ¶ †

6 Et iꝺ dicit Bal. in. d. l. iij. C. de furt. q̃ꝺ ſtatutum faciens men-tionem de furto habet locum etiã

in ſacrilegio:⁊ ſic tenet quod ſub-
tractio rei ſacre continetur ſub
ppria vocabuli ſignificatiõe fur-
ti. ¶†Sexto videndum eſt quot
ſunt ſpecies ſacrilegij. reſpond.
quod multe ſunt ſecundum quod
dicit Cardi.in.d.Clementi.j.de
pen.in ſecundo no. Bald.tamen
in dicta.l.iij.melius ceteris iudi-
cio meo ponit quatuor ſpecies ſa-
crilegij quamuis primo dicat qđ
tribus modis committitur ſacri-
5 legium. ¶†Prima enim ſpecies
eſt que committitur in perſonam
violando:ſcilicet percutiẽdo vulne
rando vel occidendo clericū vel
monachū ſeu aliū religioſum vel
perſonam eccleſiaſticam.c.ſiquis
ſuadente diabolo.xvij.queſt.iiij.
9 ¶†Secundo fit ſacrilegium per
coitum habitum cum moniali ſa
crata.xxvij.q.j.impudicas.⁊.l.ſi-
quis in hoc genus.C.de epiſco.et
10 cleri. ¶†Tertia ſpecies eſt que
fit circa locum ſacrum: ſcilicet
quando locus publicus ſacer ſi-
cut eſt eccleſia violatur vel illius
cimeterium ip deſtruendo deua-
ſtando vel occupando aut eiꝰ im
munitates infringendo.c.frater.
11 xvij.q.quarta. ¶†Quarta ſpecies
ſacrilegij eſt que committitur in
rem.ſ.auferendo rē ſacram ⁊ il-
lam alibi aſportando et contre-
ctando rem ipſam:⁊ iſtud tribus
modis committitur ſecundū ius
canonicum:primo cum ſubtrahi
tur aliquid ſacrum de loco ſacro
⁊ in hoc concordant ius ciuile et
ius canonicum.xvij.queſtio.iiij.
ſiquis contumax.§.ſacrilegium.
⁊ eſt gloſſ.in.c.ſacrilegium.eadē
cauſa ⁊.q.⁊.l.diuus.⁊ ibi Barto.
ff.ad leg.iul.pecul.Secũdo quan
do res ſacra aufertur de loco nõ
ſacro.Tertio quando non ſacrū
de ſacro dicto.c.ſiquis cõtumax.
§.ſacrilegium ⁊ per dicta gloſſ.
in.c.ſacrilegium ⁊ not.in.c.con-
queſtus ⁊.c.cum ſit generale de
foro competẽ.iſte due vltime ſpe
cies non dicuntur ſacrilegiū de
12 iure ciuili ſed ſola prima. ¶†Et
ſic nota quod de iure ciuili locus
ſacer ſolus non facit ſacrilegium
quando tractamus de ſacrilegio
quod conſiſtit in ſubtractione re
rum etiam quod res eſſent ſubtra
cte de loco ſacro publico ſicut eſt
eccleſia non dicitur ſacrilegium
de iure ciuili quãdo res non erat
ſacra.ita dicit Azo.in ſumma eo-
dem titulo:⁊ Bartolus in dicta.
l.diuus. Baldus ⁊ Salicetus in
dicta.l.iij.ſiquis igitur querit an
ſit ſacrilegium de iure ciuili ⁊ qđ
pena ſacrilegij puniatur debent
iſta duo concurrere:primum eſt
quod res ſit ſacra.item quod ſu-
blata ſit de loco ſacro.ita dicit
textus ⁊ ibi doct.⁊ maxime Bar
tolus in dicta.l.diuus.vbi dicit
hanc eſſe communem opiniõẽ.
illud autem quod dicitur in di-
cto.c.ſacrilegium.cum gloſſ.in.c.
ſiquis contumax.§.ſacrilegium.
xvij.q.quarta:procedit ⁊ habet
locum de iure canonico in rebus
eccleſie vel inter eccleſiaſticas p-
ſonas in foro eccleſiaſtico iuxta
notata per doct.in.c.ſolite.de ma
io.⁊ obedien.⁊ in.c.per venerabi
lem.qui filij ſint legiti.et in.c.no-
uit.de iudic. ¶Sed contra iſta
oppo.de.l.aut facta.§.locus.ff.de
pen.vbi dicitur quod locus facit
vt idem factum ſit furtum vel ſa-
crilegium ⁊ capite luendum vel
minori ſupplicio ſit puniendum.
glo.in dicta.l.diuus.ſoluit hanc

contrarietatem: ⁊ dicit quod eſt
verum quod locus ſacer facit ſa-
crilegium ſi res ſacra inde aufe-
ratur alias non: quia ſi diceretur
eſſe ſacrilegium cum res non ſa-
cra de loco ſacro ſubtraheretur
eſſet contra textum in dicta .l.
diuus. vbi dicitur quod ſi quis
rem prophanam apud edem ſa-
cram depoſitam furto ſubtraxe-
rit furti tenetur non ſacrilegij
Bartol. vero in eadem .l. diuus.
approbat eandem ſolutionē quā
dicit quod docto. communiter te-
nent eandem etiam tenent Bal-
dus et Salicetus i dicta .l. tertia.
⁊ Azo. in ſumma eodem titulo.
Archidiac. in .d. c. felicis. in prin-
13 cipio. ¶ †Ulterius quero an ſub-
trahens rem que erat deſtinata
ad vſum eccleſie nondum tamen
erat tradita ipſi eccleſie an com-
mittat ſacrilegium. dic ſecūdum
Baldum in dicta .l. tertia: quod
non: quia res non dicitur ſacra
niſi poſtquam vere ⁊ effectualiter
quo ad dominium ⁊ poſſeſſionē
deuenerit ad eccleſiam maxime
quando agitur de pena ſacrilegij
inferēda de iure ciuili per ea que
14 ſupra diximus. ¶ †Ultra predi-
cta etiam quero quid ſi in ſtatu-
to ſit mentio de ſacrilegio puniē-
do: an debeat intelligi ſtricte ſa-
crilegium ſecundum quod intelli-
gitur de iure ciuili: vt ſupra dixi-
mus vel large ſecundum ius ca-
nonicum. ⁊ dic quod debet intelli-
gi de ſacrilegio ſtricto ſecundum
quod intelligitur de iure ciuili: ra-
tio eſt quia ſtatuta ſunt de iure
ciuili: vt per Barto. late in .l. oēs
populi. ff. de iuſtitia ⁊ iure. ita di-
cit Bald. in dicta .l. tertia in .ij.
colum. in verſicu. ſed dubitatur

15 ¶ †Poſt hec videndum eſt que
ſit pena ſacrilegij. ⁊ dic breuiter ſe-
cundū Bart. in .d. l. ſacrilegi. qd
ad habendum plenam cognitio-
nem penarum huiuſmodi crimi-
nis ſciendum eſt quod triplex eſt
ſacrilegiū. quoddam enim eſt ſa-
crilegiū qd dicitur verum ⁊ pro-
prium ſacrilegiū quod eſt quan-
do ſubtrahitur ſacrum de ſacro
loco hoc eſt punibile: ⁊ ad publi-
cum vſum conſecrato ſicut eſt ec-
cleſia publica ordinaria: vt .l. ſiqs
in hoc genus. C. de epiſco. ⁊ cler.
⁊ .d. l. ſacrilegi. in principio ⁊ iſto
caſu capite puniuntur qui in il-
lud incidunt. d. l. ſacrilegi. in prin
cipio. ⁊ .d. l. ſi quis in hoc genus ⁊
l. aut facta. §. locus. ff. de pen. de-
clarata vt ſupra. Idē eſt ſi leditur
templum publicum ſacratum vt
per Barto. in dicta .l. ſacri egi. ea
dem quoq pena puniuntur. qui
violentas manus in perſonas ec-
cleſiaſticas iniecerunt. d. l. ſi quis
in hoc genus. ⁊ ibi Bal. C. de epi
ſco. ⁊ cler. Quoddam vero nō eſt
proprie ſacrilegium: ſed quaſi ſa-
crilegium quod eſt quando quis
ſubtrahit rem etiam ſacram de
loco ſacro non tamen publice ſa-
cro: ſed priuato prout eſt oratoriū
qd ſit quandoq in domo iſtorum
magnatum aut nobilium ⁊ cōſe-
cratur: idem de oratorio hoſpita-
lis priuati iuxta ea que habentur
in .c. ad hec. de relig. domib. ⁊ in
Clemen. quia contingit. eo. tit. ⁊ per
Feli. in .c. de quarta. de preſcript.
⁊ iſta dicuntur loca ſacra priuata
idē eſt de edicula preſbyteri poſi-
ta iuxta eccleſiā vel canonica cle
ricorum: iſta non dicuntur eſſe lo
ca publica ſacra: ſed priuata: ⁊ id
qui ſubripuit rē de locis pdictis.

non tenet pena ſacrilegij de qua ſupra ſed quaſi ſacrilegij que erit minor ſacrilegio ⁊ maior furto ⁊ iuxta qualitatem facti ⁊ perſonarum conditionem quādoq; erit maior quandoq; minor vt in.d.l. ſacrilegi.in.ij.reſ.ſo.⁊ ibi Barto. qui hoc modo declarat.l.illā ſi recte conſiderentur verba ſua: ⁊ hoc modo intelligitur tex.in.l. ſacrilegi.in princi.⁊.l.diuus.ff.eo. tit.. Tertium eſt ſacrilegiū quod large ⁊ improprie dicitur ſacrilegiū de quo loquuntur iura in.l.j.⁊.ij. ⁊.iij.C.eo.titu.de crimi. ⁊ ſacri. quod eſt quando quis diuinam legem ⁊ eius diſpoſitionē offendit ſeu quouis modo eius intellectum etiam per negligentiā violat. Item diſputare de auctoritate principis.ſ. Imperatoris vel Pape ⁊ dubitare ne dignus ſit quem Imperator ad aliquod officium deputauerit vel quod imperator illum eligere non potuerit hoc crimen dicitur habere inſtar ſacrilegij: vt.d.l.ij.C.eo.tit.et ſic dicitur improprie ſacrilegiū ⁊ iſto caſu ſimiliter erit pena arbitraria.d.l.ſacrilegi.vide Bar. in.d.l.ſacrilegi.in ver.tertium genus ſacrilegij ⁊c.⁊ Bal.in.d.l.iij. ⁊ Azo.in ſum eo.ti.in prin. De iure aūt canonico diſtingue: aut loquimur de illa prima ſpecie ſacrilegij que committitur per impoſitionem violente man⁹ in clericum ſeu aliam perſonā eccleſiaſticā ⁊ eſt pena maioris excōicationis.vt in.c.ſi quis ſuadēte diabolo.xvij.q.iiij.a qua q̄s non pōt niſi a ſede apl'ica liberari: ep̄s eī vel alius ordinarius non h; facultatem abſoluēdi ab iſta excōicatiōe vt dicūt doc.in.d.c.ſi q̄s.⁊ per Feli.in.d.c.cum ſit generale.in.ij.col.de foro compet.fallit tñ in caſib⁹ de quibus in.c.ij. de ſen tē.excōmu.aut loquimur de alia ſpecie ſacrilegij que conſiſtit in re ſacra puta in corruptione vel demolitione eccleſie aut in aſportatione rerū ſacrarum ⁊ erit pena excommunicationis minoris: vide tex.q̄ grauiorē imponit penitētiā pro iſto crimine i.c.de viro.xij. q.ij.a qua per epiſcopum vel ordinariū loci abſolui poterit.c.quiſquis.§.penulti.xvij.q.iiij.in alijs vero caſib⁹ minoribus erit pena pecuniaria vt.d.c.q̄ſquis. in pn.

16 †Grauius enim ſacrilegiū q̄d committitur in perſonā eſt illud q̄d fit per impoſitionem violente manus.d.c.ſi quis ſuadente.⁊.l.ſi quis in hoc genus.C.de epiſ.⁊ cleri. Eorum vero que committūtur in locis ſacris grauius eſt illud quod committitur contra eccleſiam publicam ſacratā quod tanto grauius eſt crimen quanto dignior ⁊ excellentior erat perſona vel loc⁹ vtroq; caſu.l.ſacrilegi.i pncip.ff.ad leg.iu.pecul.⁊ ibi Barto.⁊.d.c.ſi quis ſuadente.⁊ d.l.ſi q̄s in hoc genus. Sacrilegium vero quod committitur in rem ſacram illud quidem grauius eſt.⁊ magis horrendū quod committitur contra ſacramentū eucharīſtie q2 dicitur cōmitti cōtra xp̄m directe: cetera vero que committuntur contra alia ſacramenta non dicuntur adeo horrēda.ita dicit.d.Jo.lec.in ſum.con. eo.titulo.de ſortilegijs.q.quarta.

17 †Quero hic quid de iudeo q̄ proiecit immunditias ſup crucē q̄ publice deferebāt ad proceſſionē dum tranſirent ante domum he

b:ei dicte immũditie p:oiecte fue
runt an iſtud ſit ſacrilegiũ ⁊ poſ
ſit per vtrunqꝫ iudicem procedi
in hac cauſa contra hebreum ⁊
puniri ⁊ qua pena. dixit Pet. de
anch. quẽ vide in conſil. ſuo. xiiij.
quod ſic de quo diximus ſupra
titu. primo. q. x. vbi adeſt queſtio
ſpecialis. de pena vero violatio-
nis monialium que fit per coitũ
dicetur infra: ſed quia non inten
do hic tractare totam materiam
ſacrilegiorum ne longius diuer-
tar ab ordine prime mee intentio
nis que fuit declarandi materiã
coit⁹ ⁊ illius penas ideo his pre
miſſis pro aliquali intelligentia
iſtius criminis deuenio nunc ad
ma teriam noſtram. ¶ †Et dico
quod grauius eſt ſacrilegium et
ſcelus quod committitur contra
perſonam ſacram ſiue eccleſiaſti-
cam ꝙ illud quod committitur
contra loca vel bona ſacra: quia
ſanctitas loci ordinatur ad ſan-
ctitatẽ homi nis. vt dicit. S. Tho.
in ſum. ſecunda ſecũde. q. 99. art.
iij. ver. dicendũ. ⁊ Joã. lec. i ſum.
conf. eo. titu. de ſacrileg. q. iij. per
Archi. i. d. c. felicis. de pen. lib. vj.
⁊ Card. in. d. Clē. j. de pen. Ideo
videamus nunc de ſacrilegio illo
quod perpetratur ex coitu habi-
to cum moniali: ⁊ anteꝙ ad vlte
19 riora procedã. ¶ †Quero quot
crimina ex coitu huiuſmodi cum
moniali exoriuntur. Reſpon. qꝫ
tria ſecundum glo. in. c. virgini-
bus. xxvij. q. j. ſ. ſacrilegium inceſ-
tus ⁊ adulterium. tu vero dic qꝫ
imo quatuor oriuntur ſacrilegiũ
inceſtus adulterium ⁊ ſtuprum
Sacrilegium dico committitur.
quia perſona ſacra leſa reperitur
per violationem ſiue defloratio-
nem: ⁊ optimum quod prius ha-
bebat priuilegiũ virginitatis ami-
ſit: vt dicto. c. virginib⁹. ⁊ eadem
cauſa ⁊. q. impudicas: ſecundum
quod committitur crimen eſt in-
ceſtus: quia ſponſam dei violauit
qui eſt pater noſter ⁊ illa eſt con
iuncta nobis in chriſto per affini
tatem ſecundum ſpũm. xij. q. ij. qui
abſtulit. ⁊ in. c. j. ⁊. ij. de cog. ſpiri-
tua. ⁊ glo. in. d. c. virginibus. Ter
tium eſt adulteriũ quia ſponſam
alterius violauit quia monialis
eſt ſponſa chriſti. d. c. virginib⁹.
⁊ ibi glo. Quartum erit ſtuprum:
quia vere virginem honeſte viuẽ
tem ſtuprauit. l. inter liberas. ⁊. l.
ſtuprum. ff. de adul. vide egregiũ
tex. in. c. ſi qua monacharũ. xxvij.
q. j. in quo fit mentio de vtroqꝫ. di
citur enim quod ſi qua monacha-
rum in lapſum adulterij cecide-
rit: aut in ſtupri fuerit deducta vo
20 raginem. ¶ †Et licet impoſſibi-
le eſſe videatur quod iſta duo cri
mina ſtuprum ⁊ adulteriũ ſimul
⁊ ſemel eodem tempore ⁊ in ea-
dem perſona concurrere poſſint
ex quo alterum preſupponit illã
eſſe ſolutam alterum vero coniu
gatam. d. l. ſi adulterium cum in
ceſtu. ⁊. l. ſtuprum. ff. ad leg. iul. de
adult. ⁊. §. idem lex iulia. inſtit. de
pub. iudi. ⁊. l. j. C. eo. titu. ſolu. ve-
rũ eſt quod iſta duo crimina ſunt
incompatibilia: ⁊ ideo vtrunqꝫ
in eadem perſona ⁊ eodem tem-
pore concurrere non poſſunt eſt
verum vno reſpectu quando ten
derent ad eundem determinatũ
finem. d. l. ſi adulterium. ⁊. l. ſtu-
prum. ſed diuerſis reſpectib⁹ be-
ne concurrere poſſunt in eadem
perſona vt eſt in caſu noſtro: mo-
nialis enim quo ad carnem eſt

vera virgo intacta: quo ad ſpiritum vero dicitur eſſe nupta coniugio ſpirituali: ⁊ ſponſa Chriſti per votum profeſſionis ſue: vnde non impeditur iſtorum duorum concurſus vnum in ſpiritu: alterum vero in corpore ſiue in carne: vt late diximus ſupra ſub precedenti. q. vij. in princi. argumento textus in. c. excommunicamus. el primo: ⁊ lo ſecundo in princip. de hereti. in antiq. vide not. text. qui loquitur de monialibus ⁊ expreſſe dicit ꝙ monialis per peccatū carnis committere poteſt ſtuprū ⁊ adulterium. xxvij. q. one prima: ſi qua monacharū. ¶ Et ex premiſſis etiam inſurgit aliud dubium nunquid iſta quatuor crimina de quibus ſupra quādo ex vnico concubitu orta fuerūt ſint quatuor crimina ſeparata in forma: ⁊ ſubſtantia: ita quod ipſorū reus poſſit de vnoquoque accuſari pariterque puniri: ⁊ pena ex vno ſecuta alterum non impediat, ac ſi ex diuerſis factis ⁊ cum diuerſis perſonis facta fuiſſent. Reſpond. articulus iſte in veritate eſt ſubtilis ⁊ diſputabilis: quando ex eodem facto plura oriunt crimina: an reus poſſit de pluribus accuſari ⁊ pluribus etiam penis puniri. glo. enim in. d. c. virginibus. dicit quod iſta dicuntur plura crimina nomine tantum: non autem effectualiter in ſubſtātia: ⁊ ſic reſpectu accuſationis ſunt diuerſa: quia poteſt de quolibet ad libitum accuſantis deferri: ſʒ quo ad effectum reſpectu pene omnia iſta reputantur pro vno: et ſic ſecuta pena ex vno reus ipſe a ceteris liberatur: ex quo in veritate non fuit niſi vnum facinum: ideo fiſcus debet eſſe vnica pena contentus ad ſimilitudinē duorum pluriumve reorū pro eadem ſumma in ſolidū obligatorum quorum ſi vnū totaliter creditor exegerit ceteri liberantur. l. ij. ⁊ ibi Bar. ff. de duo. re. fatetur tamen illa glo. quod vbicunque ex eodem facto plura oriunt crimina quod pena vnius magis aggrauatur ratione adiuncti criminis: vt habetur in. l. ſi adulterium. cū inceſtu. ⁊ ibi Barto. ff. de adult. ⁊ xxxij. q. vij. quēadmodū. §. ſunt eciā. ſʒ Bar. in. d. l. ſi adulteriū cū inceſtu. in. ij. col. in ver. vlterius quero. tenuit contrariū quod reus vtique poterit de omnibus puniri et ſic pro vno facto pluribus ⁊ diuerſis penis puniri: idem etiam tenet glo. in. d. l. ſi adulteriū cū inceſtu. in ver. occurrūt quā ſequitur ibi Barto. ⁊ idem Bar. in. l. ſenatus. ff. de accu. ⁊ clarius etiā Bar. in. l. ꝙ de crimine. C. de accuſa. Concludēs in effectu quod quotieſcūque ex eodem facto plura oriuntur crimina ſpecie diuerſa reus poterit de pluribus ſeparatim accuſari ⁊ de pluribus quoque puniri: ſed ſi ſuper vno fuiſſet in cauſa concluſum: adeo quod ſola expectaretur pnūciatio debebit ſuperſederi ſuper ipſo crimine ⁊ expectari donec cauſa ſuper altero expediatur vſque ad dictum terminū adeo ꝙ quis vnica ſnia duplici crimine reus declaratur ⁊ pluribus diuerſis penis afficit ⁊ ſatiſfacere tenetur: quod eſt verū quando eſſet pena pecuniaria bonorū vel alia hmōi: nō aūt quando eſſet pena vltimi ſupplicij vel mutilationis membri: quia iſto caſu pena ſemel commiſſa ⁊ executa in corpo

re amplius reiterari non poteſt: q2 mors vnica eſt que omnia ſoluit. §. deinceps. in auct. de nup. et l. vulgaris. et ibi Bart. ff. de furt. vide Barto. in. d. l. ſi adulterium cū inceſtu. in. ij. col. ver. ſed quid releuat etc. quibus nō obſtat text. in. d. l. ſenatus. ff. de accu. vbi de homicidio et paricidio notatus vnica dūtaxat pena punitur: q2 patet reſponſio per ſupra proxime dicta: nam morte ſemel executa nō poteſt amplius reiterari: et ideo vni9 pena vtrū3 ſoluit: q2 in vtro3 eſt pena mortis. vt. l. j. ff. ad leg. pomp. de paric. et. l. iij. §. fi. ff. ad leg. corn. de ſica. Bart. autem in. d. l. ſi adulterium cum inceſtu. aliter reſpondet ad. d. l. ſenatus: et dicit quod illa duo crimina de quibus ibi non ſunt eque principalia: vt principales ſpecies ſeparate: ſed vnum eſt tanq̄ gen9 qd eſt homicidium: alterum vt ſpecies ſub ſuo genere comprehenſa: nos aūt loquimur quādo ſunt plures ſpecies criminum ſeparate et eque principales l3 ex eodē fonte ſiue ex eodē facto procedāt et hec eſt vera cōcluſio communiter approbata. ¶ Que limitanda eſt primo ꝓcedere quādo eſſet vn9 et idē accuſator qui vellet eūdem reū de pluribus criminibus impetere: q2 ab vno tm̄ nō poſſet diuerſimode vexari ex eodem facto: vt ſupra: ſ3 bene a pluribus: ita dicit Bar. i. d. l. q̄ de crimine. et ratio eſt illa q2 exceptio rei iudicate ſuper vno remoueret eūdem accuſatorē ſuper alio proſequentē et hoc maxime quando lata eſſet abſolutoria ſuper vno que pariet exceptionem ſuper alio cōtra eandem perſonā non aūtem contra diuerſam: ſed q̄ eſt ratio quare potius iſta exceptio remouet eundem accuſatorem et non diuerſum ratio poteſt eſſe iſta q̄ n̄ nunc conſiderani: quia quando reus fuit ſemel abſolut9 ab vno crimine ſi idem accuſator vellet iterum agere ſuper alio crimine ex eodem facto deſcendente cēſetur calūniari velle contra ipſum accuſatum: ideo iura ipſum repellunt ab accuſando: quia in eo facto in quo ſemel ſuccubuit non debet iterum admitti: que ratio non militat contra tertium: vide Barto. in. d. l. q̄ de crimine. et ibi Bal. et Abb. in. c. trāſmiſſe de eo. q̄ cog. con. vxo. ſue vbi ſecut9 fuit dictum Bartol. in. d. l. ſi adulterium etc. ¶ Sed quero que vtilitas reſultat ex hoc quod quis poſſit de pluribus criminibus ſpecie differentib9 quādo ex eodem facto deſcendunt accuſari et puniri quādo ex quolibet crimine imponitur pena mortis vt eſt homicidium et paricidium de quibus diximus ſupra: item adulterium et inceſtum: vt. d. l. ſi adulterium cum inceſtu. in princi. cum mors vnica ſit que omnia ſoluit: et eſt actus qui non pōt de nouo reiterari: vt. l. vulgaris. et ibi Bartol. ff. de furt. et diximus ſupra proxime. reſpon. Barto. in. d. l. ſi adulterium etc. in. ij. colum. ver. quero quid releuat etc. vbi dicit quod hoc eſt vtile et prodeſt in plurib9: et primo quia ſi ſit lata ſententia abſolutoria ſuper vno poterit ab alio dico nō ab eodem accuſatore accuſari ſuper alio: vt. d. l. qui de crimine. item ſi ſequatur cond'natoria prodeſt in hoc: quia ſepius per ſtatuta pena adulterij

vel alterius criminis que de iure
ciuili est vltimum suppliciũ alle
uiatur ⁊ sit pecuniaria.item pro
dest in hoc:quia vnius pena au
getur propter aliud vt grauius
puniatur:ita tenet gloſſ.in.d.l.ſi
adulterium cum inceſtu.in prin
cip.⁊ ibi Bartol.in.d.ver.quero
quid releuat.i ſi.pro quo facit in
argu.tex.in.l.ſacrilegi.in.ij.reſpõ
ſo.ff.ad leg.iul.pecul.vbi ſi furtũ
fiat in loco priuatum ſacro dici
tur quaſi ſacrilegium et punitur
pluſq̃ furtum et minus quam
ſacrilegium de quo diximus ſu
pra in princi.iſtius.q. Pro reſo
lutione igitur ſupradicte queſtio
nis mote per gloſſ.in.d.c.virgi
nibus dico quod gloſſ. illa dum
vult quod ſint diuerſa crimina
reſpectu accuſationis eo quod ſit
in electiõe accuſatoris ſuper quo
ex dictis criminibus velit inſti
tuere accuſationem que poſtq̃
ſemel inſtituta eſt non licet poſt
ea ſuper alijs criminibus alias
diuerſas accuſationes propone
re: ſed in hoc male dicit per ea
que ſupra proxime diximus.quia
ſi ſunt plura crimina ſpecie diffe
rentia licet deſcendant ex eodem
facto poſſunt inſtitui plures ac
cuſationes et imponi plures pe
ne:vt ſupra proxime dictum eſt
poſſet tñ ſaluari dictum glo.in vno
caſu:ſ.qñ lata eſſet ſententia abſo
lutoria ſuper vno ex dictis crimi
nibus qđ non liceret accuſatori
intẽtare iudiciũ ſuper alio.d.l.q
de crimine.⁊ ibi Barto.alias di
ctum gloſſ.ſaluari non poteſt lo
quẽdo in foro iudiciali:quia etiã
de iure canonico q̃ties ex eodem
facto plura crimina oriũtur poſ
ſunt plures accuſationes inſtitu.
et plures pene imponi:ita dixit
expſſe glo.relata ad tex.in.c.rele
gentes.xxxij.q.v.in ver. ſi adulte
riũ.idẽ tenet Archi.in.d.c.virgi
nib9.per tex.in.d.l.q de crimine.
quem ipſe allegat ibi.ſi vero loq
mur in foro conſcientie prout ipſa
glo.poſtea dicit aliud eſſet dicẽ
dum ſcilicet quod vna pena tan
tũ puniretur.ſed grauius propter
alia crimina annexa:quia ſi vna
ſola qualitas aggrauat delictum
multomagis vnũ delictũ ſepara
tũ aggrauat aliud delictum hoc
idem tenet Barto.poſt gl.in.d.
l.ſi adulteriũ cum inceſtu. ¶ Qui
23 bus ſic declaratis deuenio nunc
ad expeditionem queſtionis no
ſtre.⁊ quero quibus penis puni
tur quis pro iſto coitu habito cũ
moniali. ¶ Reſpon.aut loq̃mur
in foro conſcientie aut in foro cõ
tentioſo canonico:aut i foro ciui
li. Primo caſu qñ ſumus in foro
conſcientie eſt pena excommuni
cationis ⁊ excluſionis a conſor
tio aliorum profeſſorum ſiue mo
nachorũ ſiue monialiũ: quia de
bent omnino ab aliorum mona
chorũ ſiue monialiũ conſortio ex
pelli q̃ huiuſmodi impudicitie ſe
immiſcuerint:⁊ in aliquo loco ar
cto ſiue carcere ipſi9 monaſterij
intrudi ad agẽdũ perpetuã peni
tentiam:ita qđ in ſolo mortis ar
ticulo ſi digne ⁊ cõgrue penitue
rint non negetur viaticũ eucha
riſtie:vt i.c.impudicas ⁊.c.virgi
nib9.xxvij.q.j.⁊ nota ꝙ non ſunt
abijciendi vel abijciẽde extra mo
naſterium:ita qđ vagari poſſint:
ſed intrudende vt ſupra ne cum
alijs conuerſentur tanq̃ oues
morboſe:ne alias aut totum oui
le inficiant:ita not.et expreſſe di

cit Archidia.in.c.peruenit.xxvij.
q.prima.pro quo facit tex.in.c.in
eccleſiaſticis.§.fi.de maio.ꝛ obed.
quem vide ibi. Ea enim que pro
xime diximus habent locum in
clericis. Laici vero excommuni
cantur nec vnquam admittūtur
ad communionem fidelium niſi
publicam:et idoneam de ſcelere
ipſo egerint penitentiam.d.c.im
pudicas.ꝛ.c.virginibus.et ibi gl.
ꝛ per Archidia.in.d.c.peruenit.
¶ Secundo vero caſu quādo ſu-
mus in foro contentioſo corā iu-
dice eccleſiaſtico Clericus cuiuſ-
cunqꝫ ſit grad9 vel dignitatis de-
ponitur ab omni ordine ſacro et
officijs ac beneficijs omnib9 pri-
uatur:ꝛ intruditur in arctū mo-
naſterium ad agendū perpetuā
penitentiam. laicus vero excom-
municatur:vt dicunt hec duo ca
pitula.xxvij.q.j.ſi quis epiſcopus
34 ꝛ.c.ſi qua monacharum. ¶ †De
iure autem ciuili pro iſto crimine
eſt pena mortis.l.ſi quis in hoc
genus.C.de epiſcopis ꝛ cler. qui
tex.loquitur generaliter de qua-
cūqꝫ iniuria illata eccleſie mona-
ſterio vel pſonis eccleſiaſticis:qđ
probatur etiam ratione nam in
quolibet ſacrilegio iſtius coitus
ineſt adulteriū ꝛ inceſtum: vt ſu-
pra proxime concluſim9 pro qui-
bus criminibus nulli dubiū eſt
quod eſt pena capitis.d.l.ſi adul
teriū cum inceſtu.ff.de adul.ꝛ.l.
quāuis.§.fi.C.eo.tit.vbi dicit tex.
ſacrilegos alienarū nuptiarū gla
dio puniri opꝫ:multo magis gla
dio puniendus eſt qui ſacrilegus
diuinarū nuptiarum.d.c.ſi qua
monacharū.arg.c.ſolite.de ma
io.ꝛ obe.ꝛ vide.d.Joan.lectu.in
ſum.eo.tit.q.iij.p quo facit etiā
tex.in.l.ſacrilegi.in princip.ff.ad
leg.iul.pecul.quia hic violat' ſa-
crum de ſacro ꝛc. Sed predictis
oppo.de.l.raptores.i fi.C.de epi
ſco.ꝛ.cle.vbi dicit quod ſiue: vo-
lentibus ſiue nolentibus mulie-
ribus ſiue ſacratiſſimis moniali
bus pati carnalem concubitum
in omnem euentum ille ſacrile-
gus punitur pena capitis:ꝛ om-
nia eius bona publicantur que
applicantur dicto monaſterio ꝛ
ſupra in caſu noſtro nulla eſt fa-
cta mentio de bonorum publica
tione. ſolu.illa lex procedit quan
do ex parte viri interuenit rapt9:
quia rapuit monialem de mona
ſterio ꝛ illam poſtea violauit om
nino punitur penis predictis ip
ſe raptor:reſpectu illius violentie
ꝛ rapine ex qua fit iniuria publi-
ca toti monaſterio: ꝛ monialib9
que intus habentur: ꝛ ideo non
attenditur nec conſideratur vo-
luntas illius rapte:ſed magis cō-
ſideratur generalis iniuria mo-
naſterij ꝛ ideo grauī9 punitur di
ctorum bonorum publicatione:
nos aūt loquimur quādo nullus
interuenit raptus:ſed ſola deflo
ratio monialis occulta: de quo
quidē crimine raptus ꝛ eius pe-
nis dicetur infra eo.q.x.vbi tra-
ctabitur de raptu monialis ſa-
cre.itē ꝛ mulieris prophane vir
ginis vidue vel nupte honeſte vi
uentium:ꝛ quid de raptu mere-
tricis cauſa libidinis.

¶ Summarium.

1 Coitus nefarius quid ſit et
quam penam exigat.
2 Coitus nefarius eſt peccatū con
tra naturam humane ſocietatis.
3 Coitus cū maſculo pctū eſt ſodo
miticū ꝫ naturā humani ſexus.

Coitus

4 Coitus cum brutis est pctm̃ contra naturam humani generis.

5 Clerici quanto tpe pro omni fornicatione debent penitere.

6 Fornicatio clerici qualiter in foro iudiciali puniatur.

7 Eps super quibus penis dispensare possit cum clerico.

8 Coitus ille nefari9 dicitur quaſi ſit nefas de illo loqui.

9 Diſpoſitio.l.qui contra.C.de inceſtis nup.non procedit in ignorantibus vel minoribus.

10 Matrimoniũ nefandũ vel indebitum ignoranter cõtrahentes ſi ſupueniat ſciẽtia tenent abſtinere ꝛ diſiungi: ꝙ ſi perſiſtent tenent pena legis qui ꝫ.C.de inceſ.nup.

11 Donationes conſtante nefando matrimonio facte an ſint adueniente diſiunctione reuocande.

12 Filij ex inceſtis nuptijs ꝑcreati an ſuccedant in bonis parentuꝫ.

13 Pueri ex inceſtis nuptijs habiti nõ ſunt a parẽtib9 filij appellãdi.

14 Jus canonicum aliter diſponit. de filijs inceſtuoſis alẽdis ꝛ prouidendis ꝙ̃ ciuile.

15 Pena inceſtus eſt eadem cum pena adulterij.

16 Mulier an i materia fornicationis aliqñ vt vir puniatur.

17 Nuptie inceſtuoſe ignoranter facte nullam penam merent ſi adueniente ſcientia diſſoluãtur.

18 Peccatum ignorãter et abſq3 dolo commiſſum qñq3 punitur.

1 SEcũdo. q̃rot qd de nefario coitu cũ qs tã audax et ꝑterui9 reperit q̃ cũ ꝑpria mr̃e auia ſeu alijs aſcẽdẽtib9 linea directa cũ ꝑpria filia nepte ceteriſq3 deſcẽdẽtib9 cadẽ ligneã dire-
cta auſus fuerit ſe carnalr cõmiſcere: qua pena puniẽdus ſit. Rñ.
ſi loquimur in foro cõſciẽtie erit
ꝑ penitẽtia excõicatio ſeptẽ annor: ꝛ vltra arbitrio iudicis ſpũalis: ꝛ tanto tpe extra gremiũ eccleſie ꝛ cõiõe fideliũ debeat cõmorari donec per cõgruam penitentiã deo et eccleſie ſatiſfecerit
xxxiij.q.ij.hoc ipſum.§.i. vbi eſt caſus ꝛ dicit ibi tex. qd iſtud dicit crimẽ cõtra naturã humane
3 ſocietatis. Aliud eſt qd fit cõtra
natura3 ſexus humani qd eſt qñ
qs cu3 maſculo ſe coniũxerit mo-
4 re ſodomitico: ꝛ aliud eſt qd fit cõ
tra naturã humani gñis et illud
eſt qd fit cũ brutis que oĩa puniũ
tur excõicatione vltra ſeptẽniu3
tanto tpe quãto iudex ipſe arbi-
trabit cõſiderata qualitate facti
ꝑſonarum cõditione ꝛ animo de
linquentis: vt.d.c.hoc ipſum. ſed
ea que proxime dixim9 intelligũ
5 tur de laicis. Clerici vero decẽ-
nio debẽt penitere nõ ſolũ ꝑ iſto:
ſed pro oĩ fornicatiõe.lxxxij.diſt.
preſbyter.vbi dr qd olim ꝑſbyter
ſm canones apoſtolorũ pro fornicatiõe deponebatur: hodie vero iuxta auctoritatẽ beati Silueſtri decẽ annorũ indicit penitentia cum maximis ieiunijs ꝛ abſtinentia.vt ibi dicitur qua pena tã mulier que peccauit ꝙ̃ vir plectitur.ad hoc facit.xxvij. q.i. deuo-
6 tã. In foro aũt iudiciali corã
iudice eccleſiaſtico. Clericus pro iſto crimine debet deponi ſm ea que habent in.c.at ſi clerici.§. de adulterijs.extra de iudic. vbi dr qd eps ſup adulterio et alijs minorib9 criminib9: ſicut eſt ſtuprũ ſimplex fornicatio ꝛ ſimilia diſpẽſare poteſt: quia pro criminibus

hmõi non datur pena depoſitio
nis:ſ3 ſuſpẽſionis vel alia minoꝛ
pena:vt in.c.ſignificaſti.de adul.
et.c.vt clericoꝝ.§.ſ.de vita ꝛ ho.
cle.in criminibus eñi grauioꝛib9
adulterio in quib9 grauioꝛes in-
feruntur pene.ſ.depoſitio non li
cet ep̃o diſpenſare.ita dicit text.
i.d.c.at ſi clerici.§.de adulterijs.
in fi.in ver.ſed non debet.ſed cri
men inceſtus eſt grauius adulte
rio.xxxij.q.vij.adulterij malum.
ergo non debet ſuſpenſione:ſed
depoſitione puniri ꝑpter crimi-
nis turpitudinem.d.c.vt clerico-
rum.et hoc tenet glo.in.d.c.at ſi
clerici.§.de adulterijs.in ver.mi-
noꝛa.in princip.ꝛ in fi.Quod vi-
detur ſatis rationabile cum per
iſtum coitũ de neceſſitate duo cri
mina perpetrantur aut adulte-
rium ꝛ inceſtũ ſi mulier erat nu-
pta aut ſtuprũ ꝛ inceſtum ſi erat
ſoluta merito debet grauioꝛi pe-
na puniri ꝙ̃ ſi vnum tantum con
miſiſſet crimẽ.ita tenet gl.Bart.
et doc.in.l.ſi adulterium cum in-
ceſtu.ff.de adulte.vbi dicitur de
vtroqꝫ.Et licet iſta opinio ꝙ pro
ſimplici adulterio ſit pena ſuſpẽ
ſionis et non depoſitionis ſit foꝛ
ſan verioꝛ de iure ꝛ magis equa
et pꝛobabilis:vt latius infra di-
cam in ſequẽ.q.cõmunis tñ opi.
canoniſtarum eſt in cõtrariu3 ꝙ
pꝛo ſimplici adulterio in clerico
ſit pena depoſitionis: a qua opi.
in iudicando nõ eſſet recedendũ
vide que dixi infra.d.q.ſequen.
ꝛ in.c.vt clericoꝝ.§.j.de vit.ꝛ ho
neſt.cleri.ꝛ ibi per doct.ꝛ nihilo-
minus moꝛabitur extra gremiu3
eccleſie et cõmunionẽ fideliũ eo
tp̃e de quo in.d.c.pꝛeſbyter.lxxij.
diſtin.ꝛ tandiu ſtabit donec legi
time purgatus ad pꝛiſtina reuer-
tatur officia.d.c.pꝛeſbyter.ꝛ.l.di
ſtinc.ponderet.pꝛo quo facit bo-
nus tex.in.c.ij.de ſoꝛtile,et qḋ ibi
not.Abb.vbi depoſitus poſt per
actam pñiam ꝛ legitimã purga-
tionem ad pꝛiſtina reſtituitur.
7 †Et ſigna hoc notabile verbum
quod Epiſcop9 ſuper iſto ꝛ alijs
maioꝛibus criminib9 diſpenſare
nõ poteſt:de adulterio aũt ꝛ alijs
minoꝛibus ſicut eſt ſtuprũ et ſim-
plex foꝛnicatio diſpẽſare poteſt.
vt in.d.c.at ſi clerici.§.de adulte-
rijs.ꝛ ibi glo.Abb.ꝛ alij ſcriben
tes.an autem ep̃s poſſit genera-
liter diſpenſare in omnibus caſi-
bus:exceptis illis in quib9 repe-
ritur ꝓhibitus vel dicat̃ aſſegnã
liter ꝓhibitus nec poſſit diſpen-
ſare niſi in caſib9 a iure expꝛeſſis.
vide gloſ.in.d.c.at ſi clerici.in.§.
de adulterijs.ꝛ ibi Abb.ꝛ doc.et
l.diſtinc.miroꝛ.xij.q.ij.de viro cũ
ſimilibus.¶ Laicus vero maio-
ri anathemate excommunicatur
xxxiij.q.ij.ſi quis cum matre.ꝛ in
c.ſi quis cu3 duabus. in fine. que
iura loquuntur in laicis ꝛ maioꝛ
pena que indici poſſit de iure ca
nonico contra laicos eſt excõmu
nicatio:vt in.c.ſi quis ſuadente
diabolo.xvij.qõ.iiij.et.c.ſicut di-
gnũ.de homic.ꝛ in.c.j.eo.tit.lib.
vj.contra clericos vero ſunt plu
res alie pene ſuſpenſionis pꝛiua-
tionis depoſitionis:et ſimiles vt
in.c.vt clericoꝝ.de vit.ꝛ honeſt.
cler.l.diſtin.pꝛeſbyter.xxvij.q.j.ſi
q̇s ep̃s.¶ De iure autẽ ciuili cri-
men iſtud appellat̃ nefari9 coit9:
vt per glo.in rub.C.de inceſt.nu.
ꝛ in aut.ex complexu.eo.tit.ꝛ no.
iij.§.ergo non oẽs.in ſti.de nupt.
quaſi quod nefas ſit de eo loqui-

8 ꝛ iſto caſu diſtinguet aut hec cõ-
mixtio ꝛ carnalis copula interue
nit in figura mřimonij prout ha-
betur i.d.§.ergo nõ cẽs. ꝛ nuptie
ipſe vt nefarie ꝛ inceſte omnino
ſunt tollende. d.§.ergo.ver. ꝛ ſi ta
les ꝛ per glo. ꝛ doc. in dicta rub.
C. de inceſt. nup. Puniunť ẽt alijs
penis: quia ſi ſcienter contraxe-
rũť oĩa lucra nuptialia ſiue ſit
donatio ante nuptias ſiue ꝑpter
nuptias ꝛ alia quecunqꝫ ſint do-
te excepta ab ipſis coniugib⁹. ſ.
ab vtroqꝫ tanꝗ̃ indigno qui con
tra legũ inſtituta nuptias prohi-
bitas contraxit auferuntuř ꝛ ap-
plicãtur fiſco. l. qui cõtra legum.
C. de inceſt. nup. in princ. que tamẽ
diſpoſitio limitãda eſt: vt habeat
locum quando coniuges ipſi erãt
ambo maiores ꝛ ſcienter contra
xerunt cõtra legum decreta. Se-
cus aũt ſi erãt minores vel igno-
9 rantes. ✝Ex quibus collige duas
limitationes. prima eſt quod diſ
poſitio illius legis nõ habet locũ
in ignorantibus qui ignoranter
contraxerunt dum modo non ſit
ignorantia craſſa ꝛ affectata: ſed
iuſta ꝛ excuſabilis Secundo limi
ta non habere locum in minori-
bus qui lapſu etatis contraxe-
runt: quia preſumuntur ignari: et
illis parcitur. ita dicit text. in. d. l.
qui cõtra. in fi. pro quo facit etiaꝫ
l. ſi adulterum cum inceſtu. §. idẽ
10 pollioni. ff. de adult. Que ✝ quidẽ
due limitationes iterũ ſunt colli-
mitande vt habeant locum ꝛ ex-
cuſent ꝯtrahẽtes a penis predictis
ſi incontinenti poſtꝗ̃ habuerunt
notitiam de impedimento matri
monij vel minores poſtꝗ̃ ad legi
timam etatem peruenerint in-
continenti ſe adinuicem ſepara-
uerunt alias ſi vlterius perman-
ſerunt in coniunctione non excu-
ſantur a penis ꝑdictis quia pre-
ſumitur ꝛ habetur ac ſi a princi-
pio ſcienter ꝛ doloſe cõtraxerint.
vide text. cum glo. in. d. l. qui ꝯtra
11 legũ. in fi. ¶ ✝ Sed quero quid ſi
alter coniugum erat minor vel
ignorãs: alter vero maior ꝛ ſciẽs
qui quidẽ maior minori vel igno-
ranti bona quedaꝫ donauerit an
ipſe donatarius iſto caſu diſſolu
to matrimonio lucrabitur bona
predicta vel deuoluenť ad fiſcuꝫ.
dic quod lucrabitur ſibi. ita dicit
glo. in. d. l. qui contra. in ver. fiſco
in princ. per text. in. l. fi. ff. de leg. j.
ꝛ. l. cũ hic ſtat⁹. §. fi. ff. de dona in
ter vir. ꝛ vxo. Quod tamen intelli
ge eſſe verum ſi ipſe donatarius
incontinenti poſtꝗ̃ ſciuit vel per
uenit ad legitimam etatem ab
huiuſmodi coniugio ſe abſtinue-
rit ꝛ ſeparauerit vt dicit text. in. d.
l. qui contra legum. in fin. ¶ Hec
tamen que dicta ſunt de publica
tione bonorum procedunt de iu-
re antiquo ſiue de iure Codicis:
hodie vero de iure nouiſſimo au-
centicorum grauioribus afficiũ-
tur penis iſti ſcienter contrahen-
tes in gradu ꝓhibito quia nedũ
bonis donatis de quibus ſupra
priuantur verum etiam dote mu
lier ꝛ omnib⁹ ꝛ quibuſcunqꝫ alijs
bonis vndecunqꝫ queſitis ꝛ pro-
uenientibus vterqꝫ priuatur ꝛ in
ſuper omni cingulo dignitatis
exuti perpetua notantur infamia
ꝛ honeſtiores in inſulam relegan
tur: viliores vero publice fuſtigã-
tur ꝛ in exiliuꝫ mittuntur. Bona
autem ipſorum ſi qua legitima ꝓ
les ex illis vel altero ipſorum ex-
taret ex altero matrimonio non

ex illo bona predicta omnia defe
runtur ad illos quos lex a patria
poteſtate liberauit: ita quod te
12 neantur† ex bonis predictis ale
re parētes exules: filijs vero non
extantibus ſuccedunt nepotes:
vel alij inferiores in gradu cum
eodem onere nullis autem ſi qs
vel nepotibus aut alijs inferiori
bus exiſtētibus qui ſuccedant bo
na ipſa deferuntur fiſco: ꝛ iſta eſt
lex noua ꝛ famoſa in auct. de in
ceſt. nup. in principio tranſlata.
C. eo. tit. aut. inceſtas. ¶ Sed qro
quid ſi ex nuptijs huiuſmodi ice
ſtis aliqui ſuperſunt filij nūquid
ſuccedent in bonis predictis pa
ternis aut maternis: maxime nō
extantib⁹ legitimis filijs ex alio
matrimonio: ꝛ videretur dicen
dum quo ſic quo illis deficienti
bus tāꝗ proximioribus ꝛ magis
legitimis admittantur iſti ad in
ſtar fratrum vterinorum qui ad
mittuntur ad ſucceſſionem fra
tris defunti deficientibus fratri
bus vtrinqꝫ cōiunctis vt in aut.
defuncto. C. ad tertul. Iura tñ vo
lunt contrarium qđ iſti filij tanꝗ
inceſtuoſi ꝛ ex damno coitu pro
creati paterne vel materne ſucceſ
13 ſionis ſint penit⁹ icapaces.† im
mo ſunt indigni ꝛ incapaces ali
mentorum: ita quod a parentib⁹
proprijs alendi nō ſunt nec dē
t ēt filij vocari: vt in aut. ex com
plexu. C. eo. tit. ꝛ in corpore vnde
ſumitur in aut. quib. mo. nat. effi.
ſui. §. fi. cupiunt enim iura quod
filij huiuſmodi ſint ōnib⁹ exoſi
non propter ſe: quia ipſi nō pec
cauerunt ſed in odium ſceleris pa
rentum in perpetua egeſtate ſor
deſcant ad inſtar filiorum rei cri
minis leſe maieſtatis. l. qſquis. et

l. fi. C. ad leg. iul. maie. ꝛ c. ꝓ gētis.
de heret. ꝛ diximus ſupra tit. §. q.
iiij. Hec tamen procedunt de iu
re ciuili qđ eſt magis rigoroſum.
14 †de iure vero canonico filijs na
tis ex huiuſmodi damnato coitu
ſunt preſtanda alimenta ex miſe
ricordia: ꝛ ſi ſunt filie femine do
tantur maſculis vero aſſignatur
certa portio bonorum pro alimē
tis. c. cum haberet. et ibi Abb. de
eo qui dux. in mat. quā pollu. per
15 adult. ¶ †Secūdo vero caſu quā
do p modū fornicationis graui⁹
puniūtur. ſ. pena mortis vt eſt gl.
not. in. l. ſi adulterium cum in ce
ſtu. in. §. gloſ. ff. de adul. que dicit
quod pena inceſtus eſt eadem pe
na que adulterij. ſed adulterij eſt
pena mortis. l. qͥuis adulterij. C.
eo. tit. in fine ideo eadem eſt pena
inceſtus: qđ tamē intellige quan
do ſcienter coitus interuenerat.
16 † qua pena mulier punitur ſicut
vir. d. l. ſi adulteriū cum inceſtu. in
ver. quare mulier. nec eſt hodie
immutata hec pena: ſicut pena
adulterij in muliere per aut. ſed
hodie. C. eo. tit. ita dicit gl. in. d. l.
Quis. in fi. ꝛ in. d. aut. ſed hodie. ꝛ
ibi Bar. ꝛ idem Bar. poſt gl. in
d. l. ſi adulterium cum inceſtu. in
prin. pōt etiā adduci tex. in arg.
in. l. cum vir. C. eo. titu. de adulte.
vbi pro crimine perpetrato con
tra naturam cum maſculo more
ſodomitico infertur pena gladij
cū infamia perpetua. hoc ēm eſt
crimē cōtra naturā hūane ſocie
tatis ꝛ turpiſſimi exēpli. d. c. hoc
ipſum. ꝛ ſupradictū eſt merito ꝛc.
17 †ſed quid ſi iſte cōcubitus fuerit
ignoranter ppetrat⁹: qꝛ ignorabāt
ambo talem coniunctionem ſan
guinis ineſſe. reſpond. ſi in figura

matrimonij fuit facta commixtio
nulla pena puniūtur ſi ſtatim ha
bita ſcientia ſeparantur.d.l.qui
contra legum.in fi.l.ſi adulteriū
cum inceſtu.§.idē Imperatores:
ſi aūt per modū fornicationis cō
mixtio interuenerit aut vir ſciebat
mulierem eſſe nuptā ⁊ punitur de
adulterio ⁊ inceſtu aut ſolutam ⁊
punitur de ſtupro ⁊ in ceſtu crimi
nibus.ita videtur ſentire gloſ. in
d.l.ſi adulteriū cuȝ inceſtu.⁊ ibi
Bar.in ver.⁊ iō pro declarāda.
13 vbi dicit †qd punitur illud quod
eſt in veritate nō illud qd erat in
opinione.Et ſic nota aliū caſum
ſpecialē vltra illū de quo dixim9
ſupra li.ij.q.xij.de poculo amato
rio vbi qs punit ex crimine igno
rāter ⁊ citra animum delinquen
di cōmiſſo.rationē vero aſſignat
Bar.in.d.l.ſi adulteriū ex quo a
principio crimini incūbebat ⁊ ſic
rei illicite merito illi9 ignorātia
nō excuſat.l.vulgaris.§.ſi qs ca.
ff.de furt.⁊.ff.de iniur.l.eū q̄.§.ſi
iniuria.Quod tamē limitādū pu
to niſi mulier eſſet aperte impu-
dica vel meretrix publica cuius
cōcubitus eſt impunibilis p iura
vulgaria vide q̄ dixi infra, proxi-
ma.q.in fi.

¶Summarium.

1 Inceſtus qd ſit ⁊ cū quibus perſonis cōmittatur ⁊ quibus penis puniatur.
2 Nuptijs cum conſanguinea contrahens quā penā incurrat.
3 Clericus inceſtuoſus omnib9 ſacris ordinibus priuatur.
4 Crimen inceſtus a laico ꝯmiſſuȝ poteſt dupliciter cōſiderari.
5 Uxoratus affinem ſue vxoris violans non poteſt vltra a propria vxore debitum carnis exigere.
6 Inceſtus in actu fornicatiōis cōmiſſus pena mortis de iure ciuili punitur.
7 Inceſtus in forma matrimonij ignorāter ꝯmiſſus qualr puniat.
8 Ignorantie ⁊ lapſui etatis quandoqꝫ in penalibus parcitur.
9 Inceſtus an cum affine meretrice vel impudica cōmitti dicat: et an puniatur.

1 Tertio videndū eſt †de
inceſtu proprie ⁊ ſtri-
cte loquendo eo vide-
licet quod perpetrat
cum conſanguineis vl
affinibus tranſuerſalibus quo-
cūqꝫ gradu vel ſextu cōiunctis ex
dicta linea tranſuerſali cum qui-
bus nō licet cōtrahere matrimo-
niū:ois coitus cū illis pſonis di-
citur proprie inceſt9 vt dicit glo.
in rubri.C.de inceſt. nupt.⁊.l.qui
contra legum.in aut. inceſtas.et
in aut.ex cōplexu.eo.ti.⁊ in aut.
de inceſt.nup.i prin.⁊.§.ergo nō
omnes,inſtit.de nup.c.virginib9
xxvij.q.j.⁊.c.ſ.⁊.ij.per totum tit.
de eo.qui cog.conſ.vxo.ſue.⁊ hec
non ſolum intelliguntur de his
perſonis que ſunt coniuncte co-
gnatione legali ſeu ſecundū car
nem verū etiam de his que cōiū-
cte ſunt cognatiōe ſpiritualime
diantibus baptiſmatis ſeu criſ-
matis ſacramentis cum quibus
etiam ſtante vinculo dicte cogna
tionis non licet contrahere ma-
trimonium.c.j.ij.⁊.iij.⁊ per totuȝ
titulū de cogna.ſpiritua.⁊.xxx.q.
iij.c.j.⁊.c.pitatium.⁊.c.non opȝ.
cum ceteris ſequentibus.Quero
3. †nunc quid ſi Titius cum Julia
ſorore germana.Emilia cōſobri
na aut Flaminia cognata vxoris
ſorore rē carnalem habuerit qua

pena puniatur vtroqꝫ foro. rñd. de iure canonico in foro conſcientie ſecundum ius antiquum: clerico indicta erat penitentia decennalis vt tāto tpe ab igreſſu eccleſie cōmunione fidelium ꝛ participatione ſacramentoꝝ ſe abſtineret poſt que demum purgatus ad priſtina reuerteretur. lxxxj. di ſtinc. presbyter. ꝛ. xxvij. q. j. de uotam. Laic⁹ vero ſeptē annis duntaxat illa penitentia cruciabatur xxxiij. q. ij. hoc ipſum verūtamen hodie eidem ſeptēnali penitentie tam clerici quam laici ſubijciūtur. d. c. hoc ipſum. niſi eſſem⁹ in grauioribus ꝛ magis enormibus vt qꝛ cum matre filia maſcula vel brutis ſe turpiter cōmiſcerent qꝛ grauioribus penis iſtis caſibus cruciarentur. d. c. hoc ipm. in fine.

3 ¶ †In foro aūt cōtētioſo de iure canonico clericus pro criminib⁹ predictis deponitur ab oibus ſacris ordinibus ꝛ beneficijs ac officijs eccleſiaſticis priuatur quia iſta eſt pena inceſtus vt no. in. c. at ſi clerici. §. de adulterijs. ꝛ ibi glo. Abb. ꝛ ceteri ſcribētes de iudic. ratio eſt: qꝛ iſtud eſt grauius crimen adulterio. xxxij. q. vij. adulterij malū: ſed ꝑ adulterio imponitur ſuſpēſio. c. ſignificauit. de adult. ergo pro iſto qđ eſt mal⁹ fit depoſitio eo maxime qꝛ crimē iſtud inceſtus nō poteſt eſſe ſolū: ſed neceſſe eſt ꝙ habeat aliud crimen annexū ſtuprū vel adulteriū ſm quod mulier eſt nupta vel ſoluta: vt. d. l. ſi adulteriū. cum inceſtu. ꝛ ibi gloſſ. ꝛ Barto. qui expreſſe volunt ꝙ iſto caſu ratione adiūcti criminis inferatur grauior pena quaꝫ ſi eſſet vnum

4 ſimplex crimen. ¶ †Laicus vero aut cōmiſit iſtud crimen in figura matrimonij nuptijs pcedētib⁹ aut in actu fornicatiōis et meri peccati. pprio caſu aut ſcienter cōtraxerūt ambo vel ipſoꝝ alter ꝛ ille qui ſcienter contraxit eſt excōicatus nihilominus cōſtito de conſanguinitatis vinculo ſtatim fit matrimonij ſeparatio. c. j. ꝛ. ij. ꝛ. c. non debet. de ꝯſan. ꝛ affi. ſi vero ignoranter mitius puniūtur arbitrio iudicis: ꝛ nihilominus ſequitꝛ matrimonij ſeparatio: vt eſt tex. in. c. j. de cōſan. ꝛ affini.

5 ¶ †Scđo aūt caſu principali qñ in actu fornicationis ſi vir erat cōiugatus priuatur perpetuo ne poſſit amplius petere debitum ab vxore cuius cōſanguineā vel affinem ipſe ſtuprauit: patitꝛ etiaꝫ aliam penam qꝛ omni ſpecie coniugij perpetuo priuatur ita quod ſi deceſſerit ei⁹ vxor nō poterit amplius cū alia matrimoniū cōtrahere vt habetur l. c. j. ꝛ. ii. ꝛ. c. trāſmiſſe. de eo qui cog. con. vx. ſue. ꝛ xxv. q. ij. ſi quis cum matre. ꝛ. q. iij. ſi vero. ꝛ. c. de inceſtis. ꝛ hec pena videtꝛ potius adiecta in foro conſcientie quā iudiciali in quo alia etiā pena punitꝛ. qꝛ erit excōmunicatus vt habetꝛ in. c. clerici. de excеſ. prela. vbi Abb. facit magnū feſtū, dicēdo ꝙ ille tex. eſt val de no. ad hoc ꝙ iudex eccleſiaſticus habet iuriſdictionē in laicuꝫ delinquentem peccato carnali ꝛ iſta crimina ipſe appellat crimina mixta ex quo ſunt vtriuſqꝫ fori ꝛ vtriuſqꝫ penis ſubijciuntur.

6 ¶ †De iure aūt ciuili ꝑ iſto crimine inceſtus in actu fornicationis cōmiſſo eſt pena mortis. glo. eſt no. ꝯmuniter approbata ꝛ ibi Bar. in. l. ſi adulteriū cū inceſtu.

in verſi.ſi adulterium.ff.de adul.
ad idē̄m eſt glo.in.l.inter liberas.
eo.tit.que dicit qđ inceſtus pena
eſt eadem que adulterij:ſed adul
terij pena eſt pena capitis.l.quis
in fi.C.eo.tit.ergo ꝛc.vide Bart.
in.d.l.ſi adulteriū cū inceſtu.ꝛ ibi
dicit ꝙ eadē pena pro inceſtu tā
maſculi quam femine puniuntur:
ſed eſt hodie immutata in mulie
re ſicut pena adulterij per aut.ſ3
hodie.C.de adul.vt equiparatoꝝ
idem ſit iudicium vt per Barto.
ꝛ doc.in.l.j.ff.de lega.j.vide Bar
to.in dicta.l.ſi adulterium cu3 in
ceſtu.in.ij.colū̄m.ver.quero quid
releuat ꝛc.Eadē quoq3 pena pu
niuntur qui cum nepte ex fratre
vel ſorore coitum habuerint vel
cum amita: matertera: nouerca:
ſocru: nuru: commatre: priuigna
cognata ꝛ ſimilibus mulierib9 cō
ſanguinitate vel affinitate tā na
turali ꝙ ſpūali ꝯiūctis cū quibus
oibus inceſtus perpetraẗ ꝛ eadē
inceſt9 pena puniūtur ꝛ mares et
femine: quis diuerſimode: vt ſu
pra proxime dictum eſt.d.aut.ſed
hodie.ꝛ hec procedūt qđ talis co
pula interuenit in actu fornicatio
nis nullo precedēti matrimonio
7 vel nuptiaꝝ colore.†Si vero nu
ptie precesserunt ꝛ talis coit9 fuit
factus in forma matrimonij ꝛ ſcie
ter primo ꝛ ante oia ꝯſtito de im
pedimento conſanguinitatis vel
affinitatis ſunt adinuicem ſeparā
di ꝛ alij quoq3 penis puniuntur.
de quibus in.l.qui contra legum.
C.de inceſt.nup.ꝛ in aut.eod.tit.
in princ.de quibus late diximus.
8 ſ.eo.q.ij.†Si vero contraxerunt
ignoranter parciẗ illis eodē mō ſi
erant minores tpe ꝯtracti matri
monij: quia parcitur ignorantie
ꝛ lapſui etatis.d.l.qui contra.pro
pe finem.Sed notaꝗ qđ iſta duo ꝓ
ſunt ad euitandu3 penas.d.l.qui
contra.quādo incontinenti poſt
ꝙ deuenit ad illoꝝ notitiā im
pedimentum predictum vel ſta
tim adueniēte pubertate ꝛ cogno
uerint prohibitionem ſe adinui
cem ſeparauerint alſ ſi adhuc ſte
terint inſimul non euitabunt pe
nas.d.l.qui contra.vide tex.iun
cta gloſ.in.d.l.qui contra.in fine.
vbi eſt caſus in terminis.¶ Secū
do vero caſu.ſ.quādo in actu for
nicationis punitur de vero ince
ſtu nec attēditur error ille:ſed fa
ctū quod eſt in veritate qđ eſt vex
ſm Bar.in.d.l.ſi adulteriū cū in
ceſtu.in.iij.co.qñ mulier ipſa erat
9 honeſta.†Si vero erat meretrix
vel aliter impudica non putare3
virum pena inceſtus puniri ſi ve
re erat ignarus ꝛ ignorantia illa
erat probabilis ꝛ per conſequens
excuſabilis:ꝛ hoc qꝛ de iure ciuili
acceſſus ꝛ illarum concubitus eſt
impunibilis vt.l.j.C.de concub.
ꝛ.l.q̄ adulterium.ꝛ ibi Bal.C.de
adul.ꝛ per Bar.in.l.verū.in fi.ff.
de furt.ꝛ iſto caſu ceſſat rō de q̄
ſupra ꝓximo mēbro:qꝛ ibi dabat
operā rei illicite a pncipio ibi.nō.

¶ Summarium.

1 Affines cū vna ꝛ eadē coeū
tes quam penam incurrant.
2 Coitus ſcienter cū affini habitus
aliter punitur ꝙ qui ſcienter.
3 Ignorātia an liberet a pena ī ma
teria fornicationis vel inceſtus.
4 Frēs germani vnā ꝛ eādē carna
liter cognoſcētes quā alter poſt
ea ducat ī vxorē quā penā īcurrāt
5 Affinitas cōtrahitur ꝛ ex illicito
concubitu.
6 Coit9 cū ea q̄ plures affines rece

pt̄ dicta̅ eoſdē affines inceſtuoſus.
7 Coitus inceſtuoſus in actu forni-
cario habit⁹ mortis pena punit̄.
8 factū lege permittente nō punit̄.
1 Quarto q̄ro † de eo
qui vnā mulierem
eiuſdē mulieris filiā
vel duas mulieres
ſorores germanas
inter ſe nō aūt viri
coeūtis ita ecōuerſo q̄ſi pater ⁊ fi-
lius aut duo fratres germani idē
ſi auus ⁊ nepos aut patruus ⁊ ne-
pos eadē muliere fornicati fuerit
qua pena puniunt̄. dic q̄d de iure
2 canonico ſc̄dm antiqua iura.† ſi
talis coitus fuerit ſcienter habit⁹
cum huiuſmodi perſonis mulieri
bus ignorantibus vir nūq̄ pote-
rit cuiq̄ mulieri matrimonio co-
pulari ⁊ erit ꝑpetuo legitimo cō-
iugio priuatus: mulieres autem
que hoc ignorarunt non priuabū
tur alteri cōiugio copulari: ſi ve-
ro econtra mulieres conſcie ſunt:
vir aūt ignarus erat abſq̄ mari-
tis perpetuo maneant viro nulla
cōiugij facultas admittit̄: ſi vero
vtrinq̄ omnes erant conſcij oēs
pariformiter priuant̄ ꝯiugio: ſi ve-
ro oēs ignari nemo priuat̄ legiti-
mis cōnubijs. tex. reperit̄ q̄ loqui
tur de ignaris vtrinq̄ ⁊ ſciētibus
ſilr̄ vtroq̄ mō. xxxv. q. iij. qui pro-
pinquā. de mulierib⁹ aūt ignaris
⁊ viro ſciente et econtra. c. ſi quis
cum matre ⁊ filia eadē cauſa ⁊. q.
⁊. c ſi vero p̄xime ſequenti. §. de bis
habetur etiā. xxxiij. q. in lectum.
3 ¶†Ignorātibus vero cōſanguini-
tatē ſiue affinitatē iponit̄ certa pe
nitētia p ſacerdotē illius arbitrio
pro exoneratione cōſcientie qua
peracta poſt annos ſeptem volen
tibus matrimonialiter copulari
coniugia legitima nō negantur.
d. c. in lectum. ⁊ ibi glo. in ver. pe-
nitētiā. xxxiij. q. v. excōmunicator.
⁊. d. c. ſi quis cū duab⁹. xxxiij. q. ij.
4 ¶†Si quis aūt fornicat⁹ fuerit
cū muliere quā frater germanus
ignorās factū poſtea duxit i vxo-
rem eo q̄d frater qui fornicatus
fuerat prius crimē illud fratri ce-
lauit ſeptē annis penitebit abſq̄
5 cōiugio. xxxv. q. iij. ſi vero homo.
¶†Nota tñ hoc dictū perpetuo
q̄d affinitas nō ſolū cōtrahit̄ ex li
cito matrimoniali ꝯcubitu verū
etiā p coitū fornicariū ⁊ illicitū.
tex. eſt no. cū glo. in ver. cōcubitu.
xxxv. q. iij. de inceſtis ⁊. c. nec eā.
vnde ſequit̄ q̄d nulli ex cōſangui-
neis viri fornicātis licet contra-
here matrimoniū vel aliter ſe car
naliter cōmiſcere cū muliere illa
cū qua frater aut conſanguineus
eius prius fornicatus fuerat ecō-
uerſo ēt minime l3 vero fornicāti
cū matre filia ſorore vel alia quis
ꝯſanguinea dicte mulieris cōtra
here matrimoniū vel al's ſe car-
naliter immiſcere: ſed ab illarum
ꝯcubitu oino abſtinere. d. c. de ince
6 ſtis. ¶†Si quis autem hoc non
obſtante ſe immiſcere auſus fue-
rit cōmittit inceſtum: ⁊ ille coitus
dr̄ ꝓprie inceſtuoſus ⁊ abhomina
bilis deo ⁊ cunctis hoībus. ita di
cit text. xxxv. q. iij. nec eam quam.
⁊ eſt ac ſi cū vera ⁊ legitima ⁊ cō
ſanguinea ſiue affine muliere for
7 nicatus eſſet. ¶†Unde ſequitur
q̄d pro huiuſmodi inceſtuoſo coi
tu habito non in figura matrimo
nij: ſed actu fornicario eſt pena ca
pitis ſicut ex ꝓprio inceſtu. d. l. ſi
adulteriū cum inceſtu. q̄ eſt verū
q̄ſi ſcienter habuit coitum: ſec⁹ ſi
ignoranter. d. l. qui contra legū.

& dixi.s.eo.tit.ij.⁊.iij.q.ſi vero in-
teruenit i figura matrimonij ſcie
ter:⁊ tales coniuges ſubijciuntur
penis de quibus in aut.inceſtas.
C.de inceſt.nup.⁊ i corpore,vnde
ſumitur eo.titu.ſi autem ignoran
ter non excuſantur ſi erat mulier
boneſta ſiue boneſte viuer:vt ibi dr
per Barto.latius in.d.l.ſi adulte
rium cum inceſtu.Si vero coitus
hmōi inceſtuoſus pficeref cū dua
bus meretricib9 aut alis impudi-
cis mulieribus non putarem il-
lum pena mortis puniendum eſſe
qui hanc fornicationē fecerit ſic
inceſtuoſam:ſed illud procedere
dūtaxat in mulieribus honeſtis ⁊
honeſte viuentibus tm̄.l.inter li-
beras.⁊.l.ſtuprū.ff.de adul.§.item
lex iulia inſtitu.de pub.iudi.vide
que ſupra proxime diximus in.ij.
q.in fi.verbis.ad mulieres aūt im
pudicas cum acceſſus ⁊ cōcubit9
ſit īpunibilis de iure ciuili.l.j.C.
de cōcubin.⁊ ibi Bal.⁊ idē Bal.
in.l.q adulterium.ff.de adul.⁊.l.ſi
vxor.⁊ ibi glo.ff.eo.titu.de adult.
Barto.in.l.verum.in fi.ff.de fur.
ppterea non puto ignorantes ali
qua pena ſaltim de iure ciuili pu-
8 niendos eſſe:†quia qui facit lege
permittente penam non meretur.
l.graccus.C.de adul.l.nec i ea.§.
ius occidendi.ff.eo.titu.⁊.l.rapto
res.in princip.C.de epiſco.⁊ cler.
Si vero ſcienter fornicatus fuerit
puniendus eſt:ſed non tam gra-
ui pena:ſed alia minori iudicis
arbitrio aut illa de qua in.d.aut.
inceſtas.C.de inceſt.nup.⁊ in cor
pore vnde ſumif eo.tit.ſicut enim
ibi concubitus erat impunibilis
vno reſpectu.ſ.matrimonij vincu
lo:ſed erat alio reſpectu punibi-
lis.ſ. reſpectu conſanguinitatis
vel affinitatis:ita in caſu noſtro
coitus iſte eſt impunibilis reſpe-
ctu vite impudice ipſius mulieris
per iura predicta punibilis autē
erit reſpectu ſanguinis ſiue affini
tatis.

¶Summarium.

1 Fornicationem committēs
cum nouerca: ſocru:nuru: priui-
gna cognata:et ſimilib9 qualiter
veniat puniendus.
2 Affines ⁊ ſanguine coniuncti in
materia fornicationis eq̄paranf.
3 Clericus cum affini coiens ince-
ſtum committere dicitur.
4 Laicus cū affini coiens poteſt du
pliciter in cā penali conſiderari.
5 Fornicatio poteſt ratione circum-
ſtantie pro inceſtu haberi.
6 Matrimonium inceſtuoſum ſcie-
ter ⁊ doloſe contrahentes qua pe
na puniantur.

1 Quinto†quero qd ſi
aliqs fornicat9 fue
rit cū nouerca:ſo-
cru:nuru:priuigna:
cognata.ſ.fratris
vxore vel ſorore vxo
ris aut cū cōmatre vna ſeu duab9
cōmatribus aut earū filiabus in ſe
ceteriſq; pſonis hmōi affinitate
cōiunctis aut affinitate ſpūali vt
habef i.c.j.⁊.c.ſup eo.de cogna.
ſpū.q̄ pena ſit puniendus.dic qd
de iure canonico,ſm ius antiquū
in foro cōſciētie octo annox pnia
onerarf vt tādiu extra gremiū ec-
cliē ⁊ cōionē fideliū cōmoref ⁊ a
ſcīs eccliē abſtinēdi hēat neceſſi
tatē.xxxij.q.vij.ſi qs cū nouerca.⁊
xxiiij.q.ij.ſi qs cū duab9.⁊.xxx.q.
iiij.ſi pr̄ ⁊ fili9.⁊.c.qs.de cogna.ſpū.
2 ⁊ de eſpon.⁊ affi.c.j.§.inqſita.⁊ ibi
dr qd nō inui9 debem9 abſtinere
a cōiugio ſeu fornicatione affiniū

quā ſanguine noſtro cōiūctor: et ex ꝓpria ꝯſanguinitate. ꝑ quo fa cit etiā. xxxv. q. iij. ꝗliter. ⁊. c. ⁊ hoc quoqꝫ. ⁊. c. ſane. cū tribus ſequētibus. vbi dꝫ qꝺ ſicut vir iungitꝰ cōſanguineis proprijs ita etiam iun
3 gitꝰ ꝯſanguineis vxoris ſue. ¶ † De iure vero canonico in foro ꝯtentioſo. ſi clericus eſt q̄ in hoc crimine cecidit deponitꝰ qꝛ ꝑ iſtū coitū cōmittitur inceſtus. xxxv. qui qualiter. ⁊. d. c. ⁊ hoc quoqꝫ. ⁊. d. c. j. §. in q̄rta de ꝯſan. ⁊ affi. ⁊ alias. ꝫ. dixi
4 mus i. ij. ⁊. iij. q. ¶ † Si vero ſit laicꝰ aut coitū hmōi habuit in figura matrimonij aut hūit in actu fornicationis ſi in figura matrimonij aut ſcienter contraxit cum ea ſciēs īpedimētū cōſanguinitatis aut affinitatis: ⁊ matrimoniū nō valet ipſo iure: ſed debet omnino ſeparari ⁊ vir ſiue mulier q̄ hoc mō ſciēter contraxit ꝑpetuo ꝓuatꝰ ꝯiugio: ſi vero cōtraxerūt ignorāter ambo vel alter tātū ille qui ignorāter ꝯtraxit nullā patiꝰ penā ordinariā: ſꝫ facta ſeparatione ipſi matrimonij q̄ oīno fienda eſt datꝰ ſibi certa penitētia iudicis arbitrio. xxxv. q. iij. q̄ ꝓpīquā. ⁊. d. c. de ꝓpinqs. ille vero ſiue illa: que ſciē 1 ter contraxit priuatur ꝑpetua ſpe coniugij. d. c. ſi quis cū nouerca. ⁊ 2 ſi quis cum duabus. xxxij. q. vij. et
5 xxxiij. q. ij. ¶ † Si vero coitus iſte 3 habitus fuit in actu fornicatōis ⁊ ſiue ſcienter ſiue ignoranter id 4 fecerint vtroqꝫ modo puniēdi ſūt de inceſtu ⁊ ſtupro ſi ſoluta erat: 5 vel de inceſtu et adulterio ſi nupta erat per ea que no. dixit Bartol. in dicta. l. ſi adulterium cum 6 inceſtu. ff. de adult. ⁊ diximus ſupra proxima precedenti. q. ⁊ dice- 7
6 mus infra. q. ſequenti. ¶ † De iure autem ciuili pena inceſtus ambo puniuntur quando ſcienter cōtraxerunt matrimonium que eſt pena mortis vt ſupra proxime diximus: ⁊ habetꝰ in dicta. l. ſi adulterium cum inceſtu. ⁊ ibi gloſſ. et Bartol. ff. de adult. Si vero ignorāter ſeparantur. ⁊ penas euitant predictas dummodo cito ⁊ incōtinenti ſe adinuicem ſeparēt poſt quam habuerunt ſcientiā: alias non euitarent penas dicta. l. qui cōtra legū. in fi. C. de inceſt. nupt. ⁊ in aut. de inceſt. nup. in princi. Aut ſe commiſcuerunt in actu fornicationis ⁊ iſto caſu nō adhibetur aliqua diſtinctio an ſcienter vel ignoranter ſe adinuicem commiſcuerint. quia iſto caſu non prodeſt illis ignorantia ex quo dabāt operā a principio rei illicite per ea que notāter dixit Barto. in dicta. l. ſi adulterium cum inceſtu. ⁊ diximus ſupra prima. q. nō tamē puto quod eadem pena ſit puniēdus iſte ſicut ille qui ſcienter. vt dicemus etiam infra. q. ſequen. et alia ſequē. ⁊ habetur in. d. c. de ꝓpinquis. ⁊. c. de inceſtis. xxxv. q. iij.

¶ Summarium.

1 Mulieris nupte concubitū obtinens quam penam incurrat.
2 Clericus adulter grauius punitꝰ q̄ laicus.
3 Adulterium committens dicitur ſacrilegus qꝛ ſacramentū violat.
4 Pena adulterij qua clericus degradatur an hodie procedat.
5 Purgationem ſibi iniunctam negligēs punitur pena criminis plene probati.
6 Epiſcopus non diſpenſat in criminibus maioribus.
7 Epiſcopꝰ pōt in ſtupro ſimplici fornicatione ⁊ ſilibꝰ diſpenſare.

8 Adulteriū reputat inter minora crimina in materia diſpēſatoria.
9 Clericus qualr pro crimine ſodomitico puniatur.
10. Pena eſt delicto cōmēſurāda.
11 Minor culpa leuiorē pati debet vindictam.
12 Uxoratus coiens cum ſoluta an adulteriū committat.
13 Mulier vxorata ꝯmittēs adulteriū an viro defuncto poſſit ipune cū illo cū quo adulteriū commiſit matrimonium contrahere.

1 SExto declarāda ſuccedit qōſtio† adulterij qñ qs obtinuit coitū mulieris nupte q̄ pena puniat? dic qd aut ſumus in foro conſcientie: ⁊ Laicus ſubijcitur penitentie ſeptennali. Clericus vero decem annis penitebit. lxxxiij. diſ. presbyter. xxvij. q. j. de uetam. ⁊. 33. q. ij. hoc ipſum. vbi dicitur quod clerici ſicut laici hodie illi ſeptennali penitentie ſub-
2 ijciuntur. ¶† De iure vero canonico in foro contentioſo laicus pro iſto crimine excommunicat. Clericus vero deponitur. habetur in. c. ſi quis epiſcopus. xxvij. q. prima: idem tenet gloſſ. in. c. lator. ij. q. vij. quam ſequitur ibi Archidia. ⁊ refert idem tenere Goffre. in. c. vt clericorum. de vit. ⁊ honeſt. cleri. ⁊ Bern. ⁊ Laur. ibi: idē etiā tenet gloſ. in. c. ſi quis omnē. i. q. vij. que expreſſe dicit quod ꝑ adulterio vel inceſtu eſt pena depoſitionis: idem etiaꝫ tenet Joā. de anan. in rubri. ⁊ in. c. ſignificauit. extra de adulte. Panormi. et ceteri moderni in dicto. c. vt clericorum. ⁊ in. c. peruenit. de adult. ⁊ clarius ⁊ copioſius in. c. at ſi clerici. de iudi. ⁊ hanc opi. dicit Joā de anan. in dicto. c. ſignificauit quod tenet Joan. andre. ⁊ Joan. de imola preceptor ſuus in dicto. c. vt clericorum: vbi ipſe dicit ꝙ iſta eſt cōmunis opinio. pro qua facit gloſ. communiter approbata in. c. maximianus. lxxxi. diſtinctio. in quibus iuribus in effectu concluditur quod pro ſimplici fornicatione hodie non eſt pena depoſitionis in clerico: ſed dumtaxat ſuſpenſionis: pro adulterio vero aut inceſtu eſt pena depoſitionis quibus ſuperaddo textuꝫ in. c. ſi quis ſacerdos. xxx. q. prima vbi dicitur quod ſacerdos ꝑ graui adulterio deponit: ⁊ ratio poteſt eſſe iſta ſecundum quod dicit Salic. in. l. quāuis. la ſecunda. C.
3 de adult. † quia per adulterium quis videtur committere ſacrilegium ex quo violat matrimoniū quod eſt ſacramentum eccleſie. c. debitum de biga. per leſionē igitur iſtius ſacramēti committitur ſacrilegiuꝫ vt late diximus ſupra eo. titu. q. prima. ⁊ ideo lex ciuilis appellat adulterium ſacrilegium alienarum nuptiaruꝫ merito mādat illum gladio puniri dicta. l. quamuis. in fine: ſed credo quod dicatur improprie ſacrilegiū. maxime de iure ciuili: quia licet matrimonium ſit ſacramentum: tamen nulla res ſacra corporaliter tangitur: deuaſtatur: corrūpitur aut aſportatur. vt dicit Bart. in dicta. l. diuus. ff. ad leg. iul. pecu. ⁊ habetur in. d. l. ſacrilegi. in principio eodem titulo ⁊ late diximus
4 ſupra eo dicta. q. prima. ¶† Sed aduerte quod iſta opi. ꝙ clericus pro ſimplici adulterio debeat hodie deponi nō videtur vera neqꝫ

iure probari: nullus enim textus
allegatus pro iſta opinione pro‑
bat ꝙ clericus pro ſimplici adul‑
terio deponat contra quam ar‑
guo primo per textū in.c. ſignifi‑
cauit. de adult. vbi cleric9 qui im
putabat de adulterio contra quē
mulier ipſa q̄ paſſa fuerat adulte
rari deponebat τ erat iam orta in
famia contra ipſum clericū. Pon
tifex ibi mandat iudici eccleſia‑
ſtico quod dicto preſbytero iudi‑
cat purgationem in qua ſi dictus
preſbyter defecerit mandat illū
debere ſuſpendi τ non deponi.
5 † τ clarum eſt quod quotieſcunꝗ
aliquis deficit in purgatione ſibi
iniuncta debet puniri eadē pena
qua puniri debeat crimine plene
probato vt in.c. accedens. de ac‑
cuſa. τ p Hoſtiē. in ſum. de adult.
in princi. Ergo ſequitur quod p
iſto crimine plene probato non
debet imponi maior pena ſuſpen
ſionis. Pro q̄ opinione adduco
etiam textum in.c. at ſi clerici. de
iudi. in principio τ. §. de adulte‑
6 rijs. † vbi dicitur quod pro homi
cidio furto τ alijs maioribus cri‑
minibus in quibus clericus venit
deponendus Epiſcopus diſpen‑
7 ſare non poteſt. ¶ † De adulte‑
rio vero τ alijs minoribus cri‑
minibus ſicut eſt ſtuprū ſimplex
fornicatio τ ſimilia. Epiſcop9 ad
libitum ſuum cum clerico penitē
te diſpenſare poterit: deinde po
nitur ratio quare Epiſcopus in
maioribus criminibus in quibus
fit diſpoſitio diſpēſare nō pōt nec
illos ſic condemnatos ad libitū
ſuū tradere curie ſeculari. quia
ſemel per ſententiam illam depo
ſitionis que eſt perpetua priua‑
tio ab altaris miniſterio: vt dicit
Abb. in. dicto. c. vt clericorū. τ in
dicto. c. at ſi clerici. ſemel funct9
fuit officio ſuo nec poteſt ampli9
illam reuocare ſeu quouiſmodo
moderari: vt in. l. iudex. poſtquā.
ff. de re iudi. τ dicto. c. at ſi cleri‑
ci. §. de adulterijs. in fi. quod non
eſt ſic in pena ſuſpenſionis que
fit ad tempus arbitrio iudicis: vt
dicam infra eadem. q. octaua.
8 ¶ † Ex quo textu manifeſte pro‑
batur quod adulterium cōnume
ratur inter minora crimina dū di
cit ibi textus de adulterio τ alijs
minoribus criminib9 τc. ex q̄bus
verbis demonſtratur equalitas
in ordine τ qualitate ſecundum
Bald. in. l. ea quidem. C. de accu
ſat. τ not. in. l. nomen. in fin. ff. de
leg. iij. τ per Barto. in. l. cū pater.
§. dulciſſimis. ff. de leg. ij. τ eſt gl.
not. in. d. c. at ſi clerici. §. de adul‑
terijs. in ver. minora. que hoc idē
9 tenet. ¶ † Tertio hoc probo per
textum in dicto. c. vt clericorum.
in princi. vbi clericus pro pecca‑
to commiſſo contra naturā: ſci‑
licet per ſodomiam patitur penā
depoſitionis: quod eſt maximum
omnium criminum que carnali‑
ter committuntur. xxxij. q. ſepti‑
ma. c. adulterij malum. τ. c. flagi‑
tia. τ. 33. q. ſecunda: hoc ipſum er
go in adulterio τ alijs minorib9
criminibus minor pena eſſet in‑
ferenda: iuxta enim qualitatem
facti τ perſonarū conditionem
iudex debet augere vel minuere
penam: vt dicit textus in. dicto. c.
vt clericorū. in. ij. reſponſo. τ in c.
10 ſicut dignum de homicid. † Ra‑
tio eſt quia pena debet cōmenſu
rari delicto vt pro paruis parua
pro maiorib9 vero grauior pena
inferat: qd manifeſte demonſtra

tur ex illis verbis dum dicit tex-
tus ꝙ clerici q̃ dephẽſi fuerint
incontinentie vitio laborare ꝑut
magis aut min9 peccauerint pu-
niantur. idem dicit ꝑanor. in. di
cto.c.vt clericorũ.in vlt.nota. Er-
go pro adulterio quod eſt de mi-
noribus criminibus: vt ſupra cõ-
cluſum fuit debet imponi minor
pena depoſitione puta ſuſpenſio
nis. argumento eorum que habẽ
tur in.c.fraternitatis.xxxiiij.diſt.
pro qua opinione facit illa ratio
de qua in.c.vergentis. de hereti.
ſumpto argumento a contrario
11 ſenſu quod vbi minor eſt culpa
ibi leuior debet eſſe vindicta: ſi
enim pro ſacrilegio inceſtu nefa
rio coitu ſodomia et ſimilib9 ma
ioribus criminibus iura impo-
nunt depoſitionem per iura ſu-
perius adducta: quare non eſt di
cendũ quod pro adulterio ⁊ alijs
minorib9 ſequacibus criminib9
non ſit imponenda minor pena:
ab ipſa depoſitione certe nullam
video rationem in contrarium.
Que quidem opinio in veritate
videtur eſſe probabilior de iure
⁊ magis equa eo maxime q2 ho-
die rariſſimi ſunt clerici qui poſ
ſint ſeruare regulam cõtinentie
⁊ caſtitatis ⁊ ideo propter fragi-
litatem humani generis inductũ
eſt: vt clerici non deponant pro
quocũq crimine: ſed pro minori-
bus ſuſpendant quando ſunt in
ſacris. d.c. fraternitatis.xxxiiij.di
ſtin. Et tenendo iſtam opinionẽ
de facili rñderi poteſt ad iura ꝓ
contraria opinione adducta. Et
primo non obſt. textus in.d.c. la-
tor.j.qõne.vij. quia non dicit ibi
textus ꝙ clericus pro adulterio
deponatur: ſʒ dicit quod pro de-
licto corporali fit depoſitio: vnde
aut nos volumus intelligere illũ
tex. ſecundũ ius antiquũ: ⁊ poteſt
eſſe verum ⁊ pro omni peccato
carnali etiam pro ſimplici forni-
catione que minus eſt inferreba-
tur depoſitio: vt. d.c. fraternita-
tis.xxxiiij.diſt. aut nos loquimur
de iure nouo: ⁊ ille tex. nõ probat
illud ad qđ inducit: q2 debet itel-
ligi de peccatis carnalib9 maio-
rib9: vt habet in dicto.c.vt cleri-
corum. in princi. ⁊.xxxij.qõne.vij.
adulterij malum. ⁊.c. flagitia. et
xxvij.q.j. ſi quis epiſcopus. ꝑro
adulterio vero ⁊ alijs minoribus
criminibus inferenda erit minor
pena vt equalitas ſeruet in omni
bus ſm cuiuſq proportionem di
cto.c.vt clericorum.in.ij. reſpon-
ſo. vnde ſuccedit regula illa de
qua in.l. nõ hoc.C. vnde cogna.
⁊ in.l. natales ⁊ ibi Bal.C. de ꝓ-
batio. Secundo non obſtat tex-
tus in dicto.c. ſi quis omnẽ. j. q.
vij. quia dupliciter põt ad illum
tex. rñderi. ꝑrimo q2 nõ loquit
de adulterio: ſed de fornicatione.
vnde ſi volumus illum' intellige-
re de ſimplici fornicatione: prout
eſt ſpecies coitus cum meretrice
vel concubina aut alia muliere
impudica: ⁊ iſto caſu loquẽdo ſe-
cundum ius antiquũ bene loqui-
tur quo iure fiebat depoſitio pro
hac ſimplici fornicatiõe: vt dicto
c. fraternitatis.xxxiiij.diſt. ⁊ ſupra
pluries dictum fuit. aut loquitur
de fornicatione prout eſt genus
cõprehendens ſub ſe oẽs ſpecies
coit9: ⁊ iſto caſu illa pena verifica
ri põt in maiorib9 criminib9 nõ
autẽ in minoribus. dicto.c. vt cle
ricorum. ⁊ ſupra proxime diximus
⁊ ideo dici non poteſt ꝙ ille tex.

concludat neceſſario de adulte-
rio: et alijs minoribus criminib9
hinc eſt quod ſuccedit regula pre
dicta de qua ſupra et l.d.l.nō hoc
C. vnde cogna. Tertio nō ob. ea
q̄ dicũtur per Jo.and. Jnno. Abb.
Joā. de anan. et alios doc. de qui-
bus ſupra: quia illorum intentio
in queſtionibus predictis princi-
paliter fuit velle demonſtrare qđ
pro ſimplici fornicatione hodie
infertur ſuſpenſio non priuatio.
vbi autem dicant quod pro adul
terio et inceſtu infert pena depo-
ſitionis: fateor q bene dicũt quā-
do illa duo ſunt ſimul coniuncta
propter inceſtum qđ eſt mai9 cri
men: ſed nō dicũt expreſſe nec ap
paret quod voluerint clericum
pro ſimplici adulterio deponēdũ
eſſe et quaten9 hoc dixiſſent locu
ti fuiſſent ſine lege contra. l. illā.
C. de colla. et. §. conſideremus in
auten. de trien. et ſemiſſ. Quarto
non obſtant etiam glo. ille que al
legantur pro alia opinione quod
ita interpretantur illa iura ſic ge-
neraliter loquentia: quia nō ſunt
legib9 approbate merito non fa-
ciunt fidem: maxime in via diſpu
tatiua. Quinto non obſtat textus
in dicto. c. vt clericorũ: quia non
exprimit ibi in aliqua parte ipſi9
textus q pro adulterio infera-
tur depoſitio ſed in principio, tex
tus loquutus fuit ſpecialiter de
crimine cōtra naturam qđ ſi per
ſodomiam et dedit penam depo-
ſitionis: deinde fecit generalem
diſpoſitionem tā reſpectu crimi-
nũ quam penarũ que inferuntur
pro criminibus carnalibus: et de
inũ concludit quod pene ſunt cō
menſurande delicto ſecundũ pl9
vel minus, quod apparet ibi dux
dicitur quod clerici qui inconti-
nentie vitio reperti fuerint labo
rare prout magis vel minus pec-
cauerint puniantur et iſto modo
declaratus ille textus potius fa-
cit pro iſta opinione quā contra-
ria. Non obſtat etiam capitulo ex
tēſo. c. ſi quis ſacerdos. xxx. q. pri-
ma: quia ibi non loquitur textus
de ſimplici adulterio: ſed de adul
terio mixto cũ inceſtu quod pa-
tet: quia ibi ille ſacerdos coitum
habuerat cum filia ſpirituali que
erat ſibi agnatione ſpirituali cō-
iũcta: vt in. c. primo et ſecundo: de
cogna. ſpiritu. ideo grauī9 puni-
tur propter inceſtum ſecundum
Barto. et doc. in. l. ſi adulterium
cum inceſtu. ff. de adul. Non ob-
ſtat etiam illud qđ dixit Salicet.
in dicta. l. quamuis. la ſecunda.
C. de adult. dum vult q per adul-
terium cōmittatur ſacrilegiũ. ex
quo leditur ſacramētũ matrimo
nij. d. c. debitum. de bigam. quia
licet dicatur ſacrilegium largo
modo et improprie dicitur ſacrile
gium nō autem proprie et ſtricte:
quia in veritate nulla fit leſio rei
corporali vel perſone ſacre prout
requiritur de iure ciuili ſecundũ
qđ declarat Bart. in. l. ſacrilegi.
in prin. ff. ad leg. iul. pecu. et Bal.
in. l. iij. C. de furt. et p Azo. in ſum.
eo. titulo in princ. ideo non dicit
proprie ſacrilegium nec pena ſa-
crilegij ibi committitur dicto. c.
ſignificauit. de adult. Et p. iſta re
manet firma ſupradicta conclu-
ſio q cleric9 pro ſimplici adulte-
rio non deponitur: ſed ſuſpendit
que qđ facili iudicio meo ſubſtine-
ri poteſt in pũcto iuris et eſt equior
et probabilior precedenti: ideo vi
deretur potius eſſe ſeruāda quar

p̄cedẽs que videtur eſſe nimis rigoroſa.lxxxiij.diſtin. c. p̄sbyter. ⁊.xxxiij.diſtin.c.fraternitatẽ. Ni hilominus in conſulendo et iudi cando tutius eſt tenere aliã opi. que eſt communis quia in deciſi uis a communi opinione nullate nus eſt recedendũ ſm Bald.in. l.pri. C.de edic.diui adria.tollẽ.⁊ in.l.pri. C.de pen.iud.q̃ mal.iud. Alexan.in.l.qui rome.§.duo fra tres.ff.de verb.obliga.⁊ in.l. pro latam.C.de ſent.⁊ interlo. omni. iudi.⁊ per Abba.in.c.canonũ ſta tuta.in fine.de conſtit.vbi ponit nõnullas exceptiones in quibus licet quandoq̧ recedere a cõmu ni opinione ⁊ hãc ſeq̃rer in iudi cando. ¶ Ex qua nota quod ſa cerdos ſiue cleric⁹ in ſacris ordi nib⁹ conſtitut⁹:periſſimplex adul teriũ quod cõmiſerit deponi po teſt ⁊ perpetuo ab altaris miniſte rio remoueri: ſecundũ q̇d decla rat Panor.in dicto.c.at ſi clerici in princ.in vlti.not.q̇d nota con tra iſtos preſbyteros incontinen tes qui alienas vxores ſepi⁹ ſolli citant ⁊ ad illarum concubitũ li benter accedũt quod poterũt de poni ⁊ ſecuta cõtinuatione omni no priuari:dicto.c.vt clericorum. ⁊.c.at ſi clerici. ¶ De iure autem ciuili aut iſte cõcubit⁹ fuit habi tus in forma matrimonij aut in actu fornicationis. Primo caſu aut cõtraxerũt ſcienter aut igno rãter:ſi ſciẽter vtrinq̧ de adulte rio:vterq̧ puniť.ſi vero alter tan tum ſciebat ille qui erat conſci⁹ puniť alter non ⁊ ſtatim diſſolui tur matrimoniũ:⁊ omnia bona que ſciens ignoranti donauerat vel in dotem dederat perdit.l.cũ qui duas.C.de adulte.⁊.l.qui cõ tra legum.⁊ ibi glo.⁊ doc.C.de in ceſt.nup.fallit tamen quãdo am bo vel alter erat minor: quia ſibi parcitur ratione minoris etatis dicta.l.qui cõtra legũ.in fi.et per Barto.in dicta.l.ſi adulteriũ cũ inceſtu.ſi vero ignorabat mulie rem:aut virum eſſe coniugatum excuſatur etiam maior dũmodo incontinẽti habita notitia de im pedimento ſe ab illa ſeparauerit alias ſi poſt cũ eadẽ permanſerit non excuſatur a penis p̄dictis. d.l.qui contra legũ.in fi. ¶ Si ve ro illã cognouit in actu fornica tionis aut ſcienter. quia ſciebat illam eſſe nuptã ⁊ teneť de adul terio:maxie ſi erat mulier hone ſte vite.l.prima.⁊.l. quãuis.la ſe cunda.C.de adult.ſi vero ignora bat.et ſimiliter puniť de adulte rio q̃ſi mulier erat honeſte vite nec excuſať iſto caſu p̄pter igno rantiam facti q̇d putabat illam eſſe ſolutam; q̇ quotieſcunq̧ q̇s dat operam rei illicite a princi pio non attẽdiť anim⁹ illi⁹ adul terantis ſꝫ q̇ erat in eius opinio ne:ſed illud q̇d eſt in veritate: ita dicit Barto.in dicta.l.ſi adulte riũ cũ inceſtu.⁊ dixi ſupra titulo proximo.q.xij. ¶ Predicta tñ li mitanda ſunt nõ procedere quã do mulier erat ipudica vel mere trix q̇ talis ꝯcubit⁹ eſt p̄miſſus a iure.l.verũ.in fin.⁊ ibi Barto.ff. de furt.l.tertia.⁊ ibi Barto.ff. de cond.ob.turp.cau.et.l.ſecũda.C. de concubin. ¶ De iure tamen canonico non euaderet impunis etiã q̇ mulier eſſet impudica aut meretrix:quia de illo iure nullus coitus extra vxoriũ ẽ permiſſus. 12 xxxij.q̇.iiij.meretrices. ¶ † Sed quero nunc ſi vir coniugatus ha

buit coitum cum muliere ſoluta an ex iſto coitu oriatur ſtuprum vel adulterium. dic breuiter q de iure ciuili dicit eſſe ſtuprum vt.l. prima.et que ibi no.C.de adul.quia ius ciuile conſiderauit leſionem thori coniugalis et ſanguinis per commixtionem vxoris duntaxat non autem viri dicta.l.prima.de iure tamen canonico ſecus quia ſiue per virum ſiue per vxorem violetur thorum coniugale per alienos amplexus dicatur fieri adulterium. xxxij.q.quarta nemo.et.c.dicat.et per Abb.in.c.tranſmiſſe.de eo. qui cogn.conſan.vxo.ſue.in vlti.not. et in.c.fin.de adult. Iterum quero: quid ſi aliquis coitum carnis huiuſmodi habuerit cum muliere que olim fuerat meretrix nunc autem eſt pingata qua pena puniatur: an de adulterio vel de ſimplici fornicatione. aut loquimur de iure canonico in foro eccleſiaſtico et mulier erat iam effecta honeſte vite et conuerſationis omnesque turpes et inhoneſtas conuerſationes euitauerat et ſic ceperat habere nomen honeſte matrone ſiue matris familias et coitus habitus cum illa erit punibilis de adulterio acſi nunquam fuiſſet meretrix vt.l.que adulterium.in principio.et que ibi nota. Bal.et Sali.C.de adult.non replico amplius nomina penarum: quia ſatis plene dictum eſt ſupra. Aut iam ceperat iterum meretricari et reuerti ad veterem impudicam vitam et iſto caſu non punitur de adulterio: ſed de ſimplici fornicatione que ſimiliter eſt punibilis de iure canonico.xxij.q.iiij.dicat aliquis.c.ſequen.et.c.meretrices. et dicemus infra.q.ſequent.cuius pena erit ſolum ſuſpenſio in clerico bo die.c.fraternitatis.xxxiiij.diſtin. et late diximus ſupra eadem.q. Laicus autem excommunicatur quocunque modo illam cognouerit aut in actu fornicationis: aut in forma adulterij vt in.c.ſecundo.de adul. xxvij.q.j.ſi quis epiſcopus.de quo etiam diximus ſupra. De iure autem ciuili ſi dicta mulier ſit honeſta et retinet nomen matris familias erit pena adulterij vt dicta.l. que adulterium.et Bal.et Salice. hoc enim nomen matris familias de iure habet tria ſignificata ſecundum glo.in.d.l.que adulterium: primo enim ſignificat et demonſtrat mulierem que non viuit meretricio more ſed honeſte: et morigerate.ſecundo pro ea que filios habet vt ff.de lib.exhiben.l.deinde. Tertio pro ea que eſt ſui iuris: ſed Salyce.ibi dicit q etiam ea que eſt in poteſtate non amittit nomen predictum vide ipſum in dicta.l. que adulterium. Si vero inhoneſte meretricio more viueret illius coitus de iure ciuili erit impunibilis tanquam coitus concubine.l.prima et ſecunda.C.de concub.et per Bar. in.l.verum.in fin.ff.de furt.et.l.iij. ff.de condi.ob turp.cau.et eſt tex. nota.in.l.ſi ea enim.C.de adult.et d.l.que adulterium.in fi.vbi dicit quod coitus habitus cum famula et vili perſona non meretur puniri propter vilitatem perſone ſiue potius vilitatem conditionis ſue prout ſepius accidit in iſtis hoſpitijs vbi ſunt famule quedam ita vulgares quod habentur tanquam meretrices et cum pluribus et diuerſis perſonis ſolent habere commercium. vide textum ibi in fin.et Salicet.et eundem Sali. magis clare et in terminis in dicta.l.ſi ea.per textum

textum in.l.ſi vxor.§.ſiue. ver.ſed
& in ea.ff.ad legem iul.de adulte.
13 ¶ † Sed quero qd ſi aliqua mu-
lier commiſit adulterium cũ ali-
quo viro cum quo poſt mortẽ ma
riti ſui matrimonium contraxit:
an poterit accuſari de adulterio
hmõi poſt ſcdas nuptias contra
ctas?& videretur dicẽdum quod
nõ:quia quemadmodũ filij ꝑmo
nati per ſubſequẽs matrimoniuȝ
legitimantur et reſtituuntur na-
talib9:vt in.c.primo de eo q̃ dux.
in matri.quã poll.p adulter.et.c.
venerabileȝ:& ibi doc.qui fil.ſint.
legiti.lex tamen dicit contrariuȝ
quod ipſa mulier poterit accuſa-
ri & puniri de adulterio quod añ
contractũ iſtud ſecundum matri
moniũ cum eodem viro cõmiſe-
rat.ita dixit textus in.l.cõmiſſuȝ.
C.de adult.Ulterius quero ſi q̃s
carnaliter cognouerit cõcubinã
alteri9 que indubitato affectu ꝑ
vnum in domo ſua duntaxat reti
netur an vir qui illam ſtuprauit
debeat puniri & qua pena? et vi-
debatᷓ dicendũ qd nõ ex quo ho-
neſta mulier dici non poteſt: que
nõ veri mariti patitur amplex9:
tamen breuiter dicas cõtrarium
eſſe verum: quia debet puniri de
adulterio.ex quo cũ illo viro ho-
neſte viuẽdo hoc eſt:quia non re-
cipit pluriũ amplexus dicitur ho
neſte viuere:nec perdit nomẽ ho
neſte matrone:vt dicit glo.in.l.ſi
vxor.in prin. in ver. cõcubina.ff.
de adul.&.l.ſtuprũ.ff.de ritu nup.
& iſte eſt textus in dicta.l.ſi vxor.in
princ.ff.de adult.vbi dicitur ꝙ vi
ro qui tenet dictam concubinam
competit accuſatio contra illum
adulterum nõ iure mariti:ſed iu
re extranei.ita dicit ibi text9.glo.
tamẽ variauit in pena.primo eñi
dicit ꝙ tenetur de ſtupro:deinde
dicit qd teneᷓ de adulterio.Bar
to.l.tamen tenet ibi opini. illã qd
de ſtupro puniatur & nõ de adul-
terio:quia adulteriuȝ proprie nõ
committitur niſi cuȝ muliere nu-
pta:vide Barto.ibi.credo auteȝ
quod coitus iſte improprie & lar-
go modo loquẽdo dicatur adul-
teriũ:ſed in penis imponẽdis nõ
debemus attẽdere impropriam &
largam ſignificationem:ſed pro-
priam et ſtrictam:maxime quan-
do per illam propriam ſignifica-
tionem fit diminutio pene: q2 in
dubijs &c.l.de interpretatione.&.
l.abſentem.ff.de pen.c.qd in du-
bijs.de regulis iuris.lib.vj.cũ ſi-
milibus. ¶ Quero nũc ponam9
quod Pamphila ſit nupta Sem
pronio & tp̃e iſti9 matrimonij cõ-
miſit adulterium cuȝ Gaio. dein
de mortuo Sempronio iſta Pã-
phila deuenit ad ſecundas nu-
ptias:& nupſit Titio:queritur nũ-
quid Titius poterit dictã vxoreȝ
accuſare de adulterio illo quod
commiſerat tẽpore primi viri? et
videtur dicendum qd ſic maxime
ſi nõdũ erat elapſuȝ quinquẽniũ.
l.quinquenniũ.ff.de adulte.in cõ
trarium tamen eſt veritas quod
illam accuſare non põt de adul-
terio cõmiſſo ante tẽpus ſui ma-
trimonij.l.ſi vxor.§.ſi q̃s vxorem
ſuã.ff.de adul.& ratio poteſt eſſe
iſta: q2 per illud adulteriuȝ alias
cõmiſſuȝ nulla fuit illata iniuria
thoro cõiugali ipſius ſecũdi ma-
riti:nec p illud dicitᷓ violatũ dictũ
cõiugale thorum.Idem dicendũ
eſt de ſtupro ſi mulier dum eſſet
virgo aut vidua ſtuprata fuerit
ab aliquo & poſtea nupſerit non.

poteſt maritus illam accuſare de
ſtupro nec etiã illum ſtuprantem
p crimine commiſſo cum mulie
re antequam eſſet ſua vxor: q2 tũc
nulla fuit ſibi illata iniuria.: quia
nullum ius habebat in ea vt.d.l.
ſi vxor.§.ſi quis plane. Secus an
tem ſi ea mulier erat ſponſa: quia
tũc poterit bene vir aut ꝙ ſit ſpõ
ſus ante conſummationem ma-
trimonij aut poſtquam conſum-
mavit matrimonium dictum ſtu
prantem ⁊ mulierem quoq; accu-
ſare de ſtupro ⁊ proſequi iniuriã
ſuam.d.l.ſi vir.§.ſi minor in fin.
eodem titulo. Idem etiam dicen
dũ eſt de eo qui concubinam de
ſponſauit ⁊ accepit in vxorem qđ
non poterit aliquẽ accuſare iure
mariti de ſtupro cũ ea commiſſo
tempore concubinatus ſui. ⁊ iſte
eſt tex.in.d.l.ſi vxor.§.ſi quis vxo
rẽ.verſi.qđ ⁊ etenim.ff.ad leg.iul.
de adulte. que oia bene not. quia
ſunt vtilia et contigibilia ſepe.

¶ Summarium.

1 Stuprum quid ſit ⁊ qua pe-
na puniatur.
2 Stuprum cũ virgine commiſſum
qualiter puniatur.
3 Laicus virginem deflorans tene
tur eam dotare.
4 Stuprum cum muliere honeſta
libera honeſte cõditionis ⁊ fame
commiſſum grauiter punitur.
5 Actio legis aquilie vel iniuriarũ
aut de ſeruo corrupto competit
dño pro ſtupro cũ ſerua cõmiſſo.
6 Actione iniuriarum tãtum tene-
tur ſtuprũ cum ancilla in vili ha-
bitaculo perſiſtente committẽs.
7 Coitus cum concubina alterius
an veniat puniendus.
8 Coitus cum meretrice etiam ſe-
creta non punitur.
9 Stuprum an cum mulieribus in-
honeſte et turpiter viuentib9 cõ
mitti dicatur.
14 Coitus quicunq; preterq̃ matri-
monialis de iure canonico eſt re
probatus et punibilis.
11 Coitus cũ virgine impubere mi-
nore.xij.an. qualiter ſit puniẽd9.
12 Tutor cum pupilla cuius tutorẽ
gerit coiens quã penã incurrat.
13 Coitus mulieris nobilis cum fa-
mulo ignobili commiſſus quali-
ter ſit puniendus.

SEptimo videndũ
1 eſt de ſtupro quod
eſt alia ſpecies for-
nicatiõis quod cõ-
mittitur cum ſolu-
ta muliere honeſte
viuẽte.l.inter liberas.et.l.ſtuprũ.
ff.de adult.⁊.§.item lex iulia. in-
ſtit.de publi.iudic. ¶ Quero igit
nũc que eſt pena iſtius criminis.
dic quod in foro conſcientie cle-
ricus olim deponebatur de iure
antiquo: vt. lxxxiij. diſtinctione
preſbyter. quod erat ſecundũ ca-
nones apoſtolorum: idem ſerua-
batur in ſimplici fornicatione: vt
latius infra dicetur. hodie vero
imponitur ſibi penitentia decem
annorum cum illis ieiunijs diſci
plinis ⁊ penitentijs de quibus in
dicto.c. preſbyter. Laicus autem
habet penitentiam ſeptem anno
rum.xxvij.queſtiõe prima. deuo-
tam.⁊.xxxiij.queſtio.ij. hoc ipſuz
vbi dicitur: quod clerici etiam
hodie non excedunt metã ſeptez
annorum in penitentia predicta:
In foro autem contentioſo de iu-
re canonico. dic ꝙ clericus pro
iſto crimine deponitur. ita tenet
Panormitanus in.c. at ſi clerici
de iudi. ⁊ in dicto.c. vt clericorũ.

de vita ⁊ honeſtate clericorum.et
in.c.peruenit.in fi.de adulte.vbi
in effectu concludit ꝙ clericus in
ſacris ſolum euadit penam depo
ſitionis quando cōmiſit ſimplicē
fornicationē cū muliere ſoluta et
impudica concubina ſeu meretri
ce tūc non infertur illi alia pena
q̄ ſuſpenſionis:vt ibi plenius per
Abb.ꝑ alijs vero criminibus car
nalibus excepta ſolū hac ſimpli
ci fornicatione eſt pena depoſitio
nis.vt habet.l.xxxiiij.preſbyter.ij.
q.vlulator.lxxxj.diſtinctione ma
ximianus:quam ius etiā pro iſta
ſimplici fornicatione continuata
à qua clericus ſi poſt primam vel
ſecundam monitionem nō diuer
tit poterit deponi atqꝫ priuari.vt
in.c.ex parte adde de teſtibus.et
in.c.cum ſuper.de cohabi.cleri.⁊
mulie.Si vero iſta fornicatio nō
eſſet amplius ſimplex:ſed habe
ret adiunctam aliquam qualita
tem ſeu accidens puta adulterij
ſtupri inceſtus et ſimilium:tunc
eſſet pena depoſitionis.ita dicit
Abb.in.d.c.at ſi clerici.in.xiij.co
lum.⁊ in.d.c.peruenit.idem etiā
tenere videtur Joannes de Jmo
la in.d.c.vt clericorum.vt refert
Joan.de ana.in rub.⁊ in.c.ſigni
ficauit.de adult.Cum tamen iſta
ſit communis opinio ꝙ ꝑ ſtupro
fiat depoſitio a qua in deciſiuis
non eſſet recedēdum:vt ſupra di
xi.tamen ſiquis vellet tenere con
trariam opinionem facile poſſet
per ea que ſupra proxime dixim⁹
2 in precedenti.q.†Et dicit etiam
Abb.in dicto.c.vt clericorum.ꝙ
pro ſtupro in virgine commiſſo
iudex eccleſiaſtic⁹ poterit impo
nere penam pecuniariam clerico
arbitrio ſuo vltra alias penas ſpi
rituales quando ille nō ſufficeret
qꝛ illas nō timeret quas penas ſi
nō ſolueret luet in corpus.arg.l.
j.§.fi.ff.de pen.⁊ nō ſufficit ſolum
dotare mulierem ſtupratam quia
vltra dotē tenetur etiam ſoluere
pecuniariam aut corporalem pe
nam.ita dicit Abb.in dicto.c.per
3 uenit de adulterijs.†Laicus aūt
de i. re canonico ſi virginem de
florauit tenetur illam dotare ⁊ in
vxorem ducere ſi non erat vxora
tus ⁊ his duabus penis copula
tiue punitur:ſi vero nollet aut nō
poſſet propter aliquod impedi
mentum illam ducere in vxorem
vltra penam dotis conſtitute te
netur alia pena pecuniaria ſiue
extraordinaria arbitrio iudicis.
vt dicitur in.d.c.j.⁊.c.peruenit:de
adulte.⁊ ibi Abb.ſi vero cum vi
dua honeſte viuente ſtuprum cō
miſerit punietur pena pecunia
ria arbitrio iudicis iuxta qualita
tem facti ⁊ perſonarum conditio
nem.d.c.j.de adulte.vbi latius ꝑ
d.Abb.⁊ idem Abb.in.d.c.vt cle
ricorum in.ij.colum.⁊ idē Abb.
4 in.c.licet.de peni.¶†De iure au
tem ciuili pro ſtupro commiſſo
cum muliere libera ⁊ honeſte cō
ditionis ⁊ fame:ſi vir ſit honeſte
conditionis aut in dignitate cōſti
tutus dimidie partis bonorum
ſuorum confiſcatione ⁊ relegatio
ne tēporali arbitrio iudicis puni
tur:ſi vero ſit vilis perſona fuſti
gatur et nihilominus in exilium
mittitur:vt ſupra.ita dicit textus
expreſſe in.§.item lex iulia inſtit.
de pub.iud.⁊ iſta eſt pena regula
ris que tamen fallit in plurib⁹ ca
ſibus in quib⁹ alia pena imponi
5 tur.†Et primo quādo mulier nō
eſſet libera ſed ſerua:quia tūc da

tur domino actio legis aquilie ꝛ
iniuriarum aut de ſeruo corrupto.
l.inter liberas.ꝛ ibi Barto.ff.de
adult.l.fin.ff.de offi.preſi.ꝛ.l.pe-
6 nulti.C.de ſer.corrup.¶†Secun
do fallit licet ſit mulier libera:ita
men ſi eſt famula aut alias vilis
conditionis exiſtens in caupona
hoſpitije:aut alijs ſimilibus abie
ctis locis habenti rem carnalem
cum mulieribus vilis cõditionis
nõ imponitur iſta pena: ſed tene
tur actione iniuriarum ꝓpter vi
litatem perſone.l.que adulteriũ.
ꝛ ibi gloſ.ꝛ Bartol.C.de adult.ꝛ
Bartol.in dicta.l.inter liberas.
7 ¶†Tertio fallit in concubina re-
tenta in domo ꝛ indubitato affe-
ctu:quia licet cum illa habere cõ
cubitum de iure ciuili abſq; ali-
qua pena.l.ij.C.de concubi.ꝛ no.
glo.in.l.ſtuprum.ꝛ in.l.inter libe
ras.ꝛ ibi glo.ꝛ Bart.ff.de adult.
8 ¶†Quarto etiam fallit in publi
ca meretrice vel in alia muliere
impudica q̃ plures admittere ſo
let ad eius amplexus licet ſecrete
agat.quia non dicitur honeſte vi
uere prout reqrit illa lex iulia de
adulterijs.capiteq; quinto.dicto.§.
item lex iulia.ꝛ ibi Joan.fabri ꝛ p
Bar.i.l.iij.ff.de cõdi.ob tur.cau.
vbi cõcludunt doc.predicti quod
tunc mulier ipſa perdit nomen ꝛ
9 famam honeſte matrone.¶†Cõ
tra hec oppo.de.l.ſtuprum.ff.de
rit.nupt.vbi dr̃ qd̃ ſtuprũ cõmit-
tit̃ et̃ cũ mulierib9 q̃ turpiter vi-
uunt ꝛ pluribus queſtũ accipiũt:
dũmodo id nõ palam faciãt ſol.
non negatur quin cum mulieri-
bus ipſis ſtuprum committitur:
quia mulier ſoluta eſt ꝛ libera p
ſona:ſed delictũ non eſt punibi
le cum eis factũ de iure ciuili pro
pter inhoneſtam vitam licet nõ
ſint publice meretrices:tamen ex
quo plures fornicantes admit-
tunt ꝛ perſonã ſuã pluribus expo
nunt dico quod acceſſus ad illas
eſt impunibilis:quia non dicunt
honeſte viuere:vt requirunt iura
in dicta.l.inter liberos ꝛ.l.ſtuprũ.
10 ¶†De iure tamen canonico om
nis coit9 preterq̃ vxori9 ſiue ma
trimonialis eſt reprobatus ꝛ pu
nibilis.xxij.q.ſecunda.nemo.et
11 c.meretrices.¶†Fallit etiam et
quinto regula predicta quando
quis haberet coitum cum virgi-
ne impubere minore.xij.annis nõ-
dum viri potente:quia humilio
res in metallum damnantur:ho
neſtiores vero inſulam deportã
tur.l.ſi quis aliquid.§.nondum
ff.de peniten.quod nota hodie
iſta pena non inuenitur correpta
neq; immutata.ita dicunt doct.
in.d.§.itẽ lex iulia.vbi glo.tãgit.
12 ¶†Sexto etiam fallit dicta re-
gula in tutore qui pupillam cu-
ius tutelam geſſit ſtuprauit:qꝛ
tutor deportatur ꝛ omnia ei9 bo-
na publicantur.l.prima.C.ſi quis
eã cui.tut.geſt.ſtup.ratio eſt:qꝛ tu
tor datur loco patris perſone ꝓn
cipaliter ad illam nutriendum:et
bonis ac honeſtis morib9 inſtruẽ
dum:non autem ad ſtuprandũ.
l.ij.ff.de admini.tut.ꝛ inſtit.eo.ti.
in princip.ꝛ de tutel.in princip.
13 ¶Septio ꝛ vltimo fallit in mu-
liere nobilis familie que ſeruo ꝓ
prio ſe carnaliter cõmiſcuit.quia
mulier punitur pena capitiſ:ſer
uus aũt igne peribit.l.prima.C.
de mulie.que ſer.propri.ſe iunx.

¶Summarium.

1 Coitus contra naturam triplici-
ter conſideratur.

2 Pena coitus cõtra naturã equa
liter in omni statu imponitur.
3 Clericus pro pctõ cõtra naturaȝ
perpetuo infamatur.
4 Peccatum contra naturam ꝙ̃ sit
abhominabile.

1 Ctauo † quero q̃d de coitu habito ↄtra naturã? dicꝙ istud est triplex: quoddã eñ est ꝙ fit ↄ naturã humane societatis ⁊ illud est qd̃ fit cuȝ ꝑpria matre vel filia de quo dictum est. ſ. eo. tit. q. j. Aliud est qd̃ fit cõtra naturã ſexus humani ꝙ est quãdo fit cũ maſculo vt. l. cum vir. C. de adul. Aliud est quod fit cõtra naturã gñis humani ⁊ illd̃ est qd̃ fit cum brutis. c. vt clericorum. de vi. ⁊ honeſt. cleri. in prin. vide q̃ diximus. ſ. eo. titu. d. q. ij. ⁊ habetur in. c. clerici. de exceſſ. ꝑlat. xxxij. q. vij. adulterij. ⁊. c. flagitia. ⁊. xxxij. q. ij. c. hoc ipſum. in fi. d. l. cum vir. ⁊. l. fediſſimam. C. de
2 adult. ¶ † Pro iſto eñ crimine de iure canonico. ſ. antiquo ⁊ in foro cõſcie tã in clerico ꝙ̃ in laico pena est parificata. iniungit̃ penitẽtia tẽporalis vltra ſeptennium arbitrio ſacerdotis vt extra gremiũ eccleſie ⁊ cõionẽ fideliũ vltra illud ſeptenniũ tãdiu commoret̃ donec de crimine ipſo congruã egerit penitẽtiã arbitrio ſacerdotis nunꝙ̃ ſe in diuinis communicet̃
3 do. vt dicto. c. hoc ipſum. † Sȝ de iure canonico in foro contentioſo in clerico erit ꝑpetua depoſitio ab altaris miniſterio ab oĩ ordine ſacro ac omniũ beneficiorum ⁊ officiorũ perpetua priuatio vt est caſus in. d. c. vt clericorũ. in principio. de vit. ⁊ honeſta. cleri. ⁊ ibi Abb. ⁊. c. clerici. de exceſſ. prelat. ſi vero ſit laicus excommunicatur ⁊ a cetu fideliuȝ omnino expellitur dicto. c. cleric. in fi.
4 ¶ † De iure autem ciuili ꝓ iſto crimine eſt pena capitis. l. cũ vir. C. de adulte. contra quod crimẽ ⁊ ei⁹ reos Imperator in dicta. l. cũ vir multum fortiter exclamat atꝙ iraſcit̃ propter eius ſummaȝ turpitudinem dicẽs iubemus inſurgere leges armari iura gladio cõtra huiuſmodi facinoroſos homines qui audẽt peruertere ordinẽ nature: ⁊ eſt adeo turpe ſcelus quod non proficit ſcire ⁊ nefas quodammodo loq̃ de ipſo: ꝑpter quod dicit Põtifex quod venit fames terremotus ⁊ peſtilẽtie: ⁊ primum ira Dei in filios diffidentie. vide tex. in. d. c. vt clericorum. de vi. ⁊ hon. cle. ⁊. xxxij. q. vij. adulterij malũ. c. flagitia ⁊. c. offerebat Loth. ⁊. c. clerici de exceſſ. prelat.

¶ Summarium.

1 Fornicatio ſimplex qualiter
puniatur.
2 Nomẽ iſtud fornicatio eſt nomẽ
generis comprehendẽs omnes
ſpecies coitus illiciti.
3 Fornicatio ſimplex qualiter in cle-
ricis puniri dicatur.
4 Coitus meretrici⁹ de iure ciuili
ꝑmittit̃ tãꝙ̃ oĩno impunibilis.
5 Coiẽs cum meretrice agnata pe-
nam inceſtus incurrit.
6 Cõcubina qb⁹ caſib⁹ dicat̃ legitima
vt illi⁹ filij ſuccedãt pr̃i ab inteſta.

1 Ono q̃ro † quid de ſimplici fornicatione hita cũ muliere ſoluta ⁊ impudica aut cũ publica meretrice q̃ publice extat parata: que pena hmõi cri

re⁹ puniꝛ. dic ꝙ de iu. cañ. in foro ꝯſcie pp vitiū icōtinētie illa ſeptē nali puniavel forſan mioris ſacer dotis arbitrio ſubijciꝛ. xxxiij. q. ij. hoc ipm. xxv. q. ſ. pdicādū. ⁊. xxx. q. vij. c. adulterij. xxxij. q. iiij. c. me retrices. ⁊. xxxvij. q. j. lex illa. vbi tex. enūerat qnqȝ ſpēs cris carna lis coitus q̄ fiūt cū mulieribus na turaliter. vbi dꝛ qꝺ lȝ ſm q̄rūdaȝ
2 opiñ. hoc. nomē fornicatio ſit nomē gñis ꝯphendēs ſub ſe oēs ſpēs illiciti coit⁹ de qb⁹. ſ. ⁊ tūc dꝛ poni vt gen⁹ ꝯphēdens ſub ſe oēs ſpēs pdictas. xxij. q. iiij. c. me retrices. ⁊. c. ſe. ⁊. xxx. q. ij. hoc ipȝ. ppeſſ. Qñqȝ idē nomē fornicatio poniꝛ vt ſpēs qua ꝯtinetꝛ coit⁹ ha bit⁹ p viꝝ ſolutū cū mlīere ſoluta ⁊ impudica aut cū publ. meretri ce. ita dꝛ text. in. d. c. meretrices.
3 xxxij. q. iiij. ¶ De iu. aūt caſi. i fo ro ꝯtētioſo oli erat pēa depōnis ⁊ priuationis in clerico. 82. diſt. pſbyter. hodie tñ ē minor. ſ. ſuſpē ſiōis aut pecuniaria vt hic arbi traria: ⁊ p Abb. i. d. c. vt clericoꝝ. in. xij. col. d vi. ⁊ bone. cle. Hec eñ q̄ dixim⁹ hñt locū i clerico. laic⁹ ꝟo alr puniꝛ arbitrio iudicis qñ ꝙ pena pecuniaria: qñqȝ alia: vt.
4 d. c. Abb. i. d. c. vt clericoꝝ. ¶ De iure ꝟo ciuili iſte coit⁹ meretri cis: vel alteri⁹ mulieris ipudice ē p miſſus ⁊ penit⁹ ipunibilis: vt. l. j. ⁊. C. de ꝯcubi. ⁊ p Bar. i. l. verū. ff. de fur. ⁊ idē bar. i. l. ij. in pn. ff.
5 de ꝯd. ob tur. cau. Sȝ aſſi ꝙ ad. vl teriora pcedā nō obmittā nota. ꝟbū qꝺ dixit Sal. i. l. q̄ adulteriū. C. de adul. qꝺ ſi qs fornicat⁹ fue rit cū meretrice q̄ erat agnata ip ſius viri cocūtis icurrit penā in ceſt⁹ ipſe vir ſi ſciēter ꝯmiſcuit ſe cū illa. Sec⁹ aūt ſi ignorabat illā

eſſe ei⁹ ꝯſanguineaȝ: qꝛ iſto caſu nō puniꝛ etiā de iceſtu. ita tȝ Sa li. in. d. l. q̄ adulteriū. ⁊ rō ē: qꝛ vir nō dabat operā rei illicite: ſed p miſſe. d. l. vel ꝙ. i ſſ. ⁊ ibi Bar. ff. de fur. ⁊ Bar i. d. l. ij. i pn. ff. de ꝯdi. ob tur. cau. ⁊. l. gracc⁹. C. de adul. iō iſto caſu attēdiꝛ poti⁹ illud qꝺ erat i opiniōe ꝙ illud qꝺ ē i ꝟita te. l. j. §. diu⁹. ⁊. l. diuus. ⁊. l. in lege cornelia. ff. ad leg. cor. de ſica. qñ ꝟo a pncipio dabat operā rei illi cite: tunc ſuccedit ⁊ viget alia rña ꝯria de q̄ p Bar. in. l. ſi adulteriū cū iceſtu. ff. de adul. ꝙ plus valet illꝺ qꝺ eſt in ꝟitate ꝙ illꝺ qꝺ erat in opiniōe de q̄ late dixim⁹. ſ. ti. pxio. q. xſ. i materia pocui labor tionis ⁊ amatoꝝ: hec tñ pcedūt de iure ciuili: q̄ meretricis. ⁊ ꝯcu bine coit⁹ ē ipunibilis vt. ſ. ſȝ de iure cañ. q̄ ois ꝯcubit⁹ pterꝙ vxo ri⁹ dꝛ eē dānat⁹. xxxij. q. iiij. c. me retrices. putarē hr̄e locū ſcꝺam rñaȝ de q̄. ſ. ⁊ ꝙ ignorātia nō de beret ipm excuſare attēdo qꝺ da bat operā rei illicite ⁊ dānabili. d. c. meretrices pꝙ facit doctrina Bar. in. d. l. ſi adulteriū cū iceſtu ⁊ qꝺ hr̄ i. c. ſi. de homici. li. vj. nec excuſaꝛ pp turpitudinē vite ipſi⁹ mulieris: qꝛ turpitudo illa verū qꝺ excuſat virū a pena adlteriꝗ vl ſtupri: nō aūt a pena iceſt⁹ q̄ iferꝛ rōne ſanguinis: qꝛ p turpitudinē vite illi⁹ iura ſanguis nō tollūt: ita
6 dꝛ ipſe ibi queȝ vide ⁊ no. ¶ Et ad ea q̄ dixim⁹. ſ. de ꝯcubina re tēta i domo: nota qꝺ vt aliqua di caꝛ legitima cōcubina q̄ retinerí poſſit impune de iure ciuili: ⁊ cui⁹ filij dicanꝛ veri naturales ⁊ ſucce dāt pr̄i i illis duab⁹ vncijs ab in teſtato: vt in aut. q̄b. mo. na. eff. ſui. in pn. ⁊ i ſſ. pl'a requirunꝛ de qb⁹

p.d.Jo.d'ana.i ru.extra.de adul. l.ij. col.

Summarium.

1 Rapt9 mlier abvtroqꝫ iure dtestat & grauiſſimũ crimẽ reputat.
2 Raptores mulierum quibus penis adiudicentur.
3 Raptui interuenientes eque cum raptore puniuntur.
4 Soci9 differt a ſequace & ecõtra.
5 Aſſociãs criminoſum licet nihil agat nihilominus tenetur.
6 Receptator mul. rapte q̃lr pũiat.
7 Filij aut parẽtes mulieris rapte an ipune poſſint raptorẽ occidere.
8 Iniuria vni de familia il. ata cenſetur toti familie facta.
9 Diſpõ legis vnice. C. de rap. vir. an locum habeat in rapiẽte maſculum libidinis cauſa.
10 Jura puniũt ꝯſanguineo ꝯſangui neũ deffẽdere & ipune ꝓpugnare.
11 Aſſociãtes raptorẽ poſt raptum cõmiſſum qua pena teneantur.
12 Preſtãs opẽ malefactori poſt factũ min9 puniꝫ q̃ ſcõ iteruenies.
13 Auxiliũ & fauorẽ malefactori pſtantes diuerſimode cõſideranť.
14 Cõſulens vel pſuadẽs malũ qua pena teneantur.
15 Statutũ puniens auxiliũ & opem maleficio preſtantes an includat conſulentes.
16 Dictio q̃ſi eſt nota ꝓprietatis.
17 Uerbum videť quid importet.
18 Statutũ puniẽs auxiliũ pſtantes malefactorib9 qs cõpbẽdat.
19 Conſulenti an facto non ſecuto pena imponatur.
20 Crimẽ manifeſtum grauius punitur q̃ occultum.
21 Cõſulens malefactorẽ aſſuetum qui nihilominus etiã abſqꝫ cõſilio male feciſſet an penã icurrat.
22 Argumẽtũ cõtra legẽ nõ ꝓcedit.
23 Perſuaſio pot tã in bonam q̃ in malam partem ſumi.
24 Perſuadẽs crimen an liberetur reuocatione ſi ſequatur effect9.
25 Opem vel fauorem actui prebere qualiter quis dicatur.
26 Opem vel fauorem pbens alicui actui dupl'r conſideratur.
27 Opẽ alicui actui ſcienter pbens tenetur etiã actu nõ cõſummato.
28 Opem actui malo cõcomitãter prebens tenetur.
29 Opẽ pſtãs poſt cõmiſſum maleficiũ diuerſimode cõſideratur.
30 Incarcerati omnimoda deffẽſio permittitur.
31 Aduocatus ẽt ſciẽter cũ excõicato cõicãs an icidat excõicationẽ.
32 Cõciliũ ad finẽ licitum tẽdẽs nõ reprobať qualitercũqꝫ etiã fiat.
33 Supplicatio nõ ꝓcedit ꝓ dãnatu crimine leſe maieſtatis.
34 Diſpõ legis vnice. C. d' nili agge. nõ rũpen. quo caſu locũ nõ hẽat.
35 Statutũ de nõ pſtãdo opẽ banni tis nõ includit eos q̃ charitatiue &c. hoc faciunt.
36 Pena opẽ pſtãtib9 adiudicata qualr ſint cõmẽſuranda.
37 Pluriũ opẽ preſtantium an pena eſſe debeat vniformis.
38 Rapiẽs virginẽ vl viduã vl nuptã de domo pris quã penã icurrit.
39 Rapiẽs ſeruã aut libertinã alterius capitis pena punitur.
40 Sponſus ſuã ſpõſam rapiens an veniat puniendus.
41 Mulier rapiens virũ an puniať pena legis de raptu.
42 Uir rapiẽs aliũ virum cã libidinis qualiter puniatur.
43 Conſenſus parẽtum an debeat nuptijs filie interuenire.
44 Puella an poſſit nubere raptori ei9 de parẽtũ cõſenſu.

45 Pena rapt⁹ an ꝓcedat ꝑ mere-
trice aut pluriū cōcubina rapta.
46 Rapientes ⁊ vi meretrices etiaꝫ
publicas detinentes tenenť actio
ne iniuriarum.
47 Meretrix penitens an rapi di-
catur.

1 DEcimo † nunc viden-
dum eſt de raptu mu-
lieris quod quidē eſt
graue ⁊ longe deteſta
bile crimen ⁊ iura ma
xime ciuilia ipſum vehementer
abhorrent quod patet ex arrocio
ribus penis que contra raptores
ipſos eorūq; cōplices ⁊ ſequaces
iura ſtatuerunt vt.l.vnica.C.de
raptu.virg.vbi pꝫ quod nedum
puniunť raptores monialium ſa-
cratarum verum etiam virginuꝫ
laicaꝝ nuptarū ⁊ viduaruꝫ hone
ſte viuentiū ac etiam ſpōſaꝝ mu-
lierū.ita qꝺ non liceat ipſi ſponſo
propriam ſponſam ex domo parē
tum rapere ſeu violenter abſtra-
here ⁊ ad eius domū adducere.⁊
quid de viro rapiente vxorem ꝓ-
priam cū qua contraxerat ⁊ con-
ſummauerat matrimoniū an pu-
niātur penis de quib⁹ in.d.l.vni-
ca:⁊ quid de eo qui rapuit mere-
tricē cauſa libidinis aut cōcubi-
nam ſeu aliā impudicā mulierem
an comprehēdatur in.l.predicta
vt illis penis ſubijciatur vel alijs
⁊ quib⁹.¶ Pono igiť primo ca-
ſum qꝺ Tici⁹ armatus et aſſocia-
tus Meuio Gaio ⁊ Sempronio
ingreſſus fuit in monaſterio ſan-
cte Catharine ex quo violenter
vna cum ſocijs predictis rapuit
quandam venerabilem moniale
profeſſam ſororem Luciā nuncu-
patam quam ſic raptam ex dicto
monaſterio extraxerūt illāq; du-
xerunt ad domum Pamphili et
dum ipſam monialem raptā ad-
ducerent in itinere occurrerunt
Tyberio fabio et Pompeo qui
ſimiliter preſtiterunt opem et au-
xilium prefato Ticio ⁊ illius ſo-
cijs ad perducendum ipſam mo-
nialem ad domū ſupradicti Pā-
2 phili.¶ † Queriť modo nūquid
omnes iſti ſint pariter puniendi ⁊
quibus penis. Reſpōd. quod ipſe
Ticius vna cum Meuio Gaio et
Sempronio ſocijs in raptu pluri
bus penis ſubijciuntur et primo
quod ſi in flagranti crimine fue-
rint a parentibus conſanguineis
tutorib⁹ curatorib⁹ dn̄is vel pā-
tronis rapte mulieris dep̄hensi
poſſunt impune interfici et vltra
hec capite puniūtur:⁊ omnia eo-
rū bona publicanť ⁊ applicantur
dicto monaſterio ex quo monia-
lis rapta reperiť vel in quo ꝓfeſſa
3 erat.l.vnica.C.de raptu virg. † q
bus penis nedū ipſe ⁊ eius princi
palis vex etiā Meuius Gaius ⁊
Sēproni⁹ eius ſocij ⁊ adheren-
tes q in ipſo rapto interuenerunt
⁊ dcō Ticio opē ⁊ auxiliū preſtire
runt puniūtur ⁊ perpetua omnes
notantur infamia.d.l.vnica. vn-
de Bal.in.d.l.vnica.ſuꝑ iſto ver
4 bo dicit. † nota qꝺ dr̄ia eſt inter
ſociū ⁊ ſequacē quia ſocius eſt il-
le qui principaliter vadit ad ma-
leficium ꝑꝑ ſe ⁊ ſic pro intereſſe
ſuo. Sequax vero eſt ille q vadit
ꝑꝑ aliū ⁊ pro alteri⁹ intereſſe vt
habeť in Cle.j.de pen.vbi eſt glo.
not.que declarat qs ſit ſocius qs
ſequax:⁊ quis ille qui dat conſi-
lium auxilium v.l fauorem et qs
illoꝝ dr̄ graui⁹ delinquere ⁊ ma-
iori pena dignus exiſtat.¶ Item
nota ſm eundem Bal.ibi quod

eo ipſo qd quis aſſociat aliquem ad actū aliquē videt ſibi dare conſilium abſq; eo quod aliquid faciat in eius fauorem quod eſt verū dicit ipſe de auxilio fauoris nō de auxilio facti q̄ nihil fecit naz p hoc ille qui aſſociat propter aſſociantis pñtiam fit audacior et eius aduerſari9 efficit timidior.

5 ¶ ✝ Ex quo infertur quod ſi Gaius armatus aſſociauit Titiū ad inſultandum vel occidendū aliquem licet ipſe Gai9 nihil fecerit ſed ſolū inſtetit ibi pñs armat9 dicit dediſſe auxiliū ꝛ fauorem dicto Titio ratione predicta quia ex ipſius pñtia Titius inſultans fit audacior: inſultatus vero efficitur timidior. ꝛ hoc tenet Bald. in.l.raptores.in.ij.col.C.de epiſ. ꝛ cler. ꝛ Sali.in.d.l.vnica.C.de raptu virgi. Adde Soʒi.in conſilio 157.incipiēte conſultatio ver.iij. oſtendit in.ſ.parte fo.xl.vbi hoc

6 idem tenet. ¶ ✝ Sequitur in Themate quod Titius cuz ſociis monialem raptam in domo Pamphili introduxerunt et ibi illam tenuerūt quero qua pena puniatur iſte Pamphil9: qui raptores ipſos cum moniali ſcienter receptauit: dic q̄ pena capitis duntaxat punitur abſq; bonoꝝ publicatione vt.d.l.vnica.§.penas autē. vbi dicit quod illi duntaxat qui raptui interfuerunt ꝛ principali raptori aſſtiterunt illis tribus penis puniuntur. ſ. pena capitis perpetue infamie ꝛ oīm bonoꝝ ɔfiſcatiōis ſiue publicationis: ꝛ iſti oēs poterunt a parentibus cōſanguineis tutorib9 ꝛ curatorib9 a dñis vel patronis mulieris rapte impune occidi ſi in illo flagranti fuerint depñhēſi. ꝛ dicūt Bal. ꝛ Sali. in.d.l.vnica qd hec facultas ſine

7 licētia occidēdi dirigat etiaʒ filijs ꝛ nepotibus mulieris rapte lʒ text. illos non exprimat ꝛ hec virtute eiuſdē vel maioris rōnis que viget in filijs ꝛ nepotibus q̄ in alijs cōſanguineis et agnatis.

8 ¶ Ex quo dcō notāt ibi Bald. ꝛ Sali. qd iniuria facta vni de domo vel de familia cenſetur eſſe facta toti familie ꝛ conſanguinitati: vnuſq;q; poterit iniuriā ſuā vindicari ꝛ iō iſto caſu null9 de conſanguinitate poterit eē teſtis in hmōi cauſis: hoc tñ intellige vbi eſſet cōſuetudo qd oēs de familia ſiue de conſanguinitate reuocare ſoleant ad animum ſuū iniuriam factā cōſanguineo vel alteri de familia ſm Cy.in.d.l.vnica. p quo facit text.in.l.ſ.C.ſi rector puinc. ꝛc. ꝛ.C.ſi quacun. predi.poteſta.

9 l.ſ. ¶ ✝ Ex hoc etiam nota ſm Salic. ibi dū queritur an facultas illa occidendi pmiſſa cēſeat illis pſonis de q̄bus ibi ɔ raptores maſculoꝝ q̄ rapiunt maſculi cū libidinis ꝛ cōcludit qd nō nec pene illi9 legis inferunt ɔ ipſos Bal. tñ ibi tenet cōtrarium quod illa lex ꝛ illius pene habeant locum etiam contra rapientes maſculū ꝛ dicit eſſe caſuʒ ibi in dicta.l.vnica.in fin. ſed textus ille hoc non probat: dū enim loquitur de maſculis ꝛ feminis eiſdem penis puniendis: loquitur de his qui aſſociarunt ſiue dederunt auxilium raptori: ꝛ ſic de perſonis delinquentibus: non autem de illo qui paſſus fuit rapinam: et ideo puto opi. Salice. et ſequacium eſſe veriorem maxime: quia lex illa eſt multum exorbitans ꝛ odioſa: vt dicit ibi Salice. bene verum

eſt q̄ non ſolum parentibus τ cō
ſanguineis verum etiam et ami-
cis licet huiuſmodi violentie τ ra
pine reſiſtere: et ipſos violentos
raptores etiam armis propulſa-
re atq̄ abijcere cū moderamine
tamē inculpate tutele: vt dicit ibi
10 gloſ. in d. l. vnica. ¶ Et per cuius
doctrinā decidit alia queſtio val
de notabilis. Quod quotieſcunq̄
aliquis eſſet inſultatus a pluri-
bus quod parentes et conſangui
nei ipſius inſultati: et omnes qui
ſunt de illius familia poterunt li-
cite et impune inſultātibus ipſis
reſiſtere et illos propulſare etiam
cum armis τ ſi quem offenderint
vel occiderint in tali propulſatio-
ne: et reſiſtentia non tenentur de
homicidio nec alia pena dum-
modo id fecerint cum modera-
mine inculpate tutele: q2 iura per
mittunt cōſanguineo conſangui-
neum ſuū defendere. ita dicit Sa-
licet. i. dicta. l. vnica. vbi dicit qd
iſtud etiam tenet gl. ibi τ glo. in l.
11 vt vim. ff. de iuſt. τ iure. ¶ Sequi
tur nunc videndum quibus pe-
nis puniuntur Tyberius Fabius
τ Pompeius qui ticinum raptorē
τ ſocios poſt commiſſum facinus
aſſociarunt ad domū ſupradicti
Pamphili: τ breuiter dicas quod
iſti puniuntur pena capitis dun-
taxat abſq̄ bonorum publicatio-
ne vel infamia: dicta. l. vnica. §. pe
nas. ¶ Et nota quod iſti non poſ
ſunt a parentibus τ cōſanguineis
mulieris τ alijs perſonis de qui-
bus ibi impune interfici vel offen
di ſicut alij ex quo non dicuntur
comperti in flagranti crimine:
quia iſti poſt commiſſum crimen
12 interuenerunt. ¶ Ex quo dicto
nota hoc vnū qd eſt ſumme notā

dum quod hi qui preſtiterunt au
xilium τ fauorē malefactori poſt
commiſſum crimen aſſociādo il-
lum τ illi fauendo eundemq̄ de-
fendēdo mitius puniuntur: quā
illi qui delicto ſiue homicidio in-
terfuerunt licz nihil fecerint. hoc p-
batur in dicta. l. vnica. ſecundum
quod illam declarat Bald. ibi. τ
Ba. d. in dicta. l. raptores. C. de
epiſco. τ cleri. τ Salice. in dicta. l.
vnica. in ver. ceteros au. vj. parte
ſui commenti in .iiij. columna in
princ. hoc idem expreſſe dicit: qui
bus adde. d. Soci. in cōſil. cxiij.
incipiente cōſultatio iſta. ver. iiij.
oſtenditur. in ſecunda parte fol.
xl. vbi hoc idē tenet. quod an ſit
verum: ſimpliciter patebit ex in-
13 fra dicendis. ¶ Iſtorum enim q̄
preſtāt auxilium τ fauorē princi
pali malefactori plures ſunt ſpe-
cies: ſecundum quod notat gloſſ.
in Clem. j. de penis τ ſupra alias
tetigi verbum eadem. q. quorum
quidam dicunt ſocij ipſius prin-
cipalis qui principaliter vadunt
propter ſe. quidam alij dicuntur
adherentes et ſequaces qui ve-
niunt propter alium τ p̄ alterius
intereſſe quidā ſunt perſuaſores
τ cōſultores qui perſuaſionibus
τ conſilijs ſuis animum τ auda-
ciam preſtant principali malefa-
ctori ad dictum maleficium per-
petrandum. quidam alij dicuntur
mandatores qui hoc mandāt ex-
preſſe: vt fiat maleficium: τ hi oēs
ſunt diuerſi: diuerſiſq̄ penis pu-
niuntur. videamus igitur de quo
libet: et vt ſeruemus ordinem na-
ture videbimus primo de his
que precedunt factum hoc eſt
que fiunt ante factum quod eſt
conſilium: τ perſuaſio ad malefi-

14 prium perpetrādum.¶†Et ideo
primo quero an perſuadens vel
conſulens puniatur:ꝛ qua pena
facto ſecuto:ꝛ quid ſi factum nō
fuerit completum in totum ſed ꝑ
parte:ꝛ quid ſi nihil actum ſit an
perſuaſor ꝛ conſultor puniantur
ꝛ qua pena ꝛ anteq̄ ad vlteriora
15 deueniam.¶†Quero an ille q̄
conſulit ꝛ perſuadet dicatur p̄ſta
re opem ꝛ auxilium maleficio ita
quod ſi ſtatutum imponit penā
preſtanti opem ꝛ auxilium male-
factori ſiue maleficio:comprehen
dat etiam illum qui perſuadet.et
conſuluit Salice.in.d.l.vnica.in
iiij.colum.arguit ad partes pri-
mo quod ſic ſecundū auctoritatē
catholicū ꝛ quorundā humana-
rum literarum profeſſorū: demū
auctoritate iuris concludit ꝙ nō
quia largo ſumpto vocabulo et
improprie dicitur preſtare opem
ꝛ auxilium ille qui perſuadet ꝛ cō
ſulit.ꝛ pro hoc adducit textum in
l.qui ſeruo.in primo ꝛ ſecundo re
ſponſo.ff.de furt.vbi dicitur ꝙ il
le qui ꝑſuaſit ſeruo alieno vt fu-
geret ꝛ furtū faceret ſecuta fuga
ꝛ facto furto:qui perſuaſerat te-
netur domino actione furti:qua-
ſi ope ꝛ conſilio eius furtum fa-
16 ctum fuerit.† dictis enim quaſi
eſt nota improprietatis vt not.in
l.ſecunda.ff.de vſufruc.ear.rer.q̄
17 vſu conſu.ꝛ ſimiliter † verbum vi
detur de quo in.d.l.qui ſeruo.de-
notat ſimilitudinē ꝛ improprie
tatem:vt.l.non videtur.C.de in
integ.reſt.titulo generali.ꝛ ſic cō
cludit ipſe Salice.quod qui con-
ſulit ꝛ ꝑſuadet de ſtricta ꝛ propria
ſignificatione vocabuli non dici
tur preſtare opem ꝛ auxilium:ꝛ ꝑ
conſequens dicas quod non cō

3 prehenditur † in ſtatuto imponen
te penam preſtantibus opem et
auxilium: quia ſtatuta ipſa ſunt
exorbitantia:ꝛ vt plurimū odio
ſa:ꝛ non debent extēdi ad caſum
improprium:ſed proprie et ſtricte
intelliguntur.l.ſecunda.C.de vſu
ra.l.quicquid aſtringende.ff.de
verb.oblig.c.ſi papa.de priuileg.
lib.vj.per Barto.in.l.omnes po
puli.in.vj.q.p̄ncipali.ff.de iuſt.et
iur.cum multis ſimilibus.Reuer
tor nunc ad queſtionem noſtram
an perſuaſor et conſultor punia-
tur ꝛ qua pena?ꝛ dic aut lex vel
ſtatutum imponit certam penā
perſuaſori ꝛ conſultori facto ſecu
to ꝛ aliam vel nullam penam fa-
cto non ſecuto:et tunc ſeruanda
erit lex prout clare loquitur:aut
ſtatutū vult ꝙ puniatur cōſulens
ꝛ perſuadēs:ſed nullam exprimit
penam:ꝛ hic aduerte aut ſumus
in atrocioribꝰ ſiue minoribus cri
minibus:et ſi querimus an facto
demum ſecuto puniatur vel facto
etiam non ſecuto dummodo ten
tando peruenerit ad actum proxi
mum facto.Primo caſu dic quod
regulariter punitur conſulens et
perſuadens eadē pena qua prin
cipalis delinquens puniretur fa
cto ſecuto vt.l.nihil.ff.ad leg.cor.
de ſicar.l.vtrū.ff.ad leg.pompe.
de paricid.ꝛ.ff.ad turpil.l.prima.
§.incidit.ꝛ.l.ſi quis non dicam ra
19 pere.C.de epiſcop.et cleri.† hoc
plus eſt in atrocioribus:quia fa-
cto etiā non ſecuto infertur pena
conſulenti dicta.l.ſi quis nō dicā
rapere:ſed cōtra hoc eſt qđ nota-
tur in dicta.l.vnica de rapt.virg.
in.§.penas.ver.ceteros.vbi dicit̄
quod perſuadens ꝛ conſulens nō
punitur eadem pena ſicut prin-

cipalis raptor:ſed minori.ſ.pena
capitis dumtaxat vt ibi dicit:ſed
dic q̄ deo ibi punitur minori pe
na:q2 lex ibi ipoſuit penā certam
a qua non eſt recedēdū:vt ſupra
diximus:alias ſi nō fuiſſet decla
rata certa pena eadem puniretur
ſicut principalis.ita dicit Salice.
in dicta.l.vnica.¶Secundo ve
ro caſu quando ſumus in mino
ribus criminibus vel in nō atro
cioribus ⁊ tūc dic ſi ſtatutum nō
imponit certā penā:ſed mandat
ipſum puniri punitur eadem pe
20 na per ea que ꝓxime dixi.†fallit
tamen hoc quando delictum ꝓ
pter aliquam qualitatem vel acci
dens diceretur grauius in perſo
nā delinquētis prout eſt furtum
manifeſtū qđ grauius punitur q̄
nōn manifeſtū:itē ſi ex forma ſta
tuti delictū eſſet magis punibile
facto in vno loco q̄ in alio loco
vel vno tpe magis q̄ altero: vel
ſi diceret ſtatutum q̄ ſi reus inqui
ſitus negauerit cōtenta in inqui
ſitione puniatur in duplum.vt.l.
contra negantem.C.ad leg.aqui.
quia tunc conſultor non punitur
ſicut delinquens:ſed pena ſimpli
ci:vt.ff.de furt.l.qui ſeruo.in prin.
⁊.l.is qui opem.eodē titulo ⁊ ibi
Bart.¶Predicta etiam limita
eſſe vera quando principalis qui
fecit delictum nō fuiſſet alias fa
cturus niſi preceſſiſſet conſilium
⁊ perſuaſio illa: quando autem
erat alias omnino facturus dic
21 vt infra dicā.¶†Quero nūc qđ
ſi delinquens erat alias omnino
facturus id quod fecit:an iſto ca
ſu perſuadens vel conſulens pu
niatur:quidā dixerunt quod non
q2 iſto caſu cōſulens non fuit cau
ſa delicti:vt in.l.non ſolū.§.ſi mā
dato.in ꝟ.attilicinus.ff.de iniur.
ſumpto argumēto a cōtrario ſe
ſu.ibi enim dicitur quod perſua
ſit alicui nolenti inferre iniuriā
facere dicitur ibi: quod tenetur
perſuadens ac ſi ipſe feciſſet. ra
tio eſt q2 ille qui fecit iniuriā non
erat als facturus ergo ſi facturꝰ
erat non tenet.pro quo facit etiā
textus in.§.ope.inſti.de obli.que
⁊ delict.naſ.⁊ hanc opinionē vi
detur tenere gloſſ.in.d.ver.attili
cinus. Quidā alij tenuerunt con
trariū qđ omnino cōſultor vel ꝑ
ſuadens teneatur etiam ſi delin
quens illud alias facturus erat
q2 non debuit conſultor ⁊ perſua
ſor malo conſilio ſuo iniquo viro
augere malitiam ⁊ animū ad de
linquendum.⁊ iſte eſt textus not.
vbi eſt caſus in.l.ij.§.perſuadere.
in fi.ff.de ſer.corru.⁊ ibi gl.⁊ hoc
etiā tenet Salic.i.d.l.vnica.C.de
rap.vir.cum hac tū diſtinctione
qđ vbi delinquens non erat als
facturus perſuaſor teneat eadē
pena ſicut ꝑncipalis per ea que
ſupra proxime diximus: vt dicto
§.perſuadere.niſi in lege vel ſta
tuto reperiretur certa pena expſ
ſa quo caſu illi ſtandum erit per
ea q̄ ſupra diximus.⁊ not.in.d.l.
vnica.§.penas.ver.ceteros. ſi ve
ro erat malꝰ de per ſe ⁊ illud deli
ctum erat alias omnino facturꝰ.
et iſto caſu ſimiliter tenet perſua
dens:ſed minori pena quam iu
dex ſecundum qualitatem facti
et conditionē perſone arbitrabit
maiorem aut minorem: ⁊ ſecun
dum etiam vehementiam et ma
gnitudinē perſuaſionis ⁊ cōſilij:
als em̄ ex leui verbo perſuaſiuo
enunciatiue aut iocoſe forſan ꝓ
lato quis non tenetur nec dicere

tur ꝑpter hoc opem preſtitiſſe.d.
§.ope.inſti. de obli.que ex delic.
naſ.⁊ iſtius opinionis fuit etiam
Dyn.in.c.nullus ex conſilio. de
reg.iur.lib.vj.hoc idem videtur
ſentire.Barto.in.l.ſ.§.incidit.ff.
ad turpil.qui tex.in inſtigante lo
quitur quod idem eſt ſicut per-
ſuadent vt dicit Salic.in dicta.l.
vnica.Et non obſtant ea que ſu-
pra dicebantur in.d.§.atiulicin9.
22 arguendo a contrario ſenſu †,q2
illud argumentum nunꝙ proce-
dit quando tenderet contra le-
gem:vel eſſet alteri legi contra-
rius.vt.C.de condi.incer.l.ſi qs
patrē.quod etiam tenet Salicet.
23 ibi.¶†Hec tamē omnia que ſu-
pra dixi de conſulēte ⁊ perſuadē-
te intellige de illo qui malā per-
ſuaſionem aut cōſilium dedit ad
effectum vt maleficium fieret nō
autem de eo qui dat bonum con
ſilium vel bonam perſuaſionem.
q2 iſtud nomen conſilium:⁊ per-
ſuaſio in dubio poteſt adaptari
ad bonum ſicut ad malū:et ideo
non dicitur nec preſumitur malū
niſi ſit adiecta illa qualitas mali
vt.d.l.j.§.perſuadere.⁊ alias di-
ximus ſupra lib.ij.q.x.vbi dictum
fuit de veneno quod ſimiliter po
teſt comprehēdere bonum ⁊ ma-
lum venenum:vt.l.iij.in princip.
⁊.§.adiectio.ff.ad legem cornel.
de ſicca.⁊.l.ſ.§.dolum.ff.de dolo.
24 ¶†Quero nunc quid ſi perſua-
dens aut conſulens reuocauit
conſilium ſuum an delicto ſecuto
teneatur?Dic breuiter aut loqui-
mur in mādante:aut conſulente.
primo caſu ſufficit ſimplex reuo-
catio mandati ad euitādū penā:
ita quod perueniat ad notitiam
mandatarij:vt.l.ſi mandaſſet.ff.
manda.⁊ per Salice.plene in.l.
nō ideo minus.in.iiij.q.C.de ac-
cu.Secundo vero caſu.nō ſuf-
ficit ſimplex reuocatio quinimo
neceſſe eſt ꝙ expreſſe fiat contra-
ria perſuaſio ⁊ ſic expſſa diſſua-
ſio ⁊ conſiliū diſſuaſiuū ⁊ nega-
tiuū prebeat illi q facturus erat
delictum:ita quod veriſimiliter
⁊ probabiliter credatur quod il-
le non ſit amplius facturus:nec
adhuc ſufficit:ſed habet neceſſe ſi
vult euitare penas denunciare ⁊
⁊ notificare iſta illi contra quem
datum erat conſilium vt caueat
ab illo q querit ipſum offendere
⁊c.ita not.dicit Inno.in.c.ad au
dientiā.de homicid.ꝯtrā ſumpti
ue poſuit Bartol.in.l.non ſolū.
§.ſi mādāto.ff.de iniur.⁊ idē te-
net etiā Sali.in.d.l.vnica.in ver.
quero quarto.in.v.col.diuerſita
tis enim ratio poteſt eſſe iſta ſm
eum:quia mandatum proceſſit ſo
lum gratia mandantis tantū.d.
l.nō ſolum.§.ſi mandato:⁊ veriſi
mile eſt ꝙ mandatarius qui facit
pro alio ⁊ non pro ſe ſtatim audi
ta reuocatione ceſſet ab opere.
Perſuaſus vero ⁊ conſultus qui
pro ſe agit nō ſic facile ſe abſtine-
bit ab opere quod perficere intē-
dit argumen.l.ij.ff.manda.⁊.l.ſ.
§.perſuadere.in ſi.ff.de ſer.corru.
25 ¶†Et quoniam diximus ſupra
de his que preſtant opem fauo-
ris cuius opis fauor denotatur:
⁊ intelligitur eo ipſo quod quis
eſt preſens maleficio licet nihil
aliud agat:q2 p illius preſentiam
inſultans ſiue delinquēs efficitur
audacior:aduerſarius vero effici-
tur timidior:vt latius diximus.s.
¶Reſtat nunc videre de his q
preſtant opem miniſterij et ad-

iutoꝛiū coꝛpoꝛaliter. Circa quod
diſtingue aut quis preſtitit opeꝫ
16 ſcienter aut ignoꝛanter: ſi igno-
ranter quia non putabat qui pre
ſtitit opem illuꝫ cui preſtitit vel-
le male facere et non tenetur: qꝛ
ignoꝛantia facti illum excuſat:
nam in delictis ignoꝛantia facti
admittitur regulariter: quando
quis non habuit animum delin-
quendi.l.prima.§.diuus.ff. ad le
gem coꝛne.de ſica.l.cū qui duas.
C.de adulte.l.qui contra legum.
C.de inceſt.nupt.l.item apud la-
beonem.§.ſi quis virginem.ff.de
iniurijs.et per Dyn. in. c. nullus
ex conſilio.de reg.iur. ¶ Aut pre
ſtans opem ſciēter preſtitit: ⁊ tūc
aut preſtitit opem maleficio irre-
gulari fiendo ⁊ non tenetur: vt.l.
qui ſeruo.in principio.ff.de furt.
ita dicit Salice.in dicta.l.vnica.
in verſi.nunc tranſeamus ⁊c.ſed
aduerte: quia textus ille in dicta
l.qui ſeruo.loquit in perſuadēte
non in opē preſtante de hoc nos
loquimur hic: et ideo dubito ſa-
tis de iſta deciſione ſuper qua po
teris cogitare: aut maleficium
erat regulare. et tunc diſtingue
aut nos loquimur de ope ⁊ auxi-
lio preſtito ante factū: aut de ea
que preſtatur in facto: aut de ea
27 que preſtatur poſt factū. ¶ † Pri
mo caſu quando ſumus ante fa-
ctum ⁊ quis preſtitit opem ſcien-
ter tenetur: vt.l.qui ſeruo. ſecun-
do reſpōſo.ff.de furt.et.l.ſi pigno
re.§.qui ferramenta.eo.tit.et per
Bart.in.l.is qui opeꝫ.ff.de furt.
⁊ vide textuꝫ in.l.fi.C. de diſcuſſ.
lib.x.⁊.ff.de adult.l.qui domum.
⁊.l.vtruꝫ.ff.de paricid.⁊ p Salic.
28 in.d.l.vnica. in. vſ. colū. ¶ † Se-
cundo vero caſu quando preſta
tio opis fit tempoꝛe maleficij: vt
quia preſtans concomitauit de-
linquentem ad patrādūꝫ delictū
et nulli dubiuꝫ eſt quod punitur:
vt dicta.l.vnica.C.de rapto. virg.
in ver.ne igitur.⁊ ver. penas au-
tem.⁊.l.ſi quis non dicam rape-
re.C.de epiſco.et cleri.⁊ ibi Bal.
⁊ Bald. etiam in dicta.l.vnica.
vbi etiam Salicetus idem tenet.
29 ¶ † Tertio autem caſu quando
preſtatio opis fit poſt commiſſuꝫ
delictum et hic aduerte: quia di-
uerſimode fit preſtatio opis de-
linquenti poſt cōmiſſum crimē:
quod fit quatuoꝛ modis. Et pri-
mo interdum quis preſtat opem
delinquenti vt euadat per viam
fuge tunc preſtās opem punitur
vt dicta.l.vnica.in ver.penas au
tem.de rapto.virg.⁊.l.prima ⁊ ſe
cunda.⁊ per totum titulum.C. de
his qui latro.occulta. ⁊.l. prima.
§.quod autem.ff.de ſer.coꝛrup. ⁊
l.is cuius ope.ff. de adul.⁊. vide
Barto.in dicta.l.is qui opeꝫ. ff.
30 de furt. ¶ † Interdum autē quis
preſtat opē criminoſo vt euadat
per viam Juſtitie vt cōmuniter
faciunt Aduocati: Procurato-
res ⁊ ſimiles: ⁊ tunc talis preſta-
tio opis nō eſt punibilis ſed per-
miſſa a iure: quia vnicuiqꝫ eſt p-
miſſum defendere incarceratuꝫ:
vt.l.⁊ ſi non defendant.ff. de pe.
qꝛ defenſio eſt de iure nature. l.
vt vim.⁊ ibi Bar.ff.de iuſt.⁊ iur.
facit quod no.Inno.de ſen.excō.
31 c.ſolet. † vbi dicit ꝙ Aduocatus
non incidit in excommunicatio-
nem ſi ſcienter communicat cum
excommunicato: quando ab eo
petit conſilium in cauſa excōmu
32 nicationis. ¶ † Interdum vero
qs preſtat opē criminoſo vt eua-

dat per viam gratie ſiue miſericordie ſupplicãdo principi pro eo: ⁊ iſto caſu ſimiliter nullam penã meretur: quia non incumbit rei illicite qui petit gratiam a principe: vt. ff. de pen. l. relegati. §. fin. in fin. ⁊. l. diui fratres. in princip.
33 ff. eodem ti. ¶ † Fallit hoc in dãnato pro crimine leſe maieſtatis: pro quo ſupplicare non li3. l. quiſquis. C. ad leg. iu. maieſt. ¶ † Fal
34 lit etia3 in caſu. C. de nili aggeri. non rump. l. vnica. vbi ille qui rũpit aggeres nili: ⁊ deuiat curſus aquarum a loco ⁊ alueo ſuo antiquo debet igñe ibi concremari: conſcij vero ⁊ auxilium illi preſtãtes confiſcatis omnibus bonis imperpetuum relegantur: ita qd nemini vnquam liceat pro ipſis ſupplicare: ita dicit ibi textus: et ⁊ hoc ideo quia in lege ita reperitur expreſſum: vbi aũt non eſſet lege prohibitum non impeditur. quis nec debet puniri ſi exercet opera charitatis erga criminoſum: vnde dicunt doc. ꝙ non meretur penã ille etiam qui preſtat alimonã delinquẽti quando eſt pauper qd eſt verũ vt dixit niſi aliter fuerit lege cautũ: vt. l. quiſquis. C. ad leg. iul. maieſta. ⁊. c. vergen
35 tis. de heret. ¶ † Et faciunt ſecundum Sal. in dicta. l. vnica ad ſtatutum quo cauetur quod nemo poſſit bannito preſtare opem vt non comprehẽdantur iſti: qui propter iuſtitiam gratiam vel charitatem preſtant ſibi opem: ſed illi qui contra curiã ⁊ iuſtitiam preſtãt ſibi opem: vt ſupra diximus.
36 ¶ † Quero nunc in caſib9 in quibus preſtatio opis eſt punibilis qua pena puniatur qui preſtitit: et breuiter dic ſecũdum quod diximus ſupra in perſuaſione ⁊ cõſilio aut eſt certa pena ſtatuta a lege ⁊ iſta eſt ſeruanda. l. vnica. C. de raptu vir. ⁊. l. vnica. C. de nili agge. ⁊c. aut nulla reperit pena expreſſa ⁊ determinata: ⁊ tunc aut nos loquimur de his qui preſtiterunt opem ante factum. ⁊ eodẽ modo puniuntur ſicut conſultores: vt ſupra diximus. aut in ipſo facto: et puniuntur eadem pena: ſicut principalis delinquens: vt dicta. l. vnica. C. de raptu virg. in §. ne igitur. aut loquimur de his qui preſtiterunt opem poſt factũ ſicut eſt ad fugam: ⁊ tunc ſi talis preſtatio opis cadit in aliquod certum delictum: aut pro illo facto ſi aliqua pena certa ſtatuta a lege ⁊ illa ſit ſeruanda: quando vero nulla pena certa ſit a lege ſtatuta et tunc puniatur minori pena quam ille qui tulit opem in ipſo facto: vt dicta. l. vnica. C. de raptu virginum. in. §. penas autem ⁊ hoc idem tenent ibi Bald9. et
37 Salicet. ¶ † Iterum quero quid ſi plures fuerunt qui preſtiterunt opem an pena omnium iſtorum ſit vniformis: vt ſic omnes pariter vnica pena puniantur vel diuerſis. Et breuiter dicas quod pene iſte ſunt difformes ſecundum plus vel minus in eo ꝙ quis deliquerit: ita tenet Innocẽtius. in c. ſicut dignum. de homicid. idẽ eſt de iure ciuili: ſicut dixit Salicet. in dicta. l. vnica. C. de raptu virginum. in ſexta columna. vbi dicit qd diuerſe ſunt pene de iure ſtatute ſecundum qualitatem auxilij preſtiti et prauam intentionem preſtãtis. vt dicto. c. ſicut dignum. na3 ille qui dedit ope ſua tale auxiliũ delinquenti ꝙ patra

uit et perfecit homicidium nulli
dubiū eſt ꝙ tenetur ⁊ ipſe de ho
micidio: ſi vero min⁹ peccauerit
ſecundum gradum culpe ſucce-
det pena dicto. c. ſicut dignū. ⁊ c.
vt clericoꝝ. de vita ⁊ honeſt. cle
rico. ⁊ hec ſufficiāt quo ad mate-
riam iſtius opis. reuertoꝛ nūc ad
reſiduū dicte. l. vnice: vt declare-
mus totam materiam ipſius ra-
38 ptus mulieris: ⁊ ideo. ❡ †Quero
nunc quid ſi aliquis rapuit mu-
lierem virginem vel viduam ho-
neſte viuētis aut mulierē nuptā
ex domo patris vel mariti: qua
pena puniatur. Et breuiter dicas
ꝙ tam ipſe raptoꝛ ꝙ̄ ei⁹ ſocij fau-
toꝛes. defenſoꝛes: adherentes: et
ſequaces ⁊ receptatoꝛes eiſdē pe
nis puniūtur: quib⁹ de ſupra pro
xime diximus de rapiētibus mo
nialem vt expreſſe cauetur in. d. l.
vnica. in princi. C. de raptu virg.
excepto quod bona ipſoꝝ ī iſtis
caſibus applicantur ipſis mulie-
ribus raptis pleno iure. d. l. vni-
39 ca. §. ſi quātē ingenuā. ❡ †Item
quero qd ſi aliquis rapuit ſeruā
aut libertinā alteri⁹. dic ſimiliter
ꝙ raptoꝛes puniuntur pena moꝛ
tis ſed non patiuntur bonoꝝ pu-
blicationē: vt. d. l. vnica. in princ.
⁊ §. neuntē. ⁊ §. ſeq. ⁊ eoꝝ fauto-
res etiā puniūt vt ibi: excepto ꝙ
40 eoꝝ bona nō publicāt. ❡ † De-
inde qro qd ſi ſpōſus rapuit ſpō-
ſam ſuā ꝓpriā an puniat ⁊ qua pe
na. Rn̄. ꝙ de iure ciuili punit ijſ-
dem penis ſicut ille q̄ rapuit mu-
lierē honeſtā ſibi nullo iure cōiū
ctam dicta. l. vnica. §. quibus. et
ibi vide. ❡ De iure autem cano-
nico nulla pena punitur ſpōſus
qui ſponſam ſuā rapuit cum qua
prius preceſſerat nuptiarum con
ſenſus. c. cum cauſa que. extra de
rapto. ⁊ ibi. gloſ. que melius hoc
declarat ⁊ nota. xxvij. q. ōne. ij. ra-
ptus: ⁊ c. lex illa. vbi hoc expreſſe
probatur. Succeſſiue qro quid ſi
maritus rapuerit vxoꝛē an ſub-
ijciatur penis de quibus in dicta
l. vnica. dic ꝙ non vtroq; iure: qꝛ
omnes doct. concludunt ꝙ mari
tus habet plenum ius in perſo-
nam vxoꝛis ſue: intellige tamen
cum illa cum qua cōſumauit ma-
trimonium: vt dicto. c. cum cau-
ſa. extra de raptu. ⁊ l. fin. C. de lib.
homi. exhi. et ita tenent Bald. ⁊
Salic. in dicta. l. vnica. et canoni
ſte in dicto. c. cauſa que. ſed quia
dicta lex vnica loquitur de viro
41 rapiēte mulierem. ❡ †Quid ecō-
tra ſi mulier rapiat virum cauſa
libidinis? videretur eſſe idem
dicendum: qꝛ iſta ſunt ſȝnomina
tamen breuiter dicas contrariū
ꝙ diſpoſitio illius legis non ha-
bet locum in muliere rapiēte vi
rum ex quo non viget eadem ra-
tio iniuriarum in hoc caſu ſicut
in alio: ita tenent Bal. ⁊ Sali. in
dicta. l. vnica. ⁊ eſt cōmunis opi-
42 nio omnium doc. ❡ † Idem etiā
dicendum eſt in viro rapiēte aliū
virum cauſa libidinis: quia non
comprehenditur ſub illa lege: ita
tenet Salice. ⁊ Bald. ibi: et dixi
43 mus ſupra ea. q. in princ. ❡ †Se-
quitur ibi in textu quod nuptie
procedere debent de cōſenſu pa-
rentum ipſis puelle alias non va
lent. dic ꝙ hoc eſt verum de iure
ciuili: vt ibi dicitur. Secus de iu-
re canonico: vt dicto. c. cauſa q̄.
⁊ c. fin. de rapto. ⁊ xxvij. q. ſecun-
44 da raptus. ⁊ c. lex illa. †Et ideo
dicitur etiam ibi quod puella nu
bere non poteſt ipſi raptoꝛi etiā
ſi parentes

ſ parentes cōſentiāt q̄ ſi iniuriā ipſaꝫ remiſerint ⁊ dictis nuptijs cōſenſerint debent deportari: ita dicit expreſſe tex. in. d. l. vnica. de raptu. §. penul. in fi. cuius cōtrarium diſponitur de iure canonico. d. c. cauſa que. ⁊ c. fin. extra de rapto. vbi eſt caſus ꝙ ſi raptor raꝑuerit virginem: cum qua nullus nuptiarū cōſenſus prius interuenerat ⁊ dato ꝙ mulier rapta fuerit in vita ſi tamen poſtea conſenſerit ⁊ placuerit ſibi ſuo raptori nubere nihil obſtat quo min⁹ poſſit illi impune nubere. d. c. fin. quod nota quia cum cauſa matrimonij ſit ſpiritualis et regulet̄ a iure canonico: vt in. c. debet. de bigam. debemus in hoc ſtare diſpoſitioni iuriscanonici. c. per venerabilē. q̄ fil. ſint legit. ⁊ c. ſi diligenti. de fo. competen. ⁊ not. per doc. in. c. ſolite. de maio. ⁊ obedi.

45 ⁊ in. c. nouit. de iudi. ¶ † Ultimo in hac decima queſtione quero quid ſi rapta fuerit meretrix cā libidinis cōcubina pluriū aut alia mulier ipudica an raptores ſubijciantur penis dicte. l. vnice. C. de rap. virg. Bart. in. l. verum. in fi. ff. de fur. ⁊ in. l. iij. in fine. de cōdi. ob turp. cau. dicit quod nō. ⁊ ita etiam videtur ſentire Bald. in dicta. l. vnica. C. de rapto. ⁊ ideo dicunt rapto. quod qui rapit meretricē libidinis cā: ⁊ eadē de cauſa tenet illā incluſam in domo ꝑ plures horas ⁊ dies non tenetur de priuato carcere: nec tenetur etiam de vi priuata dicta. l. verū. ⁊ ibi Bart. ⁊ hocidem tenet Salice. in. d. l. vnica. in ſecunda col. in ver. oppo. prima ⁊c. et ita etiā tenet gloſſa in dicta. l. vnica. in

46 ver. viduarum. ¶ † Nota tamē vnum quod dicit domin⁹ Mattheus de Matheſilla. in ſingulari ſuo. cxiij. quod incipit: nota vnum quod ſolent vulgares ⁊c. vbi dicit qđ licet iſti qui capiunt ⁊ detinent incluſas meretrices violenter in domo priuata cauſa libidinis non teneantur de priuato carcere nec vi publica: vt ꝑ Bar. in dicta. l. verum. ff. de furt. tamen tenetur actione iniuriarū ipſi mulieri que quidem iniurie poſſent eſſe adeo atroces attenta qualitate facti ⁊ perſonarū cōditione quod iudex poſſet arbitrari penam mortis eſſe inferē dam contra dictum raptorem: et detentorem: ⁊ allegat doctrinam Barto. in. l. fi. ff. de rer. diui. ſed parcat mihi excellentia ſua: quia dictum ſuum non puto eſſe verū ex quo iura per ipſum allegata hoc non probant. et Barto. etiā in. d. l. fi. ff. de re. diui. nullum verbum facit de iſta materia in li-

47 bro meo. ¶ † Sed quero quid ſi meretrix illa deſierat iam meretricari ⁊ ceperat honeſte viuere prout probari poterat. Quia iam penituerat ipſam preterite vite ſi huiuſmodi mulier rapta fuerit an raptor puniatur: ac ſi mulierē honeſtam rapuiſſet: vt habetur in. d. l. vnica. in prin. C. de raptu virgi. Sali. ſecut⁹ opi. Cyn. in. d. l. vnica. dicit ꝙ iſto caſu raptor ſubijcitur eiſdem penis de quib⁹ in dicta. l. vnica. quia ſufficit qđ mulier illa honeſte viuat tempore raptus. lex enim illa non requirit vitam preteritā: ſed preſentem duntaxat que eſt tempore rapt⁹: vnde ſi reperitur honeſta tempore rapt⁹ pena committitur alias non: ita tenet Salicetus in dicta

l.vnica qui dicit hoc esse de mēn
te Cyn.ibi:idem etiā tenet Bald.
expresse in dicta.l.vnica.vbi di-
cit q̄d aut in muliere illa appare-
bant signa penitentie:q: nolebat
amplius meretricari.vt q: pra-
cticabat continue inter honestas
mulieres:⁊ euitabat multum con
sortia inhonesta tam virorū quā
mulierum:que aliquantulum si-
bi suspecta videbantur: et alia
cuncta opera honesta et laudabi
lia faciebat que honeste et pudi-
ce mulieres facere solent: et isto
casu idem iudicandum erit de il-
la sicut de alijs honestis :⁊ pudi
cis mulieribus. ¶Aut preterite
vite nondum bene penituerat:q:
adhuc impudice viuebat:⁊ si nō
publice saltim secrete: et noctis
tempore admittebat plures in
domo et plurimum virorum pa-
tiebatur amplexus isto casu iu-
dicandū erit de illa sicut de me-
retrice vt.C.de nupt.l.imperia-
lis.⁊ dicit ipse Bald.quod istud
est satis tolerabile quod isto ca-
su non habeat locum dispositio.
d.l.vnice.et per hec sum expedi-
tus de ista pulcherrima.q.

¶Summarium.

1 Coitus cū quacūq; muliere vulgariter honesta sꝫ occulte impudica an sit punibilis.

2 Mulier per quemcunq; coitū siue occultum siue manifestum extra matrimoniū infamis efficit.

3 Jus canonicum punit quemcūq; coitum preter vxorium.

1 Vndecimo quero† q̄d
si mulier nupta aut vi
dua que publice reti-
net nomē honeste ma
trone occulte tamen
plurium virorum admittere con
sueuit amplexus an coit9 habit9
cū mulierib9 huiusmodi sit puni
bilis ⁊ qua pena:⁊ breuiter dicas
2 quod quā puniunt† mulier cepit
meretricari ⁊ inhoneste viuere:si
ue secrete hoc faciat siue publice
perdit florē pudoris:⁊ nomē ho-
neste matrone vt.l.inter liberas.
⁊ ibi Bar.ff.de adulte.⁊ insti.de
pub.iudi.§.item lex iulia.⁊ ibi.d.
Joan.fabri.qui igitur concubuit
cum ipsis mulieribus istius con-
ditionis nullā penam meretur
de iure ciuili:vt.d.l.verum.et ibi
Barto.ff.de furt.⁊ est glo.⁊ in.d.
l.vnica.C.de rapto.virg.⁊ Bar.
in.l.iij.ff.de condi.ob turp.caus.
vide textum not.in.l.que adulte-
rium.C.de adul.qui tex.loquitur
3 de nupta ⁊ vidua.† Fateor bene
quod de iure canonico iste coit9
non erit impunibilis:quia illo iu
re omnis coit9 p̄ter vxoriū est pu-
nibilis.xxxij.q.v.c.meretrices.

¶Summarium.

1 Christian9 carnaliter cognoscens iudeam vel econtra iude9 christianam:qualiter puniatur.

2 Matrimonium inter christianū ⁊ iudeā vel econuerso contractū nullum est de iure canonico.

3 Matrimonium verum ⁊ propriū est communicatio diuini iuris.

4 Adulterium mortis pena punit.

5 Filij ex matrimonio christiani et iudee procreati nō dicūt legitimi.

6 Ignorantia facti liberat a pena in casu matrimonii.

7 Scia adueniente ilico cessat priuilegium ignorantie.

8 Matrimoniū sciēter inter christianum ⁊ iudeam contractū punitur excommunicatione perpetua de iure canonico.

9 Judeus contrahēs matrimoniū

cum chriſtiana an ſit ſeculari curie ſubdendus.

10 Circunſtantia aggrauat delictũ.

11 Iudeus an ob matrimonium cũ chriſtiana contractũ poſſit morte puniri.

12 Iudeo quondã auinione ob matrimonium cum chriſtiana contractũ fuerũt teſticuli amputati.

13 Iudeus carẽs ſigno deferri inter chriſtianos ſolito ſi peccet cũ chriſtiana preſumitur dolo peccaſſe.

14 Chriſtianus coiẽs cũ iudea quare minus tractet͛ ꝙ iudeus coiẽs cum chriſtiana.

15 Iudeus habitũ a chriſtianis nõ differentẽ deferens an ꝛ qualiter ſit puniendus.

16 Chriſtianus cum extranee fidei profeſſore coiens qualiter puniatur: vel econtra.

1 Quodecimo quero quid ſi Iude⁹ carnaliter cognouerit mulierẽ chriſtianam vel ecõtra Chriſtian⁹ coitũ carnis habuit cum muliere hebrea qua pena puniet͛? Reſpõd. aut illam cognouit carnaliter in figura matrimonij: aut in actu fornicationis: ſi in figura matrimonij: aut loquimur de iure canoni

2 co. ꝛ matrimonium eſt ipſo iure nullum: ideo fit ſeparatio incontinenti. xxviij. q. j. caue. ꝛ c. ſi qs. ꝛ c. in nõnullis de iude. in foro conſcientie puniuntur pena ſeptem annorum de qua in. c. hoc ipſum. xxxiij. q. ij. ꝛ diximus ſupra eo ti. q. ij. ꝛ iij. ¶ In foro autẽ cõtentioſo corã iudice eccleſiaſtico dic aut contraxit ignorãter in figura matrimonij: ꝛ nõ punitur aliqua pena ſecundum quod tenet Panor. in. d. c. in nõnullis. ratio eſt: quia dabat operam rei licite: vt alias late diximus. s. eo. q. j. ꝛ. ij. ꝛ. iij. aut ſcienter. ꝛ punitur pena excõmunicationis ꝛ nihilominus ſeparantur: vt. s. dictũ eſt per doctrinam Abb. in. d. c. nõnull⁹. argumẽto tex. i. c. ſi quis epiſcop⁹ aut preſbyter. iuncta glo. xxvij. q. j. ꝛ omnino ad inuicem ſeparãtur: vt ibi: vide tex. no. ꝛ. c. ſi quis. xxviij. q. j. qui vult quod penitus a com

3 muniõe fideliũ ſeparent͛. ¶ De iure autem ciuili aut illã cognouit in actu fornicationis aut in figura matrimonij: ſi in matrimoniũ aut ſcienter aut ignorãter cõtraxit cum illa. ſi ſcienter: primo ꝛ principaliter matrimonium nullum eſt: quia verũ ꝛ proprium matrimonium eſt communicatio diuini iuris. l. j. ff. de ri. nup. ꝛ. l. aduerſus. ff. de crimi. expil. heredi. que quidẽ communicatio eſſe nõ poteſt inter iudeum ꝛ chriſtianã vel econtra iter chriſtianũ ꝛ iudeã. xxviij. q. j. caue. c. ſeq. ꝛ. c. ſi qs. vbi eſt ca

4 ſus ꝛ iſti de iure ciuili ſunt pena adulterij puniendi: que eſt pena mortis vt late dixim⁹. s. eo. in. q. adulterij: ſed aduerte ꝙ per illã commixtionem nõ cõmittitur proprie adulterium: ſed crimẽ iſtud vicem adulterij obtinet vt. C. de iude. l. ne quis chriſtianã. immo videtur eſſe deterioris conditionis ꝙ adulteriũ: quia ſine temporis prefinitione a quocũꝗ poterit accuſari iſte coit⁹ ꝙ nõ efficit adulterio proprio vt. l. miles. §. ſi pater §. mulier ꝛ. §. ſexaginta. ff. de adul. ꝛ titu. item poterit vnuſquiſꝗ illos accuſare abſꝗ inſcriptione talionis pene: vt dicit glo. in dicta

5 l. neque. ¶ Si vero ex coitu huiuſmodi liberos ſuſceperit nõ ſint le

gitimi aliquo pacto ex quo nullū
erat matrimonium inter parē-
tes illos tamen puto vt inceſtuo
ſos filios appellari nō poſſe: ita
vt nec a patre alēdi ſint argumen
to co2uʒ que habentur in aut. de
inceſt. nupt. in princi. ꝛ in aut. ex
complexu. eo. C. eo. titu. immo vi
detur eſſe grauius iſtud quaʒ coi
re cum propria conſanguinea: q2
per coitum conſanguinee violā
tur iura conſanguinitatis dun-
taxat: vt in. c. primo ꝛ ſecundo de
conſang. ꝛ affin. qui remoto vin-
culo conſanguinitatis poteſt eſſe
matrimoniū inter eos cū ſint am
bo Chriſtiani: ꝛ hinc eſt quod ſe-
pius diſpenſantur a ſummo pō
tifice: vt tota die videmus: ſed p
iſtam aliam cōmixtionem fit in-
iuria duobus ſacramentis: pri-
mo fit iniuria baptiſmo: ꝛ vniuer
ſe chriſtiane religioni vt. xxvij. q.
j. caue. c. nō oportet ꝛ. c. ſequen. fit
etiam iniuria ſacramento matri
monij quod cognantur cōtrahe
re contra legum inſtitutiones di
cta. l. nequis. C. de iude. ꝛ l. j. ff. de
rit. nupt. nec vnquam poterit ta-
le matrimoniū ſine potius adul
terina commixtio a ſede apoſto-
lica diſpenſari: niſi precedat ba-
ptiſmatis ſacramentum dicto. c.
non oportet. ꝛ ibi glo. merito illo
rū proles tanquā inceſtuoſa: ꝛ dā
nabilis debet cēſeri incapax om
nis ſucceſſionis generaliter. d. aut.
cōplexu. ꝛ ex eo quod habetur in
corpore. ꝛ iſtud etiaʒ videtur eſſe
de mente Oldra. in ꝯſi. cccxxxiij.
6 quod icipit qualiter punitur Iu-
deus ꝛc. ¶ †Si vero ignoranter
contraxerunt ꝛ excuſant a pena
ſecundum quod dicit glo. in. c. in
nonnullis. de iude. quam ſequi-
tur ibi Abb. ꝛ alij dicentes ꝙ iſta
eſt ignorantia facti merito indul
get excuſationem: vt. l. prima: ꝛ ibi
Bart. ff. de iur. ꝛ fac. igno. ꝛ in. c.
ignorantia. de regulis iur. lib. vj.
7 ¶ †Sed nota qđ iſta ignorantia
poterit illis prodeſſe ſi incontinē
ti abſq3 mora poſtq3 habuerint
notitiam de tali impedimento ſe
adinuicem ſeparauerit alias nō
euitant penas predictas: quia vi-
detur conſentire in illo peccato:
ꝛ velle illum damnatum coitū cō
tinuare ſecundum ea que haben
tur in illo not. textu in. l. qui con-
tra legum. C. de inceſt. nupt. ꝛ ibi
8 Bal. ꝛ Sali. ¶ †De iure vero ca-
nonico pro huiuſmodi matrimo
nio ſic cōtracto eſt pena excōmu-
nicationis perpetue. xxviij. q. pri-
ma. caue cum duobus. c. ſequen.
¶ Si vero illaʒ cognouit in actu
fornicationis ꝛ eadem diſtinctio
reperitur aut ſciēter aut ignoran-
ter: ſi ſciēter aut loquimur de iure
canonico ſecūdū antiquam legeʒ
moyſis: et indiſtincte erat pena
mortis. ij. q. vij. nos ſi incompetē-
ter. §. ſed notandum. ver. nathaʒ.
ꝛ. §. hiſita. verſicu. multa enim. ꝛ
xxxiij. q. quinta. c. reos. §. nathaʒ.
ꝛ. §. multa cū. vbi eſt idem caſus.
dicit enim ibi quod iudex iudeū
cum madianita coeunteʒ gladio
tranſfixit: ꝛ fuit reputatū ad iuſti-
9 tiā. ¶ †De iure vero pontificio
in foro contētioſo quidā dixerunt
idē eſſe qđ Iudeus qui in huiuſ-
modi crimine incidit tradendus
ſit curie ſeculari condignā ani-
maduerſione puniēdus: q̄ verba
denotant penam mortis vt infra
dicam: quando per iudicem eccle
ſiaſticū cognoſcit de crimine ipſo:
ita qđ puniatur vltimo ſupplicio

tradidoꝫ curie ſeculari:ita tenet.d. Feli.in.d.c.in nōnullis.que q̄deꝫ verba animaduerſiōis denotant: vt dixi maximum arbitrium continens etiam mortem ſecundum dominū Fel.ibi q̄ allegat ad hoc bonum textum in.c.vt inquiſitionis:circa medium de hereti.lib. vj.vbi textus ille loquendo iudicibus ꝛ dominis temporalibus per verbum iſtud animaduerſionis demonſtratur pena mortis. Oldra. 11 tamen in conſilio.cccxxxiij.ꝙ incipit qualiter puniatur ꝛc.conſuluit in fauorem cuiuſdam Judei qui carnaliter cognouerat mulierem chriſtianam que erat mulier impudica ꝛ meretrix ſecunduꝫ ꝙ apparet ex verbis ſuis.vbi demum concludit quod non deberet puniri iſte iudex pena mortis pro iſto coitu:ſꝫ alia graui pena citra mortem tamen:ꝛ atteſtatur vidiſſe in Ciuitate Animoſi. amputari virilia cuidam Hebreo pro iſto crimine que d,tamen dicit eſſe verum quādo eſt ſimplex fornicatio que non habet annexam aliquā qualitatē que aggra 2 uat delictum:ſicut eſt ſtupruꝫ vel adulterium:quando mulier eſſet 10 honeſta:quia tunc nō negat Judeum debere puniri maioribus penis ſicut alias diximus ſupra in Chriſtianis:ꝛ vt clarius materia iſta aperiatur dic:vt infra ſequitur: maxime quo ad dictum verbum animaduerſionis quod vt dixi denotat ꝛ cōprehendit penam mortis:maxime quando refert ad Poteſtates dominos temporales ꝛ Judices ꝛ cetera.vt dicit textus in dicto.c.vt inquiſitionis.de hereti.libro ſexto:ibi dum dicitur Poteſtates domini temporales Rectoreſq; ꝛ eorum officiales de predictis animaduerſionē aſſumant ꝛc.que quideꝫ animaduerſio denotat penam mortis vt diximus.idem tenēt Joan.and. ꝛ Dom.de ſctō gemi.in.d.c.vt inquiſitionis.ꝛ Ant.de but. ſm qd̄ refert ideꝫ.Feli.in.d.c. nōnullis. in fi.idem tenet in cōſi.xij.vbi dicit ꝙ iſtud verbum in terminis noſtris denotat penam mortis. †Quidam tamen fuerunt in contraria opi.ꝙ Judex propter hoc delictum non ſit puniendus pena mortis ſed alia minori pena: puta deportationis pecuniaria vel alia huiuſmodi arbitrio iudicis declarāda.ꝛ hanc opi. tenuit Pe.de vbal.de peru.īꝯſi.lxxv. qd̄ īcipit:quidā dict9 gai9.ꝛ Roma. in ꝯſi.clv.qd̄ incipit an iudeus q̄ cognoſcit chriſtianam.Jo.cald. in conſil.xij.de foro compe.hanc etiam opi.videtur tenere gloſ.in d.c.in nonnullis ſuper.verſi.animaduerſionis.dicens qd̄ erit pena pecuniaria vel alia tēporalis arbitrio iudicis:ꝛ ſic videt excludere mortē.†Oldra.etiā in cōſil. cccxxxiij.qd̄ incipit qualiter puniatur iudeus vbi dicit ꝙ dū ipſe eēt i ciuitate Animoneſi.vidit.p iſto crimine cuidā hebreo ampu tari teſticulos.Ego eni i iſtis terminis attendentem ad conditionem perſonarum ꝛ maxime mulieris an eſſet honeſta matrona ſiue mulier nobilis aut vilis oditionis vel inhoneſte vite vt ſunt iſte meretricule ꝛ vulgares mulieres:ꝛ itē an iudeus ſemel tm̄ nacta occaſiōe i iſtud crimē inciderit:vel iuxta etatē an iunior ſit iuniori.xxv. annis vel maior ad quadragenarium accedens vel circa

⁊ an ſit vxorat⁹ vel ſolut⁹ vel ta- lis ſit q̄ als erat honeſte ↄditiōis aut poti⁹ pluries illud idē ↄmiſe rit vel ad id perpetrandum lon- go tp̄e vacauerat aut nō vnā tm̄ mulierē: ſed plures ⁊ plures ſub eiſdem amplexibus ſubiecerat ⁊ ſimilia: vt ſm̄ perſonarum cōdi- tionem facti contingentiā ⁊ cri- minis turpitudinem ſiue delin- quendi conſuetudinē q̄nq̄ leuē q̄nq̄ grauem q̄nq̄ grauiſſimam mortis penam imponerem iuxta notata per Abb. in. c. ij. de ſorti. ⁊ idē Abb. in. d. c. in nonnullis. de inde. ⁊ per Mathesil. in ſing. ſuo de quo ſupra eo. in. x. qō. in fine. ¶ Si vero ignorāter hm̄ōi ſcel⁹ patratū fuerit aut fuit cū nupta ⁊ erit pena adulterij aut cum vir gine vel vidua honeſte viuente ⁊ erit pena ſtupri ac ſi eſſet factum cum muliere chriſtiana de quib⁹ latius dictum fuit ſupra eo. titu. in. vj. ⁊ vij. q. Quis gloſ. in. d. c. in nonnullis videatur velle q̄ pci- tur hebreo vel hebree q̄n ignorā- ter fecerūt. vbi dicitur quod qui errauerit excuſatur: ſed illud de- bet intelligi quādo errauerit in facto ⁊ illam cognouit in figura matrimonij nō aūt in actu forni- catiōis: vt hic. aut erat mulier vi- lis cōditionis ⁊ in honeſte vite. ſ. meretrix occulta vel publica: ⁊ erit pena arbitraria citra mortē tn̄. ita videtur ſentire glo. in. d. c. in nonnullis. in ver. per errorē. idem tenet Jo. and. in. c. cū q̄s. de regul. iur. lib. vj. in mercurialib⁹ ⁊ Jo. and. in. d. c. cum quis. Abb.
13 ⁊ feli. in. d. c. in nonnullis. † Sed aduerte quod cōtra iſtā ignorā- tiā facti in iudeo adeſt q̄dā pre- ſumptio fraudis ⁊ doli ex quo nō

videt carere culpa quod eſt quā- do inde⁹ ambulat ſine ſigno de- ferri ſolito ab hebreis p̄ quod ſe paratim cognoſcuntur a chriſtia nis prout deferre tenentur: vt ha betur in. d. c. in nonnullis. ⁊ quo ties nō deferunt illud videntur eſſe in dolo nec poterunt ſe excu- ſare propter ignorantiam ratio- ne preſumpti doli. d. c. in nonnul
14 lis. † Mulieres vero hebree nul- lū ſignū deferre ſolēt diſtinctū a chriſtianis ſicut maſculi maxime de conſuetudine vt diu vidi ma- ximam copiā in vrbe romana ⁊ alibi ⁊ nullam vnq̄ vidi deferre habitum aut ſignum aliquod p̄ qō cognoſceret a chriſtianis mu lieribus: ⁊ ideo putarē magis ex- cuſandum eſſe chriſtianū qui ha beret coitū cū hebrea q̄ā hebreū q̄ coitū habuerit cū xp̄iana: q2.). caſu poteſt eſſe excuſabilis igno rantia facti ratione indifferētis ⁊ vniformis habitus quod nō eſt in ſc̄do caſu in quo non videtur poſſe adaptari excuſatio aliqua ratione ignorātie ſaltē reſpectu
16 mulieris chriſtiane. † ⁊ ꝓptera dicit tex. i. d. c. in nōnullis. q̄ gra uiter puniēdi ſunt hebrei q̄ nō de ferunt habitū diſtinctum a chri- ſtianis vt cognoſcātur ab oībus.
17 ¶ † Juxta hec quero quid ſi tur- chus maurus heretic⁹ ſarracen⁹ vel alius quicunq̄ extraneꝰ fidei profeſſor rem carnalē habuerit cū muliere chriſtiana vel chriſtia n⁹ vir cū eoꝝ mulierib⁹ reſpecti ue ſe carnaliter ↄmiſcuerit q̄bus penis ſubiacebunt. reſpōd. quod in his adhibebitur ſimilis diſtin- ctio ꝺ qua ſupra: aut i figura ma- trimonij aut i actu fornicationis ⁊ aut ſcienter aut ignoranter; ⁊

tunc aut erat minor cū fecit in for
ma matrimonij: aut erat maior
iuxta diſtinctionē ſupra proxime
factam ⁊ eiſdē penis ponuntur:
de quibus ibi per text.in.d.c.in
nonnullis.in princ.vbi loquitur
etiā de ſarracenis:⁊ ratio ibi ap-
poſita cōcludit etiā in alijs p̄miſ-
ſis:ita etiā videtur ſentire gloſ.in
d.c.in nōnullis.ꝙ eadem ſit rō in
alijs que eſt in iudeis per iura p̄-
dicta.⁊ idem etiā videtur innue-
re tex.ibi dū loquitur de ſarrace-
nis ⁊ notaꝛ in rub.⁊ in.c.ſ.eo.titu.

¶Summarium.

1 Cuſtos carcerū rem carnalē
explens cum incarcerata quā pe
nam incurrat.
2 Cuſtos carcerū tenetꝛ carceratam
mulierem debite tractare et, ille-
ſam cuſtodire.

1 Decimotertio vidē-
dū † eſſe putaui qd
ſi officialis vel cu-
ſtos carcerū rē car-
nalē expleuerit cū
muliere incarcera-
ta qua pena puniatꝛ? Reſpōd.aut
mulier illa erat honeſte vite cōdi
tionis ⁊ fame:⁊ iſto caſu officialis
ſiue cuſtos hmōi punitꝛ eadē pe-
na qua punitꝛ tutor q̇ pupillā cui9
tutelā geſſerat vel gereret ſtupra-
uit:de quo dictum fuit late ſupra
eo.ti.q.vij.vbi diximus plene de
ſtupro in.vſ.fallen.eadem enī rō
militat in vtroqꝫ: quēadmodum
autē tutor tenetur alere pupillam
⁊ illam honeſtis moribus conſer
uare.ſ.illius perſonā ex quo prin-
cipaliter datur pſone ſecundario
autē rebus.C.de admini.tut.l.cū
plures.§.in primis ⁊.C.de alim.
pupil.preſtād.l.fi.inſt.q̇.tut.dar.
poſ.§.ad certum.ver.certe.et ibi

2 glo.† eodē mō cuſtos carcerū te-
netꝛ diligēter ⁊ honeſte cuſtodire
⁊ alere mulierē incarceratā ⁊ illā
illeſam ſupplicio vel innocētie cō
ſeruare:vt.l.ſ.et.l.fina.C.de cuſto.
reo qꝛ aliter faciendo eſſet vehe-
mēs ſuſpitio imo p̄ſumptio frau-
dis aut corruptionis cōtra ipſū
officialē:⁊ iſta fuit doctrina illius
antiqui et famoſi doct.do.Jo.fa-
bri inſtit.de pub.iudi.§.itē lex iu
lia.quē refert ⁊ ſequitꝛ generoſus
practicus.d.Paris.de put.in ſuo
tra.de ſindi.in.c.adulteriū.§.ſiue.

¶Summarium.

1 Matrimoniū ſcdm contra-
hens viuente prima vxore quam
penam incurrat.
2 Matrimoniū nullū diſſolui non
dr:qꝛ qd nihil eſt rūpi nō dicitur.
3 Pena iuris ciuilis euitātur facti
ignorantia probabili.
4 Maior errās in iure an excuſetꝛ.
5 Scdam ducēs vxorē p̄ma viuēte
infamis ppetuo efficitur:⁊ ſecun-
dam dimittere cogitur.

1 Decimoquarto qro
Ticius habēs vxo-
rē adhuc viuentē
cōtraxit matrimo-
niū cū ſcda qua pe-
na puniatꝛ:⁊ ita ecō
tra dña Cornelia exiſtens cōiuga
ta contraxit matrimoniū cum ſe-
cundo vtroqꝫ caſu carnali copu-
la ſubſecuta ⁊ quid agendum ſit
de ſecunda vxore vel ſecundo vi-
ro reuertente primo vel prima?
Reſpōd.dic quod aut iſtud ſecū
dum matrimonium contractum
fuit ſcienter aut ignoranter ſiue
ab vtroqꝫ vel ab altero tantum.
Primo caſu quo ad validitatem
matrimonij ſecundi certum eſt
quod nullum eſt:quia ꝙ primum

conſtat de vita prioris coniugis
ſtatim fit ſeparatio ſecundi non
quod rumpatur ſiue diuidatur
2 matrimoniū:† quia quod nullū
eſt rumpi non pōt.l.j.ff.de iniuſt.
rup.et irri.teſta.τ.l.ſi poſt mortē.
§.fi.ff.de bon.poſ.contr.tab.ſed
fit ſeparatio declaratio nullita-
tis huius ſecundi matrimonij:et
reuertit ad primum vel primam
coniugem.c.nuper.de biga.c.ac-
cepiſti.de ſponſ.duo aget em̄ peni
tentiam de peccato.d.c.accepiſti.
xxxiij.diſti.c.fraternitatis.lxxxij.
diſt.preſbyter.xxxiiij.q.ij.hoc ipz
3 † penas vero iure ciuilis de q̄b⁹
in.d.l.eum qui duas.ff.de adul.τ
l.q̄uis.C.eo.tit.ꝓpter ignorātiā
euadet dūmodo ignorantia ſit in
4 facto probabilis.† ſi vero erraſ-
ſent in iure putantes poſſe cōtra
hi cū duab⁹ ſecus eſſet niſi eſſent
minores ambo vel alter ipſorum
de quibus late habetur in.d.l.ſi
adulterium cum inceſtu.§.idem
polliotii.et ibi Barto.ff.de adul.
τ.l.qui cōtra legum.C.de inceſt.
nup.vbi eſt optimus text.τ gloſſ.
ibi Bal.Sali.τ alij:τ ſupra etiam
5 diximꝰ eo.ti.in.vij.τ.xij.qq.† Se
cundo vero caſu quando ſcienter
grauius puniuntur:quia de iure
canonico eſt excōicatus.d.c.acce
piſti.τ.d.c.nuper.τ nihilominus.
tenetur illā vel illū dimittere:de
iure aūt ciuili eſt infamis ipſo iu-
re.d.l.eum qui duas.τ.l.j.in fi.ff.
de his qui not.infām.τ vir puni-
tur de adulterio ſi ſecunda erat
cōiugata τ econtra:mulier ſi vir
erat vxoratus.d.l.q̄uis.in fine.et
aut.ſed hodie.C.de adult.ſi vero
mulier erat ſoluta de ſtupro eo-
dem modo mulier ſi vir erat ſolu
tus.d.l.eum qui.τ.l.inter liberas.

τ.l.ſtuprum.ff.de adult.τ inſtit.de
pub.iud.§.itē lex iulia.Puto etiā
qd patiunt alias penas q̄ſi ſcien-
ter contraxerūt:qꝛ omnia eoꝝ bo
na confiſcantur q̄ſi ſunt ſiue ꝓle
legitima τ mittuntur in perpetuū
exiliū vt in aut.de inceſt.nupt.in
princ.τ.l.qui contra legū.C.eo.ti.
τ dixi late.ſ.eo.in.ij.τ.iij.qq. Sed
quid ſi alter dūtaxat ſcienter con-
traxit alter vero ignorans erat:et
ille qui ſcienter contraxit aliquid
donauerit ignorāti an ſoluto hu-
iuſmodi matrimonio cōpetit re-
petitio bonorum donatarum ipſi
donanti aduerſus dictum dona-
tarium.dic quod non.vide gloſ.
not.in.l.eū qui duas.τ in.d.l.qui
contra legum.τ diximꝰ ſupra eo.
tit.q.iij.vj.τ.vij.in fi.ſi vero vter-
q̄ ignoranter τ ambo bona fide
ꝯtraxerūt cōpetit repetitio vt ibi dr̄.

¶ Summarium.

1 Cleric⁹ τ religioſus ꝓfeſſus cū vna τ eadē coeuntes qualiter veniāt puniendi.
2 Religioſus fornicationē cōmittens dr̄ ſacrilegiū eo committere.
3 Filij pſbyteroꝝ dicunt inceſtuoſi.

1 Decimoquito τ vltimo
non obmittam ſilen-
tio hanc notabilem qōnem
quē ſepi⁹ occur-
rit in facto preſbyter
aſſociatur cum monacho ſiue ali
qua religioſo cuiuſcunq̄ religio
nis profeſſo et ambo cum eadem
muliere fornicant.quero qua pe-
na puniantur:item quod crimen
ex iſto coitu oriatur.Reſpōd.aut
mulier erat honeſte vite τ tunc ſi
nupta erat adulterium:ſi vero ſo-
luta τ laica ſtuprum vt ſupra la-
ti⁹ diximꝰ in.xj.τ.vij.q.ſi aūt erat
impudica vel meretrix ſimplex for-

nicatio vt ſupra dixi.d.q.vi.ꝛ.vij.
2 †Quidam vero dixerunt qꝺ oꝛi-
tur ſacrilegium tam reſpectu preſ
byteri quam monachi propter ſa
cramentoꝝ eccleſiaſticoꝝ le-
ſionem.xxvij.q.pꝛima.c.virgini-
bus.ꝛ.c.impudicas.ꝛ.c.ſi qua mo
nacharum.veritas tamen eſt iſta
quod monachus duntaxat vel
alius regularis ſacerdos ꝯmittit
ſacrilegiũ: clericus vero ſtupꝛum
duntaxat aut adulterium ſi erat
nupta: vel ſimplicem foꝛnicatio-
nem ſi mulier impudica erat vel
meretrix.ꝛ ratio eſt iſta quia mo-
nachus per foꝛnicationem nõ ſo
lum ledit ſacramẽtũ ſacroꝝ oꝛ-
dinũ verum etiam frangit ꝛ vio-
lat votuꝫ ſue religionis in quã ex
preſſe vouit caſtitatem: clericus
vero ſecularis tacite videtur vo-
uiſſe caſtitatẽ in aſſumptione ſa-
croꝝ oꝛdinum ꝛ ꝓpterea non eſt
adeo graue peccatum in eo qui
dicitur clericus ſecularis ſicut in
monacho qui eſt regularis: vt di-
cit Jo.de imo.in cle.ad noſtram.
d. hereti.qui dixit qꝺ monachus
de ſacrilegio: clericus vero ſiue
pꝛeſbyter de adulterio: ſtupꝛo: aut
ſimplici foꝛnicatiõe puniet.l.xxxij.
diſtin.pꝛeſbyter.ij.q.vij.c. paulus
3 alias latoꝛ. ¶†Sed cõtra pꝛedi-
cta eſt gloſ.not.in.l.ij.in fi.in ṽ.fi-
lij.C.de epiſc.ꝛ cler.que vult ꝙ fi-
lij clericoꝝ ſiue pꝛeſbyteroꝝ
poſt ſuſceptos ſacros oꝛdines ꝓ-
geniti dicunt̃ inceſtuoſi ex quo ſe
quit̃ quod exiſtens in ſacris etiaꝫ
per ſimplicẽ foꝛnicationẽ habitã
cũ muliere ſoluta ꝛ impudica di-
citur cõmittere inceſtum ratione
leſionis ſacroꝝ oꝛdinum ꝛ oẽs
filij inde ſuſcepti dicuntur ince-
ſtuoſi: quã gloſſ. tenet ꝛ ſequit̃ ibi
Barto. quam dicit eſſe notandã
Bald. ſimiliter ibi illam appro-
bat ꝛ alij docto. communiter: ſed
Pet.de bella perti. dicebat cõtra
ꝙ illi filij dicuntur ſpurij nõ autẽ
inceſtuoſi. Deinde Bal. dicit qꝺ
iſta.q. fuit in facto ꝛ reuocabatur
in dubium vtrum cum clerico in
ſacris fieret inceſtus: et demuꝫ cõ
cluſum fuit quod ſic per illaꝫ gl.
ꝛ quod in iſto crimine ceſſat abo
litio ſicut in coitu habito cuꝫ mo
niali ꝙ ſicut illa eſt ſpõſa chꝛiſti:
ita iſte eſt ſponſus eccleſie. ꝛ hec
ſunt verba Bal. in.d.l.ij. de qua
q. meminit et Bal. in.l. ſi quis ice
ſtu. C. de inceſt. nupt. ꝛ cũ illa gloſ.
tranſire videntur doc. cõiter de
iure ciuili: ſed ego reperio Jo.de
ana.in.c. ſignificauit. de adult. q
dicit quod illa glo. eſt valde peri
culoſa ꝛ repꝛobata de iure cano-
nico ꝛ quod ſacerdotes deberent
illam abꝛadere de libꝛo. C. qꝛ ipſe
tenet ibi ꝛ Panoꝛ. Jo.de imol. et
alij canoniſte communiter in.c.
vt clericoꝝ. de vit. ꝛ honeſt. cle-
ri. ꝛ Abb. in.c. at ſi clerici. de iudi.
quod clericus in ſacris conſtitu-
tus pro ſimplici foꝛnicatione nõ
qualificata hodie non dꝫ deponi
ſed ſuſpẽdi.xxxiiij. diſt. fraternita
tis. ſed ſi ex illo coitu oꝛiret̃ ince-
ſtus fieret depoſitio: vt late dixi-
mus ſupꝛa eo. titu.q.ij.ꝛ.iij. et per
Abb. in.d.c. at ſi clerici. Joan. de
imol. in.d.c. vt clericoꝝ. Hoſtien.
in ſum. in titu. de adul. in pꝛinci. ꝛ
Jo.de ana. in.d.c. ſignificauit. qꝺ
dicendũ Ego enim in hac reputo
ſaluo ſemp ſanioꝛi iudicio. ita eſſe
diſtinguendum quod aut nos ſu
mus in terris imperij: ꝛ tractatur
de ſucceſſione bonoꝝ que pꝛo-
pꝛie ꝑtinet ad ius ciuile: ꝛ iſto ca-

ſu tenerē gl. predictā ⁊ opi. Bal.
⁊ aliorum: ſi vero ſumus in terris
eccleſie ⁊ tenerem opi. canoniſta.
maxime qñ agitur de rebus eccle
ſiaſticis vel de puniendo pſonaȝ
clerici. arg. eorum que habenť in.
c. per venerabilē. qui fil. ſint legit.
c. ſolite. de maio. ⁊ obedi. ⁊. c. atſi
clerici. de iud. c. cuȝ contingat de
foro compet. cum ſimilibus.

¶ De Queſtionibus ⁊ tortura. Liber Quartus.

In ſuperiorib⁹ titulis vidim⁹
de pluribus
criminibus
reiſq; ipſorū
⁊ penis: ſȝ qꝛ
accidit qñq;
qḋ crimina ipſa nō ſunt bene pro
bata: ⁊ iudex non poteſt deuenire
ad ſniam nō precedēte rei confeſ
ſione vel apertiſſimis ꝓbationi-
nibus: vt. l. ſciāt cuncti. C. de ꝓba.
tñ contra ipſum reū multotiēs la
borat infamia ⁊ alia indicia vigēt
ꝓpter q̄ neceſſario deueniendum
eſt ad torturaȝ in qua vel neceſſe
erit reū ipſum cōfiteri crimen vel
ſaltim purgare indicia ⁊ ſuſpitio
nes que contra ipſum laborant.
Jō in preſenti libro de Queſtioni
bus ⁊ tortura ꝓ cōmuni maxime
iudicū cōmoditate aliqua breui-
ter exponem⁹ in qua materia do-
ctores ex antiquis atq; modernis
quidā in ordinarijs lecturis: qui-
dā vero in extraordinarijs cōpē-
dijs ⁊ tractatibus diuerſa cōmen
taria ediderant. ¶ Ego vero ne
aliorum relatione dictorū fruſtra
videar occupare membranas ea
duntaxat attingā q̄ vtiliora ſunt:
⁊ in quibus doctorū ſcripta ſilēt.
Jn alijs vero breuiter ⁊ remiſſiue
ad vlteriora procedā. Jnditiorūȝ
⁊ queſtiōis materia ad modū fre
quens eſt ⁊ in iudicijs practicabi
lis in cauſis criminalibus. Que
in iudicis arbitrio plurimū con-
ſiſtit: ⁊ iudices maxime iuniores
⁊ parū experti ſepe ſolent in iſtis
aliqua de neceſſarijs pretermitte
re aut vlterius quā iuris ſit proce
dere ꝓpterea materiā ipſaȝ vltra
alios clari⁹ ⁊ facilius ad cōmunē
practicā accōmodabo. ¶ Uidebi
mus enī primo qḋ ſit tortura ⁊ q̄
ſit. Queſtio ⁊ quō iſta differūt in-
ter ſe. ¶ Scḋo quot ſunt tormen-
torū ſpecies. ¶ Tertio qḋ ſit indi
ciū: ⁊ que ſunt legitima ⁊ ſufficien
tia indicia ad torturā. ¶ Quarto
quot ſunt gradus torture. ¶ Qui
to in quibus criminibus poſſit da
ri tortura. ¶ Sexto q̄ pſone poſ-
ſunt torqueri ⁊ q̄ nō poſſunt tor-
queri ⁊ quibus de cauſis vbi da-
bitur noua declaratio vltra oēs
doct. ad text. in. l. ſiquis in graui.
§. ignoſciť. ff. ad ſyllan. ¶ Septi-
mo loco videbimus an ⁊ quando
in paruis criminib⁹ poſſit infer-
ri tortura. ¶ Et quid in cauſa pe-
cuniaria. ¶ Et an ⁊ quando tor-
tura poſſit dari ꝓ pena. ¶ Et an
et qñ quis dicatur competenter
tortus ⁊ purgaſſe indicia. ¶ Et
quando ⁊ in quibus caſibus reus
poſſit repeti in tortura. ¶ Et qḋ
ſi reus moritur in tortura. ¶ Et
qḋ ſi nulla p̄cedebāt indicia ante
torturam. ¶ Uel ſi aderant non
tamen erant in actis deſcripta.
¶ Et an ⁊ quādo reus dicať legi

time tortus. Itē quid de cōfeſſio-
ne habita in tormētis vel timore
tormentoꝝ quando nulla ꝑcede-
bant indicia. ¶ Uel ſi ꝑcedebāt
in veritate non tamē apparebāt
in actis annotata an ſufficiat illa
confeſſio ad condemnandū reū
maxime ſi ratificata reperitur.
¶ Et quid ſi reus ante torturam
petijt copiam indicioꝝ que fuit
ſibi denegata qua nō obſtāte fuit
poſitus ad torturam ꝛ confeſſus
forte fuerit aliqua crimina nun-
quid illa confeſſio ſibi noceat.
¶ Et quid ſi aliquis ꝓpter priui
legiū etatem vel aliā iuſtam cau-
ſam de iure torqueri non poterit
ſi tñ fuerit tortus ꝛ confeſſus an
preiudicet ſibi illa cōfeſſio: ꝛ que
remedia dantur contra iudicem
iſtis qui ſic iniuſte torti fuerunt.

¶ Summarium.

1 Queſtio iudicialis quid ſit.
2 Interrogatio nuda vel leuis ter
ritio nō dicitur queſtio.
3 Tortura qd ſit ꝛ q̄re ſit inuenta.
4 Tortura qui differat a queſtiōe.
5 Tortura eſt via probationis ex-
traordinaria.

1 Primo igitur q̄ro † qd eſt q̄ſtio? Reſp.
q̄ſtio ꝓprie loquen
do eſt inquiſitio ve
ritatis ꝑ tormēta
ꝛ corporis dolo-
rē. ita dicit tex. in. l. itē apud la-
beonē. §. queſtionē. ff. de iniu. iū-
cta. l. j. §. q̄onē. ff. ad ſena. ꝯſul. ſyl.
ꝛ gl. in. d. l. j. in ver. necatorū. eo.
titu. Azo. aūt in ſum. de q̄ſtio. in
princ. dicit q̄ qō eſt inquiſitio
veritatis ꝑ tormēta. † Nuda ergo
interrogatio vl' leuis territio nō
2 dicitur q̄ſtio. d. l. itē apud labeo-
nē. §. queſtionem. in verſi. nuda.
per Azo. in. d. ſum. ꝛ tit. in princi.
qui dicit quod non debent quo-
q adhiberi tormenta quanta ac
cuſator vel iſtigator poſtulat aut
deſiderat: ſed vt moderate ratio
nis temperamenta deſiderant.
l. de minore. §. tormēta. ff. de que-
ſtio. Panor. vero. in. c. cum in cō
templatione. de regu. iur. in an-
tiquis. in princ. lectu. idem dicit
quod queſtio eſt indagatio veri-
tatis per tormentum: ꝛ appellat
queſtio a querēdo q̄ iudex ꝑ tor
mentū inquirit veritatē. ita dicit
ipſe Sali. autē in rub. C. de que-
ſtio. dat duas expoſitiones ſiue
diffinitiones ad iſtud verbum q̄
ſtio. ꝑma eſt quod queſtio eſt in-
quiſitio que fit ad veritatem per
tormenta eruendam ſecūda eſt.
¶ Queſtio eſt tormētalis inquiſi
tio veritatis: ꝛ iſta eſt breuior et
magis placet: q̄ omnes tñ deſcri-
tiones ſiue diffinitiones in effe-
tu tendūt i vnū qd qō ſit illa ida-
gatio quam facit iudex ad inue-
niendum veritatem ꝯtra reū in
tormentis exiſtentem dum patit
3 cruciatū in corpore. ¶ † Deinde
q̄ro qd eſt tortura? Reſpō. tortu-
ra eſt corporis cruciatus ad eruē
dam veritatem repertus: vt dicit
Panor. in. d. c. cū in cōtemplatio
ne. in prin. qui dicit etiam q̄ tor
tura ſiue tormentum dicit quaſi
torquens mentem: q: per crucia-
tū corporis mēs quoq torquet:
vt latius dicemus infra eo. tit. q.
iiij. i illo quarto gradu torture ꝛ
habetur. v. q. v. illi qui. i ver. vbi
religioſus tortor vt dū corpa pe-
nis ſubijciunt q̄ geſta ſunt fideli-
4 ter ꝛ veraciter exq̄rant. ¶ † Hec
eſt differētia inter vnum ꝛ alter:
q: vnum pertinet ad iudicem ſo-

lum:alterū vero pertinet ad reū ſolum.ſ.tormentū.ð.l.item apud labeonē.§.queſtionē.nihilominus ſepius ſolet vnum pro altero poni:vt no.in.ð.§.q̄ones ꝛ.v.q.v.illi qui.ꝛ per gloſſ.in.ð.l.ſ.in princi.ff.ad ſena.conſul.ſyllania.

5 ¶†Et nota hoc ꝙ tortura eſt remedium ſiue via extraordinaria ꝓbatiōis:vt dicit Bal.in.l.ſi q̄s alicui.C.ad leg.iul. maie.via eī ordinaria eſt illa que fit ꝑ teſtes ꝛ inſtrumenta:vt.l.ſciant cuncti.C.de ꝓba.cum ſimilibus.

¶Summarium.

1 Tormentorum ſpecies multe ſunt ꝛ diuerſe.

2 Gradus torture ſunt quinqꝫ.

1 SEcūdo q̄ro † quot ſunt tormētorū ſpecies. Reſpō.ꝙ multe ſūt ac diuerſe vt ponūt doct. maxie practici in eoꝝ tractatib9. Gādi.in ope ſuo mal.in tit.de q̄ſti.ꝛ tormē. Ang.de are.in ſuo opuſculo mal in gl.fama publica ꝓcedēte in verſic.tortura.ð. Frāc.brun.de ſancto ſeueri.i alio ſuo trac.malef.de indi.ꝛ tortu.in ij.parte. At ille in ſignis doc.modernus Bonon.ð. Hippol.de marſil.clari9 ceteris hec operuit in egregiis cōmentariis ſuis que nuper edidit ſuper notabili titulo.ff.de queſtio.in.l.j.in princip. vbi ponit quatuordecim ſpecies tormentoꝝ oēs diuerſas quorū plura fuerūt ab antiquis inuēta: quodam vero nouiter ipſe inueniſſe aſſerit prout eſt illud ſubtractionis ſomni q̄d in veritate perquā ſubtili ingenij acuitā adinuētū fuit:ꝛ ego ſemel illud expert9 fui Rome in quadā ardua cauſa duorū religioſoꝝ lꝫ alio modo ꝛ faciliori illo vſus fuerim:profecto vidi ea q̄ prius nō credebam quod illud affert maximum tormētū ꝛ faſtidiū in corpore abſqꝫ aliqua membrorum leſione:vide ð.Franc.brun.in materia pdicta in.ð.ſuo trac.de indi.ꝛ tor.in ij.parte. Alber.Gādi.in eodē ſuo trac.in titu.de queſtio.ꝛ tormen. Ange.de arct.in tracta.malef.in glo.fama publica in materia torture. Ant.roſel.ꝛ ð.Abb.in.c.cū in contemplatione.de reg.iur.in anti. Pari.de put.in tract. quem edidit de ſindica.in.c.tortura. el j.cum tribus ſequē.ð.. Boniſa.de vitelli.in trac.ſuo malef.in.ij.parte eundem dñm Hippolyt.de marſi.in practica ſua Auerolda nūcupata vbi copioſe tractat de hac tortura. Bar.in.l.j.in pnc.ꝛ §.diu9.ꝛ in.l.fi.ff.de q̄ſtio. Bal.in.l.ij.C.quoꝝ appella.nō recip.ꝛ in.l.milites.ꝛ in.l.fi.C.de queſtio ꝛ Salice.in.ð.l.fina.eodē titu.in quib9 locis oēs tractant de hac materia torture ꝛ modo torquendi.ꝛ Azo.in ſum.de queſt.in prin Iſtud tñ tormentū corde ſiue pendētis funiculi doc.cōiter ponūt pro magis cōi ꝛ conſueto quod in ſe ɔtinet plures gradus timoris doloris:ꝛ cruciatus qui adhibentur plus vel minus ſꝫ qualitatem facti perſonarum cōditionem ꝛ vrgentiam indiciorū ſm quod declarant prefati doct. in

2 locis ſupra notatis. ¶†Ego autē vltra alios ꝓ faciliori notitia iſtius practicabilis materie cōſideraui quinqꝫ eſſe gradus torture ſiue tormēti ſub hac ſpecie tormēti corde quibus rei diuerſimode cruciant plus vel minus gra

nius aut leuius iuxta qualitatẽ facti perſonarum conditionẽ τ et abundãtiam indicioꝝ: ſed ante ꝙ ad illoꝝ declarationem deueniaʒ diſcuſsiã primo que ſunt aut dicunt legitima indicia τ ſufficiẽtia ad torturam.

¶ Summarium.

1 Indicia ad torturaʒ ſufficiẽtia que ſint.
2 Indiciũ dupliciter conſideratur.
3 Indiciũ ſemiplenum et dubitatũ quod dicatur.
4 Indiciũ plenũ τ idubitatũ qd ſit
5 Fama dupliciter conſideratur.
6 Fama in homine quid ſit.
7 Infamia quid dicatur.
8 Fama vulgaris quid ſit.
9 Rumoꝛ quid ſit.
10 Suſpitio quid ſit.
11 Preſumptio in genere ꝙ dicatur.
12 Preſumptio diuerſimode conſideratur.
13 Fictio qualiter deffiniatur.
14 Argumentũ quid dicatur.
15 Adminiculũ in materia probationis duplex eſt.
16 Coniectura quid dicatur.
17 Ignorantia ſiue neſcientia quid ſit τ qualiter definiatur.
18 Erroꝛ quid ſit.
19 Veriſimile dr quaſi vero ſimile.
20 Notoꝛiũ quid dicatur.
21 Probatio quid ſit τ qualiter diuidatur.
22 Manifeſtũ τ euidens an τ qualiter differat a notoꝛio.
23 Probatio per euidentiaʒ facti ꝙ dicatur.
24 Indicia legitima ꝙ dicantur.

1 Tertio quero † ꝙ ſint legitima idicia τ ſufficiẽtia ad torturaʒ? ante quoꝛuʒ declarationem neceſſario vi
dendũ eſſe putaui quid eſt indicium: quid fama: τ quedam alia que precedunt inquiſitionem et
2 torturam. ¶ † Et primo dic quod
indicium duplex eſt ſm Bal. in
l. ea quidẽ. C. de accuſa. et Band.
i ſuo trac. mal. i ti. de pſump. et in
3 dic. dubitat et indubitat. ¶ † Indicium dubitatum ſiue ſemiplenum eſt preſumptio quedam fortiter mouens animuʒ ad aliquid credendum vel diſcredendum: τ hoc probatur in. l. cũ probatio. ff. de proba. τ per Band. in. d. ti. de
4 preſumpt. τc. ¶ † Indicium vero plenum τ indubitatũ eſt demonſtratio rei per ſigna ſufficientia per que animus in aliquo tanꝙ im propio exiſtente quieſcit τ plus inueſtigare non curat: τ hoc pbatur in. l. indicia. C. de rei vendica. τ per. d. Band. in. d. titul. vt ſupra Bal. in. d. l. ea quidẽ. in. ij. col. Sʒ qꝛ in cauſis criminalibus maxime qñ proceditur per inquiſitionem neceſſe eſt quod precedat infamia cõtra reum de crimine et quo reperitur inquiſitus: vt in c. qualiter τ qñ. τ ibi p oẽs ſcribẽtes de accuſa. ideo aliqua de fama τ infamia hic iſerere placuit τ dic ſm Bal. in. d. l. ea q̃dem. in
5 prin. qd. ¶ † Fama eſt duplex vna que eſt in homine. ſ. que inheret homini: altera ꝙ eſt inter hoies.
6 ¶ † Fama enĩ que eſt in homine vel que iheret homini eſt ſtat⁹ illeſe maieſtatis ac dignitatis moribus τ legibus cõprobatus. hoc pbatur in. l. cognitionũ genera. ff. de var. τ extraoꝛ. cogni. cui⁹ fame cõtraria eſt infamia ꝙ ſic dif
7 finit. ¶ † Infamia eſt priuatio fame contingentia ex accidẽti preter naturã: vel ſic infamia eſt de

ſcientia ſtatus ⁊ leſio maieſtatis ⁊ dignitatis. iſta videtur iudicio meo q̄ ſit melior diffinitur quam precedens: q2 per iſtam declarantur omnia cōtraria bone fame et per id quod diffinitur vnūquodq; q̄ contrarium per eis oppoſitum diffinitur ⁊ reliquū: vt probatur in l. j. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. ⁊ inſtit. eo. tit. in princ. ⁊ de iure perſo. in princ. ⁊ de tutel. ſimiliter in princ. ¶ Secunda dicitur fama que eſt inter hoīes que predicatur de aliquo hoīe ſeu alio facto: ⁊ hec dici pōt fama loquens que ſemper de aliquo loquitur: ⁊ ita diffinitur ſecundum Bal. in
8 d. l. ea quidem. ¶ † Fama eſt dictum gentium ſeu vulgi ex imaginaria opinione vel credulitate gentiū ſeu vulgi procedens que p̄batur in. l. de minore. §. tormenta. ff. de q̄ſti. ⁊ ſub iſta diffinitione tam bona q̄ mala fama cōtinetur. l. iij. §. idē diu9. ff. de teſti. ⁊ hec eſt illa fama que eſt p̄paratoria inq̄ſitionis non aūt prior de qua ſupra: ſed quia ſolēt quandoq; non certa fama: ſed rumor inſurgere in populo qui eſt minus q̄ fama ideo videam9 qd ſit iſte rumor.
9 ¶ † Rumor eſt furioſa proclamatio gentium et ſtrepitus multarū vocum. hoc probatur in. l. fi. ff. de heredi. inſtitu. et. l. miles. §. mulier. ff. de adulte. ⁊ iſte rumor eſt initiū fame et minus ea. ita dicit Bal. in. d. l. ea quidem. Quoniam vero ſunt plures gradus cognitiōis q̄n res eſt adhuc dubia anteq̄ perueniatur ad perfectā notitiam veritatis in quibus gradibus anim9 iudicis ſemper remanet titubans anteq̄ perueniatur ad vltimum firme credulitatis et certe ſcientie finē ſm notabilē doctrinam Bar. in. l. admonēdi. in iiij. col. ff. de iureiu. iō de ipſis gradibus cognitionis aliqua breuiter declarāda putaui: inter quos offert ſe mihi ſuſpitio: ideoque quero
10 qd eſt ſuſpitio. Reſpond. ¶ † Suſpitio eſt aliq̄lis applicatio animi ad aliquid cū vehementi titubatiōe: vel ſic. ſuſpitio eſt motus quidā mentis ad aliq̄d vehementi titubatione. probantur hec. ff. de teſta. l. de ſtatu. non tñ intelligas ſuſpitionem iſtā comprehendere ſuſpitionē tutoris vt intelligatur de illa q̄ ſi remouendus eſt a tutela vt ſuſpectus: quia illa eſt alia ſpecies ſuſpitionis. ita dicit Bal. in. d. l. ea quidē. per. l. impuberibus. §. fin. ff. de ſuſpect. tuto.
11 ¶ † Poſt hec ſuccurrit preſumptio: videam9 nunc q̄ eſt ⁊ quotu
12 plex ſit p̄ſumptio. Reſp. ¶ † Preſumptionum plures ſunt ſpecies quedā eīm eſt p̄ſumptio hoīs: alia eſt p̄ſumptio iuris: alia vero p̄ſumptio facti: alia autem preſumptio iuris et de iure ſiue iuris et facti: de quibus vide late Gand. in d. trac. ⁊ titu. de preſump. ⁊ indic. ¶ Preſumptio eīm hominis ſecūdū Bald. ibi eſt quidā cōceptus cauſatus in mente ab aliqua probabili coniectura: vt. ff. de verb. obli. l. continuus. §. cū ita. ¶ Preſumptio vero iuris ſimplex eſt ſimilitudo quedam ſufficiēs ad rē dubiam de qua creduntur credēda. C. de cōtrahen. ⁊ cōmit. ſtipu. l. j. ⁊. l. iuriſgentium. §. quod fere. ff. de pact. ¶ Preſumptio aūt facti eſt cū ex facti ſimilitudine aliq̄d demonſtratur qd animū vidētis ad illud dubitāter applicat. ¶ Preſumptio iuris ⁊ de iu

re eſt ſtatus a iure promulgatus
ex indubia coniectura. hoc pba-
tur in. l. cũ oſtendimus. in fi. ff. de
fideiuſſo. tuto. ſequitur nũc vide
13 re quid ſit fictio ⁊ dic qđ. ¶ † Fi-
ctio eſt falſitas pro veritate acce-
pta ex ſpãliſſima et iuſtiſſima cã
in iure expreſſa vt not. in. l. in bel
lo. ff. de capti. ⁊ poſtlim. reuer. et
l. ſi is qui p̱ emptore. ⁊ ibi late p
Bart. ff. de vſu cap. Argumentũ
14 autez ſic diffinitur. ¶ † Argumẽ-
tum eſt propoſitio ex aliquib9 exi
ſtentibus reſultans ad propoſitũ
reſpondendũ ſeu cõcludẽdũ. vn-
de quando plura indicia vel plu
res propoſitiones ſiue preſum-
ptiones teſtes vel coniecture ad
vnã ⁊ eandẽ concluſionẽ tendũt
ad effectum aliquid probandi il-
la coadunatio ſiue copulatio ex
pluribus in vnum dicitur argu-
mentum quod eſt proprie colla-
tio plurium diuerſoꝝ tendentiuz
ad vnam ⁊ candẽ concluſionem
vt in. l. iij. §. idez diuus. ff. de teſti.
⁊. l. diu9. ff. de cuſt. reo. ¶ † Aliud
15 indicium probationis ſiue cogni
tionis dicitur adminiculum: et
iſtud eſt duplex aliđ eſt. ¶ Admi
niculum vehemens: aliud vero
adminiculũ leue ſiue non vehe-
mens. ¶ Adminiculum enĩ vehe
mens eſt suppletio defectus pro-
bationis per ſe ſolum nõ opans
ſed cum alia p̱batione cooperãs
probatur hoc extra de ſucceſſ. ab
inteſta. c. fi. ⁊ l. c. fi. de iurein. ¶ Ad
miniculum non vehemens eſt
aliqualis pars confirmationis
veri tendens ad aliquid ſuſpen-
dendũ de defectu p̱bationis: et
talia adminicula per ſe ſola etiã
plura non ſufficiunt. vt. l. ij. §. ſ. ff.
de excuſa. tuto. ſequitur modo
16 cõiectura q̃ ſic diffinitur. ¶ † Cõ-
iectura eſt acceptio ſeu reputa-
tio veri ex aliquib9 ſignis extrin-
ſecis proueniens per que deueni
tur ad veꝝ ſicut per circulum cõ-
iecturamus tabernã dicit Bald.
ibi. ⁊ per habitum diſtinguimus
meretricem. l. item apud labeo-
nem. §. ſi quis virginem. ff. de in
iur. ⁊ habetur in. c. in nonnullis.
extra de iudeis. his omnibus op
poſita ſunt neſcientia ſiue igno-
rantia ⁊ error q̃ neſciẽtia ſic diffi-
17 nitur. ¶ † Neſciẽtia ſiue ignoran
tia eſt intellectus non determi-
nans ſe ad veꝝ vel falſum. Error
aũt eſt priuatio intellectus deter-
minati ad verum ⁊ auriga tendẽ
18 tis ad falſuz. vꝫ ſic. ¶ † Error eſt
priuatio veritatis cauſata in in-
tellectu p̱ falſaz imaginationem.
vt p̱batur. ff. de teſta. l. đ ſtatue. ⁊
ff. de iuriſ. om. iudi. l. ſi p̱ errorem
et. l. ſiquis nec cãm. eo. tit. videa-
mus nũc de veriſimili ⁊ nõ veriſi
19 mili ⁊ dic breuiter qđ. ¶ † Veriſi-
mile eſt id quod veꝝ videtur ⁊ eſt
vero ſimile vt. ff. d eadul. l. miles.
§. mulier. ¶ Non veriſimile ve-
ro dicit illud quod a vero eſt mul
tum diſſimile. vt. ff. qđ met. cau. l.
non eſt veriſimile. in princ. vbi fit
mentio etiam de p̄ſumptione iu-
ris tantum ſiue hois: ſed credo
potius quod illa ſit q̃dam leuis
preſumptio. Poſtq̃ vidimus de
gradibus probationis per quos
aſcenditur ſiue peruenit ad ple-
nam p̱bationem ⁊ certam fidem
credulitatis: videamus nunc de
ipſa certitudine veritatis: et q̃ro
quid eſt notoriũ generaliter? Re
20 ſpond. ſm Bal. ibi. ¶ Notoriuz
eſt cõio et indubia certitudo rei
de qua queritur indubiam fidem

faciēs an ⁊ q̄ſi quid dicatur eſſe notoriū: ⁊ quot homines faciunt notorium vide Bald. ibi qui refert quoſdam tenuiſſe qꝺ maior pars populi facit notoriū ⁊ quod in aliqua villa ſiue paruo caſtro minor numerus hominum facit notorium ꝙ̄ in ciuitate: ⁊ ideo dicit ſm Alber. de gandi. quod ad ſciendum quot homines faciunt notorium hoc eſt arbitrarium: q2 iudex arbitrabit̄ quot homines faciunt notoriū de qua materia: vide latiſſime per cano. in d. c. q̄liter et quando. de accuſa. Videamus modo quid eſt probatio intelligēdo de plena ⁊ perfecta ꝓbatione q̄ ſic diffinitur ſm Bal.
21 ibi. ¶ Probatio eſt actus rē dubiam in lucem cognitionis educens: et hoc notatur. C. de proba. in rubr. et ibi Bald. Succedit altera ſpecies probationis et cognitionis veritatis q̄ dicitur euidens ⁊ manifeſtum. iſta duo differunt inter ſe ⁊ differunt etiam a notorio vt infra dicam. ¶ Euidēs ita diffinit̄ euidēs eſt quod manifeſte liquet ſm Bal. in d. l. ea quidem. c. ſi forte. de elec. lib. vi. ⁊ eſt ſatis diuerſum a manifeſto ⁊ plꝰ eſt quam manifeſtum. euidens enim illud eſt quod palam eſt oculis et ſemper apparet. ff. de cōtrahen. empt. l. ea que. l. nō codiciliū. C. de teſta. ⁊ in c. euidentia. de accuſa. ij. q. j. c. vt euidenter. ¶ Quod eñ in euidenti eſt nulla poteſt tergiuerſatione celari et nullam optat probationem extra de cohabi. cleri. ⁊ mulie. c. fin. vide que not. per Archi. in c. cuꝫ ſi forte. de elec. lib. vi. Bald. eñ in d. l. ea quidē. diffiniuit manifeſtū: ſed diffinitio ſua mihi non placet. dicit enim quod manifeſtum eſt illud ꝙ euidenter apparet ſequeretur ergo quod manifeſtum eſſet idem quod euidens ⁊ tamen eſt ſatis diuerſum vt ꝓxime dixi: ⁊ dicam infra quod minus eſt manifeſtum quā euidēs: ſed ſecundum diffinitionē Bal. idem eſſet manifeſtum quod euidens ideo putaui ſic eſſe diffiniēdum. Manifeſtum eſt demōſtratio quedam ex qua vehementer animus dubius informatur ad aliquod non tamen tollitur tota
22 dubietas. ij. q. j. de manifeſto. † et hinc eſt quod dicitur manifeſtuꝫ indiget probatione. xi. q. iij. c. eorum. euidens autem nulla indiget probatione: vt. d. l. ea que. ff. de actio. empt. vide Joan. and. in c. conſtitutuꝫ de ver. ſign. lib. vi. et text. not. in l. quoniam ſororem. C. de iur. delib. vbi de vtroqꝫ fit mentio: tamen euidens ponitur pro magis claro quam manifeſtum: vide. d. Alber. de roſa. in d. ſuo in litera. e. in ver. euidens. el primo ⁊ ij. Bal. tamen in d. l. ea quidem. aliam ponit differentiā inter iſta duo dicens quod euidens dicitur id ſolum quod apparet per oculorum inſpectioneꝫ vt. ff. fini. regū. l. ſi. irruptione. §. ad offi. ⁊ idem Bal. in rub. C. de
23 probat. dicit † ꝙ illa dicitur probatio per euidentiam facti quādo res ſubijcitur oculis iudicis. Manifeſtum autem largius dr̄ ſ. omne id quod nobis innoteſcit per quecunqꝫ ſenſum corporis. ſ. viſum auditu ſicut eſt ſonꝰ cāpane aut talium ſenſum: vt. l. j. §. occiſorum. ff. ad ſylla. de quibꝰ ſenſibꝰ habetur in l. eum. §. penulti. ff. de aquir. poſſ. ¶ Differūt etiaꝫ iſta duo

iſta duo ſecundum ipſum a notorio: quia manifeſtum vel euidēs eſt illud quod vni tantū vel pluribus patet: notoriū autem eſſe nō poteſt niſi toti populo vel maiori parti publice innoteſcat vt ſupra late dixim⁹ ⁊ no. in. c. veſtra. ⁊ ibi Inno. de cohabi. cleri. ⁊ mulie. ¶ Et per hec ſum expeditus de iſtis gradibus ſeu adminiculis probationis ac de ſpecieb⁹ plene. ſeu perfecte probationis qui quidem gradus ⁊ adminicula ꝓbationis a quibuſdam appellātur indicia non plena ⁊ dubitata per que animus iudicis deducit quandoqꝫ in ſuſpitionem quandoqꝫ vero in opinionem que magis eſt ꝓpinqua indubitate fidei ꝙ ſuſpitio ſecundum Bar. in. d. l. admonendi. ff. de iureiu. ex quibus tamen indicijs dubitatis nō datur iudici indubia fides et firma credulitas: ſed quedam ſuſpitio quandoqꝫ ex qua iudicis mēs ſatis dubia reperitur: ⁊ iſto caſu non facile deueniendum eſt ad torturam maxime ſi perſona ſit honeſte conditionis: qꝛ iſta ſuſpitio eſt primus gradus probationis ⁊ minus quam ſemiplena ꝓbatio ſecundum Bart. in. d. l. admonendi. in glo. mag. Quandoqꝫ vero indicia ſunt talia que adducunt animū iudicis in opinionē que eſt ſecundus gradus probationis ſecundū Bar. ibi. ex qua animus iudicis multū dependet in illa parte non tamen eſt plene cert⁹. ⁊ ideo iſto caſu deueniri ſolet ad torturam que datur in ſupplemētum probationis in cauſis criminalibus quādo veritas aliter haberi nō poteſt vt per Bar. in. l. fi. ff. de queſtio. qꝛ tormentū

illud fuit inuentum cauſa neceſſitatis ⁊ in ſupplementum probationis: vt dixi quotieſcunqꝫ reus eſt valde ſuſpectus contra quem laborant indicia vt dicit Panor. in. d. c. cū in contemplatione. in princi. de reg. iur. ⁊ Bal. in. l. ij. C. quor. appel. non recip. idē Bal. in. l. milites. ⁊. l. fin. C. de queſtio. Bar. in. l. ij. in princ. ⁊. §. diu⁹. ⁊. l.
2 4 fi. ff. de queſt. ¶ † Que autē dicūr eſſe legitima indicia dic quod illa ſunt que ſunt ꝓxima facto ꝙ quāto ꝓpinquiora ſunt tāto ſunt meliora. l. ſ. §. preterea. ⁊. l. de minore. §. tormenta. ff. de queſti. et ibi per moder. Que autē indicia dicant eſſe ſufficiētia ad torturam certa regula tradi nō poteſt: ſed hoc relinquitur arbitrio ⁊ diſcretiōi boni iudicis ſecundū qꝺ dicit Azo. i. d. ſum. de queſtio. vbi dicit ꝙ nō debet iudex reo adhibere tormēta quanta accuſator expoſcit: ſed quanta moderate rationis tēperamēta deſiderāt: idē dicit Barto. in. d. l. fi. ff. de q̄ſtio. i prin dicit tñ Abb. in. d. c. cum in cōtemplatione. quod licet ſup hoc an ⁊ q̄ñ indicia dicantur eſſe ſufficientia ad torturā certa regula tradi nō poſſit arg. l. teſtiū. §. tu magis. ff. de teſti. ⁊. l. de minore. §. fi. ff. de q̄ſti. tamen dicit ꝙ omnes doc. tenent ꝙ vnus teſtis de viſu facit indicium ad torturā: intellige tñ quod ſit teſtis fide dignus nō ſuſpectus ⁊ omni exceptione maior ſecundū qꝺ dicit Bar. in. d. l. fi. ⁊ Bal. in. d. l. ij. ⁊ ita cōmuniter tenēt doc. Bon⁹ itaqꝫ ⁊ diſcret⁹ iudex cuncta circumſpiciet: ⁊ iuxta criminis qualitatem facti cōtingentiam conditionem perſone ⁊ abundantiam indiciorum conſi-

derabit an ad torturam ipſaz de
ueniendum ſit:ꝛ caſu quo ad illā
deueniri contingat iterum matu
rē cōſiderare debet qua grauita-
te leuitate vel moderamine ve-
niat inferenda iuxta notata per
Azo.in.d.ſum.de queſtio.ſ. quan
tum moderate rationis tempe-
ramenta deſiderant. aliter enim
ſunt torquendi iuuenes robuſti:ꝛ
alio modo debiles delicati vel ſe
nes:alio modo ruſtic9 vel miles:
ꝛ alio modo ciuis:alio modo no
bilis:ꝛ alio mō ignobilis ꝛ ple-
beus.l.de minore.§.tormenta. ff.
de queſtio.ꝛ.l.ſ.§.fi.eo.tit..Bart.
in.d.l.fi.eo.tit..Bald. in.d.l.ij.C.
quor.appel.nō reci.ꝛ idē Bal.i.
l.milites.ꝛ.l.fi.C.de q̄ſtio. Abb.i.
c.cū i ꝯtēplatiōe.de re.iu.i.antiq.

¶ Summarium.

1 Tortura multos grad9 ha-
bere dicitur.
2 Torture primus gradus q̄s ſit.
3 Tortura dicitur a terrendo.
4 Primus grad9 torture non dici
tur ꝓprie tortura:ſ; poti9 terror.
5 Torture ſecūdus gradus q̄s ſit.
6 Tortura leuis ꝓ nulla ē habēda.
7 Tortura leuis non impedit gra-
uiorem nouis ꝛ vehemētibus in
dicijs accedentibus.
8 Priuilegium de ſe non torquen-
dis habentes quibus tormentis
ſubijci poſſint.
9 Torture tertius:quartus:et quin
tus gradus qui ſint.
10 Tortura in quīto gradu dicitur
grauior: pena q̄ vtriuſq; manus
abſciſſio.
11 Tortura quo remedio noceri nō
dicatur.
12 Maleficia contra torturas ad-
inuenta / alijs remedijs repelli
poſſint.

1 Quarto nunc ꝛ videndum eſt de iſtis quin-
q; gradib9 torture de
quibus. ſ. fit mentio
quomodo cognoſcū-
tur ꝛ qualiter inferunt? Reſpōd.
declarando primum gradum in-
cipiemus a minori vel īfimo aſcē
dendo veluti per gradus ſcalaꝝ
reducendo materiam ad practi-
2 cam dico qd. ¶ Primus ſiue in
fimus gradus torture eſt territio
illa quam infert iudex reo quan-
do illū cognoſcit ſuſpectū tamen
indicia nō adſunt talia vt torque
ri poſſit:iſto caſu iudex mandat
quandoq; reū ipſuz ſpoliari liga
riq; ꝛ in ordine poni ac ſi vere tor
quēd9 eſſet ꝛ quādoq; ligari mā-
datur ad funiculum :ita vt nihil
aliud deficiat q̄ ſola eleuatio et
hoc ſit ad incutiendum timorem
reo vt facilius fateatur ſtantib9
maxime iudicis perſuaſionibus.
Et iſta proprie non dicitur tortu
ra:q2 vere corpus nō torquet nec
ſentit dolorem:ſed poti9 eſt qui-
dam mētis timor ſm Bal.in.d.
l.ij.quor.app.ꝛc.ꝛ in.l.ſi.C.de cō-
feſ.vbi dicit quod cōfeſſio facta
a reo in iſtis preparatorijs tormē
torum cuz ſit facta ꝛ extorta pro-
pter timorem tormentorum indi
get ratificatiōe ac ſi facta fuiſſet
in plenis tormentis alias nūquā
ſufficeret ad condēnationē. vide
Ang.ꝛ Sali.in.d.l.ij. ꝛ Sali.in.l.
fina.C.de queſtio..Bart.in.l.ſ.§.
ſi quis vltro.ff.eod.titu.vide not.
tex.in.l.ij.C.de cuſto.reo.q̄ loqui
tur ꝓprie de hac ratificatione q̄
ſit apud acta ſub publico teſtimo
nio.ꝛ dicit Imperator ibi q; iſto
modo freni iquidez temperies iu
dicibus immodice ſeuiētib9 ad-

bibetur. Iſte autem actus vt dixi
non poteſt dici proprie tortura vt
proxime diximus: ſed appellatur
proprie tertio ſiue terror tormen-
3 torum. ¶ †Largo vero ſumpto
vocabulo ⁊ improprie poſſet di-
ci tortura prout quidam deſcri-
pſerunt hoc nomen tortura que
dicitur a terrendo: ſed iſto modo
terretur ergo ⁊c. vel dicas quod
licet corpus vere non torquetur.
animus tamen bene torquetur:
⁊ timorus patitur cruciatum: ⁊ ſic
largo modo dici poteſt tortura.
4 ¶ †Et nota quod iſte terror ſiue
primus gradus incuti ⁊ experiri
poteſt contra quoſcunq; etiam
contra eos qui de iure torqueri
non poſſunt aliqua de cauſa vt in
fra lati9 dicetur in .xj. q. vel quã
do deficerent indicia ꝓpter que
torq̃ri deberet vel qualibet alia
iuſta de cauſa ad torturam deue
niri non poteſt ad iſtum gradum
deueniri poterit ſecundũ Bal.
in .d. l. ij. in ver. quero quandoq;
⁊c. vbi dicit quod illi qui de iure
torqueri non poſſunt poterunt
bene terreri. iſte enim primus ſi-
ue infimus gradus torture nõ ſo
let adhiberi robuſtis verſutis at
q; doloſis viris: ſed debilibus ti-
midioribus puſillanimis: atq; de
licatis quoties contra ipſos mi-
litarent alique preſumptiones et
coniecture ſiue indicia leuia.
¶ Et licet interdum eſſent plura
indicia multotiens tamen cum
iſto infimo gradu ab hominibus
ſimilis conditionis ſolet extor-
queri confeſſio abſq; eo q̃ ad vl-
teriora procedatur: vt ſepius ex-
pertus fui in facto de quo infimo
gradu fit ſepius experientia i ro-
buſtioribus ⁊ magis cautis: quo
ties vt dixi nõ militãt plena indi-
cia vide .d. ꝑar. de put. in dicto
ſuo tract. deſendẽ. in .c. aduerten-
dum. ⁊ Bald. in dicta .l. ſecunda.
5 ¶ †Secũdus gradus torture eſt
cum reus ligatus eleuatur modi
cum ſupra terram paruo momen
to detinetur eleuatus ⁊ protinus
deponitur: vel cum detinetur ſu-
ſpenſus ſpacio dicendi Aue ma-
riam: vel Pater noſtrum aut
vnũ miſerere iuxta qualitatem fa
cti ⁊ perſonarum cõditionẽ: dein
de deponit abſq; aliquo impul-
ſu quaſſatione vel tractu corde: ⁊
hec dicitur leuis tortura ad quã-
deueniendum eſt quotieſcunq; in
dicia quedam appareat aliquali
ter probata: ⁊ reus eſt magis ſu-
ſpectus. Indicia tamen ipſa non
ſunt plena ſatis ad inferendum
plenã torturã: puta ſi eſſet vn9 te-
ſtis de viſu deponens: tamen nõ
eſſet omni exceptione maior vel
duo teſtes de auditu ab alijs: nõ
autem ab ipſo reo: ⁊ ſimiles pre-
ſumptiones vel indicia nõ plena
ꝑcedente tamen ſuſpitione con-
tra perſonam ipſius rei: vt proxi-
me dixi. ¶ Et iſta eſt illa leuis tor
6 tura de qua loquitur Bald. in .d.
l. ij. C. quor. appel. ⁊c. vbi dicit ꝙ
quemadmodum leuis febricula
non dicitur febris et infirmitas
talis que preſtet impedimentum
ad comparendũ ſicut eſt vera fe
bris que hominem ſternit. vt. l. ob
que vitia. §. fin. ff. de edil. edic. ita
iſta leuis tortura non dicitur tor-
tura ſiue tormentum ex quo cau-
ſetur dolor mentis ⁊ corporis cru
ciatus: ſicut in tortura ordinaria.
7 ¶ †Et nota q̃d eſt magni effect9
iſta doctrina ex qua infertur q̃d
quotieſcunq; contra reũ militant

legitima indicia ex quibus de iu
re quis torqueri poteſt ſi fuerit ſe
mel iſto modo leuiter tortus non
obſtabit quo minus poſſit iteru3
grauius torqueri ex eiſdem indi-
cijs τ tunc ſecunda vice dicetur
cōpetenter tortus: nec propterea
reus conqueri poterit quod fue-
rit repetitus in tortura abſq3 no-
uis indicijs iuxta ea que haben-
tur in.l.repeti.ff.eode3 titulo. de
queſtio. quia iſta non dicitur ꝓ-
prie repetitio ex quo ꝑma nō fuit
habita pro tortura p ea q̄ ſupra
diximus: ita etiam ſentit Barto.
in.l.fina.τ.l.repeti.ff.de queſtio.τ
Bal.in dicta.l.ſecunda.C.quor.
app.τc.Angel.de aret.in.d.gloſ.
fama pub.in ver. quid ſi aliquis
fuit tortus.ſed leuiter τc.Hippo.
de mar.in dicta.l.j.in prin. τ.l.re
peti.Paris.de pu.in.d.trac.in.c.
ſequitur modo Franc.bru.Bād.
τ ceteri doc.in locis ſupra nota-
8 tis.¶ Quidam tamen dixerūt
arguentes ex dicta doctrina Bal
di de qua ſupra quod illi etiam
qui aliqua ex cauſa vel priuilegio
torqueri non poſſunt poterūt ta-
men tormento iſtius ſecundi gra
dus ſupponi abſq3 piculo ex quo
iſta leuis tortura non dicitur tor-
tura ſicut leuis febricula non di-
citur febris dicta.l.ob que vitia.
¶ Ego tamē de veritate iſtius di
cti alias dubitaui: nec videtur eſ
ſe bona conſequentia de leui fe-
bricula ad leuē torturā: q2 eſt di-
uerſa ratio in vno quam in alio:
ibi eni3 in dicta.l.ob que vitia ex
cuſatur a comparendo in iudicio
ille q̄ propter febri eſt impedit9:
τ nō poteſt ambulare foris: quia
non exit de lecto nec de domo:
is vero qui patitur quartanam
febrim: aut aliam leuem febricu-
lam quam non curat: nec propter
illam remanet quin vadat foris
per omnia loca ſaltim in Ciuita-
te. Ex quo enim vadit per vrbem
ſicut vadit per alia loca: ita veni-
re poteſt ad curiam τ coram iudi
ce: quia ratio illa impedimēti de
qua in dicta.l.ob que vitia.in pn.
ceſſat in eo qui patitur leuē febri
culā: ideo in eodē ceſſat legis ex-
cuſatio: ſed hic in leui tortura fie-
ri non poteſt quod corpus nō tor
queatur nec patiatur aliqualem
dolore3 licet ſit leuis dolor: dolor
eſt: τ infert iniuria dignitati: vel
innocentie ipſius rei: quia tortu-
ra vt diximus ſupra eo.titulo. q.
prima eſt cruciatus quidā in cor-
pore τc. cum igitur per hanc leuē
torturam inferatur in corpore di-
cti rei aliqualis cruciatus: non
poteſt dici niſi q̄ illa ſit tortura et
quod ille ſit tortus quamuis le-
uiter. ¶ Et ideo ego nunquam
conſueui ad gradum iſtum deue-
nire niſi qn̄ ꝓcedūt indicia τ ſunt
bene probata: tamen ſunt indicia
aliquantulum remota a facto et
perſona eſſet vtilis τ ignota, τ val
de ſuſpecta de crimine aut in re-
ſponſionibus ſuis varraret: τ alijs
huiuſmodi ſuſpitionibus prece-
dentibus.l.de mino.§.tormenta.
in fin.ff.de queſtio.et per Bald.
in dicta.l.ſecunda.Bartol.in di
cta.l.finali.τ Panormi.in dicto.
c.cum in contemplatione. Si au-
tem eſſet vir nobilis aut honeſte
familie τ conditionis ad hoc nō
deuenirem regulariter: niſi prece
dentibus legitimis indicijs τ be-
ne probatis iuxta nota.per Bar
tol.in dicta.l.fina.ff.de queſtio.τ
per alios in locis ſupra notatis.

¶ Cõfeſſio ſimiliter facta i iſtis
leuib⁹ tormẽtis indiget ratifica-
tione: ſicut illa q̃ eſt facta in ple-
nis tormentis: vt ſupra diximus
in precedẽti gradu: ⁊ notabiliter
in dicta .l. ſecunda. C. de cuſt. reo.
9 ¶ Tertius torture gradus eſt cũ
reus ſuſpenſus detinetur in tor-
tura ſpacio dicendi vnum miſere
re vel duo aut aliquantulũ plus
abſq; tamen aliquo tractu vel im
pulſiõe chorde q̃ infertur ad ma-
iorem cruciatum ⁊ ad iſtũ gradũ
aſcendet iudex quotieſcunq; re⁹
eſt magis de crimine ſuſpectus:
⁊ indicia contra ipſum tendẽtia
ſunt plene ꝓbata: delictũ tamen
non eſt de atrocibus vt eſt furtũ
modici valoris vulnus non leta-
le ſeu aliud crimen capitale vt. l.
ij. ⁊ ibi Barto. ff. de pub. iudi. vel
quando delictum eſſet grauius ⁊
indicia magis aperta perſona ta
men eſſet talis nobilis vel alias
eſſet honeſte familie ⁊ alias bone
cõditionis ⁊ fame ⁊ nõ aſſuetus i
ſimilibus cõmiſceri cum quo mi
nus ⁊ magis temperate agendũ
eſſet non excedendo iudex iſtum
gradum torture non credo q̃ poſ
ſet reprehendi arg. l. non omnes.
§. a barbaris. ff. de re mili. l. in ſer
uor. ⁊. l. reſpiciendũ. §. delinquũt
ff. de pen. l. quid ergo. §. pena gra
uior. ff. de his qui not. infam. ⁊. l.
teſtium. §. tu magis. ff. de teſtib.
¶ Quartus torture gradus dice-
tur quotieſcunq; reus poſt eleua
tionem diutius ſuſpenſus in tor-
tura detinet: vtz ꝑ quartã tertiã
mediã ve partẽ vel duas tertias
vnius hore aut per integram ho
ram ſecundũ grauitatem crimi-
nis ſuſpitionẽ rei ⁊ vires indicio
rum quãdoq; in ipſo detentionis
ſpacio adhibẽtur vnus duo aut
plures ictus ſine tractus corde
ad maiores cruciatus inferendũ
in corpore maxime quando indi
cia ſunt pregnantia. Reus eſt ſu
ſpectus multũ ⁊ habet mẽbra
robuſta ⁊ crimen eſt graue ex ſe
etiã q; iſta oia nõ cõcurrant: ſi tñ
maior pars concurrit ſufficit vel
quoties ſcandalũ nõ modicũ ge
neraret vt eſt furtũ magne rei ſa
cre vel aliud turpe ſacrilegiũ: vel
ſacramentorũ abuſus aut homi-
cidiũ graue vel falſitas lr̃arum
apoſtolicarũ ⁊ ſimilia indicia: vt
diximus eſſent vrgentia ⁊ bene
ꝓbata vt puta vnus teſtis omni
exceptione maior de viſu ipſi⁹ fa
cinoris deponẽs aut duo ſeu plu
res teſtes alia ꝓbantes, indicia ⁊
circũſtantias neceſſarias ipſius
criminis ſecũdũ quod latius de-
clarat do. Alber. gãd. i. d. ſuo tra.
malẽ. in tit. de preſump. ⁊ indic. du
bit. ⁊ indubit. Bar. in. d. l. j. §. fi. ⁊
l. fi. ff. de queſt. Bal. i. l. milites. §.
oportet. C. eo. tit. idẽ Bal. in. d. l.
ij. C. quor. ap. ⁊c Bal. Ang. ⁊ Sa
lic. in. d. l. ea quidem. C. de accuſ.
canoniſte in. c. qualiter ⁊ quãdo.
eo. titu. ⁊ in. c. cum in contempla-
tione. de reg. iu. in antiq. ¶ Quin
tus ⁊ vltim⁹ torture gradus ſuc-
cedit q̃d eſt iſtud quotieſcũq; poſt
aliquam ſuſpenſionis detentio-
nem ⁊ ictus ſine tractus corde ſi
reus adhuc pertinax in eius ne-
gatiua ſtiterit ⁊ torturã huiuſ-
modi ſpernere videref ꝑ grauio
ri cruciatu ad pedes ipſi⁹ rei tor-
quendi ſubijciũtur pondera que
dam pendẽtia vt ſunt compedes
ferree: lorica aut aliud ſimile põ-
dus: ⁊ cum põdere ipſo ſuſpẽſus
detinetur: vel ictib⁹ cruciatur: et

iſtud eſt ſeuiſſimū genus tormen
ti:ꝛ dicunt doc. q̄ ſcripſerunt de
hac materia: quod tunc corpus
ipſius rei dilaniatur: mem raꝗ
ꝛ oſſa quodāmodo diſſoluunt:et
19 euellūtur a corpore:tn hec dr gra
uior pena q̄ vtriuſqꝫ manus ab
ſciſſio:vt dicit text.in aut.vt nul
li iud.§.q2 vero. ꝛ dicit Caſſiod.
in lib.variarum epiſtolarū.vt re
fert.d.Par.de put.in ſuo tracta.
ſind.in.c.tortura el.ij.fo.113.epi
ſtola.xlix.facili9 eſt a te mortē ex
petere q̄ tormētoꝝ crudelia ſub
ſtinere inter ſupremas anhelit9
anguſtias melius eſt perire quā
viuere:ꝛ deteſtabilis ſenſus pena
rum excludit dulciſſime ſalutis
affectum:iſte vltimus gradus et
modus torquendi raro fit: ꝛ iu
dex haud facile ad illū deueniet
niſi in certis caſib9 ꝛ criminibus
atrociſſimis:vt eſt in hereſis ꝛ cri
mine leſe maieſtatis euerſionis
ſtat9 aut ſimilis proditionis .vbi
de totius patrie aut multoꝝ ſa
lute tractatur:aut cū ageretur de
ingēti aſſaſſinio enormiſſimo ho
micidio ſacre perſone vel de mor
te alicuius Cardinalis ſeu alte
rius magni Principis:vel cōtra
maleficū aut mathematicum in
quibus criminibus nullū pdeſt
priuilegiū dignitatis vt.l.ſi quis
alicui.C.ad leg.iul.maieſt.ꝛ.l.ꝛſi
excepta.C.de malef.ꝛ math.l.ma
nicheos.ꝛ.l.ariani.C.de heret.c.
ad abolendā.eo.tit.ꝛ ſimilib9 nec
tūc etiam niſi indicia eſſent adeo
clara ꝛ pregnantia vt nil deeſſet
niſi rei ꝯfeſſio vt.l.milites.§.opꝫ
ꝛ ibi Bal.C.de queſtio.Bal. in
l.q̄ſq̄s.C,ad leg.iul maie.ꝛ Bal.
Ang.ꝛ Salice.in.l.ea quidem .C.
de accu. Bar.in.d.l.fi.ff.de que
ſtio.ꝛ.l.j.§.fi.eo.titu.Par.de put.
in.d.tract.de ſind.c.tortura. ꝛ.c.
aduertēdū.ꝛ alios moder.i locis
ſupra notatis.¶ Nōnulli tñ re
periunt adeo terribiles ꝛ robuſti
qui nullum timent dolorem neqꝫ
cruciatum aliquē ſentire vident
in corpore etiam ſi mille tracti
bus quaſſarent:quod pluribus
modis cōtingere ſolet:quidā em̄
robuſtitate corporis ꝛ brachioꝝ:
alij vero leuitate qui leui ponde
re comprimuntur . quidam alij
mēbrorum agilitate quorum bra
chia ex modica eleuatione ex re
tro antea reſoluuntur ſupra ca
put directo tēdūt adeo quod leuē
aut nullū cruciatū ſentire vidēt.ꝛ
ego alias in facto habui .¶ Qui
dā alij reperiunt qui cum diabo
licis ꝛ ſortilegijs ꝛ incantationi
bus malefice artis de qua ſupra
diximus late in.ij.lib.in.vj.ꝛ.vij.q.
adeo corroborantur in corpore vt
ſubſtineantur in aere aut graui ſo
pore detinēt oppreſſi poſtq̄ ſunt
eleuati vt nullū penitus dolorē
patiant i corpore ꝛ hoc appellāt
quidam maleficium taciturnita
tis ſiue inſenſibilitatis:ex quo in
ducitur tutela quedam (vt aiūt)
aduerſus ipſam torturam quod
reus ipſe nullū dolorē patitur de
quo alias diximus ſupra.d.lib. ij.
ꝛ ego alias plures expertus ſum
in facto vt infra dicā ꝛ a pluribus
huiuſce artis malefice magiſtris
referri audiui q̄ varijs modis et
per diuerſa malefica verba ꝛ in
ſtrumēta id expetunt ꝛ obtinent
quod qualiter fiat referre nō ex
pedit q2 fieri nō poſſet abſqꝫ ſacre
11 chriſtiane fidei euerſiōe.¶ Di
xit tñ Alber.magnus in li.quē edi
dit de ſecre.natu.quod lapis q̄dā

meſites nuncupatus qui oritur ex ciuitate que dicitur meſis in partibus orientalib9 contritus ⁊ aqua aut vino commixtus datus ꝗ ad potandum illi qui torquendus eſt inducit inſenſibilitatem pene et cruciatus: vt refert Par. de put. in: d. trac. ſindi. in. c. tortura lo ſecũdo. ¶ Quidã alij dicũt verba que ſequuntur. vꝫ. Impari bus meritis tria pẽdent corpora ramis. Diſmas ⁊ Geſtas in medio eſt diuina poteſtas. Diſmas dãnatur geſtas ad aſtra leuat. Alij etiam dicunt verba prophete. Eructauit cor meum verbum bonum veritatẽ nunꝙ dicã regi. Alij vero dicunt quemadmoduꝫ lac beate glorioſe marie virginis fuit dulce ⁊ ſuaue domino noſtro Jeſu Chriſto: ita hec tortura ſiue corda ſit dulcis ⁊ ſuauis brachijs ⁊ membris meis. ¶ Quidam alij dicunt illa verba que domin9 noſter Jeſus Chriſtus dixit tempore paſſionis. videlicet a principio ſue capture queꝫ queritis ⁊c. vſꝗ ad extremum vite ⁊ vltimum verbum Conſummatum eſt. ¶ Quidam alij dicũt Jeſus aũt trãſiens per medium illorum ibat os autẽ nõ comminuetis ex eo. Que quidem verba ⁊ coniurationes olim non putabam quicquam operari poſſe contra torturam ⁊ pleriſꝗ ridicula potius ꝙ credibilia eſſe videntur at ego quia plures vidi ⁊ expertus ſum in facto. Primo Piſis dum eram aſſeſſor Magnifici domini Capitanei illius Ciuitatis. deinde Rome dũ eſſem Auditor criminali: in cauſarum Reueren. Domini Auditoris Camere vbi quidam fur ſagaciſſimus ⁊ duplicis malitie reus contra quem erant examinati quindecim teſtes ſuper diuerſis indicijs magni furti centum triginta ſeptem ducatis auri. habens notitiam quod curia prefati domini Auditoris procedebat contra ipſum anteꝙ perſonaliter compareret accepit nonnulla ſortilegia contra torturam: quibus expertis iterum atꝗ iterum videns ꝙ ſufficiebant ad parangonem quadam die dũ ego eſſem in edibus turris noue ad examinandũ quoſdam alios reos ille ſponte veniens acceſſit ad me ⁊ ſe conſtituit in carcerib9 ipſis dicẽs qꝺ vltro venerat ad purgandũ indicia ⁊ notam infamie ſibi illateꝫ quem tñ neceſſe fuit deuenire ad torturã tot indicijs contra ipſꝫ laborantibus in qua dũ erat eleuatus dormiebat capite clino ac ſi iaceret in lecto abſꝗ vlla penit9 lamentatione aũt clamore et ad tractus corde erat tanquã ſtatua marmorea: qui dum eleuabatur a principio dicebat quedam verba ſubmiſſa voce: deinde ſilebat vt dormiens ſtatim ego ſuſpicatus fui ne geſtaret aliquod ſortilegiũ ſiue facturam maleficam penes ſe aut ex illis verbis captaret aliquod ſuffragium perquiſiui quã diligenter per omnes partes corporis ſui deinumꝗ reperi in capite ſub ſcuffia: ſcilicet inter crines quandam paruam cedulam hec verba continentem. videlicet. ✠ Jeſus autem tranſiens ✠ per medium illorũ ibat. ✠ os nõ comminuetis ex eo ✠ cum crucibus ita ſignatis. quam ilico abſtuli ab eo: qui licet illa ſic ablata ſatis conquereretur: nihilominus iterũ poſitus ad torturã: ⁊ eleuat9

Uerum illud idem ſicut antea facie bat in principio ipſius eleuatio nis nõnulla verba ſubmiſſa voce dicebat que percipere nunꝙ po tui nec quicꝙ cõfeſſus eſt: deinde mutatis tormentis ſub tormen to taxilli ſubiectus fuit ꝛ ſimiliter ſpernendo dolores nihil ꝙ peni tus confeſſus eſt: ſed in ſua nega tiua ſemper audacius conualuit 2 adeo ꝙ neceſſe mihi fuit eo inſtã te ab inquiſitione eundẽ abſolue re ꝛ proceſſum totum vna cũ in quiſitione aboleri mãdare: nec eſt mirandum de abſolutione hmõi nam ſimilis caſus ꝛ maior quoꝗ occurrit. d. Hippolyto de marſil. dum erat officialis Illuſtriſſimi Ducis Mediolani vt ipſe refert in.l.repeti.in iiij.col.ff. de queſt. nec dum eſt annus elapſus quod aud vi alium Rome poſitum fuiſ ſe ad torturam ꝛ repetitis vicibus grauiter cruciatum qui illa verba de lacte beate virginis marie ſ b miſſa voce dicebat ꝛ nullum do lorem pati: ſed cuncta ſpernere vi debatur ꝛ dormiebat ſicut alius in tortura adeo quod a tribus iu dicibus preſente procuratore fi ſcali examinatus nulla vnꝙ ab eo confeſſio extorqueri potuit li cet correus ꝛ criminis ſocius id fateretur expreſſe ꝛ illum in ſociũ nominaret cuius proceſſum vidi illumꝙ cognoui. ¶ Aliud exem plũ quod ſimiliter in facto acci dit mihi Rome cuiuſdam maleſi ce mulieris que anteꝙ eleuaretur in tortura verba quedam ſubmiſ ſa voce dicebat: deinde eleuata ſi lebat penitus velut mortua ꝛ ni 1 grior apparebat in vultu carbo ne extincto oculos extra caput val 2 de tremẽdos more illorũ ꝗ ſtran gulantur emittens: ꝛ nihil peni tus loquebatur boni neꝗ mali. ¶ Si nũc vellemus diſputare de viribus ꝛ veritate dictorum ma leficiorũ taciturnitatis ſiue inſen ſibilitatis fieret ampla lectura: ſꝫ quia cupio breuiter me expedire hic non inſeram. vide que late di ximus ſupra lib.ij.q.vj.vij.ꝛ.viij. ¶ Tamẽ nõnulli tñ dixerũt ꝙ aduer ſus iſtas cõiurationes et malefi cia taciturnitatis reperiuntur re media quedam que diuerſis pre cibus conficiuntur ex quibus di cũt quod omnes ligature ꝛ male ficia huiuſmodi diſſoluunt omni noꝗ pe. eunt ꝛ reus grauiſſima patitur tormenta ꝛ cruciatus in corpore ꝛ inter alia dicere ſolent verba illa Prophete: vꝫ. Dñs la bia mea aperiat ꝛ os meum annũ ciabit veritatem. Eructauit cor meum verbum bonum dicam cũ cta opera mea regi. Cõfundatur nequitia pctõris perdes oẽs qui loquuntur mendacium. Contere brachia iniqui rei et lingua mali gna ſubuertetur. ex quibus ver bis precibus ꝛ exorciſmis dicunt maleficia ipſa reſolui ꝛ reum mi rabiliter cruciari. Uide. d. Pari. deput. in. d. trac. ſindic. in. c. tortu ra. lo. iij. fol. 113. et illum Silue. prie. in. d. tract. de ſtrig. demon. mirand. lib. 4. c. v. Super quibus tamen cogita: qꝛ de virtute ipſorꝫ remediorũ non poſſem quicquã certa atteſtari ex quo illa nunꝙ expertus fui nec per aliũ experiri hactenus vidi.

¶ Summarium.

1 Tortura quibus de cauſis inferri poſſit.

2 Iudicium non debet a tortura in choari.

3 Oratio indefinita equipollet vniuerſali.
4 Diſtictio nõ hꝫ locũ ĩ criminib9.
5 Solemnitas iudicialis nõ eſt pro leuibus criminibus obſeruanda.
6 Tortura eſt de ſolẽnijs indicijs: nec ad eã deuenit̃ niſi cã cognita.
7 Tortura non eſt pro leui crimine inferenda.
8 Perſona vilis poteſt pro vili crimine quibuſdaꝫ penis coherceri ſecus in perſona graui ꝛ honeſte conditionis.
9 Perſona pauper que penam pecuniariam ſoluere nõ poteſt: põt corporaliter affligi.

1 Quinto videndũ † eſt in quibus cauſis et criminibus poſſit inferri tortura: dic q̃ generaliter in oib9 cauſis criminalib9 ſeu in omnib9 criminibus ſi precedãt legitima indicia et veritas
2 aliter haberi nõ põt: † nã regula torture eſt affirmatiua ꝛ vniuerſalis: vt habetur in. l. j. in princi. ff. de queſtio. ibi in criminibus ſeruandis ꝛc. Quis ab ea nullatenus ſit incohandũ examen: ſꝫ in caſu neceſſitatis quotieſcũq; vndiq; vrgent indicia ꝛ confeſſio veritatis aliter haberi non poteſt niſi mediante tortura tunc adhibenda eſt. d. l. j. in prin. ibi enim dicitur
3 in criminibus ſeruandis ꝛc. † que oratio cum ſit indefinita equipollet vniuerſali. l. ſi plures. ff. de leg. iij per Alex. ꝛ doct. in rub. ff. ſolu. mat. l. j. §. ſi quis ſimpliciter. ff. de verb. ob. et Bald. in. l. nullum. C. de aſſeſſo. hoc idem tenet Gand. in trac. mal. in tit. de queſtio. ꝛ tormen. in princip. ver. incipiamus. Hippo. de marſil. in. l. diuus. in princ. ff. de queſtio. Fran. brun. in trac. de indic. ꝛ tort. in. iiij. col. ver. tertio principaliter quero ꝛc. Par. de put. in trac. ſind. in. c. an in cauſa pecuniaria pu. colum. ꝛ probatur per text. in. d. l. milites. §. oportet. C. eo. titu. inducendo hoc modo: ibi enim dicitur non eſſe a tormentis incipiendum examen niſi pluribus indicijs quaſi certis ꝛc. ꝛ tunc demum deueniendum erit ad qõnes ſi perſonarum conditio id requirit: q2 ſunt quedã perſone q̃ ex ea ſpũali torqueri non põt vt. j. dicetur in ſequẽ. qõne. et nota ibi dum dꝫ perſonarũ conditio ꝛ non dixit qualitas criminis quaſi dicat qd in criminibus nulla fiat diſtinctio qualiacũq; ſint
4 † quia vbi lex non diſtinguit nec nos diſtinguere debemus. l. dieꝫ ferre. ff. de arbi. l. de precio. ff. de publi. cũ ſimilibus. Contra hoc oppo. de. l. edictũ. ff. de queſti. vbi dicitur quod qõnes non ſemper nec in omni cauſa ꝛ perſona deſiderari debent: ſed cum capitalia ꝛ atrociora maleficia non aliter explorari põt q̃ per ſeruorũ queſtiones efficaciſſimas ꝛc. ꝛ ſic text. ibi expreſſe inhibere videt̃ quod pro leuibus criminibus inueſtigandis nullatenus ſit danda tortura ſol. verum eſt quod in leuibus ꝛ paruis criminibus non eſt adiungẽda plena ꝛ grauius tortura ſm gradũ excedens: leuis tñ tortura primi et ſecundi gradus nõ videtur excludi etiã in paruis criminibus argu. l. ob que vitia. §. fi. ff. de edil. edic. ꝛ p Bal. in. d. l. ij. C. quor. app. ꝛc. licet enim hec ſolutio ſit vera in ſe tamen non bene cõgruit illi legi que loquitur in alijs terminis: ꝛ ppterea dic q̃d

ſbi loquitur de tortura que infer
tur in alium. ſ. in ſeruum non in
ipſummet reum: ratio eſt: qꝛ non
ita facile deueniendum eſt ad tor
turam ſeruorum pro inueniẽdis
alienis criminib⁹ ex quo illi ſunt
innoxij criminis predicti quam
ipſiuſmet rei de crimine ſuſpecti
quam ſolutionem ſentit etiã glo.
in .d.l. edictum. in ver. efficaciſſi-
mas. dum ſoluit contrarium de
d.l.j.§.ſi quis vltro.ff.de queſtio.
Item oppo. de.l.leuia.ff.de accu.
5 †vbi in leuibus criminibus ſum-
marie procedendum eſt ſine pro-
6 ceſſu vel ſolennitate iudiciali: †
ſed tortura eſt de proceſſu nec ad
illam deueniri poteſt niſi prece-
dentibus indicijs ꝛ cã cognita ꝛ
precedente pronunciatione inter
locutoria ipſius iudicis: vt dicit
Bal. in dicta.l.ſecũda. idẽ Bal.
in.l.ſi quis alicui.C.ad legem iu-
li. maieſta. Sali. in.l.fi.C.de que-
ſtio. ꝛ Barto. in.l.fin.ff.eo.ti. An
gel. de are. ꝛ alij moderni practici
in locis ſupra notatis. ꝛ Bald. in
d.l. milites.§.oportet. ꝛ.l. ea qui-
dem ſolut. dic quod plena ꝛ gra-
uis tortura non eſt equum: quod
in paruis criminibus inferatur:
7 †quia maior pena eſſet in inqui-
rendo quam in puniendo: quod
eſſet contra textũ in.l. in ſeruorũ.
ff.de pen. ſꝫ illa territio ſeu leuis
tortura non excedens ſecundum
gradum non videtur eſſe prohi-
bita in huiuſmodi criminibus:
maxime quando perſona rei eſt
vilis cõditionis ꝛ valde ſuſpecta
8 de crimine illo. †ꝛ iſta potius di
ci poteſt quedã modica cohertio
ꝙ tortura ſecundum Bald. in di
cta.l.ſecũda. vel dic ꝙ ille text⁹ in
dicta.l.leuia loquitur de alijs ſo-
lennitatibus ipſius proceſſus: vi-
delicet de libello inſcriptione ad
penam tallionis de ſolennitati-
bus probationum publicationis
proceſſus: ꝛ alijs ſimilibus termi
nis ꝛ ſolennitatibus: non autem
de iſta modica cohertione ſine ꝙ
veritas aliter haberi non poteſt:
ꝛ ita videtur ſentire glo. in dicta.
l.leuia. ¶ Si autem eſſet perſona
grauis ꝛ honeſte conditiõis: aut
nobilis familie pro leuibus cri-
minibus huiuſmodi nõ eſſet de-
ueniendum ad aliquem actum
torture quantumcunque leuis ꝛ
minime: quia ex ea videretur aſ-
ferri iniuria dignitati ſiue nobi-
litati: ꝛ ideo bene dixit textus in
dicta.l.milites.§.oportet.C.de q̄-
ſtio. ibi. ſi perſona ꝛc. cõditio id re
quirit ꝛc. ꝛ ita videt ſentire gl. in
dicta.l.leuia. intelligendo de vili
bus ꝛ ſuſpectis perſonis: vt ibi
vide Bald. in dicta.l.ſecunda. ꝛ
Barto. in.l. non omnes.§.a bar-
baris.ff.de re milita. ꝛ Parid. de
put. in dicto tracta. ſindica. in.c.
an in cauſa pecuniaria vide in-
fra eodem titulo.q.ſeptima. ver.
limita. in fi. ¶ Et propterea non
videtur eſſe deneganda vili per-
ſone maxime qñ eſſet perſona ſu
9 ſpecta. ¶ †Quia videmus alias
ꝙ vilis perſona ꝛ paup q̄ ꝓpter
inopiam non poteſt ſoluere penã
pecuniariam licet in corpore per
torturã ꝛ ſic eo caſu tortura ipſa
datur pro pena per hoc eſt regu-
lare in oib⁹ publicis criminibus
l.ſ.§.fi.ff.de pen. vbi eſt not. tex.l.
q̄cunqꝫ.§.quod ſi.C.de ſer. fugit.
ꝛ.l.ſi quis id.ff.de iuriſ. omni. iu-
di. ¶ Uide Bar. i. d.l.j.§.fi. q̄ di-
cit hoc eſſe regulare in vilibus ꝑ
ſonis ꝛ ibi tradit pulchrã limita-

tionem ad regulaȝ de qua in.l. in
ſeruorū.ff.de pen.ꝙ q̃libet pena
corporalis minima ⁊c. vbi dicit
quod illud non habet locum in
vilibus perſonis:ſed in maiorib9
⁊ honeſtis.

¶Summarium.

1 Regula torture generalis ē
⁊ affirmatiua:nec aliquis dicitur
eximi niſi ſit expreſſus.
2 Perſone q̃ torqueri non debent.
3 Milites nr̃i temporis an ſint in
criminalib9 a tortura exempti.
4 Conſuetudo torquendi milites:
decuriões:⁊ ſimiles a tortura exē
ptas an ſit valida.
5 Doctores non ſunt torquendi
6 Minores impuberes non debēt
torqueri.
7 Mulieres p̃gnãtes nõ torquenť.
8 Serui an ⁊ quibus caſibus poſ
ſint vel non poſſunt torqueri.
9 Senes etate confecti nõ ſunt tor
quendi.
10 Intellect9.§.ignoſcitur.l.ſuper.
ff.ad ſilla.
11 Senex an comprehendatur ſub
regula torture affirmatiua.
12 Ceſſante cauſa ceſſat effectus.

1 Sexto†q̃ro an oẽs
pſone indiſtincte
torqueri poterũt in
cauſis criminalib9
dic q̃ſ ſic regulari
ter ſeruatis tamen
de iure ſeruãdis ⁊ precedentibus
indicijs legitimis:q: regula tor
ture eſt affirmatiua vt ſupra pro
xime dictũ eſt. A tortura autem ne
mo dr̃ exempt9 niſi quatenus re
periať expreſſuȝ vt habetur i.d.l.
j.in p̃nc.ff.de queſt.⁊.d.l.milites.
§.oportet.C.eo.tit. A qua quidem
regula plures perſone excipiunť
2 q̃ torq̃ri nõ poſſunt. ¶†Quorum
quidam ſunt milites qui priuile
gio militie ⁊ fauore reipub. torq̃
ri prohibentur dicta.l.milites.in
princ. ¶Secundo excipiuntur de
curiones ⁊ eorū filij ac nepotes
qui durãte decurionatus officio
propter dignitatem officij tor
queri nõ poſſunt.d.l.milites ⁊.l.
decuriões.⁊.l.diuo marco.C. de
3 queſtio. ¶†Sed quero an hodie
milites noſtri temporis decurio
nes ſiue cõſiliarij habeant iſtud
priuilegiũ vt torqueri nõ poſſint.
Bar.in.d.l.milites dicit ꝙ gau
dent illo priuilegio vt torqueri
non poſſunt.idem tenet Cy.in.l.
diuo marco.eo.tit.⁊ Iaco.but.in
d.l.milites.Sali.in.l.j.in penul.
col.C.de iur.⁊ fac.igno.i dicta.l.
decuriones.in fin.q̃uis dicta ibi
quod hoc male ſeruatur de con
ſuetudine in Lombardia candē
conſuetudinem ꝙ non ſeruatur
iſta priuilegia ego vidi Rome ſe
pe ſepi9 ſeruari cõtrariũ. Barb.
tamen in apoſtil.ad.Sali.in.d.l.
diuo marco in fi.dicit ampliando
4 cõem doc.opi.†ꝙ ſi conſuetudo
eſſet in contrariũ ꝙ torqueantur
talis cõſuetudo non valet dicit
ipſe caſus eſt ſingularis ſm bart.
⁊ ipſum in.l.oẽs iudices.C.de de
curio lib.x. Idē tenet.d. Alex.in
l.centurio.in.ix.col.ff.de vulga.⁊
pupil.⁊ Roma.i ſingulari.490.
q̃ incipit mulieres:vbi idem di
5 cit†de doctore quod expreſſe fir
mat do.Iaſ.in.l. de quibus. col.
xxiij.ver.non tamen.ff.de leg.b.⁊
Matheſil.ſingul.59.quod icipit
nota ꝙ legum doctores ⁊c. vide
Bar.i l.j.C.de aduoca.diuer.iu
dicũ.vbi dicit doc.⁊ aduocatus
torqueri non poteſt ex quo eſt cõ
ſtitutus in dignitate ⁊ non ſoluȝ

durãte officio aduocationis: ſed etiam eo depoſito: ⁊ ideo dicit qđ quoties per ipſum ſuſcipiendū eſſet iuramẽtum debet mitti notarius ad domū ſuam tanꝗ̄ ad
6 egregiam perſonam. ¶ † Tertio excipiuntur minores. ſ. impuberes qui ꝓpter defectū etatis que adhuc tenera eſt torqueri nō poſſunt. ſed illis loco ferule ceduntur. l. ij. §. impubes. ff. ad ſyl. ⁊ l. de
7 minore. in pn. ff. de q̄ſt. ¶ † Quarto excipiuntur mulieres pregnantes que propter accidens: ſcꝫ impedimentum pregnantie nō torquentur ne ſubſequatur abortus etiam poſt partū per. xl. dies donec mulier fuerit priſtine ſanitati ⁊ viribus reſtituta. l. pregnantis. ff. de pen. ⁊ l. imperator ⁊ ibi bal. ff. de ſta. homi. Hippoly. de marſil. in. l. ij. in princi. in. v. colū. ff. de queſt. ⁊ alij moderni practici in
8 ſepe dictis eorum trac. ¶ † Quinto excipiuntur ſerui qui licet indiſtincte nō prohibeatur torqueri tñ cõtra certas pſonas non torquent niſi in quibuſdã caſib⁹: vt l. ſeruus. C. eo. ti. de queſt. ſed iſta nō eſt ꝓprie fallẽtia ad regulam vt ſit generalis in oībus caſibus ⁊ perſonis: ſed ſolum quo ad cer
9 tas perſonas. ¶ † Excipit ſexto ſenex etate ꝯfect⁹. q̄ ꝓpter lapſuꝫ etatis torqueri nō poteſt. l. iij. §. ignoſcitur. ff. ad ſyllan. quã opin. tenuit Gand. in. d. ſuo trac. in ti. de queſt. ⁊ tortu. in princ. Bar. in d. l. iij. §. ignoſcitur. ⁊ i. d. l. de minore. in prin. Ange de are. in ſuo tract. malef. in gloſſ. fama publi. ver. quero q̄ perſone. Hipp. mar. in. l. edictū. in. iij. col. ff. de queſti. Alex. in apoſtil. ad Bart. in. d. l.
10 milites. in prin. † ⁊ ita cõmuniter tranſeunt doc. cuꝫ iſta limitatione. Ego autem teneo contrariuꝫ ſ. qđ iſta exceptio ſiue limitatio non ſit vera de iure nec probatur per tex. in. d. §. ignoſcit. q̄cqd dixerit doc. predicti qui videtur
in hoc caſu loqui ſine lege. † ⁊ iđ 11
tex. in. d. §. ignoſcitur. nō ꝯcludit gñaliter quod ſenex nō poſſit torqueri: propterea dico ꝙ ſenex etate confectus remanet ſub regula affirmatiua torture. ⁊. l. ij. in princi. ff. de queſti. ⁊ l. milites. l. decuriones. C. eo. tit. vbi excipiuntur queđã perſone que torqueri non pñt ergo regula eſt in contrariū ꝙ regulariter oēs alij q̄ non ſunt in iure expreſſi torqueri poſſunt. ita concludunt Baldus. Sali. et alij i. d. l. milites ⁊. l. decuriones. text. eñim. d. §. ignoſcitur. nō ꝓhibet generaliter ſenem torqueri nō poſſe. pro cuius declaratione ſciendū eſt ꝙ illa lex. iij. ff. ad ſyllan. fuit ꝯdita cõtra ſeruos ignauos qui neglexerunt afferre opē dño ſuo dū erat inſultatus anteꝗ̄ interficeretur: ex eo eñ ꝙ non attulerunt opē preſumuntur eſſe in dolo ⁊ cõſciū criminis ſeu forſan pticipes: ⁊ propterea torquentur omnes q̄ in dicta domo repiebant tempore quo dñs fuit occiſus ⁊ nō tulerunt opē dño ſaltem in clamando ⁊ ſic illi in negligẽtia apprehenſi fuerunt torquent ad eruẽdū veritateꝫ q̄re dño ſuo opem non preſtiterunt vel illius necē nō vindicarūt: vt tenebant de iure: ⁊ ad videndū etiã nunqđ necis illius fuerint fortaſſe participes ⁊ ad purgandum quodãmodo ſuſpitionē illam que viget contra illos omnes torquentur regulariter qui pſentes in eadeꝫ

domo eius reperiebantur. d.l.j.
in prin.⁊.§.ſi pater.⁊.§. ſi vir aut
vxor.ff. ad ſilla. quorū aliqui ex-
cuſantur a tortura ex iuſta cauſa
ſiue iuſto impedimēto quo detēti
fuerūt.d.l.iij. quidā ꝓpter impe-
dimentū nature vt eſt mutus: ſur
dus: cecꝰ ⁊ furioſus: q̄ ꝓpter de-
fectum ſenſus naturalis non po-
tuerunt adeſſe rumori vel afferre
opem dn̄o.d.l.iij.§.ſurdus.⁊.§.ce
cus.itē etiā ignoſcit̄ his que clau
ſis ianuis non potuerūt exire fo-
ris ⁊ ſuccurrere domino ⁊ eidem
opē afferre. d.l.iij. §. ſubuenitur.
poſtea immediate ſequit̄.§. igno
ſcitur. vbi dicitur qd̄ ignoſcitur
etiam his qui etate defecti ſunt
vt propter non preſtitam opem ⁊
auxilium domino non reddātur
negligentes ⁊ culpabiles ex quo
propter corporis debilitatem et
membrorū languedinē nō potue
runt currere ⁊ adeſſe rumori ⁊ ne
cem dn̄i vindicare ſicut iuuenes
et vt ipſi deſiderabāt: ⁊ propter-
ea ob hanc cauſam iura non pre-
ſumunt ſenem illum fuiſſe negli-
gētem aut culpabilem vel ſuſpe-
ctum de crimine q: iuſta de cau-
ſa impeditus ⁊c. ceſſante igitur im
pedimento predicto ceſſat cauſa
ſuſpitionis: ⁊ ceſſante cā ſuſpitio
nis et culpe merito etiam ceſſat
tortura. que ꝓpter negligentiā
adhibitā erga dn̄m infertur: vt
d.l.j.in princi.⁊.§.ſi pater.lo.ii. et
12 §.ſi vir aut vxor.eo. tit.† quia ceſ
ſante cauſa ceſſat effectꝰ.l. adige
re.§.q̄uis.ff.de iur. patro. ibi eīm
ſenex nō excuſat̄ a tortura ꝓpter
etatem ſenilē: ſed excuſatur a cau
ſa ꝓpter quam infertur tortura.
cōcludo igitur quod etas ibi non
eſt cā principalis ad eximendum
ſenem a tortura: ita quod ſenilis
etas ꝑ ſe ſit cauſa excluſionis tor
ture ſed excludit cauſam ſuſpitio
nis preſumpte ſcientie ⁊ partici-
pationis: ꝓpter qua infertur tor-
tura. d.l.j.in princ.⁊.§.ſi pater. el
ij ⁊.§.ſi vir aut vxor.eo.tit. extra
igitur illum caſum non video ra
tionē in contrarium quare ſenex
torqueri non poſſit in caſibus in
quibꝰ de iure deueniri poteſt ad
torturā ſaltim leniter ⁊ tēperate
mitius tamen q̄ in aliis iunioꝛi-
bus.l.j.§.diuus.⁊.l.de minore.§.
tormenta.ff.de queſt.non eſt igit̄
dicendū quod ex diſpoſitione.d.
§.ignoſcit. limitet̄ ⁊ ledatur regu
la iuris cōmunis de qua in. d.l.j.
princ.ff.de queſt.que loquitur af
firmatiue generaliter ⁊ indiſtin-
cte vt latius ſupra dictum fuit ar-
gumento.l.ſancimus.C.de teſta.
⁊.l. precipimus. C. de appella. ſi
eīm iura noluiſſent ſenem debere
torqueri illud vtique expreſſiſſent
⁊ excepiſſent a regula: ſicut exp̄ſ-
ſe cauerunt ⁊ exceperunt milites
decuriones ⁊ eorum filios: itē im
puberem mulierem pregnantem
et alios: de quibus ſupra.d.l. mi-
lites.l. diuo marco.l. decuriōes.
C.eo.titu.⁊.l.de minore.in princ.
ff.eodem titulo.l. pregnantem.ff.
de pen. cum ſimilibus. cum itaq̄
hoc nō reperiatur expreſſum: nō
eſt dicendum quod regula iuris
que eſt affirmatiua debeat immu-
tari vel corrigi aut limitari dicta
l.ſancimus.⁊.d.l.precipimus.
Quidam alii exponūt illud ver-
bum ignoſcitur: non quod ſenex
omnino prohibeatur torqueri:
ſed quod rarius torquetur: et ca-
ſu quo debeat torqueri: tunc mi-
tius ⁊ lenius torquēdus erit quā

iuuenis: hec eñ opinio lʒ videatur equa ⁊ pia ꝓcedens tñ eſt de iure verior p ea que ſupra dicta ſunt ego tamen quando caſus contingeret omnẽ diligentiam adhiberem ad eruẽdam veritatem aliter ꝙ per torturam ex perſuaſionibus aut comminationib9 quoties tñ eſſet neceſſe ad illaʒ deuenire non excederem ſecundũ aut tertium gradum niſi eſſemus in atrocioribus et perſona rei eſſet vilis ⁊ valde ſuſpecta. An autem reperiantur alij ꝙ ſupra nominati qui dicantur eſſe exempti a tortura. vide do. Hippoly. de marſi. in. l. edictum. ff. de queſtio. in. iij. colũ. vbi plures enumerat inter quos dicit quod ille qui eſt vtilis reipublice torqueri nõ poteſt ſm do. Parid. de put. quem ipſe refert idem tenere in. d. ſuo tracta. ⁊c. ⁊ dicit eſſe bonum tex. ad hoc in. l. ad beſtias. ff. de pen. vbi dicitur ꝙ dãnatus ad beſtias eximitur ab illa pena quando ille erat vtilis populo ⁊ ad preces populi debet liberari: nota ꝙ ego intelligo illud dictum eſſe verum per illum text. quotieſcunqꝫ per torturam adeo cruciaretur quod efficeretur inutilis: quia poſſet mẽbro debilitari vel mori in tortura ꝙ quidem perraro contingit alias autem non videtur eſſe eadẽ ratio in tortura ſicut in morte: quia illi qui ſubſtinent torturam non moriuntur nec debilitantur regulariter: ⁊ ſic per illam nõ ceſſat vtilitas reipubli. quando ille ſeruatur in vita: ideo dubito de iſto dicto propter diuerſitatẽ rationis: ſuper quo tamen cogita. Predictas tñ limitationes omnes pro limita et declara non procedere nec habere locum in criminibus exceptis et atrociſſimis ſicut eſt crimen leſe maieſtatis in quo nulla dignitas nullumqꝫ penitus priuilegiũ ſuffragatur reo ad effugiendum torturam. l. quiſquis. C. ad leg. iul. maieſt. ⁊ in crimine hereſis vt dicunt doc. in. d. l. quiſquis. ⁊ canoniſte in. c. ⁊ gẽtis. de hereti. in aut. ⁊ in. c. cũ ſm leges. eo. titu. lib. vj. Item in crimine maleficorum ⁊ incantatorũ: vt. l. ⁊ ſi excepta. C. de malefi. ⁊ ma: hc. in quibus criminib9 oẽs indiſtincte torquentur: vt ibi dicit ⁊ notatur etiam per. d. dñm Hippo. in dicta. l. edictum.

¶ Summarium.

1 Tortura an dari poſſit in cã pecuniaria.
2 Serui liberti quo caſu torqueãtur.
3 Liber homo nõ torquetur in cauſa pecuniaria.
4 Tortura datur vbi veritas aliter haberi non poteſt.
5 Tortura an poſſit in actione furti dari.
6 Seruus alienus an poſſit in pecuniaria cauſa torqueri.
7 Homo liber regulariter non torquetur in cauſa pecuniaria.
8 Mercatores fugitiui pñt torqueri pro depoſitis ſibi factis.
9 Torturam in cauſa pecuniaria dare impium eſt.
10 Corporis cruciat9 etiã minimus maior eſt oĩ pena pecuniaria.
11 Semel tortus quo caſu poſſit iterum torqueri.
12 Iudicis arbitrio et diſcretioni relinquitur modus et alia eſſentialia torture.
13 Confeſſio in tortura facta et poſtea negata an aliam torturam inducat.

1 SEptimo q̃rot an in
cā pecuniaria ⁊ ci-
uili deueniri poſſit
ad torturaꝫ? dic q̄ꝺ
ſic q̃nq; nō tñ oēs
pſone nec in oī ca-
ſu deueniēdū erit: ſꝫ ſerui dūta-
xat alieni quotieſcūq; veritas rei
aliter haberi nō pōt torquent̄.l.
diu9.in pnc.ff.ꝺ q̄ſti.⁊ iſta eſt vna
ex differentijs que vertunt̄ inter
cauſas ciuiles et criminales ſm
quod dicit Bar.in.d.l.diuus. qꝛ
in cauſis ciuilibus non torquen-
tur niſi ſerui alieni nō aūt liberti
neq; ſtatuliberi ⁊ caſu quo deue-
niendū ſit:non ita de facili deue-
niendū eſt:ſed vbi veritas aliūde
haberi non poteſt q̄ per tormen
ta ſeruorum:ſed in cauſis crimi-
nalibus torquent̄ etiaꝫ liberi pro
eruenda veritate:ita dicit Bart.
2 in.d.l.diuus.¶†Qꝺ tamē eſt ve-
rum niſi cauſa ciuilis haberet in
ſe annexum delictum: quia tunc
etiā liberi torquentur: vt eſt text.
not.in.c.j.de depoſit. quem text.
omnes doc.allegāt ad hoc ⁊ no-
tant etiā doc.in.l. ex libero.ff.de
3 queſti.¶Unde dico qꝺ ī hac ma
teria pōi poteſt regula negatiua.
ſ.quod in cauſa pecuniaria liber
homo regulariter non torquetur
d.l.diuus.fallit iſta regula in ali-
quibus caſibus: ⁊ primo in caſu
d.c.j.de depoſi. q̃ñ cauſa ciuilis
4 hꝫ annexū delictū.¶† Iteꝫ fallit
quando ciuiliter ageretur de fal-
ſo ⁊ veritas aliter haberi nō poſ-
ſet q̄ tūc deueniri poſſit ad tor-
turaꝫ:ita dicit Bal.in.l.ſicut fal-
5 ſi.C.de falſis.¶†Ex quo text.idē
puto dicendum eſſe in furto vbi
ageretur ad rem ſibi furto ſub-
tractam non per accuſationem

furti:ſꝫ priuato iudicio ciuilī per
actionem furti:vt in.§.furti autē
actio.inſti.de obli.q̄ ex delic.naſ.
vel conditione furtiua: vt in. l.ſi
pro fure.⁊ in princ.§.j.ff.de cōdi.
furti.q̄ vbi plena probatio per te
ſtes aut inſtra haberi non poſſet
quod liceat deuenire ad torturā:
qꝛ ratio text.in. d.l. ſicut falſi. ita
militat in iſto caſu ſicut in illo.
6 ¶†Et pdicta pcedunt in libero
homie: ſerui aūt alieni bene pote
runt torqueri in cā pecuniaria et
hoc fieri pōt quotieſcūq; veritas
alr̄ haberi non pōt:vt.d.l.diuus.
7 ff.de queſtio.¶†Predicta etiā li
mita ⁊ declara quod liber hō nō
torquetur regulariter in cā pecu-
niaria eſt verū quādo loquimur
de principali.Secus aūt in teſte
vacillāte qꝛ liber homo ſi adhi-
betur:vt teſtis in cā pecuniaria ⁊
vacillat poterit torqueri. ita di-
cit tex.ibi Bart.⁊ alij in.l.ex libe
ro.ff.de queſtio.⁊ hoc nō puenit
ex natura cauſe:ſed propter acci-
dens.ſ.illam vacillationem.l.li-
ber homo.in prin.⁊.l.vnius.§.te
ſtes.ff.eo.tit.vide Bar.ī.d.l.liber
homo.⁊.l.ex libero.⁊.d.§.teſtes.
⁊.do.hipp.ꝺ mar.ibi.vbi copio
ſe declarat hanc materiā.⁊.Bal.
⁊ Sali.in.d.l.ſicut falſi. C.de fal.
⁊ Jo.de imol.Panor.⁊ alij cano.
in.c.grauis.de depoſi.vbi in hac
materia multa bona dixerunt. et
Cyn.in.l.fi.C.de.fal.⁊ eſt glo.no.
xv.q.iiij.c.preſbyter. Et inquan-
tum diximus.ſ.quod q̃ñ cauſa pe-
cuniaria habet annexū delictum
deueniri poterit ad torturaꝫ per
tex.in dicto.c.j.ꝺ depoſi.per quē
text.dixit do.Paridē de puteo in
tract.ſindi.in.c.an in cauſa pecu-
niaria.in princip.ſe decidiſſe als

8 queſtionez iſtam.† quod iſti mercatores falliti ceſſantes et fugitiui poterunt torqueri vt indicent pecunias ſibi datas in depoſitū vel i ſocietatē ad mercādū quas nunc denegāt habere ꝛ perdidiſſe dicunt quez omnino vide quē etiā refert ꝛ ſequitur. d. Hippol. de marſi. in. d. l. diuus. in. ij. col. q deinde opponit contra illud. c. ſ.
9 extra depoſi. dicēs† quod nimis durum et iniquum eſſe videtur qd in cā ciuili ꝛ pecuniaria deueniatur ad torturaз licet ſimus in terminis. d. c. j. qꝛ ex hoc magis cruciatur ꝛ patitur reus ſiue debitor in inquirendo veritatez rei quam ipſa re comperta i ſatiſfaciendo: quia nil aliud in cōdēnationem venit niſi pecunia in cuiꝰ ſolutione debitor nullus patitur dolorem in corpore ꝛ minꝰ nocet ſolutio ꝛ ſententia quam inquiſi
10 tio.† qꝛ quilibet corporis cruciatus ſiue corporalis pena etiam minima eſt maior quacunqꝫ pena pecuniaria q̄tūcunqꝫ ſit magna. l. i ſeruoꝝ. ff. de pen. ad iſtud contrariū dantur due ſolutiones p doc. ſm ipſum: prima eſt quod tortura nō datur ad penā nec dicitur proprie pena: ſed eſt. dolor corporis vel membri ad eruendā veritatem ꝛc. d. l. itez apud labeonem. §. queſtionez. ff. de iniurijs. ꝛ ſupra dictū fuit in prima. q. huius tituli: quia ſi tortura eſſet pena vel daretur ad penā profecto non eſſent duo tituli ſeparati titulꝰ de queſtio. a tit. de penis. ſed quia ſunt materie diuerſe ꝛ ſeparate. ſ. materia inquiſitionis et materia pene. ꝑpterea ēdite ſunt ſub diuerſis titulis ꝛ noibus. quidaз vero dicunt ꝙ licet tortura non ſit pena iuris de facto tñ eſt pena non leuis: qꝛ cruciatus ille affert penam et dolorem intolerabilez in corpore: ſed non obſtat quia licet tortura afferat dolorem et cruciatum in corpore tñ non dicitur ꝓpriе pena que habeat effectū iuris: ſed poſſet forſan improprie dici pena hoc eſt illa tolerantia doloris et cruciatus quā qui torquetur ſubſtinet in membris ꝛ corpore nec datur ad effectum pene a lege ſtatute et propterea ex diuerſis non fit bona illatio. l. naliter. §. nihil cōe. ff. de acqui. poſſeſ. ꝛ. l. papinianꝰ. ff. de mino. quidā vero dāt aliā ſolutionē limitando. vcз. d. l. in ſeruoꝝ. ff. de pen: vt diſpoſitio iſta nō habeat locum in plebeis ꝛ vilibus perſonis: ſed in nobilibus ꝛ magne cōditionis hoibus q non debēt torqueri nec cruciari i corpe pro re pecuniaria cuiuſcūqꝫ ſit valoris. Ego aūt cōſideraui quod lз ſolutiones iſte ſint vere in ſe tñ ad ſolutionem iſtius oppo. nō oportebat tantum laborare qꝛ ſolutio ipſius breuiſſima eſt. Nam eſt verum quod in cauſis pecuniarijs regulariter non deuenitur ad torturam. d. l. diuus. niſi in caſibus ꝛ perſonis. exceptis. vt ſupra diximus in prin. q. ꝛ qd hoc facit regula illa de qua in. d. l. i ſeruoꝝ. ff. de peñ. ſed in caſu. d. c. j. et. l. ſi cat falſi. C. de fal. ideo deuenitur ad torturam ꝑp delictum furti vel falſitatis annexum: ꝛ iſto reſpectu videꝫ potius deferri in cā criminali quam ciuili: qꝛ tunc illa non dicitꝛ cauſa mere ciuilis: ſз potiꝰ mixta cū criminali: vide imol. ꝛ alios i. d. c. j. ꝛ ratio illa de qua in. d. l. in ſeruoꝝ: non videꝫ

multum

multum vigere in propoſito no-
ſtro: quia in materia torture non
debemus attendere ad finē cau-
ſe ex qua venit ſoluēda pecunia:
quia alias ſequeretur: q̄ in mul-
tis cauſis criminalibus in qui-
bus de iure communi aut ex for-
ma ſtatutorum venit imponēda
pena pecuniaria vel bonoꝝ pu
blicatio: vt in .l. ſi quis aliqͩ. §. q̄
abortionis. ff. de pen. ⁊ inſt. de pu
bli. iu. §. itē lex iulia. ſi illa rō pce
deret ſequeretur ꝙ illis caſibus
nō poſſet quis torqueri. q: eſſet ma
ior pena inquiſitionis q̄ cōdēna
tionis. quod eſt falſuꝫ. Dicas igi
tur quod in omnibus cauſis in
quibus infert tortura conſiderā-
dū eſt principiū cauſe ⁊ illius na
tura an deſcendat ſiue oriatur ex
cōtractu vel quaſi: an vero ex de
licto vel quaſi delicto: vt inſtitu.
quib. mod. re cōtra. obli. ⁊ de ver
bo. obli. cū ſimil. ⁊ de obliga. que
ex deli. naſ. per totuꝫ: vt primo ca
ſu non ſit locus torture regulari-
ter etiam ꝙ veritas aliter haberi
non poſſit: q: in cauſis ciuilibus
iura dederunt alia remedia: aut
actor plene probauit intentionē
ſuā ⁊ reus condēnat. l. ſi debito
ri. ff. de iudi. aut ſemiplene proba
uit ⁊ defertur ſibi iuramentuꝫ in
ſupplemētum ꝓbationis dūmo-
do actor ſit honeſta pſona ⁊ non
agatur de maxima ſumma vt no
ta. dicit Bar. in .l. admonendi. et
ibi p moder. latiſſime. ff. de iure-
iu. ⁊ Bal. in .l. i. bone fidei. C. eo.
ti. Jo. de imo. Panor ⁊ alij cano.
in .c. fi. eo. tit. aut auctor nō plene
neqꝫ ſemiplene probauit: ſed mi-
nus q̄ ſemiplene vt q: habuit te
ſtes qui non erant omni exceptio
nē maiores vel forte erāt ſingula

res quo caſu nō defertur ad iſtud
iuramētū: vt dicunt prefati doc.
in .d. c. fi. ſed iſto caſu defertur iu-
ramentum reo qd̄ dr̄ iuramentū
purgationis ⁊ obtinet abſolutio
nem vt not. in .d. c. fi. aut actor p-
poſuit libelluꝫ: ſed nihil penitus
probauit: ⁊ iſto caſu reus abſolui
tur etiam abſqꝫ aliquo iuramen-
to: vt .l. actor. C. de probat. ⁊ .l. qui
accuſare. C. de eden. ⁊ per iſta me
dia deciduntur cauſe ciuiles nō
ante p torturam intelligendo de
cauſis mere ciuilibus: ille vero q̄
habent annexum delictū dici nō
poſſunt mere ciuiles vt .d. c. j. ⁊ .l.
ſicut falſi. ideo non eſt mirādū ſi
in illis pōt inferri tortura: q: da-
tur ꝓpter delictū nō ꝓpter ciui-
lē cauſam nec ex natura cauſe ci-
uilis: q: tortura fuit adinuēta pro
cauſis criminalibus cōtra culpa
biles ⁊ doloſos quoties deficiunt
plene ꝓbationes in crimine: ⁊ dr̄
remedium extraordinariū vt no.
Bal. in .l. ij. C. quor. appel. nō re-
cip. ⁊ per Azo. in ſum. de queſtio.
⁊ Panor. in .c. cum in contempla
tione. de regu. iur. in princ. ¶ Et
lꝫ tortura etiā i cauſis criminali
bꝰ nō ſoleat dari ad penā tñ dat
qñqꝫ ad penam qñ ex crimine ve-
niret imponenda pena pecunia-
ria: ⁊ reꝰ ꝓp paupertatē illā ſolue
re non poſſet luit in corpus q̄ lui
tio fit interdum per torturā maxi
me qñ eſt vilis perſona vt. ff. de
pen. l. j. §. fi. ⁊ C. de ſer. fugi. l. qui-
cūqꝫ. §. qd̄ ſi. ⁊ .l. ſi quis id qd̄. ff.
de iuriſ. om. iudi. vide .d. Par. de
put. in .d. trac. in .c. tortura: el pri
mo. vbi dicit quod pro leuibus
furtis fur qñqꝫ torquetur ad pe-
nā: maxime quando eſt vilis per
ſona ⁊ paup vt in aut. vt iud. ſine

11 quo.ſuff.§.ex diuerſo.¶†Poſſet
etiā hic inſeri queſtio illa de qua
in.l.repeti.ff.de queſt.an τ quādo
ſemel tortus poſſit iterū repeti in
tortura τ an τ quādo quis dicat
cōpetenter tortus.τ qd reus mo-
rit i tortura vel pp torturā mors
fuerit ſubſecuta an iudex tenet τ
ad quā penā.τ qd ſi reus fuit po-
ſitus ad torturam nullis indicijs
precedentibus vel ſi aderant in-
dicia nō tñ erāt i actis deſcripta.
τ qd ſi reus petijt copiā indiciorū
τ fuit ſibi denegata τ non obſtā-
te petitiōe predicta fuit poſit9 ad
torturā.τ qd ſi re9 in tortura fue-
rit cōfeſſus aliud crimē qñ nulla
pcedebāt indicia vel ſi q̄ aderāt
erāt inualida: vel ſi legitima erāt
non erant ſcripta in actis vel qñ
fuit ſibi denegata indiciorū copia
an cōfeſſio illa ēt ad bāchū iuris
ratificata noceat reo ad cōdēna-
tionē vel ad aliū effectū τ quez.et
qd ſi reus ppter priuilegiū etatez
pregnātiam vel aliā ſimilē legiti-
mā cauſaz torqueri nō poterat ſi
fuerit tortus τ ɔfeſſus: τ ratifica-
uerit confeſſionem ſuaz an pote-
rit ex ea ſubſeq̄ cōdemnatio vel-
le omnia iſta ad lōgū deſcribere
potius ſuperfluū eſſet quaz neceſ
ſariuz: qr omnes doc.τ antiqui τ
moderni in theorica et in practi
ca in ſuis commentis hec plene
deſcripſerunt apud quos per te
ipm videre poteris.Bart i.l.j.in
princi.τ.§.idē cornelio.τ.l.fi.ff.de
q̄ſtio.τ in.d.l.j.τ fin.τ.l.milites.§.
oportet.C.eo.ti.τ l.l.ea quidē.C.
de accuſ.Bal.i.l.ij.C.quor.appe.
τc.idem Bald.in.l.ſ.C.de cōfeſ.
τ in.l.ij.C.qd met.cau.Gandi.in
trac.mal.in ti.de queſti.τ tormē.
Ang.are.in ſuo tracta.mal.in gloſ.
fama publica.ver.nunc videam9
vſq̧ in finē.Par.de put.in tract.
ſind.i.c.tortura.le primo cū trib9
ſeq.τ.c.viſo.de idicijs.Hip.mar.
i.l.ſ.i pnc.τ.§.fi.τ.§.ad queſtionē.
ff.de queſt.Fran.brun.in trac.de
indic.τ tor.in.ij.pte canoniſte i.c.
qualiter τ qñ.τ.c.inquiſitiōis.de
accuſa.τ in.c.cum in contempla
tione.τ ibi Panor.d reg.iur.i an
12 tiquis.¶†Nihilominꝰ quo mo
deramine τ qua leuitate vel gra-
uitate ſit danda tortura et que in
dicia ad illā inferēdā idonea ſint
τ qñ quis dicatur cōpetēter tor-
tus vel non: ſimiliter qñ quis di-
catur purgaſſe indicia: vel nō oia
iſta decinū relinquunt arbitrio et
diſcretioni boneſti iudicis qm̄ in
his certa regula tradi non poteſt
ſed alterant ex qualitate facti p-
ſonarū ɔditione loci ɔſuedine et
alijs circunſtātijs τ qualitatib9.
vt dicit Bal.i.d.l.ij.C.quor.app.
τc.τ.d.l.milites.§.oportet.Bar.
in.d.l.fi.ff.de queſtio.τ.l.ſ.in pnc.
eo.ti.τ eſt tex.in.l.j.§.calūniatori
bus.ff.ad turpil.τ.l.reſtituit.§.tu
magis.ff.de teſti.Panor.i.d.c.cū
in contemplatione.de regu.iur.τ
13 Azo.in ſum.eo.tit.¶†Quid au-
tē ſi reus ſemel aut pluries cōfeſ-
ſus fuerit in tormētis: deinde tpe
ſuo adductus ad banchum iuris
loco ratificatiōis negauerit: τ cō
feſſionem ipſam reuocauerit qd
tūc aget iudex.dic qd repōet illū
iterū ad torturā in qua tādiu mo
rabit ſuſpēſus qntū iudici videbi
tur eſſe ſufficiēs: τ ſi reuocationē
ipſam reuocauerit reuertēdo ad
pmā ɔfeſſionē illi ſtādū erit τ ite
rū ratificāda: ſi vero paſſis tormē
tis ſemp in eadē reuocatione in-
ſtiterit debebit abſolui.vid Bar

tô.in.l.).§.ſi quis vltro.⁊ in.l. re-
peti.ff.de q̄ſtio.⁊.d. Hippoly. de
mar.i.d.l.repeti.in.iiij.col.vbi di
cit q̄ dum ipſe erat officialis illu
ſtriſſ. Ducis Mediolani habuit
pre manibus quendam inſignē ri
baldū q̄ ſimiles actus ſepi⁹ fecit:
⁊ repetitis vicibus in tortura fa-
tebat: deinde ad bāchū iuris addu
ctus ſemper negauit ⁊ reuocauit
precedentem confeſſionē adeo q̄
fuit ſibi neceſſe vt ipſe dicit illum
abſoluere ⁊ abolere proceſſū cū
īq̄ſitiōe: interrogat⁹ poſtea q̄re ſic
feceratreſpōdit q̄ magis ſibi ex-
pediebat torqueri pluries in bra
chijs cū corda q̄ ſemel i gula: q̄m̄
multi inueniunt medici q̄ ſciunt
reſarcire oſſa brachiorū ēt ſi eſſēt
fracta: ſz nemo reperit̄ q̄ ſciat re-
ſarcire gulā laqueo obcluſam.

De relaxatione Carceratorum. Liber Quintus.

¶Summarium.

1 Relaxatio reorum a carce- ribus diuerſimode conſideratur.

2 Relaxationum que lite pendēte ſunt ſpecies.

Cum ſe-
pius contingat
qd rei p diuer-
ſis criminib⁹ i
carceribus dedu
cuntur quibus
poſtea diuerſi-
mode relaxantur: ideo ↄgruū mihi vi
ſū fuit i hoc vltimo libro de rela
xatiōe carceratorū ⁊ de extremis
actis cauſarū q̄dā breuiter expo-
1 nere. ¶ † Ueruntamē q: reorū re-
laxationes diuerſe ſunt quarū q̄-
dā fiunt poſt cauſe deciſionē ⁊ ſic
poſt latā ſententiā: alie vero fiūt li-
te adhuc pēdēte. Relaxationū vo
q̄ fiūt poſt litis deciſionē: q̄dā eſt q̄
fit p ſentētie executionē. Quedā
alia eſt q̄ fit p gratiā ex beneficio
⁊ indulgētia principis. Alia aūt
relaxatio eſt q̄ fit ꝑpter innocen-
tiam incarcerati quādo plene de
2 illi⁹ innocētia cōſtat. ¶ † Relaxa-
tionū vero q̄ fiūt lite pēdēte q̄dā
eſt q̄ fit p cōpoſitionē pene factā
cū curia aut fiſco. ¶Alia eſt que
fit propter fideiuſſorem preſtitum
de ſe repreſentando ⁊ ſoluēdo pe
nā ⁊c. ¶Quedam alia eſt q̄ fit li-
cētioſe ⁊ de facto p fugā incarce-
rati: ⁊ iſta quādoq̄ accidit cū fra-
ctura ⁊ violētia carcerū: q̄nq̄ aūt
clanculo abſq̄ aliq̄ fractura aut
violētia. ¶Breuiter igit̄ cuiuſq̄
relaxationis ſpeciem declarem⁹.
¶Uidēdū erit p̄mo de relaxatio
ne illa que fit per ſententie ⁊ pene
executionē. ¶Scd̄o de illa q̄ fit
ex bñficio ⁊ indulgētia principis.
¶Tertio de illa q̄ fit ex ꝓpria in
nocētia incarcerati. ¶Quarto de
illa q̄ fit p compoſitionem pene.
¶Quinto de illa q̄ fit p fideiuſſo-
rem p̄ſtitū de ſe repreſentādo ⁊ ſol-
uēdo penā ⁊c. ¶Sexto de illa q̄
eſt illicita q̄ fit p fugā ipſius rei: vt
s. dictum eſt. ¶Septimo et vlti-
mo poſt p̄miſſa breuiter ⁊ ſuccin-
cte videbim⁹ de calumniatorib⁹
ac de expenſis ⁊ dānis ⁊ intereſſe.

¶De ſententie ⁊ penarum executione.

¶Summarium.

1 Executio ſententie quid di- catur.

2 Sententia ⁊ res iudicata an diffe- rant ⁊ in quo.

3 Penarum executio debet fieri publice in metum aliorum.
4 Carceres ſunt ad cuſtodiam nō ad penam.

1 Uero primo q̄d eſt iſta executio? Reſpōd. q̄ eſt ſatiſfactio q̄dā q̄ fit per cōdēnatū opera miniſterio publici executoris p̄ ſententie iaʒ late obſeruatiōe vt pbat in .l. iiij. §. ait pretor. ff. de re iud. ⁊ .l. ij. ⁊ fi. C. de cuſt. reo. Bald. in aucten. ſed nouo iure. C. de ſer. fugiti. que neceſſe eſt q̄ fiat poſt latam ſniam tp̄e rei iudicate. nam ſi antea fieret non valeret .l. j. C. de execu. rei iudica. vbi Bal. dicit q̄ inordinatis p̄ eſſentiam rōnis poſterius p̄ſupponit ſuum prius ineſſe vt not. Jo. mona. j. c. ſi ꝯfirmationē. de ele. li. vj. ¶ Item vidēdum eſſet q̄d ſit res iudicata: ⁊ an ſentētia ipſa ⁊ res iudicata ſint idem vel potius di- 3
2 uerſa. ¶ †Et que eſt differētia inter ſniam ⁊ rem iudicataʒ: ſed q̄ iſta requirant altiorē indaginem ampliorē examinationē: iō vt bre- ui9 me expediā hic p̄termitto. vide Bar. in .l. j. ff. de re iud. Jo. de imo. ⁊ Panor. in rub. extra eo. ti. Hoſt. in ſum. eo. ti. in princi. vbi deſignat pulchram figurā. Quo ad materiā noſtrā dico quod aut pena exequenda eſt corpalis vltimi ſupplicij vel citra mortem corporis afflictiua: aut ē deportationis ſiue relegationis: aut eſt pecuniaria: aut bonorum publicationis: lʒ iterdū iſte poſſint eē ſimul vnite q̄n ſumus in atrociſſimis ſicut in crimine leſe maieſtatis hereſis falſe monete rapt9 virginū ⁊ ſimilibus. Jn quibus vita bona ⁊ fama ſimul pereunt .l. quiſquis. C. ad le. iul. maieſt. l. arriani. C. de heret. c. ad abolendā. ⁊ c. vergentis. co. ti. l. j. ⁊ ij. C. de falſ. mone. et l. vnica. C. de rapt. virg. ⁊ ibi Cyn. Bald. ⁊ Salice. ⁊ diximus ſupra lib. j. ⁊ iij. in. iiij. ⁊ ⁊ q. ¶ Primo enim caſu quando ſumus in penis corpalib9 aut exilij relaxatio p̄dicta fiēda eſt anteq̄ fiat executio: q̄ executio penarū corporaliū debet eſſe publica ⁊ in locis publicis fieri ⁊ nō in carcerib9 vt vni9 exemplo ceteri pertimeſcant † et vnius pena ſit met9 multorū .l. capitaliū. §. famoſos. ⁊ .l. aut facta. §. fi. ff. de pen. ⁊ .l. j. C. ad leg. iul. repetū. ⁊ not. in .l. j. ff. de iuſti. ⁊ iu. et in Cle. j. de pen. Cardi. in Cle. j. in. xij. ⁊ xiiij. not. de offi. ordi. xlv. diſtinctio. diſciplina. ij. q. vij. q̄pp. x. q. j. quia ſacerdotes. de cohabi. cle. ⁊ mu. c. clericos. et de exceſſ. prelat. c. j. cū ſimilibus eodē modo primo relaxandus eſt ante executionē q̄n executio ipſa fieri dʒ per relegationem aut deportationē: q̄ ad hoc vt ſnia ⁊ pena que i ea cōtinetur ſortiant effectum ſiue executionis neceſſe eſt q̄ reus exeat de carceribus ⁊ ad loca ſibi deputata ſubmigret vt .l. fin. C. de cuſt. reo. ⁊ .l. cuſtodias. ff. de pub. iudi. niſi relegatio ipſa facta fuiſſet in carcerib9: q̄ reus cōdēnat9 eſſet ad ppetuos carceres: qua pena ſepe vtuntur iudices eccleſiaſtici: vt. xxvj. q. v. ſi quis eps. ⁊ c. J idolorum. ⁊ c. j. de heret. lib. vj. et eſt glo. c. excōmunicamus. el. ij. de heret. in. anti. hoc eñ raro vel nū q̄ faciūt iudices ſeculares: q̄ ius ciuile non vtitur iſtis penis carceralibus: ſʒ potius relegationis aut deportationis ſ̄m pſonar cō

ditionem ⁊ qualitatē facti.l.iij.in prin.⁊.§.adiectio.ff.ad leg.cor.de ſica.iuncta.l.ſi quis aliquid.§.q

4 a bortionis.ff.de pen.† carceres enim in ius ciuile inuenit ad cuſtodiam non aūt ad penā.l.ij.⁊.l.ſi. C.de cuſt.reo. Aut executio ipſa fiēda eſt in pecunia vel in bonis ⁊ iſto caſu reus non erit relaxandus de carceribus niſi demū ſecuta ſolutione dicte pene vel ſaltim ſatiſfactiōe: quia fiſco fuerit ſatiſfactum aut per pignorū traditionem aut per idoneū fideiuſſorem adeo quod plene ſit cautū fiſco.d.l.iiij.§.ait pretor.ff.de rem di.l.j.§.diuus.ff.de iur.fiſ.

¶Summarium.

1 Executio ſententie in cauſis criminalibus an ſit ilico poſt ſententiam facienda.

2 ¶Executio ſnie quo caſu ſit poſt latam ſententiam facienda.

3 Conuictus ⁊ ſponte ꝯfeſſus an ab executione ſentētie poſſit appellare.

4 Remedium appellandi duobus modis tollitur.

5 Diſpō.l.ij.C.quorū app.nō reci. multis caſibus limitatur.

6 Reo etiam notorio nō tollūtur iuris defenſiones.

7 Cōfeſſo ⁊ ꝯuicto in ciuilibus an remediū appellationis tollatur.

8 Cōuictus dūtaxat cōdēnat9 poſt ſentētiā aūt cōfeſſus an habeat remedium appellationis.

9 Appellatio nō admittitur in notorijs.

1 Secundo †quero an ſtatim poſt latā ſententiā in cauſis criminalib9 fiēda ſit executio vel poti9 expectari debeat res iudicata ꝑ lapſum decē diez vt in aut.de app.in pn.colla.iiij.⁊ dic qd in cauſis criminalib9 regulariter nō fit executio pene anteꝙ̄ ſnia trāſeat in rem iudicatā per lapſum dierum vt.l.additos.C. de appell.⁊.l.additos.C.de epiſcop.audi.⁊ in aut.ſed hodie.C.

2 de appella.¶†Que regula fallit qñ ſumus in atrocioribus criminibus ⁊ reus voce ꝓpria ſpōte cōfeſſus eſſet ⁊ teſtib9 plene ꝯuict9 qz tūc poſt latā ſniam incōtinēti ⁊ immediate fit executio vt.l.ij.C. quor.app.nō recipi.⁊.d.l.ſi.C.de cuſto.reo.⁊.l.cuſtodias.ff.de publi.iudi.imo ſi re9 poſt latā ſniaꝫ incōtinēti vellet appellare nō audiretur ⁊ eius apellatio tanꝙ̄ calumnioſa penitus reijceretur: ita dz in.d.l.ij.C.quor.appell.⁊c.vbi dicitur ꝙ homicida venefic9 maleficus adulter ⁊ is qui manifeſta violentiam intuliſſe probatur ſi voce propria confeſſus ſit ſponte crimen ⁊ teſtibus plene conuictus reperitur non auditur appellans maxime in caſibus ⁊ criminibus

3 ibi expreſſis. ¶†Bal.aūt ibi querit qd erit dicēdū de alijs minorib9 criminibus extra illa q̄ ſunt ibi expreſſa an ſi reus reperit confeſſus ⁊ ꝯuict9 poſſit interponere appellationē ⁊ an ſit audiēdus? demū ꝯcludit ꝙ appellare nō poterit ⁊ ſi forſan appellauerit non erit audiēd9.itaqꝫ gl.in.d.l.ij.quā ſequit ibi Bal.lz Jac.but.dixerit ꝯtriū hac rōne qz dicit qd reus in cauſa appellationis poterit ꝯfeſſionem ſuā reuocare nihilominus.Bal.hoc non obſtāte tenet opinionem glo.ibi ⁊ reſpōdet ad rationem Jaco.but.qz illud eſt verū quod reus poſſet reuocare cō

feſſionem faā qn̄ illam per errorem aut metu tormentoꝝ feciſſet vel quando teſtes non clare probarēt: ſed aliquantulū appareret dubium illoꝝ dictuꝫ tunc poſſet bene audiri in appellatione ꝛ cō feſſionem ſuam vt erroneam vel
4 extortā metu tormētoꝝ † ad hoc igitur vt tollatur remediū appellandi duo principaliter requirūtur primū quod reus ſit plene teſtibus conuictus qui luce clariorem ꝓbationē oſtendāt: ſecundū qđ ſpōte abſq; aliq̄ impedimento ꝯfeſſus fuerit. iſtis em̄ vel ipſorū altero deficiētē nō denegatur appellatio vt tꝫ glo. in. d. l. ij. ꝛ ibi Bal. ꝛ alij. Quidam vero addūt tertiū requiſitum ad hoc vt tollatur remediuꝫ appellationis. ſ. qđ ſit vnum de illis criminibus expreſſis in. d. l. ij. quāuis Bal. ſecutus glo. ibi teneat contrarium vt
5 ſupra proxime diximus. ❡ † Limitata tamē illud quod dicitur in. d. l. ij. non procedere quando reus vellet facere defenſiones iuris dicens quod q̄cq̄d fecit id totū fecit ad ſui defenſionē vel quod ille quem ipſe offendit erat bānit⁹ ꝛ ſimilia: quia iſto caſu poterit audiri non obſtante ſua cōfeſſione ꝛ tā clara probatiōe. ita tenet elegāter Bald. d. l. ij. † q2 reo etiam
6 notorio in facto non tollūtur defenſiones iuris ſecūdū quod ſingulariter voluit Inno. in. c. ſtatuimus. de offic. delega. ❡ † Quero
7 nūc quid in cauſis ciuilibus an cōfeſſo ꝛ conuicto auferaꝭ remediū appellationis. gl. in. d. l. ij. dicit qđ ſic qđ auffertur ad ſimilitudinem cauſaꝝ criminaliū vt ſupra proxime dictum eſt. ꝛ illam glo. ſequiꝭ ibi Bal. quā dicit eſſe
8 notabilem. ❡ † Iterum quero q̄d ſi reus non erat cōfeſſus: ſed conuictus duntaxat cuius vigore fuit cōdemnatus ꝛ poſt ſententiaꝫ cōfeſſus fuerit crimē an ēt iſte debebit excludi a remedio appellationis: dic aut ꝯfeſſus fuit in iudicio ꝛ apud acta ꝛ appellare nō poterit ex quo confeſſio illa conſonat cū veritate probationū ꝛ cēſetur ac ſi confeſſus fuiſſet ante ſn̄iam ita dicit Bald. in. d. l. ij. in. ij. col. verſi. modo quero: aut fuit cōfeſſus extra iudicium ꝛ admittiꝭ ad appellandū. q2 confeſſio extraiudicialis non facit notorium imo nec plenaꝫ probationē ex qua ſe qui poſſit cōdēnatio: ſed bene facit indicium ad torturā. l. capite quinto. §. fi. ff. de adul. vide bonū tex. in. l. nō tantum. ff. de appella.
9 ❡ † Idē ēt dicēdū eſt in notorijs criminibus in quibus nō admittitur appellatio ſecundum quod voluit Abb. in. c. ſuperbis. de penis. vbi dicit quod iudex in notorijs criminibus pōt mādare penā exeq̄ etiā abſq; aliqua cōdēnatione. ꝛ idē dicit voluiſſe Inno. in c. ex parte. el. primo de verb. ſign. vide Abb. in. c. ad noſtrā el. ij. de iureiur. Idem dicendum eſt de q̄buſdam interlocutorijs que trahūt ſecuꝫ executionē ſicut eſt illa que fertur contra debitorem ſuſpectum de fuga. vt. l. ſciendum. ff. qui ſatiſda. cogantur ꝛ. l. ſi fide iuſſor. §. fin. eo. tit. ꝛ ibi Bartol. quem vide.

❡ Summarium.

1 Pena nō dbet excedere ſuū auctorem.
2 Delictum vnius non debet in alterius detrimentum retorqueri.
3 Paupertas non excuſat a pena

4 Pena delinquētis quo casu extē datur ad alios.

1 Tertio quero si condēnatus ad penā pecuniariā illam soluere nō pōt propter paupertatem an executio snie fieri possit in bonis vxoris sue aut pris si esset filius familias matris fratrū vel aliorum de eius familia respōd. quod nō. quia pena nō debet excedere suū auctorē. l. sancimus. C. de pe. quod etiā in rub. et toto tit. C. ne fil. pro pat. et ne vxo. pro marit. vel econ- 1

2 tra et l. ob maritorum. eo. tit. † quia nemo debet alterius odio vel crimine dānū sentire. l. si quis in suo. §. le-gis. C. de inoff. test. et l. legē. in pu. pri. rū. C. de nat. lib. et l. si pena. et l. crimē. ff. de pen. et l. si maritus. ff. solu. mat. et l. fi. ff. ad syll. et in re- 3 gula nemo. de re. iu. li. vj. † Pau-

3 pertas igitur nō excusabit illū a pena: quia si non poterit soluere penā in ere luet in corpore: ita dicit

4 tex not. in l. j. in fi. ff. de pen. et ibi Bar. vbi singulariter limitat regulā illā de qua in l. in seruorum. ff. de pen. quē vide. et diximus etiam supra lib. proximo precedē. q. vij. an in causa pecuniaria etc. et not. etiā. ff. de off. psi. l. illicitas. §. fi. et de iurisd. om. iudi. l. si quis id quod. §. in seruos. et. ff. de ser. fugit. l. quicunque. §. quod si. et C. de sepul. vio. l. fi. §. fi. sed contra pdicta facit. C. ad leg. iul. maie. l. quisquis. et c. vergētis. de heret. et c. in quibusdā. de pen. et c. cum multe. xv. q. viij. et j. q. iiij. itē pctō israelitarum. et in. c. si. et ij. de fil. presbyt. in quibus iuribus probatur quod pena que oritur ex delicto vnius extenditur ad alios qui nihil peccarunt. sol. speciale est in crimine lese maiestatis propter criminis immanitatē et propter reuerentiam maiestatis principis. idē est in crimine heresis et multo magis. quia hic offenditur maiestas diuina quod maior est tpali. d. c. vergētis. et ibi gl. et c. accusatus. eo. ti. lib. vj. vide ea que diximus supra li. j. in tit. de heret. q. iij. vbi posui alios casus in quibus vnus nō delinquēs punitur ex delicto alterius: et pena vnius delinquētis extēditur ad nō peccātes.

¶ Summarium.

1 Cōdēnatus ad mēbri mutilationem an punietur in mēbro validō an debili.

2 Cōdēnatus ad mēbri amputationē si illo careat an poterit in alio puniri.

3 Snia amputatiōis manus nō specificata exequitur in manus valida.

Quarto quero † quid si reus incarceratus fuit cōdēnatus ad mutilationē vnius mēbri puta amputationis manus pedis oculi et similiū et habeat alterū ex dictis mēbris debile vel aridū an executio pene fiet super mēbro debili vel super valido: tu dic aut pena reperitur imposita super certo mēbro puta manu dextera vel pede dextero et illa vel ille amputādus est qualiscūque sit licet dextera sit vtilis sinistra vero inutilis vt in aut. sed nouo iure. C. de seru. fugit. et ibi glo. no. et Bar. et Ang. et Pau. de cast. idē dicit Joā. an. in. c. in penis. de reg. iur. li. vj. in mercurial. vbi dicit quod in isto casu sola deformitas corporis facit penā. et ad hoc facit bonus tex. i. l. ij. §. quod si quis et §. seq. ff. arb. fur. ces. et Bar. in l. hos accusare. 2 §. fin. ff. de accus. ¶ † Quid si reus caret illa manu vel pede aut ocu-

lo qui vel q̄ ex forma ſtatuti venit
amputandus nūquid iudex pote
rit ɔdēnare ad amputationē mē-
bri illius qđ ſupeſt: dic quod nō:
ſed debebit illū cōdēnare in alio
mēbro: quod eſt ver ex ꝙ pena ɔmu
tari pōt in alio mēbro ante latam
ſnīam non aūt poſt q2 ſi reperitur
nota ſnīa ſuper illo vnico mēbro
qđ amputādū venit ex forma ſta-
tuti aut trāſiuit in rem iudicatam
aut nō ſi trāſiuit neceſſe eſt ꝙ fiat
executio ſuper illo membro alias
ſnīa eēt nulla: nec pōt variare iu-
dex poſtꝙ funct⁹ eſt officio ſuo. l.
iudex poſtꝙ. ff. de re iudi. niſi hoc
fieret de mādato principis: vt. l.
j. C. de pcab. imp. offer. ⁊. l. ij. in fi. ff.
de q̄ſtio. aut nōdū trāſiuit in rē iu
dicatā ⁊ poterit re⁹ ab ea appella
re: q2 maius ſuppliciū pateretur
ex amputatiōe illius mēbri qđ ſo-
lū eſt ꝙ ſi duo eſſent: ⁊ interpreta-
tio penarū non debet fieri in du-
riorē cā: ſ3 in mitiorē. vide Bal.
in. d. aut. ſed nouo iure. in. iij. col.
3 ¶ † Et q̄d ſi ſimpliciter dicatur
in ſtatuto vel in ſnīa ampute ſi-
bi manus vel pes nec ſpecificetur
certū membrū: tunc ɔcludūt doc.
predicti quod in mēbro min⁹ po-
tenti fiēda erit executio: quod eſt
verū qñ duas h3: ſed ſi nō h3 niſi
vnā dic vt ſupra p̄ prime dixi: vide
latius de p̄dictis Bal. in. d. aut.
ſed nouo iure. ⁊ Ange. de are. in
tract malefi. in glo. quas ſi non
ſoluerit infra decem dies ampu-
tetur ſibi ⁊c.

¶ Summarium.

1 Judex eccleſiaſticus nullam habet ſanguinis iuriſdictionem.

2 Judex eccleſiaſticus procurans ſanguinis effuſionem irregularitatem incurrat.

1 Quinto q̄ro ſ q̄d ſi p̄ crimine reus venit fuſtigādus: puta p̄ vno furto vel ſorti legio ſiue alijs ſimi libus minorib⁹ cri
minibus: ⁊ ſit in manibus iudicis
eccleſiaſtici an iudex ipſe poterit
ferre ſnīam ad fuſtigationē ⁊ illā
mādare exequi p̄ milites ⁊ execu-
tores: ⁊ videt dicēdū qđ nō: q2 iu-
dex eccl'iaſticus nullā h3 iuriſdi-
ctionē ſanguinis. c. ſnīam ſangui
nis. ne cler. vel mona. ſed in fuſti-
gatiōe vt plurimū interuenit aliq̄
lis ſanguinis effuſio: q2 cutis hu-
mex crebis verberib⁹ ſepius per
cuſſa laceraſ ⁊ emittit ſanguinē
maxime q̄ñ eſt longa fuſtigatio:
vt experientia docet ergo nō pōt
2 † q2 incurreret irregularitatē vt
ibi dicitur. tu dic qđ iudex ecclē-
ſiaſtic⁹ h3 iuriſdictionē verberan
di ⁊ fuſtigādi ⁊ ſnīam ſuā ſup his
pōt mādare exequi abſꝙ ſcrupu-
lo irregularitatis. xxvi. q. v. con-
tra idolor. ⁊. xxiij. q. v. circūcelio-
nes. in fi. illa igit q̄lis q̄lis ſangui
nis effuſio nō cōſideraſ nec venit
principaliter ex ſnīa: ſed ex poſtfa
cto accidit ſatis eſt qđ in ſnīa cle
rici nō inferſ talis pena ex q̄ p̄nci
paliter ⁊ immediate veniat ſan-
guis ſicut eſt in amputatione mē-
bri vel alia ſili pena: vſi ſanguis
hūan⁹ imediate dēat effundi: vt
d. c. circūcelionū. vide. d. Abb. et
alios cano. in. c. ij. de ſortil. Circa
materiā iſti⁹ executionis nō me
extēdā vlteri⁹: videlati⁹ p̄ doc. in
d. aut. ſed nouo iure ⁊ in. l. capita
liū. §. famoſos. ⁊ in. l. qui vltimo.
ff. de pen. ⁊ in. d. l. i. eo. ti. ⁊ in. l. ij. et
l. ſancimus. C. eo. tit. ⁊ ibi Bald. ⁊
Ang. de are. in. d. trac. in cōmēto

ſnie ſuper ꝟ. quas ſi non ſoluerit. ⁊ in ver. ⁊ ibi caput a ſpatulis ⁊c. Bãd. i ſuo trac. mal. i tit. de penis reo. ⁊. d. ꝑar. de put. in trac. ſind. in titu. de executio. ſnia⁊ fo. 41.

¶ Summarium.

1 Judex an poſſit penas a lege ſtatutas augere: minuere: alterare aut cõmutare.
2 Pena eſt delicto cõmenſuranda.
3 Judex nõ põt ſuã ſniam imutare.
4 Snia contra iuris diſpoſitionem lata an ſit valida.
5 Snia penalis an debeat continere cauſam.
6 Snia petitiõi difformis nulla ẽ.
7 Queſtio facti ſub iudicis conſtat arbitrio ſed pena.
8 Judex põt ex cã penã iuris commutare.
9 Judex põt ex cauſa penam infamie permutare.
10 Judex põt etiã de iure municipali penas ſtatutarias immutare.
11 Statuta recipiũt interpretationẽ declaratiuã a iure cõi.
12 Lex cõcedẽs ppło ſtatuta cõdere cõcedit ẽt iudici penas imutare.
13 Judex poteſt in ſupplementuꝫ legis agere.
14 Judici an liceat leges trãſgredi.
15 Judex ex cã leges ⁊ ſtatuta tranſgrediẽs an piuriũ incurrat.
16 Autoritas legis aut ſuperioris eſt in omni iuramento excepta.

1 Sexto nõ † obmittã hãc notabilẽ qõnẽ quã bñ nota: an iudex poſſit ſi aliq̃ iuſta cã ſibi videbitur penas certas a lege ſtatutas augere minuere alterare aut in aliã ſpẽm ↄmutare? et vr̃ dicendũ qõ nõ niſi hoc faceret de expſſo pncipis mãdato: qꝛ iudex eſt miniſter legis ⁊ iuſtitie et nõ hꝫ auctoritatẽ ſupra legẽ imo dꝫ illas ad vnguẽ ſeruare ⁊ ꝑm il las in oĩbus cauſis iudicare: non aũt alterare illarũ diſpoſitionẽ: qꝛ dr̃ ꝙ facti qdẽ qõ arbitrio iudicis ↄſiſtit: ſꝫ pene iinpoſitio ⁊ pſecutio ↄſiſtit i facultate legis. l. i. §. ſ. ꝟ. nã ſiquidẽ. ff. ad turpi. l. l. oẽs. in princ. ff. ad municip, u. q. iij, ſi quẽ. §. notandũ. vbi dicitur quod facti quidẽ qõ in arbitrio eſt iudicãtis pene aũt pſecutio nõ eius voluntati mãdatur ſed legis auctoritati reſeruatur. p quo facit tex. in. l. ſeruos. in fin. C. ad leg. iul. de vi pub. vbi expſſe dicitur quod non lꝫ iudici penam certam a lege ſtatutã minuere aut mollificare. ⁊. l. ſi opis. C. de pen. vide glo. not. in d. c. ſi quem. in ver. volũtati. ¶ In ↄ̃riũ eſt tex. in. l. ⁊ ſi ſeuerior. et ibi gloſ. C. de his q̃ notã. infam. et. l. quid ergo. §. pena grauior. ff. eo. ti. ⁊ ibi gl. Bar. ⁊ alij ibi oẽs ↄcludunt quod põt iudex penam certã a lege ſtatutã in ſnia ſua ex iuſta cã augere minuere aut in aliã ſpẽm pmutare: ita quod vbi lex irrogat penã pecuniariã pro aliquo crimine iudex ipſe põt imponere corporalem ex iuſta cã: ⁊ hãc facultatem ⁊ arbitriũ iudex ipſe habet a lege vt quotieſcũqꝫ ex q̃litatibus aut aliis circunſtantiis delictuꝫ vr̃ enorme aut turpius vel ex eo imminet ſcandalum nõ modicũ vel alia ſimili iuſta cauſa ↄcurrente lex dat arbitriũ iudici vt i ſnia ſua poſſit ex cauſa huiõi penas certas a lege ſtatutas augere minuere vel in aliã ſpẽm permutare: qõ qdẽ arbitriũ nõ ſoluꝫ hꝫ quo ad penas principales verũ ẽtiã ad acceſſorias. ſ. infamie qꝛ

index poteſt diſpenſare cuȝ infamia q̄ reo venit ex crimine irrogāda vt eſt gl. in. d. l. quid ergo. §. pena grauior. ff. eo. tit. ꝛ ibi Barto. hoc dicit expreſſe. idē Bal. ꝛ Salice. ꝛ in. d. l. ſi ſeuerior. C. eo. tit. et ꝙ tale arbitrium iudex hȝ a lege probatur in. l. aut facta. §. fin. ꝛ. l. hodie. ff. de pe. ꝛ. d. l. ꝛ ſi ſeuerior. ꝛ d. l. quid ergo. §. pena grauior. Et ratio iſtius arbitrij poteſt eſſe: q2 delicta cum diuerſis circunſtantijs ꝛ qualitatibus perpetrantur ex quib9 crimē ipm̄ qn̄qꝫ fit excuſabile qn̄qꝫ magis atrox ꝛ odioſum q̄s circūſtātias et qualitates oēs lex ipſa exprimere nō potuit: ſꝫ quaſdā exp̄ſſit vt. d. l. aut facta. §. l. cū duobus. ſeq. iō dedit iudici hāc facultatē ꝛ arbitrium vt ſm facti cōtingentiā penas ipſas arbitrio ſuo ex cā augeret minueret vel mutaret vt. d. l. aut fctā. §. fi. ꝛ.

2 d. §. pena grauior. † ꝛ per hoc index nō dicit venire cōtra legē vel ab eius diſpoſitione recedere: ſed poti9 legē ſeruare q̄ ita vult atqꝫ diſponit qḋ pbat etiā p illā regulā iuris qua dicit qḋ pena dꝫ mē ſurari delicto: vt. l. ſancim9. C. de pen. ꝛ in. c. ſicut dignum. extra de homic. ꝛ. c. vt clericorum. de vit. ꝛ hon. cle. ꝛ hec eſt vera ꝛ cōis ꝯcluſio vt. ſ. dixi. quam tꝫ Bart. poſt gloſ. in. d. l. q̄d ergo. §. pena grauior. ꝛ Bald. Cy. ꝛ Sali. in. d. l. ꝛ ſi ſeuerior. C. eo. tit. ¶ Que quidem concluſio recipit nonnullas limitationes quas p oppoſitiōes breuiter declarabo.

3 ¶ † Et pmo oppono de. l. moris. §. iſte fere. ff. de pen. vbi dicit qḋ iudex nō pōt aliquo modo mutare ſententiā ſuaȝ qua pronunciauit decurionē eſſe relegandū: q2 iura id ꝓhibent expreſſe ſed dꝫ principem conſulere vt reſcribat quid agēdū ſit in hac re. idem diſponitur in. l. ſ. §. fin. ff. de queſtio. ꝛ. l. l. §. ſin. aūt. ff. ad tur pil. ſol. ibi index iam pronūciauerat hic nō ꝛ verū eſt ꝙ iudex poſtq̄ tulit ſniam non pōt illam ꝛ penas in illa expreſſas amplius permutare vt ibi dicit q2 ſemel functus fuit officio ſuo. l. iudex poſtq̄. ff. de re iudic. et iō limitat iſta ꝯcluſio habere locū an̄q̄ feratur ſnia ſeu in ipſa ſnia. non antē poſt ſniam. ꝛ ꝓpterea Bar. in. d. l. moris. §. iſte fere reprehēdit quoſdā iudices q̄ apponūt certas clauſulas in fine ſniar ſuar poſt verbuȝ condēnamus ꝛc. q2 nihil valent.

4 ¶ † Item oppo. de. l. diuus. ff. de iniur. vbi nō valet ſnia lata ꝯtra iuris diſpoſitionē qn̄ nō fuit ſeruata pena iuris. ſol. ibi p errorem ꝛ ſine cā fuit alterata firma iuris hic aūt ex certa ſcientia ꝛ ex cā et ratiōe: vt. l. hodie. ff. de pen. et ita ſoluit Sali. iſtud cōtrariū in. d. l. ꝛ ſi ſeuerior. iō ſc̄do limita ꝯcluſionē predictā qn̄ iudex ex certa ſciētia facit ꝛ ex iuſta cauſa alias non poſſet.

5 ¶ † Sed q̄ro an ſit neceſſe ꝙ iudex exprimat iſtā cauſam in ſnia ꝙ ideo imponit iſtam penaȝ ꝓpter talē cām ſpecificatā. ꝛ breuiter dicas ꝙ non: ſed an debeat in genere exprimere cauſam dicēdo ex iuſtis cauſis animū noſtrū mouentib9 ꝛc. Bar. i. d. l. q̄d ergo. §. pena grauior. dicit ꝙ ſi iudex exprimeret cām in gn̄e nō errat vt dictū eſt: tn̄ ſi nullā exprimit in gn̄e nec in ſpecie p hoc nō vitiat ſententia dūmodo ex actis appareat qḋ fuit iuſta cauſa q̄ mouit iudicē ad ita ꝓnūciādū alr̄s ſi nulla eſſet cā nec appareret ex actis ſnia poſ

ſet dici nulla tanꝙ lata ꝯtra ius
conſtitutionis ꝛ per expreſſuz iuris
errorē:vt.l.j.ff.que ſent ſin. app.
reſc.ꝛ.p Barto.in.d.§.pena gra
6 uior.¶†Item oppo.d.l.ſi.C.de ſi
deicom.liber.ꝛ.l.vt fundus.ff.cõi
diui.ꝛ.l.in ſeruos.§.ſi.C.ad le.iu.
de vi publi.vbi dr̃ ꝙ quotieſcũꝗ
ſnĩa non eſt ꝯformis libello ꝛ qḋ
cõtinet aliud ꝙ̃ petitio nulla eſt.
ſed hic aliud habet̃ in petitione
ꝛ libello accuſationis vbi petita
fuit certa pena quã ius declarat
in illo caſu:ꝛ aliud i ſnĩa ;cõtinet̃
mento ꝛc.ſol.dicit Sali.in.d.l.et
ſi ſeuerior.qḋ illud habet locũ in
cauſis ciuilib⁹ nõ aũt in crimina
libus in qb⁹ nõ eſt neceſſe appo
nere cõcluſionem certe pene in li
bello accuſationis:ſed ſufficit cõ
cludi q̃ re⁹ penis a iure ſtatutis
puniat̃ ꝛ iudex excedendo penas
certas ex cã dicit̃ legitime proce
7 dere:vt.§.dictũ eſt.¶†Iterũ op
po.d.l.ſi opis.C.de pen.ꝛ.ij.q.iij.
c.ſi quẽ.§.notandũ.vbi dicit̃ ꝙ fa
cti qḋ ē qḋ in arbitrio eſt iudican
tis pene aũt perſecutio non eius
voluntati:ſed legis diſpoſitioni
mãdat̃.ſol.illud eſt verũ ꝙ iudex
nõ põt penas iuris imutare ſine
cã:ſed cũ cã bene põt facere:vt.§.
dictũ eſt:ꝛ p hãc ſolutionẽ tollũt̃
oĩa ꝯria que ſuperi⁹ in principio
adducebant̃.Poſtꝙ̃ vidim⁹ limi
tationes iſtius cõcluſionis p op
poſitiones pdictas videam⁹ mo
do illius extẽſiones que erũt mul
8 tum vtiles.¶†Et prima extenſio
ſiue declaratio eſt ꝙ iſta cõcluſio
non ſolũ hꝫ locũ in iudicijs ſiue
cauſis ꝛ penis minorib⁹ ꝛ extra
ordinarijs:ſed gñaliter i oĩb⁹ or
dinarijs:ita tenet glo.not. cõiter
approbata i.d.l.hodie.ff.de pen.
quã ſequit̃ ibi Bar.ꝛ idē Bar.in
d.l.qḋ ergo.§.pena.Bal.ꝛ Sali.
in dicta.l.ꝛ ſi ſeuerior. in primo
not.vbi expreſſe dicit ꝙ iudex in
ſnĩa põt ex cã penã ordinariã p
9 mutare.¶†Scḋo ampliat̃ iſta:
vt habeat locũ etiã in acceſſorijs
penis ad pncipalē ſicut ē infamia
q ex illo crimine oriť ſiue infertur
vltra alias penas: nam ſicut iu
dex imutat ꝛ diſpẽſat penas prin
cipales:ita etiã diſpẽſare ꝛ pmu
tare põt penam infamie.ita tenet
glo.in.d.l.ꝛ ſi ſeuerior.quam ſeq
10 tur ibi Bal.Sali.ꝛ alij.¶†Ter
tio ampliat̃ vt non ſolũ procedat
iſtud de iure cõi:ſed etiaꝫ de iure
municipali.ita qḋ ſi ſtatutũ im
ponit certam penam pro aliquo
crimine iudex poteſt illam ex cã
pmutare nõ obſtãte qḋ a princi
pio officij iudex iurauerit ſerua
re ſtatuta illi⁹ loci.ita dicit expſſe
Sali.in.d.l.ꝛ ſi ſeuerior.i.iiij.col.
in ver.q̃ro quarto.Ubi primo ar
guit qḋ nõ poſſit:qꝛ ſtatuta ſunt
ſtricti iuris.l.cõſtitutionib⁹.ff.ad
municip.ꝛ pter iuramentuꝫ qḋ
dꝫ ad vnguē ſeruari:vt i.c.lꝫ mu
lieres.de iureiur.lib.vj.cũ ſimib⁹.
deinde quatuor fundamentis cõ
11 probat dictũ ſuuꝫ qḋ põt.¶†Et
primo qꝛ ſtatuta recipiunt inter
pretationē declaratiuã a iure cõi
l.ij.C.de nota.ꝛ per Bar.i.l.oẽs
populi.in.iiij.q.principali.ff.de
12 iuſti.ꝛ iur.¶†Scḋ qꝛ illa lex q
dat ptãtē populo ꝯdēdi ſtatuta
illa eadem dat ptãtem iudici pe
nas ex cã pmutandi:aut minorã
di:vt.l.hodie.ff.de pen.ꝛ.l.aut fa
cta.§.ſi.eo.titu.iũcta.l.oẽs ppli.
13 ff.de iuſt.ꝛ iur.¶†Tertio qꝛ hoc
permittit̃ iudici ex cã ꝛ ſic in ſup
plementũ legis que culpas ꝛ ca

tus ac fauores republice ñſigillatim excogitare nõ potuit: ſʒ hec rõ hʒ locũ ẽt i ſtatutis qꝛ ſtatuentes ipſi nõ potuerũt oẽs cãs cum ſuis q̃litatib⁹ adherẽtib⁹ ⁊ circũſtantꝰ exprimere aut cogitare: ideo videt iudicis arbitrio ꝯmiſiſſe vt penas ipas iuxta facti cõtingentiã ⁊ qualitates ex iuxtacã pmutare poſſit. ð.l.hodie.⁊.l.aut
14 facta.§.fi.ff.de pe. ¶ †Quarto dicit qð p iſta opi. facit ſingu. dictũ Inno.in.c.ſ.de ꝯſtitu.vbi dicit ꝙ licitũ eſt iudici rõne caſuũ emer⸗
15 gentiũ leges trãſgredi. ¶ †Et nõ obſtat illud qð ðr de iuramento: qꝛ iudices ſicut ſtatuta: ita et leges iurãt ſuare: vt.l.rem nouam. C.de iudi.⁊ in aut.vt iuſiurã: qð pſta.ab his ⁊c. tñ nõ obſtãte tali iuramento pñt cum eã minorare vl augere penas: ⁊ ſic faciẽdo nõ ledũt nec trãſgrediunt leges: ſed illas obſeruãt: qꝛ ſic fieri mãdant ⁊ p hoc etiã nõ ðr iudex incurre⸗
16 re piuriũ: †qꝛ in oi iuramẽto ſemper intelligit excepta auctoritas legis aut ſupioris: vt.l.fi. ff.q ſat. cog. ita tenet. ð. Frãc. are. in. ð.l.⁊ ſi ſeuerioꝛ.⁊ Bal. etiã in eadem.l. ⁊ ſi ſeuerioꝛ. vbi dicit qð iudex nõ incurrit piuriũ alterãdo penã legis vel ſtatuti q̃ñ hoc facit ex cã vel cũ cauſe cognitione: qꝛ alterãdo penã legis vel ſtatuti iuſta cã pcedẽte illud facit lege pmittẽte ⁊ ex ptãte ſibi a lege cõceſſa. arg. ð.l.hodie.⁊ ideo dixit Archi. ibi qð in oi iuramẽto intelligit ſemper excepta legis ⁊ pꝛincipis auctoritas. ð.l.fi.ff.qui ſatiſda. cog.

¶ Demũ queri põt quid ſi Titi⁹ accuſauit Sẽpꝛoniuʒ ꝙ intulit ſibi violentiã cũ armis ⁊ ſic remedio legis iulie de vi pub.⁊ pꝛobauit violentiã ſine armis ſibi illãtã fuiſſe ex quo videt pbata intẽtio legis iulie de vi puata. nũqd Sẽpꝛoni⁹ poterit cõdẽnari de vi puua. put pbatũ fuit. quidã dixerũt ꝙ ſic: qꝛ iudex põt penam minuere ex cã: q̃dam alij dixerũt qð nõ: qꝛ hoc nõ fuit deductũ i iudicio a pꝛincipio: vide Sali. in. ð.l. ⁊ ſi ſeuerioꝛ. in fi.⁊ in.l.iij.C.ad le iul.de vi pub.

¶ De beneficio ⁊ indulgentia pꝛincipis.

¶ Summarium.

1 Dãnat⁹ hereſi: leſiõe maieſtatis. rap. vir.⁊ ſilib⁹ criminib⁹ an obtenta gratia ad omnia incõmoda cenſeatur reſtitutus.
2 Pꝛincipi ꝯpetit ppl'i ſalutẽ tueri.
3 Uerbũ idulgeo ⁊ quid impoꝛtet.
4 Uerbũ reſtituo plus impoꝛtat ꝙ̃ verbum indulgeo.
5 Uerba iſta indulgeo ⁊ reſtituo in reſcripto pncipꝭ iuſta qd opent.

SUccedit nũc videndũ de ſcđa. ſpecie relaxationis que fit beneficio ⁊ indulgentia pncipis poſtꝙ̃ reus largitate pꝛincipis obtinuit veniam ſui criminis ⁊ culpe ex carcerib⁹ liberat: qð fit pluribus modis: qꝛ gratia q̃nq; fit ſtricta: q̃nq; vero
1 oriť pinguioꝛ. ¶ †Ponamus ei quẽ eſſe dãnatũ aliquo ex maioꝛibus criminib⁹ vt eſt hereſis leſe maieſtatis raptus virginis falſe monete ⁊ ſimiliũ ex q̃bus de iure infert pena moꝛtis ppetua infamia.⁊ oim bonoꝝ publicatio: vt l. C.ad abolẽdã.⁊.c. ſ́gẽtꝭ. deberet. ⁊.l.i.⁊.ij.C.eo.ti.l.q̃ſq̃s.C.ad leg. iul.maieſt.⁊.l.ſ.C.de rap. vg.⁊.C. de falſa moneta. ſi obtinuit mereri veniã ex indulgẽtia pꝛincipis

an cenſeat reſtitut9 ad vitã famã dignitates ꝛ bona vel ad vitã dũ taxat:ꝛ vr dicẽdũ ꝙ cenſeat ad vitã dũtaxat reſtitut9 ex quo reſtitutio ſiue indulgẽtia ipſa tendit ꝯ publicã vtilitatẽ ꝛ ordinẽ recte iuſtitie.l.cõgruit.ff.de offic.p̄ſi. ꝛ.ff.de his qui not.infa.l.furti. §. mãdati. ꝛ in aut.vt nulli iudi.in
2 princ.nemini em̃ magis cõgruit ſalutẽ populi tueri ꝛ purgare ciuilitatẽ malis hoībus quam ipſi principi.l.nã ſalutẽ.in princip. ff. de offi.p̄fec.vigil.ſol.tu dicattendenda fore diligẽter verba reſcripti ipſi9 principis: qñꝙ em̃ princeps exprimit ſpeciẽ gratie quaꝫ reo carcerato largiri intẽdit:vt qꝛ dixit facimus tibi gratiã vite dũtaxat vel indulgemus tibi vitã aut reſtituimus tẽ ad vitam tm̃ ꝛ tunc ſolus vite gratiã obtinuiſſe dicetur:ſi ꝟo dixerit facimus tibi gratiã oim vel reſtituimus te ad oĩa vt in priſtinũ eras ꝛ dꝛ reſtitutus quo ad omnia poſtꝙ ꝟba reſcripti clare ſonãt et cõſtat exp̄ſſe de principis volũtate.arg.l. non aliter.ff.de leg.iij.ꝛ.l.continu9.§. cũ ita.ff.de verb.obli. ſi vero non cõſtat i reſcripto de p̄dictis ꝛ nullum ſit verbũ de fama vel bonis ſed ſimpl'r reperit principẽ feciſſe gratiã illi: ꝛ tunc diligẽter attẽdẽda ſunt verba reſcripti:aut em̃
3 princeps vſus fuit †verbo indulgeo aut verbo reſtituo.primo caſu ſola criminis pena corporalis cẽſetur eſſe remiſſa.l.ij.ꝛ. l. ſi adẽptis.C.de ſen.paſ.ꝛ reſt.idem probatur in.l.inſulã.ꝛ.l.generali.eo.
4 tit.†Scdo vero caſu quo ad oĩa cenſetur eſſe reſtitutus: ſcꝫ ad vitã famam et bona in priſtinũ ſtatũ in quẽ erat ante ſententiã repoſit9 vt.l.ſ.ꝛ.l.ſi.C.eo.ti.qꝛ tantundẽ reſtitutiõis grã tribuit quãtũ cõdemnatiõis ſnĩa ademit. dicit tex.in.d.l.fi.ex qb9 habes notare quod verbũ reſtituo habet amplius ſignificatum quã verbũ indulgeo:qꝛ per vnum reſtituuntur oĩa p alterũ vero vita dũtaxat: et propterea ſis cautus vt in reſcripto gratie quã impetrare cupio p amico incarcerato vtaris verbo reſtituo:nõ autẽ indulgeo vel alio ſiſi ꝟbo arido.Bar. ꝛ Bal. in.l.j.ꝛ.ij.ꝛ.d.l.in inſulã.C.eo. tit.
5 ¶†Sꝫ q̃ro ſi in reſcripto vtrũꝙ ꝟbũ repitur expreſſum.ſ. verbuꝫ indulgeo ꝛ verbũ reſtituo: vt qꝛ princeps dixerit per indulgentiã noſtrã te reſtituimus:vel per noſtrã reſtitutionẽ tibi indulgem9 qdnã conſequit reus p iſta ꝟba: dic ſm Bart.in.d.l.fi.qđ ad oĩa cenſet eſſe reſtitut9:ſi em̃ alterꝫ ex dictis verbis p ſe omnia iſta cõprehẽdit quando nõ reperit limitatũ multo magis qñ habet aliud adiunctũ p qđ non debet ei9 ampla ſignificatio reſtringi: ſed potius ampliari fauore liberatiõis ratione adiuncti:vide Bar.in.d. l.fi.ꝛ vide que diximus ſupra lib. j.q.iiij.ꝛ.v.

¶Summarium.

1 Papa vel imperator poſt criminis ꝛ ſnĩe narrationẽ proferẽs hec verba: Damus gratiam an ad omnia reſtituant.
2 Uerba dubia in materia gratioſa ſunt latiſſime interpretanda.
1 Secũdo q̃ro† qđ ſi Papa vel Imperator in reſcripto ſuo poſt narrationẽ criminis et ſnĩe dixerit facim9 tibi gratiã an reus cenſeat ad oĩa reſti-

tut9.ſ.ad vitā ꝛ famā, ꝛ bona. dic
qꝺ ſic.tex.eſt not.in.l.ſ.§.fi.et ibi.
Bar.ff.de q̄ſt.ꝛ Bar.i.l.gall9.§.
ꝛ q̄d ſi tm̄.ff.de lib.et poſthu.ꝛ.d.
2 l.fi.C.de ſent.paſſ.rō eſt q2 † ỽba
dubia i mā gratioſa ſūt latiſſime
īterpretāda in fauorē illi9 q̄ reci-
pit gratiā3.l.fi.ff.de conſt.princi-
pū.c.ſi gratioſe de reſcrip. lib. vj.

¶ Summarium.

1 Verbū rebānire q̄d īportet.
2 Banniti ſecūdū communē vſum
loquendi qui dicantur.

1 Tertio q̄ro † ciuitas fe
cit ſtatutū q̄ oēs ban-
niti rebāniant̄:an bā-
niti q̄ꝝ bona fuerunt
publicata poſt grām
pene recuperent ēt bona:ꝛ ſic an
illud verbū rebannire h̄eat vim
reſtitutionis vel idulgentie et vr̄
dō3 qꝺ h̄eat vim ſimplicis indul
gentie attēto maxime cōi vſu lo-
quēdi quo iſti condēnati p̄ cri-
mine appellātur bāniti ꝛ ecōuer-
ſo rebāniti dr̄ q̄ ſūt ob anno p̄-
dicto ꝛ ſic a pena reſtituti.l.j.et.l.
relegatoꝝ.ff.de iterdic.et relega.
Verum dōm eſt q̄ immo iſtud ỽbū3
h̄3 vim plene reſtitutiōis:ꝛ tales
rebāniti poterūt recupare bona
ꝛ famā ꝛ oīa q̄ pri9 p ſniam perdi-
derant ꝛ fuerāt priuati p rebāni
tionē igitur q̄s d̄r eſſe reſtitutus.
ita dicit Bar.in.d.l.fi.C.de ſent.
paſſ.imo cōis vſus loquendi ma
gis vr̄ et probare hanc ſniam q̄
2 precedentē 3rīā:† q2 cōiter ſolent
vocari banniti illi qui ſunt dam-
nati ēt pena mortis p quocunq̄
graui crimine:ꝛ rebāniti dr̄ illi
q̄ ſūt reſtituti aduerſ9 dcā3 ſniam
ſiue bānū3 p quā ſiue qꝺ priuat9
fuerat vita bonis ꝛ fama:nō pro
prie iſtō ỽbū bānū vulgares acci-
piūt p ſnia ꝛ p̄pēa dr̄ it quē eē cā-
pite bānitū vl̄ h̄ēre bānū capitis
ꝛ hāc.q.diſputauit Jac.de are.vt
refert Bar.i.d.l.fi.et determina-
uit p̄nt.ꝯcluſu3 ēt alijs ēt rōni
bus de q̄b9 ibi p eū.videāt.Bar.
in.l.gall9.§.ꝛ q̄d ſi tm̄.ff.de lib. et
poſthu.ꝛ in.l.j.§.fi.ff.de queſt.idē
Bar.in.l.nō ſolū.§.fi.ff de p̄cur.
Bal.in.d.l.fi.C.de ſent.paſſ.ide3
Bal.in.l.ſi qua pena.ff.de his q̄
ſunt ſui vel alie.iur.ꝛ per moder-
nos magis copioſe i. d.l. gallus.
§.ꝛ quid ſi tantum.

¶ Summarium.

1 Bāniti bona fiſco applica-
ta an in rebānitione recupērent̄.
2 Princeps grām. alicui faciēs nō
p̄ſumitur alteri velle p̄iudicare.

1 Quarto quero † q̄d ſi
bona iſtius reſtituti
fuerāt per fiſcu3 alie
nata an ipſe reſtitu-
t9 poterit bona ipſa
recuperare ꝛ a poſſeſſoribus vin
dicare:dic quod non.duplici rōe
p̄ma q2 emptores dictoꝝ bonoꝝ
ſunt bone fidei poſſeſſores imo
veri dn̄i:q2 emerūt a fiſco q̄ erat
verus dn̄s ipſoꝝ bonoꝝ et ſic nō
datur rei vēdicatio ꝯ dn̄m.l.j.ꝛ.l.
rē.et.l. offm̄.ff.de rei vendi.et ipſi
poſſeſſores ſūt veri dn̄i dcōꝝ bo-
noꝝ.l.bene a zenone. C.de q̄dri.
2 p̄ſcrip. Irē q2 † Princeps faciens
grām alicui cēſetur illā impartiri
ſine iniuria ꝛ preiudicio tertij:nō
em̄ videtur eē equū3 qꝺ facien-
do gratiā vni velit inferre p̄iudi-
cium alteri:q2 ſemp iſta conditio
ſubintelligit̄ ſine p̄iudicio iuris
alieni.l.ꝛ ſi ſine.§.ſed qꝺ papinia
nus.ff.de minoꝝ.l. qꝺ ſi mino. §.
ſceuola co.titu.ꝛ Bar.in.d.l. fin.

¶ Summarium.

1 Bānitus reſti tutus an bona in banno confiſcata recuperet vel eorum valorem.
2 Preciū rei alienate reſtituit q̄tenus qs ex ea locupletior factus eſt.

1 Quinto q̄ro tu nūquid iſte reſtitutus poterit ſaltim ꝯſequi p̄cium dictorū bonoꝝ a fiſco. Bar.i.d.l.fin.dicit qd̄ ſic quatenus ex eo effectus fuerit fiſcus locupletior alias nō.l.ſed et ſi lege.§.itē ſi rē.ff.de pet.hered. q: fiſcus ſuccedit loco heredis illius dānati.l.iij.C.de bon.preſcri. ꝛ.l.pri.C.de bon.eo.qui ant.ſent. mor.ſib.con.qui cū ſit legitimus ꝛ bone fidei poſſ.p̄ciuꝫ rei aliena
2 te p ipſū t caten9 tenet reſtituere q̄ten9 ex eo locupletior fact9 fuerit.ꝛ non aliter.l.tutor.ff.ad leg. iul.de vi.ꝛ io ſi i p̄ciū p̄dictū fuiſſet a fiſco furto ſubtractū vl alio ſili caſu fortuito periiſſet nō teneref ad illi9 reſtōnē cū non ſit effect9 locupletior.d.l.ꝛ ſi rē et p̄cinꝫ. vide Bar.in.d.l.fi.C.de ſent.paſ.

Summarium.

1 Ciuitas an p ſtatutum poſſit aliquem reſtituere fame.
2 Fame reſtitutio diuerſimode cōſideratur.
3 Condēnandi poteſtatem habens habet et abſoluendi.

1 Sexto q̄ro t de vno dubio quod ex premiſſis iſurgit/an rebannitus p dictū ſtatutū dicatur reſtitutus ad famam:ꝛ ſic an ciuitas per ſtatutum poſſit aliquem reſtituere fame:t vr dicendū ꝙ nō q: reſtitutio fame et dignitatū d̄r ſpectare ad p̄ncipeꝫ nō aūt ad ciues inferiores.l.j.§. penul.ff.de poſtul.vbi d̄r ꝙ ſolus
2 t princeps et Senatus reſtituit famam.tu dic ꝙ aut infamia orta fuit de iure cōi aut p ſtatutum q: ſtatutū ex aliquo delicto irrogat infamiā ex quo nō oriebatur de iure cōi.primo caſu nō pōt niſi p Imperatorē vel Senatum' famā reſtitui.d.l.j.§.penul.ſcd̄o vero caſu pōt ciuitas ipſa p ſuū decretū vel ſtatutū reſtituere famā:
3 t q: cuius eſt cōdere eiuſdē eſt tollere.l.nā natura.ff.de condi.ind. ꝛ.l.nihil tā naturale.ff.de re.iur. ꝛ q̄ hꝫ facultatē ꝯdēnādi hꝫ etiā abſoluēdi ptātē.l.iij.ff.de re iud. ꝛ Bar.in.d.l.fi.C.de ſent.paſſ. et vide que diximus ſupra in lib.j.in tit.de here.in.vj.q.

De abſolutiōe innocentis.

1 Iudex ꝙ primū ſcit carcerati innocētiā d3 illum abſoluere.
2 Snia pōt die feriata in fauorem innocentis ferri.
3 Tortura quibus poſſit indifferēti tempore dari.
4 Tempus iuridicū eſt in ſententiarum prolationibus ꝛ earū executionibus attendendum.

Expeditis duab9 ſpeciebus relaxationū q̄ſi cōſtat de crimie ꝛ eſt lata ſnia deueniēduꝫ eſt mō ad tertiā relaxationis ſpēm q̄ ſit ꝑpt innocen-
1 tiā.t Dicigit qd̄ ꝙ primū iudex cognoſcit inocētiā incarcerati:et de illa ſibi ꝯſtat d3 illū ꝙ p̄mū abſoluere ꝛ a carcerib9 liberare: vt l.j.in p̄nc.ꝛ.l.fi.C.de cuſt.reo.vbi d̄r ꝙ ꝙ p̄mū re9 eſt icarcerat9 ſtatim d3 qd̄ fieri vt re9 ꝯdēnet ꝛ innocēs abſoluat.de his eni q̄s tꝫ carcer iclūſos aut ꝯuictos vel ox pena ſubducat aut inocētes diutina carcerꝫ cuſtodia nō macerct

vt.l.ij.⁊ ſi.C.de cuſt.reo.ibi aut li
berādos diutina carceris cuſto-
dia nō maceret ⁊c.⁊.l.cuſtodias.
2 et ibi Bart.ff.de pub.iudi.† vbi
dicit qđ ēt dieb9 feriatis pōt fer-
ri ſentētia i fauorē innocētis dū-
mō nō ſint ferie in honorē dei ſ3
qđ t3 gl.ibi.⁊ i.l.dies feſtos.C.de
3 feri. ¶ †Examinatio tñ et tortu-
ra fieri pōt ꝯ magnos latrones ⁊
ꝓditores ꝓpe cōſpirātes ꝯ mul-
toꝝ ſalutē ⁊ in ſilib9 maioribus
criminib9 quocūqꝫ tꝑe q̄drageſi
mali ⁊ feriato i honorem dei ēt ſi
eēt dies paſcalis nō ſit aliq̄ dſia
dieꝝ ſolenniū q̄ indagādū ỽitatē
ipſoꝝ maioꝝ criminū vt.l.ꝓnun
ciaꝝ.C.đ feri.⁊ ibi gl.⁊ Bar.dic
ergo ſic aut querim9 de examina
tione ⁊ inq̄ſitione ỽitatis.⁊ tunc
aut ſumus in maiorib9 ⁊ atrocio
rib9 criminib9 ⁊ iſta fieri pōt q̄cū
qꝫ die ēt feriato i honorē dei ⁊ pa
ſcali.d.l.ꝓuinciaru3.aut de aliis
minorib9 ⁊ illa fieri pōt ſilr q̄cū-
qꝫ die ēt feriata dūmō non ſit de
maiorib9 dieb9 ſolēnib9:vt ꝑ gl.
⁊ bald.in.d.l.ꝓuinciarum.et.d.l.
cuſtodias:aut q̄rim9 de cauſe de
4 ciſiōe ⁊ tūc aut ſum9 in materia
ꝯdēnationis:⁊ iſta ſnia ferri non
pōt tꝑe feriaꝝ ēt qꝫ ſint ferie meſ-
ſiū vl vindemiaꝝ.ſ3 ꝯſtito de cri-
mine ſnia ⁊ pene executio' d3 dif-
ferri i tꝑs iuridicū:iſte ē ꝓpe caſ9
i.d.l.cuſtodias.de pu.iud.i ſi.aut
ſum9 i abſolutiōe inocētis et iſto
caſu pōt ferri ſnia q̄cūqꝫ die feria
ta exceptꝭ feriis itroductꝭ i hono
rē di.d.l.cuſtodias ⁊ ibi gl.⁊ bar.

¶ Summarium.

1 Suſpect9 de homicidio nul
la accedēte ꝓbatiōe vel cōfeſſiōe
ēt ſequēte tortura abſoluēd9 eſt.
2 Purgatio indicioꝝ alicuius ma
leficij đr quedā ſnia abſolutoria.
3 Sententia abſolutoria differt a
ſententia liberatoria.
4 Purgatus per torturā an nouis
indicijs ſuperuenientibus pote-
rit iteꝝ torq̄ri ⁊ iudicialr agitari.
5 Innocēs quis dicatur:an inno-
cens et culpabilis ſint idem.

1 Ecundo q̄ro † ſolone3
hui9 memorabilis qō
nis q̄ ſepi9 i facto ac-
cidit tici9 reperitur in
q̄ſit9 đ homicidio qđ
ſemproniū de nocte occiderat:
deinde examinat9 negauit, ſ3 q2
indicia ꝯ ipm aderāt vrgēter iu-
dex deuenit ad rigoroſum examē
q̄ i tormētis ſilr i eade3 negatiua
ꝑſeuerāter iſtitit adeo qđ iudex
ꝯſiderās illū fuiſſe ſatis ꝯpetēter
tortū ſ3 q̄litatē idicioꝝ ex tormē-
tis illū deponi fecit putās ꝑ illā
torturā purgaſſe indicia q̄ cōtra
ip3 militabāt:modo re9 ipſe iſtat
ꝓ abſolutoria ⁊ liberatiōe a car-
ceribus q̄rit q̄d agēdū ſit:q̄dā di
xerūt qđ oino vt inocēs abſoluē-
dus erit ⁊ a carcerib9 liberandus
ex quo nō fuit reꝑt9 culpabilis.q̄
dā vero dixerūt nullaten9 abſol-
uēdū fore niſi expſſe ꝯſtiterit ipm
eē vere inoxiū:q2 nemo dici pōt
innocēs niſi qñ expſſe ꝯſtat de in
nocētia ſua qđ ē qñ reꝑt9 eſt ver9
reus criminis:ūo dic aut plene
ꝯſtat de homicidio:⁊ đ ỽo homi
cida q̄ ē ali9 q̄ ipſe tici9:⁊ iſto ca
ſu ſi ꝯſtat iudici qđ tici9 nō occi-
dit ipſe nec fuit criminis pticeps
tūc vt verus innocēs debebit diſ
finitiue abſolui ex quo plene con
ſtat de eius innocentia.et ita in-
telligitur tex.in.l.j.⁊ ſi.C.de cuſt.
reo.⁊.l.j.§.ſi.ff.de queſti.⁊.l.cuſto
dias.⁊ ibi Bar.ff.đ pub.iud.aut

constat de

teriſtat de delicto non tamen de
pſona delinquentis ꝙ fuerit ali9
ꝗ ticius: ⁊ tunc nō poterit dict9
tici9 vt innocēs diffinitiue abſol
ui ex quo nihil ꝓbauit de innocē
tia ſua: ſed ꝓpter torturā quā ſub
ſtinuit i corpore ꝺꝫ purgaſſe indi
cia que contra ipſum erāt: ⁊ ideo
iſto caſu debebit abſolui ab inqſi
tiōe ⁊ ꝓceſſu: qꝛ nō fuit rept9 cul
2 pabilis. †Et iſta ē vera forma ab
ſolutiōis qñ icarcerat9 purgauit
indicia ⁊ nōdū rept9 eſt ver9 re9
quā ponit Bar. in l. fi. in ꝑn. ff. ꝺ
qſti. ⁊ hec ꝺꝛ quedā ſentētia abſo
lutoria ab obſeruatiōe iudicij vt
habeẗ i. l. ꝓperādū. §. ⁊ ſi q̄dē. C. ꝺ
iudi. ⁊ ibi gl. ⁊ bar. ⁊ moderni. Et
ꝑ iſtā abſolutoriā obtinebit libe-
rōnē a carcerib9 iuxta terminos.
l. fi. ff. de req. reis. ⁊ l. fi. C. de cuſt.
3 reo. ¶ †Et not. q ꝺiter iſtas duas
abſolutiones eſt maxima ꝺ̄ria: qꝛ
qñ cōſtat vere de innocētia ipſi9
ticij quod eſt quādo reperitur ve
rus homicida vt. ſ. dixi abſolⱦiẗ
diffinitiue ab ipſo crimine ⁊ a to
ta cauſa vt verus innocēs: ⁊ iſto
caſu nullus poterit amplius de
obiecto crimine iquirere ſeu alio
quouis modo contra ipſum. io. l.
fin. C. de cuſto. reo. qꝛ obſtat curie
exceptio innocētie ⁊ rei iudicate
vt. l. ij. C. de except. rei iudic. ⁊ l. ſ.
C. qñ prouo. nō eſt nece. ⁊ l. ſi cui.
§. hiſdem. ff. de accuſ. ⁊ qꝺ ibi no.
Bar. i. l. ſi q̄ adulteri. C. de adult.
⁊ ibi Bal. ⁊ Sal. arg. l. ſi cui. §. hiſ
dem. ff. de accuſa. ⁊ ibi per nota-
bilem doctrinam Barto. idē ꝫ te
net Bal. i. l. ſi q̄ adulteri. ſup glo.
4 fi. C. de adul. ¶ †Secūdo vero ca
ſu quando purgauit indicia per
torturā iſta abſolutoria nō obſta
bit quominus poſſit contra ipm̄

abſolutū ꝫ de nouo ꝓcedi ſi noua
idicia ſupuenerint: ⁊ ſic iſta abſo
lutoria nō parit exceptionē perē
ptoriā rei iudicate ſicut precedēs
ad crimē vel ad iudiciū ſup eodē
crimine. ita ꝫ not. Bald. ⁊ Sali.
in. ꝺ. l. ſi q̄ adulterij. ſecuti doctri
nam glo. ibi quā ꝫ dñt oēs doc. te
nere. vbi Sali. ſpāliter formauit
hāc. q. poſt gl. ibi ⁊ dat ſaluberri
mū ꝯſiliū iudici i iſtꝫ caſib9 dicēs
qꝺ vtile eſt nō abſoluere reū diffi
nitiue vt innocētē qñ iudex eſt du
bius: ⁊ hoc pōt facere iudex vt ip
ſe dicit ex iuſta cauſa: puta ſi hꝫ
reū accuſatū vel inq̄ſitum in ma-
nib9 ⁊ hꝫ ſufficientia indicia ꝯtra
eū q̄ plures tort9 nō fuit ꝯfeſſus
iudex poterit ſi inſtaret pro abſo
lutoria illum abſoluere a proceſ-
ſu vel ab obſeruatione iudicij vt
ſupra. ⁊ iſto caſu dicit ipē ꝙ iudex
pōt accuſationis abolitionē fa-
cere nō aūt ipſū abſoluere diffi-
nitiue a crimine: vide ipſū ibi q̄
dicit ēt ꝙ iſta faciūt ad qōnē quā
ipſe diſputauit ⁊ declarauit in. l. ſi
qs. C. ad leg. iu. maie. ⁊ hanc opi-
nionē tenuit etiā Pet. de bellap-
ti. ibi nemine cōtradicente. vide
Bart. in. l. ſ. in princip. ff. de q̄ue
ſtio. ⁊ ſupra diximꝰ. quod refert ⁊
ſequitur Ange. de aret. in tracta.
mal. in gl. fama pub. in fi. ⁊ Par.
de put. in tra. ſind. in. c. viſo de re
petitione torture. i fi. fol. cxxv. qui
tamen moderni melius declarāt
verba Bar. i. ꝺ. l. fi. dicētes quod
illa abſolutoria nō erit abſoluto
ria diffinitiue a crimine ſꝫ termi
nos. ꝺ. l. ſicut. §. hiſdem. ⁊ l. abſen
tem. ff. de pen. ſed erit diffinitiua
reſpectu abolitiōis ꝓceſſus ⁊ in
quiſitionis inde facte: vnde non
impeditur qꝺ ſupuenientib9 no-

nis indicijs noua poſſit formari accuſatio vel inquiſitio ꝯtra eundē reū ꝑ doctrinā glo. Bald. et Sal. ſupra relatā. et ꝓpterea bñ dixit Bar. in. d. l. fi. ff. de queſtio. nō re
5 pertū culpabilē abſoluebāt et non dixit innocētem. q: hoc verbū in nocēs ꝑſupponit et denotat oīmo dā immunitatē et carentiā crimi nis et doli. d. l. abſentem. et Bal. i d. l. ſi qui adulteri. Quis nō deſint qui ſubtilizandi in via diſputati ua tenere velint idē denotari per verbū innocēs quod ꝑ verbū nō culpabilis: tñ in hoc vlterius nō inſiſto: poſtq̄ habem⁹ opinionē clarā q̄ ſeruāda eſt in deciſiōib⁹ cauſarum et a qua nullatenus eſt recedēdū: vt dicit Bar. in. l. ij. C. de pena iudi. qui male iudica. et Bal. etiam ibi dicit quod in iudi cando nunq̄ recedendū eſt a car rocio prudentum maxime gloſ.

¶ Summarium.

1 Teſtes familiares et domeſti ci et quicunq̄ ſunt in cauſa inno centie probande admittendi.

2 Teſtis nullo modo examinādus nullam facit probationem imo nec indicium.

3 Innocentia probatur per teſtes etiam de iure alias non admit tendos.

4 Reus vel innocens quibuſcūq̄ defenſionibus vti permittitur.

5 Teſtes domeſtici preferuntur ce teris in rebus domi geſtis.

1 Tertio q̄ro tan in cauſis criminali bus qn̄ agit̄ de probādo innocē tiā accuſati vel inquiſiti admit tant̄ teſtes dome ſtici et familiares: et alij q̄ al's d̄ iu re nō ſolēt admitti pro cuius faci liori notitia figurabo caſū. ſi q̄s reperit̄ inq̄ſit⁹ de homicidio de nocte perpetrato vult ꝓbare in nocentiam ꝑ negatiuā ab' impoſ ſibili coarctato loco et tēpore di cēdo q̄ illa nocte eademmet ho ra et momento quibus Sempro nius fuit occiſus ipſe erat in do mo ſua vna cū vxore filijs et alijs familiarib⁹ ſuis adeo quod erat impoſſibile quod corpus natura le poſſet eē in duob⁹ locis diuer ſis eodem temporis momēto: vel ſi vellet ꝓbare quod illamet ho ra noctis ipſe iacebat in lecto cū vxore ſua nunquid hanc diſtātiā a crimine et exiſtentiam in domo ſua poterit probare per conſan guineos aut vxorem et per teſtes familiares. et videtur dicendum quod nō: quia teſtes huiuſmodi non dicūtur legitimi teſtes nec legitimam probationem faciunt contra quos plures dantur exce ptiones adeo q̄ nedum in crimi nalibus vbi luce clariores requi runtur probationes. l. ſciant cun cti. C. de probat. c. cū oporteat. de accuſa. x. q. v. ſ. epiphanium. et eſt gloſ. in. c. veniens. de teſti. verum etiam in cauſis ciuilibus nō ad mittuntur nec fidem faciunt. vt habetur in. c. i. literis. de teſtib. et not. Specul. in tit. de teſte. in ꝓn. §. opponitur. verſic. item quod eſt parens. et Barto. in. l. ſ. §. diuus. el primo. et. §. antonius. ff. de que ſtio. et. l. maritus. in princ. eo. titu. vbi dicit quod teſtis qui non de buit examinari propter reueren tiam vt ſunt filij famuli et illi in quibus habemus imperiū non ſolum plene probāt: ſed nec ſemi plene imo nec faciunt indicium

etiam cū tortura. vt dicit. d. Hip
poly. de marſi. in. l. j. §. queſtionē
in pricip. ff. de queſtio. in contra-
3 rium tamen eſt veritas. q̄r quo-
tieſcunq̄ tractatur de probando
innocentiam admittātur teſtes
qui alias de iure non admitterē
tur. preſertim quando aliorum te
ſtium copia haberi nō poteſt vel
quādo veritas aliter probari nō
poteſt: ita ſingulariter voluit Jo.
de anan. in conſi. lix. quod icipit
viſa inquiſitione ꝛc. in. j. colum.
Hippo. de marſi. in ſingu. ſuis nu
me. lix. quod incipit innocētib9
Specu. in titu. de inquiſitione. §.
j. in. v. col. ver. ſed nūquid. ꝛ ver.
generaliter. vbi dicit quod reus
poteſt proponere eas excuſatio
nes quas habet ꝛ ꝓbare innocē
tiam ſuā per domeſticos ꝛ cōcu
bicularios ſuos ſecundū quod
tenuit Goffre. in ſum. ver. ſꝫ qua
liter argu. tex. xiiij. q. j. ſint manife
ſte. ꝛ. c. ſequen. ij. q. viij. cum paſto
ris. ꝛ in. c. veniens. de teſti. ꝛ not.
Bart. in. l. quoties. C. de naufra.
4 li. xj. vbi dicit. quod de his que
domi geruntur non ſolum dome
ſtici admittuntur ad teſtimoniū:
verumetiam de iſtis tanq̄ melius
informati ceteris preferūtur: ma
xime quando eſſent perſone ho
neſte ꝛ fidedigne ac probate opi
nionis vt. d. c. in literis. de teſti. ꝛ
in. l. cōſenſu. ꝛ ibi bal. C. de repu.
ꝛ videlatius. d. Hippo. de marſi.
in. d. l. j. §. ad q̄ſtionē. ff. de queſt.
vbi latius tradit iſtam materiā
ꝛ dicit hanc eſſe puram veritatē
ab omnibus doct. approbatam.
¶ Hec tamē limita ꝛ declara ꝓ
cedere poſſe quādo inquiſit9 eſſet
bone conditionis ꝛ fame nec ſo-
lit9 ſſ ſanguine immiſceri vel ire
de nocte alios ſi eſſet vir factio-
ſus ſanguinolētus vel q̄ preceſſe-
ſerant graues inimicitie ipſum ꝛ
occiſum: ꝛ q̄ erat ſolitus ire de no
cte ſepius armatus: vel ſi fuiſſet
viſus illa nocte exire de domo ar
matus ꝛ ambulare per vrbem vel
ante domum illius occiſi et ſimi
lia indicia ꝛ qualitates que ſunt
proxima facto ꝛ reddunt illum
valde ſuſpectum de iſto crimine:
vel ſi fuiſſet repertus eius gladi9
ſanguinolentus de recenti: vel ſi
in loco homicidij fuiſſet reperti:
de mane birretum ſcuffia calcia
mentum chiroteca vel quid ſimi-
le ex bonis vel arma quedam ſi-
cut gladius pugio pars clipei ſi-
ue rotellini aut aliud ſimile quod
redderet illum valde ſuſpectum
non crederē iſto caſu quod teſtes
prenominati facerent plenam fi-
dē de illius innocētia: quia illorū
depoſitiones eliduntur ſiue debi
litātur ꝑ ſupra ſcripta indicia ni-
ſi forſan illa purgaſſet ꝑ torturā.
vt ſupra dixim9 in ꝓcedēti. q. ꝛ ita
teneo ꝑ doctrinā Bar. in. l. fi. i. q̄.
co. ff. de queſt. vide Ang. de are. in
ſuo trac. mal. in gloſ. fama publi-
ca. in. iiij. col. ꝛ Par. de pu. in trac.
ſind. in. c. aduertēdum. ꝛ. l. nō oēs.
§. a barbaris. ff. de re milita. et q̄d
ibi not. Bar. cui ꝯcluſioni nō ob
ſtant ea que ſupra in contrarium
adducta fuerunt: quia loquuntur
in materia penali: ꝛ cōdēnationis
quando agitur de ꝓbādo crimi-
ne ad effectū cōdēnatiōis ꝛ pene
q̄ ſunt magis odioſe: ꝛ iō illis ca-
ſibus probationes requiruntur
luce clariores. d. l. fin. ꝛ. c. epipha-
nium. ꝛ. c. cum oporteat. nos autē
loquimur in materia innocētie ꝛ
abſolutiōis q̄ eſt fauorabilis. d. l.

abſentez.ff.de pen.⁊.c.qualiter ⁊ qñ.de accu.c.veniens.de teſtib.

¶ Summarium.

1 Incarceratus ⁊ innocenter tortus ⁊ damnificatꝰ an ⁊ qđ remedium habeat reſtitutionis.

1 Q Uarto quero † quid ſi incarceratus criminis delati innocens deīnū repertus eſt de cuius innocētia plene cōſtat iudici: nihilominus paſſus fuit maxima dāna in corpore ⁊ in bonis: q2 habuit torturā ⁊ carcerationē ſatis longā adeo qđ fecit magnas expēſas tamen captura quā in carceratiōe p̄dicta an habebit aliquod remediū ad recuperādū dāna ⁊ exp:ſas hmōi et cōtra quē de hoc dicef.ī.eo.lib. in ti.de expen.dā.⁊ intereſ.

¶ Summarium.

1 Uno ſolo a pluribus armatis aggreſſo ⁊ ab vno tantuz occiſo an ille ſolus punietur.

2 Pena ſuū tātū p̄ſequidꝫ autorē.

3 Homicidium in multoruꝫ preſentia ⁊ comitatu commiſſum diuerſimode in materia penali ⁊ reſpectu aſtantium conſideratur.

4 Iura municipalia regulariter puniunt factum.

5 Animus occidēdi an ⁊ quo caſu preſumatur.

1 Q Uinto quero † quid ſi Gaius Sempronius ⁊ Meuius enſibꝰ armati aggreſſi fuerūt Ticiuꝫ ſolū q̄ ab ipſo Gaio vnico vulnere iterfectꝰ eſt an ceteri duo ab iſto homicidio vt inocētes poterūt abſolui ex q̄ cōſtat p vnū tantum.ſ.gaium homicidium ipſum fuiſſe commiſſum.⁊ videtur dicendū quod ſic:

2 † q2 pena ſuū tātū proſequif autorē q facinꝰ ipſum patrauit.l.ſancimus.C.de pen.nec vlteriꝰ pgrediaf metꝰ q̄ reperiaf delictū.⁊.l.fi.C.de epiſco.audi.vbi d2.homicida qđ fecit ſemp expectet:ſꝫ illi q̄ gladio nō feriere gladio perire nō debēt.vt habef.Matth.xxvi.⁊ Io.xviij.c.⁊.xxiij.q.viij.in pn.nec debent propterea amici ꝯſanguinei affines ⁊ ſocij ⁊ q̄ fuere inoxij alterius crimine luere penas.d.l.ſancimus.diſtigue aut loq̄mur de pena corporali que infertur in perſonam: aut de pena relegationis vel pecuniaria vel alia ſimili primo caſu aut homicidiū fuit cōmiſſum in rixa vel quadam repētina ⁊ inopinata violentia ⁊ aggreſſu aut ſciēter ⁊ appenſate cōicato cōſilio ⁊ deliberatione p̄habita. ¶ In p̄rio caſu vez qñ loquimur de pena corporali aut homicidiū fuit cōmiſſum in rixa inopinato rumore ⁊ tūc aut loquimur de iure cōi ſ̄m terminos legis corneli de ſicarijs ⁊ non tenetur de homicidio niſi ille qui p̄cuſſit: ceteri vero vt innocentes ab homicidio ⁊ a pena corporali erūt abſoluēdi vt.l.i.§.diuꝰ.⁊.l.ſi in rixa. ⁊ ibi Bart.ff.ad leg.cor.de ſica.⁊ rō eſt: q2 iſto caſu iura non preſumunt alios habuiſſe aīm occidēdi.d.l.ſi in rixa.in prin.ſi vero p̄baref q̄ oēs pariter hēbant aīum occidendi: ⁊ eo aīo inſultarunt dictū Ticium oēs pariter tenentur de homicidio: lꝫ vnus tātū p̄cuſſerit: q2 in ea lege non factuꝫ ip̄m conſummatum: ſed aīus principaliter cōſideratur: ita dicit Bart. d.l.i.§.diuꝰ.⁊.l.ſi in rixa.et.hin lege cornelia.ff.ad leg.cor.de ſica.⁊ l.is qui cum telo.C.eo.titu. vbi ſi

aliquis cum telo, armatus ambu
lauerit aio aliquē interficiendi lz
ipſm non occiderit neq̧ tetigerit
nihilomin⁹ pena illius legis te-
4 netur. ¶ †Aut loquimur ſecundū
iura municipalia que regulariter
puniunt factū: q2 regulariter im
ponunt penā illi q̄ cōmiſerit ho-
micidium: ⁊ tunc iſta pena corpo
rali non punit̃ niſi ille qui re ipſa
homicidiū ꝑpetrauerit argu. l. ij.
ff. ad leg. aquil. in qua lege aqui-
lia principaliter ꝯſideratur ⁊ pu
nit̃ factū. ſ. qui occiderit ⁊c. vide
Bar. l. d. §. diuus. ⁊ in. d. l. ſi in ri
5 xa. in prin. ¶ †Secundo aūt caſu
ꝑncipali qñ aio deliberato ⁊ cōi
cato conſilio aut loquimur de iu
re cōi ſm terminos. d. l. cornelie
⁊ oēs tenent̃: q2 oēs dicūt̃ habuiſ
ſe aium occidendi. vt eſt glo. not.
⁊ ibi Bar. ⁊ doc. in. d. l. ſi in rixa.
in princ. ⁊ Cyn. ⁊ Bal. in. d. l. is q̄
cum telo. ¶ Aut loquimur de iu
re municipali ſm ſtatuta locorū
⁊ non tenetur niſi qui occiderit ⁊
realiter percuſſerit: rō q2 ſtatuta
ipſa puniūt factū ⁊ non ſolū aiuz
⁊ ſic potius attenditur factū qnā
aius ꝙ ius ex facto ſolo ſine dolo
⁊ aio occidendi nō infertur pena
corporalis in tantum quod lata
culpa iſto caſu non equiparatur
dolo: vt eſt tex. in. d. l. i lege corne
lia. ⁊ per cōſeqnēs ceteri q̄ non ꝑ
cuſſerunt a pena corporali erunt
abſoluēdi: ſed tenētur de auxilio
⁊ fauore minori pena. vt ibi per
eum idē etiā tenet Bal. in. l. non
ideo minus. in penult. col. in ver.
iuxta hoc q̄ro. C. de accuſa. vbi di
cit ꝙ qñ plures ſunt ſimul in eo-
dē loco cōgregati ⁊ contra vnum
quem occiderunt aut vulnerauc
runt vnuſquiſq̧ tenetur de eo qđ

fecit: non autē de eo quod alij fe-
cerūt: licet niſi factū magis diſtin
cte probaret̃ quomodo ⁊ qualiter
vnus impendiſſet auxiliū alteri:
⁊ hoc eſt quādo facta ſunt diſtin-
cta non cumulata ⁊ clare probā-
tur vt. l. ij. §. ſi q̄s. ff. vi bo. rapto.

¶ Summarium.

1 Pluribus de homicidio ſu
ſpectis nec quis actum fecerit ſci
ri poteſt an omnes cōdēnabunt̃.
2 Occiſus ictu lapidis ex domo ali
cuius proiecti nec ꝯſtat de ꝓiciē
te an omnes tūc domi exiſtentes
punientur.
3 Probatio in cā penali debet eſſe
clariſſima.
4 Uulnerat⁹ a pluribꝰ ſi vni⁹ ictu
moriatur an ſolum ab illo dicat̃
occiſus.
5 Duobus ſe ſimul ⁊ ſemel inſultā
tibus an in altero illorum preſu-
matur ſui ipſius defenſio.
7 Innocentia non preſumitur in
clerico male conuerſationis.

1 Exto q̄ro † ꝓſequēdo
materiā q̄d ſi non ap-
paret ⁊ iudici cōſtare
nō pōt cui⁹ ictu ⁊ vul
nere titi⁹ interēpt⁹ ſit
retētis eiſdē terminis. ſ. qđ ticius
vnico tm̄ vulnere ꝑcuſſus ⁊ interē
ptus fuerit an oēs ſint cōdēnādi
de homicidio vel oēs ꝑp hāc du
bietatē abſoluēdi. dic breuiter ꝙ
ſi eſt tāta dubietas qđ nullo non
ꝯſtare pōt de vero ꝑcuſſore poti⁹
oēs erūt abſoluēdi ꝙ oēs vl̄ vn⁹
eor ꝯdēnād⁹: ita tenet elegāter.
d. Spe. i ti. de homic. l. ij. col. ver.
2 † Pone qđ q̄tuor: vbi dicit ꝙ ſi q̄
1 tuor erāt in vna domo ⁊ vn⁹ pro
iecit lapidē ex feneſtra ⁊ preterēū
tē occidit ſi ꝯſtat qđ vnus ex illis
quatuor proiecit lapidem tamen

nullo mode conſtare pōt quis il
lorum proiecerit non erunt oēs
cōdemnandi pena capitis:qꝛ cer
tum eſt ꝙ vnus tantum proiecit:
ergo tres ſunt innocentes nec de
bent vnius delicto ceteri innocē
tes puniri per.l.ſancimus. C. de
3 pen.ꝛ.l.abſentē.ff.eo.tit.qꝛ murct
non deficitius ſed probatio vt.l.
duo ſunt titij.ff.de teſta.tute.que
quidem probatio debet eſſe luce
clarior in cauſis criminalibus ꝛ
maxime in his in quib9 tractatᷓ
de pena corporali.l.ſciant cūcti.
C.de proba.ij.q.viij.ſciāt.hoc ta-
men limitandum eſt niſi oēs illi
quatuor ſtudioſe ꝛ cōicato conſi
lio acceſſiſſent ad illā domuꝫ in
eaq ingreſſi fuiſſent eo aio ꝛ intē
tione vt dcm̄ titiū tranſeuntē lapi
de interficerēt:qꝛ iſto caſu oēs pa
riter ꝯdēnādi erūt pena capitis
ille qui proiecit ex facto proprio
ceteri vero de mādato tenentur
ita dicit Spe.in.d tit.de homici.
4 ver.pone.¶ †Poſſet etiā hic iſe
ri alia qō q̄d ſi plures iſti percuſ-
ſerunt titiū ꝛ intulerant ſibi plu-
ra vulnera q̄ poſt aliqd̄ tp̄s repi-
tur mortu9 ꝛ neſcitur ex quo vul
nere.quia habebat plura vulne-
ra letalia in perſona ſua ꝛ a pluri
bus aggreſſoribus illata dubitatur
ex quo vulnere periit tm̄ neſcitur
a quo vuln9 ipm fuerit illatum:
ꝛ quid ſi habebat vnicū vuln9 le
tale cetera vero duo vel tria mi-
nora nō letalia ꝛ a plurib9 illata
ꝛ mortuus fuerit:an oēs teneantᷓ
de homicidio quaſi oēs occidere
vel null9 rōne dubietatis.de ol-
b9 his vide Bart.l.d.l.ſi in rixa.
in.ij.ꝛ.iij.col.q̄ hic nō inſero bre-
uitatis cauſa quia ſunt notiſſi-
5 ma†Et quid ſi duo ad inuicem ſe

inſultarūt ꝛ eodē tpe ꝛ quaſi mo
mento adinuenātes adinuicē eua
ginatis enſibus vnus venit occi
ſus ab altero:ſupſtes vero q̄ oc-
cidit dicit ſe defendēdo illud fe-
ciſſe ad ſui defenſionē:ꝛ probari
nō pōt quis primo ꝛ quis ſecūdo
inſultauerit an rōne iſtius dubie
tatis ille occidens debeat abſol-
ui:vide Bar.i.l.j.§.cū arietes.ff.
ſi quadru.pauper.fe.dica.ꝛ ibi la
te p.d.Alex.in apoſtil.nūquid in
dubio preſumendū ſit illū fecisse
ad ſui defenſionē vel ad offenſaꝫ
qui prius inceperit.¶ Que auteꝫ
diximus ſupra de eo qui plurib9
vulneribus confoſſus mortu9 eſt
ꝛ apparere non pōt cui9 ictu pe
rierit rōne dubietatis nemo puni
tur pena homicidij:illud eſt verū
de iure ciuili q̄n agitur de pena
corporali:qꝛ tūc neceſſe eſt quod
adſit dolus ꝛ luce clarius pbetᷓ.
l.i lege cornelia.ff.de ſicar.ꝛ.l.fi.
6 C.de pbat.¶ †De iure aūt cano
nico ſecus eſſet:qꝛ in dubio cleri-
cus potius cēſetur irregularis ꝙ
innocens ꝛ ppea debebit ſe abſti
nere a diuinis lꝫ clare ppēdi nō
poſſit an ictu clerici vl' alteri9 ille
perierit vt eſt tex.i.c.ſignificauit.de
homic.ꝛ ibi Abb.Joan.de imo.ꝛ
alij canoniſte.rō eſt qꝛ illud fit fa
uore aie ꝛ nullum corpori detri-
mentum infertᷓ abſtinendo:ſed ſe
imiſcēdo poſſet eē periculū vt ibi
dicitur:vide ēt.Bar.in.l.ſi ex pla
gūs.§.ſ.ff.ad leg.aquil.Bald.ꝛ
Jmol.in.l.cū mulier.ff.ſo.lu.mat.
ꝛ in.d.l.ſemel mora.co.ti.

¶ Summarium.

1 Conſanguinei vel amici ho
micide poſt commiſſum homici-
diū ipſuꝫ in locū tutū deducētes
an cenſeantᷓ criminis participes.

2 Aſſocians maleficū in receſſu an videatur aſſociaſſe in acceſſu.

Eptimo ꝛ vltio ſilē-
rio nō ꝑtermittam
hāc vltimā.q.i hac
materia q̄ ſepi⁹ cō-
1 tingit in facto † qđ
ſi plures armati cō
ſanguinei vel amici ipſius homi cide ſtatim completo homicidio in loco cōmiſſi criminis cōparue rūt ipſumq; homicidā aſſociarūt ꝛ reduxerunt ad locū tutū ipſum defendēdo a manibus inimicoꝛū ꝛ curie an vt ꝑticipes ꝛ cōſcij cri- minis ꝛ auxiliatoꝛes ſint ꝯdēnan di: ꝛ ſi ſr an ꝑſumēdū ſit ꝙ fuerint cōſcij a principio de homicidio ꝑ petrādo ꝛ qđ cōicato prius con- ſilio illud fieri mādauerint ꝟo ſtu dioſe ꝑcul ſteterint noluerūt ſe di ſcooperire niſi poſt factū an teneā tur de homicidio pena capitis vl alia pena ꝛ q̄ rñd. qđ aut iſti aſſo- ciātes a ꝑncipio cōicato ꝯſilio cū ipo homicida venerant eo aīo ꝛ ad illū effectū vt occultarēt ſe ꝓ pe locū criminis ꝛ expectarent ibi donec ꝑficeref ꝛ caſu q̄ opoꝛteret aſſiſterēt ꝛ tūc tenerenf et ſocij vł de auxilio aut caſualr trāſeuntes ꝑ illū locū inuenerūt eoꝝ ꝯſangui neū occidiſſe: ꝛ ꝯiciū: idem eſt ſi poſt factū audito rumoꝛe occurrerunt eoꝝ agnatū: q: nō ꝑſumif a ꝑnci pio illos fuiſſe ꝯſcios ꝛ nō tenenf ꝓut in ſiħ decidit Spe.inti.de ho mic.ꝟ.pone qđ quatuoꝛ hoies ꝛc. ita dicit Sali.i.l.vnica.in.iiij.col. ꝟ.ex.vſ.ꝑte ꝛ.v.col.ꝟ ex nūc tran-
2 ſeam⁹.C.de rapta virg. † ꝛ Bal. in.l.nō iōmiu⁹.C.de accu.in.vij. col.in.ꝯſi.q̄ro an aſſociās ꝛc.vbi meli⁹ declarat iſtū articulū ꝛ q̄rit an ille q̄ aſſociat ad receſſum vi- deat aſſociaſſe ad maleficiū com mittēdū ita ꝙ puniri poſſit vt au xiliatoꝛ ꝛ dicit ꝙ aut q̄s aſſocia- uit ante factū ꝛ nulli dubiū eſt ꝙ tenef: aut poſt factū: ꝛ tūc aut im- mediate facto maleficio illi appa ruerūt ꝛ aſſociarūt malefactoꝛez ſiue homicidā: ꝛ tūc certū indiciū eſt cōtra ipſos ꝙ fuerint dicti ma leficij cōſcij ꝛ participes: et vt au- xiliatoꝛes tenētur. ita dicit Bal. ibi qui allegat text.in.l.ſi vētri.§. fi.ff.de ꝑui.credi. ꝛ ita dicit qđ ꝫ Alberi.ibi ꝛ Cy.in.l.j.C.de nil ag- ge.nō rūp. Aut aſſociarūt ex īter- uallo ꝛ nō poterunt puniri vt ſo- cij de auxilio qđ opez pꝛeſtiterint maleficio: ſed poterūt puniri que admodū punif receptatoꝛ. ita di- cit ipſe qui dicit ꝙ Alberi.et alij doc. hoc idē tenent. qua pena te- neanf receptatoꝛes videri pōt in toto tit.ff.ꝛ.C.de receptato.

De penaꝝ cōpoſitionibus.

Summarium.

1 Cōpoſitio quid in actu iudi- ciali dicatur.
2 Perſona rōnalis dicitur triplicē qualitatē eſſentialē cōtinere.
3 Cōpoſitio in mā penarū quid ſit.
4 Compoſitio in penalibus dupli- citer conſideratur.
5 Cōpoſitio dꝫ de partium cōſenſu fieri alias extoꝛtio dicitur.
6 Eccleſia debet ſanguinem abhoꝛ rere.
7 Cōpoſitiones penales non fiunt abſq; cauſa rationabili.
8 Compoſitio in actu penali plura pꝛeſupponit conſideranda.
9 Compoſitio nō admittitur in cri- minibus atrocibus.
10 Venie facilitas incentiuū tribuit delinquendi.
11 Compoſitio nō fit fallaciter poſt

latam ſententiam.
12 Pecunia in cōpoſitiōe impoſita
venit fiſco applicanda.
13 Compoſitio ſuccedit loco pene.
14 Compoſitio in materia penali an
etiam famam deleat.
15 Corrūpens ptē pecunia vel aliter
vt illā decipiat nō euitat īfamiā.
16 Uerba iſta ad effectum redimen
di vexationes &c. inducunt pro-
ceſſus & litis extinctionem.

SEquitur nūc decla
randa alia ſpecies
relaxatiōis q̄ fit per
compoſitionē pene
factā cū fiſco aut cū
curia. Et hec eſt pri
ma q̄ fit lite pēdēte: vt ſupra dixi-
1 mus. ¶ † Primo ēm quero q̄d ſit
cōpoſitio vt pcedentiū ordo ſerue
tur? Reſpond. ſumendo hoc ver-
bum cōpoſitio ſimpliciter & gene
raliter. Compoſitio eſt plurium
ſimplicium commixtio partis ad
partes q̄ cadit tam in rebus ſen-
ſatis & intellectualibus q̄ī inſen
ſatis & materialibus: vt eſt gloſſ.
not. in. c. j. de ſum. trini. in ver. ſim
plex. que dicit q̄d in diuina eſſen-
tia triplex figuratur perſona ſub
eadem tñ ſubſtātia & ſubiecto eo-
2 dem modo. † in qualibet aīa ra-
tionali & in vna eſſentia naturali
ſiue ſubſtantia ſpirituali triplex
reperit qualitas eſſentialis. ſ. in-
tellect⁹ rō & memoria. intellectus
ēm eſt qui cōparat patri: rō ideſt
ſapientia que comparatur filio &
memoria q̄ cōparatur ſpūi ſctō:
de his tñ vlterius non me intro-
mitto: q2 non faciūt ad materiam
noſtrā: hec modica dixiſſe volui
p aliquali notitia iſti⁹ verbi. vide
gloſ. ibi: & latius. d. Feli. in. c. no-
3 uit. in. ij. col. de iudi. ¶ † Secūdo

ad materiā noſtrā quero q̄d eſt cō
poſitio in iſtis terminis? Reſpōd.
Cōpoſitio eſt cōuentio q̄dā p reū
cū pſide facta ex cā lite pēdēte de
dubio criminis ſtatu deſoluēdo fi-
ſco certā pecuniaꝝ ſummā ad ef-
fectum redimēdi vexatiōes litis:
vt probat in. l. ab accuſatione. l.
deſint. &. l. ſequē. ff. ad ſenat. con.
turpil. & in aut. de defenſo. ciuita.
§. quia vero. &. c. fi. de tranſac. vbi
4 eſt tex. not. ¶ † Et anteq̄ ad vlte-
riora pcedā nota q̄d in hac mate
ria due ſunt ſpecies cōpoſitionū
vna eſt q̄ fit cum fiſco vel Preſide
que cōcernit intereſſe reipub. Al
tera vero eſt que fit cū parte offen
ſa que dicitur priuata ex quo cō-
cernit intereſſe priuatū. l. tranſi-
gere. C. de tranſac. &. d. c. fi. eo. tit.
Examinemus modo ſingula ver
ba dicte cōpoſitionis publiceque
fit cum Preſide vel fiſco. Dicitur
enim primo q̄d eſt conuētio que-
5 dā &c. † nam compoſitio iſta fiēda
eſt de cōcordia & cōi ꝯſenſu alias
ſi violēter fieret diceretur potius
extorſio quedam illicita. l. j. C. ſi
p vim vel alio mod. l. extat. ff. q̄d
met. cau. &. l. j. &. iij. &. l. lex iulia de
repetūdis. ff. ad leg. iul. repetūd.
& ideo iudex vel alius magiſtra-
tus teneretur in ſindicatu ad re-
ſtitutionē pti. d. l. j. &. l. lex iulia. et
l. extat. Quis enim compoſitiōes
iſte ſepi⁹ fieri cōſueuerunt p iudi
ces eccleſiaſticos etiā vbi de cri
mine plene cōſtat: maxime in cri
minibus capitalibus & in quibus
veniret imponenda pena ſangui
nis: & que cōmutat in pecuniaria
pena. xvij. q. iiij. ſi quis diacon⁹. &
6 c. ſequen. & hoc eſt quia † eccleſia
abhorret ſanguinem. c. ſniam ſan
guinis. ne cleri. vel mona. et. c. in

archiepiſcopatu.de rapto.l.ſ.diſt.
c.j.ꝛ de exceſ.plat.c.ex lrīs.l.diſt.
ſi quis viduam.vide Abba.et.d.
Joan.de imol.in.d.c.ſniam ſan⸗
guinis.ꝛ in.c.ſicut dignum.de ho
micid.ꝛ per Arch.in.d.c.ſi quis
diaconus.xxij.q.iiij.ꝛ propterea
indices eccleſiaſtici ſunt facilio⸗
res in cōponēdo ꝛ cōmutādo pe⸗
nas quā in rigoroſa ſanguinis ef⸗
fuſione per iura predicta:ſed iſta
nō dicit ꝓprie cōpoſitio ſꝫ potꝰ
diſpenſatio ꝛ cōmutatio pene.vi
de Ab.in.d.c.ſicut.ꝛ.c.ſniam.Itē
dicitur conuentio facta cum ꝓre
ſide ad differētiā illius que fit cuꝫ
parte aduerſa:nā illa proprie ap⸗
pellat tranſactio.l.tranſigere.C.
de trāſac.l.fallaciter.ꝛ.l.fin.C.de
abolit.l.deſtitiſti.et.l.ab accuſa⸗
7 tiōe.ff.ad ſenat.cō.turpil.¶ †Ex
cauſa ideo dictū fuit:qꝛ ꝯpoſitio⸗
nes hmōi abſq; cā rōnabili fieri
nō poſſunt.l.aut facta.§.fi.ꝛ.l.ca⸗
pitaliū.§.ſolent.ff.de pen.c.ſicut
8 dignū.de homic.† in his eñ ꝯpo
ſitionibus plura ſunt conſiderā⸗
da:ꝛ primo perſone cōditio:vt ſi
alias ſit nobilis ꝛ honeſta ꝑſona
ꝛ in ſimilibus exceſſibꝰ alias nō
inciderit:vt cum eo admittatur
cōpoſitio alias ſi eſſet turpis per
ſona ꝛ criminoſus vel aſſuetꝰ nō
admittitur compoſitio ſicut non
admitteretur diſpenſatio:vt.d.c.
fi.de trāſ.ꝛ.l.tranſigere.C.de eo.
ti.ꝛ.l.fi.C.de ablutio.ꝛ.l.iij.in fi.
C.de epiſcopa.audien.Itē quali⸗
tas facti ne ſit de atrocioribus vt
eſt crimē hereſis leſe maieſtatis ꝛ
ſimiliū item tēpus:locus:intētio
delinquētis:etas:qꝛ facilius cum
minore ꝙ cum maiore ꝯponitur.
9 ¶ †Item ſexus:qꝛ mulieri faciliꝰ
ignoſcit ꝑꝑ ſexus fragilitatē quā
viro ſ dūmodo non ſit mulier ma⸗
ligna ꝛ rixoſa ꝛ in ſimilibꝰ aſſue⸗
ta:qꝛ nō erit digna principis lar⸗
gitate ꝛ legis benignitate.d.l.iij.
in fi.C.de epiſ.audi.cum eñ iudex
indigno veniā indulget.ad pzola
pſiōis contagiū prouocat vniuer
10 ſos † quia facilitas venie incen⸗
tiuū tribuit delinquendi.xxiij.q.
iiij.eſt iniuſta in fide.ꝛ in.c.vt cle⸗
ricoꝝ.de vit.ꝛ hone.cle.l.ſ.C.de
emēda.ꝓpin.Spec.in tit.de aduo.
§.ꝯſir in fi.de qualitatibus enim
predictis cōſiderādis habetur in
l.reſpiciēdum.§.delinquunt.ꝛ.l.
aut facta.§.j.ꝛ ſequen.ff.de pen.
ꝛ.l.capitalium.§.ſolent.eo.titu.c.
ſicut dignum.de homici.¶ Lite
pendente ideo dicuntur iſta ver⸗
ba:qꝛ poſt latā ſniam ſero fieret
ꝯpoſitio q̄ fieri nō poſſet per iudi
cem q̄ ſemel functus fuit officio
ſuo.l.iudex poſtꝙ.ꝛ ibi Bar.ff.de
re iudic.c.i lrīs.ꝛ ibi Abb.ꝛ Inn.
de offi.delega.fieri tñ poſſet poſt
latam ſniam ꝓ principis auctori⸗
tate ꝛ decreto.l.j.in fi.ff.de q̄ſti.et
11 ibi Bar.ꝛ moder.† anteꝙ plene
conſtet de crimine:ideo dictū eſt
quia liquidato crimine ferēda eſt
ſnia:ꝛ iuxta determinationeꝫ iu⸗
ris pena erit certa ſtatuenda ſiue
declaranda in ſentētia.l.ij.ꝛ.l.fi.
ff.de cuſto.reo.ꝛ.l.capitalium.in
princi.ff.de pen.l.j.§.j.ver.nam ſi⸗
quidē.ff.ad turpillia.niſi euidens
ratio ꝛ vrgens cauſa aliud ſuade⸗
ret ꝙ pena iuris ꝑmutari vel al⸗
terari deberet quod iudex facere
pōt.qꝛ iſtud arbitriū hꝫ a lege:vt
late ſupra diximus in tit.de legit
ſenten.execu.q.vj.ſiue vltima.e
habetur per Barto.ꝛ doc.in.d.l.
aut facta.§.fi.ꝛ.l.quid ergo.§.pe⸗
na grauior.ff.de his q̄ no.infam.

⁊ alijs iurib⁹ ibi no. ex quo ſequit̃
qđ poſtq̃ reus fuerit cõfeſſus cri
men nõ poterit amplius fieri iſta
compoſitio: ſed debet ferri ſnīa ⁊
certa pena declarari. Sequitur in
12 tbeinate de ſoluendo fiſco ⁊c. †
pecunia enim que ſoluitur ꝓ cõ-
poſitione regulariter debet per-
13 ſolui fiſco: † quia iſta compoſitio
ſuccedit loco pene. l. ſenatus. §. ſi
quis delator ẽ ⁊. §. ſequen. ff. de iu-
re fiſ. de iure tñ canonico in foro
eccleſiaſtico alio modo applican
tur iſte pecunie cõpoſitionum: qꝛ
illaꝝ medietas applicat̃ eccleſie:
altera vero medietas diſtribuit̃
inter pauperes niſi epſ eẽt pauper:
qꝛ tunc poſſet illã medietatem ꝓ
ſuis indigẽtijs retinere. c. preſby-
teri. de pen. xvij. q. iiij. quid ſub-
diaconum. alias eñ ſi index pecu
nias ipſas pro ſe retineret vel im
burſaret teneret̃ crimine pecula-
tus ⁊ de barattaria cõmiſſa tene
retur q illas itegraliter parti re-
ſtitueret cũ maximo eius dedeco-
re et ignominia. l. j. ij. et iij. ff. ad
leg. iul. repetũ. ⁊ not. in. c. ſciſcita-
tus. de reſcrip. dꝫ etiã fiſco appli-
cãda ad differẽtiã illi⁹ que appli
cat̃ parti qñ fit priuata ꝯpoſitio q̃
fit per tranſactionem. d. l. tranſi-
gere. C. eod. tit. Supereſt vltima
14 particula declarãda ad effectum
abolẽdi ꝓceſſum ⁊ redimẽdi ⁊c. †
hec ṽba nõ abſq; miniſterio fue-
runt appoſita ſm̃ Bart. in. l. is q̃
reus. ff. de publi. iud. ⁊ in. l. ſi reus
paratus. ff. de procur. naꝫ ex iſtis
verbis euitatur infamia que oriꝛ
ex illo crimine qñ cõſtaret de illo
⁊ feretur ſnīa: vt latius infra dice-
tur in ſequẽ. q̃one. preterea ſi dice
retur ad effectum euitandi penã
non valeret compoſitio tanq̃ fa-
cta in fraudẽ fiſci. l. impato: es. ff.
de pollicita. ⁊ reus per illa verba
cenſeretur virtualiter fateri deli-
ctũ ⁊ nõ poſſet infamiã euitare. l.
15 qñ. ff. de his qui not. infam. † q̃
vero paciſcitur cum parte vel il-
lam pecuniã corrũpit ne accedat
ad curiam ad illum accuſandum
non euadit infamiaꝫ nec tollitur
propterea effectus accuſationis
vel inquiſitiõis: ⁊ nihil ſibi ꝓdeſt
compoſitio quo ad curiam ac ſi
nihil feciſſet: ⁊ ita ſepe faciunt iu-
dei rome: quia pecuniã corrũpũt
aduerſariũ ne accedat ad curiaꝫ
⁊ crimen iudici deferat: nihilomi
nus poſtea p exploratores ſecre-
tos quos ſpiones vulgariter vo-
cant ſolẽt crimina poſt modũ de-
ferri ⁊ cõperta veritate acrius pu
niunt̃: ⁊ ſic illarũ pecuniaꝝ expo-
ſitio nihil ſibi ꝓdeſt. l. ſi. ff. ad tur-
pil. l. fallaciter. ⁊. l. ſi. C. de abolit.
vide Bar. in. d. l. is qui re⁹. p illa
enim verba ad effectũ redimẽdi
vexationes litis ⁊c. nota q p iſta
verba fit abolitio ꝓceſſus ⁊ litis
16 extinctio. † ⁊ perdendo vexatiões
iudicij redimit quietem argu. l. ſi.
C. de feri. l. properãdũ. C. de iudi.
⁊. c. finem litibus. de dolo ⁊ cõtu.
⁊ nota etiã q per compoſitionem
hmõi fit abolitio ꝓceſſus: nõ tñ
reus abſoluitur vt innocens per
diffinitiuã ſniam. qꝛ ad illam de-
ueniri non põt niſi plene cõſtite-
rit de illius innocẽtia: vt ſupra di
ctũ fuit in titulo de abſolutio. in-
noc. in. ij. q. ⁊ not. in. l. ſ. §. fin. ff. de
queſtio. ⁊. l. cuſtodias. ⁊ ibi Bar.
ff. de publi. iudi. vide etiam dñm
Pau. de put. in. d. ſuo trac. ſindi-
ca. in. c. compoſitio. fo. xl. vbi la-
tius ceteris hanc compoſitionis
materiam exponit.

Summarium.

1 Compoſitio non fit indifferenter cũ omnibus perſonis.
2 Remiſſio pene non eſt bis in idipſum facienda.
3 Cõpoſitio dr̃ grãm in ſe ꝯtinere.
4 Correctio ⁊ pena dr̃ quedã medicina ad diſciplinã reuocatoria
5 Indulgentia indigne indulta dr̃ ad prolapſum prouocatoria.
6 Facilius venie incẽtiuum tribuit delinquendi.

1 SEcũdo q̃ro cũ quibus pſonis fieri poſſit cõpoſitio? Rñd. q᷑ non debet cũ omnibus indifferẽter fieri: ſʒ cũ illis dũtaxat de q̇bus ſperaẜ qđ amplius in eiſdẽ criminib9 nõ incidet ⁊ q̃ erroris cõmiſſi facile ſe emẽdabũt: ⁊ cũ illis quoq; qui ſemel tantum inciderũt in crimen nõ autẽ cum illis qui delinquendi cõſuetudinem cõtraxerunt. l. iij. in fi. C. de epi. audien. vbi ſingulariter dicit
2 Imperator: remiſſionẽ venie crimina niſi ſemel cõmiſſa non habeant nec in eos liberalitatis auguſte referatur humanitas q̃ impunitatẽ veteris admiſſi nõ emẽdationi potius q̃ ꝯſuetudini deportauerint ⁊ lʒ tex. ille loquatur in caſu quo delinquens ex mera principis liberalitate veniã cõſecutus fuit nihilominus doct. ad hanc cõpoſitionis ſpeciẽ frequẽ
3 ter accõmodant ⁊ merito. † q2 cõpoſitiones hm̃oi ſpeciem quãdã gratie in ſe continere dicunẜ per quas primo ꝯſeruatur fama illeſa: ⁊ proprij criminis pena minuitur: vt in. c. fi. de traſac. xvij. q. iiij. ſi diaconus. ⁊ in. c. ij. de pen. c. ſicut dignũ. de homici. ⁊ iõ negari non põt qđ quãdã gratie ſpeciẽ in ſe nõ cõtineat. vide tex. no. l. fi.
4 C. de emenda. propin. tibi quos ad vite decora domeſtice laudis exempla nõ reuocãt correctiõis ſaltem medicina cõpellat. ad idẽ eſt tex. iuncta glo. in. c. vt clericorum. de vit. ⁊ honeſt. cleri. ⁊ Spe. in tit. de aduo. §. ⁊ cõſequẽter. in fi. xxiij. q. iiij. eſt iniuſta. in fine. dũ
5 dicitur vni index indigno veniã indulget ad ꝓlapſionis cõtagiũ
6 ꝓuocat vniuerſos. † facilitas eñ venie incentiuũ tribuit delinquẽdi. ⁊ ꝓpterea q̃ hm̃oi morib9 corrupti ſunt ab ipſius cõpoſitiõis beneficio tãq̃ indigni merito repellẽdi ſunt per iura predicta.

Summarium.

1 Cõpoſitio in quibus criminibus fieri poſſit.
2 Cõpoſitio non fit in criminibus atrocibus pncipe inconſulto.
3 Iudex ex cã poteſt cõpoſitionẽ in criminalibus inducere.
4 Compoſitio facile fit vbi nõ conſtat de culpa.
5 Cõpoſitio parte non vocata vel non cõtenta nulla eſt.
6 Iudex põt in minorib9 delictis q̃cũq; ad cõpoſitionẽ deuenire.

TErtio q̃ro in q̇bus caſibus ⁊ ſup q̇bus criminib9 fieri poſſit hec cõpoſitio: ⁊ an liceat in oĩbus gñaliter cõponere Rñd. q̃dã dixerunt quod in illis caſibus ⁊ criminib9 in q̇b9 reus trãſigere põt in eiſdem quoq; et componere licet. ita econtra vbi tranſactio denegaẜ ibi etiã cõpoſitio nõ ꝑmittitur: q2 compoſitio ⁊ trãſactio idẽ ſonant: vt eſt text. in. l. ab accuſatione. in pñn. ff. ad

turpil.τ.in.c.fi.in prin.de trãſ. tu
aũt dic aut loqmur de cõpoſitio
ne priuata illa.ſ.q̃ fit cum parte
offenſa τ que concernit intereſſe
priuatum:τ iſta hʒ conformitatẽ
τ ſimilitudinẽ trãſactionis:Ita fa
tendũ eſt q̃ fieri põt in caſibus τ
criminib9 illis in q̃bus tranſige-
re licet per.d.l.ab accuſatione.τ
per ea que notantur in dicto.c.fi.
¶ Aut loqmur de cõpoſitiõe pu
blica que fit cum fiſco vel curia:τ
q̃ concernit intereſſe publicũ.Et
iſta indiſtincte in omnib9 crimi-
nib9 fieri põt ex quo ſuccedit lo
co pene.d.c.fi.de trãſ.τ.c.ij.de pe
nis.xvij.q.iiij.ſi q̃s diaconũ.not.
Bal.τ doc.in.l.venia.ſup glo.fi.
2 C.de in iuſ.voc.Tu aũt clari9 di
ſtingue qd aut nos ſum9 in atro-
ciſſimis delictis vt eſt crimẽ leſe
maieſtatis:τ hereſis: rapt9 virgi
nũ τ filiũ.τ i iſtis iudex ɔponere
nõ põt niſi p̃ncipe ɔſulto τ de ei9
exp̃ſſo mãdato.l.q̃ſq̃s.in princ.l.
meminiſſe.C.ad leg.iul.maie.τ.l.
j.in princ.l. lege.xij.tabu.τ.l.fi.ff.
eo.tit.rõ eſt:qꝛ p iſtud crimen in
perſonã ipſi9 principis vel ſui ſta
tus tranquilitatẽ machinatur vt
in.d.iurib9. τ.l.maieſtatis.ff.eo.
tit.τ ideo in iſtis nõ licet cõpone
re abſq3 illius ſciẽtia τ cõſenſu q̃
principaliter leſus reperitur: vt
d.l.meminiſſe.τ.d.l.j.ff.eo.tit.τ.l.
vnica.C.de raptu virg.§.pe.vbi
eſt inhibita cõcordia patri puel-
le rapte cum ipſo raptore. Aut ſu
mus in alijs criminib9 atrociori-
b9 iſtis exceptis vt eſt crimẽ aſſa
ſinij:falſe monete:veneni: ppina
tionis:homicidij:τ ſimiliũ:τ tũc
aut plene conſtat de crimine:aut
nõ cõſtat plene ſed adſũt p̃ſum-
ptiões vehemẽtes τ incidia vrgẽ

tia:p̃mo caſu nõ licet iudici ad cõ
poſitionẽ ipſam deuenire:ſed de
bet pſequi cauſaʒ vſq3 ad fineʒ τ
certã ferre ſniam penaſq3 a iure
ſtatutas imponere.l.cuʒ reis.τ.l.
ſancim9.C.de pen.τ.l.fi.C.de cu-
3 ſto.reo.qd verũ puto n̄ ſi. ¶ Iu
dex ex iuſtis τ rõnabilib9 cauſis
ad aliud declarãdũ moueref:qꝛ ſi
aliq̃ iuſta cã vt eſt minoris etas
ignorãtia:error:caſus fortuitus:
aut iuſt9 dolor vel alia ſimilis cã
animũ iudicãtis moueret ad mi
tigãdũ penas τ iuris ſtatuti rigo
rẽ tũc ad cõpoſitionẽ iſtã deueni
re poſſet q̃ppe cũ penas certas a
lege ſtatut: ſex q̃litatib9 τ rõni-
bus τ cauſis ſupradictis minue-
re alleuiare vel in alterã ſpẽm cõ
mutare põt etiã ſi feraf ſentẽtia:
τ hoc arbitriũ ipſe iudex hʒ a le-
ge vt.ſ.lati9.dixim9 in ti.de exe-
cutio.ſen.q.vj.vt.l.reſpiciẽduʒ.§.
delinquunt.τ.l.aut facta.§.fi.l.ſi
q̃s aliqd.§.inſtrumẽta.τ.l.abſen-
tẽ.§.fi.ff.de pen.l.qd ergo.§.pe-
na grauior.ff.de his qui no.infa.
l.ab accuſatione.in prin.ff.ad ſe-
nat.conſul.turpil.vide tex.valde
not.in.c.fi.de trãſ.τ Spe.in titu.
de p̃parat.iudicio.§.j.verſi.circa
iudicẽ.τ ver.ceterũ.τ habetur.xc.
diſt.ſtudendũ.τ.v.q.ij.ſi p̃mates.
4 τ ibi.d.Arch.xxij.q.iiij.ſubdia-
conũ.vbi de multiplici ɔpoſitiõe
penaruʒ habetur mentio.τ cano
niſtas.in.d.c.fi.de trãſac.τ in.c.ij
de pen.τ ibi Abb.ſecũdo vero ca
ſu quãdo nõ plene cõſtat de cul-
pa rei τ tunc nulli dubium eſt q̃
fieri põt cõpoſitio p iudicẽ ɔcor-
data cũ parte leſa:τ ita intelligaf
tex.in.d.c.fi.de trãſac.τ l.d.c.ij.
de pen.τ.v.q.ij.ſi primates.τ.xc.
diſtin.ſtudẽdũ.xxiij.q.v.circũce-

5 liones.z.xxij.q.iiij. innoces † alſ ſi fieret cōpoſitio pte nō ꝯcordata poſſet reclamare i iudicio z ꝑ ſeq iudiciū ꝯ ip3 reū pro ſuo intereſſe.ita not.tenuit Salic.in.l.ſi ꝑ fure.ff.de cōdi.fur.z ē gl.not.z ibi Bal.z in.l.venia.in gl.fi.C.de in ius vocā dū tamē cōpoſitio ipſa fiat aliqua rōnabili cauſa z cum perſona honeſta que iſtud beneficium mereatur cōſideratis etiā criminū qualitatibus z facti circūſtantijs z his ſimilib9: vt in.d. c.fi.in fi.de trāſac.z habet in.c.ſignificaſti.de homicid.z p Bart. in.d.l.reſpiciendū.§.delinquūt.z l.aut facta.z.l. ſi quis aliquid.§. inſtrumēta.ff.de pen.z Bar.in.l. iij.§.diuus.z in.l. ſi in rixa.ff. ad leg.cor.de ſicar.z.l.q̄d ergo.§. pena grauior.ff.de his q̄ not. infa.

6 † Aut ſumus in minoribus delictis in quibus iudex h3 mai9 arbitriū: z nō eſt dubiū qđ iudex poteſt in illis qñcunq̃ deuenire ad compoſitionē parte maxime concordata vt dn̄t Cano.in.d.c.fi.de tranſ.z in.d.c.ij.de pen. z Archi. in.d.cano.ſtudēdū.xc.diſt. z.v.q. ij.ſi primates.z per Spec. in titu. de offi.om.iud.§.deſeruit.ver. et generaliter.z idem Spec.in titu. de preparat.iud.§.j.ver.circa iudicē.z idem etiam in titu. de treuga z pac.per totū.vbi pleni9: videquib9 ſic ſupra concluſis non ob.tex.in.c.j.z.ij.de collu.deteg. vbi not. ꝙ licet partes ipſe.ſ. re9 1 z accuſator iter ſe compoſuerint z concordauerint adeo quod crimen intentatū nō proſequerent 2 vlterius nihilominus iudex non 3 debebit deſiſtere qñ ad vlteriora procedat vſq̃ ad finem: qz ibi fuit facta colluſio fraudulēta in ter partes ipſas interueniēte pecunia z ad effectum fraudandi iudicium ſiue fiſcū: ꝓpterea nō toleratur quin ea non obſtante ad vlteriora in crimine procedaf: et hoc videf innuere tex.ibi in fi.in ver.nō ex charitate. z melius gl. in ver.hoc declarat: qđ facta bono zelo tolerari poteſt.per tex.in dicto.c.fina.de tranſac.z.v.q.ij.ſi primatus.z.xc. diſt. ſtudendum. vide Abba.z Jo.de imo.in.d.c.j. z.ij.de collu.deteg.z in.d.c.fin.de de tranſac z Spec.in.d.ti. de off. om.ind.d.§.deſeruit.§. z generaliter.z p do.Feli.in rub.de treug. z pac.z per Joā.and.in addit.ad Specu.in tit. de ꝑpara.iudi.§.j. ver.ſed quid ſi eſt iam in cauſa cōcluſum zc.vbi allegat multas cōcordantias z doctrinas doct. ad hoc vide Bar.in.l.cōgruit.ff.de offi.preſid.in fi.z Bal.in.d.l. trāſigere.C.de tranſac.z idē Bal.in l.venia.in fi.C.de in ius vocan. z Ang.in aut. vt litig.iurent.§. fi. Bal.in.l.extimauerunt.ff.ſi cer. pet.z in.l.ex ſtipulatiōe.C.de ſenten.z interlo. om. iudi. z videas etiam licet confuſe loquatur in hac materia dn̄m Parid.de pu. ſuo trac.ſind. in. c.cōpoſitio ſol. xl.z Barto.in.l.ſi qui reus.ff.de publi.iudi.z Panor.z canoniſt. in.d.c.fi.de tranſac.z.c.ij.de pen. cum ſimilibus.

¶ Summarium.

Reus componens cum curia vel fiſco cum conſenſu partis dicatur fateri delictum.

Cōpoſitio qualr ſit tute faciēda.

Compoſitio priuata poteſt ſola parte contenta fieri: z an talem procurans compoſitionem dicatur fateri delictum.

1 QUarto quero † an
p cõpoſitionẽ factã
cũ curia vel fiſco in
terueniẽte cõſenſu
ptis leſe reꝰ cẽſeat
fateri delictum: ita
qđ incurrat infamiã ſaltim facti.
Reſpõ. aut cõpoſitio ipſa fit mere
cũ Preſide vel iudice pro publi-
co intereſſe ⁊ ſm illã formaz tra
ditam. s. q. j. ſ. ad effectum euitan
di incõmoda litis ⁊ redimẽdi ve
xationes iudicij ⁊ nullã incurrit
infamiã iſto caſu nec iuris nec fa
cti. qꝛ per illa verba nunq̃ videt
fateri delictum ſecundũ qđ dicit
Bar. in. l. infamẽ. ff. de pub. iudi.
⁊ in. l. iuſiurandũ ⁊ ad pecunias.
§. ait pretor. ff. de iur. iu. vide etiam
Barto. in. l. ſi reus paratus. ff. de
procura. vbi tradit iſtam cautelã
quando fit iſta oblatio per com-
poſitionem cuz curia: vide Bal.
in. d. l. ſi reus paratꝰ: ⁊ in. l. ſi ſer-
uum. §. nũc videamꝰ. ff. de verb.
obli. ⁊ Bar. j. l. quoniã intelligit
ff. de his q̃ not. infam. ¶ Aut cõ-
poſitio iſta fit ad effectum euitan
di penaz criminis ⁊ hoc exprimi-
tur in cõpoſitione ⁊ iſto caſu nul
li dubium eſt quod Reus per iſta
verba cenſet fateri delictũ: quia
videtur timere penã ſibi inferri
quã nemo timere debet niſi ille
qui eſt peccator ⁊ ĩ culpa vt not.
in. l. j. in princ. ff. de iuſti. ⁊ iu. ⁊ p
cõſequens iſto caſu euitare non
poterit aliquam infamie notam
ſaltim facti per quã grauat eius
opinio apud graues et honeſtos
viros. vide. Bar. in. d. l. infamẽ. ⁊
2 d. l. quoniã. ¶ † Et ideo ſit bene
cautus Aduocatus vel Procura
tor qui hz clientulũ ſuum incar-
ceratuz vel ſub fideiuſſore ob no-
xium qui cupit per cõpoſitionez
iſtam a curia ⁊ illius moleſtijs li
berari vt bene forment dictam
cõpoſitionẽ ⁊ aduertant diligen
ter ad rationem ſiue cauſam com
poſitionis que exprimitur vt nul
laz faciãt mẽtionẽ de pena neq̃
de crimine ſaltim diſpoſitiue: ſed
ſolũ aſſertiue ⁊ ſub gñalibꝰ vbis
dicendo qꝛ Ticius repitur incar
ceratus ſiue inquiſitꝰ ⁊ ſub fide-
iuſſore detentus pro tali aſſerto
crimine. ſ. furti: homicidij: vulne-
ris inſultus ⁊ ſimilium: vt dicit
perpetrati in perſonam vel in bo
nis Semproni) vt dicunt q̃ tamẽ
eſſe verum per dictum ticium ex
preſſe negatur nihilominꝰ: qꝛ di
ctus ticius eſt pro ſuis negocijs
grauiter occupatꝰ vel eſt de pxi-
mo receſſurꝰ ad longinquas par
tes ibi diu moraturus vel eſt de-
bilis infirmus pauper: aut aliam
ſimilẽ iuſtã cauſam exprimere id
circo cupiẽs rebꝰ ſuis quiete va-
care et ab huiõi moleſtijs: crimi-
nalis curie: ⁊ actis iudicialibꝰ li-
berari ad infraſcriptam compo-
ſitionẽ deuenit cũ Magnifico et
excellentiſſ. viro Do. R. Preſide
Pretore vel iudice vt ſolueret cẽ
tum fiſco ⁊ liberetur ab omni in-
q̃ſitione ⁊ proceſſu p̃ſentis cauſe
vide. Bar. in. d. l. ſi reus paratus
⁊. d. l. infamem. ⁊. l. q̃ſiuer Specu.
in tit. de offic. om. iud. §. vj. ver. ⁊
generaliter. ⁊ in tit. de pparat. iu-
dicio. ver. circa iudicem ⁊ in titu.
de teſte. §. xſ. verſi. fin. vbi dicit q̃
iudex ſi viderit expedire ɔcordiã
poterit q̃ſiq̃ partes terrere vt de
ueniat ad cõpoſitionẽ. vide text.
in. c. fi. de trãſac. ⁊ in. c. ij. de pen.
⁊. xvij. qõ. iiij. qui ſub diaconum.
6 ¶ † Aut non loquimur de cõpo-

ſitione priuata que fit ſolum cuz
parte paciſcendo cū illa: ⁊ ſi com
poſitio iſta fiat ſuper crimine fa-
moſo ⁊ reus incurrit infamiā: q2
per hoc videtur fateri delictū: et
iſte eſt caſus in .d.l. quoniā. ff. de
his qui not. infa. et .l. athletas. §.
fi. co. tit. ⁊ ibi Bart. hoc tamen li
mitandū puto qñ iſta concordia
fieret priuatim ⁊ extra iudicium
ignorante iudice et curia: ſed ſi
fieret in iudicio mediante iudice
poſtq̄ precelſerat prior cōpoſitio
cū curia ⁊ fieret ad effectū eximē-
di reū ab ipſis vexationib9 ⁊ mo
leſtijs iudicialib9 nō crederē qđ
iſto caſu reus incideret in aliquā
infamiā p ea q̄. ſ. diximus in pre-
cedēti mēbro. vide Bart. in .d.l. ſi
reus paratus. ⁊ in .d.l. infamē.

Summarium.

1 Cōpoſitio facta cū fiſco vel curia cum cōſenſu partis offenſe an ſit valida.

2 Pars nō ꝯſentiēs ꝯpoſitioni nō impeditur iudiciū proſequi.

3 Cōpoſitio p curiā aut fiſcum ptibus abſentib9 facta an ſit valida.

1 Quinto q̄ro † an valeat
cōpoſitio facta cuz fi-
ſco vel curia ſine ꝯſen
ſu partis offenſe: Rñ.
aut nos loqmur de in
tereſſe fiſci quo ad penam crimi-
nis: ⁊ iſto reſpectu v3 ꝯpoſitio: q2
ſemel cū fiſco cōcordatū fuit ſa-
tiſfactū: ⁊ ideo nō poterit iſto re-
ſpectu amplius moleſtari. arg. l.
trāſigere. C. de trāſac. ⁊ .l. iiij. §. ait
pretor. ff. de re iud. ea maxime rō
ne: q2 cōpoſitio ipſa et pecunie q̄
ſoluuntur fiſco mediante cōpoſi-
tione ſuccedunt loco pene. vt .l. ſi
donate. §. j. ff. de dona. inter vir. ⁊
vxo. ⁊ dicemus infra. q. ſequē. aut
loquimur reſpectu partis et ſui
2 intereſſe † ⁊ ex quo pars huic non
cōſenſit nō p̄iudicaſ ſibi quo ad
ſuū intereſſe: ⁊ poterit proſeq̄ iu-
3 dicium cōtra ipſum † ſicut econ-
tra quādo compoſitio fit cū par-
te extraiudicialiter abſente iudi-
ce per quam non preiudicatur fi
ſco. l. quoniā. ff. de his qui not. in
fa. ⁊ no. in .l. trāſigere. C. de tranſ-
ac. ⁊ ibi Bar. eodem modo non
d3 p̄iudicare pti qñ fuit facta cuz
ſola curia arg. l. fallaciter. ⁊ .l. ſec.
C. de abolitio. ⁊ idō iſto caſu pars
poterit pſequi iudicium ratione
ſui intereſſe: ſed reus tutus erit
quo ad penam per ea que. ſ. dixi
mus. ſi vo facta fuerit cuz vtroq3
ſc3 fiſco ⁊ parte ⁊ tunc tutus erit
in omnibus: vt .l. ſ. C. de abolit.

Summarium.

1 Cōpoſitiōe ſemel ī curia facta an poterit iudex nouis indicijs ſupuenientib9 iq̄ſitiōes facere

2 Compoſitio cum fiſco loco pene ſuccedit.

1 Sexto q̄ro † poſtq̄ re9 fe
cit cōpoſitionē cuz cu-
ria an iudex poterit
poſtea ſi forſan ſupue-
nerit noua indicia ſu-
per eodē crimine ꝯ ip3 inquirere.
Rñd. in hoc caſu repetēda eſt di
ſtinctio quā ſupra in proxima. q.
poſui qđ aut pars ⁊ fiſcus ſimul
cōcordati fuerūt: ⁊ nō poterit am
pli9 nec curia nec priuat9 ſup di-
cto crimine pcedere. d.l. j. ⁊ .l. fal-
laciter. C. de abolit. ⁊ per Bal. in
d.l. tranſigere. q2 compoſitio ⁊ il-
li9 ſolutio facta fiſco ſuccedit lo-
co pene. l. ſi donate. §. ſ. ff. de doñ.
inter vi. ⁊ vxor. idē tenet do. Pa.
de put. i trac. ſindic. in. c. an facta
compoſitione. fo. xlj. in. ij. col. aut

alter iſtorũ dũtaxat fuit cõcordat⁹ ⁊ ille qui fuit extra concordiã nõ impedit quo minus iudiciũ pſequat ſaltim p ſuo intereſſe: vt. ſ. prime dictũ eſt argu. o. l. fallaciter. in prin. ¶ †Sed cõtra pdicta oppono de. l. ſicut. §. biſdẽ. ff. de accu. ⁊. l. fallaciter. C. de abol. vbi ſemel abolita accuſatione vel inquiſitione ſi poſtea noua ſupneneriut indicia nõ impedit iudex quo minus poſſit de nouo cõtra dictum reũ compoſitũ pcedere: ⁊ eſt glo. no. in. l. ſi quis adulteri. in fi. C. de adul. vbi ille qui ſemel abſolutus fuit ab inquiſitione et pceſſu ſiue ab obſeruatione iudiciũ nõ eſt tutus quo minus ſi poſt ea ſupuenerint noua indicia curia nõ poſſit iterũ cõtra ipm pcedere de quo late dixim⁹. ſ. in tit. de abſo. innoc. q. ij. ſolu. iura illa pcedunt qñ eſt facta abolitio criminis gratuita: vel qñ re⁹ purgauit indicia p torturã: et ſic qñ fiſcus nihil cõſecutus fuit p pena vel loco pene: nos. aũt loquimur in caſu in quo facta fuit compoſi-
2 tio ⁊ ſoluta pecunia fiſco que loco pene ſuccedit: vt. o. l. ſi donate. §. fi. ff. de dona. inter vir. ⁊ vxo. ⁊. l. ſenat⁹. §. ſi quis delatorẽ. ⁊. §. ſeq. ff. d e iur. fiſ. ⁊ hoc quo ad intereſſe publicum: ⁊ fiſci quo autẽ ad intereſſe priuatũ nõ putarem iſtũ etiã eſſe tutũ qui cõpoſuit niſi quatenus cũ parte cõcordauerit de eo qđ ſua intereſt ⁊ quatenus concernit intereſſe priuatũ: vt. ſ. prime diximus. vide Bar. i. o. l. ſicut. §. biſdẽ. ¶ Item oppo. de. l. f. ⁊. l. fallaciter. C. đ aboli. vbi diſtiguit aut abolitio pceſſus fuit impetrata a Preſide vl' pretore aut a principe. primo caſu non tollit quo minus iterũ poſſit ex principis reſcripto ſuper eodẽ crimine pcedi: ſecundo aũt caſu qñ a principe obtinuit abolitionẽ erit tutus ppetuo. ſol. ibi loquit in ſimplici abolitiõe gratuita. q̃ gratis fuit obtẽta: hic vero in cõpoſitiõe q̃ fit ex cauſa onoroſa: ⁊ ideo non eſt bona conſequentia de vno ad aliũ ex quo ſunt diuerſa. l. fi. C. de codicil. et. l. f. C. de impo. lucrat. deſcrip. lib. xij.

¶ De fideiuſſoribus reorum.

¶ Summarium.

1 Fideiuſſio qñ ſit in actib⁹ iudiciarijs neceſſaria.
2 Reus p quibus criminib⁹ poſſit fideiuſſoribus relaxari.
3 Iudex nolens reũ fideiuſſoribus idoneis relaxare põt corã ſindicatu conueniri actiõe iniuriarũ.
4 Fideiuſſor rei debet eſſe idone⁹.
5 Mulier honeſta fideiuſſorẽ hñs non debet in leuiorib⁹ cauſis detineri: ſec⁹ i mulierib⁹ ihoneſtis.
6 Reus corporalr puniendus non debet fideiuſſoribus relaxari.
7 Fideiuſſor nõ põt ſe ad penã corporalem pro reo exponere.
8 Pene corpalis inflictio multarũ circũſtãtiarũ exigit cõſiderationẽ.
9 Fideiuſſor an pro reo arbitrarie puniendo ſit admittendus.
10 Reus in defectum pecunie pene corporali adiudicandus an poterit fideiuſſoribus relaxari.
11 Pena arbitraria tria pſupponit conſideranda.
12 Diues ⁊ pecunioſus de crimine ſuſpect⁹ ⁊ in iudiciũ deduct⁹ an ſub obligatiõe propria ſub pena pecuniaria debeat relaxari.
13 Iudex circa l reorum cuſtodiã et detentionis modũ dicitur habere magnum a lege arbitrium.

14 Dives ⁊ nobilis perſona pro cri
mine etiam capitali detentus an
ad eius petitionem ſit mite et in
loco honeſto detinendus.
15 Ignorātia potius preſumitur q̄
culpa.
15 Carceratoꝝ detinendi modus
iudicis diſcretiōi dr̄ eē ꝯmiſſus.

Supra proxime vidi
mus de compoſitio
nibus penarum pri
mam ſpeciem rela‑
xatiōis reoꝝ q̄n de
crimine nōdū ple
1 ne ꝯſtat. † vidēdū eſt nō de alia
ſpecie relaxatiōis q̄ fit dū crimē
eſt dubiū ⁊ index eſt in actu inue‑
ſtigādi veritatem q̄ fieri ſolet me
diāte fideiuſſore preſtito p̄ reū de
ſe repreſentando toties quoties
fuerit requiſit⁹ vel de nō recedē‑
do ex certo loco ſine iudicis licē‑
tia ſicut de nō exeūdo de ciuitate
oppido: caſtro: aut palatio preto
ris: ⁊ de ſoluēdo penā. ¶ † Uidea
mus nūc ꝓ quibus delictis ſit re
laxandus reus ſub cautione pre‑
dicta. ⁊ dic aut ſumus in crimini
bus in quibus venit imponenda
dūtaxat pena pecuniaria quo ca
ſu aut reus fuit confeſſus vel ple
ne conuict⁹ ⁊ nō debet relaxari:
ſed detineri donec ſoluat penā. l.
ſi ꝯfeſſus. ff. de cuſto. reo. aut non
fuit confeſſus neq̄ cōuictus ⁊ de
bet relaxari preſtita idonea cau‑
tione de ſe rep̄ſentādo vel de nō
recedendo ex certo loco: vt dicit
Bart. in. d. l. j. ff. de cuſto. reo. vbi
poſt Jac. de arena declarat iſtu3
arti. reducendo ad practicam. ꝓ
quo facit tex. in. l. fi. C. eo. ti. ⁊. l. i. ⁊
l. ſi quis. ff. eo. ti. in quibus iurib⁹
in effectu diſponit̄ quod i crimi‑
nib⁹ illis in qb⁹ venit imponēda
pena pecuniaria reus dʒ preſtito
idoneo fideiuſſore relaxari. ⁊ rō
ē q: pena ipſa pariformiter ſatiſ‑
fieri pōt fiſco p̄ fideiuſſorē ſicut p̄
ip̄3 ⁊ principalē. arg. l. denique. ⁊. l.
3 ſeq. ff. de iu. fiſ. ¶ † Quinimo ſi in
dex vellet retinere cū q̄ eſt parat⁹
p̄ſtare idoneū fideiuſſorē poſſet
agi ꝯ ip̄m in ſindicatu actione in
iuriaꝝ: vt no. Bart. in. l. ſi vero p̄
cōdemnatione. §. j. ff. qui ſatiſda.
4 cogan. ¶ † Fallit regula iſta q̄n
reus nō haberet fideiuſſorē ido‑
neum: q: tūc detineri poterit ſm
Bar. i. d. l. j. ff. d̄ cuſto. reo. ⁊. i. d. l.
5 ſi vero. §. j. ¶ † Mulier aūt hone‑
ſta in cauſis criminalib⁹ ſi crimē
ſit leue vel de nō atrociorib⁹ non
debet p̄ſonaliter detineri neq̄ in
carcerari: ſed fideiuſſoribus rela
xari ſi habeat facultatem fideiu‑
bēdi: ſi vero nō haberet fideiuſſo
rē ſimiliter nō detinetur: ſed ſtat
ſue iuratorie cautioni relaxatur.
ſi aūt crimen eſſet de atrociorib⁹
tunc non incarceratur apud vi‑
ros: ſ3 intruditur in monaſteriū
vel aſſiſteriū cuſtodiēda vl' apud
honeſtas matronas cōſeruatur.
ita dicit tex. no. i aut. vt nulli iud.
§. neceſſarium. ver. ſi vero crimē
tranſlata in aut. nouo iure. C. de
cuſto. reo. hoc tamen intellige de
mulieribus honeſtis ⁊ que bone
ſtam vitam agunt. mulieres vero
inpudice ⁊ inhoneſte non hābēt
iſtud priuilegiū. ita dicit Bart.
i. d. aut. vt. nulli iudi. d. §. neceſſa
rium. vide Bald. ⁊ doc. in. d. aut.
6 nouo iure. ¶ † Quando vero cri‑
mē eſt atrox vel eſt tale de quo ve
nit imponenda pena corporalis
ſiue corporis afflictiua: iſto caſu
nō dʒ reus regulariter fideiuſſo
rib⁹ relaxari. ſed perſonaliter de

tineri:rõ eſt ne eludatur iudiciũ ſi poſtq̄ repertus fuiſſet culpabi lis fugam arriperet iudiciũ elu deret quoniã huic pene corpora li nõ põt p aliũ quã p ipſummet reum p̄ncipalē ſatiſfieri etiã ſi fideiuſſor expſſe ſe obligaſſet ad penam corporalē ⁊ diceret velle ſubire penã in corpore ſuo in euē tũ in quem delatus curie reperi-
7 retur culpabilis non põt.†qꝛ ne- mo eſt dñs membrorum ſuorum. l.liber homo.⁊ ibi bar.ff. ad leg. aquil.⁊ vide Bar.in.d.l.j.ff.de cu ſto.reo.⁊ vid.xxiij.q.v.de occidē- dis ⁊.c.ſi non licet.⁊.c.cũ homo.
8 †in q̄bus quidem iuribus habet quod quãdo ſumus in huiuſmo- di criminibus in quibus venit in ferēda pena corporalis fit diſtin- ctio pſonaꝝ p modo facultatũ: dignitatis:honoris:criminiſ qua litate innocentia rei ⁊ ſimilib⁹ ſꝫ qđ dicit tex.i.d.l.j.ff.de cuſt.reo.⁊ ſꝫ iſta iudex arbitrabit an re⁹ ſit detinēdus in carcerib⁹ vel in pa latio i militibus cuſtodiēdus vel fideiuſſoribus committend⁹ qui erunt fideiuſſores nõ de repreſen tãdo:ſed de ſiſtendo in certo loco ⁊ non recedēdo ab illo aut in vin culis coijciēdus ſm quod decla rat Bar.dictũ illud Jac.de are. in.d.l.j.in.ij.colum.⁊ ſic iudex ſꝫ qualitates ⁊ conditiões iſtas ar bitrabitur modum detentionis ipſius rei ſꝫ quod cõſiderat iuriſ
9 conſultus in.d.l.j. ¶ †Aut ſum⁹ in crimine ex quo venit impone- da pena arbitraria ⁊ iſto caſu an reus ſit fideiuſſoribus relaxand⁹ vel non.Bar.in.d.l.j.ff.de cuſto. reo.dicit qđ aut delictũ eſt adeo turpe qđ veriſimile eſt iudicē im- poſiturum penam corporalem:et iudicatur ſicut de pena corporali ſimpliciter.⁊ ideo nõ erit fideiuſ- ſoribus relaxãd⁹.d.l.j.ff.d cuſto. reo.aut veriſimile eſt iudicem ar bitrari debere penã eſſe pecunia riam ⁊ poterit relaxari.d.l. ſi ve- ro pro ꝯdemnatiõe.§.j.ff.q̄ ſatiſ. cog.qꝛ iſto caſu iudicat de eo ſi- cut de crimine pro quo venit im ponēda pena pecuniaria ſimpli- citer.d.l.ſi vero.⁊ vide Bar.i.d. l.j.ff.de cuſto.reo.qui tñ nõ ita di
10 ſtincte,loquitur. ¶ †Sed querit quid ſi in defectũ pene pecunia rie veniret imponēda corporalis an tũc poterit ſub fideiuſſoribus relaxari.⁊ ꝯcludit quod nõ regu lariter:deinde dat modũ ⁊ caute lã quõ poſſit relaxari vide ibi p eũ. ¶ Bal.aũt in.d.l.null⁹.C.de exhib.re.aliter diſtiguit ⁊ clari⁹ ac copioſius dicens..Quod aut ſumus i crimine ex quo venit im ponenda pena ordinaria aut ex traordinaria ⁊ arbitraria. Primo caſu quãdo ordinaria ⁊ determi nata aut eſt pena corporalis aut pecuniaria:ſi corporalis nõ erit fideiuſſoribus relaxandus imo detinēdus ⁊ cuſtodiēd⁹ in carce- rē.d.l.null⁹.in fi.⁊.l.ſi quis in ca. C.de cuſto.reo.⁊.l.j.ff.e.ti. qñ aũt eſſet cõfeſſus delictũ aut legitime conuictus:non ſolum eſt detinē- dus:ſed ēt in vinculis coniiciēd⁹ ⁊ ſupponēdus donec ferat ſnia ⁊ mãdetur executioni.d.l. null⁹. in princip.⁊.l.ſi confeſſus. ff.eo. tit. ideo tunc nõ eſt fideiuſſoribus re laxãd⁹.qꝛ fugiēdo poſſet illude- re penã ⁊ iud'cem ſimul qm̃ non eſt in ptãte fideiuſſoris ſoluere iu dicatũ.ita dicit Bal.⁊ in.d.l.nul lus.Si autē eſt imponenda pena pecuniaria:aut re⁹ eſt ꝯfeſſus de

lictumaut conuictus:⁊ ſimiliter
nõ eſt relaxandus:ſed detinendꝰ
⁊ ꝯfeſtim cõdẽnandus.d.l.j.⁊ ſi.
C.de cuſto.reo.⁊.l.ſi confeſſus.ff.
eo.tit. Aut non ꝯfitetur ſed negat
⁊ dʒ fideiuſſoribꝰ dimitti:qui de-
bent promittere de repreſentãdo
illũ ⁊ de ſoluendo penã delicti ꝓ
quo detinetur:vt.d.l.j.ff.de cuſto.
reo.⁊ ex hoc nota ꝙ Bal.vult ꝙ
ille tex.in.d.l.j.ff.de cuſt.reo.intel
ligat̃ ẽt de fideiuſſore pſtito de ſe
repñtãdo ⁊ ſoluẽdo penã: licet
Bar.ibi dicat ꝙ lex illa dʒ intel-
ligi de fideiuſſore preſtito de non
ſeparando ſe nec recedẽdo de cer
to loco:que intelligentia Bart.
mihi videtur ꝙ nimis reſtringat
tex. Et ideo mihi magis placet in
tellectus Bald.vel dic quod ꝉ in-
telligit̃ de vtroqꝫ ex quo tex. ſim-
pliciter loquitur nec magis ſe re
ſtringit ad vnam ſpeciem fideiuſ
ſoris ꝙ̃ ad alteram imo ſm̃ decla
rationeʒ glo.in ver fideiuſſoribꝰ
vr̃ intelligere potius de fideiuſſo
re repñtando ſm̃ quod ipſa exẽ
plificat.ſ.quãdo crimẽ eſſet leue:
ſed; pro leui crimine regulanter
venit imponenda pena pecunia-
ria:ideo fit relaxatio ſub fideiuſ-
ſore de repreſentando:vt.l.fi.C.
de exhib.re.⁊.l.j.ff.de cuſt.reo.ni
miſ eñ durum eſſe vr̃ ꝙ q̃s deti-
neat̃ i palatio vel in alio loco ex
q̃ recedere nõ poſſit pro tam leui
crimine:qꝛ videret̃ detineri in car
ceribus ex quo locus ille pro car-
cere habet̃:vt not. Ange.i.l.ij. C.
de exhi.re.⁊ Paris de put.in tra.
ſind; in.c.an ptãs qui aliquẽ tene
bat arreſtatũ fol.xxix.in materia
carcerationis.vide gl.in.d.l.j.ff.
de cuſto.reo.in ver.vel ſibi q̃ hoc
idem tenet. Et clarius hoc ſentire
videt̃ ꝙ tex.loquat̃ de fideiuſſore
de repreſentãdo dũ allegat tex.in
l.cũ clericis.§.j.⁊.§.ipſe ꝟo.C.de
epiſ.⁊ cle.qui tex.ꝓpṗe loquit̃ de
fideiuſſore de repreſentãdo ⁊ ſtan
do iuri ⁊ iudicatũ ſoluendo ſub
certa pena ſi recte inſpiciatur.
11 ¶ Tertio ꝟo caſu qñ ſumus in
pena arbitraria ⁊ iſto caſu dicit
Bal.cõſiderãdã eſſe criminis q̃-
litatẽ loci cõſuetudinẽ ⁊ ꝯditionẽ
ꝑſone.l.q̃d ergo.§.pena grauior.
ff.de his q̃ no.infa.vñ ſi verimile
eſt qḋ pena ſit corporalis idẽ iudi
cat̃ quod de ordinaria corporali:
ſi vero ꝯſiderat̃ qḋ ſit pecuniaria
idem ſeruatur qḋ in pecuniaria
12 ordinaria. ¶ Poſt predicta que
ro ⁊ not.bene hanc.q.que ſepius
occurrit in facto.quidam nobilis
vir ⁊ magne cõditionis aut diui-
tijs copioſiſſimus imputatur de
crimine aliquo ex quo de iure cõi
vel ex forma ſtatutorꝫ venit impo
nenda pena corporalis citatꝰ ꝯpa
ret examinatus negat:iudex vult
ipſam detinere donec perficiatur
ꝓceſſus ⁊ purgent̃ indicia.ille re
plicat dicẽdo qḋ eſt paratꝰ ſeipm̃
obligare de ſe repñtãdo toties
quoties ⁊c.ſub pena mille duc.⁊c.
⁊ de ſtando iuri ⁊ parendo iudica
to:vel dicit ꝙ vult preſtare ido-
neam cautionem de ſe repreſentã
do vt ſupra:queritur an iudex po
terit illum relaxare ſub tali fide-
iuſſiõe vel ꝓpria obligatione:⁊ vi
det̃ dicendũ ꝙ non:qꝛ cũ ſit pena
corporalis poſſet illud indicium
vt ſupra ꝓxime diximus:⁊ not.in
d.l.ij.C.de cuſto.reo.⁊.l.fi.C.de re
quir.re. ¶ Cõtrariũ tñ dictuʒ eſt:
⁊ iſta eſt veritas qḋ iudex ꝑ crimi
nis qualitate et magne ꝑſone cõ
ditione pro dignitate vel inuocẽ-

tia poterit arbitrio ſuo detentió-
nē ipſam moderari:⁊ dictū nobi
lē dimittere aut ſub ꝓpria iurato
ria aut ſub fideiuſſoris obligatio
ne de ſe rep̄ſentādo vel de nō diſ-
cedēdo ex certo loco ſm qđ notat
13 Bar.i.d.l.j.ff.d cuſto.reo. ¶ †Cō
cludēdum eſt igiſ qđ iudex circa
cuſtodiā reoꝝ ⁊ modū detētiōis
ipſoꝝ habet magnū arbitriū a le-
ge vt dicit iuriſcōſult⁹ in.d.l.j.ff.
de cuſto.reo.dū dicit qđ de cuſto-
dia reoꝝ ꝓcōſul.exiſtimare ſolet
an in carcerē ſit recipiēda vel mi-
litib⁹ tradēda an fideiuſſorib⁹ cō
mittenda vel ſibi qđ eſt quādo fi-
dei ꝓprie obligationis ipſius rei
iudex ſtare intendit qđ facere po
teſt vt dixi propter arbitriū qđ hꝫ
a lege.⁊ hoc ſit aut ex criminis le-
uitate aut ꝑſone nobilitate digni
tate vel grauitate ſeu ꝑꝑ ampliſſi
ſimas facultates qb⁹ cōiecturis
veriſiſe eē vr̄ ipm reū nō fugiturū
nec iudiciū deluſurū.vt.d.l.j.⁊.l.
nō oēs.§.a barbaris.ff.d re mili.
⁊.l.cū clericis.§.j.⁊.§.ſe.C.de epi.
⁊ cle.⁊ ꝑ Bal.⁊ Ang.in.d.l.iſ.C.d
exhib.re. ¶ Iuxta p̄dicta ſucceſſi
14 ue †q̄ro q̄d ſi iſte nobilis vel ditiſ
ſim⁹ vt ſupra fuerit delat⁹ de cri-
mine graui ex q̄ venit iponēda pe
na mortis nō tñ ē de atrociorib⁹
⁊ dicat nolle incarcerari:ſed ha-
bere palatium vel vnam camerā
in ipſo palatio loco carceris ⁊ ibi
ꝑ milites cuſtodiri vel p̄ſtare ido-
neas cautiōes de nō diſcedēdo ex
loco p̄dicto donec fuerit ꝯplet⁹ ꝓ
ceſſus:an iudex poterit ſine ſcru-
pulo iuſtitie illi ꝯplacere.⁊ breui
ter dic qđ iſtud remittiſ arbitrio
iudicis q̄ bene conſiderare debet
criminis q̄litatē ꝑſone ꝯditionē
illius innocentiam vel culpam q̄

cōiecturari poſſunt ex qualitate
indiciorum.ſi enim viderit indicia
eſſe leuia vel procedere a maliuo
lis ⁊ ſuſpectis ꝑſonis poterit con
iecturari potius pro innocentia
q̄ȝ pro crimine ipſius detenti ⁊ ꝓ
pterea iſto caſu poterit retinere ī
palatio vel in aliqua camera cuꝫ
cautione vel cuſtodia militum.et
hoc eſt quod dicit text.in.d.l.j.vel
pro innocentia perſone.⁊ ibi glo.
15 †quia potius preſumenduꝫ eſt ꝓ
eius innocentia quam pro culpa.
quia de bono viro bonum preſu-
mendum eſt.l.nō omnes.§.a bar
baris.ff.de re milit.⁊ per Bar.in
l.ſi cui.§.hiſdem.ff.de accu.⁊ per
Abb.⁊ cano.i.c.afferte.d p̄ſump.
ſi vero delat⁹ ſit magis ſuſpectus
de crimine vel quia indicia gra-
uius ſtringunt contra ipſum vel
q: alias cōmiſerit ſile delictum ⁊
ſimilia ⁊ tūc nō debebit ipꝫ extra
publicos carceres detinere ſꝫ qđ
concludit Barto.⁊ doct.in.d.l.j.
16 ¶ †Pro quo facit.l.diu⁹.la.j.ff.
eo.ti.⁊.l.ſ.§.ſiquis in ea.l.ſi.C.eo.
ti.in quibus omnibus iurib⁹ cō-
mittiſ iudici cuſtodiēdi mod⁹ ſꝫ
criminis qualitatem cuius arbi-
triū in his plurimū verſaſ quēad
modū in exiſtentia ⁊ grauitate in
dicioꝝ ad torturā vt.l.j.in p̄nc.ff.
de q̄ſti.⁊ ꝑ Bar.in.l.ſi.ff.eo.tit.et
diximus ſupra li.iiij.in princ.⁊.l.
teſtiū.§.tn magis.ff.de teſtib.

¶ De fuga incarcerati.

¶ Summarium.

1 De fuga incarceratorum dupli
citer conſideratur.
2 Fuga q̄ ſit ante incarcerationem
an criminis probationē inducat.
3 Fuga crioſi maleficiū reputaſ.
4 Fuga quandoq; ſemiplenā facit
probationem.

5 Fuga criminoſi magnam preſumptionem inducit.
6 Fuga an poſſit dici delictū.
7 Fuga vnius an alterius criminis probationem inducat.
8 Fuga qñq̄ nihil operatur.
9 Fuga officialis tempore ſindicatus fugientis quid inducat.
10 Fuga qñq̄ plenam inducit probationem.
11 Fuga receptatoris fugitiuum q̄d operetur.
12 Carceris fractio cū fuga pleniſſimam facit probationem.
13 Fugiēs aio reuertendi ꝛ ſponte rediens an probationē augeat.
14 Fugiēs ꝛ cito ſponte reuertēs nō dicitur fugitiuus.
15 Latitās i domo an dicat̄ fugitiu9
16 Iura pmittūt quēcūq̄ modū etiā illicitū in redēptionē ſanguinis.
17 Metus excuſat fugientem.
18 Fugiēs p̄ſentiā iudicis crudelis an excuſetur a fuga.
19 Iudicis crudelitas an mali preſumptionem inducat.
20 Fugiens ad ſuperiorē an dicatur fugitiuus.
21 Fugiēs a carcere: vel cuſtodia habetur pro confeſſo.
22 Arreſtatus fugiens an pro confeſſo habeatur.
23 Fugitiui an ꝛ qualiter ſint ad ſententiā citandi.
Fugiēs a carcerib9 multis caſib9 excuſatur.
24 Fuga incarcerati an poſſit cōtra poteſtatē vel iudicē probare.
25 Oſtiū carceris apertū inueniēs an impune poſſit exire.
26 Fugiēs a carcere de cuſtodis licētia non tenetur ſed ipſe cuſtos.
27 Fugiēs a carcere priuato an pro cōfeſſo habeatur.
28 Carceres publici vel priuati qui dicantur ꝛ an differāt.
29 Latitās an dicatur fugere.
30 Mulier fugiens a carcere cauſa libidinis euitāde nō hr̄ p ↄfeſſa.
31 Famulus fugiēs a domo dñi p̄ſumit re9 rex̄ tpe ſue fuge amiſſax̄.
32 Debitor an īpune poſſit aufugere.

Hunc vidēdū eſt de fuga cox̄ ꝛ iniſto titulo nigrū erit gñali9 rubro iuxta notata per docto. in rub. ff. ſol. ma. nā i pceſſu tractabit̄ de fuga carceratorū ꝛ illorū quoq̄ q̄ nōdū fuerūt incarcerati.

1 ¶ †Et q̄uis plures ſint fugarū ſpecies de illa tñ reox̄ fuga q̄ criminis occaſione fugerūt hic tractandum erit ꝛ iſta eſt duplex: q̄dam que fit ante incarceratione quedam vero q̄ fit poſtq̄ quis eſt intruſus ex ipſis carceribus. Videam9 primo de illa q̄ fit anteq̄ quis ſit incluſus in carcerem: ꝛ p faciliori doctrina figurabo caſū.

2 ¶ †Quero primo an fuga que fit ante incarceratione faciat probationē criminis aduerſus fugiētē tici9 reperit̄ occiſus d̄ nocte ignorat̄ q̄s illū occiderit ꝛ q̄ fuerit ei9 ſocij aut fautores. Meuius ꝛ Sempronius poſtq̄ dictū homicidiū factū eſſe d̄r a ciuitate fugā arripuerūt ꝛ neſcit̄ ex qua cauſa queritur an ipſa fuga pbet illos eſſe iſtius criminis reos ꝛ ſi nō pbat̄ plene an ſaltim ex dicta fuga ſemiplena pbatio oriat̄. ¶ Reſpō. dixerūt q̄dā q̄ ex fuga hmōi inducit̄ plena pbatio: ꝛ ex quo fuga ipſa cōmaleficiū. l. deſertorē. §. deſertor. ff. de re milit. ꝛ. l. quis ſit fugitiuus. §. apud labeonē. ff. de edil. edic. ꝛ. l. impuberibus. ff. de ſuſpec. tuto. ꝛ ibi Bar. ꝛ idē Bar. in. d. l.

4 deſertorē.§.l.¶†Quidā alij dixerūt qđ ex fuga nō inducit̃ plēa ſed tm̄ ſemiplena ꝓbatio: vt eſt gl.i.l. admonēdi.ff.de iu.iur.ꝛ gl.i.l. bone fidei.C.eo.ti.c.fi.de ſucceſſ. ab inteſt.ꝛ.c fi.de iu.iur.ꝛ ibi p cano.

5 ¶†Quidam alij dixerūt qđ fuga de p ſei cauſis criminalib⁹ nullā facit ꝓbationē plenam neq̄ ſemiplenā: ſʒ ſolū quādā ſuſpitiōe: ita qđ fuga ſola n̄ facit īdiciū ad torturā.ꝛ adducūt tex.i.l.vnica.C.đ rap.virg.vbi đr q̄ ꝫ raptores fugiētes ſi poſtea capti fuerint poſt legitimas ꝛ iuri cognitas ꝓbationes ſine fori ꝓſcriptione duriſſimis penis afficiāt̃: cū tex.ibi poſt fugā req̄rat exactiſſimas ſiue clariſſimas ꝓbatiōes: ſequit̃ ergo q̄ fuga nullā facit ꝓbationē. ita tenet Sali.in.d.l.vnica. Circa q̄ breuiter dicēdum eſt q: cupio me expedire ſm̄ qđ elegāter no. Bar.i d.l.admonendi.ff.de iu.iur.ꝛ i.l.

6 lege cornelia.ff.ad ſyllan.†qđ q̄n q̄ fuga iputat̃ alicui ad delictū: ꝛ ſic fuga ē ip̄m delictū ꝛ tunc ꝓbata fuga ꝓbatū eſt delictū: ꝛ ita intelligit̃ tex.in.d.l.iij.§.deſertorē.ꝛ §.emāſor.ff.de re mili.ꝛ.l.quis ſit fugitiuus.§.apud labeonē.ff.de edil.edic.¶Quandoq̄ fuga non inducit̃ vt delictū p̄cipaliter: ſʒ ad ꝓbationē alteri⁹ delicti tūc ſi quidē ad ꝓbationē alteri⁹ criminis ꝓbādi ſufficit ſola ſuſpitio ſicut ē in ſuſpecto tutore: ꝛ iſto caſu ſilr ꝓbata fuga ꝓbatū eſt delictū qđ ꝯſiſtit i ſola ſuſpitione: ꝛ ita intelligit̃ tex.in.d.l.ipuberib⁹.in fi. ff.de ſuſpec.tuto.ꝛ.l.locorū.C.de

7 omni agr.deſer.lib.xij.¶†Q̄n q̄ fuga inducitur ad ꝓbationē alterius criminis: in quo requirūtur plene ꝛ ordinarie ꝓbationes vt.l. ſciāt cūcti.C.de ꝓba.c.in lr̄is.de teſtib.ꝛ.c.lʒ clamor.eo.tit.ꝛ tunc p fugā nō fit plena ꝓbatio: ſʒ nec ſemiplena: ſed q̄lis qualis p̄ſumptio ſiue ſuſpitio vt.l.lege cornelia.ff.ad ſylla.ꝛ.l.j.C.de rap.v̄g.ꝛ ꝛ ibi Cyn.Bald.Sali.hoc idē tenēt ꝛ Bal.in.l.j.i.v.col.C.de ſer.

8 fug.¶†Cōcluſio ergo regularis ſit iſta qđ quotieſcunq̄ fuga non inducitur vt delictū p̄cipaliter: ſed ad probationem alterius criminis ad qđ probandū req̄runt̃ ordinarie ꝓbationes vt.l.j.,C.de rapt.virg.ꝛ.l.fi.C.de ꝓba.c.i lr̄is de teſti.ꝛ tūc fuga nō facit plenā neq̄ ſemiplenā ꝓbationē: ſʒ facit quidā ſuſpitionē.d.l.j.C.de rapt. virg.ꝛ.l.in lege cornelia.ff.ad ſyllan.ꝛ Bar.in.l.fi.ff.de queſti.ꝛ p ea que dixim⁹.ſ.ꝛ notāt moder. practici in eorum̄ trac.mal.de q̄bus late memini ſupra in tit. de q̄ſtio.

9 ꝛ tor.q.iij.in.ā indicior.¶†Que q̄dē ꝯcluſio fallit primo in oibus officialibus publicis ſiue ſint officiales qui p̄ſunt iuſtitie ſiue ꝓſunt adminiſtrationi vt in aut. de collatio.§.ſup hoc.ꝛ.l.iij.C.de exacto.tribu.lib.x.q̄ iſti ſi t p̄e ſindicatus vel quo reddere debent rōnē adminiſtrationis ſue aufugerit de loco in quo officiū geſſerūt illor. fuga facit ſemiplenā ꝓbationē regulariter vt.d.aut.de colla.§.ſub hoc ꝛ.§.ſi quis aūt.ꝛ in aut.vt iudi.ſin.quo.ſuffr.§. neceſſitatē.ꝛ in aut.de exhib.re.§.ſi vero etiā q̄dā ita qđ p̄cedente fuga huiōi actor ei⁹ aduerſari⁹ nō cogit̃ facere alias ꝓbationes de hiſq̄ petit ſʒ ſolo eius iuramēto ſtat̃ quo iūctoiū fuga officialis inducit̃ plena ꝓbatio vt in.d.iu

10 ribus.¶†Q̄n q̄ vero inducitur

plena probatio criminis contra reū propter odiū fuge vt eſt caſus in l. ſi apparitor. C. de coartal. li. xij. vbi dicitur qḋ ſi apparitor pēdente iudicio ꝯ ipſum tpe ſindicatus ſiue reddende adminiſtrationis aufugerit index dʒ cōtra ipm emittere edictū ꝑemptoriū vt cōpareat ad ſe defendēdū: quo non ꝯparēte poterit ferre ſniaʒ ꝯ ipm etiā abſentē. ⁊ nota qḋ ibi eſt caſus ſingularis qḋ in cā criminali fertur ſnia ꝯ abſentē ⁊ cōtumaceʒ ⁊ fuga hr̄ ꝑ plena ꝓbatiōe cuius ꝯriū diſponit de iure cōi. l. abſenteʒ. ff. de pen. ⁊ l. ij. ⁊ fi. ff. de requi. re. ⁊ l. i. l. cornelia. ff. ad ſylla. ⁊ l. ij.
11 C. de rap. virg. cū ſilibus. ¶ †Qñ autem nō cōtra ipm fugienteʒ. ſʒ ꝯtra aliū. ſ. receptatorē hūc fugitiuū ex fuga ṗdicta inducit plena ꝓbatio: vt. l. conſiliarios. C. de aſſeſſo. ⁊ ibi Bar. ⁊ l. iiij. C. de exacto. tribu. lib. x. ¶ †Scḋo fallit in
12 q̄ fractis carceribus cū conſpiratiōe aufugit cuius fuga plenā facit ꝓbationē ꝯ ipm vt. l. in eos. ff. de cuſt. reo. ⁊ latius declarabitur.
13 i. eo loco ſuo. ¶ †Hec tñ exceptio ſine fallētia prior limitatur pluribus modis vt nō ꝓcedat ⁊ primo qñ qs aufugit animo reuertendi: ⁊ deinde reuerſus fuit ſpōte: quia non ſubijcitur penis ṗdictis: nec fuga inducit ꝓbationē ꝯ ipm iſto caſu: vt. d. l. deſertorē. §. ſ. ⁊ ibi glo. ff. de re mili. ⁊. d. l. qs ſit fugitiuus. in prin. ⁊ §. apud labeonem. et ibi Bar. ff. de edil. edic. Sʒ qualiter probabit qḋ habebat aīum reuertendi. dic quod ꝑ teſtes. q: forſan anteq̄ fugeret declarauit animuʒ ſuū coram teſtibus ꝙ diſcedebat animo reuertēdi iura no. ꝑ Bar. in. l. ij. §. ſi quis ipſi pretori. ff. de oper. no. nūc. ſi vero ꝑ teſtes id ꝓbari nō pōt conſiderat cōditiōe pſone an ſit nobilis honeſta ⁊ legalis vel potiꝰ vilis ⁊ ſuſpecta ⁊ ſm illius conditionē iudicare fugā vt. l. nō oēs. §. a barbaris. ff. de
14 re mili. † itē attendit an ſit diuturna vel breuis abſentia: quia ſi cito reuerſus fuerit pſumit ꝙ aufugerit aīo reuertēdi ꝓut reuerſus fuit: aut diu ſtetit abſens ⁊ pſumitur ꝙ aīo fugiēdi ⁊ nō reuertendi receſſerit. d. l. deſertorē. §. emāſor. ⁊ ibi gl. ⁊ Bar. q̄ hoc bene notāt. ⁊. d. l. qs ſit fugitiuus. in princi. et idē tʒ Bal. in. l. ij. i. v. col. C. de ſer.
15 fugi. ¶ †Secūdo limitatur vt nō ꝓcedat qñ quis aufugeret aut latitaret cautꝰ in domo nō eūdo ꝑ vrbē nec apparēdo in publicuʒ poſt formatā inq̄ſitionē: aut poſtq̄ curia cepit cōtra ipm ꝓcedere q: iuſte timet q̄ timet pſecutioneʒ curie. ita not. dicit Bar. arg. illiꝰ text. in. l. ſ. in fin. ff. de bon. eor. qui ant. ſen. ⁊c. vbi dicit qḋ fuga aut latitatio iſto caſu quod nō fieret ſi adhuc nulla eſſet formata inq̄ſitio vel accuſatio: vel anteq̄ curia cepiſſet ꝯ ipʒ ꝓcedere: q: ſi tūc aufugeret fuga illa faceret indiciū ꝯtra ipſum aut ſaltim induceret ſuſpitio: vt. l. lege cornelia. ff. ad ſylla. rō eſt q: iſto caſu nō ex alia cā quā ꝓpria criminis cōſcientia aufugiſſe pſumit: ita dicit Bar. i d. l. ij. quā doctrinā diligēter nota: q: nō reperi alibi ⁊ eſt magni effectus: cuiꝰ. l. arg. dixerunt quidaʒ.
16 †Quod reꝰ qui iurauit ſup inq̄ſitiōe dicere veritatē ⁊ poſtea dixit mēdaciū vt ſaluaret vitā: q: negauit oīa ꝯtēta i ea vera eſſe ꝙ licite potuit hoc facere vt mortē euitaret: q: iura permittūt vnicuiq̄ vi

tam ꝛ ſanguinē ꝓpriū quouis mō
redimere ꝛ nō tenebit̃ de ꝑiurio:
vt not.in.d.l.j.ff.de bon.coꝛ.ꝛc.vi
de Alex.in apoſtil.Bart.in.d.l.j.
in fi.vbi dicit.ita fuiſſe cōſultum
per plures ꝑitos doc.predicta tñ
intellige eſſe vera qñ eſt crimē ta
le ex q̇ venit imponēda pena ſan
guinis vt.l.trāſigere.ꝛ qð ibi no.
gl.ꝛ.Bal.C.de tranſac.ꝛ.d.l.j.ff.
17 de bon.coꝛ.ꝛc.¶ †Tertio limitat̃
predicta exceptio qñ cōſtabat qð
q̇s debeat capi de facto.qꝛ tunc
lʒ aufugere ꝛ euitare violētiā fa-
cti:ꝛ tunc fuga ꝑdicta nō operat̃
aliquid ꝯtra ipſum:ita dicit dñs
And.de iſer.in conſtit.regn.i.c.vt
ꝑticipatio vt refert ꝛ ſeq̇t̃.d.Par.
de put.i trac.ſin.i.c.an iudex fol.
18 52.i.ij.col.i vol.meo.¶ †Quarto
limitatur vt non noceat fuga qñ
quis aufugit ꝑñtiam ſeuientis iu
dicis q̇ cōſueuit eſſe multū crude
lis cū ſubditis ſuis ꝛ in quo plus
ſeuitie ꝙ̄ iuſtitie repit̃ ineſſe.iſte
eñ d̄ꝛ iuſtus timorū fuga iſto ca-
ſu d̄ꝛ eſſe facta ex iuſta cā:ita dicit
idē And.de iſer.i ꝯſti.reg.i.c.grā
dis ꝛ.c.penā eoꝝ ꝛ.d.Luc.de pen
na in.l.ſi coloni.C.de agri.ꝛ cēſi.
lib.xi.vbi dicit quod ſi q̇s timet
ſeuitiā impij iudicis in quo nulla
eſt iuſtitia:ſed tota crudelitas au-
ugeret ex curia in qua tenebatur
aut cuſtodiebat̃ detētus nō debet
19 hēri ꝑ cōfeſſo:† qꝛ de malo iudi-
ce malū ꝑſumēdū eſt.l.ſi q̇s ꝑ im-
ꝑſſionē.C.qð met.cau.arg.l.non
oēs.§.à barbaris.ff.de re milit.ꝑ
quo facit etiā qð no.Bart.in.d.l.
j.§.ſi q̇s ipſi ꝑtori.ff.de opis no.
nun.vbi dicit qð ille q̇ oīno aut
ꝓbabiliter timet penā iudicis:du
bitās ne cōtra ipʒ nimiū inſeuiat
ſetus ille qui ſiſtendus erat coꝛam
iudice ſufficit ſi ſtat coꝛam vicinis
aut amicis.idē tʒ.Par.de put.in
d.ſu.trac.ſindi.in.d.c.an iudex q̇
deinū offert bonā cautelā officia-
li cuius fuga faceret probationeʒ
contra ipſum:vt quotieſcūqꝫ vide
ret officiales ſindicatoꝛes ſibi ini
inicos ꝛ ſuſpectos iter arripiat ad
ſuperioꝛē cū ꝓteſtatione qð nō in
tēdit ꝑ illū receſſum arripere fu-
gā vt fugiat iuſtitiā:ſed accedere.
ad ſuperioꝛem vt audiatur in cā
20 ſua pro iuſtitia ſine ſuſpitione.†
nā qui arripit iter ad ſuperioꝛem
vꝛ̃ appellare:ꝛ acceſſus ille loco
appellationis habet̃ ſm Hoſti.in
c.vt debitus.de app.ð quo Bal.
dixit eſſe tex.in.l.ſed ſi per ꝑtoꝛeʒ.
§.fin.ff.ex quib.cau.maio.ꝛ aliq̇d
ꝑ Bart.in.d.l.j.§.ſi q̇s ipſi ꝑtori.
21 de ope.no.nun.¶ †Sequit̃ nunc
ſecunda exceptio declaranda qñ
fuga fit ex carceribꝰ:quo caſu fu-
ga facit plenaʒ ꝓbationem:vt.ſ.
diximus imo facit fugiētē hēri ꝑ
confeſſo crimen illud ꝓ quo deti
nebatur.l.in eos.ff.de cuſto.reo.
adeo ꝙ iudex poterit ferre ſñiam
ꝯ fugientē ac ſi fuiſſet vere cōfeſ-
ſus in iudicio etiā qð ſit abſens.
ita ſentit gl.ꝛ.Bar.in.d.l.in eos.
vt ſequit̃ ꝯfeſſiōis effectꝰ ꝛ eſt tex.
in.l.ſi apparitoꝛ.C.de coartal.li.
xij.qð nota vt dixi.qꝛ eſt caſus ex
ceptus ꝯ regulaʒ iuris cōis vt ab-
ſens ꝓ crimine dānari poſſit.d.l.
abſentem.ff.de pen.cū ſimilibus.
¶ Quod dictum amplia vt ꝓce-
dat etiā in fugiēte ex aliq̄ camera
vel ex palatio Poteſtatis in quo
detinebat̃ ſub cuſtodia.ita tenen
dū eſt arg.illius tex.d.l.in eos.qꝛ
loca ipſa ſiue palatiū d̄ꝛ eē carcer
qñ q̇s detinet̃ in eo de mandato
22 iudicis:vt eſt tex.ꝛ ibi notāt doc.i

l.ſ.ff.de cuſt.reo vide Joã.and.in
addi.ad Specul.in tit.de pſump.
22 §.ſpẽs.ver.violenta. ¶ †Ubi vult
quod etiam arreſtatus in ciuitate
aut palatio p crimine ſi fugit in
arreſto habeat p cõfeſſo.vide ipſũ
q copioſe narrat iſtã materiã i.d.
23 additione. ¶ †Qui q̃rit an.ſit ne-
ceſſe dcõs fugitiuos citare ad ſen
tẽtiã qñ ſunt abſentes.ꝛ cõcludit
demũ ꝙ nõ ꝯ quẽ vr eſſe tex.i.d.
l.ſi apparitor.C.de coartal.li.xij.
vbi abſens p fugã citand9 eſt ad
ſniaꝫ edicto peremptorio vt.ſ.certũ
terminũ ꝯpareat:quo elapſo ꝛ nõ
comparente iudex poterit ferre
ſniam ꝯ abſentẽ ꝛ hoc vr eſſe ma
gis tutũ p ſnia vt per edictũ ſal-
tim citentr vt.l.properãdũ.C.de iu
di.qδ tꝫ etiã gloſ.in.d.l.ſi appari-
tor.iõ cogita. ¶ Hec ẽt exceptio
recipit nonnullas limitationes.ꝛ
pri.vt nõ procedat qñ q̃s eſſet in
carceratus p inquiſitione gñali
ſꝫ ſolũ qñ ex ſpãli inquiſitiõe ꝛ p
certo crimine.ita ſingulariter li-
mitat Bal.d.l.in eos.in ꝯſ.ccxxx.
pmo li.qδ icipit pm9 q̃õis articu
lus:vbi dt.d.l.i eos ita dẽre intelli
gi ſm qδ refert Jo.and.in.d.ad-
di.de qua.ſ. ¶ Secundo limitat
vt nõ pcedat.d.l.in eos.niſi fuga
ipſa facta fuerit cum conſpiratio
ne pri9 habita in carcerib9 cũ ſo-
ciis hoc mõ habet p ꝯfeſſo alias
nõ vt dicit Bal.i.d.conſil.ccxxx.
¶ Tertio limitat vt nõ pcedat il
la diſpoſitio niſi qñ interuenit fa
ctura carcerũ al's ſi ſine fractura
aufugiſſent,quia exiuerint per fe-
neſtras aut p oſtium.vt quia inue
nerunt oſtium apertũ vt latius.ſ.
dicet nõ hẽrent p ꝯfeſſis.ita lími
tat Bal.d.l.penul.i.d.ꝯſi.q dicit
ita tenet Guil.de cun.in.l.ſuccur
ritur.ff.ex qb.cau.maio.idẽ tenet
Bal.in.l.i bõe fidei.i.x.col.C.de
24 iur.iu.† vbi dicit ẽt ꝙ fuga incar
cerati nõ probat ꝯ ptãtem vel iu-
dicẽ ſeu officialẽ. ¶ Quarto limi-
tat vt nõ habeat locũ i eo q aufu-
git aĩo reuertẽdi ꝛ deide ſpõte re-
uerſus fuerit.qꝛ ille nõ habet pro
ꝯfeſſo nec icurrit penas de quib9
i.d.l.i eos.q̃uo aũt ꝛ qualr cogno
ſcat ꝙ fugiẽs habuerit aĩm reuer
tẽdi ſatis plene dictũ fuit.ſ.eo in
precedẽti.excep.in prima fallen.
25 ¶ †Quarto limitat.d.l.in eos.vt
nõ pcedat qñ fugiẽs iuenit oſtiũ
carceris apertũ.ita notanter de-
clarauit Ange.illũ tex.in.l.verũ.
la.ij.ff.de fur.ꝛ in.l.ij.ff.de effrac.
ſm qδ refert idem Joã.and.in.d.
apoſt.de qua.ſ.ꝛ vide aliã apoſt.
ad Barto.in.l.ij.ff.de bon.cor.ꝛc.
26 ¶ †Quinto limita vt nõ hẽat lo-
cũ.d.l.in eos.qñ q̃s aufugit de li-
cẽtia cuſtodis:qꝛ iſto caſu tenebit
cuſtos ꝛ nõ ipſe fugiẽs.ita tenuit
Guil.de cu.i.l.quotiens.C.de exac.
trib.lib.x.ꝛ Bal.in.l.ad cõmẽta-
rienſeꝫ.eo.ti.vide Jo.and.in.d.ad-
di.ꝛ facit tex.optim9 in.l.cõſilia-
27 rios.C.de aſſeſſ. ¶ †Sexto limita
vt dũtaxat hẽat locũ i eo q aufu-
git ex publicis carcerib9 nõ aũtẽ
i eo q ex pũatis carcerib9 aufuge
ret.ita dicit Guil.de cun.i.d.l.ſuc
currit.Bal.etiã ibi ſm qδ referũt
Jaſ.ꝛ q̃dã alij in.d.i.l.admonẽdi
28 ſup gl.i ṽ.fuga.ff.de iur.iu.† ꝛ no
ta:qδ publici carceres nõ ſolum
dñr illi q fortibus claudib9 apiũt
ꝛ hñt pprios cuſtodes:vex etiã
dici pñt carcere publici aliq̃ alia
camera i palatio ptãtis imo totũ
palatiũ qñ ptor vel iudex ſtatue-
ret alicui locum p carcere:qꝛ car-
cer public9 dr locus ordinatiõe ꝛ

decreto iudicis deputat⁹ in quo cuſtodiatur pſona ſicut eſſet palatiū ptātes ars: vel alia domus vt notāt doc. i. l. j. ff. de cuſt. reo. ꝛ idē ſi tyrānus vel alia priuata perſona capet aliquē ꝛ violēter de ine retin aliq̄ arte vel etiā in carceribus q̄ ſolēt eſſe publici nihilominus iſto caſu dīr carceres puati q2 deſtinati ſunt p hoīes: nullā hñtē iuriſdictionē ſup hoīe capto vi de. Bal. in. d. l. ſuccurrit. ꝛ Bar. ꝛ
29 doc. i. l. ij. ff. de pua. carce. ¶ † Sꝫ q̄ro q̄d ſi aliq̄s latitat ꝛ non appꝫ in publicū ne capiatur an dicatur fugere. dic q̄d nō. ita dicit bal i. l. ſ. l. iij. col. C. de edil. actio. cui pcordat dn̄s Bar. in. l. ſ. i fi. ff. de bon. eoꝝ
30 ꝛc. i. ū. mēbro ſue diſtin. ¶ † Et q̄d ſi mulier aufugit de carcerib⁹ cā euitāde libidinis. dic q̄ nō hēt p ꝯfeſſa ſm bal. i. d. l. j. i. iij. col. ¶ Et q̄d ſi aliq̄s fuit accuſat⁹ q̄d pduxit falſum inſtrm ꝛ dū ꝯ notariuꝫ q̄ de illo rogat⁹ fuerat pcederet de falſo notari⁹ aufugit an fuga notarij noceat pti ꝛ i quo. vid Jo.
31 and. i. d. addi. de q̄. ē. ¶ † Et nota vnū q̄d dixit gl. no. i aut. d̄ exhib. re. §. ſi vero etiā q̄dā vbi dixit arg. illius tex. q̄d ſi famulus aut ſeruitor aufugerit aut receſſerit a dn̄o ſine licentia quod omnia bona q̄ deficiūt in domo patroni pſumūtur a dicto ſeruitore fugiente fur
32 to fuiſſe ſubtracta. ¶ † Poſt hec q̄ro quid ſi vnus aufugit propter multa debita p ipm contracta q2 timebat ad inſtantiā creditoꝝ incarcerari: deinde reuerſus cū oībus vel maiori pte cōcordauit an poterit poſtea p aliquem ex illis creditorib⁹ aut per alios creditores poſteriores rōe pcedētis fuge capi vt ſuſpect⁹ de fuga. doc. i. d. l. admonēdi. i gl. ma. i v. fuga tenēt q̄ ſic: vide lati⁹ ibi. pro quo facit text. in. l. non oēs. §. a barbaris. ff. de re milit. ꝛ p hec ſum expeditus de iſta mā fuge de qua vide late p doc. maxime moder. in. d. l. admonēdi. ꝛ quedā p Alex. in apoſtil. ad Bartol. in. d. l. j. ff. de bon. eo. qui. ant. ſen. ꝛc. ꝛ in. l. in eos. ff. de cuſt. reo. ꝛ Jo. and. i. addit. ad Specul. in ti. de pſum. §. ſpecies v. violēta.

¶ De calumniatoribus.

¶ Summarium.

1 Actio calūniatoris an ꝛ q̄r ꝯtra inſtigatorē criminis intētet.
2 Accuſator querelās: inſtigator et ſollicitator cauſe criminalis tenētur de calūnia.
3 Reo abſoluto inq̄rendū eſt de accuſatoris aut delatoris conſilio.
4 Calūniantium ſpecies ſunt tres.
5 Calūniator pūaricator ꝛ tergiuerſator qualiter differant.
6 Crimē intentū probans an dicatur calumniator.
7 Calumniator qua pena puniatur.
8 Senatuſcōſulti turpil. pena q̄ ſit.
9 Accuſator criminis nihil probās pſumitur calūnioſus: ꝛ vt calumniator punitur.
10 Inſtigātes ꝛ ſollicitātes cām criminalē q̄ caſu d̄ calūnia teneantur.
11 Calūnie pſūptio in quibus pſonis locum non habeat.
12 Iudex ꝯ aliquē p viā inquiſitiōis pcedēs an nulla accedēte probatione teneatur de calumnia.

Poſt carcerū liberationē vtile eſt videre de Calūniatorib⁹ qui falſas vel calūnioſas accuſatiōes aut querelas ppponunt aduerſus innocentes qualiter de ipſorum calumnia cogno

ſcat: 7 qb9 penis puniẽdi ſunt. ꝑ cuius faciliori notitia breuiter figurabo caſum. Titius a trib9 nocturno tpe inſultat9 fuit 7 tribus vulneribus ꝑcuſſus Sẽproni9 q̃ als ipſius titij inimic9 dicebatur hoc de cã vel ꝑpter alias ſuſpitiones captus 7 incarceratus fuit 7 inſtigante Gaio ꝯſanguineo vel amico vulnerati ꝯ Sẽproniũ proceſſum fuit in cã ẽt vſq̄ ad rigoroſum examẽ iclũſiue: ſ3 q2. d. Sẽpronius in ꝟitate iſtius criminis innocẽs erat iſte tit fortis ad oẽz paragonẽ quẽ cũ iudex innocẽtẽ cognoſceret abſoluit 7 a carceribus liberauit: nihilomin9 q2 ſ. d. carcerib9 ꝑ plures dies ſtetit iclu ſus 7 magnas iiurias 7 expenſas fecit 7 calũnia. d. Sẽpronij pretendit ſe paſſum fuiſſe vellet proponere cõtra di. Gaium accuſationẽ aut querelã calũnie. ¶ Queri

1 tur mõ q̃ quo iure 7 qua via ſuccurrit huic ſempronio ꝯ iſtũ gaiũ delatorẽ ſiue inſtigatorẽ3? Rñd. q̃dã dixerũt q̃ ꝯ Gaiũ ꝑcedi nõ põt de calũnia: q2 nõ venit vt accuſator apertus nec ſe inſcripſit ad penam tallionis 7 nulla acta in cã criminali facta fuerũt noie ſuo: vt. l. fi. C. de accu. 7. l. j. in ꝑnc. ff. ad turpil. 7. l. ij. C. q̃ accuſ. non

2 poſ. ¶ †In contrariũ eſt veritas q̃ immo nõ ſolũ accuſator ſed 7 quilibet inſtigator 7 ſollicitator cauſe criminalis ſiue ſit public9 ſiue ſecretus q̃ñcũq̄ ꝑcedat tenetur de calũnia. vt eſt tex. no. in. l. j. §. incidit. 7 ibi gl. 7 Bar. ff. ad turpil. 7. d. l. ſ. in prin. 7. §. calũniari.

3 7. §. ſed nõ vtiq̄. eo. tit. vbi dr q̃ iudex reo abſoluto tũc incipit de accuſatoris aut delatoris cõſilio querere qua mente 7 quo aio ad accuſationẽ ꝑceſſerit: 7 ſi inuenerit illũ calũnioſe 7 doloſe ad accuſationẽ ipſaʒ ꝑceſſiſſe ſufficit q̃ ꝑnũciet illũ calũniaſſe q̃uis penã certã nõ exprimat lex 7 ſi irrogat penã. d. §. ſed nõ vtiq̄. ꝟ. nã ſi q̃dem

4 ¶ †Et pro faciliori notitia iſti9 materie ꝑmitte q̃ tres ſunt ſpẽs calũniantiũ principaľr: quidã eñ dr calũniator: q̃dã preuaricator: alij vero tergiuerſator.

5 ¶ †Calũniator eſt q̃ ſciẽter 7 doloſe falſa crimina ꝑponit in accuſatione vel inquiſitione. ¶ Preuaricator ꝟo eſt q̃ vera crimina diſſimulat. ¶ Tergiuerſator aũt eſt q̃ in vniuerſum ab accuſatiõe recedit: vt not. in. l. j. in prin. in ver. calũniari. ff. ad turpil. his ſic preſuppoſitis deuenio ad q̃ſtionem.

6 ¶ †Quero an eo ipſo q̃ q̃s non ꝑbauit crimẽ q̃ intẽdit dicaľ calũniaſſe ita q̃ de calũnia ꝯdẽnari poſſit. quidã dixerũt q̃ nõ: q2 ſi iudex ꝑnũciat in cã calũnie ꝯ accuſatorẽ 7 reliq̃s nõ ꝑbaſſi per iſta ꝟba ñ dr eſſe ꝯdẽnat9 d calũnia: ſ3 poti9 abſolut9 ibi dũ dicit pepcit ei 7c. ſi ꝟo ꝑnũciauerit calumniatus es eo ipſo incidit in turpilianũ. d. §. ſed nõ vtiq̄. ꝟ. nã ſiquidem. ¶ Sed ꝯ p̄dicta facit tex. in. l. j. §. j. C. de aduo. diuer. iudicio. vbi dr q̃ eo ipſo q̃ q̃s defecit in ꝑbatione dr calũniaſſe: 7 vt calũniator ꝯdẽnari poterit pena

7 calũnie. ¶ †Que calumniãtis pena eſt ſilitudo ſupplicij vt eſt glo in. d. l. j. C. de aduo. 7c. 7 ibi bart.

8 ¶ †Pena ꝟo ſenatuſcõſulti turpilliani eſt q̃nq̄ librar auri fiſco applicãdarũ: vt. l. iij. §. fi. ff. de preuari. 7 ibi gl. ad ꝯtrã. ꝟ. formatũ. ita rñdeľ q̃ repiunľ q̃dã ꝑſone q̃ compelluntur aliqua iuſta de cã ad

accuſandū: quare q̄dā ſunt q̄ rōne ſanguinis vt vēdicēt necē defuncti ſicut in filiq̄ agit d̄ morte filij: vt l. inf. C. de calū. ⁊. l. dicef. itē vxor de morte viri ⁊ ecōtra ꝑ de morte filij ⁊ ecōuerſo. l. calūniātes. C. eo. tit. ⁊ no. in. d. l. inf. ⁊ ꝑ glo. in. l. athletas. §. pen. in ṽ. ex vtraq;. ff. de his q̄ not. iſa. q̄dā ſunt q̄ rōne officij ɔpellunf ad accuſandū vt ſunt tutores: curatores ⁊ ſiſes: vt l. ij. C. q̄ accu. nō poſ. ⁊. l. clari9 dicem9. quotieſcūq; eni ſunt hmōi pſone excepte q̄ veniūt ad accuſādū ex quadā neceſſitate: et dixim9 ille excuſanf a p̄ſumpta calūnia: ⁊ iō eo ipſo q̄d nō ꝓbauerint nō dr̄ calūniaſſe: ſed poti9 p̄ſumūf erraſſe: ⁊ iuſto errore ducti fuiſſe niſi exp̄ſſe ꝓbef ɔ̄tm̄ q̄d doloſe ⁊ malitioſe venerint ad accuſādū: ⁊ iō in iſtis pſonis q̄n ꝓnunciatū fuit nō ꝓbaſſi iudex pepcit ei q̄ iurā p̄ſumūt in eis q̄d poti9 iuſto errore ⁊ iuſta de cā moti fuerint ad accuſandū q̄̄ doloſe vt. s̄. dixi mus ⁊ ꝓbaf in. d. l. inf. C. de calū. ⁊. d. l. ij. C. q̄ accuſ. nō poſ. ⁊ ita intelligif tex. in. d. l. j. §. ſed nō vtiq;. ff. ad turpil. ⁊ q̄d ibi not. Bar. ita etiā itelligit glo. illū tex. l. l. athletas. §. pen. in ṽ. vtraq;. ff. de his q̄ no infa. q̄ tex. l. d. l. j. ff. ad turpil. loquif in pſonis exceptis. tex. vero in. d. l. j. C. de aduo. diuer. iudi. loquitur regulr̄ in pſonis priuatis ⁊ nō exceptis in q̄bus ꝓcedit

9 alia regula: q̄ eo ipſo q̄d q̄s non ꝓbat vr̄ calūniari ⁊ iura p̄ſumūt illū calūniaſſe ⁊ de calūnia cōdēnari poterit niſi euidēter ꝓbauerit q̄ aliqua iuſta de cā mot9 fuerit ad accuſandū q̄ poſſet iōm excuſare ab illa p̄ſumpta calūnia: et iō bene dicit Bar. in. d. l. j. in ꝓn. ff. ad turp. q̄ iudex dʒ ſtatuere terminū huic reo. l. quē ꝓbet q̄ habuerit iuſtā cām agēdi: intra quē niſi ꝓbauerit poterit merito de calūnia ɔdēnari iuxta terminos d. l. j. C. de aduo. ⁊c. ⁊ q̄d ibi no. gl. ⁊ Bar. ad ꝓpoſitū igif q̄ōnis. n̄re dico aut iſte Semproni9 eſt de ꝑſonis exceptis q̄ aliq̄ neceſſitate cōpelluntf ad accuſandum: ⁊ deficiēs in ꝓbatiōe non preſumif calumniator ſiue calūniaſſe: aut nō erat de illis pſonis ⁊ in dubio criminē nō ꝓbato preſumif calumniaſſe ⁊ poterit iudex ſibi ſtatuere terminū ad ſe purgādū aduerſus illā p̄ſumptionē itra quē niſi ſe purgauerit poterit vt calūniator cōdēnari p ea q̄. s̄. dixim9. vide Bar. i. d. l. j. §: incidit. ⁊. l. in ſenatus. §. an ad eos. ff. ad turpill.

¶ Et ideo vt clarior hēaf notitia de p̄miſſis diſtingue ſic. Aut proceſſum fuit in cā criminis p viam accuſationis via ordinaria: ⁊ accuſatus iſto caſu ſi eſt innocēs tutus erit ⁊ poterit iure merito vindicare oēm iniuriā q̄ ſibi inferretur in cā: q̄ accuſator nō auditur niſi pri9 ſe inſcribat ad penā talionis: vt. l. ſi. C. de accuſa. ⁊. l. j. in princi. ff. ad turpil. ⁊ niſi p̄ſtiterit etiā idoneā cautionē de pſequendo litē vſq; ad finē ⁊ in euentum ſuccūbentie de reficiendis expenſis: vt. d. l. iij. C. qui accu. non poſ.

¶ Et vtinā ordo iſte ſeruaref hodie in oib9 cauſis criminalib9 vt iſti etiā inſtigatores ⁊ ſollicitatores ita facerēt q̄n ꝓcedif p viam inq̄ſitionis: q̄ nō oirentur quotidie tot pauperū innocentiū clamores ⁊ querele q̄ poſt multa dāna ⁊ opprobria graueſq; iniurias q̄s ſepi9 patiūf nō cogerēf mul-

tas tolerare ⁊ dāna quam pluri-
ma indebite ſubſtinere: ⁊ cautiꝰ
diſcerēt viri maligni alioꝝ crimi
na tū falſa tū ſimulata in iudiciū
ꝓponere ⁊ in alienis calamitati-
bꝰ gliari iuxta illō ꝓprouer. xvij.
c. malꝰ obedit ligue: īniq̄ ⁊ fallax
obtēperat labijs mēdacibꝰ: q̄ de-
ſpicit pauperē exprobat factori
eiꝰ ⁊ q̄ i ruina letaṫ alteriꝰ nō erit
impunitꝰ. ⁊. xiiij. c. Riſus dolore
miſcebiṫ ⁊ extrema gaudij luctꝰ
occupat. ¶ Siq̄ꝫ vō ꝓcediṫ p viā i-
qſitiōis ⁊ tūc aut p modū q̄rele ⁊
deſiſtēs i ꝓbatiōe an cēſeaṫ i du-
biō calūniaſſe recurrēdū erit ad
illā diſtīctionē de q̄. ſ. aut erat de
pſonis exceptꝭ aut nō ⁊ dic vt. ſ.
pxime dixīmꝰ: qḋ autē teneaṫ de
calūnia qñ ꝯſtat ipm calūniaſſe
vel incidat i penā ſenatuſcōſulti
turpilliani nemini dubiū eſt. l. j.
§. incidit. ⁊ ibi glo. ⁊. l. in ſenatus.
§. an ad eos. ⁊ ibi bar. ff. ad turp.
10 ⁊ diximꝰ ſiṁr ſupra eo. ¶ † Item
dōm eſt de inſtigatore et illo qui
ſollicitat in cā ꝯtra aliquē vt illo
deficiēte in ꝓbatione nō euadat
calūniātis penas vt eſt caſus in
d. l. j. §. icidit. ⁊ ibi Bar. ff. ad tur
pil. ⁊. l. in ſenatꝰ. §. an ad eos. eo.
tit. vbi ꝓp̄ie loq̄tur qñ ꝓcediṫ in
crimine via extraordinaria p in-
11 quiſitionē. † Aut ꝓcediṫ ad inſtā
tiā fiſci vṫ illiꝰ ꝓcuratoris: ⁊ q̄dā
dixerūt q̄ ille i dubio excuſaṫ ꝯ ꝓ-
ſumpta calūnia pp neceſſitatem
officij ſicut tutor curator ⁊ aliſ ſi-
miles de q̄bꝰ. ſ. i. d. l. ij. C. q̄ accu.
nō poſ. ſed ſi appareret de illius
calūnia qḋ doloſe ⁊ calumnioſe
egit nō vitabit penas predictas
vt. d. l. i ſenatꝰ. §. an ad eos. et ibi
Bar. ff. eo. ti. vbi loquiṫ ēt de indi
ce q̄ teneṫ de calūnia qñ doloſe ⁊
calūnioſe egit ꝯtra reū. ad q̄ fa-
ciūt notata p Bar. in. l. ſi poſtula
uerit. §. fi. ff. de adul. vbi ſi ꝓcura-
tor fiſci fecit torq̄ri ſeruū alienū
nullam hñs cām ex qua tortura
ſeruꝰ deterioratꝰ fuit dr ibi q̄ fi-
ſcus ⁊ procurator tenētur ad eſti
mationē ſerui ipſi dño ⁊ ad oīa dā
na que occaſione ꝑdicta paſſus
fuerit: vide ibi ⁊ vide Gandi. in
trac. mal. i ti. qualiter cognoſ. de
malef. per denunci. ⁊. ſ. proxime
dicam. ¶ Siq̄ꝫ procedituṙ ad de
nunciā officialis publici ꝓut ſūt
Bonoñ. ex forma ſtatutoꝝ i ciui
tate officialis quidā q̄ dñr magi
ſtrales ⁊ i qualibet capella depu
tatur vnꝰ in comitatu vero ſunt
maſſarij ſiue ſaltuarij i qualibet
villa ſiue cōi ⁊ iſti teneṅt denun-
ciare curie oīa maleficia q̄ fiūt in
ſua capella vel in ſuo cōi reſpecti
ue: q̄rit modo ſi aliqua denun-
ciatio per officialem facta fuerit
contra aliquē de crimine non ve
ro ⁊ ſic iniūſtā ⁊ mendoſa an ille
denunciator teneaṫ de calūnia ⁊
incidat in turpillianū. dic aut cō
ſtat de illius calūnia ⁊ dolo: ⁊ nul
li dubiū eſt qḋ teneṫ vt. l. in ſena-
tus. §. an ad eos. ⁊ qḋ ibi no. bar.
ff. ad turpil. aut conſtat de illius
innocentia: q2 deceptus fuit ſeu
aliqua alia iuſta cauſa ⁊ nō teneṫ
vt. d. l. j. in princi. ⁊. §. ſed nō vtiq̄ꝫ.
ff. ad turpil. aut ſumus in dubio
⁊ excuſatur rōne officiꝫ a preſum
pta calūnia: q2 quicq̄d facit illud
agit ex neceſſitate officij. l. ij. C. q̄
accu. non poſ. l. ij. §. ſi publico. et
ibi Bar. ff. de adult. ⁊. d. l. j. §. ſed
nō vtiq̄ꝫ. ſm Bar. ibi. ⁊ Bart. in
l. in ſenatus. §. an ad eos. in fine.
eo. tit. vbi expreſſe ponit caſum. ⁊
ita decidit q̄ maxime eſt verum

quando aliqua precedebāt indi-
cia: ſecus ſi nulla: q2 tunc nō eui-
taret aliqualē infamiā ſaltim fa-
cti.vt.l.ob hec v̄ba: ꝛ qđ ibi not.
12 ff.de infami. ¶ †Quādoqꝫ aūt inqui-
ſitio ꝛ reperitur formata per iudicē
ex mero officio ꝛ ex illo mero offi
cio proceditur in cauſa nemine
querelante vel inſtigante: ꝛ iſto
caſu crimine non probato querit
an iudex incidat in turpillianū ꝛ
teneatur vt calūniator: breuiter
dicas aut cōſtat qđ iudex ꝓceſſit
nimis animoſe ꝛ doloſe in cā nul
lis vel leuiſſimis ꝛ inanibus in-
dicijs precedentib9 ꝛ nulli dubiū
eſt quod teneť de calūnia ꝛ inci-
dit in turpillianum ꝛ patitur oēs
penas ac ſi eſſet mere priuat9 quā
do ꝯſtat de dolo ipſi9. ita dicit ex
preſſe Bar.in.d.l.inſenat9.§.an
ad eos.ff.ad turpil. aut cōſtat de
eius bona iuſtitia ꝛ ꝙ ex iuſta et
rationabili cauſa motus fuit ad
inquiſitionē ꝛ ꝓceſſum ꝯtra inq-
ſitū ꝓpter multa indicia q̄ cōtra
ipſum aderāt: ꝛ nō teneb iť de ca-
lumnia imo p̄ſumptio iuris erit
ꝓ eo qđ mot9 fuerit ad litē zelo
iuſtitie ꝓut ipſe teneť ꝛ nō ꝓpter
calūniam.d.l.ij.§.ſi publico.ff.de
adult.l.ij.C.qui accu.nō poſ.et.l.
cōgruit.ꝛ.l.obſeruādū.ff.de offi.
preſi. aut ſum9 in dubio ꝛ iſto ca-
ſu ſimiliter poti9 preſumiť ꝙ zelo
iuſtitie q̄ dolo ꝛ calūnia ꝓceſſe-
rit in cauſa ꝛ ꝙ fecerit ꝓpter ne-
ceſſitatē officij.d.l.ij.C.qui accu.
non poſ.ꝛ.l.ij.§.ſi publico.ff.de
adult.ꝛ not.Berto.in.d.§.an ad
eos.ꝛ Bar.Bal.ꝛ doc.in.l.j.C.
de pe.iud.qui male iudi. Alex.in
l.ſ.ff.de iuriſ.om.iud.qđ maxime
preſumendū eſt attēta conditiōe
perſone ipſius iudicis.l.non oēs
§.a barbaris.ff.de re milita.ꝛ at-
tenta etiā cōditiōe ꝑſone inqui-
ſite ꝛ natura cauſe: ꝛ attenta etiā
qualitate indicioꝝ iuxta not.in
l.reſpiciendū.§.delinquūt.ff.de
pen.ꝛ.l.aut facta.eo.tit.cū mul-
tis ſimilibus. ¶ Et nota inquātū
dixim9.ſ.quod calūnie pena eſt
ſimilitudo ſupplicij criminis ob-
iecti.d.l.j.ꝛ ibi glo.C.de aduo.di
uer.iudi. hoc eſt verum in iudi-
cijs criminalib9 ordinarijs. Se-
cus autē erit in extraordinarijs:
q2 in illis calūnioſus puniendus
erit ꝓ motu iudicis: itē dicit glo.
quā ſequiť Bart.i.d.l.j.§.ſed nō
vtiqꝫ.in fi.ff.ad turpil. ¶ Quomo
do aūt ꝛ qualiter ꝓbeť calūnia ꝛ
qualiter ꝓcedať in cauſa calūnie:
ꝛ q̄ ꝓbatiōes requiruntť ꝛ multa
alia circa iſtā materiā: vide late
Bar.in.d.l.ſ.in pn.ff. ad turpil.

¶ De expēſis dānis ꝛ itereſſe.

¶ Summarium.

1 Reo innocenti quibus mo-
dis prouideatur.
2 Cōdēnatio expēſarū fit in cauſis
criminalib9 qualitercūqꝫ ꝓcedať.
3 Judex maleficioꝝ an cognoſcat
de cauſis ciuilibus
4 Reus abſolutus an omiſſa calū-
nia poterit agere dūtaxat ad ex-
penſas quas fecit.

1 POſtremo vidēdū
eſt †qb9 modis ꝓ-
uideať reo inocēti
vt releueť indēnis
a tot dānis expēſis
ꝛ itereſſe q̄ paſſus
fuit i dicta incarceratiōe ꝛ cāe ꝓ
ſecutiōe vſqꝫ ad finē circa q̄ repe-
tēdus eſſet caſus ſupra figuratus
in tit.ꝓximo p̄cedēti ꝛ ſucceſſiue
oēs.diſtinctiōes ꝛ mēbra q̄ ibi po
ſuim9 hic inſerēda eſſent q̄ tamē

cauſa breuitatis obmitto. ¶ Cõ
cluſio ergo ſit iſta qꝺ in omnib⁹
caſibus in quib⁹ accuſator dela-
tor inſtigator querelãs ꝓcurator
fiſci aut ſindicus qui denũciauit
vel ipſemet iudex notatur ⁊ cõdem
natur de calũnia in omnib⁹ illis
caſibus inſtãte reo innocẽte p o-
terit iudex cõdemnare reũ calum
nie in expenſis vt expreſſe ⁊ nota
biliter tenet Bar. in. d. l. j. i prin.
in fin. cõmẽti. ff. ad turpil. q̃ poſt
quorundã doc. opi. q̃ tenebãt cõ-
trarium illis confutatis cõcludit
2 † quod in omnib⁹ cauſis crimina
nalibus ſiue ꝓceſſum fuerit per
accuſationẽ ſiue ꝑ inquiſitionez:
aut alio quouis modo fieri debet
parte petente condẽnatio expen
ſarum ſicut in cauſis ciuilibus de
quibus dicit eſſe caſum in. l. fina.
ſecundũ vnam lec. C. de fruc. ⁊ lit.
expenſ. circa que vide lati⁹ ibi ꝑ
eum. Que quidem expenſe peti
poterunt aut officio iudicis no-
bili humiliter implorato anteꝙ̃
feratur ſentẽtia abſolutionis vt
vnico cõtextu feratur ſuper vtro
ꝙ: aut iure actionis intentando
nouũ iudiciũ: vt dicit bart. in. d.
l. j. in princ. vbi vide lati⁹ dicta ꝑ
eum: ⁊ ꝓbat tex. in. l. iij. C. qui ac-
cu. non poſſ. in fin. ⁊. l. interdũ. §.
qui furem. ff. de furt. ⁊ ibi Bar. q̃
3 dicit. † nota quod licet iudex ma-
leficiorũ nõ poſſit cognoſcere de
cauſis ciuilibus eſt verum princi
paliter incidẽter tamẽ bene po-
terit cognoſcere cauſas que de-
ſcendũt ex crimine ſicut eſt reſti-
tutio rei furto ſubtracte: item ex-
penſas factas in cauſa poterit il-
las cognoſcere ⁊ reũ in eis cõdẽ-
nare ⁊ taxare: vt dicit ibi Bar. et
vide Bar. in. l. ſi poſtulauerit. §.
fi. ff. de adult. vbi dicit qꝺ ibi eſt
quaſi caſus ꝙ in cauſis crimina
libus victus victori condemnatur
in expen. vide Inno. in. c. cũ opor
teat. i fine magne glo. de accuſa.
et per Abb. ⁊ cano. in. c. calũnia.
4 extra de pen. ¶ † Sed quero an
reus abſolutus poterit agere ad
expẽſas dũtaxat quas fecit ⁊ ob-
mittere cauſaz calũnie. credo qꝺ
ſic: quia iſte ſunt cauſe ſeparate
ſecundum qꝺ dicit Bart. in. d. l.
pri. in princi. ff. ad turpil. tamen
ad hoc vt poſſit obtinere ſniam
in cã expenſarum oportet: quod
probetur calumnia accuſatoris
qua probata iudex poterit ex offi
cio ſuo ipſum punire de calũnia
vt. l. iij. C. qui accu. nõ poſſ. ⁊ hoc
idem videtur eſſe de mẽte Bart. in
d. l. ſ. in prin. in vlt. q. ff. ad turpil.
Laus Deo beateꝙ; glorioſe vir-
gini Marie gratie; immortales.

Finis.

Pomp. But placeñ. ad Lectorẽ.

Surgebant hominum fraudes:
fera bella: furorꝙ:
Iurgia: ⁊ impietas: omne ge-
nus vitij.
Non tulit hec Paulus: ſed quo
nam digna libello hoc:
Queꝙ forent docuit crimina
ſupplicio.

¶ Hoc excellẽs opus D. Pauli
Grilland. nuper emendatum et
Summariis: necnon copioſo In
dice locupletatũ Lugduni anno
Chriſtiane ſalutis M. D. xlv.
mẽſis Ianuarij, die. xij.

Regeſtum.
A B C D E F G H I K L M
N O P Q. Omnes ſũt q̃terni.

1006755